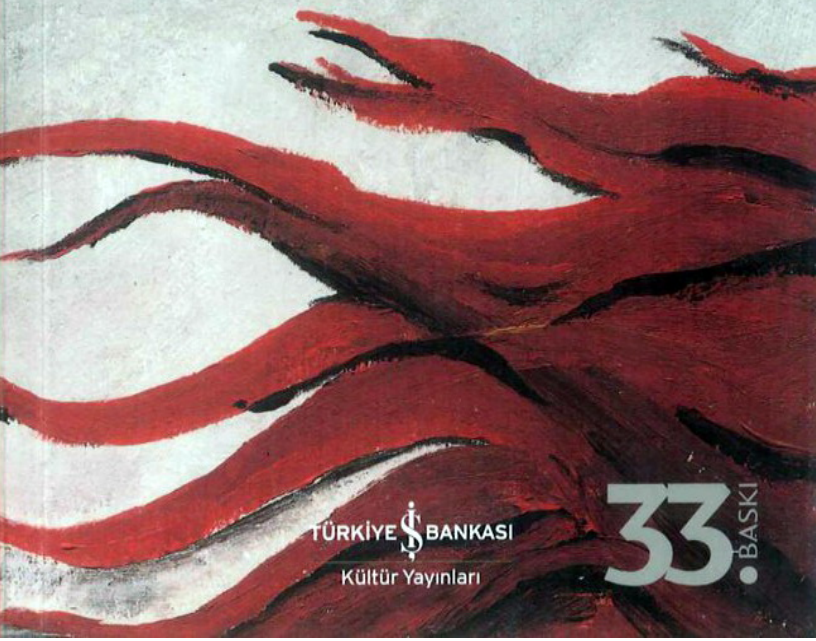
Kostas Mourselas

Kızıla Boyalı Saçlar

Çeviren: Kosta Sarıoğlu

roman

Mourselas'ın kitabı anlatılmaz.
Okunur. Tadı çıkarılır. Bu kitabı edinin.
Kostas Stamatiou

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

33. BASKI

Genel Yayın: 592
Edebiyat Dizisi: 206

Bu kitabın 1-30. basımları (2000-2002),
Om Yayınevi tarafından yapılmıştır.

Özgün Adı Βαμπένα Κόχτσια Μαλλά
Copyright © Kedros, 1989

© Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
Meşelik Sokağı 2/3 Beyoğlu 34433 İstanbul

Editör Levent Cinemre
Kapak Tasarımı Mehmet Ulusel / Ayşe Topçu
Düzelti Eylül Duru
Tasarım ve Uygulama Tipograf (0212) 249 01 01
Otuz Birinci Basım Temmuz 2002, İstanbul
Otuz İkinci Basım Ekim 2003, İstanbul
Otuz Üçüncü Basım Ağustos 2005, İstanbul
ISBN 975-458-347-1
OTM 11020603
Basımevi Şefik Matbaası (0212) 472 15 00
Marmara Sanayi Sitesi M Blok 291 İkitelli 34306 İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

kızıla boyalı saçlar

Kostas Mourselas

Çeviren Kosta Sarıoğlu

Roman

İçindekiler

BİRİNCİ KİTAP
İlerde Kurtlar Vardı

1 Armağan 17
2 Tebeşir 41
3 Kadınları Baştan Çıkaran Adam 86
4 Genelev 96
5 Kırılacak Eşya 145
6 Luis'in İlk Evliliği 175
7 Dönüşüm 229
8 İsa'nın Havarilerle Son Akşam Yemeği 253
9 Kaçış 286

İKİNCİ KİTAP
Yazık, Mükemmel ve Kırılgan Bir İcadız

10 Akşam Eğlenceleri 317
11 Ah! Bu Nasıl bir Hüzün! 345
12 Yürüyüş 368
13 Küçük Şemsiyeler 395
14 Veda 401
15 Hayat Artıkları 412
16 Umutsuzluğun Yolculuğu 439
17 Böyle... Böyle... Böyle... 449
18 İdam 468
19 (Sonsöz) Güneş de Genelevin Üzerindeydi 484

Kızıla Boyalı Saçlar Üzerine...

Kendisiyle yaptığım bir söyleşide, "*Kızıla Boyalı Saçlar* insan özgürlüğüne yazılmış bir övgüdür," demişti Kostas Mourselas. Özgür olmak, bağımsız olmak yüzyıllardan beri yazarların, şairlerin, felsefecilerin çok irdelediği bir konu. Yaşamımız boyunca tıpkı romandaki Kostas gibi pek çok ödün veriyoruz. Bu ödünleri bazen isteyerek, kendi irademizle, bazen de istemeyerek, koşullar öyle gerektirdiği için veriyoruz. Ama tıpkı *Kızıla Boyalı Saçlar*'da olduğu gibi kendimizi eleştirdiğimiz, kendimizi yargıladığımız bir an sonunda gelir. Luis, hepimizin vicdanına seslenip acımasız bir soru soruyor:

"... Sefil düşünceler ve küçüklükler arasında kaybolup, hayattaki büyük sırrı çözemedik, soru da cevapsız ve acımasız kalakaldı: Nasıl yaşadın, neden öyle yaşadın, neyi yapabilecekken yapmadın, başka bir yol, başka bir anlam arıyordun, yanlış zilleri, yanlış kapıları çaldın, yanlış yollara saptın, yanlış insanları sevdin, yanlış yataklarda uyudun, yanlış evlerde yaşadın. Neden hayal ettiklerini, düşündüklerini bu kadar küçümsüyorsun?.."

Bu soru çok basit gibi görünebilir, bazı insanlar bu soruyu belki hiç kendilerine sormayabilir ya da sormaktan kaçınabilir. Kanımca önemli olan, sorulan sorunun hangi amaca hizmet ettiği. Sefillikler, küçüklükler, kü-

çük çıkar çatışmaları, özdekçilik, egemen sisteme ve egemen her şeye boyun eğme... Çağdaş insanın yaşamı bütün bu unsurlarla çevrili. Luis'in (ya da Kostas Mourselas'ın) bize sorduğu soru bu açıdan önemli. Yunanlı şair Nikos Kavadhias, *Mal du Départ* adlı şiirinde, bu soruyu şöyle dile getiriyor:

Ama bir gece karşıma benliğim çıkacak
ve benden hesap soracak, gaddar bir yargıç gibi,
ve bu titreyen, aciz elim silah tutacak,
nişan alacak, suçluyu korkusuzca vuracak.

Her şeyin, her değerin yozlaştığı, insanların giderek daha kişiliksiz, daha silik bireylere dönüştüğü bu çağda, Luis'in eleştirisi bizleri harekete geçirebilir. Tepki vermeyi, düşünmeyi, kendimizi ve çevremizi eleştirmeyi başarabiliriz. Ancak bu şekilde özgür ve bağımsız olabiliriz. Ancak o zaman yaşamımız anlam kazanabilir.

Belki de özgür olmak ve bağımsız kalabilmek gibi, çağdaş insanı etkileyen bir konunun altını çizdiği için, *Kızıla Boyalı Saçlar* Yunanistan'da şimdiye kadar hiçbir romanın yakalayamadığı olağanüstü bir başarı kazanıp tam 260.000 adet satıldı! Fransızca, İngilizce, Almanca ve İbranice'ye çevrildi. Yunanistan nüfusunun yaklaşık on milyon olduğu göz önüne alındığında, bu sayının ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Romandan uyarlanan ve birçok ülkede gösterime giren televizyon dizisi de çok başarılı oldu. Televizyon dizisinin müziğini Yunanistan'ın en önemli ses sanatçısı Yorgos Dalaras seslendirdi ve kitapla aynı adı taşıyan albüm çok kısa sürede Altın Plak Ödülü'nü aldı.

Son olarak kitabın çevirisiyle ilgili bir noktayı vurgulamak istiyorum. Türkiye'deki okurlar, yıllarca Yunan

edebiyatını Fransızca ya da İngilizceden yapılan çevirilerle tanıdı. Yunancadan yapılan çevirilerse, genellikle çeviri eğitimi almamış ya da asıl meslekleri çevirmenlik olmayan kişiler tarafından yapıldı.

Kızıla Boyalı Saçlar'ın, 2000 yılının Mayısındaki ilk baskısından bugüne dek köprülerin altından çok su aktı. Amerikan, Fransız ve İngiliz edebiyatından başka edebiyat tanımayan yayımcılar, birden Yunan edebiyatını keşfetmeye başladı.

Kitabı, en az benim kadar seven binlerce okura çok teşekkür etmek istiyorum. Telefon, faks ve elektronik postayla, övgü dolu eleştirilerini bana ulaştıran herkes, halkları ayıran değil, birleştiren noktaların çok daha fazla olduğunu kanıtladı. Kitabı destekleyen binlerce okura, kişisel bir nedenle de teşekkür etmek istiyorum: Sizin kitaba ve çevirime gösterdiğiniz sevgiyle, profesyonel çevirmenler için çok zor olan günümüz koşullarına dayanabiliyorum...

Mourselas'ın yeni romanı *Hüzün Nedeniyle Kapalıyız*'da ve nice yeni kitapta buluşmak umuduyla...

Kosta Sarıoğlu

Yazarın Notu

Sevgili okurlar,

Kitabıma göstermiş olduğunuz ilgi ve İstanbul, İzmir ile babamın doğum yeri Çeşme'deki candan konukseverliğiniz için sizlere teşekkür etmek istiyorum.

Yunanlı bir yazarı tanımış olmaktan duyduğunuz içten sevinç ve coşkunuzu görmek benim için eşsiz bir deneyimdi.

Kitabımı içtenlikle destekleyen sizlere ve kitabımı yeğlediği için Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer'e teşekkür etmek istiyorum.

Kitabımın Türkiye'deki başarısı, edebiyatın ve genel olarak sanatın, halkları birleştiren bir köprü olduğunu kanıtlıyor. Bu köprü, siyasi çıkarların ötesinde olup, sevginin, kalbin ve dostluğun köprüsüdür.

Yaşamımız savaşlar, terör eylemleri, işsizlik ve ekonomik bunalımlarla çevrili.

Gezegenimize biz zarar veriyoruz.

Gezegenimizin her an havaya uçabileceği kâbusuyla yaşıyoruz. Gündelik yaşamın tekdüzeliğinde ve geçim derdi girdabında, masumiyetimizi kaybettik.

Çevremizdeki bu acımasız dünyadan bir anlığına bile olsa bizleri koparıp, başka dünyalara götüren edebiyattır.

Kitabımın yeni baskısı nedeniyle, gösterdikleri sevgiden dolayı bütün okurlara, kitabımın özenli baskı ve ta-

nıtımı için İş Bankası Kültür Yayınları'na ve son olarak, on iki ay boyunca Türkiye'de, o zamanlar "tanınmayan" bir yazarın kitabını yayımlatmak için yayınevi arayan, çevirmenim ve dilmacım Kosta Sarıoğlu'na çok teşekkür ederim.

Yeni kitaplarda görüşmek dileğiyle, dostluk, sevgi ve teşekkürlerimle...

Kostas Mourselas

Romandaki Başlıca Kişiler

AGİSİLAOS, takımın halk adamı, Martha'yı sevdi
ALEKA, Luis'in ilk karısı
ANARGİROS, müteahhit, Aleka'nın ikinci kocası
ANDİGONİ, Luis'in kız kardeşi
ANDONİADHİS, takımın Stalincisi, iyi çocuk
ANESTİS, anlatıcının amcası
ANLATICI ya da KONSTANDİS MANOLOPULOS, Luis'in arkadaşı
ANLATICININ BABASI
ARİSTOS KRUGAS, Evgenia'nın ağabeyi, fırıncı
ARİSTOS'UN KARDEŞİ, boynuzlu lakaplı
ATHANASİA, Luis'in üvey annesi
ATHİNA, Panayotaros'un karısı
BAKKAL, Urania'nın sevgilisi
BARBA TASOS, mahallenin kahvecisi
BAYAN NORA, anlatıcının sevgilisi
BERTAN, çılgın Yunan asıllı Fransız, palyaço
ÇİLE ÇEKMİŞ ADAM, Martha'ya âşık olan
DHRAKOPULOS, salça fabrikatörü, Madonna ile evlendi
EFSTATHİA, İulia'nın dindar teyzesi
ELENİ ya da TWİGGY, Moshos'un karısı
EVGENİA KRUGAS, az kalsın Luis'in karısı olacaktı
FANİ, Litsa'nın ablası, Luis'in baldızı
FATME ya da SOFİ, uyuşturucu kullanan Hollandalı kız
FOTİS DHEMENAĞAS, Nazi işbirlikçisi, üçkâğıtçı
GÜMRÜK MÜDÜRÜ, Fani'nin kocasının lakabı
HARULA, Pepas'ın karısı, Luis ile anlatıcının kısa süreli aşkı
HRİSANTHİ ANDİPAS, Aleka'nın annesi, Luis'in kayınvalidesi
İLEKTRA, Maritsa'nın gündelikçisi
İLİAS, Luis'in amcası
İULİA, anlatıcının karısı
KARMEN ya da OPHELİA, kuaför, Luis'in sevgilisi

KONSTANDİNOS, anlatıcı ile Harula'nın oğlu
KRİTSİNİS, Korinthos Acemi Eğitim Merkezi'nin binbaşısı
LAZARİS, babası idam edilmiş
LEVAZIM ŞUBAYI, Luis'in asker arkadaşı
LİAKOPULOS, babası idam edilmiş
LİTSA, Luis'in ikinci karısı
LUİS ya da EMANUİL RETSİNAS
LUİZA, Luis ile Aleka'nın kızı
MARİTSA GİKA, Periklis'in annesi, nemfomanyak
MARTHA, anlatıcının büyük aşkı, Liakopulos'un karısı
MATİNA, anlatıcının kız kardeşi
MELPO, Anestis'in karısı, İzmirli
MOSHOS, Luis'in üvey kardeşi
NİKOLAİDHİS, İulia'nın üvey babası
OLGA, anlatıcının annesi
OLİMBİA KRUGAS, boynuzlu lakaplının karısı
PANAYOTAROS, manav, Luis'in kız kardeşi Andigoni'nin sevgilisi
PANAYOTİS ANDİPAS, Aleka'nın babası, kuyumcu
PAPADHOPULOS, 6. Karakol komiseri
PATRA HANIM, Lazaris'in annesi
PEPAS, Eksamilya'daki tavernacı
PERİKLİS, Maritsa'nın oğlu, büyük olasılıkla yakın akrabasıyla cinsel ilişkiye girmiş
PERSEFONİ DHERTİLİS, Argiris'in karısı ve Luis'in aşklarından biri
PETROS RETSİNAS, Luis'in babası
POLİKSENİ, Fotis Dhemenağas'ın güzel karısı
SOFİA, Trikalalı şarkıcı
TASULA, anlatıcı onu istiyordu, daha sonra hayat kadını oldu
TATİANA ya da MADONNA, Dhrakopulos'un karısı, Andoniadhis'in kız kardeşi
TZAVARAS, general, Luis ve Moshos'un dayıları
URANİA, mahallenin günaha çağıran kadını
VASİLİKİ HANIM, Martha'nın annesi, Luis'in amcası İlias'a âşık oldu

BİRİNCİ KİTAP

İlerde Kurtlar Vardı

Çocuklarım Mihalis ve Kleopatra'ya...

BİRİNCİ BÖLÜM
Armağan

Luis lakaplı, Emanuil Retsinas tek bir sözcükle tanımlanabilir: Biraz. Biraz kısa boylu, biraz çirkin, biraz yakışıklı, biraz tembel, biraz eğitimsiz, biraz dinsiz. Biraz dinsizden ne mi kastediyorum? Neredeyse hiç kiliseye uğramaz ama cenaze, vaftiz ve evlilik törenlerine, hatta kendisi için yapılanlara bile gider. Şimdiye kadar bu evlilik törenlerinden iki tanesine gitti. Az kalsın üçüncüye de gidecekti.

Genelde, pek de iyi kumaş sayılmaz. Biraz dürüst, biraz ahlaklı, biraz ahlaksız. Tek kelimeyle çelişkilerle dolu çok karmaşık bir insan. Biraz güvenilir, biraz iyi.

Tam sana onu betimlemeye çalışırken kendi evlilik törenine hazırlanışı gözümün önüne geliyor... Hayır, hayır tam o an değil, biraz öncesi. Tam evlilik töreninde evet demek zorunda kaldığı o an. Fena yakalanmıştı, çok fena... Ama dur, hikâyeye doğru yerden başlamadım. Önce Luis'in tipini anlamalısın. Tipini diyorum çünkü böyle bir insanın kişiliğini anlayabilmek çok zordur. Tabii kişiliği varsa. Sözün özü, sonsuz maceralarla dolu bir yaşam. Tıpkı nehirlerin oluşması gibi. Binlerce dere birleşir ve sonunda Evrotas Nehri ortaya çıkar. İşte Luis Evrotas'ın ta kendisi.

Fakat sana evliliğini anlatmaya kalktığımda yine yanlış yerden başladım. Belki önce sana Luis'in Fatme'sinden, benim nasıl bu kıza bulaştığımdan, benimle onu na-

sıl tanıştırdığından söz etmeliyim, sonra da evlilik hikâyesine devam ederiz. Sanırım böyle daha iyi olacak. Evet, sıra Fatme'sinde.

Cumartesi öğlen, sevgili karıcığım İulia ile evdeydim. Yemeğimizi iki tepsiye koyup, televizyonda bir korku filmi seyrediyorduk. Bilirsin, bir yandan yemek yiyorduk, bir yandan da televizyon seyrediyorduk. Alışılmış günlük şeyler. Hiçbir sürpriz, hiçbir olay yoktu. Biz "evli barklılarda" bütün korkunç ve inanılmaz şeyler hayalgücümüzde olup biterken, tam aksine Luis'in yaşamında bütün korkunç ve inanılmaz olaylar gerçeğe dönüşür. Biz bilirsin, hayallerle avunuruz. İşte tam o hayaller içindeyken zırr!.. telefon.

— Kuzen?

Luis neredeyse hiçbir zaman bana adımla seslenmez. Bazen kuzen, bazen kardeş, bazen amca, der. Herkes için kendisinin bulduğu bir de lakap vardır. Anargiros'a (sana ondan söz edeceğim) "iyiliksever insan" der, çünkü ilk karısından onu kurtarıp kendisi evlenmiştir. Biz telefona dönelim:

— Kuzen bir şey söyleme, biliyorum yanında karıcığın var.

Kerata, eşim upuzun, bir seksen boylarında olmasına rağmen, İulia'dan hep "karıcığın," diye söz eder. Üstelik İulia atletik yapılıdır da. Tek olamayacağı şeyse, "karıcıktır".

— Büyük kanepene kıvrılmış, terlikler ayağında, tepsi elinde, televizyon seyredip, yemek yiyorsun...

Sanki beni görüyordu.

— Beni dinle. Ayağa kalk, komodine git, çekmececiğini anahtarla aç, desteden otuz bin drahmi al, arabacığına atla ve buraya gel. Sana isim gününde gönderemediğim müthiş bir armağanım var.

"İsim günü mü? Bu adam ne diyor, hayatı boyunca benim isim günümü hiç hatırlamadı ki."

— Karına bir mazeret uydur, Luis'in başına kötü bir şey gelmiş, öyle bir şey de. Sana izin verir...

Oraya vardığımda Luis tam sahil yolu ile Amfitheas Caddesi'nin kesiştiği dörtyolda, "Marides*" lokantasının tam karşısındaki, RODEO'nun olduğu yerde bekliyordu.

İşte sana Luis'i anlayabilmen için bir örnek... Mevsim yaz, cumartesi öğleden sonra. Sana söyledim mi? Otuz sekiz derece vardı, dünya cayır cayır yanıyordu, her taraf toz duman ve Luis takım elbise, kravat giymiş, yakasında bir çiçek, bekliyordu... Onu gördüğüm an haç çıkardım. "Gözlerime inanamıyorum..."

— Luis?

— Kapa çeneni.

İlk kez bu kadar hızlı yürüdüğünü görüyordum. Hızlı yürümesi hem cilveli hem de kırıtan biri gibi görünmesine yol açıyordu.

— Hey Luis, yavaş ol, nasıl yürüyorsun böyle, ibne gibi görünüyorsun.

RODEO'nun sağından toprak bir yola girdi. Sanırım artık o yola da asfalt döküldü. Salına salına yürüyor ve her iki elinin parmaklarını hareket ettiriyordu. Ara sıra etrafına garip garip bakıyordu. On metre sonra Kalamaki Marinası'na ulaştık. Hayatımda marinayı bu kadar yakından ilk defa görüyordum. Yatlar, küçük yatlar, yatçıklar... ve çok az da deniz görünüyordu. Bir sürü küçük yat vardı. Sanki prefabrik evlerle dopdolu bir kamp yerindeydik. Tekneler, teknecikler... prefabrik evlere benziyorlardı. Kamaralar, kamaracıklar ve av-

* Marides: İzmarit balıkları. – ç.n.

larında, yani güvertelerinde, şortlu bayanlar, sutyenli bayanlar, sutyensiz bayanlar... Bir tek fesleğen saksıları eksikti. Pruvalarındaki isimler de çok etkileyiciydi: Bazıları antik, bazıları yabancı, bazıları Yunan isimlerini çağrıştırıyordu: "Madonna", "Christiana", "Lucia"... Tıpkı bazılarının, üstelik Latince harflerle villalarının önüne "Lena", "Kalliopi" yazması gibi burada da aynı şey geçerliydi. Ne kadar romantik! İnanılır gibi değil ama o biçimsiz şişkolar "Christianalar"ın üzerinde güneşleniyordu. Üstelik, Luis aralarından geçip, bir sola bir sağa dönüyor, sokaklara, sokakçıklara dalıyordu...

— Sanki mahallendesin.

— Evet burası benim mahallem. Kapa çeneni.

Birden duruverdi.

— İşte burası.

Önümüzde, yaklaşık yirmi metrelik, yirmi direkli, yirmi yelkenli ahşap bir yat vardı. Adını okudum: "Fatme."

Yata çıkmak için iskeleye doğru yürümeden önce biraz duraksadı, saatine baktı, yine sağa sola bakındı.

— Yahu Luis, polisiye film mi çeviriyoruz?

— İlerle, zamanımız yok.

İçeri girdi, arkasından da ben. Bana hemen yatın reklamını yapmaya başladı.

— Muhteşem! Yatta en gelişmiş telsiz sistemi, en gelişmiş radyogonyometreler, barograflar, rota kaydediciler var...

Sanırım buna benzer bazı isimler sıraladı ve devam etti:

— Bu aletler dünyanın her yerindeki hava durumunu, uzunluğu, genişliği, derinliği, ne istersen onu, her an gösterebiliyor.

Aynı anda birkaç düğmeye bastı, bazı lambalar yan-

dı ve çizelgelerle dolu bazı kâğıtlar çıkmaya başladı. Tıpkı kardiyogram gibi. Evet, tam bir elektrokardiyograma benziyordu. Düğmelere tekrar bastığında çıkan sesler durdu, lambalar da söndü.

— Kuzen, bu yatta tam dört kamara var, deyip bazı kapıları açmaya başladı. Bronz kilitler, bronz kapı kolları vardı.

— Bu kamara yat sahibinin.

Kamarada küçük bir kütüphane, bir televizyon, aynalar, yerde kalın halılar ve duvarda da haritalar ve denizle ilgili gravürler vardı. Her şey koyu kestane rengi ahşaptan yapılmıştı. Her şey.

Ben de, tahmin edebileceğin gibi şaşkınlığımı belirten sesler çıkarıyordum. Vay vay! A-aaa! gibi. Ama en büyük şaşkınlığı, dördüncü kapıyı açtığında yaşadım. Bilirsin, sinemada sırların açığa çıktığı bu gibi anlarda fonda müzik de olur. İşte büyük an! Sanki gonglar ve davullar çalıyordu. Dördüncü kapıyı açtı ve küçük bir yatağın üzerinde yarı çıplak bir kız gördüm. Aaa, deyip baktım. Üzerinde sadece küçük bir külot vardı. Beyaz bir külot. Vücudunun geri kalanıysa açıktaydı. Her tarafı apaçık ortadaydı. Kapalı olan gözleri hariç. Aaa, dedim ama son anda kendime hâkim oldum. Karşıda küçük bir vantilatör, tam üzerine doğru üflüyordu.

— Yahu Luis, çocukcağız üşütecek, şu vantilatörü kapatsana.

— Onu gördün mü? dedi.

Tam o anda kız gözlerini açtı. Biraz yeşil, biraz kestane rengi karışımı gözleri vardı. Yeşil ile kestane uyar mı? diye sorabilirsin. Evet uyar. En uyumsuz renk bileşimlerini bulabileceğin tek yer gözlerdir. Örneğin portakal rengi ile gri uyar mı? Gözlerde uyar.

— Luis!.. diye seslendi.

Sesi belli belirsizdi. Sanki pudradan yapılmış. Hani ince şeker vardır. Mikserde dövüp pudra şeker elde ederiz. Saf pudra şeker. Ama Luis onu önemsemedi bile. Kapıyı kapatıp beni yemek odasına götürdü.

— Otur. Kahveyi nasıl içersin?

Mutfağa gitti. Küçük mutfak dolaplarını, küçük çekmeceleri ne zaman açtı, ne zaman cezveleri, kutuları, kaşıkları çıkardı bilmiyorum...

— Evinde bile bu kadar düzenli değilsin.

— Kuzen, gerçek kahvenin tadına var ve fazla konuşma. Has İtalyan kahvesi. Böylesini ancak Roma'daki "Café Greco"da içebilirsin.

İşte Luis böyle bir adam. Hiç beklemediğin yerlerde karşına çıkar. Evi (ev de değil ya, gecekondu) Perama'da olan Luis'i, milyarlık bir yatta sana kahve ikram ederken hayal edebiliyor musun? Kim efendim? Daha gecekondusunun damını onarıp akmasını önleyemeyen Luis.

Buna rağmen Luis, işi olmadığında bütün zamanını gecekondusunda geçirir. Orada onu çivi çakarken, bir yerleri yamalarken, boya yaparken bulabilirsin. Nerede eski tahtalar, yırtık muşambalar, çöpe atılmış kontrplaklar, saclar, kalaylı kâğıtlar bulsa hemen gecekondusuna taşır. Beş yılda bir gecekonduya yeni bir oda ekliyor. Bu ekler yüzünden gecekonduyu yirmi metrelik bir koridora dönüştürdü. Mutfağa ulaşabilmek için salonlardan, yatak odalarından, banyolardan, denizlerden, vadilerden ve dağlardan geçmek gerekiyor. Hatta gecekondunun içine küçük bir büro bile kondurdu Luis.

— Burada günlüğümü ve mektuplarımı yazıyorum.

Hatta bir kuyusu bile var. Evet. Bunu bana söylüyordu ama inanmıyordum. Babasının yatak odasında bir

kuyu var. Yatak odasının içinde. Onu ilk kez ziyaret ettiğimde iki metrelik kuyu kazmıştı bile. Tam o noktada su bulabileceğini tahmin ediyordu.

Kendi kendine yetmek isterdi. Kendi suyu, kendi elektriği, kendi tarlası olsun isterdi. Gecekondusunun avlusunu tam bir tarlaya dönüştürmüştü. Fakat en büyük derdi suydu. Ödemeyi unuttuğundan ya da ödemek için parası olmayıp su kesildiğinde, kendisinin susuz kalması pek umurunda değildir ama bitkilerinin zarar görmesini kabul edemez. Evine dönüp de bitkilerini kupkuru bulduğunda, sanki bir yakını ölmüş gibi hüzünlenir. Elektrik sorununuysa çözmüş. Galiba. Bir değirmen inşa etmiş, bazı kırık dökük motorlar bulmuş, bazı yarı bozuk aküler, transistorler bulmuş, elektrik üretiyor.

— İstersen kahvelerimizi Fatme'nin kamarasında içelim, dedi. Ona yatın adını verdik. Fatme. Orada rahat konuşuruz. Yunanca bilmiyor. Çok az, birkaç kelime biliyor. Hollandalı. Amsterdam'dan. Arkadaşlık etsin diye burada.

Kamaraya gittik. Ben yatağa, ayakucuna oturdum. O da başucuna.

— Luis! diye yineledi o pudra şekeri sesiyle.

— Arkadaşım Konstandis'i tanıştırayım sana. Konstandis Manolopulos.

— Gas, diye seslendi kız.

— Sana böyle diyecek. Gas. Bu senin lakabın artık. Tanışmak için elini sıkman gerekmez. Ayağını sık. Gerçekten, ayağını sıksan fark etmez.

Ben tabii, tahmin edebileceğin gibi daha kendime gelememiştim. Her ne kadar biraz modern ve bütün bu gariplikleri aşmış adam rolünü oynamaya kalktıysam da, yeniyetme bir öğrenciye benziyordum.

— Ayağını sıksana salak. Madem sana bir lakap buldu, senden hoşlandı. Her neyse zaten galiba sarhoş. Her şeyi biraz pembe ve biraz soluk görüyor şu anda.

Ben de sadece memnun oldum anlamında ayağını hafifçe sıktım ve kıza gülümsedim. O da gülümsedi ve tekrar gözlerini kapadı.

— İçki sayesinde uyuşturucuyu aşağı yukarı bırakabildi. Şimdi aşkla alkolü bırakmaya çalışıyor. Sevildiği zaman her şeyi bırakabiliyor. Kuzuya dönüşüyor. Sevilmek istiyor. Onu kimin sevdiği pek de umurunda değil, yeter ki birileri onu sevsin.

Luis beni şaşırtmaya devam ediyordu. En fazla yirmi altı yaşında, en azından bebek denilebilecek, kayıtsız şartsız teslim olmuş böyle bir varlığı neredeyse kollarımın arasında tutacağını hayal bile edemezdim. Kayıtsız şartsız teslim olduğu gün gibi ortadaydı. Böyle bir kadının kayıtsız şartsız sana teslim olması da, piyango bileti almadan büyük ikramiyeyi kazanmak gibi bir şey. Gece rüyanda kazanan numarayı görürsün, sabahleyin de rüyan gerçekleşir. Birden büyük ikramiyeyi kazanan numara 3333 küsur, diye okur ve afallarsın. Gece, rüyanda satın aldığın biletin numarasıdır.

— Luis!

— Söyle canım, ne istiyorsun? Sesi şefkat doluydu.

— Biraz şarap.

Luis de,

— Seni döveceğim, hem de evire çevire, dedi.

Şaka yapmıyordu. Bunu gözlerinden anladım. Kızı dövecekti. Kız sonra dönüp, müstakbel kurtarıcısı gibi bana baktı.

— Bunlar benim yaşıma uygun değil. Ben gidiyorum. Bana ne getirmiştin?

Kız tekrar uykuya daldı. Tekrar ona baktım. Kera-

ta onunla nasıl başa çıkabiliyordu? Kız tam anlamıyla bir lokum, saf şeker gibiydi. Birazcık gözlerini, bacaklarını, vücudunu kımıldatsa insanın eli ayağı boşalıyordu. Sanki üzerime hafif, titreşen dalgalar geliyordu. Böyle hissediyordum.

Fakat kızı birçok kez dövmüştü. İçkiyi bıraktırmak istiyormuş.

— Luis, her şeyi hayal edebilirdim ama senin kapağı bir yata atacağını asla düşünemezdim!

Güldü. Aslında gülümsedi. Eğer unutmazsam, daha ilerde sana Luis'in gülümseyişinden daha ayrıntılı söz edeceğim. Anlaşılmaz. Hani kimya elementlerinin sayısı toplam doksandır deriz ya, eh Luis'in gülümseyişi de buna benzer bir şey. Masum, kurnaz, sıcak, donuk, zeki, saf, alaycı, canice ve daha neler neler... Gülümsemesini anlatabilmek için sana doksan tane sıfat bulabilirim, hepsi de Luis'e uyar. Tam bir kimyasal karışım. Gülümsedi ve bana öyküsünü anlatmaya devam etti.

Kaptan yardımcısı olarak bu yatta iş bulmuş. Kaptan, yatın sahibi, Renato adındaki tuhaf bir İtalyanmış. Luis'in asıl mesleğinin, özellikle yaz aylarında yat kaptanlığı olduğunu sana söylemeyi unuttum. Evet, yanlış duymadın. Luis lümpen ya da serseri değildir, çalışır. Tabii kendi bildiği şekilde.

— Dinle, dedi. Renato'nun yanında üç ay önce çalışmaya başladığımda bu Fatme hikâyesi de başladı. Renato çok iyi bir insan olmasına rağmen tek bir kusuru var. Dünyayı dolaşıp başıboş güzelleri topluyor. Her üç ayda bir tane. Ben öyle hesapladım. Fakat şimdi Fatme ile işler sarpa sardı. Çünkü Fatme sadece güzellik sunmuyor ona. Hem şarap hem de toz istiyor. Sigarasını söndürmeyi unutup yatı yakabilir ya da Renato'nun başını polisle derde sokabilir. Bu yüzden Renato her ne pa-

hasına olursa olsun ondan kurtulmak istiyor. Hatta hemen bugün, şimdi. Döndüğü zaman kız gitmiş olmalı. Sorun bu işte. Kızı ne yapalım?

İkimiz aynı anda kıza baktık ve rüyasında gülümsediğini gördük. Tabii kızın gülümseyişi Luis'inkine hiç benzemiyordu. Fatme'nin gülümsemesi bambaşkaydı. Sadece gördüğünden, sana gösterdiğinden oluşuyor. Açık. İçinde hiçbir şey gizlemiyor. Saf. Gözlerine çok iyi uyuyor. Hiç çelişmiyor. Luis'deyse durum tam tersi. Ondaki her şey çelişkili, ters. Gözleri İsa'nınkilerden bile masum, gülümsemesiyse baş edilemeyecek kadar şeytani. O anda kızın hâlâ ayak bileğini tuttuğumun farkına vardım.

Luis'in anlattıkları beni gerçekten etkilemişti. Fatme şu anda mutlaka rüya görmekteydi. Bunu meme uçlarından anladık. Önce Luis fark etti. İnanılmazdı! Görünmeyen bir el okşamış ve tahrik etmiş gibi, birden meme uçlarının büyüdüğünü gördük.

— Kuzen, ona acıyorum da. Onu böyle aç ve beş parasız nasıl sokağa atayım. Renato'nunsa umurunda değil, inatla kızı sokağa atmamızı istiyor.

Tabii Luis'i ve başımıza gelenleri daha iyi anlayabilmen için daha fazla ayrıntıya gerek var. Mozaiği tamamlayan yaşamındaki bazı parçalar eksik. Ben Luis'in yaşamını, binlerce renk ve şekilden oluşan bir mozaik gibi görüyorum. Kiliseler, genelevler, kuşlar, ağaçlar ve deniz. Luis özellikle denizden uzakta yaşayamaz. Tabii bir tekneye sahip olamadığından, Perama*da, gecekondusunun olduğu yerde, denize yakın bir arsaya el koydu. Fakat hesaplarında yanıldı, çünkü el koyma işlemi yazın, yağmur ve derelerin olmadığı bir dönemde gerçek-

* Pire'ye yakın bir semt. – ç.n.

leşti. Kışın ilk gecekondu odasını daha henüz tamamlamışken, biraz geç de olsa, tam o noktada, yaptığı her şeyi yerle bir eden bir derenin geçip, denize döküldüğünün farkına vardı. Ama artık oradan vazgeçmesi için çok geçti. Artık arsayı sevmiş, ilk ağaçları, ilk limon ağacını dikmişti. Üç yıl boyunca bir set inşa etti. Böylece yağmur sularının biraz yön değiştirmesini sağladı. Doğaya karşı verdiği savaşı kazanmıştı. Hatta bu zaferden çok mutlu olduğundan, set duvarının üstüne kendisinin tasarladığı, beyaz, ortası biraz siyah bir bayrak bile dikti. Ortası yuvarlak bir yama gibi siyahtı.

Ama hâlâ, sana Luis'in yaşamına Fatme'nin nasıl girdiğini anlatmadım. Çok basit. Luis ve Renato bir sabah uyanıp, her zaman olduğu gibi güverteye purolarını içmek için çıktıklarında, Fatme'yi güvertede uyurken bulmuşlar.

Kızı önce gören Luis:

— Yeryüzünde bir melek! diye şaşkınlıkla bağırmış.

Renato da Luis'e katılmış:

— Bu bir melek, deyip kızı koruması altına almış.

Tabii Luis'in kızı bir meleğe benzetmesi, dini ya da şiirsel bir benzetme yapmak istemesinden değil, sadece geceleri yattan limana geçişi sağlayan köprüyü kaldırdıklarından, kızın güverteye nasıl çıktığını açıklayamadığındandı. Üstelik yanlarında başka bir yat olmadığından, kızın bir yattan diğerine atlayarak güverteye çıkması da mümkün değildi. İnsan sadece uçarak güverteye çıkabilirdi. Ama üzerinde ya da etrafında melek kanatları bulunmadığından, olay tam bir sır. Sır kalmaya da devam edecek, çünkü Luis kıza bu sırrı açıklaması için her yalvarışında, kız gülerek reddediyormuş. Kız delice, kendini kaybedercesine, isterik bir gülüşle gülüyormuş. Bu ka-

dar çok gülüyormuş. Hatta o kadar, kendini tutamayacak kadar çok gülüyormuş ki, gülmekten nefesi kesilecek diye korkarmış. Tabii Luis, kızın güverteye konmasıyla ilgili bütün olasılıkları tükettikten sonra, kızdan bu sırrı açıklamasını istemiş. Konması diyorum, çünkü Luis'in ilk aklına gelen helikoptermiş. Fakat helikopter olsa gürültüden uyanırlardı. Sonunda, bu çözülemeyen sır nedeniyle çılgına dönen Luis, kızı bir jiletle tehdit etmiş:

— Yemin ediyorum, ya bu sır açıklanır ya da damarlarını keserim senin. Konuş!

Yanlışlıkla da biraz kanatmış kızı. Fakat şaka yapar gibi bir hali yokmuş. Kızsa tınmamış ve her iki kolunu da uzatmış.

— Damarlarımı kes, demiş.

Ama yapamamış, fırsatı olmamış, çünkü tam o anda kıza âşık olmuş. Tabii şans eseri kızın koruyucusu da o anda orada olmadığından, Luis damarlarını kesmek yerine kıza sarılmayı seçmiş ve onu öpmüş.

Tabii, şimdilik âşık olmuş, çünkü Luis hiçbir zaman uzun süreli âşık olmaz. Her zaman şimdilik âşık olur. Üstelik ille de her zaman yatakta değil. Hayır, her yerde olabilir.

Fakat sana şunu söyleyebilirim, o andan beri, Luis evrenin sırlarına hayranlık beslemeye ve akıldışını keşfetmeye başladı. Her şeyin boş olduğunu kabul etti ve ölüm varken insanın ille de yaşamaya çalışmasının tamamen mantıksız olduğunu düşünmeye başladı. Fatme'nin gelişi ile, varoluş sırları Luis için aynı anlamı taşımaya başladıktan sonra, bu sırlar nedeniyle insan hem yaşamaya devam edebilir, hem de yaşamın anlamını bulabilir demeye başladı. Tabii, bir zamanlar bana bunları anlatırken oldukça içkiliydi, ben de söylediklerini pek anlayamadım.

Fakat Luis bu aşamaya ulaşıncaya dek pek çok aşamadan geçti. Fatme'nin sırrı Luis için gerçek bir kâbusa, bir saplantıya dönüşmüştü. Eğer bu sırrı çözmezse artık yaşayamayacağına inanıyordu. Sonunda bu da başına geldi. Anlayacağın, içini hüzün ve kasvet kapladı. Fatme'ye yalvarıyordu:

— Fatme ne olur söyle, yoksa çıldıracağım. Güverteye nasıl çıktın?

Kızınsa umurunda değildi. Sadece gülüyordu. Sonunda Renato bile korktu ve bu şakanın tehlikeli bir boyut kazandığını gördü.

— Patron, bize sırrını açıklamazsa...

— Bir daha kıza bu soruyu sorarsan seni kovarım. Yeter!

Bunu İngilizce söylemişti. Luis İngilizce de biliyordu. Bu da başka bir sır. Nasıl ve ne zaman İngilizce öğrenmişti? Fakat jiletle yaptığı deneme, Luis'in son çabasıydı, çünkü sonunda, tehdit, işten kovulma ve merak arasında Luis sırrı çözmeden de yaşamayı kabullendi.

— Ne yapalım... İnsan böyle de yaşar, diyordu.

Tabii o andan sonra içindeki bir şeyler kırıldı. Daha doğrusu çatladı. Sanki göğsünde, az çok hepimizin içinde olan cam bir şeyler vardı. İşte bu çatladı. Hatta Luis'in iddiasına göre (bunda ısrar ediyor), çatlama sesini bile açıkça duymuş. Garip bir çatırtı. Delice bir şey. Çatlayan boyalardaki yarıklar gibi. Bunu anlatmaya çalışıyor da, doğru kelimeleri bulamadığı için başaramıyor.

Ama sana dediğim gibi, Luis o zamandan beri değişti, bildiğimiz eski Luis değildi artık. En azından onu son zamanlarda görenler böyle düşünüyor.

Önce kuyudan vazgeçti. Bir daha bir santim bile kazmadı. Yatak odasının ortasında iki metre derinliğinde-

ki delik kalıverdi. Delice ama, Luis'in evinde iki metre derinliğinde bir çukur var. Çukuru kapatmayı da reddedip, sadece üstünü örtüyor. Babası da bu dertten gidecek. Bu işteki mantıksızlığı o da anladı. Bu çukur yüzünden artık ölümden de çekinmiyor. Buna inanabiliyor musun? Üstelik şimdiye kadar ölümün düşüncesi bile adamcağızı korkuturdu. Bugünlerde sakinleşti. Babası artık sakin.

Her neyse. Nerede kalmıştık. Hımm, evet hatırladım. Fatme'nin küçük kamarasında kahvelerimizi yudumluyorduk. Kahvelerimizi bitirdikten sonra, Campari ile devam ettik. Sert ve acıydı. İçine limon ve şeker kattık. İçkiyi almak için kilitli küçük bir dolabı açmasını garipsedim. İşte o zaman bana Fatme'nin alkolik olduğunu, bu nedenle her şeyi kilitlediklerini anlattı.

Bütün bu alışılmadık ve garip olaylardan sonra, sanki bir mayın tarlasına girmişim gibi hissettiğimi sana itiraf etmeliyim. Bir an sonra Tanrı bilir neyle karşılaşacaktık! Her ne kadar önyargısız, çağdaş bir insan olmaya çalışsam da, bir bakıma hem toplumu, hem tanıdıkları, hem de İulia'yı hesaba katmak zorundayım. Hatta Efstathia Teyzemi bile. Özellikle onu. Çünkü hem dindar, hem zengin, hem de bizim koruyucumuz. Bir düşün, yeğeninin kocasının, yani benim, Fatme'nin taktığı adla Gas'ın, üstsüz güzeller, tuhaf İtalyanlar, uyuşturucu vs. dolu yatlara girip çıktığını öğrense neler olur? Beni onun dilinden Niyagara Şelalesi bile söküp atamaz.

— Luis acaba bazı önlemler mi alınmalı? Acaba Renato başını derde sokmak istememekte haklı mı?

Bana fırlattığı bakışı gördüm ve durdum. Utandım ama devam ettim:

— Çünkü Renato'nun durumu, ölümün yaşamım

olacak deyişine benziyor. Hatta lisedeyken bu konuda kompozisyon bile yazmıştık. Raisis Hocamız bize sorardı: Bu deyişe katılıyor musunuz, katılmıyor musunuz? Bu görüşe katılanlarımız okuldan iki gün uzaklaştırma aldı. İkimiz, ben ve sen. "Ölümün yaşamım demek, her zaman geçerli olan kuraldı," diye yazmıştık. Hatırlıyor musun?

Tabii hem Raisis'i, hem de uzaklaştırma cezasını hatırlıyordu.

— Luisciğim, diye devam ettim, işimizden de olmayalım. Asliye Hukuk Mahkemesi kâtibiyim, pek de sesimi yükseltemem. Çünkü belki Efstathia Teyze kendince, bize maddi destek sağlıyor ama aynı zamanda da altmış küsur yaşındaki deli bir kadın. Yarın olur da hayatının erkeğine rastlar, yolluk da kesilirse, geriye sadece kâtiplik kalıyor. Eğer bundan da olursak halimiz nice olur? Sokağa da düşmeyelim.

Bu arada Fatme uyumaya devam ediyordu. Meme uçları tekrar eski hallerine dönmüş, vücudunun duruşu da ikide bir değişiyordu. Tıpkı bir ressamın en iyi pozu bulana dek modeline farklı bir duruş verdirmesi gibi.

Artık karanlık basmıştı. Luis tam ışıkları açacakken bir klakson sesi duyuldu.

— Mazotu getirdiler, deyip hızla çıktı.

Kapının açılmasıyla Fatme de gözlerini açtı. Önce biraz. Sonra biraz daha. Luis'in odada olmadığını fark edip ayağa kalktı ve fırsattan istifade edip, vücudunu sanki elektrik çarpmış gibi üzerime atladı.

— Gas Campari'ni vermek.

Çok iyi bir Yunanca aksanıyla bunu söyleyip, içkimi almak için elini uzattı. İçkimi çektim.

— Gas? deyip bana sarıldı.

Bütün vücuduyla. Bana sarıldı derken, mecazi anlamda bunu söylemiyorum. Çıldırdım. Campari'mi almak için üstüne bir de para veriyordu. Bacaklarını belime, kollarını boynuma dolayıp kucağıma oturdu. Şaka yapmıyorum. Gerçekten sadece ufacık külotuyla kucağıma oturdu.

— Gas, biraz lütfen.

— Fatme.

— Sofi.

— Sofi sen hayır Campari, deyip bardağı uzağındaki küçük masaya bıraktım.

— Gas son kez.

Bardağı almaya çalışıyordu. Bardağı alamayıp gözlerimin içine baktı. Ben de ona baktım. Çok çocuksuydu. Korku ve tutkuyla, dikkatlice ben de ellerimi beline doladım. Dikkatlice kırılmasın diye.

— Gas, biraz.

Dayanamadım, eridim. Bardağı alıp ağzına uzattım.

— Son kez mi? Yemin eder misin?

— Son kez, deyip yudum yudum, yavaş yavaş içmeye başladı.

İçtikten sonra bardağı ellerinin arasına aldı, dilini bardağın ağzında dolaştırdı, dizlerinin üzerinde küçük yatağının üzerinde ilerledi ve bardağı lombozdan denize fırlattı. Şlap! diye bir ses çıkardı. Ben yatağın ayakucunda oturmaya devam ediyordum, o da dizlerinin üzerinde.

Dizlerinin üzerinde ilerleyerek yanıma geldi. Dimdik önümde duruyordu. Göğsü, şimdi benden daha yüksekte olduğundan neredeyse dudaklarıma değiyordu. Meme uçlarından birkaç santim uzakta nefes alıyordum. "Şimdi bu kız bana minnettarlığını göstermek için acaba..." Titriyordum. Korkaklığım sınır tanımıyordu. Bir

yandan birazdan gelecek olan Luis'i, gerçi daha dışarıdaki tankerin sesi geliyordu, bir yandan İtalyan'ı... Ayrıca durumdan faydalanmam doğru olur muydu, bilmiyorum. Fakat çaresizce, gereksiz yere ellerimi birleştirdim, ellerimi nereye koyacağımı bilemiyordum. Sonunda tekrar sadece beline sarıldım ve neredeyse kımıldamadan, kararsız kalakaldım. Birden, ne kadar sonra bilmiyorum, eğilip beni öptü. Ağzımdan. Evet. O beni öptü. Hafifçe. Sonra yanıma oturdu ve ağlamaya başladı. Tam o anda da tanker motorunun gürültüsü durdu.

— Gas seni seviyorum, deyip ağlamaya devam etti. O anda Luis içeri girdi.

— Kalkma, gerekmez. Öylece kal.

Hasır bir sandalye alıp karşıma oturdu ve anlatmaya başladı: Fatme, telefonda bana isim günüm için vaat ettiği armağanmış.

— Dünyanın en uysal varlığıdır. Kuzen, dünyada pişman olmayacağın tek şey bu.

Anlamıyordum. Nereye varmak istiyordu? Devam etti:

— Ya getirdiğin otuz bini kıza verirsin ve ülkesine geri döner ya da kızı sen alırsın, parayı da ihtiyacım olduğu için bana borç verirsin.

Fatme hâlâ sessizce ağlıyordu. Her şeyi biliyordu. Her şeyi anlıyordu. Luis'in bana söylediği her şeyi.

— Kuzen, durum tam bir trajedi. Ailesi peşinde ama o ne pahasına olursa olsun geri dönmek istemiyor.

Kız:

— Gas, deyip bana hüzünle baktı.

Luis devam etti:

— Serseri, senin paran da var. Çok uzun süreliğine değil, altı aylığına bir garsoniyer kirala. Sonra da kızı istemezsen, ben Mısır'dan döndüğümde bana geri yollar-

sın. Eğer ülkesine, ailesinin yanına gonderirsek, tekrar uyuşturucuya başlar ve ölür. Onları istemiyor, hepsi adi. Bense birazdan İtalyan'la birlikte Mısır'a doğru demir alacağım, hem yaşaması için ona verecek param yok. Onu nereye götüreyim? Sen hep benim yaşamın tadını çıkardığımı söyleyip dururdun. İşte sana fırsat, şimdi sen yaşamın tadını çıkar. Ne kadar sürerse sürsün. Üstelik seni istiyor. Ben kıza her şeyi anlattım. Her şeye razı. En fazla kız iş bulana kadar ona bakarsın. İuliacığın içinse vicdanım rahat, salla gitsin.

Beni ikna etmek için böyle bir sürü şey söyledi. Beni rezil etti. Söylemedik şey bırakmadı. Bu kadar mangırı ne yapacakmışım? Böyle armağanlara da insan ancak bir kere sahip olurmuş.

— Kızı önce bir otele sonra da garsoniyere yerleştirirsin...

Korkunç bir durumdu. Gel de iki dakika içinde karar ver...

— Yirmi yaşına kadar kızcağızın yaşamı zehir zemberek. Vatanına geri dönmek istemiyor. Korkuyor. Onu mahvederler. İtalyan da artık onu yanında istemiyor. Biletini kesmiş bile. Yatta alkolik görmek istemiyor. Yalvardım ama hiç tınmadı. Artık içmiyor, iyileşti, dedim ama boşuna.

Luis beni çok zor bir duruma sokmuştu.

— Luis bunu nasıl yapayım, kolay mı?

Yine aynı teraneye başladı. Onun da karısı varmış da, kızı evine götürse çizmeyi aşmış olurmuş da...

— Halbuki senin karının ruhu bile duymayacak. Fakat çabuk karar ver de, İtalyan gelip kızı burada görmesin. İtalyan, kızı mutlaka ülkesine geri yollar, gerekirse uçağa karga tulumba bindirir.

Ne yapsaydım? Sen yerimde olsan ne yapardın? Kızı alıkoyar mıydın? Böyle bir sorumluluk alır mıydın? Her şeyden önce, İulia kuruşu kuruşuna ne kadar paramız olduğunu ve benim de ne kadar kazandığımı biliyordu. Kuruşuna kadar biliyordu pinti. Arakladığım otuz binliği de bakalım nasıl açıklayacaktım? Binliklerin uçtuğunun farkına vardığında ona ne diyecektim? İşimi bir kenara bırak. Bu maceranın sonunda uyuşturucu bağımlısı çetelerle başımı derde mi soksaydım? Bu kız yarın evinde kendini asmış olarak bulunabilir, belki... binlerce belki. Üstelik Efstathia Teyze bu hikâyenin kokusunu aldığında, yandı gülüm keten helva! Patision Caddesi'ndeki üç katlı apartmanı İulia'ya hediye edecek. Tabii ölümünden sonra. Peki o an gelene dek ne olacak? Zaten beni topun ağzına koymuş durumda.

— Luis olmaz, başım belaya girer. Bu işler tehlikeli.

— Ah ulan dangalak kuzen, dedi en sonunda. Cennet senin neyine?

— Ya Luis.

— Tamam be.

Canım çok sıkılmıştı. Sana yalan söylemek istemem, beni düşündüren işin maddi boyutu değildi, istesem biraz para araklardım, çünkü belli bir maddi rahatlığım vardı ama...

— Ya Luis bak...

— Unut gitsin, tamam. Haklısın, suç bende, deyip kızı kucağına aldı. İki koluyla kızı tutuyordu.

Kız,

— Luis! deyip yine yürek parçalarcasına ağlamaya başladı. Ama ne ağlama!

Meryem Ana bile oğlu İsa'yı bu kadar sevgiyle tutmamıştır kollarında. Kollarının arasındaki kıza bakıyordu.

— Ya Luis, beni anlasana, bu işler olmaz. Tamam yardım edeyim ama ateşle oynanmaz. Üstelik konu sadece ateş de değil.

Bunun üzerine kırılabilir bir eşyayı, bir kristali ya da benzer bir şeyi yatağın üzerine koyuyormuşçasına kızı yatağa bıraktı, küçük bir valiz aldı, giysilerini, ıvır zıvırlarını içine tıktı, çizgili, beyaz bir erkek gömleğini ve hâlâ hatırladığım kan gibi kıpkırmızı küçük bir şortu kıza giydirdi.

Fatme'yi dışarıya çıkarmak için kaldırdığında, kız ayakta duramıyordu. Onu böyle basamakları çıkarken gördüğümde "Luis, dur, kızı alıyorum. Kim öle kim kala," diyecektim ama kendimi tuttum. Ağzımdan sadece "Luis," çıktı. Ancak parayı cebine sokuşturmayı başardım. Üzerimde ne varsa, otuz bin drahmiyi. Dışarı çıktı, tarif edilemeyecek kadar kötü motosikletine bindi, kızı arkasına yerleştirdi...

— Yahu kızı nereye götürüyorsun?

— Ne yapayım, onu Perama'ya, evime götürüyorum.

Çıldırdım. Kerata ne yapmaya çalışıyordu? Kızı karısına mı götürüyordu? Üstelik bildiğim kadar aynı evde babasıyla birlikte yaşıyorlardı... Kurşun gibi fırlayıp gitti.

O günden beri bana söylediği "Kuzen cennet senin neyine?" sözü boğazımda düğümleniyor. Hatta giderken, kızın gömleğini iliklemeye bile fırsatı olmadığından, rüzgârla şişen gömleğinin iki yanı düşmana karşı açılmış beyaz bayrağa benziyordu.

Sana demin Luis'in bindiği tarif edilemez motosikletten söz ettim. Tarif edilemez, çünkü o kadar çarpışma ve takladan sonra üzerinde orijinal bir parça kaldığını sanmıyorum. Ayrıca sana şunu da söylemeliyim, eğer

Luis hâlâ hayattaysa, bunu kesinlikle tekrarlanan mucizelere borçlu. Normalde kaç sefer motosikletine bindiyse en azından o kadar sefer Hakkın rahmetine kavuşmuş olmalıydı. Buna rağmen her seferinde, tam o en tehlikeli anda, koruyucu bir melek ortaya çıkıp Luis'i kurtarıyor. Koruyucu meleğinin adını, neden onu kurtardığını bilmiyor ama artık gizemli bir şeylerin olduğuna emin. Dostum, koskoca ön lastiğin çıkıp, Luis'in tepetaklak düşmesinden sonra, sanki yere düşürdüğü bir şeyi almak için eğilen bir beyefendi gibi ayağa kalkması olacak şey değil. Yine bir başka sefer bir kaldırımın kenarına ön tekerleğiyle bindirip, Luis'in füze gibi havalandıktan sonra, geçmekte olan karpuz yüklü bir kamyon kasasının içine düşmesi, üstelik Luis karpuz gibi patlayacağına, insanların bu trajikomik sahneyi görürken kamyon kasasındaki karpuzların patlaması da olacak şey değil. Çılgınca. Üstelik bütün bunlar Luis'in başına kötü sürücü olduğu için değil, motosiklet kullanırken aklına fikirler geldiği, planlar yaptığı, kararlar aldığı, düşler gördüğü için geliyor. Genellikle hız ona en büyük ilhamı verip Luis'i "uçuruyor". Hatta bir keresinde Perama'dan yola çıkmış, Rafina*'ya varmış ve ancak tekrar motosikletine bindiğinde iki buçuk saatten fazla yolda olduğunun farkına varmış.

— Evet kuzen bu inanılmaz. Ancak vardığımda anlayabildim. İki saattir yolda olduğumun farkında değildim.

Luis bu iki saat içinde bir barın hayalini kurmuş, gerekli sermayeyi, ortakları bulmuş, muhasebecisi olarak da, hep gözüne kestirdiği, kardeşinin karısı, Twiggy lakaplı Elenitsa'yı seçmişti bile... Koca bir öykü. Dinle:

* Attiki bölgesinde bulunan bir kıyı kasabası. – ç.n.

Hayalgücü o kadar gelişmişti ki, motosikletle giderken, barın yerini (terk edilmiş eski bir ev), mal sahibini (uzun boylu, güzel bir kadın, üstelik evi ona kiralamak istemeyen) bulmuştu bile. Kadını ikna etmesi Kalithea'dan Stadyum'a kadar olan yolda yarım saat sürmüş. Önce kadını sarhoş etmiş, sonra ona mızıka çalmış (Luis'in yanında gitarı olmadığı zaman mızıkayla işi götürüyor), üzüm tatlısını salkım salkım yedirmiş. Fakat kadın son oluru, yatakta kendisi üstte, Luis ise alttayken vermiş. Finaldeki yürek parçalayıcı çığlığıyla, "erkeğim benim," deyip, ruhunu, vücudunu ve barı teslim etmiş.

Üstelik sana dediğim gibi bütün bunları, o tarif edilemeyecek kadar kötü motosikletinin üzerindeyken, Rafina'ya doğru yol alırken uydurabiliyor. Tabii her şey hayal ürünü değildi. Barı yapmayı düşündüğü yer gerçekten vardı, yeri de biliyordu ve sana dediğim gibi birazcık muhasebe okumuş olan kardeşinin sevgili karıcığı da, artık daha fazla dayanamadığı kocasından kurtulmak için ona bir iş bulması için yalvarıyordu. Geriye kalan her şey hayal ürünüydü. Bütün gayretleri ve özellikle de o uzun boylu kadın.

Bu yüzden şimdi de gecekondusuna varana kadar ne yapması gerektiğiyle ilgili koca bir hikâye uyduracağından emindim: Gerekirse ya Litsacığını boşar ve Fatme'yi alır ya da hayır, en iyisi her ikisini, hem Litsacığı hem Fatme'yi tutmak. Belki de Fatme'yi manken ya da başka bir şey yapar, sonra da evlendirir ya da bir butik veya kuaför dükkânı açardı ona. Gerçekten de Luis için motosiklet kullanırken hayal kurmak çok zevkliydi. Motosiklet üzerinde her şeyin hayalini kurmuştu. Hatta hayalinde bazı amcalarının ve arkadaşlarının beğendiği karılarıyla bile yatmıştı. Hayali ortaklarını dolandırdı. İntikam almak için dayak attı, ihanet etti. Bi-

raz da gerçekçi olmak gerekirse, bunların çoğu sadece hayal olarak kalmadı. Luis'in yaşamında hayal ile gerçek o kadar karışık ki, sana ne kadar macerasını anlatsa da, ne kendisi ne de onu dinleyen sen, bunları gerçekten yaşayıp yaşamadığını bilemezsin. Örneğin bar hikâyesinin hâlâ hiç kimse hayal mi gerçek mi olduğunu bilmiyor. Belki de gerçektir çünkü söylediklerine bakılırsa, fi tarihinde böyle bir barı varmış. Ama Luis hayallerinde bile tek bir şeyi yapamamıştır: Adam öldürmeyi. Başaramamıştır, bunu da kabul ediyor. Bu onun zayıf yanı. Ara sıra yaptığı denemelere rağmen yapamadı. Sık sık en büyük düşmanlarını ya da ortadan kaldırılmalarında hem toplum hem kendisi açısından faydalı olan bazı adi arkadaşlarını, cinayeti tamamen haklı gösterecek iğrenç durumlarda düşünürdü. Ama boşuna, onların defterini bu durumda bile düremiyordu.

Ama belki de beynindeki bir arıza nedeniyle sık sık gerçekle hayali birbirine karıştırdı. Dediğim gibi bu hayalleri de uyanıkken, motosiklet kullanırken ya da trenle, arabayla, gemiyle seyahat ederken görüyordu. Rüyasında değil. Çok ender olarak rüyasında hayal kurardı. Rüyalar onun için önemli değildi.

Bana daha sonra anlattığına göre kaza anında, Fatme'yi Dhrapetsona'da göçmen mahallesinde, insanların onu şortu ve iliklenmemiş çizgili gömleğiyle, Botsaris'in züccaciye dükkânı önünde görüp, onun için hayranlıklarından gösteri yaptıkları bir sırada, hayal ederken olmuş. Tam o muhteşem karşılama anında olan olmuş. Motosiklet yıldırım hızıyla, züccaciye dükkânının vitrinine dalmış. Hatta bana içeri daldığı an, insanların hayranlıklarını, fısıldaşmalarını, alkışları bile duyduğunu söyledi. Luis yan taraftaki bir yorgancıya doğru fırlamış.

Koruyucu meleği yine araya girmiş. Evet, bu sefer neredeyse koruyucu meleğin onu alıp yorgancının yol kenarında duran sünger ve pamuklarına doğru fırlattığını görmüş. Böylece birkaç morluk ve beyin sarsıntısıyla paçayı kurtarmış. Fatme'yse motosikletle birlikte vitrine dalmış, camı kırıp, dev antik bir gaz lambası üzerine çakılmış. Lambanın renkli, üzerinde periler, satirler gibi mitolojik desenler işlenmiş camı, Fatme'nin burnunu, alnını yarıp beyninin ta içine saplanmış. Vücudunun geri kalanındaysa tek bir çizik bile yokmuş. Pırıl pırılmış!

Ambulans gelene kadar (neon ışıkları vücudunu aydınlatıyormuş ve yavaş yavaş toplanan kalabalık vücudunu hayranlıkla seyrediyormuş), hastaneye kaldırılana kadar (o saatte çok fazla trafik varmış) her şey bitmiş. Hastaneye vardığında nefes almıyormuş.

— Olamaz! deyip duruyordu Luis. Olamaz! Melek Fatme! Olamaz, ben salaksa...

Hastaneye gidip de onu tutuklu ve yaralı bulduğumda, ilk kez Luis'in kendi kendine konuştuğunu gördüm.

— Olamaz!

İKİNCİ BÖLÜM
Tebeşir

Luis'in bana karşı olan sevgisinin Korinthos'ta birlikte askerliğimizi yaparken büyüdüğünü söyleyebilirim. Ben de diğerlerinden ayırt edilen bir piyadeydim, o da diğerlerinden ayırt edilen bir piyadeydi. Koğuşta ranzalarımız yan yanaydı, idmanlarda yan yana, kenef nöbetlerinde de yan yanaydık. Pire'den mahalle arkadaşıydık, kitap kurduyduk, hatta liseyi bile bitirmemiş olmasına rağmen Luis benden fazla kitap kurduydu.

Luis'i üzen tek şeyse, onun aksine Palamas*'tan pek haz etmememdi. Palamas'ın "Dhodhekalogos tu Yiftu" adlı eserini neredeyse ezbere biliyordu.

— Yapay sözler bana göre değil, derdim ona. Büyük, şatafatlı sözler.

— Hayır kuzen, böyle deme.

Palamas o yıllarda hâlâ modaydı. Luis tahmin edemeyeceğin kadar eğitimliydi. Hem Dostoyevski hem Gogol hem de Petros Pikros ve eline geçen tüm edebiyat dergilerini de okurdu. Belki her şeyi okuduğu için kafasında bütün bunlar biraz karışıktı ama her konuyu bilirdi. Fakat Palamas'ı sevmemem onu çok üzerdi.

— Yahu Konstandis şimdiye kadar Palamas için kimse kötü bir şey söylememiş, sen nasıl söylersin?

* Kostis Palamas, (Patra 1859 - Atina 1943) Yunan edebiyatının en önemli şair ve yazarlarından biri. – ç.n.

O zamanlar Kavafis'i ona tanıttım. Şiirlerinden bazı dizeler okudum. Kavafis'i bilmiyordu, sadece adını duymuştu. Bir izinden döndüğümde bilerek Kavafis'in kitabını yanımda getirdim. Bu davranışım Luis'e tahmin edemeyeceğin kadar dokundu. Güpegündüz, ilahının yok olduğunu, gözlerinin önünde parçalandığını görmüştü.

— Ya Konstandis bu Kavafis de neyin nesi? Ulu biri mi?

Akşam Pepas'ın tavernasına gittiğimizde ağlamak üzereydi. Beni ilk kez, Korinthos'un yaklaşık üç kilometre dışındaki Eksamilya'ya yakın, Pepas'ın tavernasına götürüyordu. O güne dek bana hiç Pepas'tan ve tavernasından söz etmemişti. Bazı geceler Luis'in Levazım Subayı'nı alıp gittiğini görürdüm ama bir şey bilmiyordum... Hatta izin günü olmadığında bile, duvarları aşıp, nöbetçilere sakal atıp giderdi. İşte Luis'e Kavafis okuduğum o gün, zorla beni de götürmek istiyordu.

— Yahu Manolis izinsiz olmaz, dışarı nasıl çıkacağım? Askerdeyiz, bu işin şakası olmaz.

Fakat beni inandırdı. Önce dikenli telleri aştık, sonra da duvardan atladık. İzne çıkmış olan Levazım Subayı bizi daha ilerde bekliyordu.

Böylece Pepas ve eşi Harula'yı tanıdım. Pepas komünistlerden, komünistlerin partilerinden ve yan kollarından nefret ederdi. Hesabı ödemek için paran mı yok? Pepas'ı masana davet et, ona bir içki ikram edip komünist partizanlara ve sülalelerine küfretmeye başla. Ama sakın onlara devrimci deme. Pepas'a göre hepsi haydut. Küfür etmeye ve Pepas'a içki ısmarlamaya devam et. Sonunda "Hesabı alabilir miyim Bay Pepas," dediğinde seni bir dövmediği kalır.

Tavernasını komünizm karşıtı afişler ve küçük kar-

tonlara acemice yazılmış milliyetçi sloganlarla doldurmuştu: "Önce Vatan", "Kendini Tanı", "Yaşasın Ordu", "Önce Davran Sonra Tanrıyı An". Bunları, çocuklara yazdıran, köy öğretmeni getirmiş.

En etkileyici afiş radyonun üzerine asılmıştı. Bir devrimcinin, Yunanistan'ı temsil eden bir kadının ırzına geçmesini gösteriyordu. Hiç kimse tecavüzcüye bakmazdı, hepimiz Yunanistan'a bakardık. Afişin etrafında küçük bayraklar vardı.

İçsavaş Pepas'a çok pahalıya mal olmuş çünkü devrimciler, taptığı ve babası gibi gördüğü ağabeyini öldürmüşler.

— Aşağılık herifler, kendi halinde, uysal bir adam olan ağabeyimden başkasını bulamadılar mı?

Benzer şeyler söylerdi. Komünistlerden sadece bu nedenle nefret ederdi ama bu ona yeterdi.

— Bana hiç dokunmadılar, benim onlarla bir davam yok.

— Peki Bay Pepas, dur biraz, eğer ağabeyin dediğin gibi uysal biriyse, neden onu öldürsünler?

Konuşmayı bitirirdi. Yüzünü garip bir şekilde ekşitip giderdi. Son zamanlarda olayları karıştırmaya başlamıştı. Luis de bunu fark etmişti.

Gerçekten de Luis ne zaman meteliğe kurşun sıksa, Pepas'a aynı numarayı çeker, birkaç komik hikâye de sıralayıp (Luis'de hikâyeden bol bir şey yok) paçayı kurtarırdı. Kısacası Pepas sayesinde Luis yırtmıştı.

Oturur oturmaz beni tanıştırdı. "Tanıştırayım, Bay Pepas, eşi Bayan Harula," selamlaşmalar, gülümsemeler... Bir an Luis'in komünistlere solak dediğini duyduğumda afalladım. "Olacak şey değil," diye düşündüm "Luis üçüncü sınıf şüpheliler arasında yer alan, sol taraklarda bezi olan, sakıncalı piyade er. Bu adam ne diyor?"

Fakat Luis, "solaklar" kelimesini der demez Pepas, koç yumurtası tabağını getirmelerini buyurdu, koç yumurtası ve tava köfte Luis'in mezesiydi.

Başka zamanlardaysa, Pepas, Luis'in "Harula'ya" girdiğini görür görmez (tavernaya Harula adını takmıştık) hemen "tava köfte ve koç yumurtası" buyruğunu verirdi.

Pepas, Luis'i sever ve sayardı.

— Retsinas sen iyi adamsın, çok iyi!

Tabii ben manzarayı çok sonra çaktım. Tavernaya ikinci kez gittiğimde Pepas gelene kadar Luis bana:

— Kuzen sen okumuş adamsın, Andonis Beyle felsefi konular hakkında, felsefi şeylere bayılır, çene çal. Ona yaşamdan, her şeyin boş olduğundan, ölümden filan söz et. Levazım Subayı da sana arka çıkacak. Ben biraz ortadan kaybolacağım. Tekrar ediyorum, Pepas trajik öykülere bayılır. Üstelik bu öyküler de tam sana göre. İçeride bayram olsa, sen hiç aldırma, ölüme mahkûm adam ifadeni hiç bozma. Kerata, şimdiye kadar sadece sinemada güldüğünü gördüm. Her neyse. Pepas'a "bu hayat çekilmez, her şey boş," dediğin anda, hemen aşka gelir, ağlamaya, içki ısmarlayıp içmeye başlar. Ama cimrilik yapma, sen de ara sıra ona içki ısmarla. Sonunda bütün hesabı o öder.

Dediği gibi de oldu. Rolümü o kadar iyi oynadım ki, sonunda ben de Pepas ile birlikte ağlamaya başladım. İçip içip ağlıyordum. Levazım Subayı aptallaşmıştı. Adamcağız doğal olarak içinden "burada ne oluyor, iş ciddi mi şaka mı?" demiştir. Ağzı açık kalmıştı. Pepas da neredeyse intihar edecekti. İkinci meze tabağı geldiğinde "Hayatta iki kapı vardır"ı söylemeye, üçüncü okka şarap geldiğinde de (o yıllarda okka kullanılırdı) "Olimpos gürler, Gkiona çakar" devrimci şarkısını söy-

lemeye başladığımızın kimse farkına varmadı. Yemekte söylenebilecek bir şarkı mı, yoksa devrimci şarkısı mı, ayırt edebilecek durumda değildik. Üstelik o yıllarda, sen de hatırlarsın, askerde "düşmanlarının" marşlarını söylemekten değil, sudan nedenlerle bile insan hemen içeriyi boylayabiliyordu. İşte o anda Luis'in pantolonunu ilikleyerek korku içinde koşturduğunu gördüm. Arkasından aynı derecede korkmuş Harula geliyordu. Tombuldu ama hareketliydi. En çok yirmi beşindeydi. Kocasını susturmak için seslendi:

— Pepas! Izgaraya bak, koş!

Bunu söylerken, boynunu saran sapsarı saçlarını topuz yapmaya çalışıyordu. Onu böyle kızarıp bozarmış, heyecanlanmış, bir yandan saçlarını toplarken bir yandan bluzunu iliklemeye çalışırken görmek çok hoştu.

— Yahu sen fıttırdın da mı Pepas'a devrimci şarkılar söyletiyorsun? deyip beni azarlamaya fırsat buldu Luis.

Daha sonraları, bir başka sefer, Pepas dağıtıp, bana zorla evini gezdirmek istediğinde, Luis'in beni alet ettiği manzarayı çaktım, özellikle de taverna mutfağının evin salonuyla, uzun ve dar bir koridorla bağlı olduğunu keşfettiğimde.

Dördüncü kez gittiğimizde, garip bir şekilde, neredeyse hep aynı anda, Luis'in çişi gelip, "Bana bir dakika müsaade" dediğinde, bu işte bir bit yeniği olduğunu düşünmeye başladım ve neler dönüp bittiğini öğrenmek istedim.

Üçümüz (Levazım Subayı, Pepas ve ben) tam milli marşımızın dizelerini söylemeye başlayıp, "insanın anlatırken bile ağladığı geçmiş iyi günleri" anıp, geçmişe ve dünyanın beyhudeliğine zırlamaya başladığımızda (laf aramızda, hangi geçmiş, hangi beyhudelik; yirmi iki ya-

şında geçmişin olacak da beyhude olacak!), her neyse işte tam o anda Levazım Subayı'nı rolüne devam etmesi için tek başına bırakıp, bu işin sırrını çözmek için masadan kalktım.

— Ben de işemeye gidiyorum, dedim.

Gittim, Luis'i aramaya başladım. Luis yok. Mutfağa gittim, yok. Fakat Harula da ortadan kaybolmuştu. Geriye sadece önümdeki iki kapıdan birini açmak kalıyordu. Deponun ya da salonun kapısını. Salonunkini seçip kapıyı araladım. Beni görmediler, sadece ben onları görebiliyordum. Luis pantolonunu indirmiş bir kanepede oturuyordu, Harula da, sana dediğim gibi, yine saçları omuzlarına dökülmüş, bluzunu çıkarmış, eteğini kaldırmış, Luis'in üzerinde gidip geliyordu. O kadar hafifçe, o kadar erotik bir şekilde gidip geliyordu ki, insan gözlerine inanamıyordu. Bu kadar fazla kiloyla bu kadar hafiflik olur mu? Sanki bir uzay gemisinin içindeydi, hareketleri tüy gibiydi. Luis'in üzerinde bu şekilde, tüy gibi ve dairesel biçimde dönmeye devam ediyordu.

Bu sahneyi hiç unutamıyorum. Buna inanabiliyor musun? Harula'nın çıplak sırtı, çözülmüş saçları, sallanan memeleri ve o iğrenç, solmuş ağaç dalları desenli kanepe. Karşısında büfe ve büyük bir ayna vardı. Şehvet dolu Doğu'dan bir görünüm. Hatta taksimler duyduğumu bile sandım. Bilirsin, bir zamanlar batakhaneler ve tekkelerde çalınan, o doğaçlama, uzun, hüzünlü müzik. Beni görmemişlerdi. Kapıyı tekrar yavaşça kapatıp oradan kaçtım.

Luis'e hiçbir şey söylemedim. Tabii bana sırrını açıklamadığı için kırıldım. Gece koğuşta gözüme uyku girmedi. Bir yandan da o sahneyi hatırladıkça içim gidiyordu. Harula belki tombulcaydı ama ölçüleri çok uyumluydu! Luis'in üzerinde böyle, eteğini kaldırmış, çıplak

sırtıyla öyle bir oturup, gelip gidiyordu ki... Boş ver, öyle bir çadır kurmuştum ki dokunsam boşalacaktım.

— Tamam Konstandis, dedi birden yan taraftan Luis. Bu kadar da abartmana gerek yok. Senden sakladım çünkü sana söylemeye utanıyordum. Pepas için vicdan azabı çektiğimden değil ama kardeşim sen çok içine kapanıksın, çok yeniyetmesin... Kapıyı açıp kapattığını gördüm.

Luis de çok uyanıktı, gözleri fırıldak gibiydi. Beni görmüştü aşağılık herif. Ama onun da bir derdi vardı. Büyük bir dert. Harula aynı gece çok ağır bir laf etmiş. Galiba hamileymiş. Tabii Luis'ten hamileymiş, çünkü kocası çocuk yapamıyormuş. Kocası bunu biliyormuş, doktorlara, suçun onda olup olmadığını öğrenmek için gitmiş ve suç ondaymış, Korinthos'taki bir mikrobiyolog, Hacinis, yüzde yüz kısır olduğunu söylemiş.

Şimdi iki aylık hamile Harula gelsin de, mucizelerin olabileceğine, doktorların yanılabileceğine, çocuğun ondan olduğuna Pepas'ı inandırsın. Tabii gerekirse Luis bunu da başarır. Sadece çocuğun ondan olduğuna değil, köydeki başka birçok çocuğun da ondan olduğuna Pepas'ı inandırabilir. Ama bunu yapacağına, Harula'yı çocuğu düşürmesi için inandırmaya çalıştı.

— Asla olmaz. Çocuğumu öldürmektense Pepas'ı ya da kendimi öldürmeyi tercih ederim.

Luis ne zaman çocuğu aldırması için onu ikna etmeye çalışsa, bu Harula'nın son sözü olurdu. Luis'in geriye kalan tek seçeneği Pepas'ı ikna etmekti, ikna etti de. Eski Ahit'teki Sara'dan, Korinthos'taki mikrobiyoloğun mutlaka komünist olduğundan ve onun ideolojisine olan nefretinden kendisine kısır dediğinden, bilimin hep yaşamın gerisinde kaldığından ve daha pek çok şeyden söz etti...

Ama son kanıtı en çarpıcı olandı:

— Neden Bay Pepas, komünist karşıtı, bizden bir mikrobiyoloğa gitmiyoruz? Benim Pire'de tanıdığım biri var. Gitmek ister misiniz?

Ve böyle de oldu. Bir hafta içinde Luis, ben ve Pepas, Sidhiropulos'un Filon Caddesi'ndeki muayenehanesindeydik. Sidhiropulos Pepas'a, küçük, cam, kapaksız, geniş ağızlı, bir şişeye benzer bir şey verdi ve onu muayenehanenin iç tarafına götürüp şişenin içine boşalmasını söyledi.

Üçümüz, Luis, ben ve doktor koridorda oturup bekledik. Üç dakika sonra Pepas tohumlarıyla geri geldi. İki gün sonra Sidhiropulos Pepas'ı aradı. Sana söylemeyi unuttum, Sidhiropulos da komünistti ve Luis'in babasının tanıdığıydı.

— Tamam Bay Pepas, istediğiniz kadar çocuk yapabilirsiniz. Hayatımda daha canlı sperm görmedim.

Pepas sevinçten aklını oynatacaktı. O günden beri, Luis beni çok takdir etti ve kalbinde bana daha çok yer verdi, çünkü, sana söylemeyi unuttum, bütün bu planı ona ben önermiştim.

— Bin drahmiyle, Pepas'ın kısır olmadığını kanıtlayacak başka bir mikrobiyolog bulunabilir.

Böyle demiştim. Bu fikri ortaya attığımda Luis'in bir tek beni öpmediği kaldı.

— Muhteşem! deyip hemen Sidhiropulos'u buldu.

Doktora çocuk doğduğunda kıyametin kopacağını, cinayetler işleneceğini ve aldatılmış bir eş olarak Pepas'ın anneyi, çocuğu ve babayı öldürebileceğini söyledi. Sidhiropulos ikna olmuştu. Sakal atmak bile gerekmemişti.

— Tamam onu buraya getirin.

Pepas'ı ona götürdük.

— Konstandis sen büyük adamsın! Dile benden ne

dilersen. Çok önemli, muhteşem bir fikir, deyip duruyordu Luis.

Böylece hem Harula hayatta kalacaktı, hem de tavernaya tekrar mutluluk ve huzur gelecekti, çünkü anlayabileceğin gibi, Pepas Harula'nın şişmiş karnını fark eder etmez, eşek sudan gelinceye kadar dövmeler ve tekmelemeler başlamıştı.

— Söyle sürtük, hangi komünistten peydahladın bunu!

— Yemin ederim, çocuk senin, nasıl oldu bilmiyorum.

Pepas'a göre sadece komünistler ona böyle bir kötülük yapabilirdi. Harula'ya son dayağı Sidhiropulos'tan telefon geldiği gün attı.

— İstediğiniz kadar çocuk yapabilirsiniz Bay Pepas.

Neredeyse son tekmeyi atmasıyla telefonun çalması bir olmuştu! Ama artık çok geçti. Bu son tekmeyle Harula çocuğunu düşürmüştü.

Böylece Luis ve Harula'nın çocuğu hiç doğmadı. Tavernayı büyük bir kasvet sardı.

— Ne kadar salağım! Tanrı bana böyle bir armağan yolladı bense onu kaybettim.

Pepas acısından ve öfkesinden çatlamak üzereydi. Hatta saçları bile döküldü. Hayır, saçları önce beyazlaştı sonra döküldü. Dediğim gibi Pepas'ın yüreği parçalanıyordu.

Üç ay boyunca Harula'yı tekrar hamile bırakmaya çalıştı. Mümkün değil. Luis ona ayda bir kez yumurtacığın kadın rahmine düştüğünü, sorunun da bu olduğunu, çünkü doğru âna denk gelmek gerektiğini söylemişti. Yumurtacığın düştüğü an sen de kadının içinde olmalısın. Aynı anda. Düşün, bir ömür geçip de hiç o an denk gelmeyebilir, demişti Luis.

Böylece Pepas Harula'yı yatak odasına yerleştirmiş, onun giyinmesine bile izin vermiyordu. Her an hazır olmalıydı. Ne zaman sevişmek istese, hiç geç kalmadan üstüne atlıyordu.

— Ama Andonisciğim, nasıl olur, işimiz de var.

— S...tir et işleri, bu iş daha önemli.

Harula işin aslını bilmediğinden (bilse ne yapabilirdi ki?) sonuna kadar rolünü oynamak ve olabildiğince inandırıcı olmak zorunda kaldı. Kaderine sessizce boyun eğdi!

Doğal olarak üçüncü ayın sonunda Pepas tamamen tükendi. Ama bedensel tükenmesinden önce başka bir tükeniş gerçekleşti: İdeolojik tükeniş.

Belki bütün bunlar, bugün sana biraz garip, biraz trajikomik gibi görünebilir ama, o günlerde, Korinthos'taki garnizonda, gündelik yaşam içinde başka boyut kazanıyorlardı.

Luis Harula'dan ayrıldığında (olaylardan sonra) genel anlamda bir şeyler çatladı, havadaki bir şeyler bozuldu. Sanki taverna küçülmüş, sahnesi kirlenmişti. Artık ne koç yumurtaları ve okkalar aynı keyifle geliyordu, ne de Pepas sık sık felsefe yapıyordu. Hep sinirliydi, her şeyde kusur buluyordu.

Yine ağabeyini öldürenlere küfür etmeye başladı ve o günden beri yaşamındaki ve evindeki her şey kötü gitmeye başladı.

Hatta bir gece, ilk kez (nasıl olduysa) Pepas oturup, neden ve nasıl ağabeyinin öldürüldüğünü anlattı. O güne dek bundan hep kaçınmıştı. Bu konuyu hiç tartışmak istemezdi. Üç bardak Nemeas şarabı doldurup, ayrıntıları, yani cinayet gecesi her şeyi yakından gören ve dediğine göre de olayın tek görgü tanığı Bay Fotis'in ona anlattıklarını bize söylemeye başladı.

Pepas ha bire anlatıyor, ha bire de içip ağlıyordu.

— Çünkü bugün ağabeyim hayatta olsaydı hepimizin kaderi başka olurdu. Bay Fotis de bugün ne Polikseni'ye ne de onun çeyizine kavuşurdu. Otuz küsur dönüm portakal bahçeleri, ayrıca zeytinlikler, ayrıca konağı...

— Bay Pepas, Tanrı aşkına bize daha açık söyle. Ağabeyinin ölümünden sonra Polikseni'siyle kim evlenmiş?

Ama Pepas yine karıştırıyordu. Bazı şeyleri saklamak, bazı şeyleri söylemek istediğinden karıştırıyordu.

— Zor, kötü yıllar, diyordu.

Kesin olarak tek şey, ağabeyinin ölümünden bir yıl geçmeden Polikseni'nin Bay Fotis ile evlendiğiydi.

— Orospu... bir yıl dolmasını bile beklemedi.

Neden bilmiyorum ama, Pepas hikâyesini anlatırken ikide bir "Bay Fotis" deyip durdukça, Luis giderek daha fazla işkilleniyordu. Bir şeyler tepesini attırıyor, bir şeyler hoşuna gitmiyor, bir şeyler inandırıcı gelmiyordu.

— Peki bu Bay Fotis'e ne oldu?.. Onu görmemiz mümkün mü? Şu an nerede? diye birden sordu.

— Şimdi mi? Mümkün değil. Bir ayağı çukurda, iki kalp krizi geçirdi, üçüncüde işi biter.

— Peki Polikseni'ye ne oldu?

— O orospuyu değil görmek, yüzüne tükürmek bile istemem.

Artık Luis, Bay Fotis'in hikâyede kuşkulu bir rol oynadığından emindi. Fotoğrafını görmüş gibi onu hayal etmeye başlamıştı bile. Sarı yeşil karışımı gözler, sarı yeşil karışımı bir cilt, dökülmüş dişler, ağzın sol ya da sağında eski bir yara izi, kalın kaşlar, zayıf bir vücut.

Luis, Pepas'ın anlattıklarından, Bay Fotis'i, sert bakışlı, gestapo gibi davranan, bütün dünyanın ona ait olduğuna, bir tek onun için yaratıldığına inanan, seni en

iyi mezeyi, en iyi yeri vermek zorunda bırakan tiplerden biri gibi hayal ediyordu. "Buyrun Bay Fotis, şöyle buyrun Bay Fotis."

— Ama anlattıklarına göre bu senin Bay Fotis de, pek de matah birine benzemiyor, dedi kurnazca.

— Matah değil ama ağzını açma. Diğer yandan çok kibardır, bütün Korinthos'ta ona çok saygı duyulur. Kodamandır, ağzından çıkan tek kelimeyle buralarda bir bakanı bile koltuğundan edebilir. Herkes ona saygı duyar, hem polisler hem din adamları. Benim onunla bir alıp veremediğim yok. Benim derdim Polikseni ile. Bay Fotis ne yapsın? Polikseni'yi beğendi, onunla evlendi ve kendi çıkarını düşündü. Ama öte yandan da tamam, ondan ne istedimse verdi. Hem taverna için ruhsat hem... Belediye doktorunun bana açtığı davalardan vazgeçmesi için onun tek telefonu yeterliydi. O orospu ne yaparsa yapsın, Bay Fotis bana karşı her zaman bir beyefendi gibi davranmıştır. Her zaman.

— Dur biraz Bay Pepas, ne beyefendisi? Sen bana bu adamın...

Birden Luis, böyle aşağı yukarı hayal ettiği gibi bu Bay Fotis'i nerede gördüğünü hatırladı. Harula ile buluştuğunda, ağaç dalları desenli kanepenin karşısındaki aynada, sararmış, aynanın çerçevesiyle camı arasına sıkıştırılmış bir fotoğraf vardı. Fotoğrafta üç kişi vardı. İki erkek, aralarında da bir kadın. Kadını da hatırladı. Kadın onu etkilemişti, bu yüzden fotoğrafa dikkat etmişti. Erkeklerden birinin kısa, şirin, saf görünüşlü olduğunu hatırladı. Diğeriyse uzun boylu, yapılı, etkileyici, gösterişliydi. Kurnaz, gülmeyen gözleri vardı. Ama kadın, bambaşkaydı, anlatması zor. Çok güzel değildi, sadece çekiciydi. Yanından geçse ona bakmazdın. Ama üzerine bir spot yöneltilse, kalakalırdın. Âşık olabilir-

din. Hatları o kadar ince değildi. Neredeyse kısa boylu, balık etinde. Ona baktıkça eridin. Seni aldatmak için doğmuş bir kadın. Bunu ilk bakışta anlardın. Bundan kuşku duyarsan, çok safsın demektir.

— Herhangi bir fotoğrafı var mı elinde? diye, güya öylesine sordu Luis. Bay Fotis'in gerçekten fotoğraftaki uzun boylu adam olup olmadığını öğrenmek istiyordu.

Pepas hemen yalpalayarak ayağa kalktı ve gidip fotoğrafı getirdi. Luis'in tahmin ettiği gibi bu aynadaki fotoğraftı.

— İşte üçü de burada. Hem dost hem komşuydular. Bu elimdeki tek fotoğraf.

Sana söylemedim ama, Luis, polisiye romanları, polisiye filmleri hiç sevmemesine rağmen, müthiş bir polisiye zekâya sahipti. Gözünden hiçbir şey kaçmazdı.

Luis'i sana bakarken, gözlerinin parladığını, göz kapaklarının titrediğini görürsen, bil ki o an senin frekansını, yaydığın kilohertzleri bulmuştur.

— Ağabeyin bu mu? diye Pepas'a sorup kısa boylu adama işaret etti.

— Evet, nasıl bildin?

— Bu da Bay Fotis mi? diye devam etti Luis.

— Ta kendisi!

Sonra dönüp bana, sonra Levazım Subayı'na, en son olarak da Pepas'a baktı.

— Bu da tabii Polikseni, değil mi?

— Ta kendisi, diye daha da şaşırarak Pepas cevap verdi.

Pepas daha önce başka hiç kimsenin Luis'e bu fotoğraftan söz etmediğine emindi. Kimin kim olduğunu, lanet olasıca nasıl olur da biliyordu?

Yaklaşık bir dakikalık sessiz bir hesaplaşma geçti. Bakışlar, yüz ekşitmeler, kararsızlık. Sonunda Luis, çok sa-

kin, çok gizemli bir şekilde, dudaklarını biraz büzerek, fotoğrafı ters çevirip, yüksek sesle şu cümleyi okudu:

— "29 Haziran 1947, isim günün için bir armağan."

Yazının altında bir imza da vardı: "Fotis Dhemenağas". Tam o anda gülümsedi. Hepimiz ona bakıyorduk. Donmuştuk, nefes bile almıyorduk. Luis ise aynı derecede sakin bir şekilde fotoğrafın ön yüzünü çevirip baktı. Hani göz doktoru gözlerini muayene eder, hani kalp doktoru kalbini dinler, işte aynen öyle. Az kalsın cebinden stetoskop ve mikroskop da çıkaracaktı. Fotoğrafı biraz daha elinde tuttu, sonra da Pepas'a geri verdi.

Gün gibi ortadaydı, Luis kendince sonuçlar çıkarmış, hikâyesini kurmuştu bile.

— Ertesi gün, 30 Haziranda partizanlar gelip öldürdü onu, diye cevap verdi Pepas, Luis'in nasıl tepki vereceğini bekleyerek.

— Halbuki ayın 29'unda, yani cinayetten bir gün önce ağabeyinin isim günüydü. Adı Petros'tu değil mi? Yoksa Pavlos muydu?

— Evet, Petros'tu, dedi Pepas şaşkınlıktan dilini yutmuş, afallamıştı. Nereden biliyorsun?

Luis cevap vermek yerine, gitmek için ayağa kalktı.

— Haydi çocuklar, gidelim, yemek bitti.

Bunun üzerine Pepas Luis'i apoletlerinden yakaladı.

— Dur, sen bir şeyler düşündün, bir şeyler biliyorsun.

Onu zorla yerine oturttu.

— Benden ne istiyorsun Bay Pepas? Bay Fotis hâlâ hayatta, değil mi? Demek ki daha yetişebilirsin. Gidip ona sorsana. Fakat kendisi partizanlarla birlikte değildi. Öyle değil mi?

— Tabii ki değildi! Diğerleriyle birlikteydi, diye cevap verdi Pepas.

— Tamam, bu kadar yeter. Sen yalnızca borcumuzu söyle de gidelim.

Adi herif Luis, rolünü çok iyi oynamıştı.

— Manolis, aklındaki her şeyi söylemeden buradan canlı çıkamazsın!

Üstelik Pepas peltekti de. Ama Luis'in tek kelime söylemeye fırsatı olmadı. Pepas çok fazla içtiğinden, kalkıp Luis'i yakalamaya kalkışırken, sandalyeye yığılıp sızdı.

Gece, koğuşta gözümüze uyku girmiyordu. Gözlerimiz fırıldak gibiydi. Birden Luis'in bana doğru dönüp, bana işaret edip kalktığını gördüm.

— Dışarı çıkacağım. Gel.

Kaputunu giydi, Santé marka sigaralarını da alıp çıktı. Güya işemeye gidiyordu.

Tuvaletlerin dışında, boş petrol varilleri önünde oturdu. Sigarasını yakıp, üç dört nefes birden çektikten sonra sordu:

— Bak kuzen, Pepas'ın hikâyesini hazmedemedim.

Kaputunun cebinden aynı fotoğrafı çıkardı. Çalmıştı.

— Sadece hikâyeyi değil, kadını da.

Bir el feneri çıkarıp fotoğraftaki kadının üzerine doğru tuttu. Ben de daha dikkatlice baktım. Gerçekten de üzerinde büyülü bir şeyler vardı. Unutulmayacak kadınlardan biriydi. Bir kere gördün mü, tamam, artık bir daha onu aklından çıkaramazsın.

— Ayrıca kuzen, Pepas'ın, ağabeyimi devrimciler öldürdü saçmalığına inanmadın umarım. Devrimciler bu adamcağızı neden öldürsün? Bir şeyler dönmüş olduğu gün gibi ortada.

— Yani?

— Ya Polikseni Barba Fotis'i eritti, ya zeytinlikleri, ya da her ikisi.

Bunun üzerine tekrar daha dikkatlice fotoğrafa baktım. Haklıydı. Fotis kadını gözleriyle yiyordu. "Ya önceden ilişkileri vardı ya da Petros'un ölümüyle başladı, bilmiyorum," diye düşündüm.

Bu arada Luis üst üste üç sigara içmişti. Hikâyenin bu kadarla bitmediğini anladım. Konuşmuyorduk.

Luis'in dalıp gittiğini biliyordum, görebiliyordum.

— Sence kaç yaşında? diye sordu.

— Cinayet 47'de olduğuna göre bugün herhalde... Kaç? Yirmi sekiz? Yirmi beş?

— O kadar.

Fotoğrafı aldı, kaputunun cebine koyup kalktı.

Koğuşa sessizce ve ürkerek geri döndük. Tam yattığım sırada bir laf daha attı bana:

— Ben bu kadının böyle aşağılık bir herifi sevebileceğine inanmıyorum, deyip yattı.

O günden beri bu hikâye, kendi içimde mitolojik boyutlar kazanmaya başladı.

O geceden beri beş gece geçmişti ama Luis hiç koğuşta uyumadı. Her gece nöbete çıkmayı başarmıştı.

Sabahleyin çay içmek için karşılıklı oturduğumuzda ona baktım. Ağzını bıçak açmıyordu, başını eğmiş, sessiz duruyordu. Tip adam. Uzak ve gizemli bir bakışı vardı. Ancak cumartesi sabahı, tam çayımı yudumlayacakken, fırlayıp kolumu tuttu.

— Bekle, olayları toptan öğreneceksin, sana sürpriz hazırlıyorum.

Kımıldamadan, sefertasım elimde, kararsız, gözlerimi onun gözlerine dikerek kaldım.

— Söylesene, ağabeyinin adının Petros olduğunu nasıl bildin?

Gülümsedi.

— Hâlâ orada mısın sen? Benim babamın adı da

Petros. Unuttun mu? 29 Haziranda isim günü olduğunu yazmıyor muydu?

Onu öpmek yerine,

— Aşağılık herif, dedim.

O da bunun üzerine, gizemli bir şekilde gülümseyerek, yavaşça sigara paketini çıkarıp açtı ve benim önüme koydu. Sigara içmediğimi biliyordu.

— Al, iyi gelir.

Ona baktım, gülümsedim ve elimi uzattım.

Böylece Luis karşımdayken, Korinthos'taki acemi birliğinde ilk sigaramı içtim.

— Şimdi günler çok daha kolay geçecek.

Geçti de.

Hiçbir zaman bu adamın bana neden bu kadar yakınlık gösterdiğini anlamadım. Pis, sevimsiz, korkak, utangaç biriydim. İnsanların bana ilgi duymasını sağlayacak, meraklandıracak, bir başka boyut katacak hiçbir şeyim yoktu. Sadece açık biriydim. Olduğum gibiydim, sırları, yapmacık tavırları olmayan biriydim, halbuki Luis ne değildi ki? Onunla sadece konuşmak bile başlı başına bir serüvendi. Her tarafından kıvılcımlar çıkıyordu. Tam bir sihirbazdı!

Bu arada merakımdan çatlamak üzereydim. Aklımdan bir sürü şey geçiyordu. Ondan her şey beklenirdi: Örneğin Bay Fotis'in sararmış bazı mektuplarını bulsun, bu mektuplarda Polikseni'nin onu aldattığı ya da tehdit ettiği ya da bir gece onu saçlarından sürükleyerek Pepas'a götürmesi ve cinayeti itiraf etmeye zorlaması yazılı olsun. "Polikseni'yi seviyordum, bu yüzden cinayet işledim" gibi melodramatik ve inanılmaz olaylar. Hep buna benzer şeyler hayal ediyordum. Hatta Bay Fotis'in ölmek üzere olduğu o günlerde, Luis'in günah çıkaran papaz kılığına girdiğini bile düşündüm. "Eğer

cennete gitmek istiyorsan bütün günahlarını söyle," diyecek, adam da konuşmaya başlayacaktı. Fotis Dhemenağas, Polikseni'den, komünyon almak için papazı çağırmasını ister, fakat bu arada Luis Polikseni'yi kandırır, o da gerçek papaz yerine papaz kılığına giren Luis'i getirir.

Her türlü şeyi hayal etmiştim ve Luis'ten her şey beklenirdi. Fotis ile ilgili korkunç ve dehşetli hikâyeleri, mektuplardan, tanıklardan ve fotoğraflardan elde ettiği kanıtlarla gün ışığına çıkarıyordu. Fotis'in bazen Nazi işbirlikçisi, muhbir, kukuletalı bir hain, köyün karabasanı olduğunu ortaya çıkarıyor, bazen de... Dediğim gibi, ondan her şey beklenirdi. Tek bir şeyi başarabileceğine inanmıyordum ama onu da başardı. Dinle de bu adamı takdir et:

Günlerce sonra, ben ve Levazım Subayı "Harula"ya içmeye gittiğimizde ("Gidelim mi Manolopulos?" "Gidelim.") tahmin et ne gördük: Pepas ve Luis zil zurna sarhoş, tavernanın ortasında tango yapıyorlardı. Evet, üstelik sadece bunu görmedik. Tavernanın duvarları bomboştu. Ne "Yaşasın Ordu" ne "Komünizm Halkın Zehiridir" kalmıştı. Her şey duvardan sökülmüştü, hatta o porno afiş bile.

Ondan her şey beklenirdi, ama Luis'in Pepas'ı solcu yapması olacak şey değildi!

Pepas'ın ideolojik dönüşüm sahnesi ne kadar sürdü bilmiyorum, ama herhalde duyabileceğin en çarpıcı hikâye budur.

Harula bizim geldiğimizi görür görmez, o an anlayamadığım bir şey için bize yalvarmaya başladı.

— Bay Manolopulos, tavernamızı kurtarın, bir şeyler yapın, bunlar delirdi. Biraz rahatsız olduğum için yatmaya gitmiştim ve birden seslerini duydum. Afişle-

ri yırtıyor, köy öğretmeninin hazırladığı çerçeveleri kırıyor, Tsaldharis*'e küfür ediyorlardı.

Manzarayı düşünebiliyor musun? Bir yandan bangır bangır tango sesi geliyor, Pepas ile damı Luis, Rudolf Valentino usulü, büyük adımlarla ve kollarını tamamen gererek tango yapıyorlardı. Hatta sarhoşluktan yalpalamalarına rağmen değişik figürler bile yapıyorlardı. Yaptıkları figür başarılı olunca Pepas Luis'i pat diye öpüyordu.

Bu manzaradan başı dönen ve sarhoş olan bazı müşteriler de onlar için tabak kırıyor, alkışlayıp bağırıyordu. Yer yerinden oynuyordu. İkide bir "Yaşasın Pepas!" diye bağırıp su gibi retsina** içiyorlar, Harula da onları kurtarmamız için bize yalvarıyordu.

Gerçekten de iş ciddiydi. Her an civarda bulunan, devlet için çalışan çeteler içeri dalıp, her şeyi tuzla buz edip onları hoşaf edebilir (sonunda hoşaf edilmekten kurtulamadılar), ya da en azından polisler onları tutuklayabilirdi.

O an Harula'ya daha dikkatlice baktım. Pepas'ın onu halef doğurtmak için yatırdığı "şehvet" yatağından kalkmıştı: Yarı çıplak, sırtı ve göğüsleri neredeyse açıkta, üstünde naylon, ucuz, ateş gibi kıpkırmızı, dizlerine kadar inen kısa bir gecelik, her zaman olduğu gibi tombulca, hani babaçko derler ya öyle, yüzü de ağustos gecelerinde parlayan bir ay gibiydi.

İlk kez bir kadını bu kadar çok arzulamıştım. Ona bakıyordum. Beni gördü.

— Bay Kostas onları durdurun, başımıza kötü şeyler gelecek.

* Konstandinos Tsaldharis: (İskenderiye 1884 - Atina 1970) Yunanlı politikacı, 1946-47 yılları arasında Yunanistan başbakanı. – ç.n.

** Reçine şarabı. – ç.n.

Yanına gittim. Luis bütün bu kargaşa içinde, kurnaz bir şekilde gözünü kırpıp bana Harula'yı işaret etti. Anlamıştı.

— Gelin, üzerinize bir şeyler giyin, üşüteceksiniz, dedim.

Samimiydim. Titrediğini görmüştüm, üstelik o gece ayaz da vardı. Ayaz ve ay. Dolunay! Onu mutfağa doğru götürdüm.

— Giyinin önce.

— Onları kürek cezasına çarptıracaklar.

— Ama neden, ne yaptılar ki? O kadar da kötü değil...

— Değil mi? Siz gelmeden önce devrimci şarkıları da söylüyorlardı. Meydan okuyorlar, bağırıyorlar. Kaç gündür siz yoktunuz, bilmiyordunuz... Neler oldu neler.

Salona çıkan kapıyı açtım (artık etrafı biliyordum) ve onu içeriye doğru itekledim.

— Gelin önce bir şeyler giyin, böyle olmaz, üşüteceksiniz.

İçeriye geçtik, arkamızdan kapı kapandı.

Kapı mandalının sesini duyar duymaz ellerimi uzatıp ona sarıldım. Bilinçsizce. Daha fazla dayanamıyordum. Onu öptüm.

Daha doğru dürüst nasıl öpüşülür, onu bile bilmiyordum. Arzum o kadar büyüktü ki, Harula bile birkaç saniye duraksadıktan ve şaşırdıktan sonra, kendini bıraktı, zevahiri kurtarmayı bile denemedi.

O zevksiz ağaç dalları desenli kanepe hâlâ oradaydı, ayna da karşıda duruyordu. Onu üzerime doğru çektim. Karşı koymadı. Gözlerini uyuyacakmışçasına alçaltıp, kendini bıraktı.

O anda çok acemice, beceriksizce, geceliğinin bir askısını indirdim. Bütün göğsü ortaya çıktı. Sert, beyaz

göğsünde kocaman, yuvarlak ve simsiyah bir meme başı vardı. Külotunu çıkarırken tepem attı, çünkü külot bir yerlere takılıp çıkmıyordu.

— Boş verin kalsın, dedi fısıldayarak.

Ben de ayağının tekine dolanan külotu bıraktım. Afallamıştım. Önce ne yapmam gerektiğini bilmiyordum. Dudaklarını mı, göğsünü mü öpsem ya da ona sarılsam mı? Sanki üzerimize doğru akan ve bir sete çarpan bir nehir vardı, biz de dalgaların içinde debeleniyorduk.

Bazen göbeğini bazen de göğsünü, meme uçlarını öpüyordum.

Sesini belli belirsiz duyuyordum.

— Hayır, yapma, diye fısıldayıp Harula beni saçlarımdan çekti, yukarı çıkıp onu dudaklarından öpeyim diye.

Belki utandığı için yüzüne yakın olmamı istiyordu. Birbirimizin gözlerine baktığımızda kendini daha rahat hissediyordu.

Tam o anda, kendimizden geçmiş, sanki bir dağa yürüyerek tırmanmışız gibi nefes nefese kaldığımızda, onu üzerime doğru çektim ve ağaç dallarıyla süslü kanepeye düştüm. Artık kendinden geçmişti. Kendinden o kadar geçmişti ki, tek başına pantolonumun düğmelerini açtı, asker donumla beraber çıkardı ve ustaca hareketlerle beni içine aldı.

Sonra tıpkı Luis'e yaptığı o tüy gibi dairesel hareketlere başladı.

Karşımdaki aynadan bütün bu manzarayı görüyordum. Sırtı, beli, kalçaları inip çıkıyordu. Sadece birkaç saniye dayandı. Geldiğinde attığı çığlıklar anlatılmaz. Korktum. O güne dek böyle bir şey duymamıştım. Sanki yüreği parçalanıyordu, ciğeri sökülüyordu, yavruları elinden alınan bir dişi kurt gibi acıyla inliyordu.

Bilemiyorum, bunlar anlatılmaz, anlattığında işin büyüsü gidiyor. Yaşaman gerekir. Aynı anda ben de içinde geldim.

Sıcaklığının, şehvetinin içime, kanıma giren koyu bir sıvı gibi işlediğini hissediyordum. Ceket ve gömleğimin içinden geçen ellerini sırtıma geçirmişti, derin derin soluyarak, birbirimize sarılmış bir şekilde öylece, kımıldamadan kaldık.

Yavaş yavaş kendime gelmeye, yer ve gerçekliğin farkına varmaya başladım.

Kulaklarım yavaş yavaş tekrar duymaya, gözlerim görmeye, benliğim de korkmaya başladı.

Yan taraftan yine sesler, alkışlar ve yanılmıyorsam Markos*'un sesi ve buzuki nağmeleri gelmeye başladı.

— Ne zaman gelsem uzun süre boyunca uzaklarda küçük çanlar duyuyorum sanki. Ya sen?

— Ben bazı sesler duyuyorum, ama nereden geldiklerini ya da ne olduklarını bilmiyorum. Belirsiz binlerce ses.

Cümlemi tamamlamaya fırsatım oldu mu bilmiyorum. Tam o anda ilk bam küt sesleri gelmeye başladı, sanki birileri camları, kapıları, tahtaları kırıyordu. Mahşer Günü. Küfürlerle birlikte, duvarlarda, yerlerde kırılan bardakların, sürahilerin sesi, pencereden fırlatılan ve ağaçlara, taş duvara çarpıp paramparça olan tabakların sesi geliyordu.

Tabaklarla birlikte atılan ve kırılan masaların, sandalyelerin, sandalye bacaklarının sesi duyuluyordu.

— Tanrım! diyen Harula ayağa fırladı.

Ancak külotunu giymeye fırsatı oldu. Giysi yerine (o

* Markos Vamvakaris: (1905-1972) Ünlü bir rebetiko müzisyeni. – ç.n.

an giysilerini nerede bulsun), masanın üzerinden çektiği büyük, örme, bembeyaz bir masa örtüsünü üzerine attı.

Ben bir taraftan donumu, pantolonumu giymeye, düğme deliklerini, kemerimi, askılarımı bulmaya, ceketimi, pantolonumu iliklemeye çalışıyordum... Aklım bokuma karıştı! Ana baba korkusu da var. Çok iyi biliyordum, Askeri Polis enselese kimse beni kurtaramazdı. Birdenbire iki el ateş edilmesiyle düğmelerimi iliklemeyi ve kemerimi bırakıp, ellerimle düşmemesi için pantolonumu tutarak, pencereyi açıp, yüksek atlama yarışındaymışım gibi atlayıp, kendimi bahçeye attım.

Sadece bir an karşıda duraksadım, gözlerim Luis ve Levazım Subayı'nı aradı. Kurşunlar masaların üzerinde olan fıçılarda delikler açmıştı. Pepas'ın, sapsarı Nemeas retsinasının akması, yukarıdan birilerinin işemesine benziyordu. Küçük şadırvanları ya da fışkıran kaynakları hatırlatıyorlardı.

Harula'nın korku içinde, naylon geceliği üzerine geçirdiği delik deşik masa örtüsüyle tavernaya girdiğini ancak görebildim.

Bütün o kargaşa içinde, böyle yarı çıplak dururken, başka bir hikâyeden çıkmış bir odalığa benziyordu.

Birkaç saniyeliğine, çetecilerin bir köşeye sıkıştırıp yumrukladıkları, üzerine de retsina yağan Pepas'ı da gördüm.

Diğer müşterilerse bir kenarda durmuş, kuyruğunu kısmış sıçan gibi hareketsiz, olan biteni görmüyormuş, başka yere bakıyormuş gibi davranıyorlardı.

— Katiller! diyen Harula'nın sesini duydum ve üstlerine saldırdığını gördüm.

Ne Luis'i ne de Levazım Subayı'nı görebildim. "Böyle durumlarda gemisini kurtaran kaptan" deyip kaçtım.

On beş dakikada garnizona varmıştım. Dış duvarı ve tel örgüleri aşıp koğuşa girmiştim. Hiç hava çok sıcak olduğunda soluk soluğa kalan köpek gördün mü? İşte içeri girdiğimde öyleydim. Dili sarkmış köpek gibi. Soluk alamıyordum, nefesim kesilmişti, sanki biraz sonra kalbim fazla gerilmiş bir tel gibi trak! diye kopacaktı.

— Yahu siz ne bok yediniz bu gece? diye sordu koğuş sorumlusu ben sırtüstü yatağa uzanırken.

Ancak o an yan tarafta soluk soluğa kalan birinin nefesini duydum. Yavaşça yana döndüm, bir de ne göreyim? Luis de nefes nefese kalmış, sırtüstü yatmış, o kurnaz gözleriyle bana bakıyordu.

Konuşmak istesek de mümkün değildi. Sadece derin derin soluyorduk.

O da tabanları yağlamıştı.

Karşıdan, pencerenin koğuşundan ayı gördüm. Gümüş bir dolunay.

Yine Luis'e doğru döndüm. O da gözlerini aya dikmişti.

Tabii tekrar soluk almaya başladığım an korkmaya da başladığımı sana söylemem gereksiz. Olur da biri beni Komutanlığa ispiyonlasa, ya da gammazın teki beni görse kurtuluşum yoktu. Zaten mimliydim, bir de Pepas gibi kendi halinde bir vatandaşın aydınlanmasına yardımcı olduğum ortaya çıksa ne olurdu? Vandalların saldırısından sonra Levazım Subayı nereye gitti, başına neler geldi, hiçbir şey bilmiyordum.

Sabahleyin ben ve Luis, başımızı öne eğmiş, sessizce çayımızı içiyorduk, üstelik ben hâlâ korkuyordum.

Çaya kuru ekmek banayım, dedim ama vazgeçtim. Boğazımdan hiçbir şey geçmiyordu.

Yanımda oturan Luis, hiçbir şey olmamışçasına, zevk-

le çayını içiyor, çaya kuru ekmek banıyor ve kahvaltının tadını çıkarıyordu.

Bahardan kalma bir gündü. Güneş vardı, gökyüzü berraktı ve soğuk değildi. Sadece hafif bir ayaz vardı. Bu her yerde görülüyordu. Ağaçların, bankların, camların üzerinde. Ama insan üşümüyordu.

Aklımdan geçenleri okumuşçasına birden,

— Senin korkman için herhangi bir neden yok. Kötü bir şey mi yaptın? Yapmadın, diye bir laf attı.

— Yahu Manolis anlamıyor musun? Bütün bu hikâye olur da Komutanlığın kulağına giderse... Dün Pepas ile neler söylüyordunuz, biliyor musun? Hangi şarkıları söylüyordunuz, biliyor musun? Devrimci şarkıları.

Gülümsedi.

— Kapa çeneni. Sadece *Comparsita*'yı söyleyip dans ediyorduk. Sen sadece bunu duydun.

Korktum. Hayır, daha doğrusu ilk defa küçük bir soğukluk hissettim. "Hep şaka, şaka... Luis o kadar kaygısız ve ciddiyetsiz ki başımıza büyük bir bela alabiliriz." Tesadüfen iki gün önce de Komutanlığa sakıncalı piyade dosyam da gelmişti. Yani 2. sınıf şüpheli konumundan 3. sınıf şüpheliye terfi etmiştim. Düzeni yıkmaya çalışmayan ve düzenle zar zor iyi geçinenlerin yer aldığı 5. sınıfa yaklaşmaktaydım.

Tabii, sen bütün bunları ilk defa duyuyorsun ve belki de bütün bunlar sana çok yabancı ve inanılmaz görünüyor ama bunları bilmende zarar yok.

Hatta Komutan Kritsinis, bana terfimi bildirmek için beni çağırdı.

— Senin işin tamam Manolopulos, terfi ettin. Bir-iki yıl içinde, bir dilekçe verip beşinci sınıfa da geçersin, böylece derdin kalmaz.

Tabii ben ne terfi etmek için dilekçe yazmıştım ne de

bu işten haberdardım. Annem yapmıştı. Herhalde Anestis Amcama gitmişti. "Eğer tezkeresini bu kadar kötü bir sınıftayken alırsa çocuğun hiç geleceği olmaz. Ne yargıç ne de devlet memuru olabilir..." Anestis Amca da, ava, tatile, kahveye birlikte gittikleri Pire Emniyet Müdürü'nün dostuydu. Müdür, "Bana dilekçesini getir işi halledeyim" demiştir. Halletti de.

— Manolopulos, düşünceli görünüyorsun, diye devam etti Kritsinis. Halbuki mutluluktan uçman gerekir. Biliyorsun, yasalara saygılıdır belgesi olmadan, hayalini kurduğun gibi değil yargıç, mübaşir bile olamazsın.

Tabii ben hiç yargıç olmanın hayalini kurmadım. Annem kurdu. Ne de avukat olma hayalini kurdum. Avukat olmam da annemin hayaliydi.

— Beni bizzat Pire Emniyet Müdürü aradı ve sana göz kulak olmamı söyledi, diye devam etti Kritsinis.

Aslında ben ne düzeni yıkmayı düşünmüştüm (böyle bir planım yoktu) ne de meteliksiz ölmeyi istiyordum. Tabii, ben değil, diğerleri düzeni yıksa çok memnun olurdum.

Fakat komutan bunları anlatırken, kendimi pek de rahat hissetmiyordum, çünkü laf aramızda, bu terfi oldukça işime gelse de, askerden döndüğümde tek bir iş bile bulamayacaktım.

Luis'in Pepas'ta olan biteni hiç umursamadığını görünce, biraz kötü hissettim. "Bu umursamazlığı başımıza bir iş açacak," diye düşündüm ve bunu ona söyledim.

— Yahu Konstandis, hep korkuyorsun, suçluluk duyuyorsun, biraz koyver kendini.

Luis'e terfimden, Anestis Amcadan, komutanın bana gelecek hakkında söylediklerinden, tebeşirden bahsetmek istiyordum... "Manolopulos, bir tebeşir var. Tebeşir kimin elinde, önemli değil. Ama tebeşiri tutan, senin

hareket alanının sınırlarını çizecek güce sahip. Sınırlar içinde her şeye izin var. Dışındaysa her şey yasak." Komutan bana, buna benzer saçmalıklar söylüyordu. Yalnız bana bunları o kadar ayrıntılı anlattığından, ben de her tarafta tebeşirle çizilmiş çizgiler görmeye başladım.

— Her şeyi biliyorum. Konstandis, Levazım Subayı anlattı. İyi yaptın.

Afalladım. Devam etti:

— Yalnız dikkat et de bu işin altında kalma. Terfini fazla ciddiye alırsan yandın. Seni terzi çırağı yaparlar.

O an yanımızda tabur gammazı Karandonis'in olduğunu fark ettim. Kulak kabartıyordu. Güya bu bahar sabahında hayallere dalıyormuş gibi yapıp gizlice bizi dinliyordu.

— Ben ne terfi için dilekçe yazdım ne de başka bir şey. Annem yaptı, diye fısıldadım.

— İyi yaptın, ama sana dediğim gibi, bu terfi işini de fazla ciddiye alma. Alırsan, hep gammaz Karandonis gibilerine muhtaç olursun.

Son cümleyi mahsus Karandonis duysun diye yüksek sesle söylemişti. Duydu da. Sigarasını attı, hatta izmariti ayağıyla ezdi, biraz dudaklarını büzdü, sanki acelesi varmış gibi saatine baktı ve gitti.

Bu arada Luis'e Pepas ve Harula'ya neler olduğunu, Polikseni hakkında ne bildiğini, Petros'u kimin öldürdüğünü, o kadını görüp görmediğini ve buna benzer şeyler sormak istiyordum. Ama fırsatım olmadı.

Birazdan bir onbaşı ile bir asker gelip önümüzde durdu.

— Gel bakalım kabadayıcık, bizi takip et, seni komutan çağırıyor, dediler. Luis de doğuştan soylu olduğundan, çayından son birkaç yudum içti, sigaralarını, çakmağını avucuna alıp ayağa kalktı.

— Haydi be, sallanma, partiye gitmiyoruz, diyen onbaşı birden Luis'i itekledi. İteklemesiyle elinden çakmağı ve sigarası düştü. Eğilip almaya kalktı...

— Bırak onları, ihtiyacın olmayacak, diyen asker, sigara ve çakmağı postalıyla ezdi.

Basıp basıp gülüyordu.

Ayağa kalkıp itiraz edecektim ama onbaşı beni oturttu.

— Kapa çeneni!

— Konstandis gerek yok, diye devam etti Luis. Arkadaşlar bizden. Biz yolda anlaşırız, deyip bana göz kırptı.

Komutanlığa gidene kadar her ikisini de tav edip, kendi safına çekecekti.

Luis'ten ne nefret edebilirsin ne de ona kırgın olabilirsin. Yanından geçerken, görmemiş gibi yapacağın insanlardan değil.

Luis ortalarında, onları uzaklaşırken gördüğümde, eğer Komutanlığa gidene kadar bu ikisi çantada keklik olmazsa "bana da Manolopulos demesinler," diye kendimle iddiaya girdim.

Akşam koğuşa gittiğimde Luis'in yatağı boştu. Eşyaları da, sırt çantası da ortalıkta görünmüyordu.

Levazım Subayı dahil kimse bir şey bilmiyordu.

— Tutukevinde değil, dedi Levazım Subayı.

— Nakil?

— Hayır!

— Askeri mahkemeye mi yolladılar acaba?

— Mümkün değil, gönderilse haberimiz olurdu.

— Daha kötü bir şey mi? diye sordum. O kadar intihar haberi geliyordu ki. Belki de intihar ettirmişlerdir.

— Luis'i mi? Buna inanır mısın? deyip gülümsedi.

Aradan birçok gün ve gece geçti, hiç haber yok. Ta-

bii Luis bizi meraktan çatlatmak için belki de mahsus gizleniyordu.

Dokuzuncu gece, tuvaletlerdeydim, dondurucu bir soğuk vardı, dişlerimi fırçalıyordum, hatta su çok soğuk olduğundan dişlerimin ağrıdığını hatırlıyorum, daha yat borusu çalmamıştı, işte tam o anda, lavaboya tükürmek için eğildiğimde birisi sırtıma dokundu.

— Kabadayı, senin için bir not var.

Arkama döndüm ve Luis'i komutana götüren onbaşıyı gördüm.

— Yüzünü sil, sabun var.

Sildim.

— O nerede? Onu alıp götürdüğünüz günden beri yüzünü gören yok.

Zevzek gibi güldü.

— Kim? Retsinas mı? Bilmiyor musun? Komutanın kankası. Her işe uygun bir adam.

Bir yandan konuşuyor bir yandan gülüyordu. Kabaca, aptalca gülüyordu. Sonunda işin komik yanını fark ettiğimde ben de aynı derecede kaba ve aptalca gülmeye başladım.

— Notu al.

Notu alıp okumaya başladım: "Konstandis, yıkan, kokular sür ve doğruca nizamiyedeki nöbetçiye git. Sadece adını söyle, sana çıkış izni verecek. Aşağıda Korinthos şahilinde bir otel var, adı 'Belle Vue'. Beni orada bulacaksın. Yanına para da al. Cennet de var, göreceksin."

Sana söylemiştim, olur da Luis'in arkadaşı olursan, hayatının ne başı ne de sonu kalır, hiç durulmaz, hiçbir şey yerinde durmaz, hiçbir şey bitmez. Luis'i yıllarca görmesen bile, sen yine de ondan bir işaret, bir haber, hatta en delice, en imkânsız haberi de bekleyebilirsin.

Böylece bir keresinde tam onu unutmaya başlayacakken hatırlıyorum, gecenin bir vakti, aniden "drıın!" telefon. Korktum!

— Konstandis yaz, Kaleryi 145, Pire. Yazdın mı? Beni görmeye gel deyip telefonu kapatmıştı.

Dediğim gibi, delice şeyler. Gittim. Kayalık arazi, çöp ve kanalizasyon suları.

Bilemiyorum ama, biraz farklı bir toplumda, Luis banka ya da fabrika yöneticisi, ünlü bir diplomat, dışişleri bakanı ya da herhangi bir şey, büyük bir yıldız olabilirdi.

Toprak yolda yürürken, lanet olasıca, gecenin bu saatinde nereden telefon bulup beni aradı, diye düşünüyordum.

O zamanlar evde telefonun olması için ya doktor ya işbirlikçi ya da bakkal olmak gerekiyordu. Bakkal dükkânları zamanın telefon kulübeleriydi. Telefon nedeniyle de, mahalledeki en ünlü insan bakkaldı. Doktor ve bakkal.

Daha gün ağarmadan "Kaliopi, nişanlın telefonda!", "Urania, baban telefonda!", "Katerina, amcan!" gibi şeyler duyardın.

Herkesin hayatını telefon sayesinde ezbere bilirdik. Ayrılıkları da, ölümleri de, suçları da. Telefondan her şey afiş olurdu.

Böylece, mahallenin köşesinden bakkal bağırır, sen de Kaliopileri, Katerinaları, Uraniaları koştururken görürdün.

Bazen gecelikle, bazen sabahlıklarla, saçları birbirine karışmış, saçları taranmamış ya da bigudiyle.

Rengârenk, muhteşem bir manzaraydı!

Ben "Urania baban telefonda!" sesini duyar duymaz hemen koşar, kapıya çıkardım. Bu en önemli sahneydi.

Urania koşar, saçlarının, geceliğinin, sabahlığının uçuştuğunu görürdün. Hatta bir keresinde banyo havlusuyla bile çıktı.

O koştukça senin başın döner. Upuzun bacaklar, upuzun bir boyun.

Havlunun, sabahlığın ne zaman açılacağını beklersin, dizin birazcık üstünü, daha yukarıyı ya da göğsü görmek için, üstelik çoğu kez de düğmelerini iliklemeye, kemerini sıkmaya zamanı olmamıştır.

Mahalledeki gençlerin yarısının Urania'yı yatağında hayal ederek mastürbasyon yaptığına eminim.

"Urania, baban telefonda!"

"Urania" adı duyulur duyulmaz yer yerinden oynuyordu. Bu sadece birkaç saniye, sadece Urania kapıdan çıkana kadar sürüyordu.

Urania çıkar çıkmaz, evren, o an yolda bulunan herkes donakalıyordu. Seyyar satıcılar, buz satanlar, kömürcüler, manavlar, balıkçılar. Herkes! Herkes taş kesilir, donakalır onu beklerdi.

Dönüşte koşmazdı. Sallana sallana yavaş yavaş geri dönerdi! Sadece sanki etrafında kimse yokmuş gibi birazcık başını eğer, sabahlığının açılmaması için iki eliyle sıkıca tutar, yürürdü.

Ancak kapısını kapattığında yolda yaşam tekrar başlardı.

Bakkaldan evine kadar olan mesafede belli bir süreliğine havada kokusu kalırdı.

Bakkalın karısı Zmarağdha, öfkesinden kudururdu, hiçbir kadını çekemezdi, özellikle de Urania'yı.

— Zmarağdha sabret, müşterileri bu gibi şeyler çeker.

Urania'yı Luis de tanırdı. Askerde, bazen mahallemizden konuşup ona Urania'dan söz ettiğimde gülümserdi, üstelik gizemli bir şekilde.

Buna rağmen kimse Urania ile birlikte olmayı başaramamıştı. Hepimizin gerçekleşmeyen düşü olarak kalmaya devam ediyordu.

Ulaşılmaz! Kolay kız görüntüsü vermesine rağmen, mahallede onunla yattığını iddia edebilecek tek bir adam yoktu.

Fakat özel yaşamını saran bu sır perdesi, onu kıskanmamıza ve hakkında binlerce kötü şey düşünmemize yol açıyordu.

Hayalgücümüz coşuyordu. Âşıklarını kimse görmesin diye geceyarısından sonra kabul ettiğini ve ondan sonra da artık her türlü çılgınlığın yaşandığını düşünüyorduk.

Ama bütün yaşamını yırtıcı kuşlar gibi gözetleyip, casus gibi pusuya yatmamıza rağmen, hiçbir zaman ne bir şey duyduk ne de gördük. Aydınlatılmamış bir cinayetin katilini arıyormuşçasına âşığını arıyorduk.

Bakkal, babanın gerçek olduğunu iddia ediyordu. Sesinden anlıyordu. Hep aynı ses. Boğuk, yaşlı bir ses.

Bakkalın ağzından kötü söz çıkmazdı. Sadece Urania için değil hiçbir kadın için. Sadece karısı Zmarağdha'sı ağzını açardı.

Sonunda âşıklarını evde kabul etmediği sonucuna vardık. Büyük olasılıkla kendisi onların evine gidiyordu. "Her telefon bir vizite" derdik.

Hayalgücümüz çığrından o kadar çok çıktığından, sonunda aramızda ona Urania demiyorduk. Daha sonra ortaya çıktığı gibi İzmirli olmasa da "İzmirli!" diye çağırmaya devam ediyorduk.

Bu kadar arzu edilen, şehvetli, tahrik edici kadınların ancak İzmirli olabileceğine inanmıştık.

Ona karşı kullanabileceğimiz tek kanıt, biricik somut veri gün boyunca banyo yaptığıydı. Bunu da, Ba-

yan Fofo'nun banyosunun kendi banyosunun tam yanında olduğundan bilirdik.

"Bayan Olgacığım, hayırsız kız bütün gün yıkanmaktan başka bir şey yapmıyor," derdi anneme Fofo. Günde en az iki kez. Sular hep açık. Kocası gelen su faturalarını ödemek için denizde çalışıp, çile çekiyor. Urania denizciyle, bir lostromoyla evliydi. O zamanlar, şimdi kaldıkları evi kiralamış, evlenmişler, lostromo da denize açılmış.

Lostromoyu bir daha göremedik. Ben askere gittim geldim ama henüz ortaya çıkmamıştı. Sonra biz başka eve, başka mahalleye taşındık. Böylece, o gece Luis'in telefonu gelene kadar hem Urania'yı hem lostromosunu unutmuştum.

— Her seferinde bu adamla başın belaya giriyor. Sabahleyin de işe gideceksin. Otur oturduğun yerde. Nereye gideceksin? demişti annem.

Yola çıkmıştım ama o hâlâ beni ikna etmeye çalışıyordu. Aralık ayıydı, buz gibi. Eldivenlerimi giymeyi de unutmuştum. Gökyüzü de kıpkırmızıydı!

Annem balkona çıkmış:

— Kar yağacak, önünü ilikle, diye bağırıyordu.

Taksi bulana kadar ilk kar taneleri düşmeye başlamıştı bile. Yol kenarındaki pis sular donmaya başlamıştı.

Aklıma ilk düşünce, ilk "Aaa!" taksinin içinde, nefesimle ellerimi ısıtmaya çalışırken geldi. Luis'in ev numarasının 145 olmadığını hatırladım. Dhogani Caddesi'ndeki Luis'in eviyle Kaleryi Caddesi'nin ne ilgisi vardı?

Adres benim baba evine, galiba da Urania'nın evine de yakındı...

Hayalgücüm yine dörtnala kalkmıştı. Acaba askerdeyken Luis bana bu yüzden mi gizemli bir şekilde gülümsemişti? Birden her şey tekrar canlandı. "Urania,

baban telefonda!" O da bazen ateş kırmızısı, bazen mavi sabahlığıyla, sabahlığı uzun ve darsa, küçük adımlarda koştururdu.

Ben Urania'nın evinden üç-dört ev uzakta oturuyordum. Taşındığımız gün, evimize, kiralıktır ilanı asarken onu telefondan dönerken hatırlıyorum. Durdu.

— Günaydın, dedi.

— Günaydın, dedim.

Gözleri ne kadar da korku doluydu!

— Size, ilerde evi satmayı düşünüyor musunuz, diye sormak istiyordum. Kocam bana mahallede bir ev bulmamı söyledi de...

— Hep denizde midir?

— Hep. Paskalya'da gelecek. Bir seferde kendi evimizi satın alacak kadar para biriktirmek istiyordu.

Gerçekten de 145 numarada Urania'nın evi vardı. Yaklaştıkça bundan daha da emin oluyordum. Mahallemiz tekrar gözümün önüne gelmeye başlıyordu. Neredeyse hiçbir şey değişmemişti.

Bakkal aynı yerdeydi. Sanki hâlâ, kel, sevimli gözlü bakkalın, kapıya çıkıp, ellerini huni gibi birleştirip, "Urania, baban telefonda!" diye bağırdığını görüyordum. Her şey aynıydı. Biraz daha sevimsiz. Duvarların boyası dökülmüş, sıvalar düşmüş, evler terk edilmişti, her tarafta da demir kapılar vardı. Ahşap kapıları atmışlardı. Bir de arabalar, bir sürü araba vardı.

Uzaktan 145 numaralı evin önünde toplanan kalabalığı gördüm ve elleri cebinde, köşede volta atan Luis'i seçtim. Sadece ceket giymişti. Donacaktı. Namussuz hâlâ bir palto almayı başaramamıştı.

Beni bekliyordu! Beni gördüğünde bir şey söylemedi. İlerledi, açık kapının önünde biriken kalabalığı itip, eve girdi. O anda bir de fotoğrafçı gelmişti. Geçmesine

izin verdik. Arkasına da biz yapıştık. Koridordan salona geçtik...

— Beyler kim? diye bir polis sordu.

Luis:

— Gazeteciyiz, diye atınca geçmemize izin verdi.

Yatak odasına girdik. Bu yatak odasını kaç kez hayal etmiştim! Her şey vişne rengindeydi! Storlar, (annem perdelere böyle derdi) tuvalet masasının önündeki tabure, koltuk, halı... Duvarda da, yatağın tam üzerinde bir fotoğraf. Bugün bile Apotsos'un meyhanesinde görülen, eski afişlere benziyordu: Çerçevelenmiş fotoğrafta, dönemin tanınmış, balık etinde bir mankeni, yüzünde Meryem ifadesi, yarı çıplak, bir divanın üzerine uzanmış poz veriyordu. Her şey pembeydi! Çorapları, yanakları, göğsü. Pembe! Altında da Urania'nın yatağı. Geniş, ceviz ağacından, koskocaman. Yatağın üzerindeyse iki vücudu, başlarına kadar örten bir battaniye.

En altta sadece hareketsiz bir kadın ayağı görünüyordu. Kıpkırmızı boyalı tırnaklar. Sağda, komodinin yanında, yarı yanmış kömür dolu bir mangal vardı.

Sivil giyimli bir bey, fotoğrafçıyı görür görmez, büyük bir dikkatle battaniyeyi ucundan tutup kaldırdı.

Önce sırtüstü, çıplak yatan Urania, sonra da aynı derecede çıplak yüzüstü yatan bakkal göründü. Urania'nın bir bacağı bakkalın bacağı altına girmişti. Bakkalın eli, daha doğrusu avucu, Urania'nın memesini tutuyordu ve vücudunun yarısı Urania'nın üzerindeydi. Dudakları, Urania'nın omuzuna yapışmış, sol eliyse, butunun altında, sanki hâlâ hareket edip, okşuyormuş gibi görünüyordu.

Renk, hareket, perspektif dolu mükemmel bir tablo.

Flaş, bir anlığına hepimizi dondurdu.

— Mangalda bütün gece yanan kömürden, karbondioksitten zehirlenmişler, diye fısıldadıklarını duydum.

O an dışarıdan bakkalın karısı, Zmarağdha geldi. Annesine, Livadhia'ya gitmişti ama, kardan yolların kapanmasından korkup geri dönmüştü.

Polis memuru onu zorlukla tutabiliyordu. Küfür ediyor, lanet okuyor, çığlıklar atıyordu. Üstelik bodurdu. En azından doksan kiloydu. Bakkal ne kadar ufak tefekse, karısı o kadar iriyarıydı.

Kadın çığlık atıp ciyak ciyak bağırırken, herkes onu dışarı çıkarmaya çalıştığı sırada, Luis ile odada yalnız kaldığımızda, Luis'in büyülenmiş gibi birden yatağın yanına diz çöktüğünü, Urania'ya neredeyse sarıldığını (inanabiliyor musun?) ve elini uzatıp, tenine dokunduğunu gördüm. Hatta eğilip, karnını öpmeye bile hazırlandı. Ürperdim!

— Delirdin mi? deyip, onu çektim.

Çıktık, bu arada yolun diğer köşesine kadar Zmarağdha'nın sesi geliyordu. Yüreği parçalanıyordu.

Luis'in evine gittik. Mezar gibi, nemli, kasvetli bir bodrumdu.

Gece boyunca uzo içtik. Gitmek için günün ağarmasını bekliyorduk. İçeride, diğer odada Luis'in babası Bay Petros öksürüyordu.

— Manolis, uyumayacak mısın? dediğini duydum.

Gün ağarırken üşüdü, bir kaput giydi. Benim üzerime de bir battaniye örttü.

Askerdeyken Luis'e Urania'dan söz ettiğim, onun da güldüğü günleri anımsadık. O zamandan beri bakkalı biliyordu.

— Biliyordum kuzen.

Urania'ya yüz kere de Luis asılmıştı ama onu hep reddediyordu. Uzun süre kimseyle çıkmazdı. Demek

ki çok daha sonraları bakkalı bulmuştu. Aklına gelir miydi?

Üstelik, Urania evli olmasına rağmen sürüyle evlenme teklifi alıyordu: Anhialos'taki uzun boylu, sarışın, yakışıklı yüzbaşı. Geçkin bekâr eczacı ona deli divane oluyordu. Manav Panayotaros'tan söz etmiyorum bile: "Lostromon olsa da olmasa da fark etmez, nasıl olsa yaşamdan zevk almıyorsun, ne işin var onunla? Bırak onu!"

Dostum, sonunda da Urania bakkalla yattı! Olacak şey değil! Bakkalın adı Lukas'tı.

O günden beri, ne zaman Luis'i görsem (inanabiliyor musun?) mutlaka Urania'yı hatırlardım.

Ama yine hikâyemizden uzaklaştık, bu nedenle tekrar nizamiye kapısına, Luis'in bana gönderdiği notla, çıkış iznimi almamı söylediği yere dönelim.

Çıkış iznini istediğimde nizamiye kapısındaki nöbetçi benimle kafa buldu.

— Retsinas senin neyin oluyor? Sen hangi çıkış izninden söz ediyorsun? Ayrıca sen orduyu ne sandın?

Afalladım. "Luis'in şakalarından biri," diye düşündüm. Tam gidecekken:

— Dur biraz. Adın Manolopulos mu dedin? Haydi ballısın, al bakalım yirmi dört saatlik izni.

Çıkış iznini verdi.

Ana caddeden aşağıya, sahile doğru "Belle Vue" oteline doğru yürürken, beni yine o korkular, çekinceler sardı, "Yine başıma ne işler açılacak, Luis yine ne işler çeviriyor," gibi şeyler düşünüyordum.

Bu düşüncelerden kurtulmaya, kendime gelmeye çalışıyordum. "Salak, ıvır zıvırları kafana takıyorsun." Luis bana her zaman söylerdi:

— Kuzen, annen seni iyice kafese koymuş. Beynini

yıkamış. Sana tabakta ...mları sunsalar bile sen zincirlerini koparamazsın. Annenin, elinde kaşık seni kovaladığını "Yemek ye, sakın düşme, üstünü kirletme, geç kalma. Papazın elini öptün mü? Teşekkür ettin mi? Kalk, beyefendi otursun," dediğini hatırlıyorum. Ulan, s...tir et onu. Herkes bir yolunu bulur.

Psikolog, psikiyatr gibiydi. Beni a'dan z'ye tanıyordu.

— Lanet olsun, üstelik senin içinde de delilik var. Bu deliliği boğma. Ayrıca gerçeği söylemek gerekirse, sen benden bile delisin. İçindeki Konstandis'in konuşmasına izin verirsen, uzaklara gidersin, uçarsın, kanatlanırsın.

"Belle Vue" otelinin resepsiyonuna girer girmez Luis'i gördüm. Aslında kanepedeki sırtını gördüm. Sağında ve solunda iki kadın vardı. Onların da sırtı dönüktü.

Birini tanıdım, Harula'ydı. Kesinlikle. Saçlarından anlamıştım. Diğeri mi? Yabancı. Açık kestane, bal renginde saçları vardı. Tedirgin oldum. "Kalsam mı gitsem mi?"

Yine korkularım, çekincelerim başlamıştı. "Kerata ne yapmak istiyor? Pepas haber alsa bizi kimse kurtaramazdı."

Daha fazla düşünmeye fırsatım olmadı. Beni karşıdaki aynadan görmüştü.

Önce Luis kalktı, arkasından da iki kadın. Kadınların yüzlerini gördüğümde kendimi kaybettim. Harula yüzünden değil, diğer kadın yüzünden. Sana dediğim gibi, gerçekten kendimi kaybettim. Ağzımı, gözlerimi açtım... "Bu herifi öldüreceğim, böyle şey olmaz, olamaz!" Polikseni! Aynen fotoğraftaki gibiydi. Evet efendim, aynıydı! Aynı nazlı gözler, dudaklar, ağız. Ama daha güzeldi. Yüzde yüz Polikseni'ydi.

Kafasında küçük bir bere, siyah palto, siyah etek,

bluz, her şeyi simsiyahtı. Bir de aydınlık, pembe bir yüzü vardı. İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki filmlerde oynayan Alman kadınlara benziyordu. Marlene Dietrich.

Şimdilik hareketsiz kaldık. Hem o hem de ben. Sanki bir yerlerde bir fotoğrafçı vardı, biz de klik sesini duyup bize tamam, çektim demesini bekliyorduk.

Her şeyi bekliyordum, her şeyi tahmin etmiştim ama Polikseni'yi bu kadar yakından, Luis'in yanında görmeyi hiç ama hiç beklemiyordum.

İnsan bu gibi işleri, böyle baştan çıkarmaları kara büyüyle bile başaramaz.

Luis onları bırakıp bana doğru ilerledi. Koluma girdi ve sarmaşığa benzer, yemyeşil bir bitkiyle örtülü bir sütuna doğru beni götürdü.

— Kardeşim bu kadar görmemiş gibi durma. İşimi bozma. Ben seni kalantor diye tanıttım. Para getirdin mi?

— Ne kadar param varsa getirdim.

Beni alıp, bayanlarla tanıştırdı.

— Dur, anlamadım.

— Anlayacaksın.

O an Luis'in ne kadar ahlaklı olup olmadığını kendime sordum. Pepas ile dostluk kurmasına rağmen nasıl oluyordu da onu aldatıyordu? Vicdan azabı, suçluluk duyuyor muydu? Bunu ona söyledim.

— Hayır kuzen, sandığın kadar aşağılık biri değilim. Kendimizi aldatmayalım. Ben bir aşkı yıkmadım. Zaten yıkılmış bir alana girdim. Alan zaten ıssızdı. Susuz ve kurak görmeye de dayanamıyordum. Pepas'tan hiçbir şey çalmadım, gidip onu Harula'ya kötülemedim, ona kazık atmadım. Pepas'ı severim ama, ne yapalım? Harula için Pepas yoktu, Pepas onu zaten elinden kaçırmıştı.

Önce Harula gelip bana elini uzattı.

— Nasılsınız?

Bana birkaç saniye baktıktan sonra başını eğdi. Elini tuttuğumda, yine eskiden olduğu gibi aynı sıcaklığın vücuduma işlediğini hissettim.

Aynayı, sırtını, çığlığını, "ne zaman gelsem küçük çanlar duyuyorum," deyişini hatırladım.

Polikseni bana elini vermedi. Her iki elini paltosunun ceplerine koymuştu.

— Memnun oldum, deyip bana baktı.

Gittiğimiz küçük tavernada, kadınlar ellerini yıkamak için tuvalete gittiklerinde, Luis beni fırçalamaya fırsat buldu.

— Kuzen, gerzeklik yapma...

Sözünü kestim:

— Yahu Manolis sen fıttırdın mı? Geberene kadar çalışma cezasını ve tutukevini mi özledin? Tamam ne olduysa oldu ama...

Sözümü bitirmeme izin vermedi.

— Kuzen, mantık yürütmeyi ve korkuları bırak dedik. Yan yana iki oda kiraladım...

Devam etmesine izin vermedim.

— Kendine gel. Başımıza bela alırız. Önce Pepas, sonra da onun kocası Fotis. Eğer birileri onları görmüşse ne...

Luis'in başını salladığını görüp durdum.

— Hangi Pepas, hangi Fotis? Biri, Fotis rahmetli oldu. Kadının siyahlar giydiğini görmedin mi? Kör müsün? Diğeriyse Korinthos'taki zindanlarda.

Yine ağzım açık kalacaktım ama Luis yetişip avucuyla ağzımı kapattı. Bir sürprizden diğerine geçiyordu.

Sonra çabucak bana ayrıntıları anlatmaya başladı:

— O gece çetecilerin saldırısından biraz sonra jan-

darmalar geldi. Harula ve Pepas'ı yakaladılar. Harula'yı bıraktılar Pepas'ıysa bırakmadılar. Pepas, ağabeyini partizanların değil, Fotis'in adamları ya da Fotis'in bizzat kendisinin harcadığını öğrendiğinde, kişiliği birkaç evreden geçerek değişti. Önce anarşist, sonra deli, şaka değil, zırdeli olma evreleri. Bu sahneleri görmeliydin. Polikseni'yi, kendi evinin bodrumunda diz çöktürdü, "gerçeği söyle yoksa seni öldürürüm" derken, av tüfeğinin namlusunu başına dayadı, o da hiçbir şey bilmediğine yemin etti, bugüne kadar Petros'unu partizanların öldürdüğüne inanıyormuş. Üst katta, Dhemenağas, dördüncü kalp krizini geçirip can çekişirken, aşağıda Pepas en çarpıcı melodramı oynuyordu. Eğer onu durdurmak için orada olmasam Polikseni'yi temizlemişti. Bana hayatını borçlu. Sana bu yüzden söylüyorum salak, benimle en azından yatması gerekir. Bu hayatında hiç pişman olmayacağı tek şey.

Söylediklerini dinlerken, Özellikle Pepas'ın, ideolojik çöküşünün üçüncü evresine gelip, salyalar, kekelemeler, peltek konuşmalar, gözyaşları ve tavernadaki masaya vurmalar arasında, ağıt yakmaya başladığı anı, ona söylediklerini anlatırken kulaklarıma inanamıyordum:

— Luis, aslında benim gönlüm hep diğerleriyle beraberdi. İtiraf edemesem de, içimde hiçbir zaman ağabeyimi partizanların harcadığına inanmamıştım, ama gün gibi ortada, aklını biraz çalıştırdığın zaman gerçeği anlıyorsun. Ağabeyim partizanlarla hiç ters düşmedi, onlar hakkında tek bir kötü söz söylemedi. Hatta bir zamanlar EAM*'a bile üye olmuş... Tabii sonra, iç sa-

* EAM (Ethniko Apeleftherotiko Metopo): Ulusal Kurtuluş Cephesi. 1942'den başlayarak Nazi işgaline karşı mücadele eden komünist gerilla örgütü. – ç.n.

vaşta geri çekildi ama hiçbir zaman... Neden onu öldürsünler? Bu soru benim içimi yakıyordu...

Pepas ha bire içip ha bire dövünüyormuş...

Tam o anda üst üste bazı kararlar almış. Önce demiş, ağabeyi ölmüşken, katilinin gününü gün etmesi mümkün değilmiş. O kadar! "Pepascığım, Andonisim, biraz sabret, şimdi sarhoşsun" diyormuş Harula. "Sen işine bak." Artık ağabeyini katledenlerin partisine de üye olamazmış. "Mümkün değil" demiş Luis'e.

— Böylece ideolojik değişime uğradı, kendimizi Fotis Dhemenağas'ın evinde bulduk, Pepas sarhoş haliyle arka odaya Polikseni'yi saçlarından sürükleyerek geçti, korkudan tir tir titreyen Dhemenağas yatağından kalkmaya yeltendiği an beşinci kalp krizini geçirdi. Tekrar yukarıya, durumuna bakmak için çıktığımızda neredeyse ölmüştü. Pepas karşıma geçip oturdu. "Kimse kımıldamasın," dedi. Dhemenağas doktor çağırmaları için yalvarıyormuş, Pepas ise, "kımıldarsanız harcarım sizi," diyordu. Dediğim gibi, delirmişti. "Ya tek başına ölür ya da onu ben temizlerim. Ne olursa olsun buradan ölüsü çıkacak." Dhemenağas yirmi dakika can çekişti.

Luis ve Polikseni odanın bir köşesinde ayaktaymışlar. Ne kımıldamış ne de ses çıkarmışlar. Onlar donup kalmış, Dhemenağas da korku içinde Hakkın rahmetine kavuşuyormuş. Hiçbir ses yokmuş. Sadece Dhemenağas'ın can çekişirken çıkardığı hırıltı. Birazdan evin kapısına bir köpek gelmiş, hırlayıp kapıyı eşeliyormuş. Fotis'in köpeğiymiş.

— Pepas bir anlığına ayağa kalktı, kapıyı açtı, köpeğe bir tekme atıp tekrar kapıyı kapattı. Sonra perdeyi çekip yerine oturdu.

Polikseni'nin aklı durmuş, ifadesiz, ayakta duruyormuş. Sadece gözlerinin derinliklerinde bir parıltı varmış.

Bunu ancak mikroskop ya da sezgilerinle anlayabilirmişsin. Luis de ne yapacağını bilmeden yanında durmuş.

— Kuzen, sinemada film mi seyrediyorum, yoksa ben mi olayın içindeyim bilmiyordum. Dhemenağas son kez dirsekleri üzerinde doğrulup çırpındığında, yanımda olan Polikseni korku içinde elimi sıkıca tuttu. Göz göze geldik. Olur da Dhemenağas kurtulursa hayatının kararacağını biliyordu. Dhemenağas doğrulup "Ulan orospu, doktoru çağırsana" dediğinde, Polikseni ona sırtını dönüp bana sarıldı. Titriyordu. Birden Dhemenağas'ın kendine geldiğini sandı. Polikseni korkudan, tırnaklarıyla neredeyse avuçlarımı delecekti. Dhemenağas hareket etmeye çalışıp, komodinin üzerindeki bazı ilaçları almaya kalktı ama, Pepas yıldırım gibi yetişip hepsini alıp fırlattı. Fotis sadece "Ulan" diyebildi ve yatağa yığıldı.

Luis bana Dhemenağas'ın nasıl öldüğünü bütün ayrıntılarıyla anlattığından, benim de kalbimde bir şeyler cız etti ve garip bir acı duydum.

O anda sadece Luis, telefon edip doktor çağırarak durumu kurtarma cesaretini bulmuş. Dhemenağas'ın telefonu da vardı. "Doktor, Dhemenağas ölüyor, yetişin" demiş.

Doktor geldiğinde sana demin anlattığım gibi, herkesi taş kesilmiş, hareketsiz bulmuş. Kapıyı Luis açmış ve olan biteni anlatmış. Tabii kimsenin üzgün olmadığı apaçık ortadaymış. Doktor biraz dikkat etse, yüzlerinde acı değil, bir rahatlama ifadesi olduğunu görecekmiş.

O günden beri Luis ne zaman heyecanlı bir macera anlatsa ya da yaşamındaki "devrimci" ruhuyla ilgili anılar aradığında, bundan daha cesurca bir şey yapmadığını söylüyor. En azından aşağılık bir herifin öldürülmesine de yardımcı olmuş.

— Yahu hergele, dedim sonunda, o kadar macera yetmiyor mu? Bir ay sonra tezkere alıyoruz, ne istiyorsun, bizi ağıla tıkmalarını mı?

Tabii beni dinlemiyordu. Polikseni için her şeye razıydı.

— Kuzen, onun için ölüyorum, o bir kadın değil, neresine dokunsan yanıyorsun. Onunla bir gece beraber olayım, sonra bakarız.

Gün ağarırken, sahil yolunda, "Belle Vue"nün önünden büyük kamyonlar geçmeye başladığında uyandım.

Saat tam aldıydı ve altı buçukta kalk borusu çalardı.

Yavaşça, Harula'yı uyandırmadan, bacaklarımı battaniyeden çıkarıp ayağa kalkmaya çalıştım.

Harula'nın bacaklarından bir tanesi örtünün altından çıkmış, dizden aşağısı görünüyordu. Derin derin uyuyordu.

Giyindim, kaputumu elime aldım, beremi takıp kapıyı açtım. Kapıyı kapatmadan önce Harula'ya baktım. Seslerden sanki biraz uyandı ama gözlerini açmadı. Gülümsüyordu. Sonra, duvara doğru döndü.

Dönmesiyle birlikte sırtı, kalçaları, dizleri göründü.

Garip bir şeyler hissettim, midem bulandı. Şişman vücudu, böyle hareketsiz, neredeyse ölü gibi durduğunda, ona hareketin kazandırdığı çekiciliği, hafifliği kaybediyordu.

Üstelik panjurları kapatmayı unuttuğumuzdan, şimdi gün ağarırken, ışık, geceleyin yarı karanlıkta, vücudunun büründüğü büyülü havayı yok ediyor, vücudu neredeyse göz korkutucu oluyordu.

Korku içinde kapıyı kapattım. Kendimi sanki birileri bana bozuk, bayat bir yemeği tıka basa yedirmiş gibi hissettim.

Hızla merdivenlerden indim ve resepsiyona para öde-

meye gittiğimde, karşımda, elleri kaputunun cebinde, ayaklarını yerinde sayarmış gibi, ısıtmak için hoplayıp zıplayan Luis'i gördüm.

— Neler oldu? diye sordum.

— Ona dokunmama bile izin vermedi. Bütün gece ağladı durdu, ben de salak gibi ona dadılık yaptım. Ya sen?

Çıktık. Ancak içtimaya yetişebilirdik.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kadınları Baştan Çıkaran Adam

Sana saatlerce Luis'in bitmek tükenmek bilmeyen hikâyelerinden söz edebilirim. Gerçekten de bu hikâyeler bitmek tükenmek bilmiyor çünkü hayatında rastladığı, onu bir şekilde etkilemiş insanlara tekrar tekrar rastlıyor.

Luis kolay kolay kimseyi bırakmaz ama onu tesadüfen tanıyanlar da ondan kolayca vazgeçmez, onu unutmaz ve özellikle de ondan nefret etmezler. Sana en büyük kötülüğü yapsa bile onu mutlaka affedersin. Belli bir uzaklıktan görebilirsen, Luis'in bütün davranışlarını anlar, kabullenirsin. Onu taparcasına sevmem de böyle açıklanabilir. Bu tam olarak taparcasına sevmek değil. Aslında sadece taparcasına şevmek değil, sadece hayranlık da değil. Şaşkınlık, hayranlık biraz da kıskançlık. Belki. Uygun sözcüğü bulamıyorum. Ama ne olursa olsun, bu adam sihirli bir şeyler yayıyor etrafına. Etrafındakileri büyülüyor.

Hayatın ne kadar önemli olduğu konusunda birilerini inandırmaya çalışıp, bu görüşümü destekleyecek kanıtlar aradığımda, tıpkı şu an sana anlattığım gibi Luis'in hikâyelerini anlatmaya başlarım. Ama birisini hayatın içinde saklı olan tehlikeli yollardan korumak istediğimde de, yine Luis'in hikâyelerine başvururum.

Yani Luis, benim için hem örnek alınması gereken hem de kaçınılması gereken biri. Kısacası, yıkıcı, öldürücü bir kişi diyebilirim. Bu yüzden onun yakın dostla-

rından bazıları, en azından toplumda kabul edilen anlamıyla, başlarını yaktılar ve hiçbir zaman bir baltaya sap olamadılar:

Luis'i askerde benim kadar yakından tanıyan Levazım Subayı'nın durumu giderek kötüleşti. Okumayı bıraktı (doktor olacaktı), babasının bakkal dükkânını bıraktı, karısını dört aylık hamileyken bıraktı ve kendini Münih'teki bir birahanede garson olarak, kırk beşlik eski bir hayat kadınıyla yaşarken buldu.

Pepas ise gerçek bir komüniste dönüştü. Korinthos'taki zindana tıkıldığı, üstelik Dhemenağas'ın ölümünü de ona yüklemeye çalıştıkları günden beri bir daha dışarı çıkamadı. İçeride öldü.

Dahası var, Luis'i askeri mahkemeye yollayacağına (onu çağırdığı günü hatırlıyor musun?), emir eri olarak yanında tutan Korinthos'taki acemi eğitim birliği komutan yardımcısı Kritsinis'e neler olmuş neler. O günden beri adamcağızın başına, aklına gelebilecek her türlü felaket gelmiş.

Her şey ilk karşılaşmalarında Luis'e meşhur tebeşir nutkunu çektiği zaman başlamış. Görünmeyen, elinde tebeşir tutan bir el varmış... Buna benzer şeyler.

— Paşam, ben o tebeşiri takmıyorum, diye Luis sözünü kesmiş.

Tabii paşa değildi Kritsinis, sadece basit bir binbaşıydı. Hatta binbaşı bile değil, binbaşı görevine vekâlet ediyordu.

Kritsinis bunu duyar duymaz donakalmış. İşaret parmağı gerilmiş, kolu havada kalmış. Gözleri faltaşı gibi açılmış, ağzı yarı açık hareketsiz kalmış. Luis'ten böyle bir giriş beklemiyormuş. Ama Luis de adamcağızı böyle görünce korkmuş, adama bir şeyler olur da, onu kasten adam öldürmekten içeri tıkarlar diye ödü kopmuş.

Hatta kaçmayı bile düşünmüş. Ama Kritsinis'in alt dudağının titremeye başladığını gördüğünde sakinleşmiş.

Sonunda Kritsinis fısıldayarak,

— Ne dedin? diyebilmiş.

Hem sesini, hem boyunu posunu, hem de haşmetini kaybetmiş.

— Paşam, diyorum ki, bu tebeşiri ben takmıyorum. Ben şahsen yüzde altmış tebeşir sınırı dışında yaşıyorum.

Bunun üzerine Kritsinis bayılmış. Önce kızarmış, şişip bozarmış, yüzü mosmor olmuş ve bayılmış. Sadece sesi boğuklaşmış, horozcuk gibi ince bir sesle:

— Bana bir daha paşa deme, ben paşa deği...

Tam değil... derken bayılmış.

O günden sonra Kritsinis'in düşüşü, daha doğrusu çöküşü başladı.

Kritsinis'in son değişime dek geçirdiği bütün değişimleri tek tek anlatmak çok zor.

Bir gün Harula'nın tavernasında ilk kez "Benim alaylılarla ne işim var," dediğinde yok oluşu zaten gerçekleşmişti. Geriye sadece bu yok oluşun resmileştirilmesi, duyurulması kalıyordu.

Önce Luis adamı şair yaptı. Bunu eğlenmek için mi yoksa subayları pek de çekemediği için mi yaptı bilemiyorum, ama tanıştıkları ilk günden beri Luis, Kritsinis'in şair olması için başının etini yiyordu: "Binbaşım siz bir gün şiir yazmalısınız, bize her gün sanat eserleri sunuyorsunuz."

Tabii Kritsinis'in aklına şair olma fikri gökten zembille girmedi. Luis, "Küçükken şiir yazardım, sanatçı olmak isterdim ama kendimi orduda buldum," gibi onun geveledeği bazı laflardan bu fikri kapmıştı. Bu fikri kendi içinde düşünüp duruyordu. Sonunda bir gün dilinin altındaki baklayı çıkardı.

Pepas'ta içip zil zurna sarhoş oluyorlardı. Hayatımda bu kadar sarhoş olanı görmedim. Tam binbaşı küçüklüğüyle ve bir kuzeniyle (bu kuzenden daha sonra söz edeceğiz) ilgili şiirsel bir coşkuya kapılmışken, Luis her seferinde o delice "Binbaşı, şiir yazmalısın," lafını ortaya atıyor tam o anda, Kritsinis el kol hareketleri ve salyalar içinde malum nakaratı söylüyordu: "Benim alaylılarla ne işim var."

Bir gece, Luis'e çıkış izinleriyle beraber ilk şiirlerini de eline tutuşturmuş.

— Sence nasıl? diye daha sonra sormuş.

— Binbaşım, bunlar küçük birer şaheser. Bir sonraki şiirlerle kitabın bile çıkar.

O günden sonra Kritsinis eğitime, içtimaya daha ender gider oldu. Komutanlığa, evine hatta tuvaletlere, mutfağa bile şiir yazmak için kapanıyordu.

Kariyerindeki ilk kara bulutlar, garnizona, herhalde Kritsinis'in yerinde gözü olan bazılarının haber vermesiyle ani bir ziyarete gelen (şimdi düşündükçe buna karar verdim) Tuğgeneral Papatheodhoru ile belirdi.

Böylece Tuğgeneral, Kritsinis'i komutanlıkta bulacağına onu, subay tuvaletlerinde yüksek sesle şiir okurken buldu.

Tuğgeneral tuvaletlere girdiğinde çılgın ve gülünç bir manzarayla karşılaşmış, çünkü bütün komutanlık binasında tek subay tuvaleti olduğundan, Tuğgeneral, tuvaletin önünde bekleyen, üstelik biraz da uygunsuz durumdaki bir asteğmene bindirmiş. Asteğmen elleri cebinde, cinsel organını tutarak, kan ter içinde, küçük adımlarla, hatta iki büklüm, Kritsinis'i rahatsız etmekten korktuğundan tuvalet ihtiyacını olabildiğince geciktirmeye çalışıyormuş.

— Tahmin edebileceğin gibi kuzen, Tuğgeneral şaşırıp kalmış. İçeriden (düşünebiliyor musun?) Kritsinis'in Kritsinis okuyan ince sesi duyuluyordu, dışarıda da asteğmen kıvranıyordu.

Kritsinis tuvaletlerdeki "ses düzenini" sevmiş, tabur eğitime çıkar çıkmaz hemen oraya koşturuyormuş. Ama bu sefer faka basmıştı, çünkü Tuğgeneralin orada olduğunu fark etmemişti.

Bu manzara daha da trajikomik oldu, çünkü asteğmen karşısında koskoca Tuğgenerali görünce, esas duruşa geçip, selam vermeye çalışmış, fakat tüm çabasına rağmen bunu başaramamış.

Sonunda kendini tutma savaşını kaybederek gevşemiş. Esas duruşa geçtiği an altına işiyormuş. Tam o an Luis de yetişmiş.

— Kuzen, hayatımda daha mutlu bir yüz ifadesi görmedim.

Ama Luis binbaşıya sadece şair yönünü değil, içinde sakladığı eşcinsel yönünü de keşfettirmiş.

Luis zaten, Kritsinis'in yaşamında bir zamanlar belirleyici bir rol oynamış olan o kuzenin etkisini saptamıştı.

Kâbus gibi bir itiraf gecesi, Luis binbaşıyı kandırıp, sadece Luis'in bildiği bir yöntemle, aşkı ilk kez o kuzenin penisinden nasıl tanıdığını anlattırmış. O günden beri (yemin ediyormuş) ne erkeklerle ne de kadınlarla birlikte olmuş. "Emanuil Retsinas bana inanıyor musun?" diye sorup duruyormuş ona. Luis de "Sana inanıyorum," diyormuş. "Bu boktan anıdan kurtulmaya çalıştım. Üç kez kadınlarla birlikte olmayı denedim. Üçü de haybeye."

Luis binbaşıyı sevmeye başlamıştı ve "Allah aşkına

binbaşım, kırk küsur yaşındasın, hiç mi...?" diyordu. "Bana inanmıyor musun?" "Sana inanıyorum ama durum böyleyse dünyadaki en tatlı şeyden yoksun kalıyorsun. İster erkek ister kadınla birlikte ol, bu senin zevkine kalmış, kendinle barışık olman lazım."

Sana anlattığım bu sahne, Luis'in Pire'deki nemli bodrumunda gerçekleşmiş. O kadar kanka olmuşlardı! Luis'in babası içeriden, bütün gece bu korkunç ve ürkütücü olayları duyuyormuş (adamcağız gözünü kırpmamış tabii!), bunlarsa diğer odada, kafayı çekip, binbaşının getirdiği kokoreçleri yiyip, kuzenin penisinden konuşuyorlarmış.

Gün ağarana dek Luis, Kritsinis'i kendisi ve tutkusuyla çok iyi barıştırdığından birden başka bir insan oluvermiş. Sakinleşmiş. "İşte bu yüzden kuzen (Luis birden Kritsinis'e de kuzen demeye başlamış), işte bu yüzden, sen bana tebeşirden söz açtığında, ben tebeşiri takmam, demiştim. Sınırlar dışına çıkmazsan yaşayamazsın, bunu böyle bil."

Sabahleyin, gün ağarırken Luis'in kız kardeşi (Tzanio Hastanesi'nde nöbetçi hemşire) eve döndüğünde onları uyurken bulmuş. Kritsinis üniforması üstünde kız kardeşin yatağında, Luis de kendi yatağında yatıyormuş.

Kız kardeşi ağlamak üzereymiş. Kendini tutmuş. Luis'i severdi ama daha fazla dayanamıyordu. Bütün ayaktakımı yatağından geçiyormuş. Hayat kadınları, şairler, beleşçiler... Luis geceleri kime rastlasa kız kardeşinin yatağına getirirmiş. Kız kardeşi şimdiye kadar sadece subaylara rastlamamış. Bu da olmuş.

— Sabret! diyen bir ses duymuş ve arkasında, ayakta duran babasını görmüş.

— Artık ona dayanamıyorum. Bitti. Bir iş bulsun,

buradan gitsin. Ben yatağımı, evimi istiyorum, cehenneme kadar yolu var, buradan gitsin artık.

Söylenip duruyormuş. Sonunda ocağı yakıp, kendine gelmesi için kahve pişirmeye başlamış.

— Sizden bıktım, hem senden hem oğlundan, buradan gideceğim.

Sonra bir sandalye çekip, Luis'in yanına oturmuş. Yatağı mutfağın içinde, köşede, lavabonun yanındaymış.

Babası bir şeyler söylemek istemiş, sözünü kesmiş.

— Ben hem kirayı, hem elektriği hem de suyu ödüyorum. Hepiniz defolun!

Kız kardeşinin adı Andigoni'ydi. Luis'in karşısına oturup günün ağarmasını beklemiş.

Ertesi gün bana olan biteni anlatırken ona sordum:

— Söylesene adi herif, binbaşıyı hallettin mi?

— Hayır Konstandis. Ben kimseyi halletmedim. Beni seviyormuş, beğeniyormuş ama ben ona dokunmadım. Her ne olduysa o tek başına yaptı.

Bana o inanılmaz sahneyi anlattı: Binbaşı yaşamöyküsünü, asker bir aileden geldiğini, kuzeniyle aralarında geçenlerden sonra dansçı olmak istediğini, bunu ana babası duyunca onu Harp Okulu'na gitmeye zorladıklarını, mezun olur olmaz onu Eleni diye bir kızla evlendirdiklerini, beş ayda boşandıklarını, askeri disiplin içinde bu tutkusunu da kontrol etmeye çalıştığını, kuzeninin ona neredeyse tecavüz etmesinin hiç aklından çıkmadığını vs. anlatmış. Bütün bunları Luis'e gece boyu anlatırken, yan taraftaki odada Luis'in babası vardı ve herhalde son söylediklerini duymamıştı (sonunda uykuya dalmıştı), binbaşı Luis'e yaklaş-

mak için soğuk mermere diz çökmüş, başını, yavaşça, çok kadınsı bir şekilde Luis'in bacaklarına dayamış. Sonra, artık sarhoş ve tutkusuyla barışık bir durumdayken, tamamen doğal bir şekilde ve hiç haber vermeden, Luis'in pantolonunun düğmelerini açmaya başlamış.

— Konstandis, hiç daha zor bir duruma düşmedim. Böylelerini kırarsan çok kötü olabileceklerini duymuştum. Ona izin verdim. Pantolonumu açtı, kuşumu çıkardı... Yemin ederim, böyle bir şeyden hoşlanmıyordum. Zaten uzun süre boyunca, kuşum kalkmadı, tam bir marul gibiydi, bir yandan Kritsinis düşmanım olsa askerliği nasıl bitirebileceğimi düşünüyor, bir yandan da ona hayır demeye utanıyordum. İzin verdim. Yerimden kımıldamadım bile. Her şey orada olup bitti. Bir an, emin değilim, bizim moruğun kapıyı açıp kapattığını gördüm sanki. Uyanmıştı. Korktum. Gördü mü, anladı mı bilmiyorum... Galiba hayır.

Tabii Luis'in kız kardeşi Andigoni görmese de her şeyi çakmıştı. Daha sonra binbaşının konuşmasından, yürüyüşünden, kahve fincanını tutuşundan, özellikle de bundan (şeytani bir önsezisi vardı) her şeyi anlamış.

Bu arada ben de gelmiştim. Dediğim gibi, benim evim de o yakınlardaydı. Artık sabah olmuştu, garnizona giden ilk otobüse binmeliydik, ben de bütün olan bitenden habersiz Luis'in evine gittim.

Moruğun odasına doğru Luis'i kenara çeken Andigoni'yi gördüm. Hiçbir şey söylemeden Luis'in yüzüne tükürdü. Andigoni'yle konuşmaya, onu yatıştırmaya çalıştım. Tabii, daha ne olup bittiğini bilmiyordum, henüz binbaşıyı görmemiştim.

Andigoni de beni görünce, umutsuzca bana sarılıp ağlamaya başladı.

— Ona niye yardım etmiyorsun? Sen onun dostusun. Niye ona bir şeyler söylemiyorsun? Niye kendini yok etmesine izin veriyorsun?

Kız kardeşi oldukça güzeldi. Onunla çok sık karşılaşmıyordum, ama evet güzeldi.

O günden beri onu ne zaman görsem hep gözlerini öpmek isterdim. Gözleri o kadar acı, o kadar hüzün doluydu ki! Sanki hep göz kenarlarından bir damla gözyaşı akacaktı, ama hiç akmazdı.

— Andigoni o kadar da... yapma... Her şey çok daha basit. Luis ne yaparsa yapsın, ciddiye almamak gerekiyor. Ne yaptığını bilir. Ona güven, dedim.

O an bana sarıldığını ve ağladığını fark ettim. Durdum. Devam etmedim. Sadece saçlarını okşadım.

Birden ağlaması durdu, başını kaldırdı, başını hafifçe arkaya atıp, bana baktı. Gözleri endişe, korku ve rüya doluydu.

Şaşırdım. Ne yapacağımı bilmiyordum, sadece elim saçlarının üzerinde havada kaldı.

Ben de ancak onun gözlerine derin derin bakabildim. Hiçbir zaman benim, Konstandis Manolopulos'un neden Andigoni'ye âşık olmadığını anlayamadım. Hiçbir zaman.

— Gel, Konstandis, gidiyoruz. Bizi binbaşının cipi almaya geldi. Binbaşıyla gideceğiz.

Bodrumdan yola çıktım.

Hareket etmek üzereyken:

— Bir daha buraya ayak basma. Duydun mu? diye kız kardeşi Luis'e bağırdı.

Ben hâlâ gözlerine bakıyordum. Luis derin derin, çok derin iç çekti ve sigara paketini çıkardı.

On gün sonra Papağos komutanımız oldu. Yirmi gün sonraysa binbaşının pabucu dama atılıyordu.

Sabah altıda, kalk borusu çalmadan, iki çavuş komutanlık binasındaki kapıyı kırıp içeri girdiklerinde, Kritsinis'i tuvalette, yerde yırtık pırtık bir battaniye üzerine diz çökmüş, pantolonunu indirmiş, arkasına yapışmış birliğin aşçısıyla bulmuşlar. Kepini bile çıkarmamış. Çavuşlar,

— Kımıldamayın! diye bağırıp, silahlarını çekmişler.

Binbaşıyı gördüklerinde afallamışlar. Başkasını yakalamaya çalışırken binbaşıyı bulmuşlardı. Çavuşlar bir şeyler söylemeye, kapıyı kapatmaya çalışmışlar ama buna fırsat bulamadan askerler tuvaletlerin etrafında toplanmaya başlamıştı. Tabii en başta da ben ve Luis.

Hepimiz dut yemiş bülbüle döndük.

O an Kritsinis'in neler hissettiğini bilmiyorum ama dışarıdan bizi görmüyormuş gibi, orada yokmuşuz gibi davranıyordu.

Sakin ve uzak, mesafeliydi. Yavaş yavaş ayağa kalktı, pantolonunu çekti ve ilikledi, kravatını düzeltti ve çıkışa doğru yürüdü.

Bir an, gözlüklerini bulamayınca soğukkanlılığını kaybedecek gibi oldu. Luis bizi itip, koşup, gözlüklerini yerden alıp kendisine verdi.

— Teşekkür ederim, deyip bir beyefendi gibi uzaklaştı.

Biz geçmesi için kenara çekilirken, yüzünde sanki o onur konuğu biz de karşılama komitesiymişiz gibi bir ifade vardı. Tek eksik bando ve marşlardı. Kritsinis yürüdü, binadan çıktı, nizamiye kapısını geçip, yola ulaştı ve gözden kayboldu.

Onu bir daha kimse göremedi. Luis hariç.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Genelev

Tezkeremizi ilk aldığımız zamanlarda, Luis ne zaman evimize gelse, sirenler çalmaya başlıyordu.

Onu kimse istemiyordu. Özellikle de annem. Tabii Luis'in yanında ona sürekli yaltaklanıp, ondan korkuyordu ama gider gitmez hep aynı teraneye başlıyordu:

— Dikkat et. Böyle arkadaşlıklardan hayır gelmez. Mahalledeki hiçbir ev sahibi onu evine almıyor. Onu hep polis çağırıyor. Hem onu hem babasını. Senin dosyan tam düzelmişken yine mimleneceksin. Ayrıca şunu da bil, Anestis Amcan da sana ateş püskürüyor. Onun yüzünden.

Retsinas'a karşı tam bir beyin yıkaması yapıyordu. Yok ahlaksızmış, yok beleşçiymiş.

Ancak mahallede Luis'in evleneceği duyulduğunda, Luis'in hisseleri annemin gözünde yükselmeye başladı.

— İnşallah artık akıllanır.

Evlenmek iyi gelirmiş. Spor yapmak iyi gelir, deriz ya, annem de evliliği bu gözle görüyordu.

— Evlilik insanı Tanrı yoluna sokar, aklın başına gelir.

Üstelik, Luis'in drahoma olarak, Krugas'ın fırınının üçte birini alacağını öğrendiğinde, artık ona yaranmaya bile çalışıyordu.

Luis'i hem eve yemeğe davet etti, hem bizi ziyarete

geldiğinde surat asmamaya, hem de onunla tatlı tatlı konuşmaya başladı.

— Sen gör bunları. Hem güzel bir kız alıyor, hem de Hükümette her türlü torpili olan bir sülaleyle akraba oluyor.

Gerçekten de Luis, mahallede birden hem saygınlık, hem de itibar kazanmıştı.

— Anne saçmalamayı bırak, diyordum.

Sadece babam üzülmüştü, çünkü Luis'in evliliğine başka türlü bakıyordu.

— Arkadaşın bağımsız olduğunu söylerdi, ama çıkar söz konusu olduğunda... Herkes aynı.

Luis'in evliliği de bir hikâye. Hâlâ Pire'deki, Ayia Sofia Kilisesi'nin ön avlusundaki o berbat öğleden sonrayı hatırlarım.

Ağustos ayıydı, sıcaktan her taraf cayır cayır yanıyordu (tam cehennem sıcağı) biz de onun gelmesini beklerken, aşağılık herif ortalıkta görünmüyordu. Damat gelini bekleyeceğine gelin damadı bekliyordu.

Sanki onu hâlâ, gelinliği içinde, Luis'i beklerken görür gibiyim. Uzun, boğazına kadar kapalı, kuyruklu, tüllü, parmaklarını örten uzun kolları olan bir gelinlikti.

Davetliler sadece "gelinlik çok büyük olmuş, gelinlik çok büyük olmuş," deyip duruyordu.

Geline bakıp acıyordum. Tepemizde de bizi pişiren o güneş vardı. İnsan oraya geldiğine lanet ediyordu.

— Ah ulan Retsinas, başımıza ne işler açtın, bizi nerelere getirdin, diyordum fısıldayarak Agisilaos'a.

— Manolopulos, hâlâ kızla evleneceğine inanamıyorum bu herifin, deyip duruyordu bana.

Bizim arkadaş grubundan sadece bizler düğüne gitmiştik. Ben ve Agisilaos.

Sadece gelin küfür etmiyordu. İlk çeyrek saatin geçmesine, kan ter içinde kalmasına rağmen.

Bu durum ona dokunmuyor değildi ama içinde bir şeyler "Manolisi'nin" geleceğini söylediği için sabrediyordu. Ama daha ne kadar sabredecekti? Artık her tarafından ter damlıyordu. Alnından, boynundan, kulağından, burnundan. Ter önüne çıkan her şeyi, boyaları, rimelleri, makyajı alıp götürüyordu. Ayrıca koltukaltları. Bu bölge için bir şey demiyorum. İkide bir düşen perçemini düzeltmek için kollarını kaldırdığında, hepimiz ter içinde kalmış bir derbent görüyorduk.

Artık bekleyişin ikinci çeyreği de geçmek üzereyken, belli belirsiz genel bir sinirlenme başladı.

Ama kimse Krugas Ailesinin canını sıkmaya cesaret edemiyordu.

Evgenia (gelinin adı buydu) her şeye rağmen çok nazik olmaya devam ediyordu. Ayrıca güzel olmaya da! İçinde gerçekten yüzdüğü gelinliğine rağmen, tere rağmen, oldukça "kıçı düşük" olmasına rağmen güzeldi. İşin kötü tarafı, ter nedeniyle "kıçı düşük" olmanın ne olduğunu bilmeyenler de öğreniyordu. Her tarafı basan ter, bütün yüzeyi çok belirgin bir şekilde ortaya koymaya başlamıştı, özellikle de tam o noktayı, üstelik çok kışkırtıcı ve adi bir şekilde. Böylece poposundaki her iki yarıküreyi de korkunç derecede belirginleştirirken, ortadaki ayırıcı yarığa dokunmuyordu.

Annem fırın için evlendi dese de, Retsinas o yarık için Krugas Ailesinin müstakbel damadı olmuştu. Evgenia'nın o yarığı hariç hiçbir yerini arzulamamıştı. Ne

güzel gözlerini, ne hiç de yabana atılmayacak göğüslerini, ne de beğenmesine rağmen pembe baldırlarını. Evgenia'dan tek bir şey istiyordu. O yarığı. Evgenia'yı ilk gördüğünde önce o yarığı görmüştü. Önce yarığı sonra kendisini.

Evgenia'yı, Paraskevas sahilinde, Votsalakia'da sırtüstü yatarken, üzerinde çok büyük olan gelinliğinin aksine inanılmaz derecede küçük bir mayoyla görmüştüm. Her ikisini de ödünç almıştı. Hem mayosunu (kuzeninindi) hem gelinliğini, gelinlik kiralayan bir dükkândan.

Retsinas onu sırtüstü yatarken gördüğünde çıldırmıştı.

— Ne kıç ama! demişti.

Haksız da değildi. Niye böyle görünüyordu bilmiyorum. Kızın duruşundan mı? Mayonun küçük olmasından mı? Mayonun tamamen yarığın içine girmesinden mi? Gerçekten de Luis çıldırmıştı. Hatta kızın yanına uzandığımızdan, şortunun içinde aletinin büyüdüğünü gördüm. Mayo giymezdi, mayosu yoktu. Lacivert, don şort karışımı bir şey giyerdi.

Ama kız tek başına değildi. Yanında ağabeyi Krugas vardı. Evgenia hiç yalnız dolaşmazdı. Ne plajda ne sokakta ne de partilerde. Hiçbir yerde.

Her dışarı çıktığında özel koruması olmazsa olmazlardandı. Ya annesi ya babası ya da iki kardeşinden biri.

— Yahu ben bu herifi bir yerden tanıyorum, bir yerde gördüm, deyip duruyordu Luis.

Kıza yaklaşmak, asılmak için bir yol arıyordu.

— Bir yerden gözüm ısırıyor, bir yerden gözüm ısırıyor, diyordu ve birden hatırladı. Krugas'ın fırınından, diye bağırdı.

Az daha duyacaklardı.

Gerçekten de, bizim mahallenin biraz aşağısında fırınları vardı. Adamı orada görmüştü. Meşhur Aristos!

Beş dakika içinde sohbete koyulmuştu. On dakika sonra her şeyi biliyordu. Aristos'un ağzından her şeyi almıştı. Aristos kimdi, işi, adresi, telefonu, dünya görüşü... gerçi bunlardan birçoğunu biliyorduk.

— Ne işin varsa bana gel. Ben hallederim. Polis de, devlet de, derin devlet de benim işim, deyip aptal aptal gülüyordu.

Bu Luis'in diğer muhteşem bir özelliğiydi. Önce seni etkiler, ona güvenmeni sağlar, sonra da seni baştan çıkarıp, ağzından her lafı alır. Her şeyi. Hem söylenebilecek olanları hem söylenmeyecekleri.

Luis kolay kolay ne evi, ne işi, ne nerelere takıldığıyla ilgili ipucu vermez ama karşısındakini didik didik eder.

Hatta birazdan Kastella'daki "Romandiko" tavernasında onlara uzo ısmarlarken, Aristos'un ağzından o kadar önemli itiraflar aldı ki, yaşamındaki büyük dramı, yani kardeşinin karısı Olimbia ile yattığını da itiraf ettirdi. Evgenia bir an ellerini yıkamak için kalktığında, derin derin iç çekip, ağzındaki baklayı çıkardı Aristos:

— Koçum, ben de şu içimde en büyük dramı saklıyorum, deyip kalbini gösterdi.

Evgenia, Votsalakia'da ilk tanıştığımızda, uzak durmaya çalışıyormuş gibi yaptı. Bize bakmadı bile. Sırtüstü, hareketsiz yatıyordu, bu da Luis'in iştahını daha da kabartmıştı. Yakından, belinin aşağısından, o iki tepeciğinin uzayıp gittiğini gördükçe insanın içi gidiyordu! Bu Luis'in dilini yutması için yeterliydi. Ağzı kurumuştu, hatta dudakları bile patlamıştı. Çok hastaydı.

Evgenia, sonunda, lütfedip bizi selamlamak, "çok memnun oldum," demek için döndüğünde afalladık, dilimizi yuttuk. Birden Sofia Loren'de bile olmayan fırla-

yan göğüslerini, kirpiklerini gördük. Dudakları, gözleri bir kenara bırak. Daha sonra, "Krugas'ın fırınında ne mercimekler varmış meğer" deyip, söz cambazlığı yapıyorduk.

Gözlerimize inanamıyorduk. Şaşkınlığımızı anlaman için Evgenia'nın ana babasını, kardeşlerini görmen gerekir. Ana babası tam birer hayvandı. Göbekleri mi? Fıçı gibi. Kolları mı? Ağır sıklet boksör kolları gibi. Her ikisi de bodurdu. Kardeşleri mi? Tam tersi. Uzun, zayıf, leylek gibiydiler. Doğanın şakaları. Bebek gibi güzel Evgenia'nın bütün bu kötü rastlantıyla ne ilgisi olabilirdi?

Bu arada, öykümüze dönelim; evlilik töreni hâlâ beklemedeydi. İkinci çeyrek geçmişti ama damat hâlâ ortalıkta görünmüyordu.

İçimize kurt düştü. Çok korkmuştum! Sanki Retsinas gelini ekti, diye ben suçluydum. Ben tabii tek tanıdığıydım. Üstelik ilk tanışmalarında, adi herif, öksüz, annesiz babasız, kardeşsiz, akrabasız olduğu yalanını da yutturmuştu... Agisilaos'u bilmiyorlardı.

Sonunda bir saatlik, işkence gibi bekleyişten sonra, herkes yavaş yavaş sıvışıp gidiyordu.

Ama Evgenia'nın ve genel olarak da Krugas Ailesinin rezil olmaları bitmeden önce, akıllarını yitirmek üzere olan kız kardeşlerinin, Evgenia'yı koltukaltlarından, neredeyse ayakta taşıyıp, kiraladıkları, yolda bekleyen taksiye koyduklarını gördük. Kaputa hep konulan o beyaz kurdeleleri yırttılar, sileceklerdeki beyaz çiçekleri de fırlatıp, attılar...

— Kurtulduk, diye Agisilaos'a fısıldadım. Gidiyorlar, der demez ağabeyi Aristos'un, hışımla, uzun boyuyla ve salakça geri döndüğünü gördüm.

Hiç yürüyen ve acelesi olan telgraf direği gördün mü? Ona benziyordu.

Bir an yavaş yavaş gitmeye devam eden insanlar arasında, kilisenin avlusunda duraksadığını gördüm; etrafına bakındı, beni görüp hemen üzerime geldi. Beni yakamdan tutup silkeledi:

— O puşt kardeşine mezarını hazırlamasını söyle. Ya onunla evlenir ya geberir. Bir sonraki pazar, burada, aynı yerde, deyip gitti.

Üzerimizden soğuk terler boşandı. O kadar sıcak öğleden sonraya rağmen, üzerimizden soğuk ter akıyordu.

Ve gitmedi. Yanlış. Üç adım atıp durduğunu, "geriye çark" edip döndüğünü gördük. Üstelik dümbüğün peşinden şimdi erkek kardeşi de geliyordu.

Bu arada taksici acele ettiğinden DAT DAT DAT diye kornaya basıyordu...

Beni yine yakamdan tuttu.

— Söyle, nerede oturuyor. Sokağı, evi, semti söyle.

Kardeşlerden biri Agisilaos'u diğeriyse beni tutuyordu. Artık çok az kişi kilisede kalmıştı, sadece en yakınları. Yani hiç yardım isteyemezdik. Yan tarafta ana babası ve sağdıç. Ha bir de, diğer erkek kardeşin karısı (onu unuttum), Olimbia, Aristos'un becerdiği, "koçum, benim de buramda bir dram var," diyen Aristos. Korkunç bir kadındı. Uzun boylu, şişman ve çirkin.

— Nerede oturduğunu ne bileyim ben, diye cevap verdim.

Daha lafımı bitiremeden, beni yakamdan tuttuğu gibi havaya kaldırdı. Tüy olsam böyle havalanırdım.

— Tıraşı kes, dedi.

Ben tamamen masum pozlarındaydım.

— Doğru söylüyorum, bilmiyorum, onu askerde ta-

nıdım, bana bir şey söylemedi. Agisilaos, sen biliyor musun? deyip topu Agisilaos'a atmaya çalıştım.

— Lanet olası konuş, Agisilaos'u rahat bırak. Dalga geçmiyorum, birazdan yerden dişlerini ve burnunu toplayacaksın. Söyle.

Uzaktaki taksi DAT... DAT... DAT... diye devam ediyordu.

Diş, burun ve kan lafını duymamla yakamın da parçalandığını görmek bir oldu.

— Yemin ediyorum, ben...

Kurtulmak için son kez çabalarken lafımı bitirmeme izin vermedi.

Elinin tersiyle attığı tokat beni gerçek dünyaya döndürdü.

Haydi şimdi sıkıysa dayan da, arkadaşını ele verme. Bir seçim yapmak zorundaydım. Ya dişlerim olmadan, kırıklarla ve daha bilmem nelerle giderdim ya da arkadaşımı satardım. Sattım. Kaşla göz arasında. Hem caddeyi, hem apartmanı, hem semti söyledim. Kendi adresimi de söyledim. Agisilaos'un huzurunda her şeyi şakıdım. Hem istediklerini hem istemediklerini. Bülbül gibi öttüm. Beni yere ahtapotmuşum gibi fırlatıp gittiler.

Agisilaos ile eve dönerken hem ağlanacak hem de yüzüme tükürülecek bir durumdaydım. Süt dökmüş kedi gibi yürüyordum.

Luis kıza asılırken, kız da bazen "korkuyorum" bazen "seni tanımıyorum" bazen "kardeşlerim beni öldürür" pozlarındayken kaç kere uyardım o piçi.

— Siktir et bu kızı, başına büyük bela alacaksın, diyordum. Ama dinlemiyordu. İnatçıydı.

Luis'in kötü tarafı sabit fikirli olmasıydı. Dik kafalıydı. Ya herru ya merru. Her zaman.

Aklına bir şeyi taktığı zaman kolay kolay vazgeç-

mez. İlle de onu gerçekleştirecek. İnatçı bir adam. Tam bir Lenin. O kafasına Rusya'yı komünist yapmayı koydu ve Rusya'yı komünist yaptı. Yapamasaydı yaşayamazdı. Mujikler, proleterler, devrimciler belki devrim olmadan da yaşayabilirlerdi ama Lenin yaşayamazdı.

— İşi evliliğe kadar götürmek istiyorsan tamam. Yoksa, Krugas Ailesiyle oynamaya gelmez. Bunlar tam çete, bildiğin gibi silah da taşıyorlar.

Hem ben hem Agisilaos, Luis'in kafasını ütüleyip, tehlike çanını çalıyorduk.

— Gerekirse işi evliliğe kadar da götürürüm.

Ne dediğini bilmiyordu. Neredeyse işsizdi. Ayda yılda bir dondurulmuş ürün saymanı olarak Pire'deki Fiks buzhanesinde çalışırdı, buna rağmen evliliğe kadar giderim, diyor. Deli olmak işten değil.

Tabii onu tanıyan bizler, Luis'in kızı mutlaka ayartacağını biliyorduk. Luis'in bir kadını gözüne kestirip de ayartmaması çok enderdi. Ama sorun, şenlikten sonra neler olacağıydı, çünkü dediğim gibi Krugas Ailesinin şakası yoktu. Adamı öldürürlerdi!

Tabii tahmin edebileceğin gibi, olaylar hızla gelişti. Aşağı yukarı on beş gün sonra, Evgenia, bir çarşamba günü, öğleden sonra, sonunda Luis'in onu öpmesine izin verdi ve doğal olarak da büyülendi. Yeniyetme, hiçbir erkekle birlikte olmamış bir kızsan eğer ve seni öpen ilk kişi Emanuil Retsinas ise, o zaman mutlaka büyülenirsin, tamamen teslim olursun.

Gelecek çarşamba buluşmalarına dek, Luis'in öpücüğü Evgenia'yı yakıyor, içini tutuşturuyor, her ikisinin de yok oluşunu hazırlıyordu.

Dikkat et, "gelecek çarşambanın" diyorum, çünkü

ancak o gün (un almaya gittikleri için) bütün aile evden çıkıyordu.

Çarşamba gününü Luis Paraskevas'taki Votsalakia plajında ilk andan beri onlara "Bir gün size uğrarım, sohbet ederiz" deyince, Evgenia'nın ağabeyi "Ne zaman istersen ama sadece çarşambaları gelme çünkü o gün un almaya gidiyoruz" cevabını verince saptamıştı.

Tabii çarşamba günü gitti. İkinci çarşamba Evgenia için daha da sarsıcı olmuştu. Ruhuyla birlikte vücudunu da teslim etti. Luis'e kendini verdi.

Ama onu sadece kendisinin yapmayı değil, onu tamamen elde etmeyi düşleyen Luis bir sonraki çarşamba da gitti.

Onu ne kadar frenlemeye, ne kadar "Ne yapmaya çalışıyorsun? Bir çarşamba günü bir aksilik olur, un almazlarsa..." desek de... Hiç. Ne beladan ne de çetelerden korkuyordu.

Onu "nihai" amacından da vazgeçirip, geri adım attırmaya da çalıştık.

— Tamam Retsinas, kızın muhteşem kalçaları var ama bunu aklından çıkar, sana oraya kadar izin vermez. Kız çok toy. Bırak, vazgeç, abartma, ısrar etme.

Ama o ısrar ediyordu. Haklı da çıktı. İki hafta sonra çarşambayı bile beklemedi.

Bize mutlak teslimiyet sahnesini, Makedhonia ve Dhervenakia sokaklarının kesiştiği yerde, Barba Tasos'un kahvehanesinde anlattığında küçük dilimizi yuttuk.

Bize olanları anlattıkça sarı hummaya yakalandık. Her üçümüz de çadır kurmuştuk.

Olduğumuz gibi doğru Etolikos sonundaki, sac depoları yakınlarındaki fahişelerden birine gittik. Üçümüz de aynı kadınla yaptık. Ayakta. Kadının başına devlet

kuşu kondu. Önce Luis, sonra ben, sonra da orada bitlenen Agisilaos.

Üçümüz için Luis bir binlik ödedi. Fiks buzhanesinden aldığı gibi geri vermiş oldu binliği. Aşağı yukarı dondurulmuş Arjantin ürünlerinden aldığı üç maaşa eşitti. Kendisine hiç para ayırmadı. Dostları her şeyden önce gelirdi.

Barba Tasos uzo getirip götürürken bize, Retsinas da sahneyi, öylesine ayrıntılı, sanki nakış işlemiş gibi anlatıyordu ki bizler:

— Yahu olamaz, mümkün değil, diyorduk.

— Arkadaşlar, işin püf noktası kadının gözünü korkutmamaktır, çünkü senin istediğini o da ister. Şefkat ister. Yumuşak, tüy gibi hareketler ister. Önce onu hazırlamalısın. Baştan dalarsan olmaz. Ne sen ne de o zevk alır. Sonra her şeyi vermeye hazırdır. Ona hiçbir acı hissettirmeden onu inletebilirsin. Memebaşını ısırabilir, kanatabilirsin, o sana izin verir. Kırbaçlasan kımıldamaz. Ama önce kadının ritmini, ölçüsünü bulman gerek. Arkadaşlar, bu koskoca bir gösteriye çıkmaya, tiyatroda oyun sahnelemeye benziyor. Birinci, ikinci, üçüncü sahne vs. Sahne kapanana kadar masallara, eylemlere, sürprizlere gerek var.

Ağzımız açık söylediklerini dinliyorduk. Hatta bir ara kulak misafiri olan Barba Tasos kalıp dinlemeye başladı. Adamcağız taş kesildi.

— Acı duydu mu? diye sordu Agisilaos.

— Acı çekmeden ilk kez olur mu? Mümkün değil. Ama hem acı çekiyorsun hem hoşuna gidiyor.

Barba Tasos bunu duyduktan sonra saklanacak delik aradı. Utanmıştı.

— Ama dediğim gibi, zorla, şiddetle olmaz. Yavaş yavaş. Önemli olan klitorisi okşamayı bilmektir.

Agisilaos klitorisi bile bilmiyordu. Luis ona anlattıktan sonra ağzının suyu akmaya başladı, uykuda boşalmaya hazırdı.

— Ama önce öpmelisin, delice öpmelisin, her şekilde. Sonra memebaşına inersin. Dikkat et, dilini sertleştirme. Acı duyar, treni kaçırırsın. Ayrıca yanında yatak ya da kanepe olduğundan emin olmadan işe girişme. Eğer oraya ulaşmak zaman alacaksa işin tadı kaçabilir. Tam yanında olacaksın.

Dediğim gibi, o anlattıkça biz çıldırıyorduk. Agisilaos'un yüzü kıpkırmızı, pancar gibi olmuştu. Bütün bunlar ona egzotik ve inanılmaz görünüyordu. Bakire ve toy olan Evgenia'nın, Luis'in bunları yapmasına izin verecek noktaya geleceğini hiç tahmin etmiyorduk.

— Arkadaşlar, niye kabul etti biliyor musunuz? Size komik gelecek. Çünkü hayır demeye utandı. Hatta ben arkasında olduğum zaman bile benimle sizli bizli konuşmaya devam ediyordu. Bana saygı duyuyordu. Ağzı öylesi bir şaşkınlıkla açıldı ki yer ve zaman kavramını yitirdi, hiçbir şey anlamadı. Onu yüzüstü çevirdiğimde, neler olacağını bilmiyordu, tahmin edemiyordu.

Piç herif, bize önce odayı sonra da asıl eylemi bin bir ayrıntıyla anlattı.

Aile fotoğraflarından, duvarlardan, fayanslardan, yataktan başladı anlatmaya. Her şey ana babasının yatağında olup bitmiş. Demirden, kırlentlerle süslü, sert bir döşeği ve paslanmış bir somyası olan, delice gıcırdayan bir yatakmış.

Sonra kızın vücudunu anlatmaya başladı. Sanki önünde bir tuval varmış da resim yapıyormuşçasına anlatıyordu. Renkleri, çizgileri, perspektifi... Kıza en mükem-

mel duruşu verdirmiş. Kız yüzüstü, diz çökmüş, dirsekleri üzerinde duruyormuş. Avuçları üzerinde değil. Ancak belden aşağısını mükemmel bir şekilde bükebiliyormuş. Bir dişi geyiğe, bir yaban kedisine dönüşüyormuş.

— Arkadaşlar, tam içine girdiğim anda, birden parmaklarıyla yatağın demirine tutundu. Ağzından sadece bir ah sesi çıktı. O kadar. Bir kelime bile söylemedi. Sadece: Ah!..

Bu hikâyede asıl komik olan, Luis'in kızın arkasında girip çıkarken, bir an başını kaldırdığında, şaşkınlık içinde, yatağın üzerinde Kral Pavlos ile eşi Fridheriki'yi görmesi.

— Arkadaşlar, o an çıldırdım!.. Artık Evgenia'yı değil Fridheriki'yi beceriyordum. Üstelik soysuzca gülümsüyordu... Gerçekten...

Tabii bize bütün bunları anlattıktan ve aradan epey gün geçtikten sonra, işler Luis için ters gitmeye başladı.

Birden Evgenia'nın bütün kusurlarının farkına vardı. Tahmin ettiğinden daha da aptaldı. Göründüğünden daha fazla kıçı düşüktü. İliklerine kadar kralcıydı ve en kötüsü de evlilik kurumuna tapıyordu. "Yahu kızım, bebeğim, şimdiden ne diye evlilik istiyorsun. Biz evli olsak da olmasak da aynı şeyi yapacağız."

Ama kız inatçıydı. Evlenmek istiyordu. Onlara söyleyemeden kardeşlerinin durumu öğrenmesinden korkuyordu.

— En azından nişanlanalım.

— Bebeğim, bekle biraz, önce uygun bir iş bulalım, diplomamızı alalım, böyle çingeneler gibi olmaz.

Ama Evgenia kim sabretmek kim? Ağlamaktan yüreği parçalanıyordu. Sonunda bir yandan evlilik kâbusu, bir yandan kıçı düşük olduğundan (nedense bu ona

çok dokunuyordu), Luis ancak iki hafta sonra tekrar ortaya çıktı. Retsinas iki çarşambadır ortalıkta yoktu.

Evgenia çıldırdı. Birden Luis'in ne adresini, ne telefonunu, ne de onu nasıl bulabileceğini bilmediğini fark etti.

Panik içindeyken iki ölümcül hata yaptı. Önce sırrını ona yardım etmesi için Olimbia'ya söyledi, o da Aristos'a söyledi. Sonra da Aristos'a her şeyi itiraf etmek zorunda kaldığında, ona çarşamba günleri sırrını açıkladı.

Trajedi böyle başladı.

— Nereye saklanacak aşağılık herif? Nasıl olsa bir çarşamba günü tekrar gelecek.

Zaten Luis'i bulmak için de başka bir yolları yoktu. Un almaya gittikleri günü değiştirdiler. Her çarşamba günü bütün Krugas Ailesi tetikteydi. Pusuya yatmışlardı. Biri mutfakta, biri helada. O zamanlar tuvaletlere hela denirdi.

Nöbetleşe bekliyorlardı. Hatta Evgenia, Luis'in Fridheriki'ye orospu diyerek küfür ettiğini söylediğinde, her iki kardeşi de köpürdü.

Sonunda Luis tuzağa düştü. Evgenia o talihsiz çarşamba günü, Luis'in çapkın çapkın, mis gibi yıkanıp geldiğini görünce, birden ona ihanet ettiği için pişman oldu. Birazdan her şeyin biteceğini biliyordu. Luis'e zarar vermek istemiyordu, onunla evlenmek istiyordu.

Ama artık çok geçti. Memesini büyük bir incelikle çıkarıp emmeye başladığı an, diğerleri arkada pusuda bekliyordu. Anladığın gibi ihanetini ona itiraf etmek istemiyordu. Ne deseydi? "Sana ihanet ettim, dikkat et" mi? Sonuna kadar masum rolünü oynamak zorundaydı. Oynadı da.

Tabii Luis bir şeylerin kokusunu almıştı. Onu kar-

şılama şekli diğer çarşamba günlerine benzemiyordu. Tam da "Bebeğim sana ne oldu? Donakaldın. Benden ne saklıyorsun?" diye sorarken iki telgraf direği içeri daldı.

Evgenia sanki bilmiyormuşçasına, onları beklemiyormuş gibi bir çığlık attı ve memesini içeri soktu. Titriyordu.

Tabii Luis daha da iyi rol yaptı. Aklına ne kadar çok solcunun, gerektiği anda, pişman olduklarını söyleyemedikleri için kurşuna dizildiği geldi. "Öldükten sonra pişman olmanın bir anlamı yok," diye düşündü "sana böyle bir fırsat verildiğini düşünsek bile." Baş eğmeliydi, baş eğdi de.

Aristos Luis'i saçlarından tutup duvara yapıştırdığında, aklına bütün idam edilenler geldi. Altı adım uzaklıkta karşısında duran, elinde silah tutan, boynuzlu lakaplı diğer kardeşi gördü. İçinden, bunların amacı beni hemen idam etmek, dayılığa yer yok, diye geçirdi.

— Arkadaşlar, beni yanlış anladınız, dedi.

Umudunu yitirmiş Evgenia da araya girdi:

— Hayır, onu öldürmeyin!

Şimdi araya girmesinin ne anlamı vardı? Araya girmesi, Luis'in tamamen teslim olmasına, hatta içinden "Yaşasın Yunanistan!" diye milliyetçi bir şeyler söylemeyi düşünmesi için yetti de arttı bile.

— Bugün Çarşamba. Gelecek çarşamba evleniyorsunuz, dedi birden Aristos. Ya da bir sonraki çarşamba.

— Olmaz arkadaşlar. Kanun bile bir ay süre tanıyor.

Tabii onlar dinlemiyordu.

— Sen kanunu boş ver. Kanun bizim işimiz.

Çember daralıyordu.

— Üstelik biliyorsunuz, ben işsizim de.

— Biliyoruz, biz onu da düşündük. Fırında çalışacaksın. Fırının üçte biri senin drahoman olacak. Sana İşçi Yardımlaşma Derneği'nden ev de bulacağız.

Aşağılık herifler her şeyi düşünmüştü.

— Madem seni Evgeniacık seviyor, bu iş oldu.

Sonunda Luis son bir çabayla kurtulmaya çalıştı.

— Önce ev için bir başvuruda bulunmam gerekecek.

— Gerek yok. Biz hallederiz. Başvurmadan ev alacaksın.

Şaka maka, Luis birden hem eve, hem işe, hem de fırının üçte birine sahip olmuştu... Eğer Evgenia'nın biraz kıçı düşük (tamam kimse kusursuz değil), biraz da ortalama zekâya sahip olduğunu göz ardı edersen, Luis pek de kötü bir seçim yapmış sayılmazdı.

Üstelik o yıllarda bu kadar heybetli bir kıçı ve böyle bir drahoması olan bir kız bulmak, aşağı yukarı hepimizin düşüydü. Amerika'da buna Amerikan rüyası adını vermişler, ben ne ad koyacağımı bilmiyorum ama çok daha küçük bir rüya uğruna evliliğe imza atmıştım. Benim yediğim haltları da unutmamak gerek. Efstathia Teyzenin üç katlı evi bana miras kalsın diye, işi yeğeniyle evlenmeye kadar götürmüştüm.

— Size bir ev alana kadar bizimle burada kalacaksınız, dedi Aristos konuşmasının sonunda.

Luis karşısında, elinde silah tutan boynuzluya baktıkça, er ya da geç Evgenia'nın her iki kardeşini de kaybedeceğini düşündü. Yüzde yüz ölmeye mahkûmdular. Eteoklis ve Polinikis. Bir kardeşin kulağına diğerinin ihanet ettiği gittiğinde, ölümüne düello kaçınılmazdı.

Bu düşünce Luis'in son umuduydu.

Bu arada Aristos, Luis'in onlarla yaşamak isteyip istemediği konusunda ondan bir cevap bekliyordu. Üstelik sadece Aristos değil, bütün Krugas Ailesi.

Kahramanca bir çıkış yapmak isteyen Luis birden:

— Tamam, Fridheriki tablosunu duvardan indirirseniz sizinle kalacağım.

Tabii sözünü bile bitirmeye fırsatı olmadı.

— Bırak onu duvardan indirmeyi, ona bir daha orospu dersen dişlerini yerden toplarsın.

Bu Aristos'un hep tekrarladığı tehditti. "Dişlerini yerden toplarsın" diyerek de sadece dişleri kastetmiyor tabii.

Tabii Luis "orospu" demesinden ona Evgenia'nın ihanet ettiğini anlamıştı. Yoksa Aristos, Luis'in Fridheriki'ye orospu dediğini nereden bilsin?

Luis her şeyi kabul etti. Taşındı. Birinde kitapları diğerindeyse elbiseleri olan iki tane de valiz getirdi.

Kendi evindekilere olan bitenden hiç söz etmedi. O giderken bakıyorlardı. Ben de yardım etmeye gittim. Luis'e bir şey sormadılar bile. Andigoni anlamıştı.

— Ya sürgün ediliyor ya da evlenecek, dedi.

Bu kızın gözleri ne kadar çok hüzün doluydu! Her zaman! Geceydi. Andigoni, Tzanio Hastanesi'ne gitmek için çıkarken biz de çıktık.

— Manolopulos, bir şey söylemeyecek misin? dedi.

Ne deseydim? Ona sadece baktım.

— Arkadaşın nereye gidiyor, söylemeyecek misin?

— Evleniyor, dedim.

Ayia Sofia Kilisesi'nin avlusunda, Krugas Ailesine, oturduğu sokağı ve evi söyleyerek Retsinas'ı ele vermek zorunda kaldığımda ne kadar rezil olduğumu tahmin edebilirsin.

Köpeklerin maskarası olmuştum. Eve, yeni takım elbisem paramparça olmuş, elim yüzüm simsiyah, pislik

içinde geri döndüm... Anneme aynı anda evliliğin de iptal edildiğini açıkladığımda "Aman Tanrım!" deyip duruyordu.

Yanımdaki Agisilaos'un eli ayağı titriyordu.

— Manolopulos boku yedik. Bizi polise gammazlarlarsa yandık.

Annem "polis" lafını duyar duymaz bayıldı. Tam ayıltmışken, Agisilaos'un saçmalıklarını duyar duymaz tekrar bayıldı:

— Üstelik sadece polise gitmekle kalmayacağız. Bu adamlar hem kemik kırar hem de ev yakar, dedi.

"Neler söylüyor bu salak?"

Sonunda küçük bir aile toplantısı yaptık: Konumuz, Luis'e koşup haber versek mi, yoksa oturduğumuz yerde otursak mıydı.

Annem toplantıya Anestis Amcayı da çağırdı. Amca feleğin çemberinden geçmiş biriydi. Bir ara sana ondan söz etmeliyim. Çelişkili, tapılacak bir adam. Sonradan kendi kendine "Hakkın yolunu" bulmuş eski bir komünist, dinsiz ve kumarbaz. Otuzuna kadar. Otuzundan sonraysa kanunlara saygılı ve Tanrı korkusu olan bir insana dönüştü.

O yaşına kadar, dosyasında üç belsoğukluğu olan, bu yüzden de sonsuza dek kısır kalan, karşılıksız çekten bir mahkûmiyeti de olan, her gece, bar, pavyon, porno kuşuydu.

İşte böylece, ailenin utancı, Anestis Amca, hiç anlaşılmayan bir şekilde, birden, çok saygın, itibarlı bir kişiye dönüştü. Önce Pire Emniyet Müdürü'nün arkadaşı, sonra da bütün Pire Emniyet müdürlerinin arkadaşı oldu. Pire'deki bir vergi dairesine de tayin oldu. Hem

pavyonu, hem genelevi, hem kâğıdı kesti ve aniden evdekiler, ona geri gelen sefih evlat gibi kucak açtı.

Hayatım boyunca annem Anestis Amcanın hikâyesiyle kafamı ütülüyordu:

— Gördün mü? Amcan bile aklını başına toplayıp, adam oldu.

Onu hâlâ uzun boyuyla, şık, havalı ve her zaman giydiği ham ipekten beyaz takım elbisesi ve yakasındaki yaseminlerle hatırlıyorum. Yakasında hep yasemin olurdu. Tam karşı konulamaz, Alain Delon.

Adamcağız ne kadar değişmişti! Vergi dairesine tayin olmasıyla birlikte, yaseminler de, ham ipekler de gitti. Boyu kısaldı. Ona ilk atılan sakalla, para biriktirmenin ne olduğunu anladı. O günden beri Amca artık yaşamıyordu. Sadece biriktiriyordu.

Bizim için yaşamındaki tek karanlık ve anlaşılmaz nokta evliliğiydi. Şaşırmıştık. Bir sabah gelecek pazar evleneceğini duyurdu. Birdenbire evlenmeye karar vermesi bana eski, iyi Anestis Amcayı hatırlattı.

Kimse gelin hakkında bir şey bilmiyordu. Kim kime dum duma. Ancak evlilik töreni sırasında adını öğrenebildik: Melpo. Orada bir de söylenti yayıldı: "İzmirliymiş." O günden beri İzmirli kızlara taparım. İzmirli adını duyunca yanıp tutuşuyorum.

Onu böyle kilisedeki avizenin altında, uzun boylu, balıketli, ay yüzlü görünce aklım başımdan gitti. Tam bir Afrodit, ama biraz daha topluca.

Bir taraftan ışıl ışıl, masum, Meryem'inki gibi gözler, bir taraftan da, çok dişi, çok kışkırtıcı, çok baştan çıkarıcı bir vücut. Dolgun, şehvet dolu, kıpkırmızı dudaklar. Göğsünden, kaşlarından, boynundan söz etmiyorum bile. Omuzlarının üzerinden yukarıya doğru uzayıp giden boynu bambaşkaydı. Buna benzer bir boynu

ancak tablolarda ve zamanın oryantalist kartpostallarında görmüştüm.

Dediğim gibi, o günden beri, sadece İzmirli kız adını duymam, taksimler, kışkırtıcı kokular, uzanmış odalıklarla dolu divanlar, çıplak Meryem freskleriyle süslü kiliseler hayal etmem için yeterliydi. O günden beri, ona benzeyen her kadına İzmirli adını takıyorum. Hem Magdhalini'ye, hem de Urania'ya İzmirli dediğimden, ona da İzmirli demeleri hoşuma gitmişti.

Gerçekten de Melpo Teyze İzmirliydi. Yavaş yavaş, yumuşak, nazlı bir sesle konuşurdu. Sesini duyman tahrik olman için yeterdi. Onu görmen bile gerekmiyordu. Ona telefon et, çiçeklerini sor ve bir tarafların ateşlenmezse, bana Manolopulos demesinler.

Çekiciliği yaşamındaki büyük sırla da artıyordu. Kimse onun hakkında bir şey bilmiyordu. Sanki gökten zembille inmişti. Amca da bize ondan hiç söz etmedi. İşi neydi, kimdi, ana babası, akrabaları, kökeni, nerede, nasıl büyüdüğü... Bir sırdı. Hiçbir anısı yoktu ve hiçbir zaman, "biz çocukluğumuzda..." dediğini duymadım.

Luis daha sonra bana, teyzenin yaşamındaki, büyük sırrı açıkladığında, Teyze benim gözümde bir efsaneye dönüştü: Hatırlıyorum, bizi Amcayla ziyarete geldiğinde, benimle ve Luis'le karşılaşmıştı.

Luis onu görür görmez şimşek çarpmışa döndü. Kendisini tanıştırdığımda Luis bir şey söylemedi. Sadece başını eğdi, "memnun olduın" ve "başım ağrıyor" gibisinden bir şeyler geveleyip gitti.

Hiçbir zaman Teyzenin de onu tanıyıp tanımadığını, hatırlayıp hatırlamadığını öğrenemedim.

— Teyze beş yıl, Filon sokağında fahişelik yaptı. "Kit Kat" pavyonunda dansçılık ve konsomatrislik yaptı. Bilmiyor muydun?

Onunla yatmıştı. Birçok kez.

— Konstandis, ilk birlikte olduğum kadındı diyebilirim. Muhteşem bir varlık. Asla bir fahişe gibi davranmazdı. Ben daha toyken, bana kadınlara karşı ne kadar şefkatli olmam gerektiğini o öğretti.

Luis'i dinlerken büyüleniyordum. O günden beri ne zaman Melpo Teyzeyi görsem, onu bazen şehvet yataklarında, bazen Filon Sokağı'nda tabureye oturmuş müşteri beklerken hayal ediyorum, bazen...

Bir keresinde Luis beni onu tanıdığı yere, "Kit Kat" pavyonuna götürdü.

— Konstandis, ilk kazandığım parayı ona bayıldım.

Hayatımda ilk kez fahişelerle dolu bir pavyona giriyordum.

"Genellikle orada otururdu, şu anda sana bakıp gülümseyen kızın oturduğu yerde" dedi Luis. Beni unutmuş olamaz Konstandis.

Melpo galiba onu hatırlamıştı. Bunu gözlerinden anlamıştım. Tabii bu, ilk kez benim evimde karşılaştıklarında yürüttüğüm bir tahmin. Belki de bu yüzden amcam Luis'ten nefret ediyor. Tabii Teyzemin ondan kocasına söz ettiğini varsayarsak. Melpo Teyzenin geçmişini herkesten saklaması doğaldı.

Ne zaman Filon Sokağı'ndan geçsem, Melpo Teyze aklıma geliyordu.

Evinde resimlerle süslü, huni şeklinde, büyük bir megafonu olan bir gramofonu ve çok ince, yumuşak kadın seslerinin şarkılar söylediği İzmir plakları vardı. Bu plaklardan birinde onun sesini duydum.

Önce inkâr etti ama ben onun sesi olduğuna emindim.

Bunu söylediğimde evinde, tek başınaydık. Evine gitmeyi seviyordum. Evinin içindeki her şey lüks ve şehvetliydi. Kanepelerin rengi, fotoğrafları, koskocaman,

kırmızı abajurlar, çiçekler, ayçiçek dolu saksılar. Ayçiçek saksılarıyla dopdolu bir avlu. Bazıları köpek sever. O, ayçiçeklerini ve güzel parfümleri severdi. Evine girer girmez parfüm kokusu insanın içini bayıltıyordu. Her tarafta. Tuvalet bile, düşün, hiç de tuvalete benzemiyordu. Her taraf fırfırlı, pembe örtülerle kaplı, parfümlüydü.

Salona girerken, kapının karşısındaki bir fotoğrafını hâlâ unutamıyorum. Büyük bir fotoğraftı. İnsanı büyülüyordu. Melpo Teyze, etrafından püsküller sarkan bir sultan divanına uzanmıştı. Herhalde o yılların bir fotoğrafçısına poz vermişti. Sabahlığının altından sadece ayakları görünüyordu. Herhalde dekor, çalıştığı genelevdi.

Bana İzmir reçellerini, küçük altın İzmir tabaklarında ikram ederdi. Benim, şehvetli o sesi duymak için oraya gittiğimi bilirdi. Kırk beş yaşındaydı ama hâlâ taş gibiydi. Hep o kıpkırmızı sabahlığı giydiğini hatırlıyorum. Fotoğraftaki sabahlığa benziyordu.

Sonunda plaktaki sesin kendisine ait olduğunu kabul etti. Bir zamanlar bir plakçı tanımıştı. O zamanlar şarkı söyleyip, dans ediyormuş.

— Ama sakın kimseye söyleme. Amcan bile bilmiyor. Söz mü?

— Söz.

Ve beni öptü. Öpücüğünün tadı, zamanla, hiç kaybolmayan güzel bir kokuya dönüştü.

Ama yanlış bir izlenim de vermeyelim. Anestis Amcaya tapıyordu. Gerçekten tapıyordu!

Tekrar öykümüze dönelim. Doğal olarak aile meclisi, oturduğumuz yerde oturmama ve Luis'e başına neler geleceği konusunda haber vermememe karar verdi, Çünkü Krugas Ailesi bunu haber alsa, kabak onun yerine

benim başına patlayacaktı. Ayrıca daha birkaç gün evden dışarı çıkmamama karar verildi.

Tabii aile meclisinden sonra Agisilaos kaçacak delik arıyordu.

— Arkadaşın Retsinas'ın kemiklerini kırsalar iyi olacak. Madem kızla evleneceğinin sözünü vermiş. Onunla sevişip koklaşırken iyi miydi?

Bu son sözü Amca söylemişti. Üzüldüm. Sanki aşktan, tutkudan anlamıyordu. Eninde sonunda sanki bir fahişeyle evlenmeye cesaret eden kendisi değilmiş gibi... Onlar beni ikna etmek için konuşup dururken, ben diken üstünde oturuyordum. Yetişip, Luis'i kurtarmak istiyordum, onu böyle haber vermeden bırakmam olmazdı.

— En önemlisi de, iki ay içinde diploma sınavına gireceksin. Olur da başını belaya sokar da kâğıdını mimlerlerse, seni hiçbir şey kurtarmaz. Tekrar ediyorum, bu serseriyle arkadaşlık etmeyi kes, yoksa benden yardımı da bakanlıktaki işi de unut.

Son söylediği beni pes ettirdi. Bakanlıktaki bu boktan iş, hayatımın rüyası olmuştu. Hem rüya hem kâbus. Zaten bu rüya yüzünden Amca, aile içinde bu kadar saygın bir yer edinmişti. Hepimiz Amcaya tapıyor, ona boyun eğiyorduk.

Şimdi düşündükçe hâlâ neden, ikinci derecede akrabası olan bizlere bu kadar yakınlık gösterdiğini bilmiyorum. Koruyucu melek rolünü mü seviyordu? Ne yapmak istediğini anlamam mümkün değildi, çünkü ben kendi kendimi aldatmam, kimse samimi değildir. Samimi insanlar çok zor bulunur.

Ama sana yalan söyleyemem, şu ya da bu şekilde ben de korkmaya başlamıştım.

Luis'in komünisten öte, ideolojiden öte bir şey ol-

duğunu, daha çok anarşist, disiplinsiz ve deli olduğunu bilsem de, er ya da geç bir seçim yapmak zorunda kalacağımı biliyordum. Bir yandan Anestis Amca, üniversite eğitimi, bakanlıktaki iş, bir yandan da bilinmezlik, tehlike, büyü.

Aile meclisi devam ederken, babam köşede, ağzını açmadan oturuyordu. Hiç konuşmazdı. Herhalde bir zamanlar anneme kayıtsız şartsız itaat etmeyi düşünüp teslim olmuştu.

O günlerden gözlerimin önüne hep aynı görüntü gelir. Onu işten döndüğünde, masanın hep aynı köşesine oturup uzo içtiğini görürüm: Salatalık, sardalye ve uzo. Konuşmazdı. Bakardı. Saatlerce gökyüzüne bakardı. Orada uykuya dalardı. Şimdiyse aile meclisi orada oturuyordu. Babamsa aynı yerde sessizce duruyordu.

Babamı gördüm ve birden içimde kahramanca bir şeyler uyandı, sanki davullar ve gaydalar duyuyordum. Yahuda rolünü sonuna kadar sürdürmeye dayanamadım. Tam beni ikna ettiklerine inanıp, yemek yemeye koyulduklarında salon penceresinden sıvıştım.

Tabii iş işten geçmişti. Luis'in evine vardığımda felaket gerçekleşmişti. Her şey yerle bir olmuştu. Kitaplar yırtılmış, eşyalar kırılmış, çekmeceler, giysiler oraya buraya savrulmuştu. Luis'i yanakları şişmiş, dişleri kırılmış, odanın bir köşesinde, yerde, fayansların üzerine oturmuş, hareketsiz, korku içinde, yüksek ateşle yanıyormuş gibi buldum. Yüzü şiştiğinden, bütün yüzü kocaman bir burun ve ağıza dönüşmüştü.

Öfkemden çatlamak üzereydim. Aile meclisinde oturup o saçmalıkları dinlemeseydim, belki de felaketin bu aşamaya gelmesini önleyebilirdim. Agisilaos da suçlu.

Düşünemeyeceğin kadar ödlektir: "Delirdin mi? Bizi orada bulurlarsa, doğrarlar." Beni korkutmuştu.

Luis'i, kız kardeşine, Tzanio Hastanesi'ne götürdüğümde, bir bacağı ve bir dişi kırık, ellerindeki kaslar ezilmiş, bir gözünü de kaybetmek üzereydi.

Andigoni onu öpüyor, cesaret veriyordu. Adi heriflere boyun eğmemeliydi. Andigoni, Luis'in hem evliliği hem gelini ektiği hakkındaki bütün ayrıntıları hastanede öğrendi.

— İyi yaptın.

Kilisede olan biteni anlatırken, "Ağabeyin Luis, luis oldu*" deyince gülmekten kırıldı.

Böylece Luis adı kaldı. O günden beri kimse onu adıyla çağırmıyordu. Herkes Luis deyip duruyordu.

Adi herifler onu sadece dövmekle yetinmeyip, giderken yeni evlilik tarihini de saptamışlar. "Bunlar sadece başlangıç. Olur da yine sıvışmaya çalışırsan, sana hepsini toptan ödetiriz" demişler. Şaka da yapmıyorlardı. Krugas Ailesi hiç şaka yapmazdı. Alman işgali sırasında cinayet bile işlemişlerdi.

İki gün sonra, tesadüfen "Kaliforniya"da Aristos'a rastlayınca altıma ettim. "Kaliforniya" semtimizin sinemasıydı. O yıllarda bir biletle iki film izleyebilirdin. Sinemaya öğleden sonra ikide girip, altıda çıkardık.

Ekranda Tyron Power'ı seyrederken, birisinin yavaşça sırtıma vurduğunu hissettim. Döndüğümde Aristos'u gördüm. Hep Aristos ilk adımı atardı. Boynuzlu

* luis olmak: 1896 yılındaki Olimpiyatlarda, maraton dalında altın madalya kazanan Spiros Luis'in adından Yunanca'ya giren bu deyim,.ortadan çabucak kaybolmak anlamını taşıyor. – ç.n.

dediğimiz, Aristos'un itaatkâr kulu, kardeşiyse kişiliksizdi.

— Bana bak dörtgöz, elimden kurtulacağını sanma! Eğer evlilik olmazsa senin de işin biter. Ayrıca ona, bana Olimbia sırrını kullanarak şantaj yapmaya kalkmamasını söyle. Yoksa ölür. Hem o hem de sen. Solaklar Krugas'ın kız kardeşiyle oynayamaz. Bu yüzden Kazanova'nın aklını başına getir, yoksa kabak senin de başına patlar. Erketecilik yaptığın zaman iyiydi, değil mi?

Evgenia orospusu ona her şeyi gammazlamıştı. Gerçekten de, her çarşamba ona gittiğinde ben erketeye yatıyordum. Bunu da yapmıştım. Ama bir şeylerin karşılığında. O zamanlar Tasula'ya âşık olmuştum.

— Yahu, Tasula sana göre değil, diyordu Luis. Kız başka dünyanın insanı. Senin Tasula ile ne işin var?

Tasula benden beş yaş büyük, tombul, nazlıydı. Ama ben ısrar ediyordum. Onu istiyordum.

— O zaman ona asıl. Ne bekliyorsun?

Tasula'nın polis olan bir erkek kardeşi vardı. Kardeşi polis olduğundan insan nasıl cesaret edebileceğini bilmiyordu.

Tasula, bizim evin karşısındaki evinin önüne bir tabureye ya da evinin basamaklarında oturuyordu. Dışarıya çıkmasıyla damat adaylarının üşüşeceklerini biliyordu. Damat adaylarının etrafında dönüp dolaşmasını çok seviyordu. Beş dakika içinde yoldan geçmeye başlarlardı. Volta atmalar, bakışlar... ama kimse daha ileri gitmeye cesaret edemiyordu.

O yıllarda, Pire'deki bütün evlerde bir bodrum, bodrumda da havalandırma için yola bakan küçük bir pencere olurdu. Ben sık sık bodruma inip, karşıdan Tasula'nın bacaklarını açmasını beklerdim.

Bir süre birleştirdiği bacaklarını eteğiyle kapatarak,

çok terbiyeli otururdu. Ama biraz sonra yorulduğunda, dalıp, bacaklarını açardı ya da bacaklarını kaşırdı. Kaşınma huyu vardı. Gelen geçenlerden kimsenin kendisini görmediğini düşündüğü zamanlarda, eteğini yukarı kaldırıp kaşınırdı.

Sonunda Luis ile anlaştım:

— Ben senin için erketeye yatacağım, sen de bana onu ayarlayacaksın. Tamam mı?

Tasula'ya bir de ateşli mektup yazdım. Ona bu mektubu vermesini şart koşmuştum.

Bu hikâye yüzünden bir süre Luis ile arkadaşlığı kestim. Tasula'ya mektubu verdim, demesine rağmen, hiçbir zaman mektubu vermedi; Tasula'ya benden söz ettiğini söylemesine rağmen, ona benden hiç söz etmedi.

Uzun süre sonra, sevdam geçip de, meşhur mektubu aldığını sandığım Tasula ile konuştuğumda, Tasula katıla katıla güldü:

— Sen ne diyorsun Manolopulos? Bilmiyor musun?

— Neyi bilmiyorum?

— Retsinas sana bir şey söylemedi mi? deyip, gülmekten kırılarak uzaklaştı. Tam bir zevzekti. "Ulan ne gülüyorsun?" diyeceğim geldi. Bunun üzerine Luis'e mektubu verdiğim zaman, kendisinin zaten Luis'in sevgilisi olduğunu itiraf etti.

— Arkadaşın seni iyi işletmiş.

Çıldıracaktım. "Pis herif, beni işletiyordu."

Daha sonra Tasula'nın kardeşi, uyuşturucu, döviz kaçakçılığı ve benzer bir sürü suçtan dolayı tutuklandığında, Tasula kiraladıkları evi boşaltıp, hem hayatımızdan hem de mahallemizden çıkıp gitti. Sana daha ilerde, onu tekrar ne zaman ve nasıl gördüğümü anlatacağım.

Luis ile tekrar karşılaşmam şöyle oldu: Aradan çok uzun zaman geçmişti, bir sürü olay olmuştu (taşınmalar, sınavlar, hikâyeler) ve birden, artık onu unutmaya başlamışken, bir öğleden sonra annem onu kapı deliğinden, zili çalarken gördü. Annem titremeye başladı.

— Bu şeytan geri geldi. Kapıyı açayım mı?

Anneme cevap vermek yerine koşup kapıyı kendim açtım.

— Yahu Konstandis, bir kadın yüzünden benden nefret etmene dayanamıyordum artık.

Annem küplere bindi! Luis'in buraya gelmesinin iyiye işaret olmadığını bilirdi.

Kahve ya da başka bir şey ikram etmenin şakasını bile yapmadı.

— Ah kuzen, senin de ne cins annen var.

Ben hâlâ Luis'in elini sıkmaya ve ona şaşkın şaşkın bakmaya devam ediyordum.

— Konstandis giyin. Yanına para bile alma. Bende var. Sana borcum var ve ödemeliyim. Bana, ne? nasıl? diye sorma. Sadece sana söylediklerimi yap, yeter. İtiraz istemem.

Kabul ettim. Luis'e hiç karşı gelme. Pişman olursun. Luis'e karşı gelmek, yaşama karşı gelmek, kutsal değerlere, ana babana ihanet etmek gibi bir şey... Luis'e kaç kez karşı geldimse, sadece pişman olmakla kalmadım (zaten daha ilerde bu gerçek kanıtlanıyor), hayır dediğimden içim içimi yiyor, marazlanıyordum.

On dakika içinde çıkarken, kapıyı kapatıyordum.

— Nereye gidiyorsunuz? diye bağırıyordu annem.

Biliyordu. İnsan Luis ile çıkarken hiç geri dönmeyebilirdi.

Evden çıkar çıkmaz bir taksi çağırdı. Luis'in taksiye verecek parası olması, tıpkı piyangoda büyük ikramiye

kazanmak, deprem ya da savaş olması gibi bir şey. Taksideyken elimi tuttu.

— Kuzen, iyisi mi sen anneni kendi haline bırak. Zaten hem kendisinin hem senin moruğun günahına girdi, senin günahına girmesine de izin verme. Ne yapmaya çalışıyorsun? Ondan korkuyor musun? Bana güven, ben seni ihya edeceğim, kral yapacağım.

Kerata tam Kirki gibi insanı baştan çıkaran bir sirendi. Ölü dirilten borusu. Onu böyle görüyor, hissediyordum. Seni, bir yerlere çıkarıp çıkarmayacağını hiç bilmediğin yolların, sokakların, caddelerin içine çekerdi.

— Hacikiryakio'ya, dedi taksiciye. Sonra kendini savunmaya başladı:

— Kuzen, Tasula'ya böyle yazıldığını görünce ne yapayım? Onunla beraber olduğumu mu söyleseydim? Seni kırmak istemiyordum. Bunu önce senden saklamaya çalıştım. Sonra, sana nasıl söyleyeyim, böyle şeyler söylenir mi?

Ondan nefret etmiyordum. Sadece güldüm.

— Rezil olmama izin verdin.

— Bak kuzen, o kız sana hastaydı. Gözünü kırpsan gelirdi. Sana onu ayarlamak istesem, göz açıp kapayıncaya kadar ayarlardım. Kız seni havada kapardı, ama sonra yakanı kolay kurtaramazdın.

— Anlamıyorum.

— Sabret, anlarsın.

O an ne kadar iyi giyinmiş olduğuna dikkat ettim. Havasından geçilmiyordu! Hem yeni tıraş olmuş, hem yeni yıkanmış, hem de saçlarını iyice taramıştı. Hatta kravat bile takmıştı.

Annemin Luis'i görmeye fırsatı olmadı, görse, eminim yine onun hakkındaki fikrini değiştirirdi.

Annem hep ambalaja, pakete, dış görünüşe çok önem

verirdi. Onun gözünde dış görünüş ne kadar parlaksa o kadar saygınlık uyandırırdı. Hem kişilerde hem eşyalarda. Hiçbir zaman açıkta satılan şeyleri sevmezdi. Hep paketlenmiş, zevkli şeyleri seçerdi. Jelatinler içinde, rengârenk, süslü püslü, göz alıcı her şey onu etkilerdi. Aynı şey insanlar söz konusu olduğunda da geçerliydi. Örneğin, düzenli ya da sürekli kendi işin var mıydı? Kendi evin ya da doktor, avukat akraban var mıydı? İleri gelenlerden miydin, hali vakti yerinde biri miydin? Hemen yalakalaşırdı. Üstelik, tesadüfen devlet memuru (özel şirkette çalışan değil) ve kiliseye giden biri misin? Sadece yalakalaşmakla kalmaz seni başköşeye oturtur, sen onun örnek aldığı kişiye, efendisine dönüşür, o da kölen olurdu. Ona ne istersen yapabilirdin. Hatta seninle yatmayı bile kabul edebilirdi. Tabii sen onun hoşuna gittin diye değil (bu tür zevkleri kendisine yasaklamıştı), sadece hali vakti yerinde birisine hayır demeyi asla kabul etmediğinden.

Hayatta bu zaafı ona pahalıya mal olmuştu. Hem kendisi, hem ben ve babam, ama herkesten çok kız kardeşim Matina bu zaafın bedelini çok pahalıya ödemişti.

Kız kardeşimi, önemli ve tahsilli biriyle evlendirmek uğruna, kızcağızın vulvasını yolgeçen hanına çevirmişti. Annem ne zaman iyi giyimli birini tanısa, onu hemen eve getirirdi. Ambalaj ve şatafat annemi ikna ettiğinden, tam tersine böyle saygın ve iyi giyimli beylerin "yoksul ve bekâr kızları" baştan çıkarmaya cesaret ettiğini kabul etmesi mümkün değildi.

Çok şükür sonunda, kız kardeşimi Merkezi Pazar'ın şişman bir yağ tüccarıyla evlendirmeyi başarmıştı. Ömür boyu bedava zeytinyağına kavuşmayı garanti etmesi bile, bu evliliği başarılı olarak nitelemesi için yeterliydi. Bu yüzden ne zaman damadından söz etse, hep haç çıkarırdı.

— Tanrı onu korusun, derdi.

Bir gün onunla kavga ederken dayanamayıp lafımı esirgemedim.

— Saçmalıkların ve eve taşıdığın saygıdeğer beyler yüzünden kızın şimdiye kadar dört kez kürtaj oldu. Kızcağıza herkes küçük bir anı bırakıp ortadan kayboluyor.

Ağzı, gözleri, kulakları faltaşı gibi açıldı... Çıldırdı. Başını sağa sola sallamaya başladı. Bana inanmıyordu.

— İyi ki yağ tüccarı Arsenis ortaya çıkıp onu aldı.

Annemle bu kadar adi bir şekilde hiç konuşmamıştım. Bayılana dek, bana inanmadığını göstermek için başını sallayıp durdu. Haklıydı. Annem için şıp diye bayılmak hatta intihar etmek, örneğin Anestis Amcanın tanıdığı, Yargıç Yorgos Bey'in, bir-iki kez Matina ile çıktıktan sonra, kızlığını bozan adam olduğunu kabul etmesinden daha kolaydı.

Salona kapanıp, Matina'ya İngilizce öğreten öğretmen de aynı şeyi yapmıştı. "Çocuk ders yapıyor, rahat bırak." Annem adamın dersten başka her şeyi yaptığına nasıl inansın? Matina tek kelime bile öğrenmedi. Tabii annem her zaman kızının iyi bir evlilik yapacağına inanırdı. "Nikitas iyi çocuk. Aile çocuğu Nikitas..."

O gün ayılıp bana bu söylediklerimin tek bir kelimesine bile inanmadığını, bütün bunları kıskançlığımdan uydurduğumu söylediğinde, ona bunları bırakmasını ve Meryem rolünü oynamaktan vazgeçmesini söyledim.

— Sen iyi çocuk deyip yalakalaşırsın. Çocuğu nasıl tuzağa düşürüp, evlenmeye razı edelim... Bir de inanmıyorsun. Matina'yı jinekoloğa götüren bana sor.

Taksiciye:

— Burası, dedi Luis, böylece Hacikiryakio'da indik.

Bir beşlik de bahşiş verdi. O yıllarda büyük paraydı. Namussuz sanki prensti. Parayı umursamayan insanla-

ra böyle diyorum. Prensler!.. Ben bir drahmi verdiğimde bile düşünürüm. Tavernaya gittiğimde, örneğin karides salatasına bayılmama rağmen asla ısmarlamıyorum. Annem cimriliğini damla damla içime akıttı. Dışarı çıkmak için biraz fazla para harcamışsam, ne sevgilimle günbatımından ne de herhangi bir şeyden zevk alabiliyorum. Parayı sayıp, kılı kırk yarıyorum, oysa dışarı çıktığında Luis zevki için hiçbir zaman kılı kırk yarmadı.

Bir gün, hiç haber vermeden, evimize gelip, beni, kız kardeşimi ve babamı alıp *Ölü Kardeşin Şarkısı* adlı tiyatro oyununa götürdüğünü hatırlıyorum. Her şeyi o ödemişti. Bunu babam için yapmıştı. Babamın Theodhorakis'in müziğini sevdiğini bilirdi.

Luis babamı severdi. Oturup onunla saatlerce konuşurdu. Babamı ne zaman kendi köşesinde, uzo içip, salatalık, zeytin ve sardalye yerken görse hemen yanına yerleşir, onunla sohbet ederdi.

Annem istediği kadar kalkıp bir iş yapmasını, bu hayırsızla zırvalıkları bırakmasını söylese de, babamın hiç umurunda değildi, cevap bile vermeden onu tamamen boş veriyordu.

Sanırım bu iki şey babamın hayatta kazandığı iki zaferdi. Biri kimsenin kendi köşesine oturmasına izin vermemesi, diğeriyse Luis ile konuşması.

Tabii Luis de aynı şeyi yapıyordu. Annemi tamamen boş verip, onu hiç dinlemiyordu. Sanki annem yoktu.

Dediğim gibi, babam Luis'i severdi. Bu yüzden, Krugas'ın kızıyla evleneceğini duyduğunda üzüldü, Luis gözünden düştü, sanki ona ihanet etmişti. Babam Krugas Ailesini hiç çekemiyordu.

Luis gelip de üçümüzü aldığı o gün annem yine küplere bindi. Annem artık Luis'ten sadece benim için değil, babam, yaşlı Manolopulos için de korkmaya başla-

mıştı. O yıllarda babamın daha genç, elli-elli beş yaşlarında olduğunu unutma.

Annemin içi içini yiyor, Luis'in babama yaşamın diğer bir yanını tanıtmasından, hatta onu bir kaltakla tanıştırmasından ve böylece bizleri kuru hasır üstünde bırakmasından korkuyordu. Neden olmasın?

Annem bu yüzden her iki sefer de mutlu oldu. Hem Luis'in evliliğe doğru gittiğini gördüğünde (hele şükür bu da teslim oldu), hem de Tasula yüzünden Luis ile bozuştuğum zaman. Annem her ikisinde de rahat bir nefes almıştı.

Luis bir-iki kez eve gelip de, ben ona kapıyı açmadığımda sevincinden neredeyse şarkı söyleyecekti. Şarkı söyleyecekti, diyorum, çünkü hatırladığım kadarıyla daha önce hiç şarkı söylememişti. İşte bunun üzerine neredeyse şarkı söyleyecekti.

— Ben sana söylemiştim, ipten kazıktan kurtulmuş bu herif. Arkadaş değil, yılan, diyordu.

Tasula ile olan biteni anneme anlatmak gibi bir yanlış da yapmıştım. Ama o günden beri de babamın taktiğini uygulamaya başladım: Annemi ne dinliyor ne de ona cevap veriyordum.

Ama Tasula olayında dayanamadım:

— Çeneni kapa! deyip kapıyı tekmelemiştim.

Bütün kontrplak yamulmuştu. Bugün bile baba evime gitsen o deliğin üzerindeki yamayı görebilirsin.

Böylece o gün Luis gelip bizleri tiyatroya götürdü, çıkışta bize suvlaki* ısmarladı, sonra da bizi eve taksiyle bıraktı.

— Metroyla gidelim, diyordu babam.

— Hayır taksiye bineceğiz.

* Suvlaki: Çöp şiş. – ç.n.

Luis bizim tek kuruş bile vermemize izin vermedi. Sadece bize iyi geceler dilerken birden kulağıma,

— Bana bir onluk borç versene, otobüse vereceğim, diye fısıldadı.

Düşün, bütün parasını harcamış, kendisine bilet parası bile saklamamıştı. Tam bir Prens!

Hacikiryakio'ya vardığımızda (tekrar öykümüze dönelim), taksinin parasını verdi ve limana, Barba Lambros'un meyhanesine doğru yokuş aşağı inmeye başladık. Artık böyle meyhaneler kalmadı. Kaldırımda küçük masaları vardı. Meyhaneden, aşağıya doğru baktığında, limanı, gelip giden gemileri görürdün.

Barba Lambros ne alacağını sana asla sormazdı. Sen oturur oturmaz, yanma elindeki tepside, ilk meze olarak iki küçük tavadaki köftelerle gelirdi. Tava köfte. Ellerini çırpıp ona boş küçük tavaları gösterdiğinde sana ikinci mezeyi getirirdi. Yumurtalı sosis. On iki farklı meze hazırlayabilirdi. Sonra tekrar baştan başlardı ve hiç konuşmazdı.

Hatta hesabı bile hiç bağırarak söylemez, sana yazılı verirdi. Ağzını ancak çok gerekli şeyler, unuttuğun bir şey varsa ya da Noel zamanı "İyi Noeller" demek için açardı.

Tabii biz böyle bardakları, bezden yapılmış koltuklarda oturmuş devirirken, Luis'in bana bir şeyler hazırladığını, kafasında bir şeylerin olduğunu biliyordum ama sürprizi bozmamak için sormuyordum.

Sana söylemiştim. Luis ile birlikteyken her an her şeye hazır olmalısın. Luis birden helikopter çağırabilir, seni bakanlarla ya da Greta Garbo ile tanıştırabilir. Bir keresinde beni Greta Garbo ile tanıştırdı, bu

yüzden söylüyorum. Evet. Skiathos adasında. 68 yılında Stavropulos ile birlikte arsa bulmak için Skiathos'a gitmiştim. O yıllarda Stavropulos ve ben, turizm işletmesi döneminden geçiyorduk. Beni de kuracağı şirketin ortak adayı yapmıştı. Orada birden Luis'in sesini duydum ve Luis denizden çıktı: "Ne haber Konstandis, günahkâr adam?" Aklımı oynatacaktım. Ne göreyim? Luis mayo giymişti. Beyaz, üzeri kırmızı çizgili, ipek bir mayo.

— Benim kuzen. Ne o, afalladın mı?

Luis bir yatın üzerinde şezlonga uzanmış, yanında da, bir başka şezlongta, altmış yaşlarında, çok güzel bir bayan. Galiba İngilizdi. İngilizce konuşuyordu. Beni tanıştırdığında neredeyse denize düşecektim.

— Tanıştırayım, Bayan Greta Garbo, dedi.

Kadın bana elini uzattı. Stavropulos öksürmeye başladı, aklını oynatacaktı. Belki de Greta Garbo değildi ama ona benziyordu. Fotoğraflarındaki gibiydi. Şapkası, siyah gözlükleri, ince, uzun boylu ve güzel. Ben kadının gerçekten Garbo olduğunu düşünüyorum. Düşünebiliyor musun? Luis, Garbo ile. Olacak şey değil.

Barba Lambros'un meyhanesine oturduğumuzda hemen sohbete koyulmadık. Ellerimizde bardaklar, bakışıyorduk.

— Gitmemiz için gece olması gerekiyor.

Nereye? diye sormadım. Rahat, içinde az çok serüven ruhu olan adam rolünü oynamak istiyordum. Vallahi içimde serüven ruhu var ama, bilirsin, herkes teker teker, yavaş yavaş seni dolap beygirine dönüştürüyor, Kritsinis tebeşirinin sınırları içine hapsediyor, sonra da istediğin gibi, kuşlar kadar özgür ol, olabiliyorsan.

Böyle sessizce uzolarımızı yudumlarken, Kritsinis nasıl, haberlerini alıyor musun? diye sordum.

Yıllar geçtikçe ne zaman Luis'e rastlasam, bizleri bugünün değil, hatıraların, bir zamanlar birlikte tanıdığımız insanların daha çok birleştirdiğini fark ettim. Günümüz hakkında konuşacak pek bir şeyimiz yoktu. Bu beni korkuttu, hoşuma gitmedi. İçimdeki Luis'i kaybetmek istemiyordum. Luis'i hep Korinthos'taki gibi, yakışıklı, değişken, efsane gibi görmek istiyordum. Luis'i kaybetmem benim de iflas etmem anlamına geliyordu.

— Farkında mısın, beni buraya niye getirdin diye sormadım. Sürprizini bozmak istemiyorum.

Bana baktı. Gülmemek için kendini zor tutuyordu.

— Kritsinis konusunda dersini iyi çalışmamışsın. Kritsinis bakanlıkta genel sekreter oldu. Bürosu, zilleri, sekreterleri, odacıları var. Kodaman oldu.

Anlamam uzun sürmedi.

— Olamaz Luis, sakın bana... Gerçekten mi? Çalışıyor musun? İşe mi başladın?

— Evet kuzen, işe başladım.

Böylece hem takım elbise, hem taksi, hem meyhane, her şey anlaşıldı. Hüzünlendi. Bana söylemeyi düşünmüyormuş ama madem anladım...

— Beni bakanlığında odacı yaptı. Arkadaşın iktidarla göt tokuşturuyor.

Eyvah, nasıl da üzüldüm. Kritsinis onu terfi ettirip kadrolu yapmak istediğinden, okulu bitirmesi için baskı yapıyormuş Luis'e.

— Kuzen, sakın kötü düşünme. Beni genel olarak, karşılıksız seviyor. Andigoni'yi de Tzanio Hastanesi'nde başhemşire yaptı. Ricam üzerine Agisilaos'u Su İşleri'ne tayin etti. Ama Konstandis ben ayrılacağım. Sorun sa-

dece takım elbise, kravat ve iş de değil. Odacı olmak biraz da gururuma dokunuyor. Bir şey demiyorum ama... bekçi köpeği olmak da bana göre değil. Birkaç arkadaşın işini de hallettikten sonra, Luis "Luis olacak". Sen de bir şey istiyorsan fırsat varken söyle.

Haklıydı. Memur olmak, kart basmak, düzenli çalışma saatleri ona göre değildi. Bilmem hangi gerzek müdür geçecek, Luis de ona "Günaydın Bay Hacidhimitriu" demek zorunda kalacak.

— Beni anlıyor musun? Bunu bencilliğimden, hava atmak istediğimden yapmıyorum, ama... Kravat da beni sıkıyor, boğuluyorum, onlarsa kravat zorunlu, diyor.

Luis'e ne söyleyeceğimi, ona nasıl davranmam gerektiğini bilmiyordum. Ama o gün ona dürüst davranmadım. Ağzının payını verip: "Yahu biraz dur bakalım Luis. Sen kim oluyorsun? Hepimiz az çok boyun eğiyoruz. Bir ömür boyu zula mı olacaksın? Hep borç mu takacaksın? Hayatın boyunca senin giysilerini yıkayan, seni giydiren kız kardeşin ne yapsın?" diyecektim ama demedim. Aslında onun böyle olduğu gibi, tanıdığım gibi olmasını istiyordum. Luis'in böyle baştan çıkaran özgür ve serseri olmasını seviyordum.

O an kendimi, sadece kobaylar üzerinde değil, insanlar üzerinde de araştırmalar yapan bilim adamları gibi hissettim. Böyle bir kişiliğin nasıl bir sonu olacağını görmek istiyordum. Önemli bir andı. Luis'in bana inandığını, güvendiğini biliyordum.

— Hayır be Luis, sen odacı olamazsın ama ne yapacaksın? Hayatın nereye gidiyor?

Sadece bunu söyledim.

Dördüncü uzo bardağını bir dikişte içip, bardağını bıraktı ve kafasını kaşımaya başladı. Saçlarının dökül-

meye başladığını gördüm. Üzüldüm. Hayır, ayaklarını yere bastırmayarak ona ihanet ettiğimi sanmıyorum. Eğer liseyi bitirmesi için onu ikna etseydim, belki şimdi Luis saygın bir beyefendi olurdu ama sana anlattığım masalcı, sihirbaz olmazdı.

Sihirbaz olmayı da denemişti ama başaramadı. Ne ateş yutmayı ne demir çiğnemeyi başarabildi... Bertan adında Yunan asıllı bir Fransız ona ders vermişti. Boş versene, bir şey öğrenemedi. Başına neler geldi neler: Dişini kırdı, yandı, lifi koptu. Sakatlandı ama çok az şey, sadece birkaç küçük hokkabazlık numarası öğrendi. Ama tam üç yıl boyunca, Bertan sirkinin üç önemli adamından biri oldu.

Bu sana sözünü ettiğim Bertan'ın durumu da başka bir hikâye. Eyvah, bak şimdi ne hatırladım. Korkunç, şövalyelerinkine benzer bir hikâye. Bu adamcağızın bir yandan dükkânı, parası, evi, yatı vardı, bir yandan da... Dinle dostum. Hali vakti yerinde olmasına, canının istediği her şeye sahip olmasına rağmen (yolculuklar, para, kadınlar) sirkler ve hokkabazlara tutkundu. Takıntısı buydu, hatta sonunda her şeyi bırakıp sihirbaz oldu.

Dünyayı tanımak için değil, öteki sirkleri görmek için küçüklüğünden beri bütün dünyayı gezmiş. Yıllarca evinde saatlerce uğraşmış. Bahçesinin bir köşesinden diğerine bir ip bağlayıp akrobat olmaya çalışıyormuş. Günün birinde olmuş da. Sonra ateş yutmayı denemiş ve yutmuş. Sonra dükkânı da, işlerini de, rahatını da bırakıp, yanına, kendisine deli olan, eski pantomim sanatçısı, eski manken bir Fransız kızını da alıp, onunla birlikte şehirleri, kasabaları, dağ ve bayırları dolaşıp gös-

teriler sunmaya başlamış. Dekorlarını, meydanlara ve kahvehanelere kurup gösterilerini sunarlarmış. Gösterinin sonunda kız, palyaço şapkasını çıkarıp para toplarmış.

Luis onlarla Epidhavros Antik Tiyatrosu'nda karşılaştığında aklı gitti. Luis tiyatroya, Eski Yunan trajedisi görmek için gitmesine rağmen, sonunda Bertan'ın gösterisini izlemeyi tercih etti. Bir yanda *Prometheus* izleyebilir, öte yandaysa Bertan'ın sirk numaralarını görebilirdi. Luis'in ağzı, tavanarasını, meşaleleri, çarşafları görür görmez açık kaldı. Karısı Aleka (artık evlenmişti) onu istediği kadar çekiştirip, istediği kadar "biletlerimiz yanacak" dese de Luis kararını vermişti. Aleka kızdı, bağırdı ama boşuna, Luis kımıldamadı. Böylece sonsuza dek ayrıldılar. Aleka, gözyaşlarını sildi, Luis'in üzerindeki bütün parayı ve tiyatro biletlerini aldı, "Cehenneme kadar yolun var" deyip, *Prometheus*'a tek başına gitti. Luis o günden beri yıllarca Bertan'ın peşinden ayrılmadı.

Kuşkusuz Bertan, Luis'in geri kalan yaşamında çok önemli bir rol oynamıştı. Luis'e kendi deliliği ve felsefesinden bir şeyler aktardı. Fransız kız iki yıl dayandıktan sonra gitti. Luis üç yıl dayandı ama bir daha Alekasına geri dönmedi. İlerde anlayacağın gibi Bay Anargiros Aleka'yı zaten kapmıştı.

Bertan hâlâ devam ediyor. Bir kamyon satın aldı, içini hayvanat bahçesine dönüştürüp içine koskocaman bir maymun, yılanlar, kuşlar ve daha bir sürü şey koyup, meydanları ve köyleri dolaşıyor. Deli; deli olduğunu da biliyor.

Bir gün Luis beni onunla tanıştırdı. Güzel bir deli. Artık peşine hiçbir Fransız kız takılmıyor. Dükkânı da gitti. Yarısını maliye, yarısını da kardeşi yedi. Hayvan-

ları ve kamyonu satın almak için yatını sattı. Evi de gitti, o da satıldı. Kardeşi imzasını taklit edip, eve de kondu. "Delidir. Evi ne yapacak?" diyormuş.

Ancak bütün bunları öğrendikten sonra Bertan ve deliliğini anlayabilirsin.

Ama biz tekrar, Hacikiryakio'ya, Barba Lambros'un meyhanesine dönelim. Artık altıncı uzoya varmıştık, gece iyice bastırmış, aşağımızdaki liman da şehirle iyiden iyiye bütünleşmişti. Deniz ve kara seçilmiyordu. Gemileri göremiyorduk. Sadece ışıkları, sarı, yolculuğa çıkan ışıkları görüyorduk. Bir de geceyi. Gecenin üstümüze doğru geldiğini görüyorduk. Yaklaşıyordu.

Luis'e Dhemenağas'ın Polikseni'si ve Harula hakkında bir şeyler duyup duymadığını sormak istiyordum ama hep unutuyordum. Sadece Polikseni'yi sordum: "Yahu ne oldu, onu bir daha gördün mü?" Üzüntüyle başını salladı.

— Kuzen, aşağılık bir kadın. Orospu, kocasını Dhemenağas'ın öldürdüğünü biliyordu. Her şeyi biliyordu ama hasıraltı etti. Bilmesine rağmen onunla evlendi. Aşağılık.

Dilimiz peltekleşmeye de başlamıştı. Geceyle birlikte ayaz da geldi. Sonunda para çıkarıp, masaya bıraktığını ve kalktığını gördüm.

— Haydi kalk, geç kaldık.

Sendeleyerek yürüdük.

— Gelecekte, buraya, Barba Lambros'a gelip dertleşeceğiz. Var mısın? Hayatta olduğumuz sürece.

— Varım, dedim ve el sıkıştık.

Limana doğru indik. Luis yine hayal kurmaya başladı. Para toplayıp, o hayalini kurduğu barı açmak is-

tiyormuş. Kahveler, uzolar, tsipurolar* ve pastırmadan, Mikonos sosislerine kadar her türlü meze. Merakla yapılmış lezzetli şeyler. Halk barı.

— Dostlar gelecek ve dertleşeceğiz. Oryantal, Bizans, İzmir müziği de olacak, kafayı bulmak için.

Artık limana varmıştık. Filon, Skuze, Bubulina sokaklarından geçtikten sonra Luis iki katlı, güzel bir neoklasik binanın önünde durdu.

— İşte burası kuzen, deyip bana ahşap bir balkonun altındaki kapıyı gösterdi. Koridorun sonunda ahşap bir merdiven bulacaksın. Merdivenin önünde yaşlı bir kadın oturuyor. Sana bir şey sorarsa "Beni Retsinas yolladı" deyip yukarı çık. Ben gidiyorum, birazdan geri döneceğim.

Luis'e ayrıntıları (orada ne yapacağım, kimi bulacağım, bana ne istediğimi sorarlarsa ne diyeceğim) sormaya kalktım ama, laf aramızda, işi çakmıştım.

— Kuzen, fazla soru sorma. Merdivenden çıkınca büyük bir salon karşına çıkacak. Orada görüp anlayacaksın. Duruma göre davran.

Luis her şeyi mümkün ve kolay sanıyor, sanki beni tanımıyordu.

— Luis saçmalama. Ancak sen gelirsen yukarı çıkarım.

Sürprizini bozduğumu biliyordum, o başka türlü hayal etmişti. Sonunda benimle geldi. Yukarı çıktık. Uzun, duvarlarındaki boyalar dökülmüş, yukarıdan tek bir ampulden ancak ışık alabilen bir koridor. Ampulden sarı, siyah karışımı bir ışık yayılıyordu. İleride merdiven, merdivenin önünde de oturan yaşlı bir kadın vardı. Bizi selamlarken yüzüne baktım. Yüzü tarih doluydu.

* Tsipuro: Çok sert bir tür Yunan rakısı. – ç.n.

Gözlerinde tarihimizi okuyabiliyordun. Hem kırışıklıklarında hem alnında, her yerde. Eğilip, mikroskopla incelesen, orada hem Küçük Asya Felâketi'ni, hem İç Savaş'ı, hem Alman İşgali'ni görebilirdin. İhanetleri, ispiyoncuları, gammazları, kahramanları, denizleri, okyanusları, hem Bizans'ı hem İyonya'yı hem de taşlaşmış Bizans Kralı'nı, herkesi, her şeyi görebilirdin.

Kadın ona ısrarla, garip bir şekilde baktığımı görüp rahatsız oldu. Kim bilir içinde ne korkular, ne katliamlar uyandırıyordum. Üstelik siyah bir pardösü giymiş, numaralı siyah güneş gözlüğü de takmıştım. Tam polisteki gizli ajanlara benziyordum.

— Kadını ürküttün. Nasıl böyle giyindin? Pardösünü çıkar.

Merdivenin yukarıya doğru kıvrılan orta kısmında, geniş bir basamak, duvarda da, kiliselerdeki gibi küçük, rengârenk camları olan, kemerli bir camekân vardı. Yukarıdan, parfümlü, sıcak, ağır bir hava üzerimize doğru gelmeye başladı. Daha uzaklarda bir yerden, Markos Vamvakaris'in hüzünlü, boğuk sesi geliyordu. Luis ile bakıştık.

— Kuzen, bir gün bütün bunları yazmalısın. Yazmazsan hainsin.

Şaşırdım. Luis ilk kez bana böyle bir şey söylüyordu.

— Tasula'ya vermemi söylediğin mektubu okudum. Hâlâ saklıyorum. Eğer bir gün ortadan kaybolursam, mektubu Agisilaos'a vereceğimi bil. Mektubu okuduğum an, Tasula'ya helal etmem, deyip sakladım.

Büyük salona girdik. İlk bakışta içimden "Koçum, burada rahat davran, yoksa sana kargalar bile güler" diyordum.

Etraftaki kapılar ve balkonlar İngiliz stiliydi. Her tarafta küçük camlar vardı ve içlerinden Prolimenas'a ka-

dar büyük liman görünüyordu. Baklava biçimli, ışıl ışıldı. İleride gübre fabrikaları ve İraklis Çimentoları'nın dev bacaları vardı. Sol tarafta, uzaklardaysa, deniz, gece ve gökyüzüyle birleşmişti. Kulak kabartsan dalgaları bile duyardın.

İlk kez bir geneleve giriyordum. Luis geçmişte, birçok kez beni Filon Sokağı'ndaki genelevlere götürmeye çalışmıştı. Kapıya kadar varıp sonra tabanları yağlıyordum. Genelevler bana ters geliyordu! Fahişeleri görünce paniğe kapılıyordum. Korku değil, panik. Yoldan geçip de fahişeleri ayakta, kısacık etekleriyle, kapılara yaslanmış ya da ahşap balkonlarda, yarı açık sabahlıkları, memeleri dışarıda, gelip geçenlerin aklını çelme umuduyla, aşağıya doğru sarkarlarken görünce, anlatılamaz bir sıkıntı duyuyordum. Heyecan, şok, korku, merak karışımı bir duyguydu. Bir yandan onları deli gibi arzularken, bir yandan da onları hayalimde bile istemiyordum.

— Salak herif, elli drahmiyle onlara istediğini yaparsın. Onları aşağı, sırtüstü, yüzüstü istediğin gibi koyarsın. Daha ne düşünüyorsun?

Küçüklüğümden beri kadınların içimde efsanevi boyutlar kazanmış olması buna sebepti. Kadınların üzerindeki her şey, bana efsanevi, dokunulamaz oldukları duygusunu uyandırıyordu.

— Gel, otur, deyip beni küçük bir kanepeye çekti.

Az çok hepimiz, genelevde bazı sahneleri çekilen filmlerde buna benzer salonları görmüşüzdür. Ama bu salonları yakından görüp, bizzat içinde olmak bambaşka bir şey.

— Sonunda beni getirmeyi başardın, diye fısıldadım.

İlk şoku atlattıktan sonra (çünkü o ana dek hiçbir şey göremiyordum, ne yüzleri, ne eşyaları seçebiliyor-

dum, sadece genel bir karışıklık, bir karaltı görüyordum), ilk izlenimim garip bir şekilde yan yana getirilmiş resimlerden oluşan bir duvar panosunun karşısındaymışım gibi hissetmek oldu. Sanki bir fahişenin baldırları diğerinin vücudu içine giriyordu. Muhteşem bir sürrealist tablo. Bakışlarım birinin kıpkırmızı dudaklarından ayrılıp (adı Litsa'ydı) diğerininkilere konuyordu. Bazıları dolaşıyor bazılarıysa oturuyordu. Bazıları kısa siyah kombinezon, bazılarıysa uzun, şeffaf, kıpkırmızı sabahlıklar giymişti. Ama hâkim renk kırmızıydı. Bütün renkleri (siyah, kırmızı, beyaz, yeşil, pembe) bir arada gördüğünden, bir renk cümbüşü içinde yer alıyordun. Başım dönüyordu. Yavaş yavaş yüzleri, ayrıntıları, gözleri seçmeye başladım.

Gözüm bir askere takıldı. Bir köşede oturmuş, başı öne eğik, patlak gözlü, bakışlarını bir o yana bir bu yana çevirip, hangi kadını alacağına karar vermeye çalışıyordu. Bunu görüyordun. İşe yaramayan malzemeyi atıp, iyisini ayırıyordu: Bunun baldırları güzel ama göğsü sıfır (bakışlarını, düşüncelerini takip ediyordum), şunun hem göğsü hem baldırı iyi ama her tarafı varis dolu. O ayakta duran kırk küsur yaşındadır. Yazık, çünkü vücudu, göğsü, baldırları çok havalıydı. Genç birini istiyordu. Olumlu ve olumsuz yönleri hesaplıyordu. Bakışlarını başka kadına çevirip tekrar geri dönüyordu. "Sonunda bunu alacak" dedim içimden.

— Ulan ne yapıyorsun? Askere mi kadınlara mı bakacaksın?

Sonra Litsa'ya döndü. Ben de Litsa'yı beğendim. Yirmi yaşında bile değildi. Sürekli, birkaç saniyeliğine açıp kapattığı, pembe bir sabahlık giymişti. Bakışları tekrar kırk yaşlarındaki fahişeye odaklandı. Onu tekrar tarttı. Bir an sigarasını bir kül tablasında söndürüp ayağa

kalktı. Kırk yaşlarındaki fahişenin önünden geçip, ona göz kırptı. Sonunda onu seçeceğini biliyordum. Gözlerindeki korku çok büyük olduğundan, bunu ancak kırk yaşlarındaki bir kadın anlayışla karşılayabilirdi. Belki Litsa onunla gırgır geçerdi.

— Yahu Luis ne yapmaya çalışıyorsun, beni niye buraya getirdin?

— Kapa çeneni.

— İstemiyorum, nasıl anlatayım...

Ama görüyordum, aklı başka yerdeydi, bir şeyler arıyordu. O anda Litsa gelip yanımıza oturdu. Rüyanda Meryem'i görsen, birden teker teker düğmelerini çözüp, yavaşça göğsünü ortaya çıkardığını görsen ne hissedersin? Ben de tam öyle hissettim. Huşu, coşku ve arzu. Sanki dua ettiğin an, Meryem göğsünü, senin ağzına sunuyordu.

— Dostun bir arkadaş istemiyor mu? diye sordu.

— Utangaçtır. Kendiliğinden arzu duymak ister.

Bunun üzerine, hep yaptığı gibi, açık bıraktığı sabahlığını, utanmışçasına kapattı.

— Neden geceleri güneş gözlüğü takıyorsunuz?

— Sadece güneş için değil, aynı zamanda numaralı gözlük.

Gülümsedi ve hiç beklemediğim anda, iki eliyle gözlüğümü çıkardı.

— Böyle daha iyi. Adım Litsa. Ya senin?

— Manolopulos.

— Soyadın değil, adın ne, deyip gülümsedi.

— Kostas.

O anda, karşıdan Litsa'yı uzun süreden beri dikizleyen tombul bir adam kalktı. Elli beş yaşından büyüktü... Şişman, kısa boylu ve terliydi.

— Boş musun? deyiverdi.

Litsa bana tekrar gülümsedi, sanki "Ne yapalım madem hoşuna gitmiyorum" der gibi, gözlüklerimi bana taktı ve ilerdeki koridora doğru yürüdü.

— Luis beni niye getirdin?

— Bana sonuna kadar bir beyefendi gibi davranacağına söz verirsen söylerim.

— Nasıl yani?

Ne görürsem göreyim, afallamayacağıma, korkmayacağıma söz vermemi istiyordu.

— Kuzen, seni bir odaya götürdüğümü ve yatağın üzerinde, örneğin, Urania'yı gördüğünü düşün, ya da kimi istersin? Melpo Teyzeni mi? Tamam. Anestis'ten boşanıp, mesleğe geri döndüğünü farz et. Yatağın üzerinde, çıplak, müşteri beklerken onu görüyorsun.

Aklımı oynatacaktım. Hayalgücüm çalışmaya başladı. "İster misin Melpo Teyze olsun" diye düşündüm. Luis, kim olursa olsun, kız kardeşi bile olsa, geri adım atmayacağıma söz vermemi istiyordu. Merakımdan ölecektim.

— Söz mü? Onu gördüğün zaman, nasıl, niçin gibi saçmalıklar da yok.

— Söz deyip elini sıktım.

Evin geri kalanını incelemeye başladım: Yarı solmuş bitkilerle dolu saksılar, salonun ortasında boruları tavana kadar çıkan bir gaz sobası, etraftaki duvarlara asılı, bronz gaz lambaları... Herhalde ben etrafa böyle aval aval bakarken aradan epey bir zaman geçmişti, çünkü askerin çıktığını, arkasından da kırk yaşlarındaki güzel kadının geldiğini gördüm.

Asker havalı, kendinden emin yürüyordu. Başarmıştı. Herhalde. Kadın yine ayakta, bir sonraki müşteriyi beklemeye başladı.

Tam o anda Luis'in ortadan kaybolduğunu fark et-

tim. Ona söz verdiğim an toz oldu. "Artık burada Manolopulos ya hep ya hiç" dedim kendi kendime ve etrafta tanıdık bir yüz aramaya koyuldum. Henüz yüzünü görmediğim tek bir kadın kalmıştı. Sobanın yanı başında duruyordu. Geniş, çan şeklinde, kloş bir etek giymişti. Bir de deniz mavisi bir bluz. Boynunda kırmızı bir fuları vardı. Sırtını görebiliyordum. Ellerini ısıtmak için ovuştururken, bacaklarını da açmıştı. Onu görmek için yüzünü bana dönmesini bekliyordum. Birazdan tombul adam da çıktı. Biraz duraksadı, terini silip çıktı.

"Adi herif ne haltlar karıştırıyor?" Bu kadını kesinlikle tanımıyordum. Çıplak sırtı, çıplak omuzları, deniz mavisi ve kırmızılar içinde olması, onu çekici, kışkırtıcı kılıyordu. Fakat bu kadın ne Melpo Teyze ne Urania ne de Andigoni'ydi.

Birden ayağa kalktı. Bir saniye sonra yüzünü görecektim. Endişe, merak içindeydim. Gitmek için döndüğünde onu gördüm. Tasula'ydı! Yanılmıyordum. Evet, Tasula'ydı. Tabii çok değişmişti. Daha zayıf, daha güzel hatlıydı, saçlarının rengi, şekli değişmiş, kısa kesilmiş, permalıydı.

Başını kaldırıp beni gördüğünde donakaldı. Büyük an gelmişti. Bakıştık. Luis'e verdiğim sözü hatırladım. İçeriye doğru ilerledi. Peşinden gittim. Zaten başka herhangi bir seçeneğim yoktu. Başardım, rahat göründüm; şaşırmadım. Koridorun ortasında durdu. Sonra bir kapıyı açıp içeri girdi. Kapıyı açık bıraktı. Ben de içeri girip kapıyı kapattım. Sırtı bana dönüktü. Odanın ortasında, kımıldamadan ayakta duruyordu.

— Seni Retsinas mı getirdi?

— Evet ama bana kiminle karşılaşacağımı söylemedi.

— Biliyordum, bunu bekliyordum.

Başka bir şey söylemeden, iki eliyle bluzunu başın-

dan yukarı çıkardı. Sutyen giymemişti. Yatağa oturdu. Ben ayakta, ne yapacağımı bilemeden durup ona bakıyordum. Daha fazla rol yapıp, rahat görünmeyi başaramadım.

—. Hiçbir şey sorma. İnsan bir kere düşmeye görsün. Aslında böyle daha iyi.

Yanına oturmamı işaret etti. Oturdum. Bana hikâyesini, buraya kadar nasıl geldiğini anlatmaya koyuldu. Ben göğüslerine bakıyordum. Göğsüne baktığıma dikkat etmemişti. Memebaşları uzun ve dikti. Daha sonra ağzıma alıp emmeye başladığımda, bir memebaşından bir damla süt aktı.

— Kürtajdandır herhalde, korkma, dedi, gözleri doldu.

Ama Evgenia'dan, evliliğinden, Krugas Ailesinden çok uzaklaştık. Hatırlarsan Aristos'a "Kaliforniya" sinemasında rastlamıştım ve eğer Luis kız kardeşiyle evlenmezse sonumuzun kötü olacağını söylemişti.

Bundan sonra olaylar tahminimizden çok daha çabuk gelişti.

Tabii benim o gün, film izlemek için hiç keyfim kalmamıştı. Korkumdan, önce sık sık işemeye başladım. Her on dakikada bir tuvalete. Sonra mide ağrısı ve ishal baş gösterdi. Çıktım. Biraz daha kalsam nefesim kesilecekti.

Luis'i bulana kadar akla karayı seçtim. Sonunda onu bulup, ayrıntıları anlattığımda bana sakin olmamı söyledi ve bir sonraki pazar yapılacak evlilik törenine kadar "Bakarız, o zamana kadar bir şeyler düşünürüm" dedi.

"Herif aklını yemiş" diye düşündüm.

— Ulan Luis neye bakacağız? Sen kızla evlenmeyi düşünmüyor musun?

— Bilmiyorum. Ama sen merak etme. Eğer beni kardeşlerine gammazlamamış olsaydı, tamam, onunla evlenirdim. Ama şimdi beni ispiyonlayanla mı evleneceğim?

Bu arada bizimkiler, Krugas'ın sonumuzun kötü olacağı gibi açıklamalarından sonra taşınmamız gerektiğine karar verdiler. Babam aynı fikirde değildi:

— Beni rahat bırakın. Ben bir yere gitmem.

Üçüncü gün onu da ikna ettiler. Profitis İlias semtine taşındık. Fakat boşuna taşındık, çünkü birkaç gün sonra Barba Tasos'un kahvesinde iki silah sesi duyuldu.

Birkaç dakika sonra haber ulaştı. Boynuzlu lakaplı Krugas, kardeşi Aristos'u ve Olimbia'yı, ikisi yataktayken öldürmüştü. İkincisi, insanın düşünebileceği en adi pozisyonda, işbaşındayken yakalamış, dediler.

Böylece Evgenia ve Luis'in evlilik töreni yerine, Aristos ve Olimbia'nın cenaze törenlerine katıldık.

Luis'e, boynuzluya Aristos'un karısını becerdiğini kendisinin ispiyonlayıp ispiyonlamadığını hiç sormadım. Tabii Luis cenazeye katılmadı. Bizi gönderdi. Evgenia bizi gördü, Luis'i de göreceğini umuyordu. Luis'i cenazede göremediği için mutlaka kırılmıştı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kırılacak Eşya

Anneme Luis'in sadece bakanlıkta iş bulmakla kalmayıp, her taşın altından onun çıktığını ve istese bana da bakanlıkta iş bulacağını söylediğimde aklını yitirdi desem, hafif kalır. Bu şoktan sağlığı büyük zarar gördü. En azından ben, annemdeki ani çöküşü böyle açıklıyorum. Hem şeker hastalığına, hem kalp çarpıntısına, hem de hafif bir damar tıkanıklığına yakalandı. Buna inanamıyordu. Annem için dünya tersine dönmüştü.

— Retsinas bakanlıkta mı? Mümkün değil.

Luis'i o kadar beceriksiz, o kadar tembel ve namussuz sayıyordu ki... Üstelik, Agisilaos'un Su İşleri'nde iş bulmasını sağladığını öğrendiğinde artık ne diyeceğini şaşırdı. Haç çıkarmaya başladı.

— Daha neler göreceğim? Ne diyebilirim?

Sonra yavaş yavaş yumuşamaya başladı. Önce Luis'in bazı iyi özelliklerini kabul etti.

— O kadar da kötü değil. Gözleri ne kadar ışıl ışıl, fark ettin mi?

Sonra çıkarı yüzünden, bir zamanlar, Luis'in, babamın da, benim de aklımızı çeleceği korkusunu bir kenara itip, korkunç bir ödün vererek Luis'i yemeğe davet etti. Onu ikinci kez yemeğe davet ediyordu.

Annemin yeni beklentileri vardı. Kız kardeşim için (henüz yağ tüccarını bulmamıştı), daha iş hayatına atılmamış benim için ve yakın bir zamanda emekliye ayrı-

lacak, Luis'in belki bir yerlere yerleştirebileceği babam için de.

Annem geceleri kolayca uykuya dalamıyordu. Herhangi bir neden için sabaha karşı uyansam, açık kapıdan apaçık gözlerini görürdüm. Hayatımızı çiziyordu. Tam bir mimardı. Üstelik sadece bizim hayatımızı değil, tanıdık, tanımadık herkesin hayatını çiziyordu. Yeter ki onun atış menzili içinde yer alsınlar. Tabii biz en yakınları en kolay hedeftik. Bu yüzden hayatı boyunca hiç çalışmadı, hiçbir şey yapmadı. Annem başka roller için yaratıldığından, uyduruk bir şekilde yemek pişirmek, uyduruk bir şekilde evi toplamakla yetinir, bu işleri bile zorla yapardı. Zamanı yoktu. Hep bir yerlere yetişmeye çalışırdı, çünkü planları hayatımızın sınırlarını aşardı. Torunlarının çocuklarına kadar planlar yapıyordu. Artık beyni tam anlamıyla bir bilgisayara dönüşmüştü. Beynini bir sürü bilgi ve programla doldurduğundan, sonucu hesaplaması için bir tuşa basman yeterliydi.

Sadece mimar da değildi. Aynı zamanda kâhindi de. Tasula hakkındaki her şeyi bilmişti. Melpo Teyze hakkında da her şeyi bilmişti.

— Burnuma iyi kokular gelmiyor, diyordu.

İnsanların kişiliğiyle kokuları özdeşleştirmişti. Hikâyede bir anormallik olduğunu ilk anlayan annemdi. Teyzenin geçmişini anneme anlatma hatasını yaptığımda, hiç de beklediğim gibi başından vurulmuşa dönmedi. Bunu zaten tahmin etmişti.

— Bakalım şimdi ne yapacaksın. Günahsız olan sen, bu günahkârı bir daha evine sokacak mısın? dedim.

Aslında iyice köşeye sıkışmıştı. Sonunda, onu sadece tekrar evine sokmakla kalmadı, ona hem yağ çekti, hem kibar davrandı, hem de onunla tatlı tatlı sohbet etti. Zaten başka türlü nasıl davranabilirdi ki?

Anestis Amca, dönemin ileri gelenlerinden Sayın Megaloikonomos'u ve Pire Emniyet Müdürü'nü tanıyordu. Tek koruyucumuzu da kaybedecek değildik herhalde.

— Bir zamanlar Teyzenin ne olduğunu bilmiyorum. Ama artık günahkâr değil. Hem evine hem kocasına bağlı.

Annem böylece hem ilkeleri hem de inançları açısından rahatladı. Neredeyse bütün sorunları bu şekilde çözdüğünden, babam kişiliksiz bir varlığa dönüşmüştü. Babam bir noktadan sonra annemi kabullenmeye başladı. Boyun eğdi.

Evliliklerinin ilk yıllarında anneme karşı çıkıyordu. Hatta bir zamanlar annemi kendi tarafına bile çekmeye çalıştı. Ama boşuna. Annem sabrederek belli bir süre babamın peşinden gitmiş. Ama annem haklı çıkmaya başlayıp, her tahmininin gerçekleştiğini gördükçe, babam yavaş yavaş bütün inandırıcılığını kaybetmiş. Örneğin babama, çeyiz parasıyla ikinci bir ev almalarını söylemiş, çünkü Thanasis, kendisiyle birlikte dükkân açacak kadar güven vermiyormuş. "Paranı kaybedeceksin. İşine devam et ve çok şey isteme." Babam onu dinlememiş. "Thanasis," diye tutturmuş. Üç yıl içinde dükkân da, çeyiz de, iş de gitmiş. İşsiz kalmış. Üç yıl içinde üç felaket. "Bak gör, bu adam bizim paramızı yiyip, kodaman olacak." Oldu da. Thanasis adı bütün Pire'de tanındı. En büyük avize dükkânları zincirini kurdu. "Beyefendi şimdi bizi tanımamazlıktan geliyor."

Thanasis'ten tek "kazancımız", Matina'yı alan yağ tüccarıydı. Yağ tüccarını bize yükledi. Annemin yağ tüccarı hakkında, nasıl sonradan doğru çıkan bir kehanette bulunduğunu sana söylemeyeyim. Annem gerçek bir Kassandhra, tam bir Delfi kâhiniydi. Hiç yanılmadı. Sa-

dece Luis aklını karıştırıyordu. Luis ile bilgisayarı bozuluyordu. Tahminleri sürekli altüst oluyordu.

Ama babam, Thanasis serüveninden sonra ("Dolandırıcı!"), bir daha ağzını açmadı.

Sonunda annemin haklı çıkacağını bildiğinden ona karşı koyamıyordu. Yavaş yavaş uzosunu içmek ve susmakla yetindi.

Sadece Luis babamın yazgısını değiştiriyordu. Dediğim gibi, babam Luis'i severdi ama onu örnek almamı söylemeye de cesaret edemezdi. Bazen geceleri bizimkilerin mırıldandığını duyardım:

— O hayırsızla saatlerce ne sohbet ediyorsun? Ne istiyorsun? Oğlunun başını mı yaksın? Onu siyasete mi bulaştırsın? Adam tembelin teki, değil mi?

Kafasını ütülüyordu ama moruktan tek ses çıkmıyordu. Ne söyleyebilirdi? Luis'in bakanlıkta iş bulduğu duyulunca, ancak o zaman bizim moruk öcünü aldı:

— Gördün mü? Hayırsız hayırsız, deyip duruyordun ama şimdi oğluna da iş bulur diye masa donatıyorsun. Artık ahlaksız da değil; ona Bay Retsinas, diyorsun. Üstelik onu damat adayı olarak da görüyorsun. Değil mi?

Hıncını almıştı. Annem dilini yutmuştu. Sana sözünü ettiğim üst dudağındaki titreme de o zaman başladı. Hafif ama görünen bir titremeydi. Eğer anneme benziyorsan ve verecek bir cevabın yoksa, ya beyin kanaması ya da beyin kanamasına benzer bir şey geçirirsin. Onun başına da bu geldi.

Anneme acıdım. Aslında her zaman haklı olduğunu biliyordum. İlk kez çok büyük bir vicdan azabi duydum!.. Zavallıcık, hayatı boyunca didinip çırpınıp, başkalarının işini halletmeyi düşler ama kendisini hiç düşünmez. Üstüne üstlük bizler, şimdi olduğu gibi, cevap veremediği durumlarda ona vahşice yüklenirdik. Hepi-

miz onu can alıcı yerinden vuruyorduk. Bize ne desin? "Karaman'ın koyunu sonra çıkar oyunu" mu deseydi? O zaman niye Luis'i yemeğe davet ediyordu? Ya da yanlış yaptığını mı kabul etsin? Sence kolay mı? Ayrıca yanlış yaptığından da emin değil. Antenlerinin bizim yakalayamadığımız mesajları kaptığını biliyordu. Ama kanıtı da yoktu.

Komik ama, bu durumda Luis annemi, annem de Luis'i haklı çıkarıyordu. Annemin taktiğini izlesen eminim hiç kaybetmezdin. Ama Luis'in sana sunduğu diğer cenneti kaybederdin. Luis'in peşinden gitsen yine kaybetmezdin, ama içinde hep doğru yapıp yapmadığın kuşkusu kalırdı.

Fakat şimdi, Luis gelmeden iki dakika önce, hem ben hem babam, annemi sanık sandalyesine oturtmuş, kafasını ütülüyorduk.

— Nihayet kabul et, her şey siyah ya da beyaz değildir. Neden senin hayatının, Luis'in hayatından daha iyi olduğuna inanıyorsun? Luis hırsızlık mı yaptı? Adam mı öldürdü? Birini mi gammazladı? Ne yaptı? Ne?

Hâlâ onu, elinde balıklarla dolu tabak, o büyük, apaçık gözleriyle bize bakarken hatırlıyorum!.. Sanırım o sana söylediğim titreme de o zaman başladı. Annem tam mutfakla yemek odası arasındaki kapıda durmuştu. Kız kardeşim içeride *Thisavros* dergisini okuyor ve arada söylediği bir tek "çenenizi kapatın, okuyorum," oluyordu. Aptal, onun kurtuluşu için de uğraştığımızı bilmiyordu. Bizi biraz daha dikkatlice dinlese, neden o yağ tüccarıyla evlenmemesi gerektiğini anlardı.

Annemin dudaklarındaki o titremeyi gördüğümde vicdan azabı çekmeye başladım. Ama bir kere kaptırmıştım, artık duramazdım!

— Sen ne bilirsin? Neden ille de şimdi haklı olduğu-

nu düşünüyorsun? Yani Luis devlet memuru oldu diye birden beyefendi mi oldu?

Konuşuyor, aralıksız konuşuyordum... İnandığımdan değil daha çok tepkimden.

— Oraya nasıl girdi biliyor musun? Onu kim işe aldı? Hey, biliyor musun? Kritsinis?

Dayanamayıp söyledim.

— Onu niye işe aldı biliyor musun? Çünkü Kritsinis o biçimdi ve bir zamanlar Luis onu halletti. Duydun mu? Onu bu yüzden işe aldı, çünkü onu halletti.

Bu son darbeydi. Aniden kalp çarpıntısı kreşendoya ulaşmasından, dudaklarındaki titremenin başına geçmesinden başka, bir de balıklarla dolu özel günlerde kullandığı tabağı elinden kayırıp yere düşürdü.

Ortalık mahvoldu. Hem yer hem de güzelim masa örtüsü lekelendi. Abartmıştık. Kimse tepki vermeye zaman bulamadı.

Tam o anda zil çaldı. Babam dayanamıyordu, artık kimseyi görmek istemiyordu. Gidip odasına kapandı.

— Beni rahat bırak, aç değilim, uyuyacağım, deyip gitti.

Babamın taptığı kişiyi gözünden düşürmüştüm. Üzüldüm. Babamın Luis'i sevmesi hoşuma gidiyordu ve babamın gözünde Luis'in küçük düşmesini istemiyordum. Üstelik yalan da söyledim. Bildiğin gibi Luis hiçbir zaman Kritsinis'i becermedi. "Boş ver, bu da geçer, onu affeder" diye düşündüm.

Dediğim gibi Luis'i her zaman affedersin. Periklis bile (kahvedeki arkadaşlardan biri) Luis'i annesiyle yatarken yakalamasına rağmen onu affetti. Bu sana belki inanılmaz gibi geliyor ama bu da oldu.

Luis belli bir süre Periklis'in annesiyle mercimeği fı-

rına vermiş. Hayır, bu olağandışı bir şey değildi. Üstelik Periklis'in annesi Bayan Maritsa Gikas'ı tanımış olsan, bu durumu sadece doğal değil aynı zamanda kaçınılmaz olarak görürdün.

O güne dek Periklis'in evi, bütün arkadaşlar için fantezi ve düşsel gezintiler yeriydi. Hiçbirimiz eve adım atmamıştık ama bazı söylenti ve dedikodulardan, ev bizim için efsanevi boyutlar kazanıyordu. Annem bu eve "günahlar evi" diyordu. Agisilaos, Su İşleri'nde çalışmaya başlamadan önce bu eve kerhane adını takmıştı. Ama işe başladıktan sonra nakaratı değiştirdi.

— Yok yahu, sen daha orada mısın? Bu ev de diğerleri gibi bir ev işte.

Çok daha sonra niye fikir değiştirdiğini öğrendik. Çünkü bir keresinde işyerinde Maritsas'ın kerhanesi hakkında bir şeyler söylemeye kalktığında, tesadüfen Bayan Gikas'ı çok iyi tanıyan müdürünün hışmına uğramış. Şeytanın işine bak! Ayrıca adam sadece müdür değil, aynı zamanda çok iri yapılı, çok kuvvetli, her tarafı pazu ve kas dolu biriymiş. Daha sonra ortaya çıktığı gibi, adam tam bir ayıymış, çünkü Agisilaos ile baş başa kaldıklarında, Bay Ayı, Agisilaos'un ümüğünü sıkma amacıyla boğazından tuttuğunda:

— Orospu çocuğu, Maritsa için bir laf daha edersen seni gebertirim, deyip onu bırakmış. Şişkonun cümlesi biraz daha uzun olsa, Agisilaos son nefesini vermişti.

Böylece o günden beri Maritsa'nın evi "Yok yahu, bu ev de diğerleri gibi bir ev işte" olmuştu.

Bay Ayı'nın Bayan Maritsa'yı savunduğu dönemde, aynı zamanda onun âşığı olduğu ortaya çıktı. İleride Maritsa'nın eşi, biraz daha ilerideyse nalları diktikten sonra "müteveffa Leandhros" oluverdi. Bu da kalpten gitti. Maritsa'nın kollarında kalpten ölen belki ikinci,

belki üçüncü, hatta dördüncü (kimse bilmiyor) kocaydı. Herhalde birincisi Gikas'tı.

Bayan Maritsa'ya takılan bir sürü lakap vardı: Sarışın, ateş kadın ve deniz. Kahveci Barba Tasos ne zaman ondan söz etse "ateş kadın ve deniz nasıl?" diye sorardı. Başkaları içinse sadece günahkâr, cehennemlik, nemfomanyak. Luis bize nemfomanyak kelimesinin tam olarak ne anlama geldiğini anlattı.

— Bu tür kadınlar sürekli aşk yapmak ister ama hiç tatmin olmaz.

— Hayır, hem aşk ister hem tatmin olur, diyordu grubumuzdaki arkadaşlardan biri olan Andoniadhis.

Maritsa'nın hayatıyla ilgili en fazla hikâyeyi, dedikoducumuz Agisilaos'tan öğreniyorduk.

— Arkadaşlar, dediklerine göre erkek bulamadığı zaman, mastürbasyon yapmayı sevmiyor, gündelikçisi İlektra Hanımı çağırıyor, kendisi yatağa uzanıp, bacaklarını açıyor ve orasını okşatıyormuş. İnanılmaz bir şey. İlektra Hanım da, Maritsa'nın bu zevkini öğrendiğinden, orasını okşamaya başlıyor.

Herhalde bütün bunlarda bir gerçek payı vardı, çünkü İlektra, Maritsa ile tanışmadan önce sadece evi ve işiyle ilgilenen basit bir kadınken, daha sonra çok ünlü bir lezbiyene dönüştü. Düşünebiliyor musun? İlektra, kısa bir süre sonra kocasından boşandığında, Viyanalı bir kadın arkeologla Kastella'da yaşamaya başladı. O günden beri izini kaybettik.

Onu bulmaya çalışansa Luis'ti. Bütün bu hikâye, kadının cesareti onu etkilemişti. Basit bir kadıncıktı. Onu hatırlıyorum. Okuma yazması yoktu, iyi huylu, az çok dindardı. Luis onu bulup, hayatındaki bütün bu "toplumsal" aşamaları hangi cesaretle yaptığını anlamak istiyordu.

Luis'in bu huyu vardı. Karşılaştığı insanların görüş alanından çıkmasını istemez. Bu insanlarla tekrar tekrar karşılaşmayı ister. Arkadaşlık etmek için değil, onların gelişimini, değişimlerini, dönüşümlerini görmek için. Hayatlarının akışını yakından izleme olanağı Luis'i büyülüyor, kışkırtıyor. Bir zamanlar ne olduğunu biliyorsa ne olacağını da bilmek ister. Buna bayılır.

Asker arkadaşı Levazım Subayı'nın, eski bir fahişeyle Münih'te yaşadığını öğrenir öğrenmez sevinçten çılgına döndü.

— İşte bu devrimdir Konstandis. Küçük bir devrimi başaramadan, büyük devrime nasıl ulaşırsın? Almanca bilmiyordu, evliydi, ödlekti, kompleksliydi ve işte buyrun. Bir ara gidip onu bulalım.

Hayatında hiçbir şey değişmiş olmasa bile, hayatının durgunlaşmasına izin vermiş olsan bile, yine de Luis, düşüncelerinin kendi içinde yaptığı yolculuğu, bunu nasıl kabullendiğini, "tamam çılgınlıklar buraya kadardı, artık yolcu yoluna, evli evine" düşüncesiyle nasıl uzlaştığını öğrenmek ister. Sık sık, aradan yıllar geçmesine rağmen, birden aklına bir kişi ya da bir hikâye gelirdi.

"Ulan Konstandis, araban var. Gidip Polikseni ne yapıyor bakalım mı? Öldü mü, yaşıyor mu, tekrar evlendi mi?"

Her şeye rağmen Luis'in Bayan Maritsa ile ilişkisi bütün arkadaş grubumuz için tarihi bir olaydı. O zamanlar Bayan Maritsa kırklarında, Luis ise yirmili yaşlardaydı. İnanmıyorduk.

Periklis'in arkadaş grubumuzda olmasına rağmen bizi hiçbir zaman evine davet etmediğini sana söylemiştim. Sadece bu bile sırrın büyümesi için yeterliydi. Bu söylentilerin bazılarının gerçek olduğu gün gibi ortadaydı.

Grubun habercisi Agisilaos'un yeni bir haber getirdiğini kilometrelerce öteden anlayabiliyorduk. Geldiğini görür görmez, yürüyüşünden, kollarını, bacaklarını, kulaklarını sallamasından anlıyorduk.

— Çenenizi kapatın, haber getiriyor.

Bilirsin, hızlı adımlarla, kollarını, kulaklarını sallaya sallaya yürürdü. Kulaklarını nasıl olup da sallayabiliyordu? Üstelik kulakları büyüktü. Ama en belirgin işaret, dudaklarını, özellikle de alt dudağını ısırmasıydı. Eğer haberler çok ilginçse bütün dudaklarını ısırır, neredeyse kanatırdı.

— Yavaş be Agisilaos, etini koparacaksın, derdik.

— Arkadaşlar, aklınızın alamayacağı şeyler oluyor. Maritsa'nın kocası, Gikas kalpten öldü. Kardeşi Menelaos'u evinde ağırlıyormuş, birden eve normalde döndüğü saatten biraz erken gelmiş ve neler görmüş neler... Arkadaşlar, olacak şey değil.

Bizim ağzımız açık kalmıştı.

— Söyle ulan, ne gördün?

— Arkadaşlar, onları bir koltukta çırılçıplak, işbaşındayken yakalamış. Tam Maritsa'yı saçlarından tutup, Menelaos'tan ayırmak üzereyken, Gikas nalları dikmiş.

Gülmedik, korktuk.

— Sonra bazı komşular kursta olan Periklis'e haber vermiş. Periklis delirmiş, adeta kriz geçirmiş. Bir kasap bıçağı çalıp, annesini ve amcasını öldürmek için kovalıyormuş. Periklis tam bir Orestis olmuş.

Yine de, birçok kişi Gikas'ın kalp krizi geçirmesine şaşırdı, çünkü daha önce en azından yirmi kez karısını suçüstü yakalamasına rağmen hiç kader anı gelmemişti. Tabii kasap bıçağı hiç kullanılmadı. Kasap bıçağını bizzat Periklis annesine teslim etti, çünkü annesiyle kendi arasında geçen dramatik bir sahnede, annesi ona,

eğer amcasını öldürürse sadece katil değil, baba katili de olacağını söylemiş, çünkü amcasıyla ilişkisi yıllar önce başlamış ve gerçek babası Gikas değil amcasıymış.

Luis ile Maritsa arasındaki hikâye, bir gün yine Agisilaos'un nefes nefese, yine her tarafını ısırmış halde, sonunda Periklis'in evine girdiğini haber vermesiyle başladı. Evi görmüştü. Hepimiz birer sandalye kapıp, Agisilaos'u ortaya alıp beklemeye başladık.

Sana henüz Maritsa'yı anlatmadım, bunun gerekli olup olmadığını da bilmiyorum. Kısa boylu, tombul, sarışın, mavi gözlü ve kıllıydı. Kolları, favorileri, koltukaltları çok kıllıydı. Dudakları hemen dikkat çekiyordu. Etli, kalın, kıvrık dudakları vardı. Yanakları da gamzeliydi. Tam Ava Gardner'in daha kısa boylusuydu. Sadece gözlerine ve dudaklarına baksan büyüsüne kapılırdın.

— Arkadaşlar, etrafında büyülü bir çember var. Çapı bir metre mi? İki mi? Bilmiyorum ama çemberin içine girdiğinde yanarsın. Kurtulamazsın. Ciddiyim. Etrafına dalgalar yayıyor. Birden Luis:

— Agisilaos, ya hepimizi eve götürmenin bir yolunu bulursun, ya da gider onu aşağıladığını ispiyonlarız.

Bize aptal aptal baktı. Sonunda boyun eğdi.

— Tamam ama önce bir bahane bulmam gerek.

Ama Luis'in acelesi vardı.

— Bizi şimdi götür.

Götürdü de. Başardı.

Maritsa üzerinde bembeyaz, ipek bir kombinezonla bizi karşıladı. Yürüdükçe üzerindeki ipeğin ve kirpiklerinin hışırtısı duyuluyordu. Kirpikleri uzun, açık kestane rengindeydi ve takma değildi. Kirpikleri çok uzun olduğundan, hışırdıyordu. Bunu duyabiliyordun. Onu kombinezonla gördük diye hiç rahatsız olmadı. Agisilaos şaşırdığımızı görünce:

— Evinde hiç giyinik dolaşmaz, dedi.

Evin odaları yarı karanlıktı. Fazla ışığı sevmezdi. Pencerelerini, kalın, vişne rengi perdelerle kaplamıştı. Bütün kristal ara kapıların üzerinde kuğu ve satir resimleri vardı.

— Gölgeleri severim, dedi.

Sesi boğuk, yumuşak, kışkırtıcıydı; sanki bir hoparlörden çıkıyordu. Şimdiye kadar Maritsa'yı hep kahvenin önünden hızlı hızlı, bize hiç bakmadan geçerken görürdük ve hiç konuşma fırsatımız olmazdı. En fazla bir "merhaba" derdi.

Büyük divanlarla dolu evi, saraylardaki odalara benziyordu. Ahşap, kenevir kumaşından paravanlar da resimlerle süslüydü. Yatak odasında, yerde kırmızı peluşler, yatağın üzerinde aynı renkten battaniyeler, üstündeyse uzanmış, yarı çıplak bir kadını gösteren bir tablo vardı. Daha sonra bu tablonun "Madame de Récamier"nin bir röprodüksiyonu olduğunu öğrendim. Komodinlerin üzerinde, kırmızı camdan fenerlere benzer iki başucu lambası vardı.

Müziği, tiyatroyu ve romansı severdi. Bize böyle demişti. Garip ama hayatımda sanatı sevmeyen "hafifmeşrep" bir kadın tanımadım. Tabloya aval aval baktığımı gördü.

— Fransa'dan aldım, hoşuma gitti, dedi.

Fransa'ya da gitmişti. O yıllarda Fransa'ya gitmek büyük bir şeydi.

— Ulan salaklar, fazla soru sormayın. Oraya gidip kürtaj oluyor, dedi Agisilaos.

Gerçekten de Maritsa her Paskalya yortusunda Fransa'ya giderdi. Agisilaos bizi şaşırtmaya devam ediyordu. Bayan Gikas bize evini gezdiriyordu, bizse çoktan onun büyülü çemberinin içine girmiştik.

Gramofona (bilirsin o büyük hunili, kurmak için kolu olan, Melpo Teyzeninkiyle aynı) bir plak koydu ve piyano dinledik. Daha sonra aynı parçayı dinlediğimde bunun Beethoven'ın *Ayışığı Sonatı* olduğunu öğrendim. Bütün anlattıklarıma, Maritsa'nın her tarafta bulunan parfümünü ve ayrıca piyanoyu da eklersen, evindeki genel havanın nasıl olduğunu anlarsın.

— Güzel madam, dedi Luis. Konstandis ve Agisilaos ne yapacak bilmiyorum ama, benim evinizden ayrılmam mümkün değil. Sizi sürekli görebilmek ve dinleyebilmek için tıraş takımlarımı ve battaniyemi buraya taşıyacağım.

Buna benzer, yarı şaka, yarı ciddi şeyler söyleyip kaldı. İnanabiliyor musun? Kaldı. Şaka yapmıyordu. Biz gittik, oysa o kaldı. Üç gece boyunca.

Periklis kurstan döndüğünde (onu unutmuşlardı), onları divanda, birbirlerine sarılmış, yatarken bulmuş. Kapıyı kapatıp uyanmalarını beklemiş.

Luis kalkıp, Periklis'i çalışma masasında gemiler, denizler çizerken bulduğunda, bir şey olmamış gibi rahat davranmaya çalıştı.

— Periklis burada mıydın? Biraz önce Manolopulos ve Agisilaos gitti.

Böyle dedi. Periklis ilgilenmedi. Artık bu durumu kabullenmişti. Annesi böyleydi. Hatta Çin şiirinden konuşmaya başladı ve Luis'e birkaç şiir okudu.

O üç geceden sonra Luis, Maritsa'nın evine gidip geliyordu. Aşağı yukarı bir yıl boyunca. Hatırlıyorum, bu yüzden sınıfta bile kalmıştı. Çok daha sonra Maritsa hayatında ilk kez bu kadar aşık olduğunu ve ilk kez altı ay boyunca bir erkeği aldatmadığını itiraf etti.

Altı ay sonra dayanamadı ve yine bazı "aile dostları" Maritsa'yı ziyaret etmeye başladı. Ara sıra Menela-

os Amca da geliyordu. Periklis onunla hiç konuşmazdı. Luis oradaysa, onu alıp dışarı çıkardı.

Bir keresinde Luis, bana Maritsa'nın nasıl seviştiğini anlattı.

— Kuzen sana bu yüzden bu kadın bırakılmaz diyorum. Ölüyü bile diriltir. Bu aşk değil, âlem değil, şölen, şölen. Bütün her şey ayrıca olağanüstü, beklenmedik.

Konuşup duruyordu...

— Böyle söyleye söyleye hasta olacaksın. Nasıl oldun, gördün mü? Sonunda verem olacaksın.

Oldu da. Son anda, zorla onu kız kardeşi kurtardı. İlk kan tükürmeye başladığında onu hastaneye kaldırdı.

Maritsa ve Luis'in hikâyesi annemin ona karşı kullandığı en büyük kozdu.

— Bu adamın ar damarı çatlamış. Kadın neyse o, ama adam arkadaşınızın annesine asıldı.

Bütün bu hikâyenin garip tarafı Periklis'ti. Sessiz, insanlardan uzak, esrarengiz ve yaklaşılamazdı. Luis'in kan tükürmesinden kısa bir süre sonra derin bir bunalıma girdi. Sonra tekrar Çin şiirine başladı. Artık deniz değil, sadece yarasaya benzer büyük kuşlar çiziyordu. Kursu da bırakıp odasına kapandı. Odasının duvarlarını kıpkırmızı boyadı. Saçlarını, sakallarını uzattı ve giderek daha seyrek yıkanmaya başladı. Sadece gece yarısı sokağa çıkardı. Arkadaşlar, artık "aile dostlarının" ziyaretine dayanamadığı için böyle davrandığını düşünüyordu.

Agisilaos, Luis'in Maritsa'dan ayrılmasına kadar pek çok şey olup bittiği konusunda ısrar ediyor. Maritsa'yı sadece "aile dostlarıyla" değil, Periklis ile de işbaşında yakaladığını iddia ediyor.

— Delirdin mi sen? Neler söylüyorsun? Ne dediğinin farkında mısın?

— Başka açıklaması yok, Manolopulos. Bu kadın bir çocuğu değil, bir azizi bile baştan çıkarır.

Piç herif mutlaka bir şey biliyordu. Buna rağmen bu düşünceden rahatsız olmadım. Oğluyla ilişkisini bile doğal karşıladım. Maritsa, evrenle cinsel ilişki kuran dünya gibiydi. Bütün insanlıkla ilişkiye girmesi mümkün olsa yapardı, üstelik hiçbir zaman neden yapmaması gerektiğini de anlamadan. Maritsa sürekli aşırı uyarılmış dev bir rahimdi. Hiçbir tereddütü, hiçbir tabusu yoktu. Bazı teknik sorunlar olmasa, üzerinden bütün insanlığın geçmesine izin verirdi. Vulvası tıpkı sürekli baharı yaşayan doğa gibiydi. Uzun zaman sonra Luis itiraf etti:

— Konstandis tohumun tükense, sana kan bile çıkartabilirdi. Ben kan bile çıkardım.

Sonunda Periklis Selanik'e bir yolculuğa çıktı ve bir daha geri dönmedi. Ne de bir daha annesine yazdı. Çin şiirinden vazgeçip yabancı dillere merak saldı. Selanik'te bir yabancı diller kursu açtı. Yani açmadı da, kırklarında, o da tüylü olan, Selanikli Maro ile evlendi. Kadının adı Maro'ydu. Kurs ona aitti. Kimse kurs sahibi olduğu için mi, ya da biraz annesine benzediği için mi onunla evlendiğini bilmiyordu. Fakat yirmi yıl sonra Luis, Periklis'i tekrar gördüğünde yüz beş kiloya ulaşmıştı. O zamanlar, yirmi yaşlarındayken Periklis'in tam anlamıyla bir iskelet, bir kemik torbası olduğunu düşünebiliyor musun? "Hayalet, hayalet geldi" derdik.

Bir kere, ben ve Luis bu kadına çok şey borçluyuz. Özellikle bize iyi müziği, iyi tiyatroyu sevmeyi öğrettiği için. Bizi ilk kez o götürdü. Bizi elimizden, gerçekten elimizden tutup götürdü. Hatırlıyorum, gece yarısına doğru evine dönmüş, Vanya, Astrov ve Sonya'dan söz ediyorduk. Çehov'un *Vanya Dayı*'sını seyretmiştik. Hem Çehov hem Maritsa'dan Tanrı razı olsun.

Yine başka yerlere daldık. Nerede kalmıştık? Ah, tamam! Luis'i annem yemeğe davet etmiş, onun gelmesini bekliyorduk.

Umutsuzluğundan annem bayılmak üzereyken zil çaldı. Luis'i bekliyorduk ama onun yerine Agisilaos göründü. "Haber getirdi" diye düşündüm. Görüyordum, yerinde duramıyordu. Kaş göz işaretleriyle, benimle özel olarak konuşmak istediğini anlatmaya çalışıyordu.

— Beni Luis gönderdi, kendisi gelemeyecek. Özür diliyor, acil bir işi çıkmış.

Annem duymasın diye Agisilaos'u bir kenara çektim.

— Ne oldu? Gelmeyecek mi? Neden?

— Bizi aşağıda, yolda bekliyor. Tepesi atmış durumda, birilerini öldürebilir.

Annem haber alıp, neler olup bittiğini anlayana kadar, ben ceketimi, ayakkabılarımı giymiş, Agisilaos ile merdivenleri iniyordum bile. Önce Luis'in merdivenleri çıkmaya üşendiği için gelmediğini sandım. Bu ilk kez olmuyordu. "Ah Konstandis, bir daha evine gelmem. Çok basamak var" derdi. Dünyayı yürüyerek dolaşabilirdi. Ama sakın ona merdiven deme. Merdivenler onu öldürürdü. Agisilaos'a düşündüklerimi söylediğimde:

— Yok be, ne merdiveni. Kendisi sana anlatır, dedi.

Luis'i güpegündüz bir kamyonun arkasında işerken bulduk. Sık sık tuvalete çıkıyordu. Ruhsal gerginlikten her beş dakikada tuvalete gidiyordu.

— Salak kafa, neler oluyor bana? diye söyleniyordu.

Profitis İlias'tan yürüyerek kırk beş dakikalık uzaklıktaki, Pire'deki Lefka'ya varana kadar işemek için beş kez daha durdu. İki sefer normal tuvalete, diğer üç seferse kamyonlar ve sac levhalar arkasına gitti. Günün anlam ve önemini belirten konuşmasına başladı:

— Onu tek başıma öldürebilsem, yapardım ama

adam üstüne üstlük bir de kuvvetli. Ama üçümüz yaparız.

Henüz neden söz ettiğini anlamamıştım. Tek anlayabildiğim birisini öldürmeye gittiğimizdi.

Luis'i ilk kez bu kadar kendinden geçmiş görüyordum. Hem çapkın yürüyüşü, hem formu, hem de soğukkanlılığı gitmişti.

— Nereye gidiyoruz?

— Kapa çeneni, Argiris'e.

Argiris de arkadaş grubumuzdandı. Yunan Komünist Partisi üyesiydi. Arkadaşlar arasında, düşüncelerinden değil, yetim ve meteliksiz Martha'yı evine kapattığı için günün konusu olmuştu. Luis:

— Aşağılık herif, kendi yediği haltlara bakmıyor önce. Güya parti görevimizi yerine getiriyormuşuz. Kız korumasızmış, ona kendisi bakarmış, annesi kızla ilgilenirmiş, diyerek, bir yandan yürüyor bir yandan da mırıldanıyordu.

Ama çok kısa bir süre sonra annesi öldüğünden, kıza kendisi bakmaya başladı. O yıllarda Luis hâlâ partiye bir şekilde üye ve Argiris'in de yoldaşıydı.

— Ulan Luis bana neler olup bittiğini anlatacak mısın?

Bana cevap vereceğine cebinden bir gazete çıkardı.

— Sadece fotoğrafa bak, anlarsın.

Baktım. Fotoğraftaki, Korinthos'ta komutan yardımcımız olan Kritsinis, evinde boynundan asılmış olarak görünüyordu. Avizeleri asmak için kullanılan halkadan asılmıştı. Üzerinde bir bornoz, tavandan asılmıştı. İrkildim.

— Argiris güya dost ve bir zamanlar parti içinde yol göstericimdi. Salak herif. Otuzunu geçti hâlâ akıllanmadı. Birkaç gün önce, Barba Lambros'ta uzo içer-

ken, boş bulunup, Kritsinis hakkındaki sırrı çıtlattım. Ben de geri zekâlı gibi her şeyi anlattım. Bana iş bulduğunu, geceleri kadın kılığına girmeyi sevdiğini, siyasi kimliğine zarar vermemek için kılık değiştirip, âşıklar bulmayı sevdiğini anlattım. Nerede, ne zaman, ne olmuş, her şeyi anlattım. Eninde sonunda kimseye zararı yoktu. Sadece kendisine. Adamı rahat bırak, o işini yapıyor. Bunu yayacak kadar aşağılık olduğu nereden aklıma gelsin?

Luis'in gözünü kan bürümüştü. Vicdan azabı çekiyor, öfke ve suçluluk duyuyordu.

— Ben de salak gibi ne diye anlattım? Bu kadar geri zekâlı, bu kadar kana susamış olduğunu nereden bilebilirdim? Daha çok gırgırına söylemiştim. Nereden bilebilirdim?

Argiris'in evine vardığımızda, Luis'in anlattıklarından, bizim de kanımız beynimize sıçramıştı. Evine, onu gebertmek için gidiyorduk. Doğrusunu söylemek gerekirse ben o kadar öldürülmesi taraftarı değildim, bu yüzden cezayı hafifletmeye çalıştım.

— Yahu Luis, idama mahkûm edemeyiz.

— Boş ver Manolopulos. Üstelik Kritsinis bana karşı beyefendi gibi davranmıştı. Ne partizanlık yaptı ne de... Mimli olduğumu bilmesine rağmen. Bütün arkadaşlara karşılık beklemeden yardım etti. Onun sayesinde Agisilaos dışında on adam pasta yiyor bugün.

— Luis, tartışmaya gerek yok, Argiris'in yaptığı büyük puştluk. Eşek sudan gelinceye kadar dövmeliyiz.

Bu Agisilaos'un düşüncesiydi.

Ayak parmaklarımızın ucunda yaklaştık, ahşap dış avlu kapısını geçtik ve evinin ana kapısı önünde dur-

duk. Kapının boyası dökülmüş, çürük, neredeyse yıkılmak üzereydi.

Bakıştık ve önce Agisilaos kapıya o kadar sert bir tekme vurduğundan, kapı sadece açılmakla kalmayıp ikiye de yarıldı. Bir kadın çığlığı duyuldu ve içeri girerken bir yandan "korumasız" Martha'nın çıplaklığını gizlemek için bir battaniye kaptığını (kısa, sefil bir gecelik giyiyordu), bir yandan da donla olan Argiris'in kaçıp, kendisini tuvalete kilitlediğini gördük.

— Ulan o puşt arkadaşının intihar edeceğini nereden bileyim? diye bağırıyordu kendini sağlama alan içerideki devrimci. Ben Karalis diye bir gazeteci dostumla konuştum, her şeyi o yaptı. Benim suçum ne? Peki ama bu olay sana neden koydu? Adam senin neyin oluyor? Kardeşin mi?

Sonra, parti düşmanları kim olursa olsun, mümkün olan her yolla ezilmeli, eninde sonunda Kritsinis neydi, bir ispiyoncu, bir işbirlikçinin oğluydu, kendisi de bir sürü insanı fişlemiş Korinthos'ta vs. demeye başladı.

— Ulan işkence adalarına kaç kişiyi tatile yolladı, araştırdın mı? Adi herifin tekiydi. Bundan başka bir şey değildi. Bu insanlardan kaçı, hangi durumda Makronisos adasından geri dönebildi ve onun yüzünden kaçı geri dönemedi?

Luis bunları duyup sinirinden titriyordu. Tekmeler savuruyor, tükürüyor, bağırıyordu.

— Bir zamanlar babasının ya da onun bugün yaptıklarından bana ne? Ben onu tanıdığım günden beri dürüst müydü, değil miydi? Adam olmuş muydu, olmamış mıydı? Bana niye yardım etti? diye haykırıyordu Luis.

— Bilmiyorum. Bir sürü söylenti var. Nedenini bilmiyorum. Bir sürü şey...

— Bizi ya da onu yargılamak sana mı düştü? Sen ondan daha mı iyisin? Öyleyse neden küçük kızla evlenmiyorsun da onu eve kapatıyorsun? Kızı partiye olan aşkından mı burada tutuyorsun? Beni bir arkadaşı satma utancından kim kurtaracak? Adamcağız bana güvenip, kalbini açıyordu, bense ona ihanet mi edeyim? Sana, benim için partinin vicdanımdan daha önemli olduğunu kim söyledi, kim? Aşağılık herif. Ulan beni partiden sil...

Luis köpürüyordu.

— Dışarı çık, diye bağırdı. Yoksa seni orada, olduğun gibi yakmak için ateş yakarım. Ona ihanet ettim diye, bana lanet yağdırmak için telefon ettiğinde duyduğum üzüntüyü kim karşılar? Ona ne deseydim? Salak, sağ bu tür şeylerle de rezil olmaz. Sadece rezil oldu diye intihar ettiğini de sanma, ona ihanet ettim diye de intihar etti. Bu yüzden kendini astı. Aşağılık herif. Ulan, yetmezmiş gibi bir de fotoğrafçılarla mı olay yerine gitmeleri gerekiyordu? Bütün bunlar senin mi, yoksa parti içindeki yol göstericinin mi başının altından çıktı?

— Ulan yemin ediyorum, kimsenin başının altından çıkmadı. Her şeyi o gazeteci yaptı. Partiyi bu işe karıştırma. Partinin ne ilgisi var?

Bu arada ben ve Agisilaos maymuncuk ve tornavida getirdik. Kapıyı tekmeliyorduk ama kahrolası kapı açılmıyordu.

Martha bir divanın kenarına kıvrılmış, battaniyeye sarılmış, hep o şaşkın gözleriyle bize bakıyordu.

— Çam yarması, kapıyı aç, kendi durumunu zora sokuyorsun. Kapıyı aç birkaç tekme ye, kızgınlığımız geçsin, yoksa burasını dağıtırım. Buradan gitmeyiz bilmiş ol, diye Luis haykırıyordu.

Luis kafasını duvara çarpmak istiyordu, bu durumu içine sindirmesi mümkün değildi.

— Adamcağız bana bir sırrını açtı, bana o kadar dostça davrandı, bense salak gibi...

Al sana! Kendi kendini lanetliyor, tekmeler savuruyordu. Onu sakinleştirmeye çalıştım ama devam ediyordu:

— İyi ki adamcağız intihar etti yoksa ben edecektim. Ona ne diyebilirdim? Bir daha yüzüne nasıl bakardım? Benim de bu tezgâhın içinde olmadığıma nasıl inansın?

Luis haklıydı. Bütün muhalefet gazeteleri adamı rezil etmişti. Gazetelerde Singru Caddesi'nde peruklarıyla, elinde kadın çantası, dizini gösterirken çekilmiş fotoğraflar yer almıştı.

— Eyvah! Kıyamet Günü gelir de adamcağıza öbür dünyada rastlarsam, ona ne diyeceğim? Aşağılık, salak herif! Bütün bunları gazeteci dostun vurgun vursun diye mi yaptın?

Tabii ben her zaman daha pratik zekâlı olduğumdan, sakinleşmemiz için Martha'dan bize bir kahve pişirmesini rica ettim. Önce içeri giyinmeye gitti. Biraz sonra Agisilaos yaklaşmam için işaret etti.

— Kazanova, eğil de gözün kadın görsün, deyip bana yatak odasını gösterdi.

Eğilmeme gerek kalmadı. Yarı açık kapının karşısında bir ayna vardı. Çıplak olan Martha daha da zayıf görünüyordu. Onu kargoyla yollasan, üzerine "Dikkat, kırılacak eşya" yazman gerekirdi. Neredeyse camdan yapılmıştı. Sadece gözleri koskocamandı, kömür gibi siyah gözler.

Luis işemeye gittiği avludan dönünce, bizi röntgene yatmışken buldu. O da yetişti.

Martha'yı hepimiz küçüklüğünden beri tanıyorduk. Baba yüzü görmemişti. Annesini hayal meyal hatırlıyordu. Annesinin hayatı bir hapishaneden diğerine, bir sür-

günden diğerine, bir nezarethaneden diğerine giderek geçmişti. Mücadele uğruna her şeyini verdi. Sadece yaşamını veremedi. Fırsatı olmadı. Yaşamını bir triportör aldı. İki solcu triportör altında ölmüştür. Biri Lambrakis, biri de o. Ama son nefesini vermeden önce yoldaş Argiris'e kızını koruma görevini verdi. Bu durum Argiris'in çok işine geldi, çünkü böyle şişman ve sevimsiz olduğundan hayatında hiçbir kadını elde edemeyecekti. Martha evinden çıkarılınca onu kendi ahırına kapattı.

Ama Martha'dan istediğim kahve, göreceğin gibi, tuvalette kuşatılmış bulunan Argiris'in kaderini çizdi. Martha bir yandan kahveyi pişiriyor bir yandan ağlıyordu. Yanında Agisilaos bazı fincanları yıkayıp, ikide bir, bir şeyler mırıldanıyordu.

Luis yanıma geldi.

— Yahu kızı kurtar. Kız hoşuna gidiyor, değil mi? Kızı şişkodan al. Bu herif kızın suyunu çıkardıktan sonra sokağa atacak. Gerekirse onunla evlen.

Luis'e baktım. Böyle bir teklif beklemiyordum.

— Bana ne bakıyorsun? Martha olsa da olmasa da, ruhunun sesini dinlemedikten sonra hep mutsuz olursun. Eğer her şeyi mantıkla çözersek, o zaman kanatlarımızdan da, çılgınlıklarımızdan da, dostlarımızdan da vazgeçmeliyiz. En başta da benden vazgeçmen gerek.

Ona ne diyebilirdim? Bunun mümkün olmadığını mı? Onu nasıl ikna edebilirdim?

— Nasıl be Luis? Kızı nereye götüreyim? Tayin olup, çalışıyor olsaydım tamam, bunu düşünebilirdim.

Başını salladı ve sanırım "salak" diyecekti ama demedi. Yine Argiris'e doğru gitti ve öfkeyle kapıyı tekmeleyip, küfür etmeye başladı:

— Sen insan değilsin. Yılanın tekisin. Erkek bile değilsin. Erkek olsan dışarı çıkar, bana vur, haklısın, derdin.

Biraz bekledi. Hiç cevap vermiyordu. Dönüp bana baktı, sonra da yine Martha konusunu açtı. Ondan hoşlanıp hoşlanmadığımı sordu.

— Bunu biliyorsun. Tamam, ondan hoşlanıyorum ama onu nereye götüreyim? Haydi gidip anneme onu eve almamı söyle. Söyler misin?

Bana sırtını döndü, birkaç torbayı tekmeledi, kollarını iki yana doğru açtı ve gökyüzüne doğru tükürdü.

— Tanrım! Sonra da insan diye geçinir.

Yine bana doğru öfkeyle, saldırgan bir biçimde döndü.

— Kuzen, çok pişman olacaksın, bunu unutma. Ağlayacaksın. Birçok güzel şeyi çöpe fırlatıyorsun! Çöp kutusuna.

Bana bir yumruk atmasını, yüzüme tükürmesini, küfür etmesini söylediği cümleye tercih ederdim. Beni can evimden vurdu. Sanki bir kurşun yemiştim. Donakaldım.

Tekrar Martha'ya baktım. Hoşuma gidiyordu! O anda kahvelerimizi getirdi. Gözlerindeki korku da gitmişti. Yüz hatları tatlılaşmıştı. Peşinden Agisilaos geldi.

— Kahveyi nasıl içtiğinizi bilmiyordum, şekerli yaptım.

"Sen zaten kahveyi başka türlü yapamazsın" gibi zekice bir şeyler söylemek, onu etkilemek istedim. Buna benzer bir şeyler düşünüp cesaretimi toplamaya çalışırken, Agisilaos her zamanki kabalığını gösterdi:

— Zehir kadar acı yapsan bile içerdik, dedi.

Martha kıpkırmızı oldu.

— Agisilaos, saçmalamayı kes, dedi Luis.

Agisilaos Luis'in karşısında, komutanın karşısındaki asker gibi hissediyordu kendini. Sanki hep "Baş üstüne komutanım" demeye hazırdı. Luis'e tahmin edemeyeceğin kadar saygı duyuyordu. Luis'in hatırına, onun

çırağı, emir eri, her şeyi olabilirdi. Luis'e tapıyordu. Bir gün Luis'in çok önemli biri olacağından emindi.

— Biz memur olarak öleceğiz. Maaşımız, belki de küçük bir drahomamız olacak, ama arkadaşlar, şuraya yazıyorum, Luis bir gün bizleri yönetecek.

Luis'i böyle görüyor, buna yemin ediyordu.

— Haydi be Agisilaos, paran var, koşup bir sigara alsana, dedi birden Luis.

Böylece nasıl olduğunu anlamadan, kendimi Martha ile yalnız buldum. Ona baktıkça ondan daha çok hoşlanıyordum. Gözleri beni içine çekiyordu. Kahve fincanlarını almaya geldiğinde, cesaret edip oturmasını söyledim. Luis ellerini yıkama bahanesiyle mutfağa gitti. Uzaktan bizi izliyordu. Martha önce oturdu, biraz sonra da dönüp bana baktı.

— Buradan gitmeliydin, burası sana göre değil, dedim.

Gülümsedi. Söylediklerimi en azından çocukça bulmuştu.

— Bu yıl okulu bitiriyorum. Nereye gideyim? dedi.

Artık bana sadece bakmıyor, bana meydan okuyordu. Gözlerinde, hatta dudaklarında bile garip bir cesaret vardı. Öksüzlüğün, sefil hayatın, onu kişiliksiz, korkak bir varlığa dönüştürmesi beklenebilirdi. Buna rağmen ona baktıkça, içinde bir gücün, bir inadın saklı olduğunu fark ediyordun.

O an, sadece gözlerinin değil, bacaklarının da insanı mıknatıs gibi çektiğine dikkat ettim. Ayak bileğinden yukarıya doğru uzayıp giden bacaklar. Zayıf olmasına rağmen daha mükemmel bir çift bacak gördüğümü hatırlamıyorum. Tesadüfen de, oturduğumuz kanepe çok külüstür olduğundan içine gömülmüştük, bu yüzden de lacivert eteği dizlerinin çok üstüne çıkıyordu.

İnsan önce nereye bakacağını şaşırıyordu. Dudaklara mı, gözlere mi, bacaklara mı? Geçen her dakika eridiğimi, elimin kolumun tutmadığını hissediyordum. Ama bana "Başka nereye gideyim?" deyince onun karşısında yerin dibine geçtiğimi hissettim. "Şimdi ona ne desem? Ne önersem? Nereye gitse?" diye düşündüm...

— Bilemiyorum. Bir çözüm, bir iş bulunur, bir şeyler yaparsın...

Saçmalıyordum. Neden böyle bir konuyu açmıştım?

— Önce okulumu bitirip, Teknik Üniversite'ye gitmek istiyorum. Çizim yapmayı seviyorum. Belki mimar olurum. Argiris de o kadar kötü değil...

Kızı Argiris'ten kurtarmaya çalıştım:

— Ama Luis'e adice davrandı.

— Evet, gerçekten adice. Ona ben de söylemiştim, biliyordum. "Bunu yapmamalıydın" dedim.

Biraz daha samimi olmaya, ona daha erotik bir şeyler söylemeye çalıştım...

— Biliyor musun, annen, sana kompozisyon yazmasını öğretmem için seni bize yollardı, hatırlıyorum.

Daha fazlasını söyleyemedim. Ancak o kadarı ağzımdan çıkabildi. "Seni çok beğenirdim" demek istedim ama... Fakat bu da bir tür itiraftı.

— Seni hatırlıyorum, dedi. O yıllarda orta bire gidiyordum. Bize verdikleri kompozisyon konusunda söylediklerin hoşuma gitmişti... Dur, hangi konuydu, hatırlayacağım... Ah tamam! "Bir gün evde tek başına." Evet konu buydu. Bir milyon şey, bir sürü çılgınlık yapacağımı yazacaktım. Ama sen: "Hayır olmaz, çünkü bütün bunları belki yapar, belki de yapmazdın. Çünkü birden evde tek başına kaldığında, işte tam o anda, ilk kez elde ettiğin bu kadar boş zaman içinde ne yapacağını bilmezsin. Gerçeği yazmalısın" demiştin. Yazdım

da. Öğretmen bana garip bakmıştı, hatırlıyorum. Kompozisyonumu beğenmişti, pekiyi vermişti. Bir daha kötü kompozisyon yazmadım.

Benimle konuşurken, uzun zaman önce Luis ile ona bir sinemada rastladığımızda, Luis'in bana söylediği bir söz aklıma geliyordu. "Yahu Konstandis, kız sana âşık. Bunu nasıl olur da görmezsin?"

Bu arada Martha ile benim ellerim kanepenin üzerinde ve neredeyse birbirine değiyordu. Martha kompozisyonlardan ve yaptığımız sohbetlerin onu ne kadar etkilediğinden söz ettikçe, ben "Elini tutsam mı, tutmasam mı? Elini tutsam mı, tutmasam mı?" diye düşünüyordum.

Karşımızdaki küçük mutfaktan Luis bana işaret etti. Sanki "Üstüne atla" der gibiydi. Birden elini tuttum. Birazcık... Eli sımsıcaktı. Ne kadar da yumuşaktı! Eli zayıf, ufacık, bir ardıçkuşu gibiydi. Avucunun içine sığan o küçük kuşlara, ardıçkuşu derler. Elini bıraktı, aynı anda gözlerini benden uzaklaştırdı. Sanki utanmıştı ama elini avucumda bıraktı.

Ona dokunmamla birlikte sanki cereyana kapıldım desem abartmamış olurum. Ceketimi de çıkardığımdan, pantolonumun önündeki kabarıklık göründü. Şaşırdım. Utandım. Başka bir şeyler düşünüp ereksiyonu durdurmak istedim ama boşuna... Temas sürdükçe elektriklenme de devam ediyordu. Bacaklarına, azıcık görünen göğsüne de bakıyordum. Sutyen giymemişti. Göğüsleri küçük, yuvarlak, tenis topu gibiydi. Aklım karışmaya başlamıştı. Onu arzuluyordum. "Şimdi ne yapmalı?" diye düşündüm. "Ne yapmalı?"

Luis işimi kolaylaştırmak için yavaşça mutfak kapısını da kapatmıştı.

Yavaş yavaş sadece parmaklarım elinin üzerinde ha-

reket etmeye başladı. Sanki onu okşuyordum. Yine elini çekmedi.

Sonra, neredeyse farkına varmadan, ona doğru döndüm ve diğer elimle çenesini kaldırıp bana bakmasını sağladım.

— Söylesene...

Devam etmedim... Başını kaldırdığında, elimi çenesinden alıp, sırtının arkasına koydum. Sonra çok yumuşak bir şekilde onu bana doğru çektim. "Dikkat, kırılacak eşya" yazısını hatırladım. Onu böyle öptüm, kırılacak bir eşyaymışçasına. Ancak kırılacak eşya birkaç dakika içinde patlayıcı maddeye dönüşmüştü.

— Senden hoşlanıyorum, hep hoşlandım, dedim.

İşaret parmağıyla dudaklarımı okşadı.

— Yalan. Tasula'dan da Urania'dan da hoşlanıyordun. Annen beni görmene bile izin vermezdi.

Sözünü bitiremeden, Luis'in Agisilaos'u içeriye sokmamaya çalıştığını duyduk.

— Yavaş ol be sırık, diyordu. Bekle, bazı alıştırmaları çözmesine yardım ediyor.

O anda tuvaletteki Argiris de ulumaya başladı. Daha fazla dayanamıyordu.

— Evimden çıkın, yoksa polis çağırırım. Eşşoğlu eşek Retsinas duydun mu? deyip şimdi kendisi kapıyı tekmeliyordu.

"Eşşoğlu eşek" demesiyle Luis ve Agisilaos içeri daldı. Bizleri melekler gibi kanepede otururken buldular. Dosdoğru tuvalete gittiler. Önce Agisilaos konuştu:

— Sıkıyorsa çık. Kapıyı açıp polise git.

Luis yanımıza geldi. Bize baktı. Memnundu. Piç herif hayatı boyunca beni iyi çocuk kalıbından çıkarmak istiyordu. "Ahlakımı bozmak" istiyordu. Bu onun saplantısı haline gelmişti. Martha'ya doğru eğildi:

— Ne yapacaksın? Burada bu fırlamayla mı kalacaksın? Kalırsan, bir daha gözüm görmesin seni.

Martha dönüp önce bana sonra da ona baktı.

— Bilmiyorum, dedi.

Bir şeyler söylemem gereken ânın geldiğini anladım ve söyledim:

— Annemi, bizde kalman için razı etmeye çalışacağım, sonra bakarız. Her şeyden önce okulu bitirmen gerek.

Ne diye "her şeyden önce" demiştim? Agisilaos atıldı:

— Benim boş bir odam var. Annemle kalıyorum. Koskoca bir oda boş.

Martha tek kelime söylemeden kalkıp içeri gitti. Şaşkınlıkla birbirimize baktık. "Ne oldu? Nereye gidiyor?"

— Polise gideceksen, sana dokunmadan çıkmana izin veririm. Ama ancak bizi polise ihbar edersen. Yoksa evini ateşe veririm, dedi Luis Argiris'e.

— Ulan sen delirdin mi? O kadar çok istiyorsan gidip gazeteci Karalis'i bul. Ben ona sadece söyledim. İşi ayyuka çıkaran o. Ayrıca partiyi de bu işe karıştırıp, lütfen beni zor durumda bırakma. Partinin bu işten haberi yok.

Luis ile Argiris arasındaki konuşmalar bitinceye kadar Martha giysilerini bir valize doldurmuştu. Onu yatak odasının kapısında, ayakta, elinde valiziyle görünce sesimiz soluğumuz kesildi. Başına beresini de takmıştı. Onu hep öyle, saçlarında bir bereyle hatırlıyorum. Beresi bazen lacivert, bazen kırmızı, bazen de siyah olurdu. Onu öyle açık kapının çerçevesi içinde görünce, "Bereli kadın" adlı bir tabloya benzediğini düşündüm.

Bacaklarım titremeye, elim kolum tutmamaya baş-

ladı. "Onun gitmeye, en azından rahatını terk etmeye cesareti var, üstelik de durumun sorumlusu az çok benim" diye düşündüm. Yanıma geldi.

— Hayır Manolopulos, suç sende değil, üzülmene de gerek yok, dedi.

Düşüncelerimi okumuştu. Agisilaos dönüp, bir ona bir de bana baktı. Tam olarak neler olup bittiğini anlamış mıydı, bilmiyorum. Ama hepimiz böyle ne yapacağımızı şaşırmışken, yanına gelip, elindeki valizi aldı:

— Sizin ne düşündüğünüzü bilmiyorum ama benim evim ona yeter de artar bile, deyip yürüdü.

Agisilaos'un bu davranışı Martha'yı o kadar çok etkilediğinden, sadece gözleri dolmakla kalmadı, onun peşinden de gitti. Ben de bir an, biraz isteksizce "Ben de evi ayarlamaya çalışacağım..." gibi bir şeyler söylemeye çalıştım.

— Hayır, gerek yok, Agisilaos ile gideceğim, dedi.

Bunun üzerine Luis, sessizce dördümüzün oradan ayrılması ve Argiris'i layık olduğu yerde bırakmamız için işaret etti. Kuşatanları olmadan kuşatılmış tuvalette. Tam olarak ne zaman gittiğimizi bilmeyecekti.

Ancak iki blok öteye gittiğimizde sesini duyabildik. Bağırmıyordu, uluyordu.

— Martha! Martha!..

Sadece adını haykırıyordu. İyi ki o anda bir taksi geçti de, üçümüz valizle birlikte taksiye bindik, yoksa bize yetişirdi.

Argiris'i çok daha sonra gördüm. Üç kez. Bir kez evlilik töreninde, bir kez evlendikten sonra, bir kez de cenazesinde. Sadece bir zamanlar tıpkı Luis gibi partiden atıldığını duydum.

Taksideyken, Martha'ya bir şeyler söylemeye çalıştım:

— Yarın olup olmadığını söylerim... annemle konuşacağım. En azından ona baskı yapacağım, ben...

Çok büyük bir şefkatle elimi tuttu.

— Gerek yok. Benim dertlerimle uğraşmana gerek yok. Ne yapacağıma karar verene kadar Agisilaos'ta kalacağım. Sonra bakarız.

Luis, Argiris'i eşek sudan gelinceye kadar dövmemiş olsa da Martha'yı kaptığından mutluydu. İntikamını en acı şekilde almıştı. En azından birden gülmeye başlayınca bize bunu söyledi.

— Aşağılık herif hep kuyruk acısı çekecek, deyip sakinleşti.

Taksiyle giderken Luis bize, Argiris Martha'yı ararsa bulamasın diye birkaç gün bir otelde kalmasının daha iyi olacağını söyledi. İzini kaybetmeliydi.

Martha'yı Miaulis sahilindeki, John Bull barına yakın, "Mikines Oteli"ne götürdük. On iki numaralı oda. Agisilaos hâlâ valizi taşıyordu.

ALTINCI BÖLÜM
Luis'in İlk Evliliği

"Belmondo'nun kısası. Üstelik gözleri de mavi. Tam bir mavi gözlü." İlk karısı Alis, Luis'i böyle anlatıyordu.

Bizim, evliliğinden de, kızından da, iş işten geçtikten sonra, boşanmak üzereyken haberimiz oldu.

— Ben biliyordum Konstandis, Alis gibi bir isimle iyi geçinemeyecektik. Anası Alis. Babası Alis... Bu "Alis" adı daha en başından beri içime oturmuştu. Ben Aleka, Aleka dedikçe onlar Alis, Alis diyordu. En azından ona Aliki deseler, anlayacaktım. Ama Aleka'nın adını Alis'e çevirmeleri çok komikti. "İster Aleka, ister Aliki, ister Alis, ne fark eder" diyordu salak babası.

Luis, Maritsa'nın zamanında kitap pazarlamacılığına başladığında, hayatında iki felaket oldu. Birincisi Alis'i tanımasıydı.

— Kuzen, o yıllarda sinemada, tıpkı Alis'e benzeyen bir Lolita görmüştüm. "Bebeğim, sinemada Lolita rolünde sen mi oynuyorsun?" demiştim. Konstandis, kızın aklı başından gitti. Bir yandan hayır diyor, bir yandan da ha bire gülüyordu. "Olamaz bebeğim, mutlaka o sensin..."

Diğer felaketse iflas etmesiydi. Dört ay içinde, aşağı yukarı beş yüz kez Dostoyevski'nin Bütün Eserleri'ni, Govosti Yayınları'ndan çıkan O'Neil'in Bütün Eserleri'ni, yaklaşık iki yüz adet, bilinmeyen bir yazarın yazdığı bir yemek kitabını ve daha bir sürü kitabı satma-

sına rağmen iflas etti. Büyük bir başarı ama boşuna. İlk ve son olan ilk taksitten başka bir taksit tahsil etmeyi başaramadı.

Ama başına üçüncü bir felaket de geldi. Belki pazarlamacı olmadan önce de biraz kitap okurdu ama pazarlamacı olduktan sonra kitap okumak Luis için uyuşturucu gibi oldu. Bir kitabı okumadan asla satmazdı. Yemek kitaplarını bile okurdu. Bu yüzden Luis sana yemek pişirse parmaklarını yersin. Denizle olan serüveni de böyle başladı. "Elli" gemisinde aşçılık da yaptı.

Okumayı düşündüğü bütün kitapları okuması için, ikinci kez dünyaya gelmesi gerektiğini anlamakta gecikmedi. Belki de bu yüzden, belirli çalışma saatleri olan, bağlayıcı olan her işten de soğudu. Ne yani, Luis Dostoyevski'ye başlayacak da, boktan bakanlığa gitmek için okumasına ara mı verecekti? Bunu kabul edemiyordu. O yıllarda sadece Kritsinis'in öldüğü ya da koruyucusu bu dünyadan göçtüğü için imanını gevrettiklerinden değil, bu nedenle de odacılık işini bıraktı.

Luis'i kart basmaya mecbur ettiklerinde tam anlamıyla tabanları yağladı.

O yıllarda birbiri ardına, bütün bakanlıklar bu kahrolası kart basma sistemini uygulamaya başlamıştı. Ancak üç gün dayanabildi. Dördüncü gün bir daha bakanlığa ayak basmadı.

Kart sistemi gelmeden önce durumu idare ediyordu. Bir saat de, iki saat de geç kalsa, kancık şefini pohpohlayarak sorunu çözüyordu. "Canım, yetişemedim." O yıllarda trafik sorunu olmasa da, Luis bunu bile öne sürüyordu. Sadece bu sorunu öngörmüştü. Ama kancık şefi onu affediyordu.

Agisilaos bize: "Bunları bıraksın, 'canım' demesi ve trafik bahanesi kadını sakinleştirmek için yeterli değil. Manolopulos, seninle kafa bulmasına izin verme. Oturup, her dediğine inanıyorsun" derdi.

Bilindiği gibi, ar damarı çatlamış Bay Luis'in, bayanın gözlerini elden geçirdiğine, gözlerini yuvalarından çıkardığına emindi.

En azından bana bunu hemen itiraf etmedi. Daha sonra itiraf etti. Tabii ara sıra kurnazca bıyık altından gülümserdi, ama çok sonraları her şeyi itiraf etti.

— Yahu sana söyledim, ona inanma, deyip duruyordu Agisilaos.

Gerçek herhalde buydu. Luis'in hayatının yarısı bir sır perdesiyle örtülüydü. Hayatındaki bazı koskoca zaman dilimleri, bilmediğimiz olaylarla doluydu. Ayrıca hayatındaki bazı olayları da bazılarımız biliyor, bazılarımızınsa hiç haberi yok. Örneğin o Yunan asıllı Fransız, Bertan ile gidip Hint fakiri rolünü oynadığı serüveni biz çok sonra öğrendik.

— Manolopulos, sana söyledim. Madamı o biçim etmişti. Bana inanıyor musun? Evet mi hayır mı? Kadının, koridorun sonundaki o küçük masası inlemişti.

Üstelik kadın yaşlı da değildi. Bir keresinde Luis'i bakanlıktan almaya gittiğimde ben de onu tanımıştım. "Meleğim, iki saatliğine çıkayım mı? Yazarım beni istiyor." Bana yazar demeye başlamıştı. Şimdi "kuzene" ya da "Konstandis'e" "yazarı" da ekleyebilirsin. Tabii madam çıkmasına izin verdi. Aşağı yukarı kırk yaşlarındaydı ve gerçekten de köpek gibi bir suratı vardı. Bir köpeğin bütün özelliklerine sahipti. Yassı bir burun, ufak bir çene, ufak bir alın... Köpeğe benziyordu ama aslında sevimliydi. Hiç, bir köpeğin suratına, köpeklerin gözlerinin içine baktın mı, bilmiyorum? İyice bakar-

san niye sevimli dediğimi anlarsın. Tamam onlar köpek ama, onlara baktıkça insan bir hoş oluyor. Tabii bu madam, sadece yüz olarak değil, davranış olarak da bir köpeğe benziyordu. Havladığını söylerlerdi.

— Yahu Luis, onunla...

Bana baktı.

— Yok be. Deli misin?

Ama onun kalkıp çıkışa yöneldiğini görünce aklım başımdan gitti. Namussuzun dansçı vücudu vardı. Mükemmel bir vücut. Baldırlar, bel, kalçalar! Yüzü başka, vücudu bambaşkaydı. O zaman Agisilaos'a inandım. Tabii Luis'e bir şey söylemedim ama Agisilaos'a inanmıştım. "Piç herif, kadını mutlaka beceriyordur."

Ama söylentilere göre, madam, Luis'ten, daha sonra ölen bir oğul sahibi olmuştu. Üstelik söylentiler sadece bu kadar da değildi. Yine söylentilere göre, Luis bakanlıktan ayrıldıktan ve daha sonra madam da emekliye ayrıldıktan sonra bile, uzun yıllar boyunca, Luis nerede olursa olsun, o an ister evli, ister bekâr olsun, madam izini bulup, onunla buluşmaya devam etmiş. Luis, madamın hayatında tanıdığı ilk erkekmiş. Madam her seferinde Luis'in izini bulup onunla buluşması için yalvarırmış.

— Peki buluşuyor mu?

Agisilaos emindi.

— Buluşuyor.

Sonunda Luis madamın evine gitmek için onu yanına aldığında, tanık olduğu buluşmayı bize anlattı.

— Ama sizden kimseye söylememem için yemin ettirdi.

Madam, Kolonaki'de koskocaman bir dairede oturuyormuş. Bu dairede seksen yaşlarında, felçli annesiyle yaşıyormuş.

— Çocuklar (artık büyümüş olmamıza rağmen bize "çocuklar" diyordu)... Evi tam bir anıtmezar gibiydi. Evin içindeki her şey karanlık, koyu renkliydi. Duvarlar, mobilyalar, perdeler, tablolar, yer, her şey açık siyah ya da koyu kahverengiydi. Dairede, solunda ve sağında bir sürü kapı olan geniş bir koridor var. Her şey maun. Ortalıkta camdan hiçbir şey yok. Sadece ahşap. Eski, yüksek tavanlı bir apartman. Duvarlar neredeyse çıplak. Hepsi dağ bayır resimleriyle dolu, birkaç tablo, birkaç mobilya, birkaç eşya var. Kütüphaneler neredeyse bomboş. Kütüphane raflarında sadece içi doldurulmuş kuşlar var. Üstelik sadece kütüphane değil, evin her tarafı içi doldurulmuş kuşlarla dolu. Avcı olan babasından kalmış. Kuşları avlayıp, içlerini doldurmak saplantısıymış. Babası aynı zamanda ressammış da, dağ, bayır tabloları onunmuş. Biz eve girince annesi bize bakmadı bile. Tekerlekli sandalyesini havalı bir şekilde döndürüp, içeriye doğru ilerledi! Tekerlekli sandalyesi gürültülüydü. Gırç, gırç, gırç. Paslanmış ve yağlanmamıştı. Sonra bir yerlere doğru saptı. "Bunlar herhalde sonradan yoksullaşmış aristokratlar" diye düşündüm. Tanıştıktan sonra beni beklemem için salona aldılar. Yarı karanlıkta madama bakınca, sanki köpek ifadesi kaybolmuş gibiydi. Bizi karşılamak için, salonu yemek salonundan ayıran mor perdeler arasından çıktığında, yüzü, gözleri, dudakları o kadar çok boyalıydı ki, kendimi bir tiyatro oyununda sandım. Yemin ediyorum, tiyatroda maske giymiş bir oyuncuya benziyordu. Bir zamanlar Antik Epidhavros Tiyatrosu'nda İngiliz oyuncuların sunduğu bir oyundaki Klitemnistra'ya benziyordu. Evinin havası bunaltıcı olsa da vücudu aynıydı. Zarif, uzun boylu, gururluydu. Tam bir Klitemnistra'ydı. Sabahlığı orada bulunan tek beyaz şeydi. En koyu olan-

sa çoraplarıydı. Simsiyah, orospuların giydiği türden, file çoraplar.

O an yine o gırç, gırç sesini duydum... sanki dönen tekerleklere, bir demir sürtünüyordu. "Herhalde annesi koridorda volta atıyor" diye düşündüm. "Canım, neden biraz ışık girsin diye perdeleri açmıyorsun? Niye evini havalandırmıyorsun?" dedi Luis. Çocuklar, birden tavan köşelerindeki örümcekleri gördüm. Her taraf örümcek doluydu. Sanki örümcekleri de süs olsun diye bırakmıştı. Örümcekler, bütün dekorasyona tahmin edemeyeceğin kadar uyuyordu. Bana çikolata ve likör ikram etti. Dokunmadım. Madam ve Luis salondan çıktı. Perdenin arkasına geçip kayboldular. Perdenin arkasındaki bir kapının, kapandığını duydum. Ayakta bekledim. Duvarlarda bazı aile fotoğrafları asılıydı. Bir de kendi adını, Persefoni Dhertilis yazan, pekiyi notu almış, çerçevelenmiş bir hukuk diploması vardı. Persefoni Dhertilis. Adı buydu. Dhertilis. Birden salonda birilerinin olduğunu hissettim. Döndüm, bir de ne göreyim? Tekerlekli sandalyesindeki annesi, koridor ile salon arasında durmuş, hareketsiz, bana bakıyordu. "Cehenneme kadar yolun var, moruk" diyeceğim geldi. Midemi bulandırıyordu. Boynuna bir sürü kolye, bir de üzerinde bir fotoğraf olan küçük bir madalyon asmıştı. Bana sert sert, tehdit eder gibi bakıyordu. Ona yaklaşacak oldum. Bir şeyler söylemiş olmak için "Nasılsınız?" dedim. O an, uzaktan, neredeyse aynı anda, birisinin nefes alışına benzer, uzun bir ahhh sesi duyuldu. "Puşta bak, hiç zaman kaybetmedi. Madamı beceriyor" diye düşündüm. Deli ihtiyar, nefes sesi duyulur duyulmaz ortadan kayboldu. Tekerlekli sandalyesini çevirip gitti.

Tam ne yapacağımı bilmez halde, gidip gitmemeye karar vermeye çalışırken, yine Persefoni'nin soluk solu-

ğa sesi, ama bu sefer daha uzun bir ses duyuldu. Bir yandan evin boş olması, bir yandan yüksek tavanlı olması nedeniyle, Persefoni'nin sesi bana, kat kat artarak, hoparlörden çıkıyormuşçasına geliyordu. Çocuklar, sanki polisiye bir film seyrediyordum. İhtiyarın o paha biçilmez kolyelerini de gördükten sonra bundan hiç kuşkum kalmadı. Üzerinde en az on kolye saydım. İşte insan böyle katil olur. Sanki kadın seni onu temizleyip, payına düşeni alman için kışkırtıyor. Persefoni'nin sesini üçüncü kez soluk soluğa duyunca, koşup kapıyı kapatıverdim, koridordan çabucak geçip, tam soluk soluğa olan sesin geldiği yere açılan bir kapıyı yavaşça açtım. Kapının önündeydim artık. Kapının arkasında mutlaka Luis ve "meleği" vardı. Ben böyle bir manzara bulduğumda, eğilip bakmaz mıyım? Eğildim. Ama şanssızdım, anahtar deliğinden odanın ancak yarısı, hatta daha azını görebiliyordum. Odanın yarısını ve yatağın yarısını görüyordum. Yatağın üzerinde, siyah çoraplı, beyaz sabahlığını yukarı kıvırmış, yüzükoyun yatan Persefoni (ancak belden aşağını görebiliyordum); arkasında da, üzerinde bulunan, pantolon ve donunu indirmiş, yarı Luis (o kadarını görebiliyordum) bulunuyordu. Donunu hatırlıyorum, lacivert renkli ve çizgiliydi. Kadının kıçına inip çıkarken soluk soluğa kalıyordu. Sanki yokuştaki bir lokomotifti. Tam iş üstündeyken nalları dikmesi çok komik olurdu. Dediğim gibi, Luis'in durumu lokomotiften beterdi. İçimden "Tamam, bu da büyüdü artık" diye geçirdim. Persefoni'nin soluğu inlemeye dönüşmüştü. Çocuklar feleğim şaştı. Tahmin edemeyeceğiniz kadar tahrik olmuştum. Olacak şey değil. Cinayet hakkında hiçbir şey bilmediklerini söyleyen, güya hiç kuşku duyulmaması gereken bu aristokrat takımından kadınlar, Luis gibi, ellerine abazan bir

fukara ya da batı mahallelerinden yakışıklı bir oğlan düştüğünde hemen götleri kalkar...

Agisilaos konuşup duruyordu, bizlerse anlattıklarından afallamıştık...

— Evet, nerede kalmıştık? Ha, tamam... En kritik anda, tam da inlemeleri en üst noktaya vardığında, diz çökmüş olduğumdan, bir şeyin parmaklarımı yaladığını hissettim. Feleğim şaştı. Korkudan ayağa fırladım. Orada bulunan her şey gibi simsiyah bir kedi elime sürtünüyordu. Kedi en iyi sahneyi mahvetmişti. Tekrar eğilmeye fırsat bulamadan, başka bir yönden gelen bir mırıltı duyuldu. "İhtiyardır, herhalde o da röntgene yattı" diye düşündüm ve tekrar anahtar deliğine döndüm. Ama geç kalmıştım, işi bitirmişlerdi. Sadece Luis'i ayakta gördüm. Kadın da büyük bir şefkatle, tıpkı bebeklerine banyo yaptıran anneler gibi, bir havluyla, yavaşça, Luis'in şeyini siliyordu. Uzaktan yine moruğun gırç gırç sesi duyuldu. Tam anlamıyla polisiye bir film seyrediyordum, buna inanın. Kediler, karanlık, koridorlar, çılgın moruklar, örümcekler, içi doldurulmuş kuşlar... Bir tek katil eksikti. İhtiyarın kolyelerini de bütün bunlara katarsan, işte sana hazır bir cinayet. İhtiyarı öldürür, uzun zamandır istediğin arabayı satın alırsın, üstelik Persefoni'yi de evindeki hortlaktan kurtarmış olursun.

Gitmedim. Ağlama ve burun çekme sesleri arasında bir fısıltı duydum. Şimdi ikisi de yatağa oturmuştu. Persefoni'nin başının üzerinde omzu kalabalık bir herifin fotoğrafı vardı. Bıyıklı bir amiraldi bu. Herhalde, kuşları öldürüp mumyalayan babası. Persefoni birden ayağa kalktı ve görüş alanının dışına çıktı. Luis pantolon düğmelerini iliklemeye başladı. Bir dakika sonra kadın geri dönüp Luis'in yanına oturdu. "Acaba arkadaşın..?" diye sordu ve şabahlığının cebinden bir tomar para çıkarıp Luis'e

verdi. Yemin ediyorum bir tomar binlik verdi. Luis teşekkür bile etmedi. Parayı sanki maaşıymış gibi cepledi... Fakat para gerçekten çoktu, öyle normal tarifeden bir-iki binlik değildi. Kadın sonra Luis'e doğru döndü, elleriyle başını tutup gözlerinin içine bakmasını sağladı. Kadın sessizce ağlıyordu. Gözyaşları öylece akıyordu. Herhalde bunlar sahte gözyaşlarıydı. Sonunda Luis'e çılgınca şeyler söylemeye başladı: Onunla evlenmeliymiş, sağlığı kötüymüş, Luis aptallık yapmamalıymış, kendisine iğrenç davranan yeğenlerine miras bırakmak istemiyormuş, hatta kendisini öldüreceklerinden korkuyormuş vs. Luis'e buna benzer şeyler söyledi. Anahtar deliğinden "Yeğenlerin mirasını yemesin istiyorsan, zırlamayı bırakıp Luis'in adına bir vasiyetname hazırla. Şunu açıkça söylesene. Adamı satın almak istiyorsun" diye bağırasım geldi.

Sonraları hepimiz kadının mirasının ne kadar tuttuğunu hesaplamaya koyulduk. Sadece Tsakalof Caddesi'ndeki dükkân yirmi milyon drahmi ederdi. Kastri'deki çam ormanı, Anagnostopulu ve Egnatia caddelerindeki dükkânlar da cabası. Bankadaki paraları ve emekli maaşlarını saymıyorum bile. Alacağı emekli maaşı ve babasından kalıp almakta olduğu emekli maaşı...

Agisilaos yeminini bozup evlilik ve vasiyetname hikâyelerini ortaya döktüğünde, herkes Luis'i ayarlamaya başladı.

— Ulan salak, kadını alsana. Ne kaybedersin? Madem onunla yatıyorsun... Madem tohumunu helal ediyorsun, başına bundan daha kötü bir şey gelmez. Tamam; kadın senden büyük. Büyükse ne olmuş? Tsakalof'taki dükkânı da sana yazsın, sonra da köşene çekilip yaşamın tadını çıkar.

Agisilaos, Luis'i ikna etmek için kendini paralıyordu. Ancak bu şekilde, Luis'in ve onunla birlikte bizle-

rin de, gün yüzü görebileceğine inanıyordu. Planlar kurup duruyordu: Yok dokuma atölyesi açarlarmış, yok iplik fabrikası kurarlarmış... Agisilaos son zamanlarda kafasını bu tür işlere takmıştı. İdhaton Caddesi'nden kurtulup iplik fabrikası kurmak istiyordu.

Bense bunları dinlerken gülüyordum. Boşuna uğraştıklarını biliyordum. Argiris bile, bu olay duyulduktan sonra yavaş yavaş tekrar ortaya çıktı. Sanayi buzdolapları onaran küçük bir atölye açmış ve "Apostolos kadar zengin olmak için" bir tek sermaye eksikmiş.

Luis, istedikleri kadar konuşmalarına izin veriyordu. Ben böyle düşünüyorum. Hiçbir zaman gerçekten böyle bir ikilem yaşadığına inanmadım. Ama Agisilaos köpürüyordu:

— Ulan salak, milyonlar karşılığında onu becerebilecekken, jigololuk yapıp, kadını bir-iki binlik için mi becermeyi tercih ediyorsun?

Bu durumu hiçbir şekilde içine sindiremiyordu. Arkadaşlar arasında bu hengâme yaklaşık altı ay sürdü.

— Kadın zaten zengin. Sana bir şey olmaz. Hırsızlık yapmayacaksın ki!

Bu arada Persefoni'nin sağlığıyla ilgili her ayrıntıyı öğrenmişlerdi. Hatta öleceği günü bile biliyorlardı. Persefoni'nin doktorlarını bulmuşlar, muayene sonuçlarını almak için hemşirelere rüşvet vermişlerdi. Madamın kalbi gerçekten de hapı yutmuştu. Çarpıntıdan tutun da miyokart iltihabına, miyokart iltihabından da ağır iskemiye* kadar, kalbinde ne ararsanız vardı.

— Bir gün yatakta elinde kalacak, üstelik onunla evlenmemiş olacaksın. Üstelik seni cinayet zanlısı da sayabilirler.

* İskemi: Bir doku ya da organa kan akışının kesilmesi. – ç.n.

Arkadaşlar arasındaki bu hengâme, Persefoni'nin annesi, Bayan "hayalet" öldüğü zaman paniğe dönüştü, çünkü bu Persefoni'nin elindeki gayrimenkullerin iki katma çıktığı anlamını taşıyordu.

Hepimizin katıldığını belirtmeden geçemeyeceğim cenaze töreninden sonra, aramızda şimdiye kadar yaptığımız en önemli toplantıyı yaptık. Toplam on iki kişiydik. Herkes o kadar çok celallendi ki sonunda Agisilaos "Ya onunla evlenirsin ya da seninle selamı sabahı keserim. Ulan bu kadar salaklık yetti be! Herif fazlasıyla artistlik yapıyor. Hayatının fırsatını kaçıracak hali yok herhalde."

Agisilaos, zorla da olsa Luis'in hayatını kurtarmak istiyordu. Ben bu yürek paralayan toplantılara bir-iki kez katıldım. Belki bugün Luis bütün bunları daha gerçekçi bir şekilde düşünebilir ama o yıllarda bütün bunlar onu eğlendiriyor, hatta sanki kendisi değil de, bir başkası söz konusuymuş gibi davranıyordu.

— Yahu Luis, neden konuşmalarına izin verip, onlarla tartışıyorsun? Madem niyetin yok, o halde neden..?

Güldü.

— Kuzen! Sana bir şey söyleyeyim mi? Bu fikir hoşuma gidiyor. Madem istiyor ben de onu alırım, ama sonunda hem bizim bozuşacağımız hem de metelik alamayacağım kesin. Her şeyi yeğenleri alacak. Sen Persefoni'yi ne sandın? Bakma onun söylediklerine. Anasının kızıdır o. Almak için verir. Boş ver, böyle daha iyi. Harçlığım bittiğinde kadıncağız muavenet* ediyor.

Luis'in ara sıra kullandığı bu eski kelimeler çok hoşuma gidiyordu.

— Konstandisçiğim, neden her şeyi mahvedeyim?

* Muavenet: Yardım. – ç.n.

Bana siyah file çoraplar yetiyor. Persefoni, çoraplarıyla yüzüstü uzandığında muhteşem, bambaşka görünüyor. Kadın yalnız, bir çift laf etmek, güzel bir aganigi maganigi ister... Daha ne isteyeyim? Halbuki onunla evlensem, birazcık su koyuversem beni tekme tokat dışarı atar. Öyleyse neden?

Haklıydı. Sonunda Persefoni ile ilişkisi hiç kimsenin beklemediği bir anda bitti. Bir sabah gazetede evlilik ilanını okuyana kadar durumu fark etmemiştik. "Buzdolapçı" Argiris ile evleniyordu.

— Konstandis sana söylememiş miydim? İşin içine para karıştığında s...tir et gitsin. Biraz sabret, yakında bu işin devamı da gelir.

Agisilaos daha kabaydı:

— Manolopulos sana dememiş miydim? Hanımefendinin aklı kıçındaydı. Luis vermeyince satın alacak başka bir abazan buldu. Kadın satın almaya alışmış. Tabii Argiris'in ne kadar puşt olduğu da başka bir konu.

Tabii aramızdan kimse düğüne davet edilmedi. Bu yüzden, on ikimizi birden, davetsiz olarak Kolonaki'deki Ayios Dhimitrios Kilisesi'nin basamaklarında görünce, felekleri şaştı, sarılığa yakalanmış gibi sararıp soldular. Her ikisi de yatağa düştü. Evlilik ayinine polis de çağrılmıştı. Yeğenlerinin, tören bitmeden, hayatta kalan eş olarak bile mirasa Argiris'in konmasını önlemek için, uzaktan, Kennedy usulü, Persefoni'yi öldürmeye geldikleri dedikodusu da ortalıkta dolaşıyordu.

Sonunda, bitkin olmasına rağmen, hassas kalbini bilen bizler oracıkta Hakkın rahmetine kavuşmasını beklerken; Persefoni, ayinin sonuna kadar dayandı. Üstelik hem gerdek gecesine hem de koskoca bir aylık balayına dayandı. Argiris balayı için Singapur'u seçti. "Şunun şurasında ne kadar ömrümüz kaldı ki?" Singapur,

en büyük düşüydü. Lanet olasıca, bu kadar uzak bir düşü nereden bulmuştu?

Papazın tam son duaları okuduğu sırada, Agisilaos:

— Şişko, kendisini yelpazeleyecek bir de zenci köle bulmalıydı. Herif neredeyse patlayacak. Ama zaten, artık iyice tıkınacağı için patlamaktan geberecek.

Sonunda patlamaktan değil geğirmekten geberdi. Evet, bazıları geğirip rahatlar, bu da geğirip nalları dikti. Evlendikten altı ya da yedi yıl sonra (tam hatırlamıyorum), artık iyice şişko olmuştu. Bir gün (üstelik sah ve ayın on üçüydü ama herif bir de batıl inançlı değildi), bir berjerde oturup, Bohemya kristalinden bardağında viskisini içerken, tam geğireceği anda, ağzını açtı ve orada, oturmuş, hareketsiz kalakaldı. Hatta etrafta bulunanlar gülmeye başladı. Bir fıkra anlatacak sandılar. Ancak yere yüzüstü kapandığında, şaka yapmadığının farkına vardılar.

Tıpkı düğününe olduğu gibi cenazesine de, on ikimiz birden gittik. Namussuz Persefoni tam Marlene Dietrich gibiydi. Vücudu hiç yaşlanmamıştı. Siyah duvağı yüzünü örtüyor, siyah da (her zaman) ona yakışıyordu. İnsan Persefoni'nin baldırlarına baktıkça, Argiris'in neler kaybettiğini düşünüp üzülüyordu. Argiris, biri kısa, tipsiz sanayicilerin temsilcileri tarafından yapılan, diğeriyse evlendikten sonra tekrar partiye üye olduğundan, parti temsilcisi tarafından yapılan iki konuşmayla uğurlandı. Yanımda duran Agisilaos kendini tutamayıp yine iğrenç bir şekilde gırgır geçti:

— Yine Luis'e gün doğdu.

Haksız da değildi. Öğrendiğime göre, bugün bile Luis, ara sıra Persefoni'yi ziyaret ediyor. Onu iki kez Omiru Caddesi'nden yukarı çıkarken gördüm, her ikisinde de Persefoni'ye gidiyordu. Onunla konuşmadım. Nere-

ye gittiğini görmek için takip ettim. Doğru Omiru Caddesi'ne gitti, merdivenleri çıktı, sağa saptı ve Persefoni'nin evinin bulunduğu Anagnostopulu Caddesi'ne vardı. Luis'i üçüncü kez gördüğümde, tam zili çalacakken ona seslendim. Bana döndü:

— Ah kuzen, aklına hemen kötü şeyler getirme. Kadıncağız yalnızlık çekiyor. Artık altmışına yaklaştık. Neredeyse biz yaşlandık, deyip bana başını gösterdi.

Başındaki saçlar azalmış, neredeyse beyaz olan birkaç tel kalmıştı.

Ama Persefoni onu bu durumda bile satın alamadı. Bir keresinde, Perama'ya, gecekondusunda, onu ziyarete gittiğimizde Persefoni gözlerine inanamıyordu. Onunla birlikte krallar gibi yaşayabilecekken, Luis sefillik içinde yaşamayı tercih ediyordu.

Fakat artık Luis ile Aleka'nın düğününe dönsek iyi olur. Emin değilim ama, bu evlilik aşağı yukarı iki yıl sürdü. Yaklaşık üçüncü yılın başlarında, Aleka, (hatırlıyor musun?) Epidhavros'ta Luis'i sap gibi ortada bırakıp gittiği zaman, Luis o tuhaf, palyaço Bertan ile tanışmıştı. Bir daha Aleka'yı hiç arayıp sormadı. Sonunda bir gün, Aleka'nın avukatları Luis'i bulup, boşanma evraklarını imzalaması için uzattıklarında, sadece zorluk çıkarmamakla kalmayıp, bir de onlara teşekkür etti.

— Üstelik, bana evlenme teklifi eden Aleka'ydı, benden boşanma hakkına da o sahip.

Yalan da değildi.

Aleka, Luis'in mavi gözlerine deli oluyordu. Ona "Belmondo'nun kısası" diyor, şakaları ve bohem yaşamı onu etkiliyor, Luis'in, kitap pazarlamacısı olarak götürdüğü bütün kitapları satın alıyordu.

— Aleka şunu da al, bunu da al... Al, kitaplar iyi gelir, sağlık ve vitamin deposudurlar.

Aleka ha ha ha, diye güler ve yine kitap satın alırdı. Düşünebiliyor musun, Luis ancak çok sonra, Dostoyevski'nin ve O'Neill'in *Bütün Eserleri*'ni iki kez sattığının farkına vardı. Tabii Aleka kitapların kapağını bile açmamıştı. Bir kere bile. Yemek kitabının kapağını bile açmadı. Luis, bir sabah Aleka'nın, o yıllarda insanın aklını durduracak kadar büyük bir miktar olan yirmi bin drahmiden fazla kitap alışverişi yaptığının farkına vardığında durumun ciddiyetini anladı.

Tabii önce, büyük ve baş döndürücü bir hızla artan ödenmemiş taksitleri gören aracı kitabevi sahibi korktu, sonra da Luis:

— Aleka neler oluyor? Babana birkaç kuruş vermesini söylesene.

Ama Aleka doğuştan şımarık ve küstahtı. "Konstandis, kız tam bir Lolita, azgın. Hep çiklet çiğniyordu." Böylece o gün de, ağzında çikletle ona cevap verdi:

— Benimle evlen, ödeşelim. İster misin?

Tabii, bu dünyada her şeyi doğal karşılayan Luis kabul etti.

— İsterim, dedi.

Tabii kızın ailesi, kızlarını Luis ile evlendireceklerine, Luis'i öldürmeyi istiyorlardı. Ama ellerinden bir şey gelmiyordu, çünkü tek çocukları vardı. Ne yapabilirlerdi? Kızlarını mutsuz etmeden bu fikri kafasından çıkarmanın bir yolu yoktu.

Sonunda, kızlarının üçüncü intihar denemesinden sonra, Belmondo'yu evlerine kabul ettiler.

— Kuzen, gidip kızı bizzat istemeliydim. Bir buket çiçek alıp gittim. Onları etkilemek için, en uzun, en kalın ama aynı zamanda en ucuz olan bir buket seçtim.

Her biri, sapıyla birlikte bir metre uzunluğunda glayöller. İki kez az kalsın "annenin" gözünü çıkarıyordum. Hayatımda müstakbel damatlarından bu kadar çok tiksinen bir aile görmedim. Özellikle de babası.

Luis nişana kız kardeşiyle gitti. Nasıl olsa (Evgenia'ya yaptığı gibi) evlenmeyeceğine emin olan babasıysa, nişana gitmeye değmeyeceğini düşünüyordu.

Ama herhalde adamcağızların Luis'i yakından tanıdığında feleği şaştı.

— Ben, Andipas Bey, kızınız bana evlenme teklif ettiğinde kayıtsız şartsız kabul ettim. Ne bir ev ne de para istedim.

Andipas önce şaşkınlıktan dut yemiş bülbüle döndü, sonra taze pancar gibi kıpkırmızı oldu, sonunda da konuştu:

— Kızım sana evlenme mi teklif etti dedin? Bu ne cüret?

Andipas uygun kelimeleri bulmaya çalışıyordu. İçerde, kahveleri pişiren Aleka, katıla katıla gülüyordu. Herkesi şimşek çarpmışa döndüren, Luis'in bu kabalıklarını dinlemeye bayılıyordu. Ama tam zamanında müdahale edip ortalığı sakinleştirdi.

— Babacığım, Manolis benimle param için evlenmediğini söylemek istiyor.

Tabii Aleka daha sonra Belmondo'ya, para ya da ev istemediği için, bin kere enayi dedi. Her neyse, fanatik bir pinti olan babası kızına drahoma vermedi.

— Seninle paran için mi yoksan senin için mi evlendiğini zamanla göreceğiz.

Kayınpederin teklifleri açık ve netti.

— Seni yanıma, kuyumcu dükkânına alacağım (kuyumcu dükkânı sahibiydi), işi öğrenmen için. Şu kitap

işini bırak. Kitap işinde gelecek yok. Sürekli bir yerin olmadıkça ticarete atılamazsın.

Tabii Luis adamcağızı aldatmadı. Kendi planlarının biraz farklı olduğunu söyledi ve bizim bildik, özgün bir café-bar hayalinden, sonra denizden, denizci kimliğinden söz etti... Kısacası, kuyumcu olmasını pek ummaması gerektiğini anlattı.

— Alis, evlenmek istediğin adam deli, bunu bil. Böyle bir dükkâna ortak olman teklif edilecek, sense s...tir edeceksin. Bu nerede duyulmuş?

Aleka'nın annesi, Bayan Hrisanthi, kocasının davranışından rahatsız olmuştu.

— Panayotis, sen ne diyorsun, o nasıl söz?

Ama kendini kaybeden Panayotis, zincirden boşanmışçasına devam etti:

— Hrisanthi, adam madem beni s...tir ediyor, başka nasıl konuşayım? Adamı duydun, beni s...tir ediyor. Herife hazır iş veriyorum, o da kalkıp, cafélerden, denizlerden, abuk sabuk şeylerden konuşuyor.

Buna rağmen Bayan Hrisanthi, Luis'in hakkında kötü düşünmüyordu. Onu sempatik buluyordu. Luis hoşuna gidiyordu, onu eğlenceli buluyordu. Luis için başka önerileri de vardı:

— En iyisi liseyi bitirsin, iki yılı kalmış bitirmeye, sonra da avukat olur. Sınava girmeden üniversiteye gidebilir. Papaliguras Amcanın dostu. En azından iyi konuşma yeteneği boşa gitmesin. Hem hazırcevap hem de kafası çalışıyor...

Az kalsın Luis'i ikna edecekti. Ciddiyim. Bu kadar çabuk ayrılmasalar, Luis liseyi bitirme tehlikesiyle karşılaşabilirdi. Ama şimdilik, davetsiz misafir gibi, Luis'e kitap veren kitapçı araya girince, evlenmeleri tehlikeye girdi. Nişan tarihi, kitapçının Luis'i kovalamaya başla-

dığı tarihe denk düştü. Adam galiba bugün bile, anlaşılmayan iflas nedeniyle Luis'i mahkemelerde süründürüyor. Çünkü kurnaz kitapçı, Luis'in binlerce drahmilik kitapları kolaylıkla pazarlamaktaki büyük yeteneğini görünce, coşup, kendisine kiloyla bütün büyük yazarların toplu eserlerini vermeye başladı.

Ama gel gör ki, Luis bu kitapçıyı hiçbir zaman çekemedi. Luis'e hep fişler veriyor, ondan imzalar alıyor, muhasebe defterlerini yazdırıyordu.

— Aman Şey Bey, bu kırtasiye yiyip bitirecek seni. Aman be, hep kâğıt, kâğıt...

Adamı hiçbir zaman kuzen diye ya da Hacaras olan adıyla çağırmadı. Hep Şey Bey derdi. Luis hep, pek hoşlanmadığı kişilere Şey derdi.

— Ama nasıl oluyor da, salak herif hem kitaplarla uğraşıyor hem de bakkal gibi davranıyor? Sürekli kılı kırk yarıyor, bir şeyler sayıyor, bir şeyler deftere geçiriyor. Herif hayatında bir kitabın kapağını açmış değil. Sabahtan akşama kadar, o bodrumda, metal boktan bir masanın arkasında, gözlerini, kalbini, bacaklarını yiyip bitirdi. Salak herif, eriyip gitti.

Biz hepimiz, Luis'in adama metelik vermeyeceğinden emindik. Onu mimlediği gün Şey Bey, Luis'ten belasını bulmaya mahkûmdu, buldu da.

Hâlâ, kimse Luis'in mi yoksa müşterilerin mi taksitleri iç ettiğini bilmiyor, hiçbir zaman da öğrenemeyecek. Başlangıçta Hacaras, parasını bizzat kendisi tahsil etmek için, en azından müşteri fişlerini teslim ederse onu affedeceğini söyledi.

Tabii bu fişler hiçbir zaman bulunamadı. Kuzey ile güney arasında bir yerde kayboldular ya da Aleka, Epidhavros Antik Tiyatrosu'ndan ateş püskürerek geri döndüğünde onları çöpe atmış olabilir.

— Beni rahat bırakın, ben hiçbir yerde fiş görmedim. Herhalde hayırsız herif bir yerlerde sabahladı ve fişleri orada unuttu.

Fakat Şey Beyin hayatı, Luis'e dava açtığı günden sonra kaymaya başladı. Kuruşun bile hesabını tutan, parası canından kıymetli bu pinti herif, Luis ile uğraşmaktan, yavaş yavaş dükkânı boş vermeye, ne yeni mal getirmeye ne de eskisini yenilemeye, çalmaya başlayan işçileriyle ilgilenmemeye başlamıştı. Sonunda Luis'i mahvetmek hayatının tek amacı oldu. Bu arada, kitabevini bıraktı, nişanlısından ayrıldı, arabasıyla yaraladığı bir ihtiyar kadın ona pahalıya mal oldu ve tamamen dalgınlığından yazlık evini ateşe verdi. Adamın başına anlatılamayacak kadar çok felaket geldi.

Tabii, Aleka'nın babasına Luis hakkında en korkunç şeyleri anlatıp, Luis'in evliliğini engellemeye çalıştıysa da başarılı olamadı. Luis'i kadın tüccarından, esrarkeşe, eşcinselden pezevenge kadar her şeyle suçladı.

— Andipas Bey, kızınızı kurtarın. Adam ahlaksızın teki. Kızınızı sadece sokak yosması yapmakla yetinirse, bence memnun olmalısınız. Ama iflah olmaz bir komünist. Herif Hidra gibi çok başlı bir yılan. Ama benden kaçamaz, onu mahvedeceğim.

Ama Alis'in dört aylık hamile olduğu ortaya çıkınca, evliliği iptal etmeleri mümkün olmadı. Ne Hıristiyan ilkeleri, ne kamuoyu, ne de ticaretteki saygın adları böyle bir rezilliğe izin verebilirdi.

Durumun acıklı bir değerlendirmesinden sonra, Andipas çifti evliliğe karar verdi.

— Hayır Hrisanthi, ısrar etme, evlilik olacak. Hamileliğin dördüncü ayında kürtaj yapılması tehlikeli ve tavsiye edilmiyor. Ayrıca evimizde de gayri meşru bir

çocuk büyüyemez. Umarım adam düzelir. Nereye kaçacak? Adamı düzelteceğiz.

Ama şimdilik, sana söylediğim gibi, liseyi bitirmek için ders almaya da başlamasına rağmen, kendisini düzeltemediler. Belki de, olaylar araya girmeseydi düzelebilirdi. Olaylar: Luis'in en büyük tutkusu. Olaylara bayılırdı.

— Konstandis, olay yarat. Zamanın böyle rasgele, boşa geçmesine izin verme. Telefon et, randevu ver, yolları ve ofisleri arşınla. Kim bilir, belki de bir voli vurursun. Böyle oturarak boğulur, durgunlaşır, hep her şeyin boş olduğunu ve ölümü düşünür, sararıp solarsın. Şey yapacağına, uyusan daha iyi... Ama uyumuyorsan, dilini, kollarını, bacaklarını, beynini çalıştır.

Hatırlıyorum, artık evlendikten sonra bir keresinde, ben spora giderken yolda rastlaştık. Nereye gittiğimi sorduğunda, cevap vermemle başıma işler açıldı:

— Konstandis, eşofmanları giyip Likavitos tepesine koşmaya giden tipler kadar aptal olduğunu sanmıyordum. Kuzen, bu şekilde mastürbasyon yapmış olursun. Bu işe yaramaz. Böyle tek başına spor yapacağına, en iyisi, gerektiğinde, tombul bir hizmetçiye ya da eti butu yerinde bir ev hanımına takılman. Böylece hem belki oltana bir şeyler takılabilir, hem de spor yaparken daha mutlu olursun.

Bir daha spora gitmedim. Papanikolau spor salonuna verdiğim on iki bin drahmilik avans da yandı. Ancak bir-iki kez gidebilmiştim.

— Ulan Konstandis, en iyisi ben sana bir sevgili bulayım da, bütün jimnastik hareketlerini onunla yap. Bir de dağcılığı severse, birlikte dağ bayır gezersiniz. Karın

öylesine sefil ve uyuşuk biri oldu ki seninle gelmez. Bak aklıma ne geldi: Dağcılığa bayılan Bayan Nora ile tanıştırayım mı seni? Onun da sefil, hareketsiz, ayrıca da şişman olan bir kocası var. Adamcağız bir iki-kez geldi ve bıktı. O günden beri hanımefendi dağcılarla gezip tozuyor. Yüksek irtifada, vahşi şeyler bunlar. Su kaynakları, bülbüller, köknarlar. Ben de dayanamadım. İki kere gittim, sonra tamam. Ama sen spora susamışsın...

Yalan da değildi. Nora diye birisi gerçekten vardı! Her şeyiyle tam bir hanımefendi. Üstelik piç herif beni kendisiyle tanıştırdı da. Başta inanmadım, ama bir öğleden sonra, kendimi birden, eşi Bay Stelyos'un koltuğunda, karşımda bulunan Bayan Nora ile kalkmamacasına otururken bulunca, sadece inanmakla kalmayıp, artık vazgeçmek için çok geç olduğunu anladım.

— Seni kuşkucu seni, Luis bir şey söylediği zaman ona inanmalısın.

Nora da kolay kolay göz ardı edilecek bir kadın değildi. Yüzü kaynaklar ve köknarlar sayesinde gül kırmızısı renginde, vücudu dağcılıktan dinç, göğüsleriyse sürekli spor yapmaktan azami derecede dikti... Bize,

— Küçüklüğümden beri spor yapmayı severim, dedi.

Namussuz tam bir yaban kedisi gibiydi. Hayatımda bu kadar esnek bir vücut görmedim. Luis bana:

— Konstandis, eğer bir gün onunla yapmak istersen, kadının doğası gereği onu ters çevirmen gerekmeyecek. Lastik gibi. Ayak parmaklarını ağzına götürebiliyor, böylece birden karşına dünyadaki en güzel kız, üstelik doğru yerde ortaya çıkabiliyor. Kadın ne de olsa spor yapıyor. Hayal gücü olduğu ve kendisinden istediğin sürece giremeyeceği pozisyon yok.

Bana bütün bunları anlattıkça ben kendimden geçiyordum.

— Dediğim gibi, ben doğuştan dağcılığa karşı olmasam, bu pastoral maceradan kesinlikle vazgeçmezdim.

Sonunda bu "şuh" kadını o kadar çok merak etmeye başladım ki, hem vicdan azabını, hem korkuyu, hem endişeyi aşmaya hazırdım.

— Ulan sana ne? Ben seni idare ederim. Bırak İulia ne hali varsa görsün. Ona arsalardan falan söz ederiz. Gidip ona ucuz bir arsa bulduğunu söylesen, seni cehenneme bile yollar. Hayatı boyunca hep fırsatları kovaladı.

Biraz daha konuşsa beni ikna edecekti. Evlendiğim günden beri ilk kez İulia'yı aldatmış olacaktım.

— Kuzen sana başka ne diyeyim? Sana daha da kötüsünü söyleyeyim mi? Sen ömür boyu onu takdir et, oysa o fırsattan fırsata koşsun. Sonradan kafanı duvarlara vurup, "Ulan, neler kaçırdım!" demek istemiyorsan, sen de kendi maceranı yaşa.

İulia hakkında ne zaman konuşsa, Luis hep bazı şeyler ima eder.

Her neyse, tam ne olduğunu anlayamadan, Harilau Trikupi ve Solonos caddelerinin kesiştiği yerde bulunan evlerinde, kendimi Bayan Nora ve kocası ile konuşurken buluverdim.

Bize kocasının önünde:

— Siz Stelyos'u boş verin. Bu adam yağları üzerinde oturup, egzoz gazı soluyarak ölecek.

Stelyos hep ağzına çikolata, fıstık, fındık ya da ne bulsa atıyordu.

— Ben egzoz gazını seviyorum. Bana niye takılıyorsunuz? Vücudum buna alıştı, deyip gülüyordu.

Akıllı bir çocuktu. Operada baritondu. Ama Nora da haklıydı. Kocasını yüz kere boynuzlasa bile, Nora'yı suçlayamazdınız, çünkü Stelyos operada ne zaman şar-

kı söylese her türlü cinsel ilişki yasaktı. Tam bir boykot. Her cinsel ilişki sonrasında sesinin kısıldığını ve Nora'sının şeyi için kariyerini tehlikeye attığını fark etmiş. "Özür dilerim Nora, ama..."

Hanımefendi böylece dağcı olmak zorunda kalmış. Tabii bu tesadüfen olmuş, çünkü kendisini sadakatsiz yapan ilk kişi, operada yönetmen yardımcısı ve hasta bir dağcı olan Lakis imiş. Her ne kadar Nora hep denizi sevmiş olsa da, Lakis ona dağları sevmesini öğretmiş.

Daha sonraları, Lakis'te garip bazı eşcinsel eğilimler baş gösterdiğinde ve çok acıklı koşullar altında ayrılmak zorunda kaldıklarında da değişen pek bir şey olmadı. Her ikisi de dağcılığa devam etti. Lakis eski bir sahne dekoratörü ile, Nora da eski bir kız lisesi spor öğretmeni ile. Stelyos Nora'ya güveniyordu. Nora'ya o kadar güvenmese de dağ bayır seven insanlara güveni tamdı. Yüksek irtifada insanın sadece bedensel güç değil, ahlaki güç de kazandığına inanıyordu.

— Konstandisçiğim. Stelyos dünya tatlısı, modern görüşlü bir adam. Nora'sına ne sitem ediyor, ne de kıskanıyor, adamın karşısında böyle diyordu Luis, Stelyos da gülüyordu.

— Ben doğanın insanı arındırdığına inanıyorum. Benim ne yazık ayaklarım tutmuyor, yoksa ben de dağ tepe tırmanmak isterdim.

Böylece ben de dağcı oldum. Ama çok uzun süreliğine değil. İulia bir keresinde son anda benimle gelip, hep hangi arsaları görüp satın almaktan vazgeçtiğimi görmek istediğini söyledi. Beni yine Luis kurtarmıştı. Nora'yı aramasını ve gelemeyeceğimi haber vermesini istedim, bir de bildiği satılık bir çiftlik varsa, İulia'yı götürmek istediğimi söyledim. Biliyordu da. Böylece şaka

maka o pazar günü, Eğriboz Adası'ndaki Vasilika yöresinden bir arsa satın aldık, daha doğrusu kendi adına o satın aldı. Günümüzde bu arsanın değeri çok büyük, epey milyon eder ama o zamanlar yüz bin drahmi bile vermemiştik. Toplam altı dönüm, meyve ağaçlarıyla dolu bir arsa.

Nora'yı bir daha görmedim. Sadece Luis'ten tekrar denizi sevmeye başladığını duydum. Luis, Nora'yı Limanakia'da, kürek tutkunu bir adamla görünce,

— İyot da en az oksijen kadar yararlıdır, demişti ve her ikisi de katıla katıla gülmüştü.

Sonuçta Luis bana olay peşinde koşmamı söylerken haklıydı. Bunu kendisine söyledim.

— Konstandisçiğim bunu ben değil senin şairin söylüyor. Beni sen tanıştırdın onunla, Kavafis ve İthaka ile. En değerli olan yolculuktur. Adamcağız bunu tekrarlayıp duruyor. Sen mesajı anlamadın. Sana bir şey söyleyeyim mi? Beni Aleka'dan kurtaran da olayların peşinden koşmam oldu. Eğer olayların peşinden koşmasam, o zırdeli Bertan ile hiçbir zaman gitmezdim.

Ama işin aslı tam da böyle değildi. Bertan ile karşılaşmasalar da Aleka Luis'i terk edecekti, artık dayanamıyordu. Luis'e değil, olaylara dayanamıyordu.

— Kuzen, doğrusunu söylemek gerekirse, kızcağız günde üç öğün yemeye, sinemaya gitmeye, dondurma yemeye alışmıştı... Üstelik alışkanlıklarımız da farklıydı. Yürümeyi sevmez, evin soğuk olmasını istemez, elde çamaşır yıkamak istemezdi. Beni ne yapsın? Benimle haftanın bir günü tok, diğer altı günse aç gezebilirdi.

Ama babası, evliliklerinin ilk ayında onlara harçlık veriyordu, sonra harçlığı kesti.

— Buraya kadar. Ben, beyefendi hazır para bulsun diye çalışmayacağım, diyordu babası, artık sevgi ve çiçeklerin kendisine yetmediğinin farkına varan kızına.

Korku içinde, baba ile yaşayıp Luis ile ara sıra birlikte olmakla, Luis ile yaşamanın aynı şey olmadığını keşfetti. Birden, herkesi şaşkına çeviren bütün o şakaların sadece zaman geçsin, gırgır olsun diye söylenmiş boş laflar olmadığının farkına vardı. Bütün bunların bir yaşam şekli olduğunu, Luis'in tamamen böyle olduğunu anladı.

Hatta önce babasının işyerinde çalışmayı reddettiğinde, bu Aleka'ya o kadar saçma görünmüştü ki...

— Sen delirdin mi? Nasıl yaşayacağız? Bir ay içinde doğuracağım. Üstelik İKA* kartın bile yok. Hastane parasını kim ödeyecek? Yoksa yoksulluk kartı sayesinde mi doğum yapacağımı sanıyorsun? Babam açıkça söyledi. Bize bir daha metelik vermeyecek. Ne yapacağız? Söylesene!

Gerçekten de babası kararlıydı.

— Dükkâna gelsin, mesleği öğrensin. İyi bir maaşı da olur, onu İKA'ya yazdırırım. Daha ne ister?

Aleka, babası ile kocası arasındaki arabulucu olmuştu. Aleka ile Luis arasında bitmek tükenmek bilmeyen kavgalar başladı. Luis bugün bile bu kavgaları hatırladığı zaman, bacaklarına bir çeşit felç iniyor.

— Çocuğum, konuşsana. Babam ne yapacağını soruyor, planlarını öğrenmek istiyor. Ama kendisinin çalışıp da senin oturmana izin vermeyecek. Tabii, benim çalışıp da senin oturmanı tercih etmiyorsan.

Luis, Aleka'nın yeterince feminist olmamasından mutsuzdu.

* İKA: Sosyal Sigortalar Kurumu. – ç.n.

Onu hastanede ziyaret ettiğimde, bana sonunda bütün evlilik hikâyesini anlatıp kederle,

— Kuzen, gerçek bir feminist asla kendisinin evde oturup, kocasının çalışmasına izin vermezdi, dedi.

Gerçekten de o kavgalar dönemi boyunca, bacaklarına garip bir felç inmişti. "Aleksandra" Hastanesi'nin sekizinci sınıf koğuşuna, yoksulluk belgesi sayesinde gitmişti. Aynı dönemde, karısı, Atina'daki mükemmel bir özel klinikte kızlarını dünyaya getiriyordu. Tabii masrafları babası karşılıyordu.

Sonunda Luis, kaçınılmaz gerçekler karşısında kuyumcu olmak zorunda kaldı. Aleka'ya;

— Tamam, bunun da icabına bakalım, deyip, icabına baktı. Kuyumcu da oldu.

Tabii, bu son ödün verme o kadar kolay ve kavgasız olmadı. Ödün verme öncesinde, Aleka'nın intihar etme, kayınvalide ve kayınpederinin Luis'i aç bırakma ve onu kapitalist sisteme yönlendirme girişimleri gibi acıklı sahneler yaşandı:

— Salaklaşma, altın altındır. Değeri hiç düşmez.

Bu kayınpederin sürekli söylediği nakarat, kendi sloganıydı.

Andipas yardımı kesince, tahmin edebileceğin gibi, bu arada kiralamış oldukları evin ekonomik dengesi bozuldu. Kira ödenmemiş, elektrik kesik, su kesik... Bacaklarına felç inmesi kaçınılmazdı. Devamında hastaneye yattı, kızı doğdu, sonunda da hastaneden çıktı.

İlk öncü depremler, hastaneden çıkıp, evine varıp, şaşkınlıkla elindeki anahtarın kapıya uymadığını fark edince başladı. "Kodumun anahtarı" deyip duruyordu. Sonunda zili çalmaya karar verdiğinde kapıyı bir dev-

let memuru açtı. Luis her "mutlu" insana devlet memuru der. Pijama, terlik, kanepelerde örtüler, kıpkırmızı, şişmanca yanaklar görür görmez "devlet memuru göründü" der. Hiçbir zaman da yanılmadı.

— Bu adamları Konstandisçiğim, hemen anlarsın. Kendilerinden emin ve sakindirler. Yaşamları boyunca ne başka bir dünya savaşının ne de başka sarsıcı bir şeyin olmayacağından emindirler. İşleri bitmiş. Bir zamanlar solcu da olsalar, zaman içinde muhafazakâr oluyorlar. Suratları, hareketleri, zevkleri değişiyor. Kurbağa gibi, sanki düztabanmış gibi yürürler. Hem evlerinde hem evin dışında, yüzlerinde bir maske ile dolaşırlar. Üstelik sadece bir maske değil, birçok maske takarlar. Çocukları için başka, müdürleri için başka, karıları için başka, metresleri için başka maske... Tamam, istisnalar da var ama maske maskedir.

İşte tam bu beyefendi kapıyı açtığında, Luis adamı görür görmez kokusunu aldı. İçinden "herhalde nüfus memurudur" diye geçirdi.

— Kuzen, nüfus memurlarının da başka bir şeyi vardır. Onları görür görmez anlarsın.

Luis insanları, çalıştıkları kuruma göre, kurumları da çalıştırdıkları insanlara göre ayırır.

— Veznedarın suratı başka, vergi memurunun suratı başkadır. Konstandis, genellikle rüşvet kabul eden devlet dairelerindeki memurların zamanla yüzü dönüşüme uğruyor. Onlara bakarsan, anlarsın. Burunları büyür, daha eğri olur, biraz daha kelleşir ve yüzlerine şeytani bir gülümseme eklenir. Dikkat edersen, hepsinin, küçük ve sıkı dudakları, bozuk dişleri, kartal gibi gözleri vardır ve hafif kamburdurlar. Kuzen, hayatımda rüşvet alıp da hafif kambur ve sinsi bir gülümsemesi olmayan bir adama rastlamadım. Ciddiyim...

Büyük olasılıkla mal sahibinden, eski kiracının ne mal olduğunu duymuş olan nüfus memuru, eski kiracıların daireyi bıraktığını, kendisinin burayı kiraladığını, kendisini fazlasıyla rahatsız ettiklerini, artık rahat bırakmalarını homurdandı. Luis'e bir deste mektup ve ödenmemiş fatura verip, kapıyı neredeyse yüzüne kapattı.

Böylece Luis, kayınpederine gitmek zorunda kaldı. Orada ilk kez kızını gördü. Lolitası, Luis'i görür görmez:

— Olay istemiyor muydun? Şimdi olaylara doyabilirsin, deyip sırt çevirdi.

Herhalde, "olaylarla" ilgili teorisini beklenmedik bir zamanda, evlenmeden önce anlatmış ve o zamanlar bu teori Luis'in işine yaramış, Aleka'nın hoşuna gitmiş, hatta bu teori onu büyülemişti.

Fakat, Andipas Ailesinin Luis'i karşılama şekli garip hatta kuşku vericiydi. Zaten Luis'in kayınpederi ve kayınvalidesiyle yaşamaya hiçbir itirazı yoktu. Gerektiğinde, onlara bu iyiliği de yapardı!

— Panayotis Beyciğim, sen tatlı canını üzme. Ben her yerde idare ederim, kızın idare etmez.

Andipas yine çıldırmaya başlamıştı. Luis denilen bu adam, yanında iki saat kalsa, Andipas'ın hemen kolesterolü ve tansiyonu fırlıyordu.

— Hrisanthi, çıldıracağım, dayanamıyorum, damadımız beni çıldırtacak!

Luis için feci olansa hâlâ Aleka'yı beğenmesiydi.

— Konstandis, o kahverengi mini eteğiyle onu görür görmez, nasıl desem... Miniyi kuyumcusu satın almıştı. Delirdim, üzerine atlamak için fırsat kolluyordum.

— Retsinas Bey, "kızın" ne demek oluyor? "Karım" demelisin. Uyan artık, sen evlendin. Sorumlulukların var,

çocuğun var. Tamam, ben klinik parasını verdim. Tabii iyi yapmadım ama yoksullar gibi de yolda doğum yapmasına izin veremezdim.

Luis daha fazla dayanamadı.

— Ama barba, ben yoksullar gibi hastaneye yattım. Sen ne anlatıyorsun şimdi?

Kayınpederine hiçbir zaman baba dememişti. Ya barba ya da Panayotis Bey derdi. Andipas'ın yüzü yine öfkeden pancar gibi oldu. Çatlayacaktı.

— Tamam Panayotis, sakinleş, diyen Bayan Hrisanthi alnındaki teri silmeye çalışıyordu.

Andipas, bu adamla iki laf edemiyordu. Ağzından çıkan her sözün kendi aleyhine döndüğünün, gerçek yüzünü ortaya çıkarıp, kendisini geri zekâlı, çıkarcı, kötü biri gibi gösterdiğinin farkındaydı. Bütün yaşamı boyunca hep iyi Hıristiyan, yardımsever biri rolünü oynamıştı, birden "bu herif ortaya çıkıp..." kızı ve karısının gözleri önünde kendisini rezil ediyordu. Tabii, yüzüne karşı ağır bir küfür savurup, örneğin çeyiz yiyici ya da dolandırıcı da diyemiyordu, çünkü Luis bunların hiçbiri değildi. Doğal olarak, kendisine karşı mücadele etme fırsatı vermeyen Luis'in tamamen kendine özgü bir adam olduğunun kokusunu almıştı, ama yine de onunla başa çıkmanın yolunu bulamamıştı. Sana dediğim gibi, Andipas'ın, Luis yüzünden önce feleği şaştı, kısa süredeyse, karıcığı Hrisanthi damadına sinirlenmekten vazgeçip, artık kendisini eğlenceli bulduğunu saptamasından sonra bu şaşkınlık korkuya dönüştü. Yani tam bir dram. Sadece dram da değil, senin de birazdan göreceğin gibi tam bir trajedi. Ama Andipas pes etmiyordu.

— Acaba kiranı da mı ödememi istiyorsun? Yoksa Alis'in sırf kapristen buraya taşındığını mı düşünüyor-

sun? Hayır efendim. Evden kovulduğunda ne yapabilirdi? Ben de babası olarak ne yapabilirdim? Onu sokağa, elinde valizleriyle seni beklemesi için mi bıraksaydım?

Aleka bütün bu tartışmalara dayanamadı. Tepindi, kapıları pencereleri çarptı ve ailesinin kendilerine verdiği mutfağın yanındaki odaya gitti. Bütün eşyalarını da ortaya toplamıştı; kasalarda kitaplar, kâğıtlar, pılı pırtı, valizler, "hayırsızın" gitarı (kayınpederi Luis'e hayırsız diyordu) ve tabii ki bebeğin beşiği. Odadaki tek yeni ve temiz eşya, Luis'in kız kardeşi Andigoni'nin armağan ettiği gelin yatağıydı.

Luis, konuşmak için odaya girdiğinde Aleka'yı, yatağa yüzüstü uzanmış, ellerini yumruk yapmış, yastığı yumruklayıp ağlarken buldu.

— Ne desem ki, kuzen... Bu dırdırın bitmesi için gitmeye karar vermeme rağmen, yine kalçalarını gördüğümde dayanamayıp üzerine atladım. Ama o da dayanamadı. Kapıyı kapatmaya bile fırsatımız olmadı. Beni suya hasret, kurumuş toprak gibi içine aldı.

Luis, Bayan Hrisanthi'nin onları iş üstünde gördüğünden emin, çünkü o anda duyduğu bir ayak sesinden başka, salonda kahvelerini içerken, bakışlarını ondan kaçırdığını fark edince bunu anladı. Hrisanthi, Panayotis'in, "Bu herife zehir bile verme" demesine rağmen Luis'e kahve pişirdi.

— Kuzen, Bayan Hrisanthi çok çekingen, bir de bizi öyle görünce kim bilir içinde ne fırtınalar kopmuştur.

Ama hemen işe koyulamadılar, beşikteki kızlarının ağlaması onları durdurdu.

— Bebeğin ağzına emziği koyup gel. Emziğini bir yerlere düşürmüştür, dedi Aleka.

Luis, inik pantolonu ile koşup emziği aradı, buldu, kızının ağzına koydu ve...

— Kapıyı kapat, sonuna kadar açık bırakmışsın.

Kapıyı da kapatıp Aleka'ya döndü. Aleka'nın arkasına geçip diz çöktü, önce birazcık belini okşadı, poposundaki aralığı okşadı, birkaç saniye kıpırdamadan, hayran hayran bu manzaraya baktı. Sonra bir yastık alıp, arka tarafının daha yükseğe çıkması için Aleka'nın karnı altına koydu ve...

— Kuzen, muhteşem, bitmek tükenmek bilmeyen bir vücut.

Luis, hiçbir zaman arkadaşlarından bir şey saklamazdı. Arkadaşlarına her şeyi ayrıntılı bir şekilde anlatmayı severdi. İster karısı söz konusu olsun, ister geçici bir sevgilisi, hiç ayrım yapmazdı.

— Kuzen, bunları anlatırken, sanki ikinci ve üçüncü kez bunları yaşıyorum. Ayrıca, anlattıkça bunların kalıcı olmaya, tarih olmaya, bir yerlere yazılmaya başladığına inanıyorum. Tabii piliçler utanıyor. Arkadaşlarıma söylememeliymişim...

Gerçekten de Luis, aşk hayatındaki her yenilik ve değişimi bize anlatmaktan çekinmezdi. Daha sonraları, kendisiyle yatmış olan kadınlara rastladığımızda, bedenleri, yataktaki davranışları, hatta nasıl orgazm oldukları, meme başlarının ne renk olduğu, küçük olup olmadığı, düşkünlükleri, sapkınlıkları hakkında her şeyi bilirdik.

Aleka'nın klitorisinin boyutunu bile biliyorduk.

— Çocuklar, koskocaman, bir meşe palamudu gibi.

Aleka'yı yüzüstü yatırıp, üzerine çıkıp, içine girdiğinde, klitorisine sadece dokunman bile, gelmesi için yeter. Fakat içine yavaşça, tatlı tatlı, şefkatle girmeni ister. İçine girdikten sonra istersen ona bir barbar gibi davran, onu parçala, hiç rahatsız olmaz ama içine girene kadar kibar olmalısın, onu hazırlamalısın, vs... Yastık sayesin-

deyse her şey mükemmelleşiyor, kendiliğinden doğru yeri buluyor.

Piç herif bize bütün bunları o kadar ayrıntılı anlatıp, o kadar çok tahrik ettiğinden, şeyimizi ve kızarıp bozarmamızı nasıl gizleyeceğimizi bilemiyorduk. Özellikle, otuz santimden büyük olduğundan hiçbir şekilde saklanması mümkün olmayan bir penisi olan Liakopulos da aramızda olduğunda, cinsel isteklerimiz isteri noktasına varıyordu.

— Ulan Luis, beraber olduğun kadınları rezil ediyorsun, küçük düşürüyorsun be!

Beni azarladı.

— Neden kuzen? Eğer gurur duyacakları yerde, utanılacak bir şey yaptıklarına inanıyorlarsa, o zaman sana katılıyorum... Ben onları bu şekilde övüyorum.

— Ama bizim de aklımızı çelip, kafamıza kötü şeyler sokuyorsun... Acaba bizim de...

— Kuzen, ben de erkeğim, bu işlerden anlarım. Örneğin, Aleka seksi görünse sen arkadaşım olduğun için ona göz banyosu çekmeyecek misin, ya da onunla yatmak istemeyecek misin? Ahlak, dostluk gibi şeyler seni engelliyor olabilir tabii ama bunun hiçbir önemi yok. Kuzen, ben bu riski göze alıyorum. Ama, olur da iş bu yönde gelişirse, Aleka da biraz kuyruk sallasa onunla yatacağına eminim. Kendimizi aldatmayalım. Onunla yatmasan bile, bir gün onunla yatmadığına pişman olmayacağını da söyleme...

Ama Andipas, Luis'i köşeye fena sıkıştırmıştı. Luis hastaneden çıkıp, Aleka ile ilk kez karşılaştığında yaşadığı o cinsel ziyafetten sonra, Aleka'dan ayrılamıyordu.

— Çocuklar, Aleka beni tahrik ediyor, çıldırtıyor.

Eklemleri bile seksi. Her şeyi. Ayak parmakları ile. Daha ne diyeyim? Her pozisyonu tahrik edici.

Böylece üçüncü günden itibaren Luis seferber edildi. Her şeyi de kabul etti. Kuyumcu olmasını mı istiyorlardı? Kuyumcu da oldu. Sabah yedide mi kalk borusu? Tamam, sabah yedide.

Andipas, Luis'i parmağında oynatmaya başladığından, zevahiri kurtarmak için bile kibar olmaya çalışmıyordu:

— Uyan tembel herif. On dakika sonra gidiyoruz.

Ev tam bir kışlaya dönüşmüştü. Luis daha kahvesini içemeden dışarıdan korna sesi geliyordu. Bip bip bip... Aynı anda yüzünü yıkayıp, ayakkabılarını, ceketini giyip, küfür ediyordu. "Tanrı aşkına nasıl bir işe bulaştım" deyip işine gidiyordu.

Sabah sigarasını içmesine bile fırsat vermiyorlardı. Sigarasını içmeye yetişemiyordu. Yetişse bile, Bayan Hrisanthi'nin başı ağrıdığından sigara içmesine izin verilmiyordu. "Ne diye sigara yakıyorsun? Duman Hrisanthi'nin başını ağrıtıyor." Luis sigarayı söndürür, ana avrat düz gidip, çıkardı. Aleka o anda yatağın içinde diğer tarafa döner, kızları Luiza ise ağlardı.

— Bırak ağlasın, daha ne kadar ağlayabilir ki? Sonunda ağlamaktan bıkacak.

Bu arada Luis, kayınpederinin Austin marka arabasına biner binmez hareket ederlerdi.

— Yine geç kaldık.

İster inan ister inanma ama iki ay içinde Luis mükemmel bir kuyumcuya dönüşmüştü. Andipas şaşkındı. Hatta Luis, beğenilen, kapış kapış giden, kendi tasarımı mücevherler bile üretmeye başlamıştı. Bilmem, kü-

çük yılanlardan oluşan, üzerinde elmaslar bulunan yüzükleri bilir misin? Luis'in tasarımıydı. Bütün kuyumcular bu yüzükleri taklit etti. Dediğim gibi, tam bir kuyumcu ustası oluverdi. Kayınpeder gözlerine inanamıyordu. Bu ne ince, ne süratli, ne özenli işçilikti! Luis adeta nakış işliyordu. Artık Luis'i ne görebiliyor ne de haberlerini alabiliyorduk. Hep kayınpederinin yanındaydı. Öğlen tatilinde bir sandviç yiyip, siparişleri hazırlamak için hemen dükkâna dönüyorlardı. Yüzükler, kolyeler, zincirler... Dükkânı öğleden sonra yine açıp, akşam sekize kadar çalışıp, Austin'e atlayıp eve dönüyorlardı. Luis'te çıt yoktu. Örnek insana dönüşmüştü. Hiç şikâyet etmiyor, hiç küfür etmiyordu.

Yavaş yavaş maddi açıdan da rahatlamaya başlamışlardı. İşi büyütmek için yan taraftaki dükkânı da kiralamışlardı.

— Manolisçiğim, sabredelim de buradan ayrılıp kendi evimize gittiğimizde yine kirada oturmayalım, kendi evimizi satın alalım.

Aleka her gece, yataklarında mutluluk içinde hep bu tür şeylerden söz ediyordu. Ev için, çocuk için, yeni paltosu için, yeni elbise için planlar kuruyor, "sen de bir şeyler al" diyor, lame giysiler, sırtı açık elbiseler kendisine yakışıyor muymuş diye soruyordu...

— Daha sonra bir de araba alırız. Ne dersin?

Luis bunları dinlemekle yetiniyor, cevap vermiyordu. Sadece dinliyordu. Luis hayatında ilk kez dolap beygirine dönüşüp, sonsuza kadar kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. Bunu daha sonra kendisi de kabul etti. Ama o dönemde, bizden hiç kimse "sonunda adam olup olmadığını" ya da bazı nedenler yüzünden bu duruma katlandığını ya da genel olarak dünya ile bağlantısını kesip kesmediğini bilmiyorduk.

Bu arada, salonun diğer tarafında, "babanın" yatak odasında, bambaşka konuşmalar geçiyordu:

— Hiç bu kadar yanılmamıştım. Damadın tam bir sanatçı. Namussuz, melekler yaratıyor.

Yalan da değildi. Luis melekler de yapmıştı, hatta tasarımın mükemmel olması, bütün piyasayı altüst etmişti.

— Altında böyle işçilik daha önce görülmedi.

Andipas, ondan korkmaya da başlamıştı. Yarın, öbür gün, Luis ortak olmak isterse?

— Ama ona söz vermiştin, deyip duruyordu Hrisanthi.

— Söz vermiştim ama, ben öldükten sonra ya da emekliye ayrıldıktan sonra ortak olmaktan söz ediyorum. O zaman, tamam, bütün dükkân onun olsun. Sonra, diyelim ki ortak olmasını kabul ettim. Ona güvenebilir misin? Tamam, şimdilik dürüst davranıyor, ama dükkâna ortak olsa, davranışları aynı mı olur, yoksa bizi kapıya koymak mı ister? Sonra aklımdan bir türlü, gizlice bir şeyler çevirmekte olduğu fikri gitmiyor. Birileri onu bakanlıklara ve polise gidip gelirken görmüş.

Bayan Hrisanthi ise artık kocasının korkularını paylaşmıyordu. Son günlerdeyse Aleka ile babası arasında kavgalar başlamıştı, çünkü Aleka, Luis'in maaşla çalışmasını istemiyor, babasının onu ortak yapmasını istiyordu. Hrisanthi de aynı şeyi söylüyordu:

— Onu ortak yap, söz vermiştin, yoksa onu kaybedebiliriz. Eğer onu Aleka'ya bağlayacak daha kuvvetli bir şey olmazsa...

Andipas ise Luis'i kaybedeceklerine inanmıyordu.

— Nereye gidebilir ki? Talih kuşu başına konduğu sırada mı?

Bütün bu konuşmalar Bayan Hrisanthi'nin, giderek Panayotis'ten daha fazla umudunu kesmesine yol açıyordu.

— Kuzen, bu umutsuzluğu, Panayotis'in kişiliği ve pintiliğiyle mi, yoksa cinsel sorunlarıyla mı ilgiliydi, bilemiyoruz, demişti daha sonra Luis.

Son zamanlarda Andipas rahat uyumamaya da başlamıştı. Gece kalkıyor, evin koridorlarında, bahçede, sanki kötü bir şey olacağını sezmiş gibi volta atıyor ve her zaman yatağına girmeden önce, çocukların odasına doğru açılan hol kapısını kapatmaya dikkat ediyordu, çünkü artık seks yaparken çıkardıkları sesleri duymaktan bıkmıştı. Sinir oluyordu.

Luis'in bana anlattıklarından, Bayan Hrisanthi'nin bir zamanlar Aleka'ya, ne yazık ki babasının cinsel yaşamının hiç iyi olmadığını ve Egina'daki yazlığı satın aldıkları zamandan beri tamamen iktidarsız olduğunu itiraf ettiğini öğrendim. O zamandan beri altı ayda bir ancak şey yapmak istiyormuş, üstelik hiçbir zaman iktidarsızlık ile yazlık ev arasındaki bağlantıyı kuramamış, üstelik doğanın insanı gençleştirdiği gibi şeyler söylenir... Hiçbir gençleşme olmadı. Tam tersine...

Andipas'ın yine evin içinde dolaşmaya çıktığı gecelerden birinde, Hrisanthi neden bu kadar sinirli olduğunu sorma cesaretini kendinde buldu.

— Yok bir şey. Sen uyu.

Sonra yatağın kenarına oturdu ama yatmadı. Hrisanthi "yok bir şey" deme şeklinden, yine çocukların, sevişirken çıkardığı sesleri duyup sinirlendiğini anladı. Bir şey söylemedi. Sadece kocasına sırtını döndü ve gözleri doldu. Ama birazdan Andipas, Hrisanthi'nin sırtına dokunup, artık fazla olduklarını, onlara dayanamadığını, bir ev bulmaları gerektiğini söyledi.

— O bir hayvan. Sabah akşam aynı işi yapıyor. Buradan gitsinler.

"Mutlu olmalısın" diyecek oldu, ama kendini tuttu ve sustu. Panayotis yatağa girmeyip, ne yapacağını bilmeden yatağın kenarına oturup neyi unuttuğunu hatırlamaya çalışıyordu... "Ah! tamam, çalar saat." Pazar sabahıydı, gün ağarıyordu, Egina'ya gideceklerdi ve ilk kez çalar saati kurmayı unutmuştu.

— Bu herifle aklımı kaybedeceğim, az daha çalar saati unutacaktım.

Ama Luis de uzun zamandan beri, evdeki varlığının karı koca üzerinde katalizör bir etkisi olduğunu görüyordu. Yani bir zamanlar, aşılmaz bir duvar gibi görünen ilişkilerinde artık bazı çatlaklar olduğunu, bir yerlerden içeri soğuk girdiğini hissediyor, öngörüyordu.

Sabah, Bayan Hrisanthi'nin gözyaşı gecesinden sonra, çalar saat deliler gibi çalmaya başladığı an çok garip şeyler olmaya başladı.

— Kuzen bu çalar saat değil küçük bir davuldu. Ölüleri diriltecek güçte, yangın alarmı gibi.

Bayan Hrisanthi daha sonra başağrılarının temel nedeninin bu "davul" olduğuna inandığını itiraf etmişti. Andipas'ın buna cevabıysa, saçmalamaması ve ne olursa olsun, asla bu çalar saatten vazgeçmeyeceği oldu:

— İngiliz malı, eşsiz bir mekanizmaya sahip, üstelik manevi değeri de var.

Bu çalar saat ile birçok kuşağın büyüdüğünü söyledi. Dedesi, babası, kendişi, kızları.

Hayatındaki her olayı bu Denizkızı ile ilişkilendirmişti. Çalar saatine Denizkızı adını vermişti, çünkü "Made in England" yazısının üzerinde bir Denizkızı vardı.

Gerçekten de, sabahları Denizkızı ile uyanmak, Andipas için bir tür bayram gibiydi. Zırr sesi de normalde olduğu gibi yavaş başlayıp, sonra artmıyordu. Milli bayramlardaki Likavitos tepesindeki batarya ateşi gibi başlıyor, sonra artık daha fazla çalmasına gerek kalmadığı zaman yavaşlıyordu.

İlk zır sesiyle evde yer yerinden oynuyordu.

— Kuzen, önce kızım uyanıyordu. Hayatında böyle ağlama duymamışsındır. Aleka ise sadece küçük bir çığlık atıp, kulaklarını yastıkla tıkıyor ve yangın alarmının bitmesini bekliyordu. Ben yorganı tepeme çekiyor ama ender olarak uyanıyordum. Bayan Hrisanthi yay gibi havaya fırlayıp, Denizkızı'nı susturmak için elini uzatıyor, Andipas da her seferinde, elini tutup saati durdurmasını önlüyordu. Evde bu savaşsever kıyametten hoşlanan tek insan Andipas idi. Çocukluğunu, tören alaylarını, Arnavutluk savaşını, eski güzel günleri, EON*u, takım başı olduğu ve geziye gitmek için aynı "davul" tarafından uyandırıldığı günleri hatırlıyormuş. Ama kuzen, o pazar günü olaylar çok farklı gelişti. Öncelikle, Bayan Hrisanthi ilk defa yay gibi havaya fırlamadı. Düşünebiliyor musun, hep aynı hareketleri yaptıklarından, Andipas elini tutmaya kalktığında Hrisanthi'nin kımıldamadığını büyük bir şaşkınlıkla fark etti. Hatta karısını öyle sırtüstü, gözleri apaçık yatarken gördüğünde, geceleyin can vermiş olmasından korktu. Ancak gözkapaklarının kımıldadığını görünce rahat bir nefes alabildi. "Uyan, ne yatıyorsun?" Hiçbir zaman karısına soru sormazdı. Sadece emrederdi. Konstandis o gün barbanın başına iş açtığımın farkına vardım. Anne

* EON: Ulusal Gençlik Örgütü, Metaksas diktatörlüğü dönemindeki gençlik örgütü. – ç.n.

"evinin direği" ile Egina'ya gitmeyi reddedip, "başım ağrıyor, ben gelmeyeceğim" deyince, az kalsın Andipas'ın yüreğine inecekti, kulaklarına inanamıyordu!

Hayatlarını birleştirdikleri günden beri, ilk kez Bayan Hrisanthi, kuyumcusunun peşinden gitmemişti. Tabii Andipas yine bağırmaya, vaaz vermeye, "haydi, saçmalama, bunlarla uğraşmak istemiyorum, benimle gelmeye mecbursun, ben bütün hafta köle gibi çalışıyorum, sadece pazar günleri keyif sürebiliyorum" demeye kalktı ama buna fırsatı olmadı. Andipas'ı iki şey durdurdu. Karısının gözlerindeki kararlılık ve özellikle de Luis'in işemesi. Tam "haydi, bırak bunları da..." diyecekken, Luis'i, üzerinde sadece bir donla, şeyini tutarak tuvalete koşarken gördü. Hatta hangi şeytanın gece kalkıp koridor kapısını açtığına da şaştı, çünkü kapıyı kapattığından emindi.

— Kuzen, kendimi tutamadım. Denizkızı'nın ilk top ateşiyle bu sefer altıma işedim.

Her şeye rağmen, işeme, Andipas'ın Hrisanthi'ye karşı olan hızını kesmişti. Kendisini biraz da gülünç hissetti. Bayan Hrisanthi ise, kararlı bir şekilde "ben gelmiyorum, tek başına git" dedi.

Andipas artık iyice afallamıştı. Bir eşine bir de Luis'e baktı, tek kelime söylemeden tek başına gitmeye karar verdi.

Üç dakika içinde giyinmiş, haç çıkarıp gitmişti. Luis işerken, tuvaletin küçük camından, sırt çantası ve gülünç kısa pantolonuyla uzaklaşan Andipas'ı görüp, "Baba, neden herkes mutlu ve güleryüzlü" şarkısını söylemeye başladı. Andipas herhalde bunu duydu çünkü Luis, onun tuvalet camına doğru sert sert bakıp, dudaklarını ısırıp, küplere binmiş bir şekilde Austin'e bindiğini gördü. Arabasını hareket ettirip gözden kaybolunca, Lu-

is penisini son damlaların düşmesi için salladıktan sonra, neler olup bittiğinin farkına varmaya başladı.

— Ben, Konstandis, anne ile bazı şeylerin iyi gitmediğinin kokusunu günler öncesinden almıştım. Bütün bu işleri ben mi başına açmıştım, yoksa artık zamanı mı gelmişti, bilemiyorum.

Luis, anne ile olan dostluğunun, kısa bir süre önce, Andipas'ın Aleka'yı doktora götürdüğü bir gece başladığını hatırladı. O gece Luis, Bayan Hrisanthi'den aile albümünü göstermesini istemişti.

Luis hangi eve giderse gitsin, ilk yaptığı iş eski fotoğrafları gün ışığına çıkarmaktır. Bu onun tutkusudur! Bu fotoğraflardan seni tanımaya çalışır.

— Konstandis, insanları böyle tanırsın. Ne kadar poz verse de, ne kadar iyi giyinse de, biraz dikkatlice bakarsan, her fotoğrafta, kim olduğunu, geçmişini, eskiden nasıl biri olduğunu ve şimdi nasıl olduğunu görürsün.

Luis'i bir keresinde, Migadis adlı bir ressamın sergisine götürdüğümde, resimlerin fotoğraflara benzediğini görüp ne kadar heyecanlandığını hatırlıyorum.

— Konstandis, muhteşem!

— Seveceğini biliyordum, seni bu yüzden buraya getirdim.

Neden bu resimleri çok sevdiğini açıklamaya çalıştı:

— Çünkü Konstandis, ressam pozları da maskeleri de kaldırıp, sana insanın aslında ne düşündüğünü verebiliyor. Bu hoşuma gidiyor. Resimde o kadının kim olduğunu anlayabiliyorum, çünkü içi dışarıya çıkıyor, fotoğraftaysa, kendini saklar, masum pozları takınır, ifadesiz durur.

Bayan Hrisanthi'nin albüm sayfalarını karıştırırken, bu sevimsiz, sararıp solmuş kadıncağızın, bir zamanlar bambaşka bir insan olduğunu düşündü. On iki yaşında

(fotoğrafta açıkça görülüyordu), çekici, kışkırtıcı, fettan bir genç kızdı.

— Kuzen, üstelik masum görünüyordu. Bunu gözlerinden anlayabiliyordun. On beş yaşındayken göğüsleri, sanki Sofia Loren'inkilere benziyordu. Gözlerime inanamıyordum. İpapandi'deki bir çocuk bahçesinde, bir salıncaktayken çekilmiş fotoğrafını gördüm. Etrafta toz duman, çamur ve yaprakları düşmüş zeytin ağaçları vardı. Önlüğü de yukarıya doğru kaymıştı. Öğrenciydi.

Bayan Hrisanthi, Luis'in bütün albümü karıştırmasından çok utandı, kıpkırmızı oldu. Tam da o dönemde Luis, Bayan Hrisanthi'yi uzoya da alıştırmıştı.

— Bir-iki kadeh uzodan bir şey olmaz deyip ilk kadehi doldurmuştu.

Luis fotoğraflardan, Bayan Hrisanthi'nin yoksul ve zor günler geçirmiş olduğunu anladı. Bir zamanlar ailesinin hali vakti yerindeymiş ama babası bir gün bir tiyatro oyuncusuna âşık olmuş.

— Babam taksiciydi. Tiyatrocu kadını bir gece oyundan sonra Taburia'dan, beş parasız ve sarhoşken almış. Babam üç gün eve uğramadı. Kısa bir süre için geri döndü, sonra tekrar gitti ve onu bir daha görmedik. Dur, tiyatrocunun adını hatırlayacağım... Yok yok, tiyatrocu değil, şarkıcıydı.

Luis'in tahmin ettiğine göre, ailesinin kötüye gidişi de o tarihte başlamış. Bu durumu daha sonra gördüğü bütün fotoğraflarda saptamıştı. Ailenin giysileri hep daha yoksul, taşındıkları yeni evler de hep daha küçüktü.

— Annem, diye devam etti Hrisanthi, kiliseye ve ayinlere gitmeye başladı. Tanrı bize yardımcı oldu.

Yirmi dört yaşındaki Bayan Hrisanthi, tanınmayacak hale gelmişti. Bütün yüz hatları, özellikle de gözleri sert-

leşmişti. Annesi onu rahibe gibi giydirmeye başlamıştı. Uzun, boğaza kadar yakaları olan elbiseler. Elbiselerin kolları da uzun ve genişti. Sevimsiz giysiler, sevimsiz bluzlar, bacaklar da her zaman kıllı. "İyi Hıristiyan kızlar bacaklarındaki kılları almaz." Bütün bu fotoğraflarda bir tek göğüsleri görkemlerini koruyabilmişti.

Hrisanthi'nin annesi, kocası tiyatrocu ile kaçtığından, yavaş yavaş tiyatrodan, şarkıdan, müzikten, aşktan, hayattan nefret etmeye başladı.

— Hiç âşık olmadınız mı? diye sordu Luis.

Hayır, âşık olmaya fırsatı olmamış. Bir kere, belki, tam hatırlamıyor, anlamamış.

— Aman Tanrım, bana neler anlattırıyorsun, Panayotis bu söylediklerimi duysa beni öldürür.

Fotoğraf albümünün son sayfalarına gelmişken, Luis, Aleka'nın mayolu bir fotoğrafını gördü.

— Ama o Aleka değil... benim.

Luis bunun üzerine daha fazla dayanamadı.

— Ama kayınvalideciğim, bana karşı dürüst değilsiniz. Bu fotoğrafta çok güzel bir kadınsınız.

— Gördün mü? Aleka ile birbirimize ne kadar çok benziyoruz.

Luis ilk defa, Bayan Hrisanthi'nin gözlerinde, birkaç saniyelik erotik bir kıvılcım gördü.

— Kuzen, açıkça gördüm. Gözlerinde aşkı gördüm.

Dediğine göre, sonra Andipas'ı tanımış. O zamanlar kuyumcu değil, İpapandi Kilisesi mütevelli heyeti üyesiymiş. Pire'de, Pasalimani'de bir kutlama yapılacakmış...

— O yıllarda Metaksas iktidardaydı.

Luis'in güleceği tuttu.

— En büyük işçi ve babamız olan Metaksas mı?

— Evet, o. Ona öyle derdik. O öğleden sonrasını bu-

gün gibi hatırlarım. Panayotis beni EON'a üye yapmak istiyordu galiba. Kilisedeki bir düğün bitmek üzereydi. Bana ve anneme "Kiliseye gelecek misiniz?" diye sormuştu Panayotis. Annem o kilisede zangoç olarak çalışıyordu. Panayotis'i ilk orada tanıdım. Terpsithea'ya gittik.

Luis rahatsız oldu.

— Kaç yılıydı? diye sordu.

— 1936, Ağustos ayı. İnsanlar, gençler, polisler, her taraf cıvıl cıvıldı. Her şey gözümün önünde. Sonra ortada bulunan, kitaplardan oluşmuş bir "dağı" ateşe verdiler. Vatana karşı olan bazı yayınları yakıyorlarmış. Gece olmaya başlamıştı, orada ikimiz de ateşe bakarken, elimi tuttu.

Luis fotoğraf albümünü bırakıp ayağa kalktı.

— O ateşi, ben de gördüm. Hatırlıyorum. Altı yaşındaydım, babam beni oraya götürmüştü. "Alçakları göreyim..." demişti... İpapandi'yi de bilirim, biz de orada, biraz aşağıda Dhogani'de oturuyorduk.

— Tesadüfe bak, dedi.

O geceden sonra, Bayan Hrisanthi değişmeye başladı, hatta sonunda tanınmayacak hale geldi. Luis ile böyle beş-altı gece yalnız kalması, Luis'in kadının feleğini şaşırtması için yetti de arttı bile.

Önce, bacaklarındaki kılları aldırmaya ikna etti.

— Kuzen, ortaya çıkan baldırları tahmin edemezsin.

Tabii Andipas bunu hiçbir zaman affetmedi.

Bu arada Luis, ilk tanıdığında hiç çekemediği kayınvalidesini sevmeye başlamıştı. Daha sonra saçını sarıya boyatması için de onu ikna etti.

— Ortaya çıkan başı da tahmin edemezsin. Tıpkı şarkıcı Roza Eskenazi'ye benziyordu. Ama topuzunu bozmak istemiyordu. Andipas'ın kesin şartıydı topuz. Sa-

çını hep topuz yapmasını isterdi. "Ama sizi en az on yıl daha yaşlı gösteriyor" dedim. Topuzu bozmadı.

Sonra Luis, her öğleden sonra ve her görüşmelerinde psikanalize girişti. O vahim pazar günü, Andipas Egina'daki yazlıklarına tek başına gidene dek.

Aynı pazar günü Luis, Bayan Hrisanthi'yi, başağrılarının ne çalar saat ne de menopozla ilgili olmadığına inandırdı.

— Bayan Hrisanthi, siz ne söylüyorsunuz? Siz yıllardır diri diri buraya gömüldünüz, şimdi de kalkmış menopozdan söz ediyorsunuz. Sizin önünüzde öyle bir hayat var ki, yakında evlenebilirsiniz bile.

Son söylediği şeyi onu şaşırtmak için söylemişti, ama Luis'in söylediklerine alışan Bayan Hrisanthi artık kolay kolay şaşırmıyordu. Luis sadece psikolog olarak değil, arkeolog olarak da çalışıyordu!

— Kuzen, kadının üzerindeki toprağı kaldırabilirsen, sonunda bir Truva ile karşılaşabilirsin!

Her geçen gün (gittikçe daha emin oluyordu), Bayan Hrisanthi'nin içinde çok farklı bir kadın olduğunu saptıyordu. İnsan bu değişimi görebiliyordu. Yüz hatları ilk çektirdiği fotoğraflardaki yumuşaklığa kavuşuyorlardı. Gözlerindeki hüzün, korku, sinirlilik gitmişti. Tabii bu değişim Andipas için anlaşılmazdı, korkmasına rağmen de bunu çok büyütmeyip, neredeyse kabullendi.

Ama bu akşam Bayan Hrisanthi kendisini diğer seferlerden daha garip hissediyordu. Luis ile evde tek başınaydı. Aleka, Bay Anargiros'a gitmişti (bu ismi unutma, sana ondan söz edeceğim); Andipas, hatırladığın gibi Egina'ya gitmişti, böylece her şey, sarsıcı bir şeylerin olacağına işaret ediyordu. Evet, gerçekten de Bayan Hrisanthi bu akşam kendisini çok garip hissediyordu; belki de bu yüzden, Luis yitik cinsel yaşamı hakkında

bir şeyler ima edince kıpkırmızı olmuştu, bu yüzden Luis'in kendi vücudunda gezinen gözlerini görünce şaşırdı, ne diyeceğini bilemedi. Heyecandan uzoyu da şık elbisesinin üzerine döktü. Buna rağmen korkmadı. Luis'e güvenmeye başlamıştı.

Ayağa kalkıp, yatak odasına elbisesini değiştirmek için yürüyünce, adımları kararsız, titrekti. Bu, kendi içinde "devrime" ve uzonun yavaş yavaş fokurdamaya başladığına işaretti. Yatak odasından çıkıp, tekrar salondaki koltuğuna oturduğu zaman, Luis'e bir şeyler söylemek, açıklama yapmak istedi, ama kendini tutamayıp ağlamaya başladı.

— Kuzen, böyle hıçkıra hıçkıra ağlama görmemişsindir.

"Kayınvalideciğim, hiçbir zaman geç değil" diyordum. Ama o hiç tınmıyor, ağlamaya devam ediyordu. Uzonun da etkisi vardı.

Luis onu iyice uzoya alıştırmıştı. Üstüne dökülen üçüncü uzo kadehiydi. Luis dördüncü kadehi de koydu. Hiç itiraz etmeden içti. Ha bire de ağlıyordu.

— Panayotis'ten hiç şikâyetçi değilim. Bana ne oldu, bilemiyorum. Artık onu eskiden gördüğüm gibi görmüyorum. Bir de sana dükkânın yarısını drahoma olarak vereceğine söz vermesi, şimdi de bundan kaçınması da etkili oldu. Kızımızla da ikide bir kavga ediyor.

Luis o kadar çok duygulandı ki, onu avutmak için saçlarını şefkatle okşadı. Luis'in okşaması ilaç gibi geldi.

— Bayan Hrisanthi, lütfen benim için üzülmeyin. Ben zaten dükkânın yarısını bana vermeyeceğini biliyordum. Şimdi dükkânın tümünü de verse istemem. Laf aramızda, kocanıza daha fazla dayanamayacağım.

— Hayır, böyle deme, kötü bir insan değil ama işte...

Gözyaşları ikinci elbisesini de lekeledi. Dayanamayıp,

yine yatak odasına gitti. "Gidip yüzümü sileyim" dedi. Yatak odasının kapısını kapatmasına rağmen, ağlaması salondan bile duyuluyordu. Luis ne yapacağını, Hrisanthi'yi nasıl kendine getireceğini bilemiyordu. O günlerde Liakopulos kendisine Freud'un bir kitabını ödünç vermişti. Bu yüzden kafası sendromlar, duyguların bastırılması, libidolar ve isteriler ile doluydu. Bildiğin gibi (Aleka'dan öğrenmişti) Panayotis'in Bayan Hrisanthi'ye artık hiç dokunmadığını da biliyordu. "İsterik şeyler." Bu durumu görebiliyordu ama Hrisanthi'ye ne söyleyebilir, ne yapabilirdi ki? Teorileriyle onu etkiledikçe, Hrisanthi'nin durumu kötüleşiyordu. "İyi olacağına, kötüleşti."

Tam o anda Liakopulos aradı. Sevinçten uçuyordu, çünkü parti Zahariadis'i ihraç etmişti.

— Aptallar sonunda herifi partiden ihraç etti. Haberleri duydun mu?

Zahariadis'in partiden atılması, onda sabit fikre dönüşmüştü.

— Adam salak.

Liakopulos'a nerede rastlasan, evde, yolda (hatta diğer büyük arkadaşımız Hacis'in cenazesinde bile), hep aynı nakarata devam ediyordu.

— Adam salak, ne yaptığını bilmiyor.

O kadar salaktı ki, sırf bu nedenden dolayı provokatör olması mümkün değildi. Dediğim gibi, Zahariadis, Liakopulos'un kafasına kene gibi yapışmıştı. Onu deli ediyordu.

— Manolopulos, onun yüzünden babamı harcamadılar mı? Onun yüzünden beni kara listeye aldıklarından hiçbir yerde iş bulamıyorum.

Tabii bir gün, daha ilerde okuyacağın gibi, çok çabuk

bir şekilde iş buldu. Hatta bulmakla da kalmadı, bu işi büyüttü, koca bir işe, neredeyse bütün Atina vadisini sarsacak kadar büyük, koskoca bir işe dönüştürdü. Buna rağmen babasının ölümünden duyduğu keder ve nefret gerçekti. Babasını seviyordu.

— O boktan 1946 seçim boykotundan sonra, babama dünyayı dar ettiler, hatta sonunda dağa çıkıp intihar etti. Seçim boykotu puşt herifin neyineydi? Salak hep zokaya düşerdi.

Liakopulos çabuk konuştuğundan, kelimeleri yutuyor (Luis söylediklerinin ancak yarısını anlayabiliyordu), bir taraftan da Bayan Hrisanthi ağladığından, sonunda tek hatırladığı, Manolopulos'u (yani beni) bulmasını, evine gidip bunu kutlamamızı ve sohbet etmemizi söylediğiydi. Luis, Liakopulos ile telefonda konuşmaktan sıkılırdı. Onu karşısında, konuşup, ağzından köpükler fışkırırken görmeyi tercih ederdi. Liakopulos ile telefonda ne söylediğini anlayamadan konuşmaktansa, salyalarını bile görmeye razıydı.

Ben Luis'i en son ne zaman görmüştüm... Dur bakayım... Ha tamam hatırladım, Andipas'ın kuyumcu dükkânına gidince Luis'i orada buldum. Hatırlıyorum, kız kardeşim o zeytinyağı tüccarı ile evlenecekti de, annem daha ucuza gelsin diye, beni düğün için altınları oradan satın alınaya yollamıştı.

Luis cebime iki yüzük koydu, biri damada hediye, diğeri de kız kardeşime. Bir bilezik, kendi yaptığı meleklerden de zincirleriyle birlikte iki-üç tane verdi. Benden tek kuruş almadı.

— Aman dikkat edelim de Andipas fakirleşmesin. Al şu künyeyi de.

Bana orada kalbini açtı:

— Daha fazla dayanamayacağım Konstandis. Tamam, yevmiyem iyi, biraz da para biriktirdim, ama bu iş bu adamla daha fazla yürümez. Hem beni acımasızca kullanıyor hem de Aleka, Persefoni işinin kokusunu aldı. Moruk beni gammazladı. Persefoni bir-iki kere dükkâna geldi, Andipas onunla tanıştı. S...tir et. Oğlum ben özgürlüğümü istiyorum. Artık dostlarımı değil düşmanlarımı görüyorum etrafta. Herkes, babam gibi aziz bir insan bile oturduğum yerde oturmamı söylüyor.

Konuştukça konuşuyor ama müşteriler sürekli konuşmamızı engelliyordu. Bazen bir biblo, bir haç, bazen de bilezik ve kolye satın almak için... Ağzım açık ona bakıyordum. İçeri girip de bir şey satın almayan müşteri yoktu. Hatırladığıma göre içeri elli yaşlarında bir kocakarı girdi, yüzü gençlik sivilcesi doluydu, Luis hemen onun "icabına baktı": "Canım, bu bilezikle yatıp kalkacaksın. Sürekli takacaksın. Al, istersen denemek için al. Bana telefon falan da verme, eğer işine yararsa ve unutmazsan gelip parasını ödersin."

Gerçekten de bileziği para almadan verdi. Tek bir şey satın almak isterlerdi, o Luis onlara on şey birden satardı. Sonunda gelip giden müşterilerden bıktı, asma kilidi kaptığı gibi beni dışarı çıkardı, kepenkleri indirdi ve kilidi taktı.

— Andipas da, dükkânı da cehenneme gitsin. Gel, demesiyle oradan gittik.

Beni dükkânın karşısında bulunan "Dorothi" barına götürdü. Barın dışında, üst tarafta kırmızı harflerle "DOROTHİ" yazıyordu.

Daha tam oturmuşken, gözlerimi kaldırıp etrafı incelemeye kalktığımda donakaldım. Dorothi, Dorothi değil Harula idi.

— Tabii, Harula'yı, Korinthos'tan hatırlarsın. Hani Pepas ve Polikseni vardı... dedi Luis.

— Deli misin? Harula'yı nasıl unuturum?

Daha lafımı bitirmeden Harula'nın bana baktığını gördüm. Sonra yanımıza geldi ve bana elini uzattı.

— Nasılsınız Bay Manolopulos?

Aman da aman! O gülümseyişi bana neler hatırlattı neler!..

Bendeniz salak da, kaz gibi ona bakarak,

— İyiyim. Ya siz? dedim çoğul kullanarak.

Gözlerime inanamıyordum. Pek değişmemişti. Yine de zayıfladığından ve biraz da üzerinde kırmızı ipek bir bluz ve geniş, pileli bir etek gibi gösterişli bir şeyler olduğundan, aynı insan olmasına rağmen, insanda başka biriyle karşılaşmış duygusunu uyandırıyordu. Aynı dudaklar, aynı yüz, gözlerinde aynı ışıltı vardı ama başka bir insandı. Tabii şimdi dudakları daha fazla boyalıydı, saçları da daha uzundu, böylece daha da seksi, daha şık görünüyordu. Bana, 1955 yılında gördüğüm bir oyunda, yanlış hatırlamıyorsam, fahişe rolünü oynayan Sperantza Vrana'yı hatırlattı. Böyle bir sürprizi beklemiyordum. Dorothi barında Harula ile karşılaşacağım aklımın ucuna bile gelmezdi.

O kadar yıldır hâlâ Luis'i tanıyamamıştım. Adi herif herhalde uzun zamandır bu buluşmayı hazırlıyordu. Her şey önceden tasarlanmıştı.

— Bay Pepas nasıl? diye sordum.

— İçeri girdiği günden beri bir daha çıkamadı. Sonra tavernayı elimizden aldılar. Sürgünde öldü. Artık köydeki koşullara da dayanamıyordum. Ben oralı değildim, bir de bebeğim Konstandinos vardı.

Yanımda oturan Luis, sigara üstüne sigara içip, güya başka tarafa bakıyordu. "Hangi bebek?" diye so-

racak oldum ama soruyu soramadan Luis ayağıma bastı.

— Siz ne yapıyorsunuz? Hâlâ okuyor musunuz?

— Evet, aşağı yukarı hâlâ okuyorum.

Retsinas'ın bir şeyler söylemeye hazırlandığını anlıyordum ama, konuşmak yerine Harula'ya uzolarımızı getirmesini söyledi. Böylece bana konunun ayrıntılarını anlatma fırsatı buldu:

— Kucağında bebeğiyle gelip beni buldu. Hiç kimsesi yok. O sırada şans eseri "Dorothi" barı kiraya verilecekti. Dorothi henüz intihar etmişti. Onu tanır mıydın? Dorothi kadın değil erkekti.

Luis'i durdurdum, başka bir hikâye daha dinlemeye sabrım yoktu.

Bu arada Harula bize uzoları getirdi.

— Tanrı onu korusun, Manolis bana babamdan bile iyi davranırdı. Bana hem para buldu, hem de buzdolabını taşımama yardım etti. Çocuğumu da vaftiz etti.

Harula daha fazla devam edemedi. Ağlamaya başladı. Gözyaşlarına boğuldu. Bize tek kelime söylemeden, içeriye herhalde bir mendil bulup gözyaşlarını silmeye gitti.

Luis birden,

— Haydi gidelim, deyip tabureden indi.

Bir ellilik bıraktı, uzosunu tek dikişte içti ve neredeyse zorla beni de çekerek dışarı çıktı.

— Dur be Manolis, neler oluyor?

— Ulan gel, ben ne yaptığımı biliyorum.

Böylece oradan ayrıldık. Terpsithea'ya doğru hiç konuşmadan yürüdük. Arkamızdan Harula'nın çıkıp bizi geri çağıracağını bekliyordum, ama çıkmadı.

— Anladığın gibi, bu buluşmayı sürpriz olarak hazırlamıştım ama iş böyle gelişince...

Bir yolunu bulup Harula hakkında konuşmak istiyordum.

— Yahu Luis, söylesene...

— Kuzen ne söyleyeyim? Sen anladın. Anlamadın mı? Oğluna bu yüzden Konstandinos adını verdi. Harula, Korinthos'ta "Belle Vue"de seninle yattıktan tam dokuz ay sonra çocuk dünyaya geldi. Bu arada başka bir erkekle yatmadığına bana yemin etti. Oturup saydım, birkaç gün eksik de olsa, tam dokuz ay. O güne kadar üç erkek tanımıştı. Pepas'ı, beni ve seni. Ama başka kanıtlara da gerek yoktu. Bebeğin fotoğrafını görsen, tıpkı sana benziyor. Gelip de beni kucağında bir bebekle bulduğunda ne yapsaydım? Seni bulmamızı, sana söylememizi istiyordu. Umudu vardı. "Bırak" dedim, "şimdi okuyor, ilerde söyleriz." Başına bela mı açsaydım? Sen bu işlere gelmezsin. Ayrıca seni kaybettiğimi, nerede olduğunu bilmediğimi de söyledim. İyi etmedim mi?

Ben duygulanmadım, altüst oldum, hatta neredeyse dehşete düştüm.

— Bana söylemeliydin.

Biraz duraksayıp bana baktı.

— Ulan söylesem ne yapacaktın, salak? Onunla evlenir miydin? Çocuğu kabul eder miydin? Harula'yı evine mi alırdın? Martha'yı aldığın gibi değil mi? İşte sana şimdi söylüyorum. Boş lafları bırak Manolopulos. Zaten yanlış yolu seçmişsin, bir de üstüne üstlük başka dertler mi istiyorsun? Bana mı artistlik yapacaksın? Ama suç bende, biraz eğlenmek için, kucağında bebeğiyle Harula'yı sana getirmeliydim, seni korkudan dizlerinin bağı çözülürken görmek isterdim.

Luis, beni rezil etmişti, toz etmişti. Sanki boğazımı kesmişti. Tam onun dediği gibi dizlerimin bağının çözüldüğünü hissettim.

— Konstandis, bunu kaç kere söyledik, sen bu işlere gelmezsin.

— Hamile kaldığını bana kendisi söyleyebilirdi.

— Deli misin? Harula her şeyden çok bir çocuk istiyordu. Sen en fazla, çocuğu düşürme masraflarına katılacağını söylerdin. Üstelik seni seviyordu.

Üşümeye başladım. Terpsithea Meydanı'na varmıştık. Uzaklardan sesler duyuluyordu: Gazete satıcıları bir haberi duyuruyordu. Luis kulak kabarttı. Hükümetin istifa etmesini dört gözle bekliyordu. Seçimler yapılsın, demokratlar kazansın ve sonunda o piçlerin kendisine asla vermeyeceği denizci kimliğini alsın istiyordu.

— Yahu Luis hâlâ denizci kimliği almayı mı hayal ediyorsun?

— Sen ne sanıyordun kuzen? Hayatımı burada Andipas ile tüketeceğimi mi? Adi herifler için hem karanlık geçmişim var hem de güven uyandırmıyorum.

Sonunda hükümetin düşmediğini öğrendik. Gazete satıcıları Merten'in yakalandığını duyuruyordu.

Meydandaki bir banka oturduk. Cebinden sigara paketini çıkarıp bana uzattı. Almadım. Aklımdan Harula'nın bebeği çıkmıyordu. Luis'ten işin ayrıntılarını öğrenmek istedim.

— Unut gitsin. İş işten geçti. Harula bu durumu kabullendi. O günlerde kalkıp da senden nafaka istediğini, senden hesap sorduğunu düşünebiliyor musun?

Yine korkmaya başladım.

— Gelecekte hesap soramaz mı?

Dönüp bana baktı. Önce gülümsedi, o canice gülümseyişi ile. O anlaşılmaz, sık sık seni boğduğunu mu, sana acıdığını mı, ya da senin ağzına mı sıçtığını anlayamadığın gülümseyişi.

— Ulan Konstandis ne isterdim... ne isterdim bili-

yor musun? Seksen yaşımıza geldiğimizde, seninle karşılaşmayı ve bana hayatında nelerden pişmanlık duyduğunu söylemeni... Neden yani, ne sanıyorsun? Harula ile birlikte olsan fena mı olurdu? O zamanlar Martha'yı görünce tabanları yağlamıştın. Şimdi Harula'yı görünce yine tabanları yağlıyorsun. Harula senden sorumluluk üstlenmen gibi saçmalıklar istemiyor, ama onu çok kolay gözden çıkarıyorsun. Bunları söylüyorum, çünkü her ikisinden de hoşlandığını biliyorum. Örneğin Harula ile neden yaşamayasın? Onunla evlenme de. Harula para da kazanıyor, canının çektiği her şeye kavuşursun. Pandio Üniversitesi'ni bitirmene de yardımcı olur. Yoksa onu sevgilin olarak kabul etmiyor musun?

Durmadan konuşuyordu... Harula'yı da, tıpkı Martha'yı kaybettiğim gibi kaybedecekmişim, dünya âlem peşindeymiş Harula'nın, hatta bir armatör onun için deli divane oluyormuş, oysa Harula hâlâ bana umut bağlıyormuş, hiç de cahil değilmiş çünkü bütün büyük yazarları okumuş, bir sürü hıyar diploma sahibinden çok daha duygusalmış, vs...

Luis'i dinliyordum ama o yıllarda bana bütün söyledikleri korkunç ve mümkün olmayan şeyler gibi geliyordu. Evi terk edip, okulu bırakıp bir barmaid ile mi yaşayacaktım? Neredeyse o biçim olan bir kadının beni "kapatıp" bana bakmasını mı kabul edecektim? Luis ne derse desin, Harula'yı o biçim bir kadın, kim bilir kaç kişinin yatağından geçmiş bir kadın olarak görüyordum. Tabii ben Luis'e bu endişelerimi söylemedim ama o anladı.

— Tamam, Konstandis, unut gitsin. Son kez söylüyorum. Ama şunu bilmiş ol, hep yanlış yolda gidiyorsun. Anacığın ille de bir diploma almanı istiyor. Diplomayı al, ama sonunda o diplomayı kıçına sokacaksın.

Var mısın bahse? Sen kariyer yapmak gibi saçmalıklara inanmazsın. İşleri boşuna zorlaştırıyorsun. Senin gönlün bir yerde, ama sen başka yerlerde boşuna zaman kaybediyorsun. Tamam, oğlunu da, Harula'yı da unut. Ama onları sonsuza kadar unut, dedi son olarak ve yere tükürdü.

YEDİNCİ BÖLÜM

Dönüşüm

Luis, uzun zaman sonra, bizi davet ettiği o meşhur pazar günü, ben ve Liakopulos, kayınpederinin evine gelene kadar, olup biten korkunç ve dehşetli olayları anlatmıştı: Her şeyden önce Bayan Hrisanthi'yi sadece sakinleştirmekle kalmadı, onu bambaşka bir insan yaptı. Artık tamamen bilinçli ve önceden kararlaştırdığı gibi, Bayan Hrisanthi'nin sarhoşluk derecesini artırdı.

— Konstandis, deneyimlerim bana bunu öğretti. Asla bir kadının çenesini ve ihtiraslarını, sıkı bir uzo-etkileme uygulamadan özgürleştirmeye çalışma.

Ertesi gün ona, "Söyle ulan, bu işi nereye kadar götürdün. Amacın neydi?" diye sordum.

Bana söylemiyordu. Lafı geveliyordu. Belli bir plana göre hareket ettiğini reddediyordu. Anladığım kadarıyla, Bayan Hrisanthi'nin dönüşümü, onun genel olarak hoşuna giden bir fikirdi.

— Konstandis, her şey onu yatak odasından, isterisi geçsin diye almaya gitmemle başladı.

Bayan Hrisanthi'yi tuvalet masasının önünde, dirseklerini masanın kristal camına yaslamış, iki eliyle yanaklarını tutup ağlarken bulmuş. Başka hiçbir şey yapmıyordu. Aynada kendi yüzüne bakıp ağlıyordu. Luis içeri girince dönüp ona baktı. Sadece kendi kendine: "İyi değilim, Tanrım, iyi değilim. Bana neler oluyor? Neden ağlıyorum?" dedi. Luis, onun yanına yatağa oturdu ve

ağlamasını engellemedi. "İyi değilim. Panayotis'e ne diyeceğim? Ona bir daha uzo içmeyeceğime söz vermiştim, ama içtim. Bana Metaksas yanlısı olduğunu size söylememem için yemin ettirmişti ama söyledim. Bacaklarımdaki tüyleri almarını da istemiyordu. Saçlarımı boyamamı da. Sonra ne diye Egina'ya gitmedim? Bana ne oldu da gitmedim?"

Konuştukça konuşuyordu. Ne zaman Luis'in elinde uzo şişesi ve kadehlerle geri döndüğünü, özellikle de ne zaman beşinci uzo kadehini devirdiğini anlayamadı Bayan Hrisanthi. Tek dikişte.

— Kuzen, aklıma başka fikirlerin geldiğini sanma. Hiç yoktu.

Luis ayağa kalkıp, sırtının tam arkasında durduğunda, birbirlerinin gözüne aynanın içinden baktılar. Tam o anda Bayan Hrisanthi konuşmayı ve ağlamayı kesti. Hatta Luis'e belli belirsiz gülümsedi. Bunun üzerine Luis, çok doğal hareketlerle, tuvalet masasının üzerinden bir saç fırçası ve bir tarak aldı. Hrisanthi kımıldamadan durmaya devam etti. Luis kısa bir süre ne yapacağını bilemedi. Sonunda aklına delice bir fikir geldi ve hemen uygulamaya geçti: Önce, birdenbire, Hrisanthi'ye hiçbir şey söylemeden, Andipas'ın son kalelerinden biri olan o gülünç topuzu bozdu. Topuzun altından fışkıran sarı saçlar muhteşemdi. Luis heyecanlandı. Saçlarını taramaya koyuldu.

Hrisanthi'nin karşı koyması için artık çok geçti. Kaderine boyun eğdi. Bir zamanlar Luis'in kadın kuaförlüğü de yaptığını nereden bilsin?

Evet. Kadın kuaförü. Sanırım, tezkeresini alır almaz. Polisin ilk kez, denizci kimliği çıkarması için gerekli o meşhur "iyi hal kâğıdını" vermeyi reddettiği yıllardı.

— Retsinas, denizci kimliği alabileceğini sanma. Sen hayatta olduğuna şükret.

6. Polis Karakolu'nun müdürü, Luis'i inandırabilmek için dosyasını da göstermişti.

— Bay Moshos'un kardeşi olduğuna dua et. Böyle bir dosya ile normalde şimdiye kadar çoktan ebediyete kavuşmuş olurdun.

Sana henüz Luis'in üvey kardeşinden söz etmedim. Başka babadan olma üvey kardeşi. Luis ile Moshos arasında çok fark var. Sınıfsal farklardan tut da metafizik farklara kadar. Neredeyse galaksi ölçeğinde farklar. Yani sadece ayrı gezegenden değil, iki ayrı galaksiden olan iki insan. Sana sadece Moshos'un asker olduğunu söylesem yeter. Moshos küçükken, kısır ve vârisleri olmayan, daha sonraysa Tsaldharis ve Papağos'un adamı olan bir dayısı tarafından evlat edinildi. Kısacası adam, sülalenin anne tarafının utancıydı. Askeri mahkeme üyesi, General Tzavaras.

Her neyse, bunlardan başka bir sefer konuşuruz. Şimdi konumuza, Luis'in istediği belgeyi vermemekte inat eden, Papadhopulos'a dönelim. Luis, pişmanlık belgesi imzalamaya, hatta Komünist Partisi Genel Sekreteri Zahariadis'i de resmen reddetmeye bile hazırdı.

— Olmaz Retsinas, sen bizimle dalga geçiyorsun.

— Peki ben ne yapacağım, komiserim? Nasıl yaşayacağım? Şoför mü olacaksın? Devlete bağlılık belgesine ihtiyacın var. Papaz mı? Yine aynı belge gerekli. Hamal mı? Aynı belge. Otobüste biletçi bile olamam. Biletçi olarak çalışmaya başlamıştım, benden belgeyi istediklerinden bir ay sonra işten attılar. Okula mı gideyim? Yine aynı belgeler gerekli. Ne yapacağım? Memur olmayıysa aklıma bile getiremiyorum. Ne çöpçü, ne göçmen olabilirim. Pasaport gerekir. Motosikletimle eşya

taşımak için bile bana ehliyet vermediler. Bu iş nereye kadar gider?

O anda Papadhopulos bir yandan burnunu kaşıyor, bir yandan da açık pencereden Ophelia'yı seyrediyordu. Ophelia, altı ay önce, tam karşı tarafta, mahallenin meşhur kadın kuaförü "Güzel Baş"ı açan Bayan Karmen'in lakabıydı. Fakat permaları ve *afeliesleri* yani yaptığı kâhküller meşhur olduğundan, *afeliesler* garip bir ses oyunu sonucunda Ophelia'ya dönüşmüş, herkes Karmen'i Ophelia diye çağırmaya başlamıştı.

Her neyse, 6. Karakol komiseri, burnunu kaşıyarak hayaller kuruyordu. Papadhopulos'un, Luis'in derdiyle ilgilenmediği, o anda kuaförün eşiğinde çok seksi bir biçimde duran Karmen'in ince uzun vücuduyla ilgilenmekte olduğu apaçıktı.

Papadhopulos bir süre sonra burnunu kaşımayı bıraktı ve kalemlerini düzenlemeye koyuldu.

— Sayın komiserim, sizi ikna etmek için ne yapabilirim? Ben sizin düzeninizi ne yıkabilirim ne de yıkmak isterim. Sizin her söylediğinize uyarım.

Luis bunları söyledikten sonra, sözlü olarak hem Yunanistan Komünist Partisi'ni, hem de partinin yan kollarını reddetmeye başladı, vatanı ile vatanın gökyüzü ve denizleri için ölmeye hazırmış.

— Retsinas, toz ol. Hiç inandırıcı değilsin. Babanı devlete bağlılık beyanında bulunması için getirtebilirsen istediğin belgeyi veririm, ama senin öyle bir baban var ki...

Luis tam annesini de babasını da reddetmeye hazırlanırken, komiserin nereye baktığını fark etti. Boşuna çabaladığını, yine hıyar kardeşi Moshos'un eline düştüğünü, yoksa denizci kimliğini unutması gerektiğini anladı. Ayağa kalktı.

— Tamam komiserim, ben toz olayım, ama neyle geçineceğim, halim ne olacak? Hırsız mı olayım?

Bunun üzerine, "başkan" biraz dalgın bir şekilde, biraz da burnunu kaşıma ile masasındaki mürekkep hokkalarını düzenleme arasında, o unutulmaz lafı söyleyiverdi:

— Kuaför ol. Neden kuaför olmuyorsun? O iş için galiba belgelere de gerek yok.

Luis, akşam, Barba Tasos'un kahvesinde, o efsanevi "kupa" oyununu oynarken, arkadaşlara bu teklifi söylediğinde, herkes şaşkınlıktan donakaldı. Sadece ben güldüm. Üstelik, katıla katıla, kabaca güldüm. Bir an Luis'i kadın kuaförü olarak düşününce delirdim.

Arkadaş grubumuzun en büyüğü, Argiris ile aşağı yukarı yaşıt Liakopulos, otuz santimlik penisi nedeniyle, kendisini çok erkek saydığından, kızıp ayağa kalktı ve bana laf attı.

— Manolopulos ne gülüyorsun? Bu adam o kadar çılgın ki, kadın kuaförü bile olur. Babası askerde berberdi, o da kadın kuaförü olur.

Agisilaos hangi tarafı tutacağını bilemiyordu. İşin aslı, kahramanını, elinde tarak, bigudiler, fırçalar olan, kırıtan bir kadın kuaförü olarak düşünemiyordu.

— Olmaz be Manolis, dedi ama Andoniadhis sözünü bitirmesine fırsat vermedi.

— Neden olmasın lan? Gitsin kadın kuaförü olsun. Üstelik kadın kuaförü olmakla da kalmasın, gazetelere çıksın, günün konusu da olsun. İnsanlar, bir solcunun yaşayabilmek için nelere katlandığını öğrensin.

Andoniadhis, bir anlamda takımdaki Stalincileri temsil ediyordu. Argiris'ten bile daha fanatikti. Ortodoks ve katıydı. Yoldaş Zahariadis'e ve üçüncü tur ülküsüne inanıyordu.

— Başkan, ölmek var dönmek yok dedi, biz de geri dönmeyeceğiz. Kuaför de olacağız, kömürcü de olacağız, buz satıcısı da olacağız, hayatta kalabilmek için de her boku yapacağız.

Liakopulos önce köpürdü, bir dakika içinde yaklaşık iki bin anlaşılmaz kelime söyledikten ya da tükürdükten sonra da, son olarak tamamen anlaşılan "salak" kelimesini de söyleyip gitmek için ayağa kalktı.

Tabii Andoniadhis o kadar da salak değildi. Sadece annesinden eski takvimi kullananlara ait olan bir kilise miras kalmıştı ve pazar günleri kilisede toplanan paradan ve mum satışından geçiniyordu, böylece devrime ve Yunan proleterlerine kolaylıkla inanabiliyordu. Bilirsin, kimse kilisesini kapatamazdı, Anayasa onu koruyordu.

Liakopulos, dışarı çıkmadan önce, "salak" dedikten sonra duraksadı, döndü ve daha kötü hakaret etti:

— Artık halkın afyonundan geçinenler de konuşuyor.

Afyondan kiliseyi kastediyordu. Bunu da söyledikten sonra gitti. Hayatında ilk kez böyle birisi, yüzüne karşı zayıf noktasını vurduğundan, Andoniadhis suratını garip bir şekilde buruşturdu, yutkundu, bir şeyler söylemeye yeltendi (sesi çıkmadığı için söyleyemedi), son olarak da sigarasını alıp homurdanarak o da kapıya yöneldi.

— Otur yahu, diye bağırdı takımın uzlaştırıcısı, annemin de örnek aldığı Oikonomidis.

Andoniadhis,

— Sorunu anladığınızda çok geç olacak, gericiler sizi yutacak, deyip çıktı.

O geceden sonra Luis uzun bir süre kayboldu. Aradan bir ay geçmesine rağmen ortalıkta yoktu. Luis'i, Kar-

men'in "Güzel Baş"ında ilk keşfeden, her ay saçlarını boyatmak için kuaföre giden Bayan Maritsa oldu. Haber yıldırım hızıyla bütün semte yayıldı. Retsinas Ophelia'da kuafördü. Luis'in kız kardeşi Andigoni bu haberi şaka gibi algıladı, sadece gülmek için yeterince komik bulmadı. Babası o anda radyoda Markezinis*in drahmi devalüasyon açıklamasını dinliyordu.

— Oğlun kadın kuaföründe çalışmaya başlamış deniyor, haberin var mı?

Babası cevap vermedi. Belki de kızını duymamıştı, ya da devalüasyonla ilgili haberi çok daha önemli sayıyordu. Herhalde.

Her neyse, üçüncü ayın sonunda Luis'in usta ellerinden ve kendisine kazandırdığı müşterilerden hayretler içinde kalan Ophelia, Luis'e ortak olmayı önerdi. Luis bu öneriyi düşünecekti. Altıncı ay gelince Ophelia önerisini değiştirdi. Luis'in karar vermesi gerekiyordu: "Ya ortak olup evleniriz ya da kürtaj olurum ve bakarız." Luis kürtajı seçti. Tam bu noktada uğursuz Papadhopulos da devreye girdi. Ophelia kürtaj olduktan bir gün sonra, Hacikiryakio'daki Volikas Kliniği'nde, Papadhopulos onu ziyarete gittiğinde, Retsinas ile karşılaştı.

— Bu "solağın" burada ne işi var? diye sordu.

Tabii aynı soruyu Luis de sordu:

— Bu itin burada ne işi var?

Fakat bu karşılaşma Luis'in ve mesleki geleceğinin kaderini belirledi. Karmen klinikten çıkar çıkmaz, sevgili polisinin bu konuyu açacağını hissediyordu. "Ya solağın işine son verirsin ya da ben giderim."

* Spiridhon Markezinis: Atinalı siyasetçi ve yazar. 1967-1974 cuntası sırasında 1973 yılında başbakanlık yaptı. – ç.n.

Gerçekten de tam bunu söyledi. Karmen de, doğal olarak, solaklık ile iktidar arasında kalınca, iktidarı seçti, böylece Papadhopulos bir an önce darağacına yollandı. Karmen ile evlendi.

Sonradan boynuzlu lakabını alan, uzun boylu Krugas'ın (onu hatırlıyor musun?) uzun boylu kardeşi Aristos'u ve çirkin karısı Olimbia'yı günah yataklarında öldürdüğü gün, Papadhopulos ile Karmen'in düğünü yapıldı.

Ayin sırasında havaya ateş edenlerin silah sesleri İpapandis'e kadar duyuldu. Luis de düğündeydi. Beraber gittik. Sonradan cinayeti öğrendiğimizde, Luis, "Bir pislik ortadan kalktı" dedi. O anda ne dediğini pek anlayamadım. Sonra güldüm. Sonra da cinayetin Luis'in Evgenia'dan kurtulmak için işine yaradığını düşününce, belki de onun da bu işte parmağı olabileceğini düşünüp korktum.

Luis'in yatak odasında, Bayan Hrisanthi'nin saçlarını taramaya başladığı o vahim pazar gününe dönelim. Bu sahneden biraz önce (saç taraması sahnesi), Aleka ile Luis arasında bir daire satın alımı konusunda, bir öğleden sonra kavgası yaşandığını söylemeyi unuttum. Bu kavga olmamış olsa, Andipas Ailesi için olaylar büyük olasılıkla bu kadar ani ve bu kadar yürek parçalayıcı bir şekilde gelişmezdi.

— Yapma Manolisçiğim, diyordu Aleka. Neden bu kadar fesatsın? Hem banka bize kredi verecek, hem de Bay Anargiros bize taksitle satış yapacak. Ben de sonunda kendi evimize kavuşalım istiyorum. Bu kötü bir şey mi?

Luis kendisiyle mücadele ediyordu. İçinden hep "Sa-

lak herif, bu sefer ne butlarının ne de kıçının seni baştan çıkarmasına izin verme" diyordu.

Bu kıza hiçbir zaman karşı koyamıyordu! Her seferinde hemencecik teslim oluyordu. Aleka'nın hiçbir zaman hatırını kırmıyordu. Tabii Aleka da bunu biliyordu. Artık kendi silahlarının tamamen bilincine varmış, bu yüzden de her seferinde silahlarını yedekte tutuyor, sahnenin sonuna saklıyordu.

— Canım, ısrar etme. O kadar para borçlanmam. Senin ihtiyar öldüğünde, inşallah onun evini alırız, annenle aynı evde yaşamaktan hiç rahatsız olmam.

Aleka pes etmiyordu ama Luis de kararlıydı. İçinden sürekli, "Salak, sakın geri adım atma, yoksa yanarsın" diyordu. Aleka jartiyerlerini de çıkarmak üzereydi ama o kımıldamadan duruyordu. Hiçbir şekilde Luis'in bakışlarını tuzağa düşüremiyordu. Aleka'ya hiç bakmadan konuşmakta ısrar ediyordu. İçinden "Dağlara taşlara" deyip duruyordu. Üzerinde sadece bir donla bahçeyi ve asmaları seyrediyordu. Aleka'ya doğru döndüğü an, taş kesilmezse boyun eğeceğini biliyordu.

— Bu tarafa dönecek misin? Hep sırtını mı göreceğim?

Boyun eğmesi sadece görme duyusuna bağlı değildi. Dantelli geceliğinin hışırtısı da, parfümü de Luis'i tahrik etmeye yetiyordu. İşin aslı, bütün duyuların Luis için işkenceye dönüştüğüydü. Görme, duyma, koku alma, her şey Luis'i mahvediyordu.

— Bebeğim, diyelim ki senin ihtiyar yarın bir şeylere takıp beni işten attı. O zaman ne olacak? Borç ödemek için beygir gibi koşturmamı mı istiyorsun? Ben zora gelemem, biliyorsun.

Aleka o anda kokulu kreminin kapağını açıyordu.

— Babamdan seni ortak yapmasını iste, böylece se-

ni kovamaz. Ben bunu söyledim, kavga bile ettim. Ne yapacak? Eninde sonunda kabul edecek.

Vücudunu kremle ovmaya başladı.

— Gerçekten babanın beni ortak yapacağına mı inanıyorsun?

Krem kokusu Luis'in burun deliklerini kuşatmaya başlamıştı.

— Neden yapmasın? Ama sana güvenmiyor. Denize açılmak için bazı belgeler hazırladığını ve yine o erkek delisi kancığın, Persefoni'nin seni ziyaret ettiğini duymuş.

Luis, Aleka'nın şimdi kalkıp da önünde turlamaması için dua ediyordu, çünkü kokular ve baby doll içinde, yine, üstelik hiç de kahramanca olmayan bir şekilde teslim olacaktı.

— Persefoni gelir gelmez onu alıp, fahişelerin olduğu otellere götürüyormuşsun.

— Bunları bizi ayırmak için mahsus söylüyor.

— Seni Ayios Spiridhonas'ın arkasında görmüşler.

— Sen de kalkıp bu iğrençliklere mi inanıyorsun?

— Yalan mı?

— Yalan tabii, dedi kestirip attı, konuşmanın uzamasını önlemek için.

Aleka ise kendisi için can alıcı olan konuya, dairenin satın alınmasına geri döndü. Luis'e, daireyi bulduğunu, müteahhit Bay Anargiros'un daireyi çok ucuza verdiğini söyledi. Luis ona, aşağı yukarı, partideki eski siyasi komiseri Argiris'in kullandığı bazı klişe laflarla cevap verdi: "Yoldaşlar, banka kredileri bile birer tuzaktır. Daha ne olduğunu anlamadan, insana oyun oynarlar. Önce mülkiyet fikrini, kendine ait bir ev fikrini insanın kafasına yerleştirirler, sonra da insanı boyunduruğa vururlar. Önce sermayeyi toplayabilmek için uğraşırsın, sonra da senet, vergi, taksit ödemek için, böylece on beş

yıl boyunca, borç ödediğin sürece, sistemin uzun ömürlü olmasını dilersin, çünkü artık her büyük sarsıntının, işsizliğin, bir grevin, onları, evi senden geri almak zorunda bırakacağını bilirsin; sen de mal sahibi olarak, evi geri vermek yerine ölmeyi tercih edersin." Buna benzer bir şekilde Luis ağzındaki baklayı, ekonomi politik dersi verir gibi çıkardı. Doğal olarak Aleka, Luis'in söylediklerinden tek bir kelime bile anlamadı. Sadece bütün bunların kendisine çok ıvır zıvır göründüğünden değil, yarı açık gardıroptan, şaşkınlıkla Luis'in konuşurken penisinin büyüdüğünü fark etmesi nedeniyle de bir şey anlayamamıştı. Luis'e cevap olarak sadece "saçmalamayı bırak" dedi, yatağın üzerinde emekleyerek ona yaklaştı ve kendisine doğru çekti ve Luis ekonomi politik dersine devam ederken, Aleka onun bembeyaz donunu çıkarmaya başlamıştı.

Aleka'nın bu karşı konulamaz girişimleri Luis'in hep kayıtsız şartsız teslim olmasına yol açıyordu. Doğal olarak Aleka'nın bütün şartlarını kabul etti: Hem kredi alacaklardı, hem Bay Anargiros'tan evi satın alacaklardı, akşam da, babası Egina'dan dönünce, artık kendisini de ortak yapmasını şart koşacaktı, diğer hafta sonu da, mutlaka Epidhavros Antik Tiyatrosu'na, bir Eski Yunan trajedisi izlemesi için Aleka'yı götürecekti. Aleka, ancak bunlara söz verirse Luis'in spermini yutmayı kabul edeceğini söyledi. Luis söz verdi, o da spermi yuttu.

Luis'in kutlama daveti üzerine, ben ve Liakopulos, Andipas'ın evine varana kadar, Aleka zafer sarhoşluğu içinde, beş dakikada ağzını yıkadı, her iki memesini ve sırtını açıkta bırakan adi bir bluz giydi, tekrar çoraplarını, jartiyerlerini ayağına geçirdi, muhteşem vücudunu

gösterişli bir biçimde ortaya çıkaran mor bir etek giydi, kızını beraberinde götürmek üzere uyandırdı ve şarkı söyleyerek, daireyi satın almak üzere Bay Anargiros ile buluşmaya gitti.

— Pazar günü kalkıp Bay Anargiros'u mu bulacaksın? dedi Luis.

Luis adamı sadece bir tek kez görmüştü, yüzünü bile doğru dürüst hatırlamıyordu. Kel, kısa boylu, her tarafında siyahımsı çiller olan bir adamdı. Bir de kızıl kılları vardı. Luis sadece bu kadarını hatırlıyordu, tabii bir de zengin olduğunu.

— Evinde bulurum. Daireyi zar zor elinde tutabiliyor. Yarın çok geç olabilir. Beni bekliyor.

"Orospu, beni ayartacağına emindi" diye düşündü Luis, Aleka'yı giderken görünce. Yavaş yavaş kendisiyle barışmaya başladı. "Bir eve herkesin ihtiyacı vardır. Boş ver. Bakarız."

Dış kapıyı kapatırken Aleka:

— Hoşça kal piç kurusu, Anargiros'tan sonra, babanı ziyaret edeceğim, torununu görsün diye.

Artık bu son darbeydi. Luis, ister inan ister inanma duygulandı. Az kalsın gözleri dolacaktı. Bu son darbeden sonra, hatırladığına göre, daire satın alma işini o kadar çok benimsedi ki, artık daireyi kimin üzerine alacaklarını bile düşünmeye başladı. "Bolas gibi ben de tuzağa düşmeyeyim. Sofi her önüne gelenle yatıp kalkarken, zavallı Bolas, yıllarca Sofi'nin üzerine aldığı üç odalı evin ceremesini çekti, üstelik evin taksitlerini tamamlar tamamlamaz Sofi onu terk etti."

Her ne kadar, ahmak olduğundan, bunu hak ettiğini kabul etse de, Luis hiçbir zaman o uğursuz pazar günü,

bizi evine sadece ve sadece Bay Andipas'ın aile huzurunu bozmak için davet ettiğini kabul etmedi. Tamam, Bayan Hrisanthi'nin kalbini açma noktasına getirmek için, meşru ve gayri meşru bütün yolları kullandığını kabul ediyordu ama hiçbir zaman Bayan Hrisanthi'yi mahvetmeyi planlamamış.

Böylece onun saçlarını tararken (hatırladın mı?), çok iyi iki dostunu da beklediğini, Aleka'nın eve geç döneceğini, çünkü Bay Anargiros adlı birine gittiğini anlattı, biraz önce de Bay Panayotis'in Egina'dan telefon ettiği, gemi bulamadığı için akşam gelemeyeceğini söylediği haberini patlattı.

— Ah, neden telefonu bana vermedin?

— O anda ağlıyordunuz, size neden ağladığınızı sorsa ne diyecektiniz?

— Doğru, ne diyecektim!

Sonra Luis zaman geçirmek için Bayan Hrisanthi'ye hikâyeler anlatmaya başladı. Önce Thrasivulos'un kazası ile ilgili hikâyeyi anlattı. Gerçekten de hiçbirimiz, bu çılgın hikâyenin doğru mu yoksa Luis'in hayalgücünün bir ürünü mü olduğunu saptayamadık. Aramızdan hiç kimse bir daha Thrasivulos'u görüp soramadı. Kesin olan tek şey, Luis'in Thrasivulos'un karısı Anahit'i çok beğendiği ama Thrasivulos arkadaşı gibi olduğundan, hiçbir zaman bu ilgisini göstermediği, hatta onlarla sıkı fıkı olmaktan kaçındığıydı. Luis kendinden korkuyordu.

— Kuzen, Anahit egzotik bir varlık. Ermeni, aryalar söylüyor. Bu kadının her tarafı yuvarlak: Yanakları, memeleri, kıçı.

Volkswagen'i satın alır almaz, Thrasivulos hava atmak için önce Luis'i çağırdı. İkisi İsthmia'ya kadar kahve içmeye gideceklerdi. Sonunda Luis tek başına geri

döndü. Kan revan içindeydi, her tarafı yırtılmış, simsiyah olmuştu.

— Hiç sorma, dedi kapıyı açan Anahit'e. Thrasivulosçuğun ve arabası, herhalde Egin Körfezi'nin dibinde yüzüyor. Ben kendime geldiğimde kendimi kayalıklarda asılı buldum. Öyle bir yuvarlandık ki hâlâ onu arıyorlar.

Anahit o sırada uyuyordu. Saat geceyarısını çoktan geçmişti. Anahit Luis'e kaz gibi bakıyordu. Luis onun ne çığlık atmasına ne de yüreğini paralamasına fırsat verdi. Anahit'i sakinleştirdi, avuttu. "Hayat böyle! İnsan dediğin ne ki?" gibi şeyler söyledi. Yaklaşık iki saat, sonunda kanepede uyuyakalıncaya dek Anahit'i avuttu. Ancak Anahit uyuyakaldıktan sonra Luis de gidip banyo yaptı, temizlendi. Saat sabahın ikisiydi.

Daha sonra Anahit, Luis'in onu böyle uyandırmasının, sanki bütün bunların rüyasında olup bittiğini sanmasına yol açtığını söylemişti.

Sabahleyin gün ağarınca, üstü başı yırtılmış ve simsiyah olan Thrasivulos kapıyı açıp da içeri girince, onları birbirlerine sarılmış, çıplak, mışıl mışıl uyurken buldu.

Bayan Hrisanthi şimşek çarpmışa döndü:

— Manolisçiğim, sen neler söylüyorsun böyle?

Bütün bu hikâye ona inanılmaz gelmişti. Pusulayı şaşırdı. İyi ile kötünün, neyin yapılıp neyin yapılmaması gerektiğinin arasındaki çizgiyi o kadar çok şaşırdı ki, ne yapacağını bilemiyordu. Kızmalı mı, yoksa gülmeli miydi? Tabii, şimdi ben bütün bunları sana böyle anlatırken, gerçekten de her şey inanılmaz ve bayağı görünebilir ama bana inan, Luis bana bütün bunları bin bir ayrıntıyla anlatırken o kadar inandırıcıydı ki, sen de söylediklerini dinlesen, olan biten her şeyin neredeyse kaçınılmaz olduğunu anlardın.

— Manolisçiğim, bana anlattıkların çok ahlaksızca. Arkadaşının karısıyla nasıl böyle bir şey yaparsın?

— Hayat işte. Adam öldürmedik ya. Oldu bir kere.

Maritsa ve Evgenia'nın da hikâyesini anlattıktan sonra Bayan Hrisanthi az kalsın aklını yitiriyordu. İsa, inananları kurtarabilmek için kıssalar anlatırmış. Luis de ruhlarını yenileyebilmek için insanlara hikâyeler anlatırdı. Bayan Hrisanthi ne derse desin, bütün bu hikâyeler ufkunu tehlikeli bir biçimde açmaya başlamıştı.

— Ama Manolisçiğim, sana okulda ne öğrettiler? Nasıl olur da böyle davranırsın?

— Biraz soyaçekim, biraz da kader. Belki de anamdan. İlk kocası alaylı subay Karaiskos'u, evliliklerinin birinci yılında, 1930'da terk etmiş. O yıl Moshos'u da doğurmuş. Ama kocası, Pangalos ve diğerleriyle siyasi bir hareket düzenlemeye kalkınca, ondan boşanmış. Karaiskos'u, Venizelos'u asacaklarına yemin ettikleri sırada bir domuz ağılında tutuklamışlar. O gece annem, alaylısının emir eriyle tüymüş. Dokuz ay sonra ben, damatçığın doğmuşum. Emir eri Petros Efendi benim babam. Venizelosçu'dur, orduda berberdi, ihtiyat ordusunda onbaşıydı. Benim ihtiyarın dediğine göre, o siyasi hareketi bizzat kendisi Sofulis*e gammazlamış. Bu arada onunla işi pişiren anam haber vermişti. Babam yakışıklı adamdı. Üç yıl içinde kız kardeşim Andigoni de doğdu. Beş yıl sonraysa, eski başbakan Mihalakopulos'un cenazesinde her ikisi de tutuklandı. Hem bizim ihtiyar hem de annem. Metaksas karşıtı bir gösteride. O gün bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Şeytani bir rastlantı sonucu, o yıllarda Metaksas'ın kurmay-

* Themistoklis Sofulis: (1860-1949) Yunanistan başbakanı (1924, 1945-46, 1947-49). – ç.n.

larından olan eski kocası Karaiskos onları tutuklamış. Anam on gün içinde zatürreeden öldü. Yağmurdan. Sırılsıklam olmuştu. Babam berberlik yapmaya devam etti. Sonra trenlerde çalışmaya başladı. Makasçıydı. Komünist olmakla da suçlayıp sürgüne yolladılar. Karaiskos, Aralık Olayları*nda, bir duvara işerken serseri bir kurşundan ölmüş... Başını ağrıttım. İşte böyle, herhalde anama çekmişim.

Bayan Hrisanthi kendini Luis'in hikâyelerine çok fazla kaptırdığından, Luis bir an aynaya bakmasını söyleyip, dönüşümünü onaylayıp onaylamadığını sorduğunda az kalsın bayılıyordu. Bayan Hrisanthi kendini, vücudunun hiçbir yerini artık tanıyamıyordu. Karşısında baştan aşağı bambaşka bir Hrisanthi duruyordu. Artık sadece dışı değil, içi de değişmiş bir Hrisanthi vardı. İnsan bunu görebiliyordu! Artık gözlerinde başka bir ifade vardı. Gözleri derinliğe, melankoli ve düşünceye kavuşmuştu.

Luis ölü gibi hareketsizdi. Bayan Hrisanthi'nin aynada kendini seyretmesine izin verdi. O anda Bayan Hrisanthi'nin ruhunda neler olup bittiğini iyi biliyordu: Dönüşümün son aşamasındaydı. Luis bunu bildiğinden onu rahat bırakıyordu. O huşu dolu ânı bozmak istemiyordu. Dün ve bugün son kez karşı karşıya geliyordu. Geçmiş, anılar, reddetmeler, her şey kendi içinde çarpışıyordu. Birazdan derin derin iç çekecekti. Birazdan "Kahretsin, hayatımı harcadım. Hayatım nereye gitti!" diyecekti.

— Kuzen, emindim, söylemesini bekliyordum, söyledi de. Tam düşündüğüm gibi. "Kahretsin, hayatımı

* Aralık Olayları: 1944 yılının Aralık ayında Atina'da, bir tarafta EAM-ELAS ile diğer tarafta Yunan ve İngiliz hükümetlerinin askerlerinden oluşan kuvvetler arasında geçen silahlı çarpışma. – ç.n.

harcadım. Hayatım nereye gitti!" Aynı kelimeleri kullandı. İnanabiliyor musun? Aynı kelimeleri söyledi.

Ona dönüp baktığında, Luis kibarca, misafir beklediklerini, en iyisi üstünü değiştirmesini söyledi. Önce Luis'in ne dediğini anlayamadı, hâlâ anıların içindeydi. Tekrar zaman ve mekân kavramlarını bulduğunda, Luis'in söylediklerini anlayıp kabul etti. Luis ona (nereden aklma geldiyse) Aleka'nın bir elbisesini giymesini önerdi:

— Şaka olsun diye, sizi onun elbiseleriyle görünce gülmesini sağlamak için.

Bayan Hrisanthi'nin başı hâlâ hafifçe döndüğünden hiç itiraz etmedi. Kabul etti.

— Ama ne giyeceğinize benim karar vermeme izin vereceksiniz, dedi Luis.

İzin verdi. Luis ona, Aleka'nın gardırobundan yandan yırtmaçlı kırmızı bir etek ve üzerinde ince, altın renginde askıları olan bembeyaz bir bluz verdi. Bayan Hrisanthi bunları giydi. Etek üzerine yapışacak kadar dardı, bluz da çok dar olduğundan, tüm göğsünü ortaya çıkarıyordu. Boynuna da kıpkırmızı bir eşarp bağladı. Sivri topuklu ayakkabı, siyah çorap, siyah kolye, siyah küpe. Dalgalı, sapsarı saçları da omuzlarına düşmüştü. Luis, sadece Bayan Hrisanthi'nin gözlerini boyamaya fırsat bulamamıştı. Yüzünde birkaç kırışıklık olmasa, onun anne mi kız mı olduğunu kolay kolay anlayamazdın.

Karşı koymaya fırsat bulamadı. Yine aynada kendini seyrederken, tam da "Aman Tanrım!" diyecekken, kapı çaldı. Biz gelmiştik, ben ve Liakopulos.

Tabii sana ayrıntıları anlatmama gerek yok. Neler olduğunu tahmin edebilirsin. Geldiğimizde güneş batmak üzereydi. Yediye kadar dördümüz de zom olmuştuk.

Luis, Liakopulos, ben ve Hrisanthi! Zom diyorum, gerçekten de tam anlamıyla zom olmuştuk. Belki de sadece Luis biraz daha iyi durumdaydı, çünkü sana anlatmakta olduğum ayrıntıları bir tek o hatırlıyor. Bir tek Liakopulos'un hüngür hüngür ağladığını hatırlıyorum çünkü iki gün önce karakola çağrılmış ve "sağlam" bir pişmanlık beyanında bulunmak zorunda kalmıştı, yoksa bir daha gün yüzü görmeyecekmiş.

— Çocuklar imzaladım. Ne yapsaydım? İmzaladım.

Ben peltek peltek konuşarak Luis'e beni Harula'ya götürmesi için yalvarıyordum, onunla evlenecektim, oğlumu görecektim... Daha başka neler söylediğimi hatırlamıyorum bile.

Bayan Hrisanthi sürekli ve yüksek sesle gülüyordu. Katıla katıla. Liakopulos o anda kirpiklerinden söz etmeye başladı. Luis yanlış anlayıp Liakopulos'un Bayan Hrisanthi'den Markos Vamvakaris'in şarkısı *Kirpiklerin Parlıyor*'u söylemesini istediğini sandı. Bir an Liakopulos'un Luis'e "Kocası nerede lan?" diye sorduğunu duydum, Luis de fısıldayarak: "Egina'da, bu akşam gelmeyecek" dedi. Hrisanthi, *Kirpiklerin Parlıyor* rebetiko şarkısını söylemeye başladı. Sesi tam Stella Greka'nın sesine benziyordu. Sesinde aynı titreme vardı. Liakopulos emekleyerek geldi, Hrisanthi'nin bacaklarına sarıldı. Hrisanthi dengesini kaybedip kanepeye düştü. Liakopulos onunla konuşmaya başladı ama hiçbirimiz ne dediğini anlayamıyorduk. Tabii Hrisanthi de bir şey anlamıyordu. Bu arada benim aklım fikrim Harula'daydı.

— Gel be, beni motorunla götür, iki dakikada döneriz. Uzo da alırız, uzomuz bitti, bira da alırız.

İlle de Harula'yı görmek istiyordum, hatta onu buraya getirmek istiyordum.

— Neden olmasın be?

Hrisanthi bir gülüyor, bir kıkırdıyor, ara sıra da "Ah neler söylüyorsunuz böyle!" deyiveriyordu.

Liakopulos, Hrisanthi için deli divane oluyordu. Ne zaman motora binip ne zaman "Dorothi" barına vardığımızı anlamadım bile.

— Kapalı. Salak!

— Pazar günü kapalı mı? Garip.

Harula bir yerlere gittiği için mi kapatmıştı? Hayır, kapalıydı.

— Mutlaka o armatör tavlamıştır Harula'yı. Kadını kapatacak. Gitti, yediler kadınını gerzek herif.

Dönüşte bütün yol boyunca bana küfür etti.

Eve, satın aldığımız uzo ve bira şişeleriyle girince, salonda in cin top oynuyordu. Her taraf sessiz ve sakindi. İçimize kurt düştü. Luis bana ses çıkarmamam için işaret etti ve parmaklarının ucuna basarak yeni yatak odasına doğru götürdü. Kapı kapalıydı. İçeriyi ancak bahçeye bakan pencereden görebilirdik.

Bahçeye çıktık. Dikkatle yürüyor, gülmemek için kendimizi zor tutuyorduk. Gördüğümüz manzara anlatılacak gibi değildi. Daha yükseğe, pervaza ulaşmak için bir çimento tuğlasının üzerine çıktık. Hrisanthi eteğini kaldırmış, ayakta, yatağının demir parmaklığına yaslanmış, önde de ayakta Liakopulos, o otuz santimlik dev penisini sokmaya çabalıyordu. Hrisanthi'nin önce bir bacağını kaldırıyor sonra diğerini.

— Gel anam... Bu hazineleri nerede saklıyordun? deyip duruyordu peltek peltek, uzo ve şehvet sarhoşluğu içinde. Anam, bacağını biraz kaldır. Haydi yavrum haydi...

Aşağı yukarı on beş dakikadır sokmaya çalışıyordu,

kimse ne dediğini anlamıyordu. Terliyor, çabalıyor ama bir türlü sokmayı başaramıyordu. Luis neredeyse "Kadını yatağa at salak" diye bağıracaktı, ama o bağırmadan, Liakopulos'un yatağın kenarına oturduğunu, Hrisanthi'yi büyük bir şefkatle kucağına oturttuğunu gördü. Korku içinde, sessizce bu sahneyi sonuna kadar izliyorduk. Bu dev penisi gördükçe, kadıncağızın rahminin patlamasından korkuyorduk.

Bu arada Liakopulos tam bir vahşi hayvana dönüşmüştü. Hrisanthi'nin sutyen ve bluzunu neredeyse paramparça etti. Sutyenin içinden bembeyaz göğüsleri fırladığında, Liakopulos şimşek çarpmışa döndü. Afalladı. Önce ne yapacağını bilemedi. Hrisanthi'nin göğüslerini bir avuçluyor, bir emiyordu. Bir anlığına Bayan Hrisanthi'nin, yatağın demir parmaklığına yaslanmaktan kıpkırmızı olmuş poposunu da gördük. Dediğim gibi, kısacası anlatılamaz bir manzara vardı.

Bir süre sonra, Hrisanthi kendini rahat bırakınca, o da Liakopulos'un üzerinde ritmik bir şekilde sallanmaya başladı, aynı andaysa sessiz inlemeleri giderek güçleniyordu. Bütün bu curcuna yaklaşık on beş dakika sürdü. Liakopulos'un en büyük üstünlüğü olan, kadının ihtiyacı kadar kendini tutabilmesi, Bayan Hrisanthi'yi tam anlamıyla sarsmıştı. Piç herif sanki kronometre tutuyordu. Ama Hrisanthi'nin son çığlığı eşsizdi. Yürek parçalayıcıydı! Tıpkı bir hayvanı keserken, boynuna bıçağı sürdüğün an, hayvanın çıkardığı vahşi böğürmeye benziyordu. Önce, oksijen azalmışçasına derin derin nefes almaya başladı, sonra da çığlık duyuldu.

Gece, yaklaşık saat on birde, Andipas eve girince, önce kaderiyle sonra da olaylarla karşılaştı. Yaşadığı şokla-

rı anlatmak mümkün değil. Üst üste gelen şoklar. Daha bir şoku atlatamadan diğer şok geliyordu.

Zaten bahçeye girer girmez, dans müziği duyunca bir şeylerden kuşkulanmıştı. Şüpheci biri olduğundan kapıyı çalmayıp, kendi anahtarıyla açtı. Koridordan salona geçince birinci şoka uğradı, çünkü Hrisanthi'yi görür görmez onun Aleka olduğunu sandı.

— Burada neler oluyor? Annen nerede? Nerede? diye sordu ama daha cümlesini bitiremeden, dehşet içinde o orangutan, yani Liakopulos ile dans edenin, Aleka değil, Aleka'nın annesi, biricik karısı Hrisanthi olduğunu fark etti. Bundan böyle karısı derken "sı" eki tırnak içinde kalacaktı.

Andipas, ikinci ve daha da güçlü şoku, Hrisanthi'yi Liakopulos'un kucağından ayırdığında, yıldırım hızıyla Hrisanthi'nin "adi" dönüşümünü fark ettiğinde yaşadı. Üstelik daha Hrisanthi'nin bluzunun yırtık olduğunu bile fark etmeye fırsat bulamamıştı, çünkü bu arada, Liakopulos'un meşhur penisinin kocaman boyutları nedeniyle, kumaşı yırtacak gibi duran pantolonundaki kabarıklığı fark edip üçüncü ve son şoka uğradı. Tabii, bunu görmemiş olsa bile, bu "piç herifin" karı"sı" Hrisanthi'yi nasıl tuttuğunu görmesi yeterliydi. Hrisanthi koşup kendini yatak odasına kilitledi. Andipas üçümüzü tekme tokat dışarı attı. Hiçbir tepki vermedik. Gıkımız çıkmadı.

Bahçe kapısının önünde biraz duraksayıp, birbirimize baktık. Ne yapacağımızı bilemiyorduk. Liakopulos birden:

— Ulan salak, bana ne diye kocası Egina'da, bu akşam gelmeyecek dedin? dedi Luis'e.

Sana tekrar söylüyorum, bugün bile aramızdan hiç kimse, Retsinas'ın Hrisanthi'ye, "Andipas Egina'dan

gemiyi kaçırdığı için gelemeyecek, telefon etti" dediğinde, doğru mu yalan mı söylediğini ve dediğim gibi bütün bunların Luis'in kayınpederini yok etme planının bir parçası olup olmadığını bilmiyor. Tabii Luis böyle bir plan yaptığını reddediyor ama onu tanıyan bizler için bu reddetmenin hiçbir değeri yok.

Biraz sonraysa, yatak odası penceresinin açıldığını ve içeriden Luis'in hayatındaki bütün öteberilerinin dışarı fırlatıldığını gördük. Hayatımda daha olağanüstü bir kovulma gördüğümü sanmıyorum. Önümüze ilk düşen gitarıydı. Birazdan bahçe ve sokak kırık aynalar, hatta Aleka'nın yırtık sutyenleriyle doldu. Andipas'ın yok etme tutkusu kızının eşyalarına da yönelmişti. Ayaklarımızın dibine düşen her şey çöpe dönüştü. Bebeğin beşiği, yatak, döşek, elbiseler, askılıklarıyla birlikte dantel gecelikler, her şey. Sonunda bütün bu eşyalar rengârenk küçük bir tepecik oluşturdu. Andipas'ın son fırlattığıysa, Luis'in kitapları ve kitap fişleri oldu. Şimdi düşündükçe, Hacaras'ın kitap taksitlerinin yazılı olduğu fişlerin orada kaybolduğuna inanıyorum. Alçak herif fişleri elinde tutup, intikam almak için vermiyordu. Liakopulos köpürüyordu.

— Gerzek herif, başımıza neler geldi, deyip duruyordu.

Eşya tepeciğini orada bırakıp bir kamyon aramaya koyulduk. Andipas hâlâ geri kalan birkaç şeyi fırlatmaya devam ediyordu. Köşeyi döndük ve kayınvalidesinin yatak odasının önünden geçtik. Pencere kenarında, perdenin yanında Hrisanthi'nin yüzünü gördük. Bize bakıyordu. Gözleri korku ve inat doluydu.

Liakopulos biraz duraksadı ve ona büyük bir acıyla baktı.

— Kadıncağızın burnundan geldi, dedi.

— Her devrimin başı kanlıdır, diye cevap verdi Luis ve ilerledi.

Yolun diğer köşesine vardığımızda, Luis'in Aleka'yı beklemesi için nöbette kalmasının, bizim de "çöplerini" alacak bir kamyon bulmamızın daha doğru olacağını düşündük. Andipas pencereden bağırırken böyle diyordu. "İşte çöplerin, fırlama."

Kamyonu bulup, eşyaları yükleyerek gitmeye hazırlanırken, birden önümüzde on metrelik bir limuzin durdu. Daha bir şey diyemeden, arabanın içinden Aleka'nın kızıyla birlikte çıktığını gördük. Aleka'yı ilk kez görüyordum. Gerçekten bir tanrıça gibiydi. Luis haklıydı. Otomobilin direksiyonunda, o kızıl kıllı Anargiros vardı. Yakasında çiçek, gözündeyse körler için olan MacArthur gözlükleri vardı. Şaşırdık. Salak herif geceleyin gözlük mü takıyordu? Rugan siyah beyaz ayakkabılar, ön cebindeyse küçük altın zincir.

Tam Aleka bizleri tanıştıracakken, Luis onu kapıp, motorsikletiyle birlikte kamyonun kasasına atıverdi. Çocuğu Liakopulos ön tarafa aldı. Anargiros bize şaşkın şaşkın, tam bir kaz gibi bakıyordu. Haydi şimdi sıkıysa otur da olan biteni anlat. En son ben bindim kamyona. Müteahhite kibar davranmaya çalışıp bir şeyler gevelerken, kamyona binmediğimi görmediklerinden az kalsın beni unutacaklardı.

Liakopulos uzun bir süreliğine Hrisanthi ile buluşmaya devam etti. Aşağı yukarı üç ayda bir kez, Andipas kalbi için Vardhas'ın kliniğine gittiğinde buluşuyorlardı. Tabii tahmin edebileceğin gibi, o gecenin zincirleme şoklarından sonra kalbi düzelemeyecek kadar zarar görmüştü.

Hrisanthi, Liakopulos'u arıyordu.

— Neler yapıyorsunuz? Nasılsınız?

Hep çoğul kullanırdı.

— Bebeğim yalnız mısın?

— Yalnızım.

Aleka, müteahhit Bay Anargiros ile evlenmeden uzun bir süre önce, Luis'ten boşanana kadar onunla birlikte yaşadı.

— Kuzen, herhalde beni önceden boynuzlamıştı. Belki de kovulduğumuz o pazar günü. Beni zevk için ya da herife âşık olduğu için boynuzlamadı. Hayır. Daha çok o boktan daire için yaptı. Daireyi ucuza ve taksitle alsın diye. Epidhavros Antik Tiyatrosu'na gittiğimizde ve birden karşımda bu herifi görünce kuşkulandım. Her şey önceden planlanmıştı. Belki de bu yüzden Bertan'ın sirkiyle tüydüm. Şimdi düşündükçe belki, diyorum. Senden saklamama gerek yok, kırıldım!

Luis o günden beri, ne zaman kızını görmeye gitse iki saatliğine kral oluyor. Psihiko semtinde, koskocaman bahçeli, havuzlu, gizli ışıklandırmalı, salıncaklar ve şadırvanlarla dolu saray yavrusu bir ev.

— Kuzen, hizmetçilerin kızıl kıllıya altın tepsi, altın bardak altlığı ve kristal bardaklarla viskiyi nasıl servis ettiklerini gören aklın şaşar. Aleka ise bir başka âlem. Sanki Kraliçe Amalia. Heykeller ve ağaçlar arasında göt kraliçesi gibi dolaşıyor. Ama kızıma (inanabiliyor musun?) kazık atmış olsam da, o bana tapıyor.

Ben, Aleka'nın hiçbir zaman Luis'e tapmaktan vazgeçmediğine inanıyorum. Bu yüzden daha ileride, ihaneti ona pahalıya mal olacak. Göreceksin.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İsa'nın Havarilerle Son Akşam Yemeği

Takımın sivri akıllısı Lazaris sözü dolandırmadan söyledi:

— Luis, çocukluğunda geçirdiği bazı travmalar nedeniyle bugün bu halde.

Travma konusunda ısrar ediyordu.

— Öyle mi? Demek o kadar travmatik.

— Evet, çünkü aslında annesini hiç tanımamış. Üstelik sadece annesini hiç tanımamış olmakla da kalmadı, annesini efsaneleştirdi, ona olağanüstü bir boyut kazandırdı. Güya, kralcı, Metaksas yanlısı bir kocayı terk etti ve onu demokrat bir berberle boynuzlamaktan kaçınmadı diye, müthiş bir kadınmış, çünkü düzene yumruk atmaya cesaret edebilmiş. Saçmalık yani. Yumrukmuş. Bu yüzden kara toprak aldı onu.

Lazaris, psikoloji palavralarına ve kaba yorumlarına başlayınca, arkadaşlar on dakika içinde dağılıyordu.

O gün önce Agisilaos gitmek için ayağa kalktı. Kaldırımda, Barba Tasos'un kahvesinin önünde oturduğumuzu hatırlıyorum. Berbat bir hava vardı. Bulutlu, soğuk ve nemli bir gündü. Agisilaos'u durdurmaya çalıştım.

— Bırak be Manolopulos, bu saçmalıkları mı dinleyeceğiz? Yani Luis üç yaşındayken annesinin ne yaptığını mı hatırlıyor?

Lazaris, Agisilaos'tan nefret ediyordu.

— Evet hatırlıyor cahil herif. Neden hatırlamasın? Olayları hatırlamasa bile, anlatılanları duyuyordu, içinde bunların yansımasını taşıyordu, öyleyse... Ama senin gibi hayatında eline kitap almamış birinden insan ne bekleyebilir ki? Ayrıca bilgin olsun diye söylüyorum beyefendi, insan çocukluğunda...

Agisilaos söylediklerini bitirmesine izin vermedi.

— Şimdi sen ders vermeyi bırak da gidip Karpozilos'un götünü yala.

Karpozilos, Lazaris'in üniversitedeki bir hocasının lakabıydı. Agisilaos yalan söylemiyordu. Gerçekten de Lazaris sayın hocanın sürekli göt yalayıcısıydı. Akademik kariyer yapmayı, burs almayı hayal ettiğinden Karpozilos'un arkasından sekizinci sınıf yardakçı gibi koşturuyordu.

Lazaris'in annesi, Patra Hanım, Yanulatos Konağı'nda temizlikçi olarak çalışmaktan kamburlaşmıştı. Oğluna harçlık, takım elbise, eğitim verebilmek için karnı acıkmasın diye sıçmayan bir kadındı. Böylece Lazaris, sayın hocaya, daha sonra öğrendiğimize göre, zengin bir göçmenin oğlu rolünü oynayabiliyordu.

— Lazaris, artık babamızdan da mı utanmaya başladık? Bir de terfi mi ettirdik? Kendisini zengin bir göçmen mi yaptık? Ama suç sende değil, yaptıklarını bilip de suratına bir tokat patlatmayan ananda.

Agisilaos bu şekilde, çok daha sonra, artık büyüdüğümüzde, Dhrakopulos'un düğününde, Lazaris'i aşağılamıştı. Lazaris'i rezil etmişti. Tabii Lazaris o zamanlar kendi babasının, Liakopulos'un babasıyla birlikte, Trikala'da faşistler tarafından öldürüldüğünü söylemeye cesaret edemiyordu.

Böylece ana oğul, Pire'deki eski Vurlon Hapishanesi'ne yakın Ayios Dhionisios semtindeki göçmen mahallelerinde mağara adamları gibi yaşıyorlardı. Ama Lazaris'i bu yeraltı mağarasından çıkıp, Atina'ya doğru giderken görsen, gözlerine inanamazdın: Birinci sınıf takım elbise, deri çanta, briyantinli saçlar, gıcır gıcır, ayna gibi parlayan rugan ayakkabılar.

Andoniadhis onu gördüğünde, başını göğe doğru kaldırır, kollarını hafifçe açar ve en din karşıtı sloganlarından birini atardı:

— Alçak Tanrı, böyle haksızlıklara nasıl tahammül edersin?

Herif üniversitede hava satıp zengin gerzek rolünü oynasın diye, annesi neredeyse veremli, kör ve sakat olacaktı. Kadıncağız on derece miyop olmasına karşın gözlük almıyordu. Arteritten kol ve bacakları tutmuyordu. Açlıktan ve vitamin eksikliğinden bir deri bir kemik kalmasına rağmen, pes etmeyip sessizce eriyordu.

— Adi herif annesine köleymiş gibi davranıyor. Kapı eşiğine bile, sefil görünümü kendisini zor durumda bırakmasın diye onunla çıkmıyor. Kim bilir Karpozilos'a ne masallar anlatıyor, nasıl göt yalıyor.

— Ulan salaklar, sadece masallarla ve göt yalayarak kimse hoca asistanı olamaz. Lazaris büyük bir dâhi değilse –ki olmadığını biliyoruz– asistan olması için ortada büyük pislikler dönmüştür.

Lazaris uzun zamandan beri aramıza katılmamıştı, buna biraz Luis neden olmuştu çünkü bir keresinde, Lazaris'i tekme tokat Barba Tasos'un kahvesinden kovmuştu.

— Dışarı, maskara herif, toz ol, demişti.

Biz şaşkınlıkla kovulmasını izlemiştik. Başı önünde çıkıp gitti. Gıkı bile çıkmadı.

— Ne oldu Luis? Sana ne yaptı?

O zaman hepimiz, yine bir kadın söz konusu olduğunu, Lazaris'in gidip Luis'i bizim tanımadığımız bir kıza gammazladığını sandık. Ama Luis cevap vermekten kaçındı.

İşte şimdi de beyefendi, Retsinas'ın Aleka'dan ayrıldığını ve uzun zamandır ortalıkta görünmediğini duyunca, yine bir pazar günü, kravatı, briyantinli saçları, deri çantası ile, "geçiyordum, uğradım" pozlarında kahveye geldi.

Lazaris, Retsinas'ı deli gibi kıskanır, bu serserinin nasıl olup da böylesine güzel ve zengin bir aileden gelen Aleka gibi bir kıza el koyduğuna şaşardı.

— Bırak bu ayakları Retsinas, derdi. Bize kendi çıkarını düşünmeyen rolünü oynuyorsun, ama nereye tezgâh açacağını iyi biliyordun.

Şimdi de piç herif, elinin tersiyle hem çıkarı hem de rahatı itiveren Luis'in büyüklüğünü kabul edeceğine, yine bok atmaya başladı:

"Bay Retsinas da kim oluyormuş, kendini ne sanıyor?" Bu gidişle başını yiyecek, böyle bir kızı, böyle bir geleceği, para kazandıran böyle bir dükkânı düşüncesizce terk eden delinin tekidir."

— Kayınpederinin suçu neydi, ha? Tamam adam Metaksas yanlısıydı. Ne olmuş yani? Adam ne yapsın? Metaksas'tan vaz mı geçsin? Laf aramızda Manolopulos, az kalsın adamın karısını düzecektiniz (Lazaris işin "az kalsın" kısmında kalmıştı). Beyim, nasıl olur da karını, çocuğunu terk ederek, gidip sihirbaz olursun?

Luis'in Epidhavros'ta Aleka'yı hayretler içinde bırakıp, bir züğürt sihirbazlar sirkinin arkasından gittiği-

ni Lazaris'ten öğrenmiştik. Hatırlıyorum da şaşırıp kalmıştık.

— Manolopulos, sen Luis'in kankasıysan aklını başına toplamasını sağlamalısın. Bir gün doğru yoldan çıkanlar da geri döner. İnsan böyle fırsatları kaçırmamalı.

Hepimiz şaşırdık. Retsinas'a karşı bu ne büyük ilgiydi böyle? Herif şimdiye kadar Retsinas'ı gördüğünde sarılık oluyordu. Bu sırada Lazaris, Luis'in çocukluğunda yaşadığı travmalarla ilgili meşhur nutuğunu da attı.

Bizden hiç kimse ona cevap vermedi. Sanki önceden susmaya karar vermiştik. Agisilaos Lazaris'e laf attığında, ben etrafı sakinleştirmeye çalıştım. O gün kendimden iğrendim. Hatta bir-iki kez Lazaris'le, gerçekten artık Luis'in kendine gelmesi gerektiği konusunda neredeyse anlaşacaktım. Sadece kalleşçe davranmakla kalmadım, Agisilaos'u da ortada bıraktım, çünkü Lazaris'in EKOF'a (devlete çalışan karanlık bir üniversite öğrencileri derneği) üye olduğunu öğrenmeme ve burs ile devlete bağlılık belgesi alabilmek için Karpozilos'un baş ispiyoncusu olduğunu bilmeme rağmen, hiç oralı olmayıp, Lazaris'in kimliğini açıklamadım. Ben de o yıllarda yargıç olmak istediğimden, beni kolaylıkla harcayabilirdi. Babası idam edildiği için sürekli, kanunlara saygılı olduğunu somut bir şekilde kanıtlamalıydı. "Salak Agisilaos neden böyle köpürdü? Bir zamanlar ödleğin tekiydi, şimdi de kahramanlığa mı soyundu?"

— Bak Lazaris, ya toz ol ya da bütün kirli çamaşırlarını ortaya dökerim. Luis'e karşı diyecek bir şeyin varsa da kalkıp kendisine söyle, dedi hışımla Agisilaos ve ayağa kalkıp cevabını beklemeye başladı.

Lazaris köşeye fena sıkışmıştı. Sonunda ağzını kapadı, dudaklarını büktü, bize baktı, başını büyük bir

küçümsemeyle, yüzümüze tükürür gibi salladı, ayağa kalktı, deri çantasını aldı (deri çantası olmadan hiçbir yere gitmezdi) ve hemen tüydü. Onu sakinleştirmeyi denedim.

— Dur be Lazaris, diye bağırdım, o kadar da...

Dediğim gibi, beni de düşman olarak görmesini istemiyordum. Ondan korkuyordum. Lazaris'i durdurmaya koştum ama Andoniadhis beni tuttu. Agisilaos'a çattım:

— Sen deli misin? O kirli çamaşırlar saçmalığı da neydi? Onun kim olduğunu, başımıza ne işler açabileceğini biliyor musun? Sonra, bizleri neden zor durumda bıraktın?

Ortalığa sessizlik çöktü.

— Herifi aramızda görmekten hoşlanmıyorum.

Bunun üzerine Agisilaos'un neden Lazaris'ten nefret ettiği üzerine bir varsayım ortaya çıktı: Lazaris Martha'ya asılıyormuş, onu kapacakmış, Martha'nın gözünde onu rezil etmiş, bu yüzden Agisilaos Lazaris'e saldırmış.

— Öyle mi Agisilaos? Bu yüzden mi Lazaris'e giriştin?

— Yok be, bu yüzden değil, yemin ederim. S...tir et. Martha ondan hoşlanıyorsa onunla gitsin. Herifin kuşu kalktığında bile üç santimden küçük. Martha'ya üç santim yetiyorsa, gitsin.

Böylece saygınlığını kurtarmak için, kirli çamaşırlardan söz ettiği zaman neyi kastettiğini anlattı ve Luis'in Lazaris'i kahveden tekme tokat attığı sahneyi hatırlattı.

— İyi de bunun ne ilgisi var?

— İlgisi var. 1955'te Vurla Hapishanesi'nden yirmi yedi komünistin kaçmasını hatırlıyor musunuz? Lazaris'in annesini tanıyan kaçaklardan bir tanesi gidip ev-

lerinde saklanmış. O anda Lazaris evde değilmiş, ama eve girdiğinde ne yaptığını biliyor musunuz? Adamcağızı güpegündüz kovmuş, halbuki o kadar büyük bir insan avı başlatılmıştı ki, öğlen vakti eşiği geçer geçmez adamcağızın hiçbir şekilde kurtulamayacağını biliyordu. Buna rağmen yaptı. Anasına küfür etmiş, nasıl olur da geleceğiyle oynarmış, babasının kaderini paylaşmak istemediğini artık iyice öğrenmeliymiş.

Agisilaos'un, kaçak ve Lazaris'in kuşu hakkında verdiği bilgilerle afalladık. O anda sıkı bir yağmur başladı. Lazaris mutlaka sırılsıklam olmuştur. Henüz evine varmamıştır. Hayatımda böyle yağmur görmemiştim. Beş dakika içinde yollar birer nehre dönüşmüştü. Artık kaldırım ve yollar değil, sadece denize doğru ilerleyen sel suları, dereler görülebiliyordu. Kahvelerimizin ve uzolarımızın olduğu tepsileri alıp içeri girmeye ancak yetişebildik.

Barba Tasos'un kahvesinde, pencerenin arkasından bu gösterinin tadını çıkarıyorduk. O gün Luis ve Lazaris'in bodrum katındaki evlerini su bastı.

Yağmurdan aşağı yukarı üç gün sonra, Trikalon Meydanı'nda, Luis, Yunan asıllı Fransız sihirbazın yeni sevgilisinin başını gövdesinden ayırırken, ayaktaki seyirciler arasında, donuk, ifadesizce ona bakan kız kardeşi Andigoni'yi gördü. O kadar çok korktu ki, kadıncağızı ve testereyi orada bırakıp Andigoni'nin yanına koştu ve konuşmak için onu kenara çekti. Ayakta ne yapacaklarını bilemeden durup, bakıştılar.

— Kuzen, utandım. Hayatımda ilk kez bu kadar utandım. Tamam be Andigoni, dedim, babanı öldürmedik ya.

Andigoni bir şey söylemeden, evin anahtarlarını ve ödenmemiş birkaç faturayı verip gitmek için sırtını dön-

dü. Sadece, bodrumu suların bastığını, az kalsın babalarının boğulacağını, şimdi hastanede, çok kötü durumda olduğunu, neredeyse bütün eşyaların mahvolduğunu, birisinin kendisine verdiği faturaları ödemesi gerektiğini, kendisinin çekip gideceğini söyledi.

— Artık dayanamıyorum. Anladın mı? Dayanamıyorum. Bıktım.

Luis daha "dur, neler söylüyorsun" diyene kadar, Andigoni'nin on metre ileride park etmiş bir Volkswagen'e bindiğini gördü. Ancak arabanın sürücüsünü görebilmişti. Mahallemizin manavı şişman Panayotaros direksiyondaydı. Akordeon da çalardı. Panayotaros çok ünlüydü. Ekonomiyle ilgili konularda artık uzman olmuştu. Kendi ekonomik durumuysa, beş yıllık kalkınma planları gibi gelişiyordu. Eskiden uzun boylu ve zayıftı. 1946'da şişmanlamaya ve kısalmaya başladı. Sanırım o yıllarda Vasilenas'ın, Makedhonia ve Artemisiu caddelerinin kesiştiği noktada bulunan tavernasında garsonluk yapıyordu ve tam bir yıl içinde, 1947 yılında, proleterlikten patronluğa terfi etti. Liakopulos'un babasının ölmesi, Panayotaros için hayatının fırsatına dönüştü. Luis'in kayınvalidesi Bayan Hrisanthi Andipas ile yaşadığı o sefahat âleminden tanıdığımız Liakopulos'un, kocası ölünce ne yapacağını şaşıran, manavı elinde tutamayan annesi, sonunda manavı Panayotaros'a kiralamak zorunda kalmış.

1950'de tanıdığımız Urania'ya âşık olup, lostromoyu terk etmesini önermiş, o kabul etmeyince de, mahalle kasabının kızı, şişko ve drahoması olan, sekiz derece miyop Athina ile görücü usulü evlenmeye karar vermiş. Tam da aynı dönemde Liakopulos'un manavı da satılığa çıkmıştı. Athina'nın drahoması sayesinde manavı kazanacak ama saygınlığını yitirecekti. Herkes

"Kendini sattın" diyecekti. Bir seçim yapması gerekiyordu: Ya Athina ve manavı alacaktı ya da saygınlık ve hiçbir şey. Manavı seçti. Athina sadece manavın bir sonucuydu.

Tarihini yanlış hatırlamıyorsam, sanırım 1955 yılında, imparatorluğuna, manavdan başka Krugas'ın fırınını da katmayı başardı, çünkü Krugas kardeşlerden biri diğerini öldürünce, ömür boyu hapse mahkûm olmuş, babaları da fırını satmaya karar vermişti.

Böylece Panayotaros'un bu hızlı gelişimi kendisine, araba, ev, eş ve zaman zaman da Kastella'da, yine kendisine ait bir evde kapattığı sevgililere de sahip olma hakkını veriyordu. Bu son konudaysa, yani aldatma konusunda, Athina'nın neredeyse kör olması da işini kolaylaştırıyordu. Artık on iki derece olan miyopluğu yüzünden neredeyse hiçbir şey göremiyordu. Saati bile göremediğinden, "aldatanın" ne zaman gidip ne zaman geri döndüğünü bile bilemiyordu.

Bu yüzden Luis, kız kardeşini Panayotaros'un Volkswagen'ine binerken görünce gözlerine inanamadı. Luis'e sonraki akşam, Ayios Dhionisis'te, Lazaris'in baba evine yakın bulunan Behlivanis adlı çöp şiş dükkânında rastlayınca:

— Olmaz be Manolopulos, insan bu fırsatçıyla da gitmez ki, dedi.

Kız kardeşinin saygınlığını yitirmesini hiçbir şekilde kabullenemiyordu. Bunu beklemiyordu.

— Adam elli beş yaşında, kız kardeşimse daha otuzuna bile girmedi, üstelik adam evli.

Luis, kız kardeşinin arkasından babasının hangi hastanede olduğunu sormak için koştuğunda, Andigoni:

— Beni bir daha beklemeyin. Duydun mu? Beklemeyin.

— Hangi hastanede?

— Kokinia'da, devlet hastanesinde.

Ertesi gün Luis ile Behlivanis'te karşılaşınca, acısını dindirmeye çalıştığımı hatırlıyorum.

— Neden be Luis? Bu o kadar da kötü bir şey değil. Panayotaros o kadar da üçkâğıtçı değil. Peki, tamam üçkâğıtçı. Andigoni daha fazla dayanamıyordu. Böyle kalacağına... Ne yapsın? Karşısına bu adam çıktı, onunla gitti. Şimdi nedenini niçinini boş ver. Üstelik Athina son günlerini yaşıyor. Biliyor muydun?

Bilmiyordu. Nereden bilsin? O kadar yıldır ortalıkta yoktu.

— Bu da bir şey. Sıraya girdik öyle mi? deyip, tek dikişte dördüncü uzoyu içti.

Kız kardeşinin gitmesinden sonra, Luis Bertan'ın kumpanyasını bırakıp, trene binip Pire'deki Larisis istasyonuna vardı. İstasyona varır varmaz ve babasını hastanede ziyarete gitmeden önce, bana telefon edip, çöp şişçide kendisiyle buluşmamı söyledi. Telefonda konuşurken tren seslerini duyuyordum.

— Gelecek misin? Sana ihtiyacım var. Tamam mı? Şimdi vardım, istasyondayım. Sigara içeceksen bir tane de Santé getir, ya da herhangi bir sigara paketi. Ama filtresiz olsun.

Luis sadece trenle yolculuk ederdi, uçakları sevmezdi. Ayrıca hiçbir zaman da uçakla yolculuk edecek kadar parası olmadı. Otobüsleri de pek sevmezdi. Sadece tren ve gemileri severdi.

Küçüklüğündeki tren istasyonlarının kömür tozunu hatırlıyor. Bir de Pire'de Ayios Dhionisis'teki köprüyü. Daha çok küçükken oraya takılmaya başlamıştı. O köprü-

nün altından dev, kapkara yılanlar gibi geçen trenleri hatırlıyor.

— Yahu Manolis sen mazoşist misin? Burada hoşuna giden ne?

Beni yanında götürürdü. O yıllarda, o semtteki yollar çamur, toprak ve kömür tozu doluydu. İkide bir bizi toza bulayan kamyonlar da geçiyordu.

Biraz daha yukarıda, sağdaysa, sac depolarının olduğu, fahişelerin iş tuttuğu Etolikos Caddesi vardı. Köprünün karşısında, istasyona yakın bir yerde Behlivanis'in çöp şiş dükkânı bulunuyordu. Bütün Pire'de daha lezzetli bir çöp şiş bulamazdın. Şimdi değil. O yıllarda. Aynı çöp şişçide bir keresinde sarhoş olduğumuzu sonra da Katerina'ya gittiğimizi hatırlıyorum. Yani beni Katerina'ya götürdüğünü hatırlıyorum. Milli olmuştum!

Etolikos Caddesi'ne dikey, evlerin bulunmadığı, sadece kötü sıvanmış depo duvarlarının olduğu, sağında ve solunda hep açık hava depolarının bulunduğu bir sokaktı. Duvarlara dev sac levhalar konulmuştu, depoların içindeyse hurda demirler, işe yaramayan dev gemi makineleri, pervaneler, demirler, kazanlar, bocurgatlar... Yarı açık depo kapılarının kirişleri sökülmüştü.

Akşam saat yediye kadar burası tıklım tıklımdı. Kamyonlar, at arabaları, triportörler, el arabaları... Yediden sonraysa, beş dakika içinde, yollar, depolar, bürolar boşalır, in cin top oynardı. Bürolar da büroya benzese bari. Kırık dökük camları olan sac levhalardan yapılma saçaklar. Ve pas. Toprak ve pas. Âdet kanı gibi kahverengi bir renk her tarafı, yüzleri, camları, yolları, duvarları kaplıyordu. Kamyonlar geçip o kahverengi toz bulutunu kaldırdıklarında, gökyüzü bile kahverengine bürünüyordu.

Doğru dürüst ışık bile yoktu. Yolun sonunda, Elektrik İdaresi'nin iki direğindeki, iki pis lamba hafif bir ışık veriyordu.

Yediden sonra, günbatımıyla birlikte gece inince, bütün o yolları sessizlik ve huzur kaplardı. Sadece tren sirenleri bu sıkıntılı sessizliği bozardı. O kalın pas tabakasına gömüldüğünden, kendi ayak seslerini bile duyamazdın. Bazen sokakta belli belirsiz bazı gölgelerin, sac levhalarının ya da sökülmüş kapıların ardında kaybolduklarını görürdün. Çok yaklaşacak olsan, bazen derin derin, erotik solumalar duyabilirdin. Dolunay varsa büyülenirdin. Ay ışığı, pası öylesine farklı tonlara bürüyordu ki!.. Bir de elektrik direğinin yanındaki o bembeyaz, upuzun kavak ağacı vardı! Bütün bunlara bir de tren sirenlerini katarsan, masal tamamlanırdı.

Her ikisi de İzmirli olan, kırk yaşlarındaki Katerina ve Roza, mahallede sürekli çalışan fahişelerdendi. Civardaki bütün mahallelerdeki gençler, orada ilk kez aşkı tanıyor, ilk kez orada belsoğukluğuyla karşılaşıyorlardı.

Beni Luis'in götürdüğü ilk sefer hiçbir şey başaramadım. Elim ayağım titriyordu. Ne ereksiyon ne de istek vardı bende. Katerina bana çok iyi davranmasına rağmen... Belki de hava soğuk olduğundan ve benimse kısa kollu bir gömlek giydiğimden. Belki de karanlıkta onu göremediğimden. Ne gözlerini ne de yüzünü.

— Haklısın Manolopulos, sorun bu. Ben de kadını azıcık da olsa göremediğimde olmuyor. Takma kafana.

İkinci seferse her şey tıkırındaydı. Yine Katerina'yı seçtim. Beni hemen elektrik direğinin yanına götürdü. Herhalde bunu Luis öğütlemişti. O hastalıklı ışık bizi aydınlatıyordu. Bluzunun düğmelerini açıp da, göğüsleri ortaya çıkınca, kendimi kaybettim. Bana çok şefkatli davrandı.

— Gel delikanlım, utanma.

Pantolonumun düğmelerini tek başına açtı ve beni okşamaya başladı. On metre ötede kavak ağacı vardı. Öylece desteksiz, tek başına, çelişkiliydi. Hafif bir rüzgâr da kavak ağacının yapraklarını sallıyordu.

Her birimiz ellişer drahmi vermiştik. Her iki sefer Luis benim yerime ödemişti. Zengin olduğundan değil, ama o yıllarda babası hâlâ trenlerde makasçı olarak çalışıyordu.

Babası vardiyaya kaldığında, sık sık ben evde ders çalışırken, Luis'in ıslığını duyardım. Salon penceresinden gizlice atlayıp, birlikte istasyona doğru yol alırdık.

Babası Luis'e cebinde ne kadar bozukluk varsa verirdi. Selamlaşmazlar, fazla konuşmazlardı. Babası sadece en gerekli şeyleri, "hastalık" kapmamasını ya da anahtarlarını unutmamasını söylerdi.

— Döndüğünde anneni uyandırma.

Gerçek annesi değil, üvey annesiydi. Athanasia Hanım. İhtiyar fazla konuşmasa da Luis'i severdi.

Bazen evlerine gittiğimde, Barba Petros, genelde ana babaların yaptığı gibi, beni uyutmak için bir konu açmazdı. O bildik "Tembel herife söyle de ara sıra bir kitap açsın" ya da "Sana neler söylüyor? Okuyacak mı? Denizci mi olacak?" Hiçbir şey sormazdı. Herhalde Luis'e güvendiğinden.

Andigoni'ye bile farklı davranmazdı. Onunla da sadece en gerekli şeyleri konuşurdu.

— Senin ihtiyar çok özel biri, demiştim bir gece yine Behlivanis'te Luis ile buluştuğumda.

Bana cevap vermemişti. Bir şeylerin olduğunu anlamıştım.

— İşine son verdiler kuzen. Artık harçlık da, bedava bilet de yok.

Babası Luis'e, Larisa'ya kadar bedava yolculuk yapması için biletler verip dururdu. Çokbilmişlik taslamaya kalktım:

— Devlet kurumunda kadrolu değil mi, işten çıkaramazlar.

— Çıkarırlar. Hep edebiyat ve ders kitabı okuyacağına, arada bir gazete de okusan çıkarabileceklerini bilirdin.

Bizim meşhur Papadhopulos yaşlı Retsinas'ı karakola çağırıp, komünist olmadığını kanıtlayan bir beyanname imzalamasını istediğinde Retsinas, "Ben bu işlerden anlamam, bu işlere karışmam" demişti. Tabii Papadhopulos aynı fikirde değildi, çünkü hem bu işlere karıştığını kanıtlamış, hem partiye aidat ödediğini, hem de '46 seçimlerinde oy vermediğini ortaya çıkarmıştı. Evet, belki adam öldürmemişti ama savunduğu ideoloji adam öldürmekten bile kötüymüş. Bay Retsinas'ın memur olması devlet için epey tehlikeliymiş, "trenlere zarar veremem" de ne demekmiş, istese zarar verebilirmiş, her neyse ya beyannameyi imzalar ya da işten atılırmış.

Çarşamba öğleden sonra karakolda nutuk atmışlar, cuma günü de işine son vermişler.

O yıllarda Panayotaros da evlerine gidip geliyordu. Aşağı yukarı o dönemde Liakopulos'un manavını kiralayıp, Urania'ya âşık olmuştu. Barba Retsinas, Panayotaros'tan oldukça büyük olmasına rağmen onunla arkadaşlık etmeyi çok severdi. Barba Petros çocuklarıyla pek konuşmasa da, arkadaşlarıyla konuşkan, hoşsohbetti. Filozof deyip dururlardı kendisine. Üç çözüm öneremeyeceği hiçbir sorun yoktu. Panayotaros'u yaratanın da kendisinin olduğunu (şaka yapmıyorum) çok az ki-

şi bilir. Panayotaros'a manavı satın alma fikrini veren, parasızlık nedeniyle manavı satın alamama tehlikesi baş gösterince Athina çözümünü bulan, sonra da Krugas'ın fırınını satın almasını öneren hep kendisiydi. "Koş, ihtiyarı ikna et ve fırını al. Bir oğlu hapiste, diğer oğlu da mezardayken kim öle kim kala."

Böylece Panayotaros, biraz da Barba Retsinas'a kendini borçlu hissettiğinden, Papadhopulos'un istediği o boktan beyannameyi imzalaması için elinden geleni yaptı. Kendisinin de o beyannameyi imzaladığını, bunun ayıp olmadığını, alt tarafı çok önemli bir parti üyesi olmadığını, işine son verirlerse ekmeğini nasıl kazanacağını, son olarak da partidekilerin sadece verdiği "aidatlarla" ilgilendiğini söyledi.

Luis'in üvey annesi Athanasia da aynı şeyleri söylüyordu. O çarşamba öğleden sonra adamcağızın kafasını şişirdiler. Her ikisi de. Luis onları içeriden dinliyordu. Babasının tarafını tutmuyordu. Luis o yıllarda etkin, aidatını ödeyen bir EPON* üyesi olmasına rağmen, Panayotaros ve Athanasia'nın söylediklerinin daha geçerli ve daha mantıklı olduğunu biliyordu.

Luis o gün Panayotaros'un boydan boya iki yarasının olduğunu, köyünü sille tokat terk ettiğini, üst üste iki beyanname imzalamamış olsa, şimdiye kadar çoktan ebediyete kavuşmuş olacağını öğrendi. Beyannamelerden birini Korinthia'da, Eksamilya'da bir jandarma teğmeninin huzurunda imzalamış: "Barba Petros, git sor, Eksamilya'ya gidip Panayotaros'un kim olduğunu sor.

* EPON: Yunanistan Birleşik Gençlik Örgütü. Nazi işgali sırasında, Yunanistan'da kurulan ve gençlerden oluşan direniş örgütü. Örgüt, Yunanistan Komünist Partisi tarafından 1941 yılında kurulan Ulusal Kurtuluş Cephesi'ne (EAM) bağlıydı. – ç.n.

Bana inanmıyorsan, işte yaralarım" deyip yaralarını göstermiş. Luis yaraları o zaman görmüş.

O garip, Harula, Pepas ve Fotis Dhemenağas hikâyesinde Luis'e bilgi verenin Panayotaros olduğunu nereden bilebilirdim ki? Piç herif Luis de bana dedektif rolünü oynuyordu.

Panayotaros diğer beyannameyiyse burada, Papadhopulos'un önünde imzalamış.

— Barba Petros, işler böyle geliştiği için, ben mi suçluyum? Bunlar salak olduğundan diğerlerinin kuklası olmadı mı? Söylesene, bütün Yunanistan ellerinde değil miydi? Tamam. Peki o zaman neden ülkeyi kayıtsız şartsız onlara teslim ettiler?

Zavallı Barba Retsinas'ın ciddi bir tezi yoktu. İkide bir "ideolojimiz başka, yanlışlar başka" deyip duruyordu.

— Ama Barba Petros, neden kalın kafalısın? Ben sana somut şeylerden söz ediyorum, sense bulutlarda dolaşıyorsun. '45'te ilk kez buralara gelince, beni karga tulumba kim karakola götürdü biliyor musun? Ha? 6. Karakol'da görevli, dudağının sağ kenarı kesik olan Vulgaris. Bu herifin kim olduğunu biliyor musun? Almanların işbirlikçi milislerindendi. Evet. Buraya gelince bir de ne göreyim? Vulgaris 6. Karakol'da polis olmuş! Nazilerle işbirliği yapanlar tutuklanmamak için polis oluyor. Polis bu aşağılık heriflerle dolu. Herif beni ilk kez görüp benden kimlik isteyince afalladım. Adi herif hemşeri olduğumuzu bile hesaba katmadı. Beni görmezlikten geleceğine, beni kaşla göz arasında enseleyiverdi.

Luis'in babası bütün bunları dinlerken, hep bir aziz gibi gülümsüyordu. Maddesizleşmiş bir azize benziyordu.

— Panayotaros, ben ideolojime ihanet etmem. Adiler hep adi kalacaktır ve hep bizim yerlerimizi kapacaktır.

Panayotaros'un cinleri ayağa kalktı. Saldırganlaştı.

— Kusura bakma Barba Petros ama saçmalıyorsun. Bir gün ödüllendirileceğin umudunu taşımadan, acı çekip, bunlara katlanacak mısın? Artık bu da... Yoksa öldükten sonra mı rahata kavuşmayı düşünüyorsun? Peki o zamana kadar neyle geçineceksin? Çünkü ben ne tanrılara ne de ölümden sonraki ödüllere inanırım.

Tanrılara inanmazdı ama daha sonra Papadhopulos'tan zarar gelmeyeceğini kayıtlara geçirmeye ikna etmek için, bir kilisenin mütevelli heyeti üyesi bile oldu.

— Tamam, suç işlemeyeyim, kötülük yapmayayım, ama evime de bakmayayım mı?

Luis'in aklına üvey kardeşi gelince, kapıyı açıp, odaya bunu söylemek için girdi.

— Baba neden Moshos'a ya da Tzavaras Dayıya gitmiyorsun? Ne de olsa annemizin kardeşi. İsterse senden imza almamalarını sağlar.

"Tzavaras" adını duyar duymaz, Barba Retsinas az kalsın nalları dikecekti.

— Ben? Tzavaras'a?

Boğazına kendi tükürüğü kaçtı, az daha boğuluyordu. Athanasia koşup su getirdi. Panayotaros ise sırtına vuruyordu.

— Sana ne yaptı da böyle davranıyorsun? Babanı mı öldürdü? Sorun diğerlerini desteklemesi mi?

Athanasia ne diye ağzındaki baklayı çıkarmıştı?

— Babamı değil, kardeşimi öldürdü. Kız kardeşimin kocasını... İki kez idam. Onu harcadı.

Herkes donakaldı. Evdekilerle az konuştuğundan (şimdiye kadar Tzavaras'ın yaşamını ve yaptıklarını an-

latmamıştı), onu bunları söylerken duyduklarında donakalmışlardı.

Ben de bir keresinde, Luis ile Moshos'un evine gittiğimde Tzavaras'ı tanımıştım. Orada Moshos'un nişanlısı Eleni'yi de tanıdım. Bizim takım daha sonra onu Twiggy diye çağırmaya başladı, çünkü Eleni o yılların ünlü mankenine benziyordu. İnce, zayıf, güzelce ve onun gibi de şapşaldı. Şapşala benziyordu. Güler yüzlü ve şapşal. Bir de insanı tiksindirecek kadar kibar. Ona ne söylesen, ne yapsan hep "teşekkür ederim", "teveccühünüz", "ne alırsınız", "buyrun oturun" derdi. Hep korku içinde. Ama sır dolu bir kadındı.

— Dayının evi de çok gizemli, demiştim Luis'e ordan çıktığımızda.

Tzavaras, kısa boylu, şişman, kel, donuktu, yüzü de gülmüyordu. İnsan bu küçük adamcağız karşısında korkudan tir tir titrerdi. Moshos ve Twiggy'ninse, Tzavaras'ın karşısında akılları tam anlamıyla boklarına karışıyordu. Sanki Tzavaras'ın hizmetçileriydi. Üstelik düşünebiliyor musun, tam da o dönemde Moshos, Harp Okulu'ndan mezun olacaktı. Moshos'u üzerinde üniformasıyla bulduk. Üniforması üzerine sıkıca oturmuş, yanında altın renkli küçük kılıcı sarkıyordu.

Onu böyle Tzavaras'ın karşısında gelip giderken gördükçe, az kalsın gülmeye başlayacaktım.

— Ben daha çok Eleni'ye üzülüyorum, dedim Luis'e çıkarken.

— Ben de kuzen!

Gözleri çakmak çakmak oldu.

— Ama ne istersen de, dayın da Moshos'un ya da Eleni'nin icabına bakıyor.

Geldiğimizde dayısını evde bulamadık, dışarıdaydı. İkram ve tanışma faslı sırasında, birden kapıyı açıp içeri girdi. Karı koca, her ikisi birden alarma geçti. Biri şapkasını aldı, diğeri su getirdi, onu kim aramış, gelen mektuplar buradaymış, gelen çiçekler şurada. Her şey de çoğul kullanılarak söyleniyordu. "Bırakınız dayıcığım", "Siz yorulmayın dayıcığım", "A, sizi Papago aradı dayıcığım". Tzavaras hiç konuşmadan onları dinliyordu.

Luis'i görür görmez, sadece birazcık başını salladı, sonra "Sen akıllandın mı, yoksa hâlâ..." dedi ve cevabını beklemeden evin arka tarafına geçti. Beni görmedi.

Tabii o zamanlar Luis artık adamın ne mal olduğunu bildiğinden hiç umursamıyordu ama babası ilk kez Panayotaros'un önünde, enişteşinin "iki kez idam" öyküsünü anlatarak adamın gerçek yüzünü ortaya çıkarınca, tam anlamıyla donakaldı.

— Siz Tzavaras'ı ne sandınız? İyi Hıristiyan ayaklarına yattığı için ona inandın mı? Annenle evlendiğimde, başıma onun yüzünden bu kadar felaket geleceğine, beni öldürmesini tercih ederdim. Kız kardeşi olmasına rağmen, Metagogon Hastanesi'nden onu çıkaracağına, kız kardeşinin orada ölmesini seçti. "Ya bu deccalı bırakırsın (yani beni) ya da bir daha gözüme görünme." Kız kardeşine bunları söylüyordu. Venizelos karşıtlarının değnekçiliğini yaparak işe başladı, Maniadhakis'in çırağı oldu, Alman sempatizanı, ispiyoncu herif. Tek bir imzayla kaç kişiyi tahtalı köye yolladığını biliyor musun?

Bütün bunlara rağmen Panayotaros, bazı sönük tezlerle Luis'in babasını pişmanlık beyannamesini imzalamaya razı etmeye çalıştı:

— Barba Petros, Tzavaras'ı boş ver. Tamam haklı-

sın ama, bu işte büyük dolaplar dönüyor. Bu işin ceremesini senin mi çekmen gerekiyor? Bu belgeyi imzalamamakla Tzavaras'ı cezalandırdığına mı inanıyorsun? Sadece kendini cezalandırıyorsun. Nazi işgali döneminde oturduğu yerde oturanlar kârlı çıktı. Bu gerçek Aralık Olayları'nda da, daha sonra olan bitenlerde de geçerli. Öyleyse sen kalkıp bana neler anlatıyorsun? Neden kendimizi ateşe atalım? Üstelik, dikkat et, sadece işini kaybetmekle de kalmayacaksın. Bu işin en kolay tarafı. Bir sürü insanın hiç yoktan, toptan idam edildiğini duyuyoruz. Sen daha ne olduğunu anlayamadan, karga tulumba alırlar, yarın da kendini idam mangasının karşısında bulursun. Alt tarafı silahlarımızı bırakırken kimse bize bir şey sormadı, şimdiyse Zahariadis Bey söyledi diye tekrar silaha mı sarılacağız? Bırak bunları. Bütün bu adi heriflerin kıllarını kıpırdatmadan oturdukları yetmezmiş gibi, bir de onlar için idam mangasının karşısına mı çıkalım? Hayır efendim. Bu kadar yeter. Hayır.

Barba Retsinas bütün bunları duyuyordu ama Panayotaros'un ne dediği umurunda değildi.

— Kuzen, sonunda sadece beni ikna edebildi. Beni tamamen ikna edemese de en azından içime kurt düştü.

Gerçekten de Panayotaros'un o sözleri, Luis'in kafasına iyice yerleşti, hatta Luis'in dünyasını altüst etti, bu yüzden daha sonra kız kardeşi söz konusu olunca Panayotaros'a, üçkâğıtçı demesi bana garip gelmişti. Panayotaros ne göründüğü kadar cahil ne de saftı.

— Tamam Barba Petros, kabul ediyorum, ben EAM'a herhangi bir ideolojim olduğu için girmedim. Cahildim. Ben üzerime düşeni yaptım ama her şeyin de bir sınırı vardır. Ne yapmamı istiyorsun? Sırf inat yüzünden ömür boyu kahraman rolünü mü oynayayım? İşlerin

nereye doğru gittiğini görüyorum. İkinci tur da bitti, bizi paramparça ettiler. Birbirimize masal mı anlatalım. Şimdilik bilmezlikten geleceğiz sonra bakarız.

Böylece Panayotaros uzun suçlama nutuklarından bir tanesini daha bitirdi. O günden sonra da Barba Retsinas ile olan dostluğunu da yavaş yavaş azalttı, sonunda da tamamen kesti.

Barba Petros işten atıldıktan sonra bütün mahalleyi bir korku sardı. Mahalledekiler, birer birer onunla selamı sabahı kesiyordu.

— Bizi de fişleyecekler mi?

Önce ana babalar Barba Petros ile ilişkiyi kesiyor, sonra da çocuklarını buna zorluyorlardı. İşte tam o zaman annem Luis'le arkadaşlığımı bitirmem için başımın etini yedi. Arkadaşlığımı bitirmedim. Belki de henüz iktidarın bir insanı fişlemesinin ne anlama geldiğini tam olarak anlayamadığım için. Ama kendimizi aldatmayalım, ben de korkuyordum. Açık vermemeye çalışıyordum. Örneğin karakolun önünden Luis ile birlikte geçmekten kaçınıyordum ya da onunla sadece geceleri buluşmaya çalışıyordum. İlk zamanlarda evine pek gitmiyordum. Buna dikkat etti mi, bilmiyorum.

Tabii bizim takımdan ilk ayrılan Lazaris oldu. Luis'in adını duysa yolunu değiştiriyordu.

Panayotaros'un evine gitmemeye başladığı günden beri, Barba Retsinas'ın ne iş aramak, ne birilerini görmek, ne de dışarı çıkmak için keyfi vardı. Bazen onu, geceleri hayalet gibi sokaklarda dolaşırken görürdük. O dönemde bir tek Luis, "ne yapacak", "çalışmalı" gibi şeylerle babasının başının etini yemiyordu.

İhtiyar yavaş yavaş bodrum katına yerleşmiş, yola atılmış, kırık dökük, eskimiş, gösterişli bir kumaşla kap-

lı bir koltuk da bulmuştu. Luis bir gece babasını kapıdan sığmayan koltuğu taşıyıp, içeri sokmaya çalışırken görünce neredeyse ağlayacaktı.

— Bırak baba, ben koltuğu içeriye taşırım.

İhtiyar bir ay boyunca koltuğu onardı. Sonra koltuğu bodrum penceresinin karşısına yerleştirdi ve oraya kuruldu. Koltuğu kimsenin kımıldatmasına izin vermiyordu.

Bugün Retsinas'ın bodrumunda kimler yaşıyor bilmiyorum ama ev yıkılmamışsa, koltuğu yerleştirdikleri yerde, o kalın yuvarlak koltuk ayaklarının bıraktığı izi görebilirsin. Zamanla yerdeki fayanslar bile aşınmıştı.

İşin doğrusu, Barba Retsinas'ın birçok dert ve felaketle karşılaştığıydı. Önce kardeşi İlias'ın başına elli bir drahmi ödül kondu. Barba Retsinas'ın, sürgüne yollanırken kaçmış olan, o günden beri de kendisinden haber alınamayan, eskiden öğretmen olan bir kardeşi vardı. Sonra her ikisi de dostu olan, Liakopulos ve Lazaris'in babaları yol olup gitti. Birlikte Barba Tasos'un kahvesinde kâğıt oynarlardı. Lazaris'in babası da demiryolcuydu.

Baba Retsinas, koltuğun kenarına, üzeri mermer, küçük bir masa da yerleştirmişti. Bunu, Liakopulos'un babası, manavı yenilemeye çalışırken, ikinci gerilla savaşında yok olup gitmeden, kısa bir süre önce kendisine armağan etmişti.

— Al, uzo içerken beni hatırlarsın, demişti.

Bu masanın üzerine radyoyu da koymuştu. İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma, Hollanda malı, bir Philips. Radyoyu ona Luis, Pire'deki eskicilerden satın almıştı. Katramanos buz deposunda, dondurulmuş Arjantin ürünleri sayımanı olarak çalışırken aldığı ilk maaşla almıştı gitarını ve radyoyu. Prize yetişsin diye kabloyu

uzatmıştı. Sonra radyoyu masanın üzerine yavaşça koymuş, herkes büyük bir heyecanla radyo dinlemek istediğinden düğmeyi açmış. Sofia Vembo*nun sesi duyulduğunda ihtiyarın gözleri sanki gülmeye başlamış. Luis:

— Tamam çalışıyor, deyip babasına göz kırptı.

Retsinas cevap vermedi. Sanki oğlu duygulanmasına yol açmıştı.

O günden beri, Barba Retsinas'ın kulağı sabah akşam radyodaydı. Radyoyu sabah açar akşam kapatırdı. Kulakları da iyi duymamaya başladığından, sesini sonuna kadar açıyordu.

Bir gece Panayotaros ateş püskürerek içeri girdi. Basamakları ikişer ikişer indi.

— Sen delirdin mi Barba Petros? Burada ne yapıyorsun? Özgür Yunanistan kanalının sesini sonuna kadar açıp mı dinliyorsun? Siz delirdiniz mi? Nerede yaşıyorsunuz? Yahu Athanasia neden izin veriyorsun? Yoldan bir ispiyoncu geçip sizi duysa, sizi ailece Yaros'a sürerler.

Panayotaros tam radyoyu kapatacakken, Barba Petros elini tuttu.

— Bir dakika!

O anda Liakopulos ve Lazaris'in idam edildikleri duyuruldu. Herkes şaşkınlıktan donakaldı. Athanasia, radyo sesinin hâlâ sonuna kadar açık olduğunu fark edince koşup radyoyu kapattı.

Athanasia son zamanlarda çok değişmişti. Hep sinirliydi ve dırdır ediyordu. Arkadaşlarının idamını duyunca da, sanki hiç umurunda değilmiş gibi davrandı. İçeriye geçip tabakları yıkadı.

* Sofia Vembo: 1910-1978 yılları arasında yaşamış, oyuncu ve şarkıcı. – ç.n.

— Manolopulos, üvey annemi pek iyi görmüyorum. Bizim ihtiyar onu delirtiyor. Artık o da yoruldu.

Panayotaros yine, çekine çekine, biraz da bazı önlemler alarak, Barba Petros'u ziyaret etmeye başlamıştı. Kısa bir süre sonra, kasabın kızı Athina ile evlendi, bir yıl sonraysa manavı satın aldı. Barba Retsinas yavaş yavaş eski keyfine yeniden kavuştu.

Aşağı yukarı 1949 yılının Ekim ayında, bir akşam Luis'i dışarı çıkmak için almaya gittiğimde, herkesi, Philips'in başında "Özgür Yunanistan"ı dinlerken buldum. Radyoda son söylenenleri ben de duydum. Tabii o yıllarda, Luis beni aydınlatıp bilgi vermesine rağmen, ben bütün bunları pek önemsemiyordum. Biraz soğuk, hüzün dolu, ağlamaklı bir ses, Demokratik Ordu'nun silahları bırakmayacağını, teyakkuzda olduğunu, monarşik faşizmin yakında tamamen yenileceğini söylüyordu...

Luis'in, elleri cebinde, yere tükürüp volta attığını, Barba Petros'un da gözlerinin yaşardığını hatırlıyorum. Pijamasının eteğiyle gözyaşlarını sildi. Panayotaros, bize daha ne saçmalıklar söylüyorlar, teyakkuz da ne demekmiş, geldiğimiz bu noktada kimin silahı varmış, konulu yeni bir nutuk atmaya başladı.

Barba Retsinas bir şey söylemedi. Başını salladı. Luis işaret edince yukarı çıktık. Bir daha ne EPON'a uğradı ne de duvarlara sloganlar yazdı. Üç gün sonra, Papadhopulos onu beyanname imzalamak için çağırınca, "istediğin kadar" deyip imzaladı, tabii istediği devlete bağlılık belgesini alamadı.

O boktan beyanname için Bayan Athanasia, Barba Petros'a çok çektirdi.

— Kuzen, adamcağızın başının etini yedi. İlle de im-

zala diye tutturdu, çünkü artık hepimiz için çalışmaya dayanamıyormuş, daha ne kadar dayanabilirmiş.

O da Yanulatos Konağı'nda çalışıyordu. Lazaris'in annesi gibi temizlikçiydi. Genç bir kadındı. Kırk küsur yaşında.

— Haydi Petroscuğum, artık dayanamıyorum, sizi bırakıp gideceğim.

Athanasia ile Barba Retsinas arasındaki en büyük ve son kavga, Barba Retsinas'ın isim gününde oldu. O zaman Luis de taraf tutmuştu.

— Bırak Athanasia. Haklısın ama madem imzalamak istemiyor, imzalamasın.

Athanasia cevap vermeye kalktı ama kendini tuttu. Kocasını böyle suskun, koltuğundan sabah akşam bodrum penceresine bakarken gördükçe, bütün konuşma hevesi gidiyordu. Ama içindeki bir şeyler ölüyordu. Bunu biliyordu.

Andigoni de oradaydı. Sadece o koskocaman gözlerini açıp onlara bakıyordu. Tam o sırada, en uygunsuz anda, hemşire olmaya karar verdiğini açıkladı. Bu fikri kafasına Panayotaros sokmuştu:

"Neden hemşire olmuyorsun? Yemek, maaş ve bedava tedavi elde edersin."

— Hemşire olayım mı baba?

Babasının yerine Athanasia cevap verdi:

— Ol. Bu evde birisinin çalışması gerek. Politikanın canı cehenneme.

Birden cebinden, küçük kahverengi cüzdanını çıkarıp masanın üzerine bıraktı.

— Bütün param bu kadar. Alın. Yarından itibaren ben de işsizim. İşten attılar. Babanızın yüzünden.

Haber Retsinas Ailesine yıldırım gibi düştü.

Her neyse, günün bütün kasvetine rağmen, Athana-

sia babalarının isim günü için hazırladıkları ziyafeti ertelememeleri gerektiğine inanıyordu. O kadar insan davet etmişlerdi. Beni bile davet etmişlerdi. Masada on iki kişi saydım. Sanki İsa'nın Havarilerle Son Akşam Yemeği'ydi. Bu fikri aklıma o kadar çok taktım ki, masada aramızdaki Yahuda'yı aramaya başladım.

Agisilaos ve Argiris de gelmişti. Panayotaros ve Athina ilk gelenlerdi. Tam yemek servisi başlamışken kolunda babasının ölümü üzerine taktığı yas bandıyla, Liakopulos içeri girdi. Panayotaros'u görür görmez, gitmek için geri döndü. Panayotaros'u hiçbir şekilde çekemiyordu, çünkü lafazanlığıyla annesini tongaya düşürüp manavı sattırmıştı. Luis, Liakopulos'u kolundan tuttu.

— Otur be, saçmalama. Geçmişe mazi derler.

— Yok, ben gidiyorum, burada istenmeyen bazı insanlar var.

Bundan alman Panayotaros ayağa kalktı, Athina'yı kolundan tutup,

— Haydi, çantanı al, gidiyoruz, dedi.

Athina şaşırdı. Ayakkabısını bulmaya çalışıyordu. Athina nereye giderse gitsin, ayakkabısının tekini çıkarırdı. "Kusura bakmayın, şu lanet nasırım" deyip ayakkabısını çıkarır. Athina ayakkabısını bulana kadar, Argiris yetişip her ikisini zorla yerlerine oturttu. Panayotaros:

— Ben size çil çil paralar sayıp manavı aldım, beleşe almadım, deyip duruyordu.

Liakopulos ise hâlâ köpürüyordu.

— Hain herif, rezil.

Bildiğin gibi Liakopulos öfke krizine tutulduğu zaman, kimse ne dediğini anlamıyor, bu yüzden saydığı küfürler boşa gidiyordu.

Tam zamanında da sıcak sıcak, mis kokulu ilk mezeler geldi. Kavgayı bitirmek için bire bir. O anda kuvvetli bir rüzgâr esmeye başladı. Luis masadan kalkıp, bodrum penceresindeki bir çatlağı kapatmaya gitti.

Lazaris'ten söz etmeyi unuttum. O da gelmişti. Davet edilmediği halde Moshos'un adresini istemek için gelmiş, şans eseri kutlamayla karşılaşmıştı. Bize böyle dedi, biz de inandık. Konuklarla pek uyumlu olmasa da, Luis oturup bir kadeh şarap almasını söyledi. "Acelem yar, ama biraz kalabilirim..." deyip oturdu.

Konuklar arasında Martha'nın annesi Vasiliki Hanım da vardı. Sürgünden daha yirmi gün önce dönmüştü. Biraz hoşgörülü davranıp onu serbest bırakmışlardı. Vasiliki Hanım değişmemişti, hep aynı tatlı kadın olarak kalmıştı. Soluk yüzlü, tüy gibi, o kadar hafifti ki, yüzündeki kırışıklıklar bile yüzündeki garip bulanıklık altında kayboluyordu. Yüzündeki kırışıklıklar da çok hafifti. Aristokratlara benziyordu. Onun düşkün bir kontes olduğuna kolaylıkla inanabilirdin. Hareketleri, yürüyüşü, ahenkli ve ağır konuşma şekli, her şey ona bir kibarlık, bir soyluluk katıyordu. Her zaman çatal bıçak kullanarak yemek yer ve ağzını da bez peçete ile silerdi. Hiç kimse bu kadının, evlenene kadar zengin burjuvaların evinde hizmetçilik yaptığına kolay kolay inanamazdı. 1935 yılında Kondhilis'in hizmetçiliğini yaptı. Onu hatırlıyor. Hatta bir keresinde, onu duvarları yumruklayıp Kral Georgios'a küfür ederken görmüş, çünkü onun uğruna fikirlerine ihanet etmesine rağmen, "bu aşağılık herif" pabuçlarını eline vermişti. "Bu da benim ödülümdü" deyip feryat ediyordu. Vasiliki doğru mu söylüyordu? Yoksa Kondhilis'i başka biriyle mi karıştırıyordu? Üstelik düşünebiliyor musun, Vasiliki Hanım ne okula gitmişti ne de imza atmasını biliyordu.

Makronisos* adasındaki işkencecilerine de, kızına geri dönebilmesi için, pişmanlık beyannamesini imzalaması için diretirlerken aynı şeyi söylemişti.

— Okumam yazmam yok. Nasıl imzalayayım?

Bunu bir-iki-üç kez tekrarlamış... Sonunda sivri akıllı bir askeri inzibat:

— Yani okuma yazma bilsen imzalayacak mıydın? demiş.

— Belki de imzalardım.

Ne desin? Tam bu işin unutulduğuna inanmışken, bir sabah aynı askeri inzibat içeri dalıvermiş, yanında da yaşlıca bir bey varmış.

— Kendisi öğretmendir. Bir ay içinde imza atmayı öğren, yoksa her ikiniz de yanarsınız.

Luis bana bu hikâyeleri anlatırken, her şey bana tamamen gerçekdışı geliyordu!

— Kuzen, sana bir de bu yaşlıca adamın kim olduğunu söylersem, bana bütün bunların sadece romanlarda olduğunu söylersin. Tesadüfe bak. O adam, amcam İlias'tı. Tabii Vasiliki Hanım onu hemen tanımamış, pek hatırlamıyordu. Önce birbirlerine âşık olmuşlar, sonra da komşu olduklarını, hatta tanıştıklarını keşfetmişler.

Vasiliki Hanım yirmi gün içinde okuma yazma öğrenmiş. İlk okuduğu mektup, o yıllarda sekiz yaşında olan kızından gelen mektupmuş.

Bir ay sonra Vasiliki Hanım'ı beyannameyi imzalaması için çağırmışlar. Ama imzalamaya fırsatı olmamış. Tam imzalayacakken (imza atmayabilirdi), ilk kez ağzından kan gelmiş. Orada bir de İoanidis adlı işkence-

* Makronisos adası: 1946-1951 yılları arasında, sol görüşlü siyasi tutukluların sürgün ve işkence yeri olarak kullanılan ada. – ç.n.

ci bir yüzbaşı varmış. Vasiliki Hanım etrafında bütün o kâbus gibi insanları görünce kusmuş. Ağzından kusmukla birlikte kan da gelmiş. İoanidis kocakarı gibi bağırmaya başlamış: "Alın onu buradan, gitsin, alın." Böylece imza atmadan gitmiş. Yanlışlıkla.

Ama biz yine akşam yemeğine dönelim. Masada henüz on iki kişi yoktu. Bazen on iki, bazen on bir, bazen daha az sayıyordum... Ben saymaya devam ederken kapı çalındı. Kimseyi beklemiyorduk. Dehşete kapıldık. O günlerde her an tutuklama ve idamların başlayacağı haberi ortalıkta dolaşıyordu. Masada Zahariadis ve Plastiras konusunda da sert bir tartışma yaşanmış, takımın en yaşlısı Argiris, Panayotaros ile ağız dalaşına girmiş, en azından çenesini kapatması gerektiğini, zaten fazlasıyla konuştuğunu, kahramanlara çamur atmaması gerektiğini söylemişti.

— Boş versene sen, Argiris. Kahramanlardan söz eden kim? Ben sana Varkiza'da, Lübnan'da osuruktan imza atanlardan söz ediyorum..

Bu noktada Liakopulos da ulumaya başladı ve düşmanı Panayotaros'un tarafını tutarak Argiris'e laf attı. Lazaris'in, kelimenin tam anlamıyla, sinirden eli ayağı titriyordu. Masanın kenarına oturmuş, titriyordu. Sürekli bodrum penceresine doğru bakıyordu. O anda ordan bir ispiyoncu geçse, okumaya da, kariyer yapmaya da elveda diyebilirdi.

Ben ve Luis bütün bu kâbus gibi tartışmaları, gözlerimize inanamadan, hayran hayran ama taraf tutmadan izliyorduk. Argiris kahramanlık da taslıyordu. Fısıldayarak "Korkma be, bize bir şey yapmazlar" diyordu. Sadece Vasiliki Hanım sakindi.

Kapı hâlâ çalınmaya devam ediyordu, kimse de kalkıp açmıyordu, sonunda Athanasia gidip açtı. Kapı açılınca herkes küçük dilini yuttu. İçeriye bir masal kahramanı girdi. Ciddi söylüyorum. Bir an Aris Veluhiotis* olduğunu sandım. Tıpkı ona benziyordu. Aynı sakal, kısa boy, ışıl ışıl gözler, kalın parmaklar... Tıpatıp aynı. Onu böyle kapının eşiğinde görünce birçoğumuz Veluhiotis'in dirildiğini sandık. Bir tek tüfeği ve kaputu eksikti. Bir de şapkası.

İçeri girer girmez önce Martha'nın annesine sarıldı. Böylece aşkları ortaya çıktı. Bu sarılma yürek parçalayıcıydı. Tabii ki gelen, tahmin edebileceğin gibi, kaçak İlias Amcaydı.

Argiris koşup ışıkları azalttı, perdeleri çekti... Herkes donup kaldı. Kayınbiraderini hiçbir zaman çekemeyen Athanasia (kocasını onun etkilediğini biliyordu), hoş geldin bile demedi.

Sanırım ne kadar korktuğumu, çıkarken annemin söylediği "Gitme, başın belaya girer" lafını ne kadar düşündüğümü söylememe gerek yok.

O yıllarda başına ödül konan birini sakladığın zaman en azından sürgüne yollanırdın. Hatta, bir yıl sonra, barış için imza toplayan Nikiforidis'i bile idam etmişlerdi. Artık bir yıl öncesinin durumunu düşünebiliyor musun?

Arkadaşlar arasında küçük bir karışıklık yaşandı. İnsanlar yer değiştirdi, oturması için sandalye bulundu.

— Seni gören oldu mu? diye sordu Athanasia.

— Hayır. Belki Tasula gördü ama beni tanıyamadı.

* Aris Veluhiotis: (1905-1945) 1941-1944 yılları arasında Nazilere karşı mücadele eden Yunan Direniş Hareketi'nin ve Yunanistan Komünizmi'nin liderlerinden. – ç.n.

Barba Retsinas, artık Plastiras ile işlerin düzeleceğini, "nefes alabileceklerini" söylemeye kalktı ama Argiris kendilerini aldatmamalarını, çünkü eninde sonunda Plastiras'ın da iktidardayken oyunu kurallarına göre oynayacağını söyledi.

Ben korkudan titremeye devam ediyordum. "Eğer onu takip etmişlerse..." Aklıma tekrar İsa'nın "Son Akşam Yemeği" geldi. Normalde şimdi on üç kişi olmamız gerekirdi. Masadakileri tekrar tekrar sayıp duruyordum. On iki kişi çıkıyordu. Ben sayarken, Athanasia ana yemeği servis yapmaya başladı. Biri bira olup olmadığını sordu. Yoktu.

— Bakkala gidip alacağım, dedi Athanasia.

İçeri gitti, üzerine bir hırka geçirdi, en iyi çantasını alıp çıktı. Rüzgâr kuvvetlenmişti. Haziran olmasına rağmen hava kış gibiydi. Sıkı bir rüzgâr vardı. Rüzgâr bodrum penceresinden içeri giriyordu.

— Athanasia, kürdan da al, diye seslendi Barba Retsinas, karısı basamakları çıkarken.

— Alacağım. Siz yemeğe başlayın, beni beklemeyin. Yemek soğuyacak.

Yemeğe başladık ama ne keyfimiz ne de iştahımız vardı. Panayotaros zorla, arada bir, bir fıkra anlatıyordu. Sadece şişman eşi Athina gülüyordu.

Artık kıymalı makarnayı da, salataları, şarapları da bitirmek üzereydik ki, birden Panayotaros, "Athanasia nerede kaldı, niye hâlâ dönmedi?" diye sordu.

Barba Retsinas'a o an buzlu su fırlatmış olsan, yüzü o donuk ifadeyi alamazdı. Korktu.

— Athanasia?.. Athanasia? diye bağırmaya başladı.

Cevap yoktu. Sessizlik. Andigoni evin içinde Athanasia'yı aramaya koyuldu. Kimse yoktu.

— Gitti. Mutlaka gitti, dedi Barba Retsinas.

Kimse buna inanamıyordu. "Mümkün değil. Nereye gidebilir ki?" Luis bakkala koştu. Athanasia'yı görmemişlerdi, bakkala hiç gitmemişti.

— Boşuna aramayın. Gitti. Biliyorum. Bunu gözlerinde gördüm. Şimdi düşündükçe bunu gördüğümü biliyorum. Ondan kürdan istememeliydim.

Luis evde bira olduğunu keşfetti. Yalan söylemişti. Demek ki önceden gitmeye karar vermişti.

Biri, gidip Athanasia'ya yetişmelerini söyledi.

— Boşuna gidersiniz. Gitti. Kürdanlar... dedi Barba Petros, bayılmak üzereydi.

Kalkıp koltuğuna oturdu. Bize bakmıyordu bile. "Kürdanlar yüzünden." Sürekli bunu tekrarlıyordu.

Andigoni ağlamaya koyuldu ve yüzünü elleriyle sakladı. Panayotaros sevgiyle Andigoni'nin saçlarını okşamaya başladı.

O anda Lazaris'in masada olmadığını önce ben fark ettim. Bütün bu kargaşa içinde sıvışmıştı. Bu yüzden sayarken on üç kişi yerine on iki çıkıyordu. Adi herif! Yine korkmaya başladım ama bir şey söylemedim. Başka bir sorun yaratmak istemedim.

Philips radyonun sesi sonuna kadar açılmış, *Comparsita* çalıyordu. Hep pot kıran Agisilaos, buzları eritmek için Andigoni ile tango yapmak istedi. Vasiliki Hanım, Barba Retsinas'ı, "Geri dönecek, eminim" diyerek biraz yatıştırdı.

Birden Barba Petros devrimci bir şarkı söylemeye başladı. Korkan Panayotaros hemen üzerine atladı:

— Sen delirdin mi? Bizim başımızı mı yakmak istiyorsun? Sus.

Barba Petros ise tamamen mantıksızca, başka bir zaman ve yerdeymişçesine şarkı söylemeye devam ediyordu. Hiçbir şey duymuyor, görmüyordu. Ancak Luis, si-

temle "Yahu baba" deyince, şarkıyı pat diye kesti. Tam o anda Agisilaos, Lazaris'in yokluğunu fark etti.

— Çocuklar, Lazaris sıvıştı.

Panayotaros'un beti benzi soldu. Panik içinde, "haydi toparlanıp gidelim" diye bağırmaya başladı. Athina yine ayakkabısının tekini aramaya koyuldu. İlias'ın bu akşam nerede uyumasının daha güvenli olacağını tartışmaya başladık. Hepimizin kuyruğu kıvrıldı. Herkes bir mazeret buluyordu. Dayılık taslayan Argiris bile.

— Boşuna yorulmayın, ben bu işi hallettim, dedi Vasiliki.

Daha sözünü bile bitiremeden, evin kapısı bir tekmeyle açıldı. Kapının her iki kanadı açıldı. Formalite icabı bile kapıyı çalmadılar. Sivil giyimli üç kişiydiler. "Polis!" dediler.

Sadece Andigoni'yi bıraktılar. Bir de Athina'yı. Bizleriyse, bir cezaevi arabasına üst üste yığdılar. Vasiliki Hanım, İlias'ın karşısına oturmuştu. Ağlamıyordu. Gülümsüyordu. Elleri eteğinin ceplerindeydi. Titriyordu.

Cip hareket ederken, kaldırımda o kocaman, korku dolu gözleriyle bize bakan Andigoni ve arkasında duran, tek ayağı çıplak, elinde de lacivert, zevksiz, giymeye fırsat bulamadığı ayakkabısını tutan Athina'yı görebildim.

Bir an cipin farları ikisini aydınlattı. Farlar gözlerini kamaştırdığından elleriyle gözlerini kapadılar.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kaçış

Luis beni arayıp Behlivanis'in çöp şiş dükkânında buluşmamızı isteyince bunu biraz garipsedim. Uzun zamandır Luis'i görmemiştim. Galiba, Luis'i, eski kayınpederi, gülünç Andipas bizleri kovduğundan beri görmemiştim.

Behlivanis'in dükkânı da eskimişti: Bakımsızlık, kir, sıvası dökülmüş duvarlar, yer yer sökülmüş döşeme, feci görünen lekeli bir tavan.

Luis'i bir köşede tek başına, tıraş olmamış, kamburlaşmış görünce içime büyük bir keder çöktü. Tam üzerinde bulunan Karamanlis'in, sinek bokları içinde, solmuş bir fotoğrafı bütün bu sefillik tablosunu tamamlıyordu.

Karamanlis'in yanında, Olimbiakos takımının, renkli, kırmızı beyazlı, duvara raptiyelenmiş fotoğrafı vardı. Biraz ötedeki duvar saati durmuştu. Luis duvar saatine bakıyordu.

— Üç yıl önce de yine saati durmuş, aynı saati gösterirken bulmuştuk. Hatırlıyor musun?

Yine aralık ayıydı ve hava çok nemliydi. Son yağmurlar her tarafı sulamıştı. Kapı da doğru dürüst kapanmıyordu, ısıtma da yoktu, soba yanmadığı için insan donuyordu. Luis'in bodrum penceresini hatırladım. Bizi tutukladıkları gece, penceredeki çatlağı kapatmaya çalışıyordu. "Manolis, aman Tanrım, acı bana!" Ayakka-

bılarıyla en güzel kanepenin üzerine çıkmıştı! Üvey annesi, kocasının eve taşıdığı o eski püskü koltuğa dayanamıyordu. "Petros, ne diye bu koltuğu getirdin? Evdeki hiçbir şeye uymuyor. Bir bu küçük masa eksikti!.. Ahşap mobilyalar içinde, demir bir masa? Tanrım, bu ev değil, cehennem!"

Luis bir sigara alıp yaktı. Ona bakıyordum. Alnı genişlemeye, saçları azalmaya, yer yer de beyazlaşmaya başlamıştı. Epey çılgınca giyinmişti. Üzerinde gri geniş bir pantolon (o zamanlar dar pantolonlar modaydı, o geniş giymişti), kareli uzun bir ceket, kareli bir gömlek, lacivert bir kazak vardı, palto giymemişti.

Bacak bacak üstüne atar atmaz, başka bir hikâye olan çoraplarına dikkat ettim. Çorapları yeşil renkliydi. Siyah urgan ayakkabılar giymişti. Bakışlarımı gördü.

— Böyle bakma kuzen. Soyuldum. Geriye kalan ne varsa onu giydim.

Eğilip valizini açtı ve bana gösterdi.

— Tıka basa dolu bir valizden geriye kalanlara bak.

Valizi neredeyse bomboştu. İçinde birkaç çorap, birkaç kitap, o bildiğimiz uzun donları (herhalde yine uzun don giymeye başlamıştı) ve tıraş takımı vardı.

— Tam bir felaket kuzen.

Valizinin yanında bir de torba vardı.

— Peki torba ne? O da senin mi?

— Sofia'nın.

"Ah! Hikâyede yeni biri var" diye düşündüm. Şaşkınlığımı, daha doğrusu hoşnutsuzluğumu anladı.

— Konstandis sana anlatacağım. Birazdan gelecek. Tuvalete gitti.

Tren arıza ya da rötar yapmış, tam ne dediğini hatırlamıyorum, ama gün ağarırken gideceğini söyledi.

— Daha doğru dürüst (buna inanıyor musun?) bu

işe nasıl karıştığımı anlayamadım. Ama o iki tipi hatırlıyorum. Esmer, bıyıklı iki tip. Trikala'da bir tavernada karşılaştım. Beni sirkten tanıyorlardı. İlle de masamıza gel, sana bir ~~şeyler ikram~~ edeceğiz, diye tutturdular. Sana sözünü ettiğim Sofia da, onlarla birlikteydi. O da yolculuğa çıkacaktı. Konstandis, o andan sonra çok az şey hatırlıyorum. İkide bir, bir otele gideyim, bu geceyi geçireyim, diyordum. "Biz seni kamyonetle 'Aleksandhros' gemisine atarız" diyorlardı. Biz şöyle, biz böyle... Yer değiştirdiğimizi de hatırlıyorum, beni Sofia'nın yanma koydular. Şarabıma bir şey mi koydular? Bilmiyorum. Ama sarhoş olmadım, adeta daldım. Bana bir fıstık yakaladığımı, geceyi bir fıstıkla geçireceğim için şanslı olduğumu söylüyor, sürekli Sofia'yı işaret ediyorlardı. Ne söylediklerini tam duyamıyordum. Her neyse, beni ne zaman yirminci sınıf bir otele götürdüler, anlamadım. Asıl konu, sabahleyin uyandığımda, yanımda, yarı çıplak bir kadının yattığını görmem. Aklım gitti. Ağzı açık yatıyordu. Burnunda et varmış. Burun delikleri de koskocamandı. Burun deliklerinin açılıp kapandığını görünce panikledim. Bir de iskelet gibi zayıftı. Dizleri keçi dizi ile at dizi arasında bir şeydi. Bir tek saçları muhteşemdi. Uzun, ipek gibi saçlar. Böylece bu iki tip beni masalarına davet edince faka bastım. Sadece sırtını ve saçlarını görmüştüm. "Niye gitmeyeyim, kaybedecek neyim var?" deyip gittim. İyi ki biletimi almaya fırsat bulmuşum. Valizi, ceplerimi boşalttılar, beni soyup soğana çevirdiler. Kız uyanmadan, çünkü uyansa, asıl dram o anda başlayacak, koşarcasına oradan uzaklaştım. Kızın, tavernadaki kız olup olmadığını bile tam hatırlamıyordum. Aşağılık herifler beni züğürte çevirdiler. Otelci onları tanımıyordu bile. Onları ilk kez görüyordu. "Sizi ve karınızı getirip, kötü durum-

da bıraktılar." Herhalde manavdılar. Kamyonetlerinin arkasında boş kasaların olduğunu hatırlıyorum.

Luis bana bütün bunları anlatırken, farkında olmadan, param olup olmadığına bakmak için elimi cebime koydum. Bunu gördü.

— Dert etme Konstandis, sen sadece uzoların bir de sana açtığım telefonun parasını ver.

Yemin ederim utandım. Param olduğunu fark ettim. Annem sabahleyin, bazı faturaları, diploma parasını ödemem, bir de bakanlığa giriş sınavı harcını yatırmam için para vermişti. Üzerimde aşağı yukarı dört-beş bin drahmi vardı. Çok zor durumda kaldım. Şimdi ne yapsaydım? Yirmi gün içinde Asliye Hukuk Mahkemesi kâtiplik sınavı başvuru süresi bitiyordu. Başvuru harcını ödemezsem, sınav hakkını kaybederdim. Parayı Luis'e mi vereyim? Ne yapayım? Luis yine Sofia konusuna döndü.

— Bu gudubet, tahmin edebileceğin gibi, tam tren hareket ederken koşup son vagona bindi. Kız sanki sırıkla atlama şampiyonuydu.

Birden, aklına bir şey gelmişçesine, konuşmayı bıraktı ve tuvalete doğru baktı.

— Haydi kalk, dedi birden. Uzoların, telefonun parasını ver, gidiyoruz.

— Ya kız?

— Bırak onu. Çabuk ol. Hiçbir kadın kaybolmaz.

Parayı masanın üzerine bıraktım ve apar topar oradan ayrıldık. Behlivanis arkamızdan koşarak, kızın torbasını vermek istedi.

— Torba bizim değil, kadının. Acelemiz olduğunu, gittiğimizi söylersin.

Başını salladı. Köşeyi dönüp "Valkania" sinemasına doğru yürüdük.

— Çok mu paranı çaldılar?

— Neyim var neyim yoksa, hepsini.

— Sofia onları tanımıyor muydu?

— İlk kez görmüş. Herhalde, Kalambaka'dan kamyonla gelirken yoldan tavlamışlar. Şarkıcıymış. Amfiali'deki "Romantiko"da şarkı söylemesi için sözleşmesi varmış. Ama fazla abartmamak lazım, kız, sana anlattığım kadar da ucube değil. Birazcık dizleri çirkin, ama şişmanlarsa... Otuz beşinde. Trende, tuvalette yüzünü yıkayıp makyaj yapınca, bambaşka bir insana dönüştü. Bir dişi de eksikti. Zurna kırmış. Zurna hayatını mahvetmiş, yani orkestralarında zurna çalan herif, kız artık halk şarkısı söylememeye karar verince, eşek sudan gelinceye kadar dövmüş.

Yürüyerek barakalara vardık. Buraya barakalar da, Göçmen Mahallesi de, Gecekondu Mahallesi de diyebilirsin, aynı şey. Barakalar yan yanadır. Bu yoldan otobüs de geçer. Barakalar arasındaki sokaklar çok dardır, ancak buz satıcısının arabası geçebilir. Hatta birçok barakada, eve sığmadığı zaman, buz konulan dolaplar evin dışına konulurdu. Yaz kış, bütün sokaklarda, pis sulardan göletler ve dereler oluşurdu. Barakaların arkasında, yapayalnız, birkaç yemyeşil ağaç vardı. Uzaklardaysa liman ve deniz görünürdü. Sağ tarafta gökyüzünü göremezdin. Sadece gübre fabrikasından çıkan beyaz duman görünürdü. Dhrapetsona'ya doğru biraz daha yürüsek, fabrikanın pis kokuları gelmeye başlardı. Botsaris'in camcı dükkânı da, İordhanis'in yorgancı dükkânı da orada bulunurdu. Hatta hatırlıyorum, durup antika bir gaz lambasına hayran hayran bakmıştık. Belki de daha sonra Fatme'yi öldüren de aynı gaz lambasıydı.

Bir konserve tenekesine tekme attım. Daha fazla dayanamıyordum.

— Bak, bazı faturaları ödemek için yanımda yakla-

şık dört bin drahmi var. Bir de yakında sınava gireceğim. En azından bu geceyi geçirmek için, bin drahmi al, sonra bakarız.

Luis, Liakopulos'a gitmek istediğini söyledi, ama telefona kimse cevap vermiyordu.

— Takma kafana. Yine tutuklamalar başladı diye saklanıyor.

Nedense, bir an arkamıza baktım.

— Luis, gizemli bir kadın peşimizde. Herhalde o kız, dedim.

— Gördüm.

Yanımıza yaklaşıp sessizce bizi takip ediyordu. Tanışma falan da olmadı... Tam bana anlattığı gibiydi. Sevimli ile çirkin arasında bir şey. Kısa, yeşil bir eteği, bir de ucuz, sahte bir kürkü vardı. Yüksek ökçeli ayakkabılar giydiğinden, ikide bir tökezliyordu. Dhrapetsona'nın çamurlu yollarında nasıl yürüsün? Tıpkı dalgalı denizdeki sandal gibi sallanıyordu.

— Onu da mı soydular?

— Asıl onu soydular. Üstelik sadece soymakla da kalmadılar.

Luis'in tahminine göre, Kalambaka'dan Trikala'ya gelene kadar, kamyondaki iki tip birden kadının üzerinden geçmiş. Önce sarhoş etmişler, sonra da halletmişler. Torbasını bırakmış ama deri çantasını almışlardı.

— En azından kırk bin drahmisini aldılar. Kimliğini ve çalışırken taktığı altınları da çaldılar. Şimdi de bir piç peydahlamaktan korkuyor.

"Piç" lafını duyar duymaz Luis'in kız kardeşi aklıma geldi. Ama hangi birini önce söyleyeyim ki? Panayotaros'tan bir piç peydahladığını mı? Trikala'da buluşup Selanik'e, Andigoni doğum yapsın diye gideceklerini mi? Panayotaros'un ne olursa olsun, Athina kısır

olduğu için çocuğu istediğini mi? Evlenmek için dört gözle Athina'nın ölmesini beklediklerini mi? Ne söylenebilir ki? Panayotaros'un Andigoni'yi, Kastella'daki iki katlı eve, babasıyla birlikte yerleştirdiğini mi, yoksa ihtiyarın fırtınadan beş gün önce, kızını hamile ve "kapatma" olarak görmeye dayanamadığı için sıvışıp, Dhogani'deki koltuğuna geri döndüğünü mü?

Tabii, yarım yamalak, baklayı ağzımdan çıkardım. Luis beni dinlerken, sürekli dudaklarını ısırıyor, sürekli kaşınıyordu. Hayatının, aile sorunlarından etkilenmesini hiç sevmezdi. "Birçok değil, sadece tek bir hayatım var."

— Sağanak yağmur, Andigoni'ye bahane olmasa da çözüm sunmuştu. Bütün arkadaşlar, gece yarısına kadar su boşalttık. Bodrumdaki her şey suda yüzüyordu. Senin ihtiyarı son anda kurtarabildik. Andigoni ağlayarak kahveye gelip bizi buldu. Ama babasını, kendi çalıştığı Tzanio Hastanesi'ne götürmedi. Utanıyordu. Kokinia Devlet Hastanesi'ne gitti, oradan Panayotaros onu alıp sana geldiler.

— Peki ne zaman Panayotaros ile çıkmaya başladı?

— Solcu diye hastaneden kovulunca. Panayotaros önceden etrafında dolanıyormuş. Bir gün, Kastella'daki evi göstermek için onu çağırmış, güya evi kiralayacakmış... Orada...

Karanlık iyice bastırmıştı. Işıklar yandı. Elektrik İdaresi'nin direklerindeki o aynı sarımtrak lambalar, Göçmen Mahallesi'ni ancak aydınlatabiliyordu. Uyuz ışık demetleri, pis sularda ve çamurda parıldıyordu.

Bir süre sonra, dükkânların ışıklı tabelaları ve gecekonduların ışıkları da yandı. Yavaş yavaş küçük pencereler, perdeler, katranlı kâğıtlar aydınlandı. Birçok evin

kapısı birbirlerine çakılmış latalardan yapılmıştı. Evlerdeki çatlaklardan lahana, dumandan oluşan, yanmış yağ ile yanmış şeker karışımı ağır bir koku etrafa yayılıyordu. Bir yerlerden bir müzik sesi geldi. Herhalde çalan plak çok eski ya da bozuktu. Şarkının sözlerini zorlukla anlayabiliyordun. "Bu akşam beni öp, bana doy. Yarın gidiyorum, beni kaybedeceksin."

— Kuzen hatırladın mı? Kimin şarkısıydı bu? Nerede dinlemiştik?

Duraksadım. Hatırlamaya çalıştım. O anda ilk kez Sofia'nın sesini duydum:

— Hiotis'in şarkısı. Bununla zeybek oynanır.

— Canım, sen de mi bu şarkıyı söylüyorsun, diye sordu Luis şefkatle.

— Evet, ben de söylerim, diye cevap verdi ve birden hiçbir neden yokken ağlamaya başladı.

Kendimi garip hissetmeye başladım. Cebinde mendil aradı, çantası bile yoktu. Luis ona birkaç peçete verdi. Ağlamaktan zangır zangır titriyordu. Böyle birdenbire Sofia'ya ne olmuştu? Burnunu çekiyor, burnunu, gözlerini, yanaklarını siliyordu.

— Ağla, utanma. Konstandis yabancı değil.

Yürümeye devam ettik. Hepsi elde örülmüş küçük perdelerin arkasında, gecekonduların içindeki çeşitli yüzleri görüyorduk. Bazıları masanın etrafına oturmuş, bazıları yatağa uzanmış içiyor, sohbet ediyorlardı.

Biraz daha ileride, ağır ritimli, taksime benzeyen bir Doğu havası bizi çekti. Panjurları yarı kapalı lacivert renkli bir pencereye yaklaştık. Gizlice içeriye baktık. Çok esmer, saçları çok kıvırcık, bıyıklı, takım elbiseli bir adam, sandıklı bir yatağın üstüne oturmuş, daha önce hiç görmediğim kısa saplı, garip bir ses çıkaran bir müzik aleti çalıyordu.

— Buna saz derler, Türk müzik aletidir, kulağa hoş gelen bir sesi vardır, diye fısıldadı Sofia.

Odanın diğer tarafında, büyük antika, altın çerçeveli bir ayna vardı. Masayı yana çekmişlerdi, odanın ortasında dans eden bir genç kız gördüm. On altı yaşında var mıydı? En fazla. Boynundaki şalı göğsüne doğru indiriyor, sonra da yine boynuna doluyordu. Sanki vücudunda kemik yoktu. Aynaya bakıp dans ediyordu.

Sofia ağlamayı kesmiş bakıyordu. Nem iliklerime kadar işlemeye başlamıştı. O kadar geç kalacağımı tahmin etmediğimden yanıma paltomu almamıştım. Luis'e kendi haberlerimi, mezun olduğumu, büyük olasılıkla tayin olacağımı, İulia ile son sürat nişan ve düğüne doğru gelişmekte olan ilişkimi söylemeye fırsatım olmamıştı.

Caddeye çıkıp sessizce yürürken, birden Luis'in kolunu kaldırıp bir taksiyi durdurduğunu gördüm. Taksi yanımızda fren yaptı.

— Bana binliği ver de bakarız. Hastaneye gidip, bizim ihtiyarı göreceğim, sonra da eve gideceğim. Geliyor musun?

Luis Sofia ile taksiye binerken elimdeki binliği vermeye ancak fırsat buldum.

Eve döndüğümde, elimde olmadan verdiğim binliği düşünmeye başladım. Annemden başka bir binlik istemem söz konusu bile olamazdı. Belki verirdi ama beni önce Luis hakkındaki o meşhur nutuğunu dinlemeye zorlardı. Üstelik sadece dinlemeye değil, bir de onunla hemfikir olmaya da zorlardı. Zaten Luis'i savunmak için ne diyebilirdim?

Taksiye binerken, Sofia'nın, dönüp bana "iyi geceler" derken gözlerindeki büyük acı aklıma geldi ve yi-

ne vicdan azabı çekmeye başladım. "Annenin düşündüğü gibi düşünüyorsun" diye içimden geçirdim ve kendime kızdım. Kime hak vereceğimi bilemiyordum. Uzun zamandan beri Luis'in her şeye boş vermesi beni rahatsız etmeye başlamıştı. "Alt tarafı kendi düşen ağlamaz. Her şeyin bir bedeli vardır. Ulan salak, neden böyle söylüyorsun? Luis senden bir şey mi istedi?" diyerek kendimle konuşmaya devam ettim.

Annem önüme sıcak bir balık çorbası koyunca, evin sıcaklığı ve güvenliği içinde kendi hayatımı Luis'in hayatı ile karşılaştırmaya başladım. Ulan, bu kadar da kişiliksiz olmak istemiyordum. Kendimden iğrenmeye başladım. "Tamam o da suçlu ama sen de fırlamasın, ona boktan bir binlik verdin diye şimdi kalkıp söyleniyor, Luis'i yargılıyorsun. Luis sana orospulara gitmen için ellilikler verirken iyi miydi? Sana o büyük serüvenleri babasının bedava yolculuk kartıyla yaşatırken iyi miydi?" "Yahu tamam da, adam nereye koşuyor? Geleceği var mı? Hayatına nasıl yön veriyor?" Luis'i anlamamaya başladım. "Tanrı aşkına, Luis neyin peşinde? Madem tembel değil, ne istiyor, neden doğru dürüst bir işe girmiyor? Zaten zamanını harcıyor, yoruluyor, çile çekiyor..."

Herhalde çok sinirli, çok gelişigüzel yemek yediğimden, annem bile dayanamadı:

— Yavaş ol, gömleğini mahvettin. Yarma temiz gömleğin olmayacak.

Para işleri aklına gelecek diye korkuyordum. Bu düşünce aklımdan geçer geçmez ağzındaki baklayı çıkardı.

— Ne yaptın? Diploma harcını verdin mi?

Annem sanki medyumdu. Duymamış gibi yaptım. Ne diyebilirdim? O yıllarda bin drahmiyle, bir değil, beş tane gömlek alabileceğimi bilirken, ne diyebilirdim? "Aslanım, başkasının parasıyla yardımsever ve kaygısız

rolünü oynuyorsun. Annenin on yıldır aynı paltoyu giydiğini görmüyor musun? Babanın, seni okutmak için terzilik yaparken neredeyse kör olacağını görmüyor musun?" "Tamam ulan da, Retsinas Ailesinin ve bizzat Luis'in başına ne facialar geldiğini düşünebiliyor musun? Şimdi de (itirazın mı var?) Luis'in karşısına, beş kuruşun hesabını yapan, bir pinti olarak çıkıyorsun. Sen hiç, hiçbir neden olmadan, Sofia gibi bir kadına bakar mıydın? Ulan, Luis kızın sadece adını biliyor. Bir tek adının Sofia olduğunu biliyor. Ne soyunu sopunu, ne geçmişini, ne de... Bir de bir çocuk peydahlamış olduğunu düşün? Sen Sofia'yı evine alır mıydın? Luis nasıl başa çıksın? Hastane, kira, işsiz, meteliksiz, sobası olmayan bir evde, üstelik başında da Sofia."

Sobamızın harıl harıl yandığını, annemin yarınki yemeği hazırladığını görüyordum. "Ulan adi herif, hem suçlu hem de güçlüsün. Sen onunla aynı şeyleri mi yaşadın? Senin her şeyin var. Hatta takım elbiselerini diken baban bile var."

Bu düşünceler beni rahatsız etmeye başlamıştı. Yemeğimi bitirmeden ağzımı sildim, ceketimi, paltomu giydim...

Annem,

— Nereye gidiyorsun, diye bağırdı. Dikkat et, başıma bela istemiyorum.

Retsinas'ları kastediyordu. Kız kardeşimin yağ tüccarıyla birlikte geleceğini hatırlattı, geç kalmamamı söyledi. İulia gelirse ne söylemesi gerektiğini sordu...

— Gitti de, nereye gittiğini bilmediğini söyle.

Koşarak dışarı çıktım, taksiye bindim, eski mahallemize vardım, Barba Tasos'un kahvesine yakın Kalambokas'ın çöp şiş dükkânına girdim; çöp şiş, ekmek, şarap alarak, dosdoğru Retsinas'ın bodrumuna gittim.

Luis'in evine girdiğimde, yaşlı Barba Retsinas'ı yatağında yatarken, meşhur koltukta da, lacivert ve sarı kareli bir battaniyeye sarılmış Sofia'yı buldum. Üşüyordu. Dişleri zangırdıyordu. Sanki dişleriyle piyano konçertosu çalıyordu.

Kapıyı Luis açtı.

— Ulan ne oldu?

— S...tir et.

Yarı karanlığın içinde bir de ne göreyim? Evi sadece tek bir gaz lambası aydınlatıyordu. Su da, elektrik de kesikti. Evin içi küf ve iyot kokuyordu. Evdeki her şey, duvardaki çerçeveler bile çarpıktı. Döşemenin üzeri yağ ve çöp kaplıydı. Sanki çamurlu toprak bir yolda yürüyordurn. Her şey çürümüştü. Eşyalar, giysiler... Duvarlar yeşillenmiş, sıvalar şişmişti. Sıvaya dokunayım dedim, koskoca bir parça söküldü.

Sofia bir an Philips'i açmaya çalıştı.

— Madem elektrik yok, ne yapıyorsun?

Luis'in gitarının sapı da eğrilmişti. Artık gitarı da neredeyse işe yaramazdı.

O anda, yarı karanlığın içinde, daha içeride başka yüzleri de seçmeye başladım. Sessizce ve kımıldamadan duruyorlardı.

— Yabancı yok, kuzen.

Andoniadhis ve Liakopulos oradaydı.

— Saklanıyorsun sandım, dedim Liakopulos'a, bir şey söylemiş olmak için...

— Ben mi? Neden?

Bundan sanki alındı. Her birine teker teker baktım. Ölü başında nöbet tutuyor gibiydiler. Oturdum. Kimse konuşmuyordu.

— Ulan neyiniz var? Öldünüz mü? Alt tarafı sizin değil, benim başım dertte.

Retsinas hiç keyfini bozmuyordu. Çöp şişleri ve şarabı bir yere bıraktım.

— Yemek yemek isteyen varsa, burada çöp şiş var, dedim.

— Ama insan burada geceyi geçiremez, dedi Andoniadhis.

Luis çöp şişleri dağıtmaya başladı. Herkese ikişer tane.

— Ben yedim, istemiyorum, dedim.

Luis çöp şişi verirken, Liakopulos:

— Dikkat et, senin ihtiyar bu gece burada uyursa, sabahı göremez, dedi.

O anda Agisilaos da geldi. Mum ve battaniye getirmişti. Arkasında Martha vardı. Beni görünce duraksadı, sanki ne yapacağını bilemedi, sanki beni görmek istemedi, sanki hayalet görmüştü. Agisilaos'tan mumları alıp yakmaya ve hepimize birer tane vermeye başladı. Bana Paskalya'daki ayin alaylarını hatırlattı.

Sıra bana gelince, Martha bana biraz alaycı bakıp:

— Bay Manolopulos, tebrik ederim nişanlanmışsın.

Dudağımı ısırdım. Şimdi ne diye böyle bir şey söylemişti? Beni yaktı. Biliyorum, intikam almak için söyledi. Bense, bütün bu nişan hikâyesinin sessiz sedasız olmasını ne kadar çok istemiştim! Üstelik hangi nişandan söz ediyordu? Daha ortada nişan yoktu. Beni kızdırmak için mahsus söylemişti. Ama bana en çok dokunan "Bay Manolopulos" demesi oldu.

Luis, tam beklediğim gibi, babasının üzerine ikinci bir battaniye örtmeye çalışırken, bunu duyar duymaz, bana doğru dönüp sordu:

— Şanslı kız kim?

— İulia, diye yine atıldı Martha.

— Kuzen, benden de mi sakladın? Bakıyorum ana-

cığın sana hayırlı bir kısmet bulmuş. Salak, bakalım kızı nasıl becereceksin! Sen hiçbir zaman uzun boylu, zayıf kızları sevmezdin.

O anda kalkıp Luis'e cevap vermektense yerin dibine batmayı tercih ederdim. Sürekli, hem Behlivanis'in dükkânında, hem de sonra yürüdüğümüzde haberlerimden Luis'e bahsetmek istiyordum ama hep bundan kaçınıyor, hep unutuyordum. Ama bana en çok Martha'nın önünde rezil olmak dokundu.

Luis, İulia'yı çok iyi tanıyordu, ama onu hiçbir zaman çekemedi. Her şeyden önce, kimse İulia'nın babasını çekemiyordu, böylece babasına duyulan antipati, İulia'yı da kapsıyordu, gerçi belli bir süre, hatırlıyorum, Luis'ten hoşlanır gibiydi. Hatta bir-iki kere İulia'yı Luis ile görmüşlerdi.

— Yahu Luis, senin ihtiyarın üstünü ne diye örtüyorsun, ne diye mum yakıyorsunuz? Sana dedim, insan burada geceyi hiçbir şekilde geçiremez. Sen delirdin mi? diye Liakopulos bağırıyor, bir yandan da mutfağa, şarap doldurmak için bardak getirmeye gidiyordu.

— Artık biraz ciddileşmelisin. Sorumlulukların var. Adam ölecek.

Liakopulos da sinirlenmeye başlamıştı.

— Artık böyle yürümez. Kusura bakma, şimdiye kadar nasıl geçiniyordun bilmiyorum ama, işler burada çok sıkıştı. Artık eskisi gibi değil.

Herkes öğüt veriyordu ama bir anda herkesin sesi soluğu kesildi. Soğuk ve nemi daha çekilmez hale getiren derin bir sessizlik çöktü. İnsan sanki nem ve soğuğun etrafta dolaştığını hissediyordu. Ürperdim.

Sofia'nın dişleri konçertoya devam ediyordu. Luis suskun, gidip yine babasının ayakucuna oturup bize baktı. Hepimize. Onu böyle karşımda, şilteyi iki eliyle

tutmuş, başını aşağı yukarı sallarken görünce, kendimi çok kötü hissettim. O anda onu, altmış yaşında (biraz da belki etrafın karanlık olmasından, bilemiyorum), beyaz saçlı ya da kel, kötü giyimli, amaçsızca saçma limanlarda, meydanlarda, kentlerde, köylerde gezen, bazen otlanarak, bazen dilenerek, pasaklı ve tıraş olmamış biri gibi düşündüm. Sonra onu başka bir şekilde düşündüm. Boyalı saçlı, zampara, elli yaşın üzerindeki, dul, ihtiyar ve turist kadınlarla birlikte olan, Omonia Meydanı, Sindagma, Klafthmonos caddeleri arasında, gururlu, bitkin ve hüzünlü biri gibi düşündüm.

— Belki sen orada uzaklardayken, neler olup bittiğini haber almadın. Şimdi burada koşullar değişti. İşler hem daha zor, hem daha kolay bir hale geldi. Belli olmaz.

Sanki aramızda anlaşmıştık. Yine Luis'in ayakları yere bassın diye söylenen bir kehanet ve öğüt yağmuru başladı.

— Bakkala gitmeyi dene. Artık deftere yazmak, veresiye kalmadı. Barba Tasos'un kahvesi de, oraya apartman yapılsın diye yıkılıyor. Cebinde paran yoksa, öldün.

— Tanrı aşkına, üç yıldır ne yaptın? Nerelerde geziyordun? Burada bir sürü fırsat vardı.

Herkes "ne yaptın" sorusu üzerine istemeden Sofia'ya baktı. Sanki içlerinden, "Bütün kazancın bu mu?" diyorlardı.

— Retsinas, şaka maka bitti. Ayakların yere bassın, yoksa sonunu pek iyi görmüyorum. İulia ile evlenecek diye de Manolopulos ile dalga geçme. İyi yapıyor. Hem güzelce bir kız, hem... Yani yarın sabah elinde draho-

ması, yazlık evi, nakit parası ile uyanması fena mı? Bir ömür boyu, elli yaşında ikinci bir palto alabilmek için köle gibi çalışmak, iş mi? Diyelim, Manolopulos birini seviyordu ama onu sattı, tamam. Ama madem, elinde kendisi gibi bir çeke sahip, neden çeki tam olarak paraya çevirmesin?

Martha, Liakopulos'un nutku devam ettiği süre içerisinde bana doğru dönmüş, beni bıçak gibi kesen bakışlar fırlatıyordu. Sanki, "Salak, beni istemedin, hem rahata kavuşmak hem de drahoma istiyordun" diyordu.

Andoniadhis ayağa kalktı ve evin içinde gidip gelmeye başladı.

— En iyisi ben bir şey söylemeyeyim, biz burada hayvanlardan bile kötü olduk. Canavarlaştık.

Birazdan yine Liakopulos ile kapışacaktı.

— Sivri zekâ, Stalinist saçmalıkları kes. Zaten boka batmışsın, ne diye konuşuyorsun?

— Neden konuşmayayım? Sen karaborsacının kızıyla evlenmesini onaylıyor musun? Manolopulos'a layık mı görüyorsun? Parası için mi ulan? Bütün düşleri bu kadar mıydı?

— Her şeyden önce kızıyla evleniyor, babasıyla değil. Babasının ne olduğundan bize ne? Sonra...

Artık onları duymuyordum. Şaşkınlık içinde Luis'e bakıyordum. Luis kendi dertlerini unutmuş, bizi zevkle seyrediyordu. Hatta gülümsüyordu. Gülümsediğini açıkça gördüm. Kavga devam ediyordu. Söz sırası yine Andoniadhis'teydi.

— Eline birkaç kuruş geçtikten sonra, hem idealler, hem dostlar, hem de dostluklar uçar gider.

Artık onu hiçbir şey durduramazdı. Tam cepheden saldırı.

Laf aramızda, Liakopulos çok ballıydı. Annesi ma-

navı Panayotaros'a sattığı zaman, aldığı birkaç kuruşun, kaderini nasıl değiştireceğini asla bilemezdi.

Gerçekten de o birkaç kuruş parayla, o zamanlar kurnaz bir amcasının ısrarıyla, ortaklaşa Politia'da bir arsa almıştı. Böyle tam anlayamadan, hepimiz Liakopulos'un günden güne büyük müteahhit sınıfına atladığını görmeye başladık. Koḍamanlardan biri olmuştu. Hatırlıyorum, arsayı kat karşılığı verip, ilk dört dairesini almıştı. Kısa bir süre sonra iki daireyi sattı ve daha apartman inşaatı bile tam bitmeden Neo Psihiko'da başka bir arsa aldı. O arsayı da kat karşılığı verdi ve yeni dairelere kavuştu. Andoniadhis daha sert girişti:

— Anladın mı Bay Retsinas? Artık beyefendi müteahhit oldu. Kalkıp gel benim evlerimden bir tanesinde yaşa diyeceğine, geceyi burada geçiremezsin diyor.

— Senin evin olsa verir miydin?

— Benim mi? Evim olsa?

— Evet, senin! Evin olsa, verir miydin?

Bu noktadan sonra, doğal olarak Liakopulos'un ağzından çıkanları anlayamıyorduk. Ağzından çıkanlar köpüklü ve anlaşılmazdı. "Dostluğun başka" bir şey, "hayatını nasıl sürdürmeye karar vereceğininse" başka bir şey olduğunu kanıtlamaya çalıştı. Tamam, Luis'i misafir etmeye de itirazı yoktu, ama nerede, nasıl etsindi? Her şeyden önce şu anda boş ev yokmuş. Üstelik, her neyse, bir insanın hayatını düzene sokmasının kötü bir şey olduğunu düşünmüyormuş.

— Hayatını düzene sokmak başka, hayatını tamamen düzenlemek başka. Tıpkı Panayotaros'un o zamanlar senin manavı beş kuruşa yediği gibi, sen de şimdi milletin arsalarını yiyip, köşeyi döndün.

— Ben mi lan?

— Evet sen lan. Agisilaos'un arsasını iki boktan daire karşılığında aldın mı almadın mı?

Bunu ilk kez duyuyordum. Agisilaos konunun büyümemesine çalıştı. Başka nedenlerle Liakopulos'tan korkmaya başlamıştı.

— Arsa Pire'de, geri kalmış bir bölgede. Ne yapayım? Ucuza satar, ucuza da alırsın.

Bir şey söylemiyordum. Martha'ya bakıyordum. Bütün bu kavga boyunca, Martha ayakta durmuş, sırtını bize dönmüş, bodrum penceresinden dışarıya, geceye bakıyordu. Her zaman güzel ve narindi. Agisilaos'a baktım. "Bırak, inceldiği yerden kopacak" diye düşündüm. "Martha'nın onunla ilişkisi fazla sürmez." Hepimiz bunun farkındaydık. Agisilaos, Su İşleri'nde küçük bir memur, cahil, kendini geliştirmemiş (o zamanlar genel kanı buydu) ve tamam, altın gibi bir kalbi olan bir adamdı ama Martha ile nasıl başa çıksın? Martha mimarlığı bitirmiş (tabii Agisilaos'un üniversite masraflarını karşıladığını da unutmayalım), uzun zamandan beri Liakopulos'un açtığı büroda, onun sağ kolu olmuştu.

Altı ay önce Liakopulos onu işe almıştı, üstelik Agisilaos ancak iki bin drahmi maaş alırken, Martha ilk maaş olarak üç bin alıyordu. Eşitsiz ve boşuna bir mücadeleydi bu. Maddi değil, daha çok manevi farklar vardı aralarında. Ayrılmaları için bir bahane gerekliydi. Bulundu da: Agisilaos'un meşhur uykusuzluğu. Ama Agisilaos'un uykusuzluğundan ileride söz edeceğim.

Fakat anlaşılmaz olan, Andoniadhis'in, Liakopulos'a karşı duyduğu ani nefretti. Herhalde bizim bilmediğimiz, şüpheli bir işi bildiğinden onu tehdit etmişti. Yoksa, arsasını kat karşılığı aldığı Agisilaos'u kazıkladığı için mi?

— Retsinas, burada işler çığrından çıktı. Önlemini al, dedi Andoniadhis.

Liakopulos ayağa kalkıp, Andoniadhis'i yakasından tuttu, kavgaya hazırdı.

— Neden beni kızdırıyorsun? Sana borcum mu var? Seni gammazladım mı? Bir zamanlar kiliseni almak istedim diye mi? Kusura bakmayın beyefendi. Suçluydum. Yeterli mi? deyip Andoniadhis'i bıraktı.

"Aa?" şaşırdım. "Bencil Liakopulos özür diliyor, bu işte bir bit yeniği var." Andoniadhis laf atmaya devam etti. Durmuyordu.

— Liakopulos, konuşamıyorum. Ağzımı açamıyorum, yoksa o özürü nereye soktuğumu söylerdim.

— Yok lan, konuş, erkeksen konuş.

Luis gitarını eline alıp akort etmeye başladı. Birden babası yatağından hafifçe doğruldu.

— Manolis, Perama'ya, İlias Amcanın evine gidelim. Bana hastanede "Çıktığında Petros hemen bana gel" demişti.

Luis cevap vermedi. Gitarını akort ediyordu. Liakopulos, Barba Petros'a yardım etme fırsatını buldu.

— Minibüsümü hemen alırım, sizi istediğiniz yere götürürüm. Elimde boş evse, gerçekten yok. İsterseniz benim evime gelin, bu akşam bu kadar nem içinde uyumanız mümkün değil. Bizim evde üç oda var. Bir tanesi boş. Bayan da... bilemiyorum... Üçünüz de sığabilirseniz.

Sofia'ya baktı.

— Manolis, beni boş ver. Siz istediğiniz yere gidin. Ben burada iki battaniyeye sarınıp uyurum, sabahleyin de gidecek yerim var zaten.

— Ya çocuklar, neden dert ediyorsunuz? Dünyanın sonu değil. Topu topu bir gece geçireceğiz.

Liakopulos evdeki soğuğa rağmen terlemeye başladı.

— Anladın mı? Sayın Andoniadhis bir de kendimizi suçlu hissetmemize yol açıyor. Tamam, biraz para kazandım. Ne yani bundan utanmam mı gerek? Bu ne kadar salakça bir anlayış. Acaba beyefendi pejmürde ve dilencileri mi tercih ediyor?

— Dediğim gibi, ağzımı açamıyorum. Nokta. Konuşmayacağım.

Garip bir şekilde, şimdi kendisi rahatsız olmaya başladığı için, Agisilaos konuyu değiştirmek için Lazaris konusunu açtı. Bugün bile, aşağılık herif Lazaris, Luis'i, karısını ve çocuğunu hiçbir neden olmadan terk etmekle suçluyormuş... Martha, Agisilaos'un sözünü kesti.

— Kapa çeneni Agisilaos. Bütün bunları niye söylüyorsun? Bunları kim duymak istiyor? Sana ne oldu böyle?

Agisilaos bir daha ağzını açmadı. Luis gitarını tıngırdatmaya başladı. Yavaş yavaş, evindeki havayı yansıtan melankolik bir ezgi duyulmaya başlandı.

Öyle bir dalıp gittim ki, İulia ile olan hikâyemi düşünmeye başladım. Artık ne Luis'in çaldığı ezgiyi ne de ötekilerin konuşmalarını duyuyordum. Kafama Luis'in söyledikleri takılmıştı: "Bakalım kızı nasıl becereceksin! Sen hiçbir zaman uzun boylu, zayıf kızları sevmezdin." Tabii, İulia da hem uzun boylu, hem de zayıftı.

Ama bu tuzağı (İulia ile birlikte olmamı), Luis'in dediği gibi annem kurduysa, annemin çok karanlık bir insan olması gerekir. Tabii aynı tuzağı, İulia'ya kurmuş olması da çok olası. Yani annem tam anlamıyla bir kadın simsarı.

Birer birer ayrıntıları, olayları hatırlamaya başladım: Annemle havadan sudan sohbet ederken, her seferinde bir laf atıyordu: "Duydun mu? İulia eğitimbilimini bitirdi." "Hangi İulia anacığım, bana neler anlatıyorsun?" "Nikolaidis'in kızı yahu."

Çöpçatanlık böyle başladı. Farkına bile varmadım. Her iki-üç günde bir yeni bir haber de geliyordu: "Teyzesi, Efstathia, Patision Caddesi'ndeki üç katlı koskoca apartmanı onun adına yazacakmış." "Babası ona çocuk yuvası kuracakmış." "Ne babası? Adam üvey babası." "Ama babasından iyi çıktı."

Ne yaptı etti, kafama İulia fikrini soktu. O zamanlar kadınsız da kalmıştım. Öyle bir dönemde önüme hangi kadın çıksa aynı şey olacaktı. Kadına asılacaktım. Bir an Martha'ya yaklaşmak aklımdan geçti ama Agisilaos'tan utanıyordum. "Agisilaos onunla evlenmeye hazırlanıyor, şimdi ben kalkıp... Olmaz." Suçluluk duymaya, korkmaya, arkadaşlar önünde rezil olma korkusunu taşımaya başladım. Bu mümkün değildi. Duygularımı bastırdım. Harula'yı da aklımdan geçirdim, güya barını görmek için gittiğimde neredeyse ağzıma sıçmıştı. Harula'nın ne kadar rahat, ne kadar şık olduğunu görmeliydin. Feleğim şaştı. Acelesi olduğundan beni evine davet etti. Üzerinde telefon numarası, adresi olan kartvizitini de verdi. Ama çok resmi bir havayla, biraz da kötülükle verdi. Uzak ve umursamaz görünüyordu. Bu durumu kendime yediremiyordum. "Nasılsınız Bay Manolopulos? Okul nasıl gidiyor?" Ben biraz da sorumsuzca, sorumluluk almadan kendime bir kadın bulayım dedim, oysa o pat diye işi bitirmişti. Giderken, ağzındaki baklayı çıkardı. Barın sahibiyle evlenmiş, oğlumuz için merak etmemeliymişim, çünkü krallar gibi yaşıyormuş. Şaşırdım. Ne diyebilirdim? Kaçacak delik

aradım. İlk kez oğlumuzdan söz ediyordu. Luis'in söyledikleri aklıma geldi: "Konstandis, hayatını çok kolay çöpe atıyorsun." Yüzüme tükürse daha iyiydi.

Bir ömür boyu arkamı kollayıp, şekiller, parmaklıklar ve duvarlar arasına hapsolmuştum. O zaman, "Son sürat geri adım, doğru Martha'ya" diye düşündüm.

Dediğim gibi o dönemde kadın sorunu çok canımı sıkıyordu. Özellikle Martha, bende sabit fikir haline gelmişti. Her gün evimizin önünden, Liakopulos'un işyerine gitmek için geçerken, çok farklı giyindiğinden, mahallemizdeki bir kızdan çok, oradan geçmekte olan bir mankene benziyordu. Böylece, tahmin edebileceğin gibi sabit fikir kâbusa dönüştü.

Her neyse, bilgin olsun diye söylüyorum, Martha'ya karşı son hamlemden önce, Dhrakopulos'un düğününde kendisiyle "şok" bir karşılaşmam oldu. Takımda ilk zengin olan kişi Dhrakopulos'tu. Salça fabrikatörü. Sınıf arkadaşıydık ama tam zamanında başka başka mahallelere, başka okullara taşındı. Andoniadhis'in güzel kız kardeşi Tatiana ile evlenecekti.

Evlilik töreninden sonra verilen partide, Martha'yı konuklar arasında ışıl ışıl parlarken görünce gerçekten yıkıldım. Çok şıktı, bebek gibiydi.

Martha her zaman olduğu gibi bana çok kışkırtıcı, çok küstahça bakıyordu. Blues müziği eşliğinde dans etmeye başladığımızda (dans etmemizi o istemişti), hatırlıyorum, bana çok çektirmişti!.. Üzerime yılan gibi yapışmış (daha doğrusu çöreklenmişti), beni sıkıyordu.

Ben ereksiyonumu gizlemeye çabaladıkça o bana sarılıyordu. Sanki ne kadar dayanabileceğimi sınıyordu. Ben Agisilaos'un bir şeyler anlamasından korkarken, Martha sanki salonda in cin top oynuyormuş gibi, üzerime sülük gibi yapışıyordu.

Sonunda boşaldığımda (her şeye rağmen bunu beklemiyordum), bana büyük anlayış gösterdi. Tabii her şeyi anladı. Birkaç saniye kımıldamadan durduk. Sonra usulca ve dans etmeye devam ederek, beni tuvaletlerin bulunduğu koridora götürdü. Tek kelime bile söylemedik! Ben mutfak kapısından gizlice çıktım. Pantolonumdaki leke hiçbir şekilde çıkmadığından, lekeyi görecekler diye korkuyordum. Martha'ya iyi geceler bile dememiştim. Sanırım onun da eteği lekelenmişti.

Aradan günler geçmiş, ne yapacağımı bilemiyordum. Sonunda Harula'dan rezilce kovulduğumda (basıp gittim demememek için rezilce kovuldum, diyorum), "Doğru Martha'ya dön" dedim kendi kendime.

Terbiyeyi de, çekinceleri de bir kenara atıp, Martha'yı bulmaya gittim. Agisilaos'un olmaması da bana yardımcı oldu. Agisilaos birkaç günlüğüne, köyüne, annesini görmeye gitmişti, bu da vicdanımı biraz rahatlatıyordu. "Martha'ya duygularımı söyleyeceğim, ondan sonra ne olursa olsun." Artık onun da beni istediğinden kuşku duymuyordum. Biliyordum.

Banyo yaptım, tıraş oldum, koku sürdüm, yeni takım elbisemi, gömleğimi giydim, lacivert bir kravat takıp, evden çıktım.

Annem korktu. Bu karanlık insan, mutlaka bu hazırlığın amacını anlamıştı.

Artık bugün neden paniklediğini anlayabiliyorum. "İulia ile evlilik" planının suya düşme tehlikesi vardı.

Anestis Amca geleceği için beni geri çağırdığını duydum. O bağırdıkça ben Agisilaos'un evine gitmek için acele ediyordum.

İyi ki kapıyı çalmadım. Yine kan ter içindeydim ve oraya gelen ikinci kişiydim. Hayır, ikinci değil. Üçüncü. Hayır. Dördüncü. Birinci gelen Argiris'ti. Onu hatırlıyor

musun? İkinci gelen Agisilaos, şimdi de üçüncü gelen Liakopulos'tu. Tam kapıyı çalacakken, salon penceresinden Liakopulos'un, Martha'nın saçlarını okşadığını gördüm. Martha bez bir koltuğa oturmuş, Liakopulos da onu okşayıp konuşuyor, konuşuyordu...

Zavallı Agisilaos, içine kurt düşmeye başladığı zaman "Neden evlenmiyoruz?" diye sorup duruyormuş Martha'ya. O zamanlar Martha'nın niçin sürekli kabul etmeyip, evlenmeyi reddettiğini nereden bilsin?

Artık şimdi neden Andoniadhis'in Liakopulos'tan nefret ettiği de anlaşılıyor. Agisilaos'un çukurunu kimin kazdığını biliyordu. O zamandan beri, "kendisine destek veren insana çok adice davrandığı için" Martha'ya karşı duyduğu nefreti de şimdi anlıyorum.

Pencereden, Liakopulos saçlarını okşarken, Martha'nın gözlerini görünce hayallerim suya düştü. Tabii beni görmüştü! Kendimi en azından salak gibi hissettim. Martha hiç umursamadı. Bakışlarını bile çevirmedi. Neredeyse onları gördüm diye sevindi.

Dhrakopulos'un düğününde, Martha ile benim aramda geçenler, gerçekten de son fırsattı. Liakopulos'u da, Agisilaos'u da boş verip, onu oradan alıp gideceğime, yine kararsız ve gülünç kalakaldım.

Böylece çabucak annemin kurduğu tuzağa düşmüş oldum. Her şeyi mükemmel ayarlamıştı, benim de salak gibi ruhum bile duymamıştı. Hatta o "kader" ânının nerede gerçekleşeceğini bile biliyordu. İulia'nın üvey babası Nikolaidis'in yazlığında olmasına karar verdi ve gerçekten de orada oldu. Saronidha'da.

Zaten geri adım atamayacak durumdaydım. Zaten, Pire'nin tanınmış siyasi simalarından, kadın doktoru, yaptığı kürtajlardan köşeyi dönen Nikolaidis, elimi kolumu bağlamıştı. Tanıdıkları sayesinde sadece Adalet

Bakanlığı sınavında kazanmamı sağlamakla kalmayacak, nereye tayin edileceğimi bile belirleyebilecekti.

Şimdi sana bu hikâyeyi anlatırken, yazlıklarına yaptığımız, kaderimi değiştiren o geziye sadece babamın gelmediğini hatırlıyorum. Nikolaidis'i hiç çekemiyordu. Nikolaidis bize geldiğinde, babam, kediden kaçan fare gibi saklanırdı. Nikolaidis'e alerjisi vardı. Gerçekten de babamın yüzünde kabarcıklar oluşuyor, yüzü şişiyordu. Durumu tıbbi vakaydı. İşin garip tarafı, bizim ihtiyar her ne kadar Nikolaidis'ten hoşlanmasa da, Nikolaidis onu özlüyordu.

— Barba Manolopulos burada değil mi?

Kimseye bir şey sormadan, bütün evi gezip, gerçektende orada olup olmadığına bakıyordu. Hatta birçok kez, bizim ihtiyarı saklandığı delikten çıkarırdı. Bazen balkondan, bazen mutfaktan.

Her neyse, kaderimi değiştiren o gezide, İulia, "babanın" emriyle, muhteşem kırmızı şarabını getirmeye indiğimiz bodrumda, bana ruhunu ve vücudunu teslim etti. Nikolaidis'e göre her şey muhteşemdi. "Muhteşem bir kırmızı şarabımız var", "Muhteşem bir yazlığımız var", "Muhteşem bir arabamız var".

Luis, daha sonra bu hikâyeye nasıl bulaştığını sormuştu:

— Sen çekingensin, o kendi içine mevzilenmiş, mızmız, erdem taslayan bir bakire, lanet olsun, nasıl başladın?

— Üstelik, düşünebiliyor musun, şarap mahzenine indiğimiz âna kadar, her ikimiz de ne flört etmekten ne de evlenmekten laf açmıştık. Sadece bir şeyler gevelemiştik.

— Herhalde çok tahrik olmuştun.

— Evet.

Luis'e fareyi anlattığımda, buna bayıldı.

— Şarap mahzeninin kapısını açar açmaz, dev bir fare üzerimize atladı, İulia bağırmaya başladı ve üzerime düştü.

— Fareyi de oraya annem koydu deme?

— Hayır. Fare hikâyede tesadüfen bulunuyordu. Hem de kaderimi değiştirdi, çünkü fare olmasa belki de hiçbir zaman cesaret edemeyecektim...

— Buna rağmen cesaret ettin mi kuzen? Beni şaşırtıyorsun.

— Asıl sen İulia'nın beni nasıl şaşırttığına bak. Onu öper öpmez, sanki birden çıldırdı. Böyle bir şey görmedim. Sanki orada değilmişim, beni duymuyormuş, görmüyormuş gibi davranmaya başladı. Kör ve sağır gibiydi. Onunla konuşuyordum ama beni duymuyordu. Ağzını açıp beni emiyordu. Bir an dilimi koparacağını sandım. Bu kadar sosyetik, burnu havada, kilise okuluna giden bir kızdan bunu beklemiyordum. İulia'yı hatırlıyor musun? Kendimi ne zaman yerde bulduğumu bile hatırlamıyorum. Ben altta, o da üzerimdeydi. Pantolonumu bile indirmeye fırsat bulamamıştım. Bu "sofunun" birden böyle dönüşüme uğraması da hoşuma gitmişti.

Dürüst olmam gerekirse, daha sonra onu fazla kaşarlanmış buldum. Bu "erdemli, namuslu ve şerefli" kızların akılları bazen fazlasıyla götlerinde oluyor. Yıllar sonra bütün evlilik hayatın boyunca, bu tür hanımefendilerin, kilisenin mütevelli heyetinin tüm üyelerinin elinden geçtiğini anladığında, beynini havaya uçurmayı isteyecek noktaya varabilirsin.

Bir keresinde Retsinas'a endişelerimi, hiçbir zaman bu kadına güvenemediğimi söyledim.

— İnanabiliyor musun? Ona bakıp da başka bir iliş-

kisi var mı yok mu, anlayamıyorum. Yani, yirmi-otuz yıl sonra, aklımın ucundan bile geçmeyen birisinin, İulia'yı becerdiğini öğrensem, buna hiç şaşmam. Örneğin üvey babası.

Herhalde bütün bu hatıralara çok dalmıştım, çünkü birden Liakopulos'un, Retsinas'ın bodrum kapısını açıp gittiğini gördüm.

— Uyan Manolopulos! Uyuyor musun? Gidiyoruz.

Herkesin ayağa kalktığını, eşyaları toplamaya başladığını, hareket ettiğini gördüm. Herhalde ben hayal kurarken, "gemiyi" terk etme kararı alınmıştı.

— Kalk baba, gidiyoruz. Perama'ya, İlias Amcaya gidiyoruz, deyip babasının elini tutarak, yardım etti.

Hepimiz kımıldamadan durduk. Luis'i ilk kez bu kadar şefkatli görüyorduk. Barba Retsinas elbiselerini alıp giyinmeye başladı. Luis karşısına oturmuş ona bakıyordu. Biz de ona bakıyorduk. Kimse kıpırdamıyordu. Barba Retsinas, zayıf, solgun yüzlüydü, bembeyaz bacaklarındaysa tek bir kıl bile yoktu. Bacakları sanki zımparalanmıştı.

Önce gömleğini giydi. Gömleğinin manşetleri sökülmüş, yakası yıpranmıştı. Düğmelerin yarısı eksikti. Sonra pantolonunu giydi. Ütüsüzdü. Üzerine çok bol geliyordu. Kemerin paslanmış, koskocaman bir tokası vardı. Ceketininse düğmeleri yoktu, dirsekleri delinmişti, yakası da kir ve aşınmadan parlıyordu. Barba Retsinas neredeyse hiç dişi olmadığından peltek konuşuyordu. Tıraş da olmamıştı. Artık babaya değil, onun giyinmesini izleyen oğluna bakıyordum. Gözleri ne kadar da acı doluydu! Tanrım! Ürperdim. Bana Andigoni'nin gözlerini hatırlattı.

Bir tarak istedi. Barba Retsinas saçlarını tararken, Martha'nın gözleri doldu. Kendini tutamadı.

Battaniyeleri Agisilaos'a vermek için toplayan Sofia, Martha'yı ağlarken görünce şaşırdı. Martha bir yandan ağlıyor, bir yandan gözlerini, burnunu siliyordu. Ben de şaşkınlıkla Martha'ya baktım.

Agisilaos, Martha'yı okşamak için yanına gittiğinde, Martha onun elini uzaklaştırdı.

— Bırak beni, dedi.

Andoniadhis bütün bunlardan rahatsız olduğundan, sigorta kutusuna giderek, gerçekten de elektriğin kesik olup olmadığını anlamak için sigortaları kurcalamaya başladı.

Kırılan Agisilaos, tek kelime söylemeden, kucağına battaniyeleri aldı, açık kapıdan geçerek basamakları çıktı. İki dakika içinde bir ihtiyara dönüşmüştü. İnanabiliyor musun?

Ben gidip ona yetişmeye çalıştım ama birden Martha beni engelledi.

— Bırak onu. Sen işine bak!

Gözlerinden kıvılcımlar çıkıyordu, gördüm. Kımıldamadan bana, yüzüme tükürür gibi bakıyordu. Birden, ne olduğunu anlamadan ve tepki vermeye bile fırsat bulamadan, ağlaması durmuş olmasına rağmen, tamamen haksız yere, bana öylesine kuvvetli bir tokat attı ki, az kalsın yere düşüyordum. Bana bakarken gözlerinden hâlâ kıvılcımlar fışkırıyordu. Bunu açıkça görüyordum. Benden nefret ediyordu. Bana hakaret etmeye, "salak" gibi bir şeyler söylemeye kalktı ama Barba Retsinas'ın ona şaşkın şaşkın baktığını görünce, kapıya doğru dönüp, koşarak dışarı çıktı. Yer yarılsın da yerin dibine gireyim istiyordum. Kendimi rezil olmuş hissediyordum. Evet, o anda Martha'yı sonsuza dek kay-

betmiştim. Biliyordum. Koşup ona yetişmek istedim. Yine cesaret edemedim, yine...

O anda, çok gürültü çıkararak, ilk kamyon geçti. Birazdan gün doğacaktı.

Luis, eşyaları toplamaya ve biraz önce Dhrapetsona'da duyduğumuz "Bu akşam beni öp, bana doy" şarkısının ezgisini ıslıkla çalmaya başladı.

Liakopulos kamyonetiyle geldiğinde, Retsinas Ailesinin bütün öteberisini kaldırıma taşımıştık bile. Son olarak, Luis'in annesinin olduğu bir fotoğrafı duvardan indirdim. Fotoğraf kâğıdı neredeyse nemden çürüyecekti. Fotoğrafı Luis'e verdim.

Kapıyı, son çıkan Andoniadhis kapattı. Bir tek o ve ben onlarla vedalaşmak için kaldık. Agisilaos ve Martha gitmişlerdi. Sofia ön tarafa oturdu. Giderken, yine dönüp bana baktı.

Kamyonetin gürültüsünü, birer birer, sırayla limana doğru giden kamyonların gürültüsü bastırdı.

İKİNCİ KİTAP

Yazık, Mükemmel ve Kırılgan Bir İcadız

Kiki'ye

ONUNCU BÖLÜM

Akşam Eğlenceleri

Tam gitmek için kapıyı açacakken telefon çaldı. İulia açtı.

— Kocan nerede? Evden bir yere kımıldamamasını söyle, geliyorum. Ona yetiş.

Yetişti de. Arayan Lazaris'ti. Bu adama karşı bin kere rezil oldum. Ben ne kadar ondan uzak durmaya çalışsam da o peşimden ayrılmıyor. Atina'da ev satın alıp oraya taşındığımızda, pat diye Atina'ya geldi. İki blok öteye. Ben daha arabamı değiştirmeyi aklımdan geçirir geçirmez, "İstediğin marka arabayı seç, sana indirim yapacağım" dedi. Aşağı yukarı yüzde sekizlik bir indirim. Namussuz herif her şeyin içindeydi. Ama ne yaparsın, onu hiçbir şekilde çekemiyordum. Yumruk gibi boğazımı tıkıyordu. Tıpkı babamın, o iğrenç adamı, kayınpederimi görür görmez yüzünde kabarcıklar çıktığı gibi, benim de, Lazaris'in sesini duyar duymaz, tansiyonum ve kolesterolüm çıkıyordu.

Böylece şimdi de, telefonundan sonra onu beklerken kaşınmaya ve garip bir şekilde sinirlenmeye başlamıştım. Sonunda dayanamayıp, İulia'ya acelem olduğunu, gideceğimi söyleyerek ayağa kalktım.

— Biraz bekle. Herhalde başına önemli bir şey geldi. Benimle konuşurken, sesi titriyordu.

İulia her zaman onu desteklerdi. İkide bir "Adamcağız sana ne yaptı?" derdi. Bu İulia'nın sürekli kullandı-

ğı slogandı. Sanki annemi duyuyordum. Bana Lazaris'in neler yaptığını, onun yüzünden neler çektiğimi, bütün takımı o son akşam yemeğinde gammazladığını (artık buna emindim), bizi tutukladıklarını söylemeliydim, bakalım İulia buna ne diyecekti. Altı ay Vurla Hapishanesi'nde yattım. Annemin hep örnek genç olarak gördüğü Oikonomidhis de hayatını kaybetti (o da yemekte vardı). "İşte bu çocukla arkadaşlık kur, o aylakla değil" derdi hep. Annem, Oikonomidhis'in idam edildiğini öğrenince (Yunanistan Komünist Partisi'nin yasadışı örgütünün tamamen içinde olduğu ortaya çıkmıştı) ilk kez hesaplarında yanıldığını kabul etti. İulia bu düşüncelerden beni sıyırdı:

— Ama yine hastalanacaksan, istediğin gibi yap. Onunla ilişkini kes. Sen kaybedersin. Benim umurumda değil. Ona ihtiyacın olduğu zaman hemen peşinden koşarsın.

Acımasız orospu. Bir yandan bütün sorumluluğu bana yükleyip, beni Lazaris'in göt yalayıcısı yapıyordu, diğer taraftan da ona hep canım cicim, diye davranıyor, onunla hep arkadaşlık etmemizi sağlıyordu. Üstelik Lazaris tek başına da gelmiyordu. Arkasında her zaman kankası Moshos vardı. Moshos'u yüzbaşı üniformasıyla her gördüğümde, kan beynime sıçrıyordu.

— Haydi bakalım, bu işin sonu nereye varacak? Bu aşağılık heriflerle arkadaşlık yapıyoruz.

Moshos'un, bazen de Lazaris'in evine gitmek için yola çıktığımızda, İulia ile aramızda geçen konuşma böyle son bulurdu.

— Hep aynı şeyleri söylemenden bıktım.

İulia artık gözümün yaşına bakmıyordu. İşin doğrusu, her taşın altında ya Lazaris'in ya Moshos'un ya da her ikisinin olduğuydu. En kötüsüyse, bazen yanların-

da Moshos'un dayısı Tzavaras'ı getirmeleriydi. Yaşlı tilki artık emekli olmuştu. Onu da yutuyorduk.

Umursamaz görünen Iulia, bu akşam eğlenceleri için can atıyordu. General bu yemek davetlerine bu adı takmıştı.

— Ah bu akşam eğlenceleri bana neler hatırlatıyor!

Her seferinde askeri yargıç olarak yaşadığı, tüyler ürpertici bazı hikâyeleri anlatıyordu. Hatırladığım kadarıyla, anlattığı en iğrenç hikâye, Trikala'da görev yaparken, Trikala Meydanı'nda, bir fener direğine, bir kazığa geçirdikleri Veluhiotis ve Tzavella'nın başlarını asmalarını bizzat gördüğünü anlattığı hikâyeydi. Düşünebiliyor musun, anlattığı hikâye o kadar iğrençti ki, Moshos'un Twiggy'si tuvalete gidip kustu. Dayanamamıştı.

O akşamlardan, bir tek Twiggy'yi hatırlamaya değerdi. Her zaman tüy gibi, her zaman narin, her zaman korku doluydu. Ender olarak konuşurdu. Bazen, bizi kimsenin görmediği anlarda Luis'in nasıl olduğunu sorardı. Moshos'un evinde, Luis'in konuşulması yasak konulardan biri olduğunu, belki de Twiggy'nin de Luis'i "yasak meyve" olarak gördüğünü anlıyordum.

Sana yalan söylemeyeyim, tek kelimeyle başıma fena bir bela sarmıştım. En iyisi hiç başlamamak. Bir kere başladın mı, yokuş aşağı gider, duramazsın. Onların tanıdıkları sayesinde, taşraya tayin edilmemiş olmam bile, sonsuza kadar onların soytarısı olmam için yeterliydi. Düşünebiliyor musun, daha Atina'ya adımımı atar atmaz, Pire'den Atina'ya tayin edilmiştim. Henüz terfi sıram gelmeden, Yargıtay kâtibi oldum. Yıldırım hızıyla. Tabii ben bütün bunlar için küçük parmağımı bile oynatmaktan acizdim. Iulia olmasa, ne Atina ne de terfi yüzü görürdüm. Herhalde hayatımın geri kalanını taşradaki bir Asliye Hukuk Mahkemesi'nde geçirirdim.

Bir keresinde Luis, Atina'da, Posta Meydanı'nda bir meyhanede buluşup, içerken.

— Bırak bunları Konstandis. Sen en iyisi bunları kendine sakla, diye laf atmıştı. Ağlamayı kes. Sen de göt atıyorsun.

— Ben değil be Luis, İulia. Her şeyi o düşünüp tasarlıyor. Her seferinde beni oldu bittiye getiriyor. Tam bu köpek sürüsünden ayrılmak üzereyken, bana yine bir beş yıllık kalkınma planı sunuyor, sonra da haydi yine sabret, kızınamaya çalış. Tamam, ben de bunlara katlandığım için suçluyum ama...

Luis'e, kaldırımda, Athinas Caddesi üzerinde, Posta Meydanı'nın önünde rastladığımı hatırlıyorum. Luis'i, babasıyla birlikte, Liakopulos'un kamyonetiyle Perama'ya doğru gittiği o anlatılmaz geceden beri görmemiştim. Hayır, hayır. Neler saçmalıyorum? Luis'i düğünümde de, şu anda hatırlamadığım başka bir yerlerde de görmüştüm ama her seferinde onu aniden, hiç beklemediğim bir anda, tıpkı beni Fatme'ye ve o yata götürdüğü gün gibi görmüştüm.

Biraz dalgın, Athinas Caddesi'nde yürüyordum. Birden tıknaz, bıyıklı, konuşma yapan bir tipin etrafında toplanmış kalabalığı gördüm. Önünde küçük bir masa, masanın üzerinde de çeşitli alet edevat vardı. Adam sattığı deterjanların lekeleri temizlemek için sahip oldukları sihirli özellikleri duyuruyordu. "Beyler artık hayatınızın en büyük sorunu çözülüyor. Lekeler yok oluyor!"

Bıyıklıyı izlemek için durakladığımda, birden Luis'in, sihirbazın masasına birkaç kâğıt para atarak, üç poşet satın aldığını gördüm. Her şeyi beklerdim ama Luis'i deterjan satın alırken görmeyi asla beklemezdim. Daha bunu içime sindiremeden, Omonia Meydanı'na doğru uzaklaştığını gördüm. Onu takip ettim. Etraf çok kala-

balıktı. Güpegündüz Athinas Caddesi'ndeydik ne de olsa! Luis, kısa boylu ve hızlı olduğu için, onu bir buluyor, bir gözden kaybediyordum (nasıl yetişeyim?). Ona sürpriz yapmak istiyordum.

Birden duraksadığını gördüm. Tam ona seslenecekken gözden kaçırdım. Luis'e yetişmek için koşmaya başladım: "Ha s...tir! Daha şimdi buradaydı." O anda onu gördüm. Geri dönmüş, Belediye'ye doğru yürüyordu. Küçük bir fötr şapka da giymişti. Olacak şey değil. Luis'in başında fötr şapka.

Böyle arkadan, çok beyefendi görünüyordu. Elinde çantası da vardı. İçimden, "ister misin, Luis de şarabına su katmış olsun, Tanrı yoluna girmiş olsun" diye düşündüm.

Liakopulos'un benim eve geldiğinde, Luis'e karşı ağzını açıp gözünü yumduğunu hatırlıyorum:

— Manolopulos, senin Retsinas'a dayanamıyorum.

Agisilaos'un arsasında inşa etmekte olduğu apartmana, ustabaşı olarak işe almıştı Luis'i.

— Onu kovacağım. Ciddiyim. Tamam, ben kalkıp da işçilerin de kanını emelim demiyorum ama, adam beni destekleyeceğine iflas ettirmek için elinden geleni yapıyor. Tamam, solcuyduk, şimdi de solcuyuz, ama ne yapalım, eğer işleri Luis'in eline bırakırsam, kısa sürede kendimi sokakta bulurum. Günümüzde işçiler, bizim zamanımızdaki gibi ideolog değiller. Nasıl bir boktan ayaktakımına dönüştüklerini tahmin edemezsin. Kıçlarını kaldıramıyorlar. Luis'i birazcık laçka bıraksan kendini sokakta bulursun. İkide bir, "O kadar parayı ne yapacağım?" deyip bana hakaret ediyor. Partiye kayıtlı olsa, içim yanmaz. Adam işe yaramazın teki. Her taraftan kovulmuş. Kalkıp bana artık değerden söz açıyor, adamın hayatıysa tam bir kargaşa. Ne yapmak is-

tiyor? Ekmeğini kazan beyefendi, biraz da görmezden gel bazı şeyleri. Olmaz Manolopulos. Herif artık sinirime dokunmaya başladı. Beni zor durumda bırakıyor. Alt tarafı partiye üye olan benim, o değil. Partiye binlikleri ben veriyorum o değil. Ne istiyor? Benim de dilenci ve işsiz olmamı mı?

Böylece Luis'i apar topar kovdu. Bir daha yüzünü bile görmek istemiyordu. Bu olay bütün arkadaşların Liakopulos'a sırt çevirmesi için neden (yoksa bahane mi?) olmuştu.

Aklıma bin bir şey geldiği için dalıp gidiyorum. İşte orada! Tam ona seslenecekken, o bıyıklı sihirbazı seyreden kalabalığın içine daldığını gördüm. Bıyıklı tip, şimdi de bize, deterjanın lekeleri yok ettiğini kanıtlamak için çamaşır yıkamaya bile başlamıştı. Ben Luis'i yakından takip ediyordum, tam arkasındaydım. "Her zamanki Luis" diye düşündüm. Luis ile hemen konuşmaya başlamadım. Bekledim. Sihirbaz durmadan deterjan satıyordu.

O anda, Luis'in korka korka, cebinden birkaç yüzlük çıkarıp, üç tane daha poşet aldığını gördüm. Hemen kalabalığın içindekiler de birer birer deterjan satın almaya başladı.

Luis oradan uzaklaştığında, birkaç metre yürümesini bekledim, sonra da karşıya geçmek için duraksadığı bir anda arkasından koşup, gözlerini kapattım. Kim olduğumu anladı.

— Ulan Manolis, hâlâ akıllanmadın mı? Üçkâğıtçı mı oldun be namussuz?

Sana sözünü ettiğim meyhanede oturduk. Bana deterjan armağan etti.

— Al şunları. Sahte değil. Gerçekten temizliyor. Biz sadece mahalle bakkalından alıp, biraz daha pahalıya satıyoruz.

Birbirimize baktık.

— Vay be Konstandis! Özledim seni.

Luis'in gözleri o eski ışıltısını kaybetmişti. Artık o kadar mavi de değildi. Solgun ve soluktu. Teni de daha sert, daha kabaydı. Sonra çantasına dikkat ettim.

— Bakma. Mürekkep yalamışlardan olmamayı başardım.

Çantasını önümde açtı. Boştu. Sadece dolu görünsün diye içinde birkaç gazete vardı.

Biraz önce gördüğüm sihirbaz, bacanağıymış.

— Yapma be Luis. Bana tekrar evlendiğini söyleme.

— Tabii ki Litsa ile evlendim. Litsa'nın kız kardeşi Fani, gördüğün adamın karısı. Eskiden hemşireymiş. İlias Amcanın, Perama'daki evine babama iğne yapmak için gelirdi. İğne parasını ve aldığım ufak tefek bir borcu ödeme günü gelince, lafı uzatmayayım, kız kardeşi Litsa ile evlenmemin, parasını ödememden daha kolay olduğu anlaşıldı...

— Yahu Luis bu iş nereye varacak, ödeşmek için bir ömür boyu evlenecek misin? Aleka'yı da ödeşmek için almıştın. Unuttun mu? Kalkıp o yıllarda, masandan kuş sütünü bile eksik etmeyecek, seni krallar gibi yaşatacak Persefoni ile evlenmedin de şimdi şeyle evlendin... Adı ne demiştin?

— Öyle deme kuzen, belki kral olmadım ama kraliçe aldım. Litsacık tam Kraliçe Sisi. O filmi seyretmiş miydin? Tam o. Her şeyiyle tam bir kraliçe. Gelip tanış onunla.

Luis oturup, bir sigara paketinin üzerine evine nasıl gideceğimi çizdi.

— İnanmayacaksın ama koskoca bir evin sahibiyim. Arkadaşın artık mal sahibi oldu. Tek katlı, bahçeli bir

ev, Perama'da. Gelecek misin? Haydi, İulia'nı da alıp gelin.

Ama İulia hem gelmek istemiyor hem de benim gitmemem için elinden geleni yapıyordu. Yine her zamanki şeyleri tekrar etmeye başladı. Artık ne zaman aklım başıma gelecekmiş de, o kadar zamandır huzurluymuşuz da, böyle bir adamla insan nasıl arkadaş olurmuş da... Ama benim arabanın anahtarlarını kapıp, kapıyı kapatarak dışarı çıktığını görünce pişman oldu. Balkona çıktı.

— Bekle, geliyorum, diye bağırıyordu.

Böylece Luis'in evini de gördüm. Evini değil, gecekondusunu. Hayır tam gecekondu da değil. Tiyatro sahnesindeki bir gecekondu dekoru.

Aklımı kaçırdım. İulia gecekonduyu gördüğünde gözlerine inanamıyordu. Üstelik herhangi bir tiyatro dekoru da değildi. Yaratıcıydı. Gerçeküstü bir dekor. Çılgın herif, duvar yerine koskoca dekor parçaları kullanmıştı. Katranlı kâğıtlar ile dorik sütunlar, kral yatak odaları ile kiremitler ve briketler, Anne Frank'ın gizlendiği duvarlar ile kıpkırmızı çizilmiş tuğlalardan yapılma, *Romeo ve Juliet*'teki aşk sahnesinin aynısı hurda bir balkon ve camekân birbirine karışmıştı... Bakıp bakıp çıldırıyordum. Dekorların çoğu masif ağaçtan yapılmıştı. Salon mutlaka bir randevuevinden gelmişti. Bana *Üç Kuruşluk Opera*'yı hatırlattı. Odalardan bir tanesi, Dostoyevski'nin *Budala* adlı eserinde, Ragozin'in Anastasia Filipovna'yı öldürdüğü dekorun aynısıydı. Bahçede, gecekondunun balkonuna çıkan merdiven, herhal-

de bir ortaçağ kalesi dekorundan alınmıştı. Görkemli ve gri renkliydi. Bir an birinci basamağı çıkmayı denediğimde, basamak olduğu gibi çöktü. Merdiven neredeyse tamamen çürümüştü.

Gecekondunun girişi, antik bir saray, kerhane ve kilise karışımı bir şeydi. Özellikle de pencereler. Pencereler küçük oklardan ve renkli küçük camlardan yapılmıştı!

En iyisi ne eşyaları, ne de her dönem ve her krala ait olan hurda tahtları anlatayım. Eski tiyatro sahnelerinden gelen solmuş perdelerin çoğu kıpkırmızı renkteydi. Her taraf heykel ve maske doluydu. Ancak dokunduğun zaman içlerinin boş olduğunu, kartondan yapıldıklarını anlıyordum.

— Yahu Luis, sen kafayı mı yedin? Bütün bunları nasıl yaptın? Nereden buldun?

Daha ne olup bittiğini anlayamamıştım. Koskoca bir duvarı (şimdi fark ediyordum) resimli bir kanaviçe ile kaplamıştı: *Commedia Dell'Arte*'den bir sahne.

— Bacanağım Gümrük Müdürü ile birlikte buldum.

Luis bacanağına Gümrük Müdürü derdi. Bir zamanlar gümrükte çalıştığı için ona bu adı takmıştı. Onunla birlikte bütün bu dekorların bazılarını kendileri yapmış, bazılarını terk edilmiş tiyatro depolarında "gidişi var dönüşü yok" şeklinde yürütmüşler, bazılarını da satın almışlardı.

— Üstelik, kuzen, fikir benim değildi. Gümrük Müdürü'nündü. Fi tarihinde tiyatrolarda depo sorumlusu olarak da çalışmış. Bu arsaya el koyar koymaz, inşaat izni sorunu çıkınca, bana bu fikri önerdi. Biraz da deli olduğumu biliyordu. "Ne düşündüm biliyor musun? Tiyatro gibi inşa etsen, duvarları tiyatro dekorlarından yapsan. Malzeme bedavaya gelir" dedi. Zaten Gümrük

Müdürü'nün kendisi de yandaki arsayı işgal etmişti. Böylece sadece akrabası değil, komşusu da oldum.

Her şeye rağmen bu gecekondunun genel olarak bir estetiği, bir stili vardı, zevksiz değildi.

— Yahu Luis, tamam bu gecekondu güzel ama bir sabah uyandığında yerinde olmayabilir. Rüzgâr alıp götürür, dedim, gecekondunun böyle derme çatma ve "tüy gibi" olduğunu görünce.

Luis bize evini gezdirirken, İulia bütün bu görkemli ve kurt yenikli pılı pırtıyı gördükçe az kalsın bayılacaktı. Sanki yüz yıllık toz yuttuğunu sandı. O kılıçları, maskeleri, delik deşik duvar kâğıtlarını, düşmek üzere olan avizeleri ve özellikle yaldızlı kâğıttan yapılma sahte aynaları görmeye dayanamadı. Sonunda duvara asılı bir kurukafa görünce, yere düşmemek için bana yaslandı.

— Bu kurukafayı Veakis*, *Hamlet*'te elinde tutuyordu. Bu da Hamlet'in kılıcı.

Luis bizi etkilemek için birkaç "masal" da anlatıyordu. Veakis'in elinde tuttuğu kurukafanın hâlâ var olması mümkün müydü?

Kurukafayı bize göstermek için eline aldığında, İulia yüzünü çevirdi.

— Tiksinme, tertemizdir, dedi.

— Yahu Luis burası tam bir müze. Girişe bilet koysan zengin olursun.

İulia'nın iğrenmesi beni sinirlendirmişti. Ben yavaş yavaş, yine Luis'in dünyasına girdiğim için kendimi büyülenmiş gibi hissediyordum. İulia ise sürekli "gidelim" diye bana fısıldıyordu.

* Emilios Veakis: 1884-1951 yılları arasında yaşamış ünlü bir oyuncu. – ç.n.

— İulia, temizmiş, sana söyledi. Niye böyle davranıyorsun? dedim bir anda sinirlenerek.

Suratına bir tokat indirmek istedim. Kendimi zor tuttum.

— Şimdi de sizi Marguerite Gautier'nin yatak odasına götüreceğim... Konstandis, Verdi'nin *Traviata*'sını operada görünce, işte dedim, Litsacık böyle bir yatak odasında uyumalı.

Luis odanın aynısını yapmıştı.

Ve Marguerite Gautier'nin makyaj odasına girdik. Luis kapıyı açar açmaz hafif bir menekşe kokusu başımızı döndürdü. Oda yarı karanlık olduğundan, içerideki yüzleri ve eşyaları zorlukla seçebiliyorduk. Dev, her dört köşesinde de birer uzun sütunu olan bir yatak. Şeffaf cibinlikli. Yatak, demir ve tunçtan yapılmıştı. Yanında vişne renginde, mahmur bir berjer. Hatta mermer bir komodinin üzerinde, o dikine olan, antika, "altın sarısı" telefonlardan bile bir tane vardı.

İulia telefonu açtı ama sinyal sesi yoktu. Çalışmıyordu.

— İulia duymadın mı, bütün bu eşyalar tiyatrodan geldi.

Telefonu bıraktı. Odanın her tarafında ateş kırmızısı bir renk hâkimdi. Perdeler de aynı renkte, kalın kadifeden yapılmıştı.

Kapıda durmuş, bu dekora büyülenmiş gibi bakıyorduk. Bu noktada İulia bile çarpıldı. Duvarda, çıplak bir kadının resmedildiği, koskoca, röprodüksiyon bir tablo vardı.

— Konstandis, seni biricik Litsa, sevgili Sisi'miz ile tanıştırayım.

Hayretler içinde, kapının arkasında sağda, yine vişne rengindeki bir berjerde oturan, Retsinas'ın Sisi'sini

gördük. Bir aşk romanı okuyordu. Litsa'yı beyaz ve sarı küçük camlardan yapılmış bir Çin lambası aydınlatıyordu.

— Ah Manolis, yine mi? Neden benimle dalga geçiyorsun? diyerek, bize elini uzatmak için ayağa kalktı.

— Kusura bakmayın, bilmiyordum, diye ekleyip, yatağın üzerindeki birkaç eşyayı toplamaya başladı.

Gerçekten de, bir an kendimi saray ile kerhane arasında bir yerde hissettim. O yemyeşil ipek geceliği ile ayağa kalkışı, elini uzatma şekli, konuşurken kelimeleri uzatması, sesindeki titreme, bakışları, bir de o menekşe kokusu, bana neler hatırlattı, bilemiyorum.

— Kuzen, sana eve gel, seni bir kraliçe ile tanıştıracağım derken haksız mıymışım? İşte kraliçe.

— Ah ona inanmayın. Manolis ne dediğini bilmiyor. Hep böyle çılgınca şeyler söylüyor.

Hayatımda ondan daha güzel bir kadın görmemiştim. Ciddiyim. Çok güzeldi. Gözleri sürekli ıslaktı. Yeşildi. Sana birkaç dakikadan fazla baksa dayanamazdın, nazardan giderdin. Kalkıp, üzerine kırmızı bir şal geçirip pencereyi açmaya gittiğinde, üzerine düşen ışıkla, şeffaf geceliğinin içinden çıplak vücudunu azıcık görünce içim gitti.

Koltuğun yanında, küçük bir masada, o büyük borulu gramofonlardan bir tane vardı.

— Söyle bakalım namussuz, hangi plağı çalacağım? Tahmin edebiliyor musun?

Edemiyordum.

— Dhrapetsona'da, Göçmen Mahallesi'nde ne dinliyorduk?

Gramofonu kurdu, plağı yerleştirdi, Sisi de ne yapacağını bilemeden gidip yatağa oturdu ve beklemeye başladı. Sisi sanki canlı değildi. Böyle kımıldamadan otur-

dukça, her şeyin bir dekor olduğunu, onun da bu dekorun içinde bir bebek olduğunu sandım.

— Litsacık bir şeyler giyene kadar, gelin, mutfakta sohbet edelim.

Luis, uzo, zeytin ve peynir çıkardı. Birazdan "Bu akşam beni öp, bana doy" şarkısı da duyulmaya başlandı.

Şarkının ilk sözleriyle, Göçmen Mahallesi'ndeki yürüyüşümüzü, Trikalalı Sofia'yı, sonra Luis'in evindeki geceyi hatırladım.

— Yahu, Sofia'ya ne oldu?

— Hiçbir şey. Tam bir karga. "Romandiko"da altı gece şarkı söyledi ve bitti. Parasını verdiler ve geldiği yere gönderdiler. Onun parasının üzerine ben de ekleyip, doğru kürtaja götürdüm. Trikala'da kızı başıma saran o iki tip, az kalsın onu anne de yapıyorlardı. Sofia'yı kliniğe götürüp bıraktım. Bir daha görmedim.

Konuşmayı kesti, çünkü o anda içeri Litsacığı giriyordu. Saçlarını taramış, yemyeşil örme bir elbise giymiş, gülümsüyordu ve güzeldi.

— Ona kraliçe gibi bakıyoruz. Litsacığım çok ender evden dışarı çıkar. En fazla bahçeye kadar gider. Hepimiz onun için çalışıyoruz. Yani, yalan da söylemeyelim, hepimiz değil. Kız kardeşi Fani, evin azizesi. Dediğim gibi eski bir hemşire kendisi. Perama'daki bütün kıçları ve kolları, iğnesiyle o deliyor. Sabah çıkıp akşam dönüyor. Aziz bir insan. Hepimizin, hem benim hem de Gümrük Müdürü'nün ödü kopuyor kadına bir şey olacak diye.

O anda, Litsacık diğer tahtına oturmak için yürüdüğünde, ilk adımları atar atmaz topal olduğunu anladım. Tabii çok az belli oluyordu, ama topaldı.

İulia da fark etmişti. Üzüldüm. "Olmaz ulan, yazık, neden be?" diyesim geldi.

— Ama kendisi dert etmiyor, diye fısıldadı Luis.

Konstandis, Litsacığı on tane doktora götürdüm. Kimseyi dinlemiyor. Çok genç ölmekten korkuyor. Bu bebek hiç ölür mü?

Bacak bacak üstüne atarken, Litsa'nın bacaklarına baktım ve mükemmel sağ baldırına hayran kaldım.

Daha sonra Luis beni yeldeğirmenini göstermek için bahçeye götürdüğünde (basamağın çöktüğü an), Litsa'yı böyle otururken gördüğünü söyledi.

— Kız kardeşi bana Litsa'yı tanıştırıp onunla evlenmemi önerdiğinde, Litsa'ya hayran kaldım. Ama kız kardeşi beni aldatmadı. Bana söyledi ama artık geri dönmek için çok geçti. Litsa bütün gün ya kitap okuyor ya da örgü örüyor.

Bahçe saksı doluydu. Bir lavanta çiçeği dalı koparıp bana verdi.

— Gizem dolu bir varlık, kuzen. Onu ben bile tanımıyorum. Hiçbir zaman duygularını açığa vurmaz. Tam bir sır küpü. Onu hiç de ele geçiremezsin. Bu yüzden Litsa ile yatmak tam bir nimet.

Piç herif bana neler anlatıyordu? Öyle bir anlatıyordu ki, sanki karısından değil de bir orospudan söz ediyordu. Ama haklıydı. Duygularını açığa vurmuyordu, ne düşündüğü, düşünüp düşünmediği bile anlaşılmıyordu. Hep bir şeyler geveliyor, kıkırdıyordu.

— Ayağı sakatlandığı günden beri, bir daha dışarı çıkmadı, Bir tek doktora gideceğimiz zaman çıkıyordu.

Sonra beni babasının yatak odasına götürdü. Babası sırtüstü yatıyordu. Beni tanımamıştı. Tavana bakıyordu. Yanında Philips vardı. Kent şarkıları çalıyordu.

— Barba Petros, nasılsın? Ben Manolopulos.

Dönüp bana baktı ve bakışları yavaş yavaş canlanmaya başladı, sanki uzak yüzyıllardan gelen bir müzik dinliyordu.

— İyiyim, dedi.

— Ya Andigoni ne yapıyor?

— Panayotaros'un evinde, Kastella'da, kendi çocuğuyla "kapatılmış". Athina hâlâ ölmedi. Dostum, kadın yüz kilo oldu ama hâlâ yaşıyor.

Biz giderken, Sisi, bana kiliseyi hatırlatan sokak penceresini açtı. Pencerenin açılmasıyla burnumuza menekşe kokusu geldi. Luis seslendi:

— Ortadan kaybolma lan.

Sonra dışarı çıktı. Sisi bize el sallayıp gülümsedi.

— Takımı alıp gelin alçaklar. Kimseden nefret etmiyorum, bilesin. Tabii onlar beni görmek bile istemiyor, piçler. Ne yaptım onlara? Sor da söyle bana.

Gerçekten de onlara ne yapmıştı? Hiçbir zaman, hepsinin neden bu kadar Luis'ten nefret etmeye başladığını anlayamadım. Çılgınca ama, nefret etmesi için bir nedeni olan (Tatiana'sı Luis'ten çocuk peydahlamış mıydı kuşkusu) Dhrakopulos hariç, diğerlerinin bu saçma nefretlerini haklı gösterecek hiçbir gerekçeleri yoktu.

Luis, son anda, arabanın motorunu çalıştırmışken, cama eğilip bana şöyle dedi:

— Biliyorsun, denizci kimliğini lütfedip verdiler. Artık kaptanım. Yatlar konusunda uzmanlaştım. Bildiğin bir yat varsa ben buradayım.

O an niçin bilmiyorum, elimi cebime soktum, içinde kaç tane olduğunu bilmediğim küçük bir deste binlik alıp Luis'e verdim.

— Evin hayırlı olsun, al bunları, tatlı almaya fırsatım olmadı.

İtiraz etmedi. Parayı aldı.

— Unutma, bizim takımı alıp gelin. Herkesi affediyorum.

Daha köşeyi dönmeden, İulia yine zehir zemberek konuştu.

— Bu kadar çok binlik vermen mi gerekiyordu? Sen parayı sokakta mı buldun?

Yol boyunca konuştu, konuştu... Ben onu duymuyordum. Sadece lavanta kokusunu içime çekiyordum. Kokusu elime sinmişti.

Yağmur başladı. Uzun bir süre boyunca gözlerimin önünde bize el sallayan Sisi'nin görüntüsü vardı. Bu görüntü ağzımda garip, acı bir tat bırakmıştı. Sanki defne yaprakları ve hintcevizi çiğnemiştim. İulia hâlâ söyleniyordu. Bir gece Luis ile buluştuğumda, sabaha doğru eve dönünceye kadar dırdır etmişti. O zaman da nasıl fırça çekmişti... Hatırlıyorum, geç kalmamak için koşturuyordum. En geç dokuzda evde olacağımı söylemiştim ama Luis'e rastlamıştım.

— Oğlum niye kendine işkence ediyorsun? Nereye yetişeceksin? Gel sohbet edelim.

— İulia'ya söz verdim, gelemem.

— Söz verdinse ne olmuş? Oğlum niye arada sırada onu boynuzlayıp, hücrelerini yenilemiyorsun? Böyle giderse sararıp solarsın. Sen nasıl böyle oldun? Söz verdinse ne olmuş yani?

Hatırlıyorum, sabaha karşı saat beşte, kravatsız ve yeleksiz (yelek de giyiyordum) eve dönmüştüm.

İulia o günden beri beni açmaza düşürdü: "Ya ben ya o, seçimini yap." Bir kere daha yanlış seçim yaptım. İulia'yı seçtim.

Herhalde nerede kaldığımızı unuttun. Lazaris'in telefonda gitmeyip onu beklememi söylediği yerde hikâyemize ara vermiştim. Böylece, Lazaris'i beklerken sana Lu-

is'i ve betimlenemez gecekondusunu anlatmaya fırsat buldum.

Lazaris geldiğinde, beni kapıyı açmış, çıkmaya hazır, İulia'yı da sinirli sinirli, huzursuzca sigarasını içerken buldu. İulia'nın garip bir sinirlilik hali vardı o anda. Duruma hiç de uygun olmayan bir sinirlilik. Alt tarafı, acelesi olan bendim, benim işe gitmem gerekiyordu, onun değil.

— Gel be Lazaris, ben de tam çıkıyordum, dedim.

— Onu zorla tuttum, diye ekledi bizimki.

— Manolopulos, dırdır etmeyi bırak. Arkadaşın ve sevgili dostun, Luis lakaplı Emanuil Retsinas şu anda gözaltında. Hastanede ve gözaltında. Motoruyla yabancı bir kızı öldürmüş. Hollandalı bir kızı. Birlikte gidiyorlarmış, motoruyla bir yerlere bindirmiş ama bu sefer öyle kolay kurtulamayacak. Bir insan öldürdü.

Anlatmayı bırakıp kahve istedi. Lazaris bir şey anlatmaya başladığında hiç sonunu getirmez. Bunu mahsus yapar. Ortaya bir-iki laf atıp konuşmaya devam etmez. Senin hem merakını uyandırmak hem de nasıl tepki vereceğini görüp, ağzını aramak ister. Sonra ayrıntıları anlatmaya devam eder ama yine gıdım gıdım anlatır. Bütün olayı anlatana kadar insanın canını çıkartır.

Tabii ben, motor, yabancı, Hollandalı kız laflarını duyar duymaz şaşkınlıktan küçük dilimi yuttum, donakaldım. İçimden "Herhalde Fatme'yi öldürdü" dedim. Telaşımı zorlukla gizlemeye çalıştım. Tir tir titriyordum. Aşağılık herif bunu fark etti.

— Neyin var yahu? dedi.

— Görüyor musun? Luis onun adamı, bir tek onun için titrer, diye cevap verdi bizimki.

Acımasız orospu bana saldırıyordu.

— Manolopulos, uzun zamandır görüşmüyor mu-

sunuz? diye sordu kurnazca, güya hiç umurunda değilmiş gibi.

Benim yerime yine bizimki cevap verdi:

— Geçen gün, öğlen saatlerinde, televizyon izlerken, dırın telefon. Arayan Luis'ti.

— Tesadüfe bak, diye laf attı salak herif. Geçen gün kızı öldürmüş, o gün de seni arıyor.

Panikledim. İulia'ya hiçbir şey söylememiştim. Ne Fatme'den, ne yattan, ne de Luis'in bana önerdiği armağandan (hatırlarsan armağan Fatme idi). Bir şeyler gevelemiştim. Luis'in denizci kimliğinin yenilenmesiyle ilgili bir şeyler söylemiştim. İster misin şimdi, şaka maka bütün hikâye ortaya çıksın? Yaşasın, başımızı yaktık. Önce Lazaris beni gammazlayacaktır: "Ulan sen de mi Hollandalı kızı tanıyordun?"

Bu arada kargaşadan Efstathia Teyze de uyanmıştı. Başka bir dert. Artık pansiyoner olarak bizim eve yerleşmişti.

Bir akşam işten dönüp onu valizleriyle bizim evde görünce telaşa kapıldım. Gece yatak odamızı ringe dönüştürdüm:

— Tanrı aşkına, onun burada kalmasını kim söyledi?

— Babam.

— Hangi baba? Baban kendi evinde istediğini yapsın. Bana sordu mu? Yani bir bostan korkuluğu bizimle mi yaşayacak? Mümkün değil.

Çok soğukkanlı davranan İulia, önce sinirimin geçmesini bekledi, sonra da evin reisinin ben olduğumu, bildiğim gibi yapmamı söyledi.

— Evet evin reisi benim. Değil miyim?

— Sensin. Bu yüzden babamı ara, onu da fırçala, sonra da Efstathia Teyzeye, pılısını pırtısını toplayıp gitmesini söyle.

İşte bu kadar. Böylesi bir devrime nasıl cesaret edebilirdim? Böyle bir devrim için Lenin gibi olmak gerekir, hatta o bile yetmez. Lenin bile az kalır. Efstathia Teyzenin mirası için bir sürü planı yaptıktan sonra, kalkıp dayılık mı taslayacaksın? Ben de İulia'ya cevap vermek yerine transistorlu radyoyu açtım. Beethoven'in *Eroica Senfonisi* çalıyordu.

İulia bu şeytani rastlantıya güldü. Yani *Eroica* çalıyordu ama ben şeye bile cesaret edemiyordum... Bir şey söylemedi. Yanındaki abajuru söndürdü. Tamamen rezil olmuştum. Çenemi kapattım ama Teyzenin, İulia'yı bir an önce beni terk etmesi için ikna etmeye çalıştığını biliyordum. Beni terk etmeden huzura kavuşamazmış. Efstathia Teyze bana Tartuffe adını takmıştı. "Seninle paran için evlendi, paran için hâlâ seninle, paran için seni öldürecek."

Ben evden çıkar çıkmaz başlardı. Belki de haklıydı. Tabii benim önümde azize rolünü oynuyordu. Çok kibar, çok yardımseverdi. Bizim evde kaldığı sürece, tek bir kez bile kahvemi İulia'nın getirdiğini hatırlamıyorum. Hep o getirirdi. İşe gitmeden on dakika önce, kaymaklı kahvemi getirirdi. Ben gider gitmez ise, eleştiri yağmuru başlıyordu. Tam bir çelişki! Önündeyken sana hizmet etsin, arkadan da çukurunu kazsın. Garip ama, bana her şeyi İulia anlatıyordu. Şimdi düşündükçe, herhalde bunları anlatmak onu eğlendiriyordu diyorum. Artık benimle gırgır geçiyordu.

Ama ben de, Teyzeye karşı az değildim. Arkasından ağzımı açar gözümü yumardım. Duruma göre de ona bir lakap takıyordum. Orospu, yılan, civcivli, külüstür, mafya teyze. İulia bir tek civcivliye itiraz ediyordu. Diğerleri hiç umurunda değildi.

Her neyse, sana yalan söylemeyeyim, Teyzenin, Pa-

tision Caddesi'ndeki üç katlı apartmanı beni soytarıya dönüştürmüştü. Teyze sofuluğuyla da beni uyutuyordu. Bir de sofuydu orospu. Hiçbir ayini kaçırmazdı. Ayrıca kralcıydı da. Kayınpederim, Teyzenin kiliselere gidip gelirken aklını yitirmesinden ve bir sabah kalkıp notere gidip, üç katlı apartmanı, moda olan azizelerden birine bağışlamasından korkuyordu.

Her sabah kayınpederimden aynı nakaratı dinliyorduk: "Efstathia'ya gözünüz gibi bakın. Onu el üstünde tutun."

Luis, benim arenaya Liakopulos'u sürmemde ısrar ediyordu. Liakopulos, Teyzenin yalnızlığını giderebilir, gözlerini açabilir, ya da bir zamanlar Bayan Hrisanthi'ye yaptığı gibi, gözlerini yuvalarından fırlatabilirdi. Luis ile bir keresinde, Karayorgi Servias ile Vulis Caddesi yakınlarında, bir antikacıda karşılaştığımda,

— Sahi, onu hâlâ görüyor mu? diye sormuştum.

Hatırlıyorum, "azize" Efstathia'nın isim günüydü, ben de ona antika bir ikona armağan etmek istemiştim. Ona armağanlar bile veriyordum!..

Dükkânın sahibi kadın, bana bir Aziz Kozmas ikonası önerdi.

— Tabii, çok eski bir ikona değil ama, en azından yüz yıllıktır.

Tam yirmi bin drahmi yerine, on beş bin drahmiye almak için pazarlık yaparken, dükkânın diğer ucunda Luis'i gördüm.

Onu uzun zamandır görmemiştim. Hepimiz izini kaybetmiştik. Doğrusu, eskiden olduğu gibi onu gördüğüme sevinemedim. Salaklıklarımın onu ne kadar hayal kırıklığına uğrattığını biliyordum: İulia, üçkâğıtçılarla arkadaşlıklarım, boktan toplumsallaşmalar... Ne yalan söyleyeyim, artık ben de Luis'in yanında, kendimi o ka-

dar rahat hissetmiyordum. Acelem de vardı. İulia hâlâ zamanında eve dönmemi istiyordu. Şimdi kalkıp İulia şöyledir de böyledir de, nasıl anlatayım? Bu sefer ağzıma sıçar, yine aynı şeyleri söylemeye başlardı: Neden ondan boşanmıyormuşum, ne hakla İulia dizginleri ele geçiriyormuş? Luis bütün bunlara neden katlandığımı nasıl anlasın? Hiçbir dayanağım yok, ev İulia'nın adına, boktan bir maaşım var, geçim derdi, üstelik babanın ve Teyzenin miraslarından mahrum kalma olasılığı da vardı. Şimdi bütün bunları anlatsam Luis beni affetmez.

Tam binlikleri sayacakken pat diye karşıma çıktı. Şaşkınlıktan "Aaa!" der demez, ikonayı satın almamam için işaret ettiğini gördüm.

Bana ille de kahve ısmarlamak istiyordu. "Brasilian"a varır varmaz ondan kurtulmaya çalıştım.

— Yok be Luis, başka sefer, dedim, İulia'nın isterisi ve sinirleri hakkında bir şey söylemeden.

Utanıyordum. Tamamen rezil olmuştum!

— Konstandis, benden kaçamazsın, bu telefona çıkmamaya benzemez.

— Ben mi? Ne zaman?

İuliacığına söyle, seni saklamak istediği zaman, kimin aradığını sormasın. Şimdi İulia'yı boşver. Aziz Kozmas ikonasına gelince, o ikona on günlük bile değil. Onları para kazanmak için ben çiziyorum.

Donakaldım...

— Yapma be... Ressam da mı oldun?

Güldü.

— Yolculuğa çıkmadığım zaman resim yapıyorum.

Luis'e bakarken, birden aklıma, aslında Luis'in var olmadığı fikri geldi. Daha çok hayali bir kişi, bizim takımın bir buluşu gibiydi... Sanki hepimiz, bir kader anında, sırf rahatlamak için onu yaratmıştık... Sanki yaşa-

yan, var olan bir insan değil de, bir sanat eserinden dışarı çıkan bir kişi, bir kahramandı.

Lazaris'in evindeki o hüzünlü akşam eğlencelerinden birinde, bizim arkadaşlara bu fikrimi açtığımda herkes bana saldırdı.

Hatırlıyorum, Liakopulos da oradaydı. Son zamanlarda o da "işbirlikçi" takımına takılmaya başlamıştı. Tabii o yıllarda Albaylar Cuntası baştaydı, Moshos her taşın altından çıkıyordu. Bu tür tanıdıklar işe yarardı. Böylece Liakopulos önce Maliye'ye olan sıkı bir borçtan kurtulmak, sonra bir petrol tankeri satın alması için sıkı bir kredi almak derken, önce korkarak, sonra da daha korkusuzca, seçkin misafirler grubuna katıldı.

— Manolopulos, rezil olduk ama biz en azından vatana olan borcumuzu ödedik, ayrıca ideoloji başka, iş başka.

Bir süreliğine yanında Martha'yı da getiriyordu. Tabii Martha'nın Agisilaos hikâyesi bitmiş, Liakopulos ile evlenmişler, muratlarına ermişler, bizse kerevetine çıkamamıştık. Martha'yı topu topu üç kez getirmişti. Ama her üç seferinde de Martha tam karşıma oturmaya özen gösterdi. Hem yemek masasında, hem de yemekten sonra kanepede. Her seferinde de, gece bitene dek, gözlerini üzerimden ayırmıyordu.

Sadece bana bakıyordu, üstelik açıkça, diğerlerinin, hatta İulia'nın ne düşündüğünü hiç umursamadan. Tamamen edilgen, umursamaz, neredeyse herkesi boş veren bir tavır takınıp, bana bakıyordu. Arada sırada bir tek benim ne düşündüğümü sormak için ağzını açıyordu.

— Ya sen Manolopulos, ne diyorsun? onun devamlı nakaratıydı.

Her seferinde de o meşhur, alaycı gülümseyişiyle. Onun bu nakaratını duyar duymaz, nefesim daralıyor, boğuluyordum. İulia elinde olsa Martha'yı öldürecekti.

— Onu aramızda istemiyorum. Kim olduğunu sanıyor?

Böyle bir kavgada, hayatımda ilk kez İulia'yı tokatladım.

Bu arada Liakopulos "gruba" katılarak çok fazla ödün vermeyeceğini düşünüyordu. Hem işini yürütüp, hem de Moshos ve Lazaris ile fazla alışverişi olmayacağını düşünüyordu.

Lazaris onu evine davet etmek için ilk kez aradığında, Moshos'u da, beni de davet ettiğini söylediğinde, Liakopulos'tan soğuk terler boşandığını hatırlıyorum.

Korku içinde beni aramış, hem onu kırmadan gitmek hem de kredi işinin yatmaması için ne yapması gerektiğini sormuştu. Bütün bunları da ağzında gevelemişti.

— Yapma be Liakopulos... Nasıl olsa geleceksin, ne diye konuşuyorsun?

— Delirdin mi Manolopulos? Nasıl geleyim? Gelemem, geçmişim buna izin vermiyor. Bunun lafını bile etme. Tabii sen gidiyorsun diye seni kırmak da istemiyorum ama...

Gülesim geldi. Sonunda, önce benim bulduğum, kendisini aklayacak kanıtların aynısını bulduktan sonra geleceğini, üstelik tekrar tekrar geleceğini biliyordum. Gerçekten de öyle oldu. Beş dakika sonra yine telefon çaldı.

— Tabii, yüzde yüz cunta işbirlikçisi değiller, diyeceksin. Lazaris zaten önceden de asistandı, Moshos da subay. Sonra onlarla bir kadeh içtik diye ideolojimizden vazgeçecek değiliz. Boşver. Üstelik, Moshos'un da-

yısı hariç, adamlar cunta yanlısı falan olduklarını söylemiyorlar. Sindagma Meydanı'nda birlikte yürüyecek de değiliz.

Bir tek Martha'dan korkuyordu. Nasıl tepki vereceğini bilemiyordu. İşin ilginç tarafı bu ziyareti Martha'ya söylediğinde, Martha hiç itiraz etmedi. Sadece benim de orada olup olmayacağımı sordu.

— Manolopulos mu? Hem de en önde. Tabii İulia ile birlikte.

Bu son lafı büyük bir kötülükle söyledi. Sanki Martha'ya "Eski aşkının ne hale düştüğünü bil" diyordu.

Sanırım Liakopulos bana karşı fesatlığı yüzünden Martha'nın gözünden tamamen düşmüştü. Belki de Martha, tam da bu yüzden akşam eğlencelerimize katılmayı kabul etmişti. Liakopulos'un maskesini düşürmek, artık devrimci ve eleştirmen rolünü oynamasını durdurmak istiyordu.

Böylece ilk kez geldiklerinde, Luis'ten söz açılınca, onlara Luis'in bazen gerçek bir insan mı, yoksa bizim hayalgücümüzün bir ürünü mü olduğunu anlayamadığımı, bir noktada hayalgücümüz ile hayatının karıştığını, onu gerçek, ihtiyaçları olan bir insandan çok, efsanevi bir kişilik olarak algıladığını söyledim.

Sözümü Liakopulos kesti.

— Yanlış söylüyorsun Manolopulos. Hayalgücü ile hayatını karıştıran o, biz değil. Çok masal anlatıyor. Ona söyle bizi aşağılayıp, bize pis burjuva demekten vazgeçsin.

Devam etmedi. Sanki söylediklerinden pişman olmuştu. Belki de Martha'nın bakışlarını görüp korkmuştu. Herhalde, kendisinin pis bir burjuva olmadığına inanıp inanmadığını sormasından korkmuştu. Lazaris bütün bunların edebiyat olduğunu, aslında Luis'in tembel,

bencil, sürekli başkalarından para alarak geçindiği için tam bir pezevenk olduğunu söyledi.

— Ama çalışıyor, resim yapıyor, dedim.

Moshos, Luis'i deli diye nitelendirdi... Doğuştan böyleymiş. "Deli, uyumsuz, ahlaksız. Her zaman böyleydi. Küçüklüğünden beri." Onu böyle hatırlıyormuş. Deli...

Liakopulos bir daha ağzını açmadı. Sadece bir an, "tamam, doğuştan böyle ama herkesi ne kadar etkilediğine bakarsanız, bütün bunları kendini kabul ettirmek için kullanıyor. Kendi yarattığı efsanenin tuzağına düştü. Efsaneyi de iyi biliyor" dedi.

İulia, Luis'e toplumdışı ve tehlikeli sıfatlarını yakıştırdı.

— Yok canım, tehlikeli değil, dedim.

Martha araya girdi:

— Neden olmasın Manolopulos? Tabii ki tehlikeli, bu yüzden artık aranızdan hiç kimse onu kolay kolay evine almıyor. Yalan mı?

Bize meydan okur gibi, inatla bakıyordu.

— İyi de yapıyorlar, diye nefretle ekledi İulia. Herkes az çok yolunu buldu, oysa o ne yaptı?

Bir tek Twiggy tartışmaya katılmamıştı. İulia devam etti:

— Üstelik bir de vurdumduymaz, çünkü baba olduğu çok ender aklına geliyor. Ayda yılda bir kızını ziyaret ediyor, özellikle de...

Tam "özellikle" derken, İulia'nın sözünü Martha kesti ve bana seslendi:

— Bana cevap vermedin Manolopulos. Ben mi haklıyım, onlar mı haklı? Evleriniz için tehlikeli biri mi, değil mi?

İulia, Martha sözünü kesme cesaretini buldu diye si-

nir oldu. Tabii ben fena köşeye sıkışmıştım. Martha'ya ne cevap vereyim, Luis'i nasıl savunayım? Onu savunmaya kalksam üzerime hücum ederlerdi. Üzerimden soğuk terler boşanmaya başladı, sonunda dayanamayıp söyledim:

— Bak Martha. Galiba onun yanında hepimiz az çok acınacak haldeyiz. Bu kadar basit. Beş para etmeyiz. Bu yüzden onu küçük görmek istiyoruz. Belki de Luis'ten korkuyoruz. Biraz da vicdanımızı rahatsız ediyor. Sana katılıyorum. Bizi rezil edebildiği için ondan kaçınıyoruz, boş lafları da bir kenara bırakalım, çünkü, evet tehlikeli. Kabak onun başına patlıyor, yoksulluk içinde yaşayan o, biz değil. Alt tarafı çılgınlığının bedelini kanıyla ödüyor. Üstelik yapılması en zor şeyi başardığını da unutmayalım. Yani, özgürlüğünü kaybetmeden, özgün, olduğu gibi kalarak her tarafa uyum sağlamayı başardığını.

Sözümü bitirdiğimde Martha'nın bana şaşkınlıkla baktığını gördüm. Herhalde benden Luis'i bu kadar kahramanca savunmamı ve onlara karşı koymamı beklemiyordu. Bundan mutlu oldum, gurur duydum, sanki göğsüm, ruhum kabarmıştı. Hâlâ bana bakıyordu... Sonra teker teker arkadaşlarımıza bakmaya başladım. Koltuklara gömülmüşlerdi, göbekleri vardı; gerdanları, yağları, şişmiş yanakları ve ölü gözleriyle kurbağaya benziyorlardı; elli yaşlarında, kel, içleri boş, iğrençtiler. Korktum. O anda onlara "Utanmazlar Grubu" adını taktım. Sonra canım sıkıldı.

O anda tekrar Moshos konuştu:

— Ben Manolopulos, Luis'e deli diyorsam, adam sadece delilikler yaptığı için değil, tam anlamıyla, gerçekten deli, demek istiyorum.

— Evet deli, diye ekledi Lazaris. Böyle bir hayat sür-

mek için deli olmak gerekir. Hepimiz bazen Luis'in deliliklerine özendik ama mantık ve medeniyet bizi durdurdu.

Cevap vermedim. Birden Twiggy'nin gözlerinin bana o kadar ısrarla baktığını görünce, konuşmaya devam edemedim.

Sonunda gece çarçabuk bitti. İulia benim tuttuğum tarafa o kadar çok sinir oldu ki, ayağa kalktı, çantasını aldı, iyi geceler deyip çıktı. Ben de gitmek zorunda kaldım. Zar zor iyi geceler, dedim. Martha gülümsüyordu. Sözlerinin yol açtığı sonuçlardan memnun gibiydi. Diğerlerininse yüzü, sanki babalarını öldürmüşüm gibi asıktı. Dediğim gibi, sadece Martha ideallerine bağlı kalmıştı. Twiggy de kendince mücadele etmeye devam etmişti.

Sokağa çıkıp İulia'ya yetiştiğim zaman, bana böyle bir pisliği savunduğum için salak olduğumu söyleyince, ona okkalı bir tokat patlattım. Gözlüğü kırıldı, burnu kanamaya başladı. Eve vardığımızda Efstathia "Kızım, kızım!" diye bağırmaya başladı.

İulia, kahvesini getirdiğinde (hatırlarsan kahvede kalmıştık), ancak o zaman Lazaris, Luis'in yeni serüvenlerini anlatmaya başladı. Durmadan konuşuyordu, Fatme'nin ölümüne geldiğindeyse, durup kahvesinden bir yudum içti. Dudaklarını yalamaya başladı. Lazaris'i kahve içerken görmemelisin. Bir yudum, bir yalanma, eğer onu izleme hatasına düşersen, sonunda kusman işten bile değil.

— İşte böyle beyler. Hiç Luis'in yatta kaptan yardımcısı olabileceğini tahmin edebiliyor muydunuz? Hollandalı kızla, Dhrapetsona'da motoruyla geziyormuş. Kızın üzerinde şort varmış, gömleğinin düğmeleri açıkmış. Böyle turlarken, kızı "Botsaris" zücaciye dükkânına fır-

latmış. Luis sadece beyin sarsıntısıyla ucuz kurtulmuş. Tabii onu tutuklamışlar. Motosikletin plakası, ruhsatı yokmuş, dikkatsizlik nedeniyle ölüme sebebiyet verme varmış. Serbest bırakılması için kefalet parası gerekiyormuş. Şimdi kalkıp parayı verir misin? Ama Manolopulos, biraz düşün, madem Luis ile geçen gün karşılaştın, sana Hollandalı kızdan söz etmiş olmalı...

Dayanamadım.

— O kadar salak olma, dedim.

Ayağa kalktım, çantamı alıp çıktım. Onları tek başlarına şaşkınlıktan donakalmış bıraktım.

Sadece İulia'nın,

— Boş ver, bu hali geçer. Artık bunlara alıştık, dediğini duydum.

Geri kalan her şeyi, onu ziyarete gittiğimde, hastanede, kımıldamadan, başında buz torbası ile yatan ve gözaltında olan Luis bana anlattı.

Beyin sarsıntısından başka, bir de sağ elinin üç parmağını kırmıştı. "Bir daha asla resim yapamayacak" diye düşündüm.

Uykuya dalmadan önce benimle konuştu:

— Şansa bakar mısın kuzen? Eğer o zaman sen Fatme'yi almış olsaydın... Ama hayır, sadece şans da değil. Tabii her şeyi şansa bırakıp, suçu üzerimizden atmak işimize geliyor, ama her zaman mutlaka yapılan bir yanlış vardır. Şans yanlışın küçük ya da büyük olduğunu belirler, ama yapılan yanlış şans eseri değildir. İşler sandığım kadar basit değilmiş.

Biraz duraksadıktan sonra devam etti:

— Belki de basittir.

Gözlerini kapadı. Ağrısı vardı. Birazdan uykuya daldı.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Ah! Bu Nasıl Bir Hüzün!

En ürpertici yerdeyiz. Pire Üçüncü Mezarlığı'nda. Agisilaos'un cenazesindeyiz. Argiris'ten sonra aramızdan ayrılan ikinci kişi.

Önce bize sarsıcı bir mektup yolladı (mektuba pusula diyordu), sonra da intihar etti. Aramızdan bir kahraman gibi ayrıldı. Aşağı yukarı altmış beş tane Valium yutarak.

Uykuya doydu. Agisilaos hep uykusuzluktan şikâyetçiydi. Uykusuzluğu nedeniyle, annesi bile onu çekemiyordu: "Oğlum ama, onu bütün gece evin içinde hayalet gibi dolaşırken görmeye dayanamıyorum, gideceğim." Gitti de. Köyüne gitti. Ama arkadaşları olarak bizlerin de başına kabak patlıyordu, çünkü uykusuzluğu yüzünden sinirleri çok bozulduğundan, Agisilaos ile her konuşmanın sonu kavga ile bitiyordu.

Martha'nın Agisilaos'u terk etmesinin nedenlerinden biri de herhalde uykusuzluk derdiydi. Biz sadece aydınların ya da bazı uğursuz, dırdır eden, her şeyden şikâyet eden heriflerin ya da hayattaki çeşitli zorluklarla açmaza düşen insanların uykusuzluk çektiğini sanıyorduk.

Agisilaos ne açmaza düşmüştü, ne uğursuz, ne de aydındı. Tam tersine, bizim takımın iyimseriydi. Buna rağmen her gece, aşağı yukarı saat ikiye kadar göz kırpmıyordu. Ha bire volta atıyordu. Evin içinde üç kilomet-

re kadar yürüyüp pestili çıktıktan sonra, ancak o zaman uyumaya hazır olurdu.

Birinci saat boyunca, maratona çıkmadan uykuya dalarım umuduyla yatağın içinde dönüp duruyordu.

— Yeter, dayanamıyorum, uyu artık!

Martha'nın "Uyu artık," demesiyle, yataktan çıkıp volta atmaya başlardı. Uykusuzluğu Martha'yı rahatsız etmesin diye, uyku haplarını olağanüstü miktarda arttırmıştı ama artık uzun zamandan beri uyku hapları da fayda etmiyordu. Bir tek yürüyüş ona iyi geliyordu.

Önceleri Martha da onunla uykusuz kalıyordu. Yürüyüşünün bitmesini beklerken kitap okurdu. Agisilaos yürür, Martha okurdu. Martha, Luis'in ve benim bütün kitaplarımı okumayı bitirdikten sonra, Pire'de ödünç kitap veren bütün kütüphanelerin kitaplarını yutuvermişti.

— Ulan kâtip...

Son zamanlarda Agisilaos beni böyle çağırırdı.

— Martha senden bir kitap rica ediyor.

Agisilaos'un evin içindeki parkuru hep aynıydı: Yatak odası, koridor, çalışma odası, koridor, mutfak, banyo, salon, yemek odası, koridor, dönüş.

Altıncı ayın sonunda ayrı yataklarda, altıncı yılın sonunda ayrı odalarda, sonunda da ayrı evlerde yaşamaya başlamışlardı. Bu son gelişme, artık Martha'nın sabrının tamamen taştığı zaman oldu.

— Ben taşınacağım Agisilaos, daha fazla dayanamıyorum.

Taşındı da. Agisilaos onu kararından vazgeçirmek için hiç uğraşmadı. Martha bize yakın, Falireos Caddesi'nde tek katlı bir ev kiraladı.

Tabii bu taşınma, Agisilaos - Martha aşk romanında sonun başlangıcı anlamını taşıyordu. Bir süre park-

larda, sahillerde görüşmeye devam ettiler, aynı anda da Martha'nın hayatına Liakopulos girmeye başladı. Büyük son, bir sabah Martha kiraladığı tek katlı evi bırakıp, Liakopulos'un çekme katına taşınmasıyla yaşandı. Liakopulos, Dhrakopulos'tan sonra bizim takımın ikinci zenginiydi.

Tabii, Martha'nın yeni evinden en son Agisilaos haberdar oldu. Garip ama kimse gidip bunu gammazlamamıştı. Lazaris bile. En azından öyle sanıyorduk.

Ama bunu öğrendiği zaman bile, ilk zamanlarda Martha geri döner umuduyla kendini avutuyordu. Bundan neredeyse emindi.

— Martha kötü kız değildir, nereye gidecek? Geri dönecektir. Bu sonradan görme adi herife katlanamaz.

Umutlarını bir tek, Liakopulos'un penisinin boyutları kısıtlıyordu. Kendi penisiyle karşılaştırmanın, aleyhine sonuçlanmasından korkuyordu.

Ama her iki çekme katın da ortak bir noktası vardı. Her ikisinden de aynı denizi görüyordun.

Tabii hepimiz, Agisilaos ile Martha arasındaki ilişkinin nereye doğru gittiğini biliyorduk, ama hiçbirimiz, en azından Agisilaos'u bu sona hazırlama cesaretini bulamıyorduk.

Anladığımız kadarıyla, Martha bir-iki kere konuşmayı denemiş, ama Agisilaos'un laftan anlamadığını ve kollarında kalpten gitme tehlikesi olduğunu görünce denemekten vazgeçmişti.

Son zamanlarda bir yandan uykusuzluğu, bir yandan "kuşun" kafesten uçacağı önsezisi Agisilaos'un kalbini paramparça etmişti. Bunda Martha'nın Agisilaos'u edebiyat dünyasına terfi ettirme çabaları da etkin olmuştu:

— Haydi Agisilaos, artık şu çizgi romanları bırakıp, biraz daha anlamlı bir şey oku.

Agisilaos sadece çizgi romanlara biterdi. Belki de biraz olağandışı vücudu nedeniyle. Bir doksan küsur boyu, bir kilometreden uzun bacakları vardı, kolları da, dediğim gibi, kürek gibiydi. Agisilaos yürümezdi. Kürek çekerdi. Bu vücudu bir koltuğa nasıl sığdırsın, nasıl saatlerce kımıldamadan tutsun?

— Peki Martha. Sen okuyorsun da ne oluyor? Ne değişti? Alt tarafı biz de ne duygudan ne akıldan yoksunuz. Yani senin yazarların bana ne katacak?

Son zamanlarda Martha, Çehov'un bazı öykülerini okusun diye baskı yapıyordu. Bu öykülerle, "motorunun" tekrar çalışmaya başlayacağını umuyordu. Boşuna çabalıyordu.

— En azından tiyatroyu sevsen. Bir şey sevsen. Tiyatroya gittiğimizde uyuyorsun.

— Sinema varken tiyatroyu ne yapayım Martha? Neden uyumayacakmışım? Görüntü her şeyi anlatıyor zaten. Bu yüzden çizgi romanları seviyorum. Dostoyevski'yi çizgi romana uyarla, bak o zaman nasıl bir solukta okunuyor. Bin sayfa okuyarak zaman kaybedeceğime, bir saatte aynı sonuca ulaşabiliyorum.

Agisilaos'un sabrı yoktu. Bu konuda Luis'i bile anlayamıyordu. "Luis gibi bir serüven ve eylem adamı, kitap okuyarak zamanını harcasın! Ne diyeyim..."

Agisilaos'un savunması hazırdı:

— Yahu yemin ediyorum, ben ne okusam, sanki daha önce bunu düşünmüşüm hissine kapılıyorum. Sanki daha önce o kitabı okumuşum. Örneğin, Martha'nın bana zorla okuttuğu *Köpekli Kadın.* Okudum. Ne olmuş yani? Bizim mahallede köpeği olan kaç kadın tanıdığımı biliyor musun? Ayrıca kitap kalın. Her çalışan nasıl okumaya fırsat bulsun? Halbuki iki resimle her şeyi anlatabilir, her şeyi okuyabilirsin. Boşuna yorul-

mak niye? Yani Martha tonlarca kitap hatmetti de ne kazandı?

Belki bu yüzden Agisilaos resim sanatını çok severdi. Sadece, ünlü ressamların eserlerinin yer aldığı sanat kitaplarının (elinde epey vardı) sayfalarını sevgiyle karıştırabiliyordu.

— Söyledim sana, bana bir tek resim hitap ediyor, bana hikâyeler anlatıyor, sanki onları duyabiliyorum.

Ama kitap okumaması, olan bitenden haberdar değildi anlamına gelmiyor. Her şeyi bilirdi Agisilaos.

Sabah Sular İdaresi'ndeki işine gidene kadar, yolunun üzerindeki bütün gazete bayilerini okuma salonuna dönüştürüyordu. Sağda solda asılı duran gazete ve dergilerin başlıklarını okuyup gündemi yakalıyordu. Ayrıntılarıysa sohbet ederken öğreniyordu. Artık bunu sistemli bir şekilde yapıyordu. Örneğin arkadaşlarla beraberken, sanki hiç umurunda değilmiş gibi, seçtiği bazı başlıkları ortaya yem olarak atıyordu: "Neler olmuş? Okudunuz mu? Göstericiler İzmir'de subaylarımızın eşlerine tecavüz etmiş." Biz de sazan gibi çoğu kez yemi yutuyorduk. Özellikle de aramızdaki en büyük gazete kurdu Andoniadhis, ona ayrıntıları anlatmaya başlardı.

Tabii bir tecavüz örneği, daha sonra kanıtlandığı gibi o kadar rasgele verilmemişti; Aisilaos'un o lafı (demek ki aşağılık herif bunu istiyordu), Moshos ile Twiggy'nin yürek paralayıcı yeni hikâyesinin ortaya çıkmasına neden olmuştu: O yıllarda Türkiye'deki Yunan Konsolosluğu'nda görevli olan Moshos bu felakete uğramış. Twiggy'sine sadece tecavüz etmekle kalmamışlar, onu bir de hamile bırakmışlardı.

— Hayır be!..

— Evet be!..

— Böyle şeyler de mi olmuş?

— Evet, bakma sen, daha da kötüleri olmuş.

Hatta büyük olasılıkla, Twiggy bu olaydan sonra Moshos'tan iğrenmeye başlamıştı. Olaylardan sonra Moshos'tan istifa etmesini ve Türkiye'den ayrılmalarını istemiş, ya da en azından Yunan Konsolosluğu önünde Türk ve Yunanlı subayların barışmaları nedeniyle katılacakları Yunan bayrağının göndere çekilme törenine katılmamasını istemişti. Twiggy ilk kez mareşaline karşı sesini yükseltiyordu.

Onu neredeyse tehdit edercesine:

— Gitme, demişti.

— Mümkün değil, bu konuyu hiç tartışma. Kendi çukurumu mu kazayım istiyorsun? Hem emir böyle hem de namus davası.

— Ben de sana bunu söylüyorum, bu namus davası.

Twiggy'deki cesarete bak. Moshos afallamıştı. Kulaklarına inanamıyordu.

— Tamam Eleni haklısın ama...

Bu "ama" kelimesi Moshos'u mahvetti. Sonunda sadece Twiggy'nin törene katılmamasına razı olmuş.

— Hiç olmazsa bize tazminat ödediler. Devlet daha ne yapsın?

Büyük olasılıkla, tazminatın içinde Twiggy'nin hamileliğini sona erdiren doğum cerrahının ücreti de vardı. Twiggy'nin kürtajıyla Moshos hayatında baba olmak için tek fırsatı da kaçırmış oldu.

Ama biz yine Martha - Agisilaos arasındaki ilişkiye dönelim. Kısaca tekrar özetleyeyim, dediğim gibi Agisila-

os sohbet etmeye ve çizgi romanlara bayılırdı. Ha bir de mektuplara. Kartpostal ile mektuplaşırdı. Martha'nın gidişini de bir kartpostaldan öğrendi: "Agi'ciğim, üzgünüm ama ayrılmamızın daha doğru olduğuna inanıyorum. Sana yalan söylemeyecek kadar saygı duyuyorum, ikiyüzlü davranmaya da başlamak istemiyorum." Martha belli bir süre Agisilaos'a hem yalan söylediğini, hem de ikiyüzlü davrandığını itiraf etmekten kaçınmıştı. Mektubunu okumaya devam edelim: "Sana anlatmaya çalıştım ama, bana ne düşündüğümü açıklamaya hiçbir zaman izin vermedin. Yanıma sadece en gerekli şeyleri aldım. Ayrıca evde kalan diğer şeylerin tümü senin. Ama ben de tek başıma bu durumun altından kalkıp kalkamayacağımı, pişman olup olmayacağımı bilmiyorum. Kim bilir? Belki bir gün yine... Her şey için teşekkür ederim. Hoşça kal. Martha."

Kartpostalda Sunio'da güneşin batışı vardı.

"Güneşin batışı tamamen bir rastlantı" diye ısrar ediyordu Martha. "Agisilaos, güya güneşin batışıyla ayrılığımızı vurgulamak istediğimi sanarak boşuna üzüldü."

Martha'ya inanıyorum, Andoniadhis'in (Martha'yı hiçbir zaman çekememiştir) iddiası çok haksız. "Tamam pek çok şey olmuş olabilir, ama her ne kadar mantıkdışı görünse de, sonunda Agisilaos'u intihara sürükleyen o güneşin batışıydı."

Agisilaos, Martha'nın kartpostalını aldıktan sonra, nerdeyse aynı gün, çekme katının balkonuna kurulmuştu. Bu çekme katı Martha'nın çizimine göre Liakopulos inşa etmişti. Liakopulos önce apartmanı inşa etmiş, sonra da elinden Martha'yı almıştı.

Balkona sallanan bir koltuk yerleştirmiş "Papastratos" ve Saronikos Körfezi'ni seyretmeye başlamıştı. Limandan gelen sesleri, gemilerin, trenlerin düdüklerini

dinlemeyi severdi. Giderek evden daha az çıkmaya başladı.

Sadece Luis ve Andoniadhis ziyaretine gidiyordu. Biz diğerleriyse onu kaderine terk etmiştik. Tamamen. İsmi de bir aziz adı olmadığından, yılda bir kez, en azından isim gününde bile onu hatırlamıyorduk.

Daha sonra Andoniadhis de Agisilaos'u terk etti, çünkü Luis'i görmek bile istemiyormuş. Bunu şart koşmuştu.

— Eğer bir daha bu alçağın, bu anarşistin evine ayak basmasına izin verirsen, beni bir daha göremezsin.

Bir daha da görmedi. Belki bu bile intiharında rol oynamıştı. Luis'in iflas ettiğini hiç kabul etmek istemiyordu.

— Sana ne yaptı?

— Ne yaptığını mı soruyorsun?

Andoniadhis için Luis bitmişti.

— Bitti artık. Artık masallarına kanmıyoruz. İşe yaramazın teki, üstelik sadece işe yaramaz değil, tehlikeli de. Hiç büyümedi. Beş kadın fazla becerdi diye ne olmuş? Adam soysuz.

— Neden soysuz olsun? Luis özgürlüğünü koruyor.

Agisilaos bu son sözlerle, başka bir sınıfa geçtiğini kanıtlıyordu. Daha yüksek bir sınıfa. Çizgi romanların onun üzerinde çok yararlı sonuçları olduğu kanıtlanıyordu. Düşünme yeteneğini geliştirmişlerdi, zaten Martha'nın gidişini o kadar ağırbaşlı kabul edişinden ve bize gönderdiği mektubunda yazdıklarından da bu ortaya çıkıyordu. Tabii ölümünden sonra. Sarsıcı ve eşsiz bir mektup:

"... takımdaki saf adam, çizgi roman ve resme tapan ben, ölüyorum alçak herifler, namussuz insanlar. Tabii sadece Martha beni terk etti diye de ölmüyorum. Beni terk etmekle iyi yaptı. Benden önce davrandı. O

beni terk etmese, ben onu terk edecektim. Gidişini anlamayacak kadar da salak değildim. Gidiyordu. Her gün uzaklaşıyordu. Manolopulos bunu çok iyi biliyor. Luis'in Perama'ya doğru o efsanevi kaçışından ve bana Andoniadhis'in anlattığına göre Martha'nın ona tokat atmasından sonra, adi herifin evine gittiğimde ona ne söylediğimi hatırlıyordur. Yoksa hatırlamıyor mu?"

Hatırlıyordum! Gerçekten de İulia ile evlenmemden kısa bir süre önce gelip beni bulmuştu. Hatırlamaz mıyım!..

Ne gündü! Sarhoş, kir içinde, soğan gibi kırmızı gözlerle, çamurlu ayakkabıları, çamurlu çoraplarıyla gelmişti.

Annemin salonu toprak bir yola dönüşüvermişti. Ter, şarap ve ekşi bir şeyler kokuyordu.

— Hormovitos Caddesi'nde, Karmen'in kuaför dükkânı önünde, puşt bir taksici bana çamur banyosu yaptırttı. Karmen'i hatırlıyor musun? Dükkânı kapattı. Evlendikten sonra kapattı.

İki gündür evine gitmiyormuş. İşe de gitmemişti. Daha fazla konuşmasına izin vermedim. Önce onu banyoya götürdüm. Günlerdir yıkanmadığı için üzerindeki pis koku ne dediğini anlamamı engelliyordu.

— Kâtip Bey, otur da konuşalım. Göründüğüm kadar sarhoş değilim.

Onu zorla banyoya soktum. Annem temiz pantolon, gömlek getirdi. Annemin öyle iyilikleri de vardı. Aslında kalbinin derinliklerinde insanları sever.

Agisilaos tekrar insana dönüştükten sonra sohbet et-

meye başladık. Ne yemek ne de kahve istiyordu. Sadece uzo. Dostoyevski bu tür sahneleri tutkulu aşklar, tutkulu insanlarla anlatır. *Budala*'daki Ragozin, Prens Miskin ve sessizliği bozan sinek aklıma geldi. Sadece hangimizin Prens hangimizin Ragozin olduğunu bilemiyordum.

Tabii annem merak içinde ve şüpheyle gelip giderek sahneyi bozuyor, sahip olması gereken teatral görkemi sahneden çıkarıyordu. Agisilaos dayanamadı, gitmesini istedi. Hatta "Bizi rahat bırak" dedi. Başardı. Bu cesareti nereden bulmuştu? Her neyse. Nerede kalmıştık? Ha, tamam, bu sahne bana Dostoyevski'yi hatırlatmıştı. Dostoyevski okuduğunu bilsem bunu söyleyecektim. Düşüncelerimi okudu. Olacak şey değil.

— Dostoyevski'yi okumadım ama sinemada iki kez seyrettim. Martha bana ikide bir bu yazarın kitaplarını veriyordu. Sahneyi biliyorum. İçeride öldürülen Anastasia Filipovna (gördün mü bilmiyorum) dışarıda da onların ikisi, sineğin vızıltısını dinliyor. Ama ben Martha'yı öldürmeyi düşünmediğim için, istersen beni kurtar, bir akıl hastanesine düşmeme ya da beynimi havaya uçurmama izin verme. Kâtip Bey, aklımı yitiriyorum, kısa bir süre sonra çıldıracağım.

Henüz ne demek istediğini anlamamıştım.

— Yapma be Agisilaos, melodram yaratma. Sevgililer arasında böyle küçük kavgalar hep olur, ayrıca sana nasıl yardım edeyim? Martha'ya ne diyeyim? Siz yine barışırsınız.

Agisilaos'un niyeti başkaydı.

— Bana yardım etmeni falan istemiyorum. Martha'ya akıl vermeni de istemiyorum. Yeterince aklı var. Onunla evlenmeni istiyorum.

Daha tepki vermeye fırsat bulamadan, annem kapı-

yı açıp yine ortaya çıktı. Tam zamanında. Annem tamamen anti Dostoyevski'ciydi. Antik trajediden ne zaman çıkıp, komediye ne zaman geçtiğini anlayamazdın. Cinayetleri önlemede, insanları ve olayları gerçek boyutları ile görmekte üstüne yoktu. İçeri girmesiyle her şeyi doğal boyutuna indirgedi, hatta her şeyin içine etti diyebilirim. Ona büyütülmüş bir şey ver, hemen küçültür, anında havayı ve gerginliği paramparça eder. Sadece,

— Bana mı seslendiniz? dedi.

— Hayır Olga Hanım, seni çağırmadık. Ayrıca söylediklerimize kulak misafiri olma. Çok ciddi şeyler konuşuyoruz.

Tabii annem, istediğini başardıktan sonra, çıkarken tekrar kapıyı kapattı, bense daha kendime gelememiştim. Afallamıştım. "Neler söylüyor bu piç?"

— Sen delirdin mi? Neler söylüyorsun? Neler söylediğini biliyor musun?

— Kâtip, ne duyduysan onu söyledim. Dikkat et, şimdi ne yapacaksan yap, çünkü bir daha sana bunu önerebilecek cesareti bulamam. Siz hepiniz Agisilaos'un kör ve sağır olduğunu sanıyorsunuz. İulia'yı bırak, onunla evlenmekten vazgeç ve Martha'yı al. Ben zaten Martha'yı kaybediyorum, ama Liakopulos'un onu kapmasını da istemiyorum. Artık Martha'nın beni daha fazla işletmesini istemiyorum. Zaten o sana ait. Seni istiyor. Argiris'in evinden onu kaptığımızda sana olan aşkını anlamadığımı mı sanıyorsun? Ben ona daha sonra âşık oldum, ama sen her zaman ondan hoşlanıyordun. Üstelik güzel bir insan, bana kaypak davranmış olsa da değer. Sana gitmesine dayanırım ama Liakopulos'a hayır, o puşta dayanamam.

— Agisilaos, abartıyorsun.

— Hayır Manolopulos. Kızı elimizden kapacak. Biliyorum. Sana söylüyorum. Martha da fazla karşı koyamaz. Ne istediğini bilmiyor. Yaşadığı yoksulluk ve mutsuzluk da cabası. Benim işim de bok gibi gidiyor, oysa herif azgınca ilerliyor. Tabii benden de çok hoşlanmıyor, Martha daha iyilerine layık. Liakopulos'a Martha fazla gelir. Ama sen, evet sen ona yakışırsın. Ulan her ne kadar otlakçı olsan da, söyleyecek bir sözün var. Tamam, bu herifin de bir diploması var, biraz okumuş ama Martha'ya az gelir. Okumuş dedikse de ne okumuş? Bok okumuş. Bir tek Zahariadis'ten konuşmayı bilir. Her neyse. Madem bir kariyere başlıyorsun, Martha'yı Liakopulos'un bürosundan alıp, onunla sen evlen. Martha sana yakışan tek kadın. Salak kâtip, günlerden bir gün, sonunda ona varacaksın. Bu yüzden bunu geciktirme. Bunu ben söylemiyorum, Luis söylüyor. "Bana bak kavak, kendini hazırla, çünkü bir gün Martha seni ekip, yazarına varacak, bilesin." Ciddiyim, aynen anlattığım gibi söyledi.

Agisilaos'un söylediklerini ve Luis'in tahminlerini duyunca çılgına döndüm. Fena köşeye sıkışmıştım. İçimde, midemde bir şeylerin döndüğünü hissettim. Sanki mideme kramp girmişti. Ama Agisilaos ısrarla devam ediyordu:

— Sahi, bir şeyler yazdığın için mi sana "yazar" diyor? Sana hep "yazar" diyor. Ben seni vicdan azabından da, güya "Bunu Agisilaos'a yapmamalıyım, ona bir kelek yapmamalıyım" düşüncesinden de kurtarmak istiyorum, çünkü biliyorum böyle düşünmesen, şimdiye kadar çoktan Martha'yı elimden alırdın. Ama böyle ayrıntılar hiç umurunda olmayan Liakopulos, kızı kapacak. Martha o puşta değmez. Sana bir tek şey söyleyeyim. Burada herkes aldığı arsaya kat karşılığı yüzde kırk ve-

rir, bu serseriyse annemi yüzde otuzla kazıkladı. Herif hayvan mı değil mi?

Hatırlıyorum, sahne başladığından daha kötü bir şekilde bitti. Hep kararsız ve o zamanlar kayınpeder Nikolaidis'in sağladığı küçük hesaplar peşinde olan bense, ne İulia'yı bırakmaya ne de Martha'yı hayal etmeye cesaret edebildim. Yani bir an için bunu düşündüm ama bu fikirden o kadar çok ürktüm ki (bunu İulia'ya, kayınpedere kim söyler, nasıl sıvışırsın, Martha'ya nasıl söylersin), tam hızla geri çark ettim.

Ama sahneyi önce, beni damatlığımı prova yapmaya çağıran babam (bana yeni bir takım dikiyordu), sonra da çalınan kapı zili bozdu.

Yani tam konuşmamız acıklı bir havaya bürünmüşken (uzolar, sigaralar, ne yapacağını bilememek), tam "Bu dediklerin olmaz Agisilaos, Martha seni öyle kolayca bırakmaz" diyecektim, zırr kapı zili.

Gelen Martha'ydı. Kayıp Agisilaos'u almaya gelmişti.

— Gel eve gidelim, dedi.

— Beni nasıl buldun?

— Andoniadhis'ten. Evine uğramadın mı? Bana telefon açıp haber verdi. "Koş, bir arabanın altında kalacak" dedi. Kalk, gidelim.

Agisilaos'un kalkıp yalpalayarak Martha'nın peşinden gittiğini görünce, sanki dayak yemiş, sahibinin peşinden vicdan azabı çekerek giden, küçük bir köpek gördüğümü sandım.

Giderken Martha bana o acımasız bakışını fırlatmayı unutmadı:

— Sana ne delilikler anlattı bilmiyorum ama lütfen hepsini unut.

Çılgın monologlarını açıklamamdan korkan Agisilaos korku içinde,

— Hiçbir şey söylemedim, diye bağırıyordu.

Anladığım kadar, Martha onun bana anlattığı çılgınca şeylerin tümünü biliyordu.

Agisilaos bıraktığı mektubu, cenazeden sonra, çekme katında annesinin önünde, annesinin bu arada bize pişirmiş olacağı geleneksel "kahvemizi" içerken okumamızı vasiyet etmişti.

Annesinin de mektup okunurken orada olmasını istemesini çok garipsemiştim. Aramızdan hâlâ onu dostu olarak gören herkesin, eşini almadan (bunun altını çiziyordu), onun evine gitmesini ve kabul ederse, Martha'nın okumasını istediği mektubu dinlemesini söylüyordu.

Neredeyse hepimiz gittik. Halimiz perişan olmasına, aramızdan birçoğumuz diğerlerini çekememesine, bu mektubun bizi rezil edeceğini bilmemize rağmen gittik.

Acınacak haldeydik derler ya, tam öyleydik. Hepimiz. Sessiz, ne yapacağını bilemez, sıkıntılı, boğazımız düğümlenmiş, endişe, korku ama aynı zamanda merak da dolu bir haldeydik. Bize nasıl söveceğini, bizi ne kadar rezil edeceğini bilemiyorduk. Nefes bile almıyorduk. Luis'in bile rahatsız olduğunu görebiliyordum. Tabii namussuz, eğer neler olacağını biliyor ve rol yapmıyorsa.

İyi kötü, kanepelere, sandalyelere, taburelere oturduk, senaryoda belirtildiği gibi, annesi bize kahvelerimizi ikram ettikten sonra, onu Agisilaos'un, "Papastratos" ve denizi seyrettiği koltuğa oturttuk (zaten bunu da istemişti), Martha mektubu okumaya başladı.

Mektuptaki her paragraf aynı cümleyle başlıyordu: "Ölüyorum alçak herifler, namussuz insanlar."

Kaldığımız yerden mektuba dönelim şimdi:

"... Dayanamıyorum. Martha'yı tanımam şanssızlık, beynimden bir şeylerin gitmesi şanssızlık. Beynimin içinde gıcırtılar ve feryatlar duyuluyor. Hiç amortisörü bozuk arabayla seyahat ettiniz mi? Ben öyle hissediyorum. Bir de sanki bana bir pompa bağlamışlar da beni boşaltıyorlar. Andoniadhis, kartpostaldaki güneşin batışının beni sona götürdüğünü söyleyecektir. Hayır. Martha rahat uyu, vicdan azabı çekme. Ayrıca bu dünyadan tiksinip giden aziz rolünü de oynamıyorum. Tamam tiksindim. Herkesten, her şeyden ve kendimden. Ama hayır, alçak herifler, ben bu yüzden gitmiyorum. Öyle olsa Martha, Liakopulos seni kendi evine kapattığında intihar ederdim."

Demek ki bilmiyormuş gibi yapsa da biliyordu. Herhalde birileri ispiyonlamıştı. Hepimiz ondan kuşkulandığımız, farkında olmadan bakışlarımızı ona yönelttiğimiz için, Lazaris, Martha'nın sözünü kesip, kendisinin ispiyonlamadığını, gülünç olmamamızı söyledi.

Mektubun devamında, Agisilaos, benim evime gelip, Martha ile evlenmemi önerdiği gün aramızda geçen her şeyi aynen anlatmaya başladı. "Ama salak herif yine cesaret edemedi." Her şeyi en ince ayrıntısına kadar, hatta onu banyoya koyduğumu da, Martha'nın gelip onu almasını da anlattı.

"Hayvan Liakopulos'un" annesinin arsasından yediği yüzdeleri de açığa vurdu, "Luis denizin büyüsünden söz ederken, bu üçkâğıtçı, kolaycı herif, sadece denizden ne kadar para kazanacağını düşündüğü için ar-

matörlüğe soyundu, Martha gibi bir kıza, herifin parası ve evlerinin çekici gelmesi yazık, çünkü Martha'ya Liakopulos'un aklının çekici gelmesi mümkün değildi, tabii o meşhur penisi çekici gelmediyse." Bunu da yazmıştı. Mektubunda yine "Utanmazlar Üçlüsü" Lazaris, Moshos ve Liakopulos'tan, Luis'in şiir yazdığı denizi, ticari filo ve para olarak gören bu heriflerin, hiç tereddüt etmeden "dev krediler almak uğruna aşağılık heriflerle işbirliği yapmalarından, babalarının anılarının da, geçmişlerinin de güme gitmesinden" söz ediyordu.

Bize "aşağılık herifler" deyip duruyordu. Bizleri toz etmişti. Ne kadar rezil olduğumuzu anlatamam. Yer yarılsın da içine girelim diye dua ediyorduk. Tabii beyefendi rolünü oynamaya devam ediyorduk. Sanki okunanları duymuyorduk, sanki mektup bizimle ilgili değildi.

Annesi taş kesilmiş, gözlerini o kadar çok açmıştı ki, sanki gözleri yuvalarından fırlayacaktı. Ağlamıyordu. Dinliyordu. Tam o anda neden Agisilaos'un mektup okunurken annesinin de orada olmasını istediğini anladım. Tanrı, yargıç, eleştirmen rolünü oynamasını istiyordu. Mektup uzadıkça uzuyordu, sonunda yine bana geldi:

"... Eğer Manolopulos gelmezse, herhalde gelmez, çünkü zor durumlardan kaçınır, ona söyleyin, Tasula'ya yazdığı bir mektup, sağdaki komodinin çekmecesinde duruyor. Mektubu kendisine verin ki, tekrar okuduğu zaman ne kadar salak olduğunu anlasın. Belki de yazdığı kitapta kullanır, çünkü bu adi herif (sadece Iulia ile evlenmiş olması bile, kendisine adi deme hakkını veriyor) hepimizi ve hikâyelerimizi, yazdığı boktan kitap için malzeme olarak görüyor. Ama ben ölümümle onun ilham kaynağını kesiyorum. Artık vampir Manolopulos'a başka hikâye yok. Aşağılık herif, beni özlediği için

değil, ağzımdan laf almak için evine davet ediyordu. Hepimizi otopsiye hazır birer ceset, canlı ceset gibi görüyor. Bizi birer birer morga koyup, neşterlerini ve mesafesini alıp çalışmaya başlıyor. Aşağılık herif cesetler üzerinde çalışıyor, böylesi işine geliyor, acı çekmiyor, paylaşmıyor, umursamıyor. Aşağılık herif Manolopulos, bu sahneyi kitabındaki hangi bölüme koyacağını biliyorum. Ayrıca sen ve Martha yıllar sonra boktan bir otelde karşılaştığınızda, yaşayacağınız sahneyi, hatta kelimesi kelimesine neler söyleyeceğinizi de biliyorum. Luis hiç yanılmadı, böylece istesen de istemesen de bir gün bu sahne oynanacak ve serseri, o sahne, kitabındaki en iyi sahne olacak, bu yüzden hiçbir zaman bu kitabı bizlerin, bizim takımın yazdığını unutma. Bunu hatırla. Kanla, spermle, sidik ve bokla. Evet ulan, hatta bir keresinde ben ve Luis, Efzun askeri kılığına girmiş, Sindagma Meydanı'nda turist kızları beceriyorduk. Luis'in babasının Amerikalı bir yetkiliyle işi pişirip, 1954'te UNRRA*'dan koskoca sandıklar yürüttüğünü biliyor muydun? Birçok kişi Barba Petros'un gerillalarla dağa çıktığını sanıyordu. Oysa o Thesalia köylerinde sandıkları satıyordu. Herhalde Barba Retsinas'ı o işe sokanın da Tzavaras olduğunu bilmiyordun. Yaptığı kârın çoğunu Tzavaras'ın yediğini, hatta Barba Retsinas kendi payını istemeye gittiğinde, Tzavaras'ın 'Bas git, ben zıpçıktı ve hırsız değilim' dediğini de herhalde bilmiyorsun. O yıllarda Tzavaras, Barba Retsinas'ın damadını harcamış olmasına rağmen, Manolopulos, açlık insana neler yaptırtıyor. Kimseyi de suçlamıyorum. Tamam o yıl-

* UNRRA: (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) Birleşmiş Milletler Yardım ve Kalkınma Kuruluşu'nun kısa adı. Kuruluşun amacı, savaştan zarar görmüş uluslara yardım etmekti. – ç.n.

larda Barba Retsinas işsizliğe, açlığa, korkuya boyun eğdi ama ben kimseyi suçlamıyorum. Lazaris'in Psihiko'daki yeni evine gittiniz mi? Aşağılık herifler, bunu yükseklere vardığınız için sizi suçlamak amacıyla söylemiyorum, ben aşağılarda kaldığım için de sizi kıskanmıyorum fırlamalar, ama oraya gidip porno fotoğrafları nereye saklayıp mastürbasyon yaptığını görün diye söylüyorum. Evet ulan, ben ve Luis bir keresinde onu gözetleyip mastürbasyon yaptığını gördük. Fotoğrafları çekmecelerin, kitapların içinde saklıyor ve mastürbasyon yapıyor. Martha da bu fotoğrafları keşfetti, şu anda sizin önünüzde duruyor, itiraf etsin. Ben ona söylediğimde bana inanmamıştı ama bir keresinde Lazaris, Martha'yı evine davet edip onu sıkıştırmaya kalktığında, fotoğrafları gözleriyle görmüş. Evet adi herif, kuşunu bile Martha'ya göstermiş. Eteğinin üzerine de boşalmış. Onu uzaklaştıramadan, en azından bana öyle söyledi, herif eteğinin üzerine boşalmış. Ama anasını hâlâ Göçmen Mahallesi'ndeki bodrumda yaşatıyor. Bu yüzden size sidik, kan, sperm ve bok diyorum, sen de Manolopulos, kimlerle özdeşleştiğini bil diye. Buna rağmen bugün, sona yaklaşmışken her şeyi anlayabiliyorum, her şeyi affediyorum. Lazaris'e sorun bakalım. 1966'da onu Hilton'daki cuntacı Konstandopulos'un bir konuşmasından çıkarken gördüm mü, görmedim mi? Ona sorun. O zaman ispiyonlamamış olsam da (benim de canım var piç kuruları) onu gördüm. Panayotaros'a sorun. Evinde, kralın fotoğrafını asıyor muydu, asmıyor muydu? Andigoni daha iyi bilir. Tabii Barba Retsinas bilmezlikten geldi. Panayotaros herkesin işine geliyordu. Cebin dolu olduğu zaman herkes seni beğenir. Manolopulos sen bunları iyi bilirsin, ama yazacak mısın? Andoniadhis neden Luis'i görmek bile istemiyordu, biliyor

musun? Tabii sadece UNRRA hikâyesini, damadı Dhrakopulos ispiyonladığı zaman duyduğu nefretten değil. Daha çok, bir zamanlar Luis'in, yedi ayın Madonna'sı, kız kardeşi Tatiana'yı becerdiğini öğrendiği için ondan nefret ediyordu. Tabii sen bunu da bilmiyordun. Dhrakopulos, Luis'in çocuğunu büyütüyor. Eğer mektup okunurken oradaysa, o da bunu ilk kez öğrenmiş olacak."

Adi herifin hepimiz için neler şakıdığını anlatmak mümkün değil.

Yedi ayın Madonna'sı, Andoniadhis'in kız kardeşini hatırladım. Tıpkı Rita Hayworth'a benziyordu. Hatta ondan bile güzeldi. Arkadaşlarımızın kız kardeşleri arasında en güzeliydi. Hepimiz Pire'deki Ayia Sofia semtinin Greta Garbo'su olacağına inanıyorduk. Şaka maka buna kendisi de inanıyordu. Boşuna da inanmıyordu. Bir ara onunla oynaşan Luis de, onu bu yüzden kaybetti.

O zamandan beri zengin olan salça fabrikatörü Dhrakopulos kızı kapmıştı. Hatta birkaç saniye içinde kapmıştı.

Tam hangi dönemdi hatırlayamıyorum. Tabii ki Litsa'dan önceydi ama Aléka'dan önce mi sonra mıydı? Tek bildiğim bir keresinde Madonna'sını gizlice elde edip, bundan çok gurur duyduğuydu. "Greta Garbo olacaksın Madonnacığım." Luis ona Madonna adını takmış, doğru Dhrakopulos'a gitmişti.

Tabii biz o zamanlar aralarındaki ilişkiyi hiç bilmiyorduk, her şey gizli saklıydı. Kızla birlikte, salça fabrikasına gidip, Dhrakopulos'a salçalarının pazarlamasını yapmak için ikna etmeye çalıştı. Dhrakopulos Madonna'yı görür görmez (onu ilk kez görüyordu), aklı ba-

şından gitti. O yıllarda bize çok yakın değildi. Luis'in de ne kadar berbat durumda olduğunu da görmüştü.

Her neyse, Luis'e salçaları verip, Madonna'yı kapmaktan çekinmedi. Kaşla göz arasında. Böylece Luis hayatının kadınını kaybetti (ona hayatımın kadını derdi), Madonna da Greta Garbo olma fırsatını.

Birden tuvalete gitmek istemiş. Dhrakopulos ona tuvaleti gösterene kadar (fabrikanın diğer ucundaymış), nerde sabun, nerede havlu bulacağını gösterene kadar, Madonna taraf değiştirmiş ve o anda Dhrakopulos'un hayatının erkeği olmasına karar vermiş. Bu işin olumlu olumsuz yanlarını hemencecik hesaplayıp, seçimini yapmış.

İşte tam o anda da Luis onu becermeye karar vermiş. Daha sonra bana yeminler edip, "İntikam almak için değil kuzen, hayır, ama benim de bir çocuğum olsun ve daha insanca koşullarda büyüsün istiyordum" demişti.

Tabii Dhrakopulos (o da yemin ediyordu), Luis ile Madonna arasında ne tür bir ilişki olduğunu bilmediğini savunuyor, bilse asla ona asılmayacağını söylüyordu.

Fakat bana bütün bunları çok sonra anlatan Luis, aşağı yukarı Dhrakopulos'un tuvaletinde neler olup bittiğini anladığından, o gece Madonna'yı almış, Paraskevas'ın Votsalakia'sına götürüp becermiş. Bütün gece boyunca kuşkularıyla ilgili tek kelime etmeden kızı becermiş.

Bu arada mektubun okunması devam ediyordu, bense hâlâ hatıralardaydım. Ancak adımı duyar duymaz tekrar bulunduğum yere geri döndüm. Agisilaos, yine yazacağım kitaptan söz ediyordu:

"Biliyorum, puşt Manolopulos, hatta sahneyi hangi sayfaya koyacağını bile biliyorum. Sen böyle bir fırsatı

kaçırmazsın. Luis sana, 'Hayatını çöpe atma. Anahtarlar sende. Ne diye elinde tutuyorsun? Kapıyı açıp Gökler Krallığı'na gir' derdi, sense kapıyı açmazdın. Kendini tutardın. Aşağılık herifler, içimizde neler var neler! Senin suçun değil, biliyorum. Suçlu her seferinde hayatımıza paldır küldür giren, hayatımızın yönünü değiştiren, ezen, yıpratan, hayatımızı işe yaramaz, boş bir çuvala döndüren pislik..."

Dostum, Agisilaos'un nerelere ulaştığını, Luis'in nasıl bir öğrenci yetiştirdiğini görüyor musun? Ama piç herif korkusuzca devam ediyordu. Yine bana karşı:

"Ama sen, aşağılık herif Manolopulos, paçanı kurtaracaksın. İstesen de istemesen de bir gün Gökler Krallığı'na gireceksin, Tanrının sağına, Luis'in yanına oturacaksın."

Martha daha fazla dayanamadı. Birden ağlamaya başladı. Kendini sıkıyordu ama ben ona baktıkça, boğazındaki düğümü, boğazından yukarıya doğru çıkan hıçkırığı, gırtlağını, damağını geçip yukarıya, daha yukarıya çıktığını hissedebiliyordum.

İçimden "işte geliyor, şimdi çıkacak" diyordum. Birden ağzını açarak, yürek parçalayıcı bir çığlık attığını gördüm, sanki düdüklü tencerenin kapağı fırlamıştı, ya da doğurmak üzere olan bir kadından sular gelmeye başlamıştı. Barajlar yıkılır, nehirler taşar. Deniz karinadan dalıp gemileri batırır.

Martha'nın yanındaydım. Kocası Liakopulos ise karşısındaydı. Çığlığıyla, kollarıma gelmesi bir oldu. Kollarımda yüreği parçalanıyordu. Hepimiz şaşkınlıktan dilimizi yutmuş, susup kalmış, taş kesilmiştik. O anda Agisilaos'un annesi ayağa kalktı ve Martha'ya okkalı bir

tokat atıp, sanki kutsal görevini yerine getirmiş gibi koltuğuna geri döndü. Sakin ve insanlardan uzaktı.

Yine kimse yerinden kıpırdamadı. Bir süre sonra, Martha benden bir mendil istedi, burnunu, gözyaşlarını silip ayağa kalktı. Çantasını aldı, mektubu içine koyup gitti.

Daha çok Martha'nın gitmesine mi, yoksa okunması yarıda kalan mektuba mı üzüldüm, bilmiyorum. Kim bilir daha kaç kirli çamaşırımızı ortaya çıkaracak, bıçağı ne kadar derin saplayacaktı.

Aramızdan kimse kımıldamadı. Hâlâ susuyor, kıpırdamıyorduk.

Kata gelen asansörün sesini, açılıp kapanan asansör kapısını, motorunun çıkardığı uğultuyu, asansörün zemin kata inişini duyduk. Hatta dış kapının kapanmasını bile duyduk.

Kapının kapanma sesiyle Liakopulos ayağa kalktı. Suratını yapay bir şekilde buruşturdu, "Altı aydır, psikolog ve ilaç parasını ödüyordum. İşte teşekkürü. Hiçbir şeye inanmayın. Fazla elektroşoktan bütün bunları yazdı" deyip gitti.

Ardından Dhrakopulos ayağa kalktı: "Bütün bunlar Agisilaos'un saçmalıkları, çünkü Tatiana bir daha Retsinas ile birlikte olmadı. Kendisi burada, hâlâ biraz centilmense itiraf etsin."

Biraz bekledi. Luis'in sessiz ve sakin kalmaya devam ettiğini gördü, gabardinini alıp çıktı. O da gitti.

Karılarımızın mektup okunurken yanımızda olmadığına üzüldüm. Agisilaos sadece Martha'nın orada olmasını istemişti. Namussuz herif, Martha'nın orada olmasının her şeyin havaya uçması için yeterli olduğunu biliyordu. Tam bir nitrogliserindi. Tek bir damlası yeterdi.

Lazaris ayağa kalktı, hepimize teker teker baktı,

muhteşem bir dönüş yapıp, sanki bize hakaret etmek, yüzümüze tükürmek istiyormuşçasına alt dudağını biraz buruşturduktan sonra, meşhur deri çantasını alıp gitti.

Her zaman olduğu gibi ayakları yere basan, kaba Panayotaros: "E ne olmuş yani, zayıf bir ânımda korkudan kralın resmini duvara asmışsam? Andigoni'yi işten kovduklarında, Agisilaos ne yapmasını istiyordu? Hava ile mi beslensin istiyordu? Can simidini herkes ister. Herkes can simidini arar. S...tirin gidin be. Taş kavgaları ve kıldan tüyden şeylerle zamanınızı harcıyorsunuz. Salaklar!" deyip o da gitti.

Tamam, Andoniadhis'ten sana söz etmiyorum. Ayağa kalktı, eline gri parkasını aldı (hep parka giyerdi), soğuk bir "hoşça kalın" deyip kapıya yöneldi. Uzun zamandan beri onu bu kadar yakından görmemiştim. Şişman, kel, her tarafı gerdan ve şişkin yanak doluydu. Andoniadhis'in endamı da gitmişti. Cenazede, onun yanında duran karısının karikatüre benzediği aklıma geldi. Karısı bir deri bir kemikti. Çilecilere benziyordu. Elinde de naylon bir torba vardı.

En son ben ve Luis kaldık. Bir de ayaz çıktı! Birbirimize bakıp tek kelime söylemiyorduk. Burnumuza toprak kokusu geldi. Sonbahardı. Ekim ayı. Agisilaos'un annesi, sadece,

— Bir yerlerde yağmur yağıyor. Yağmur geliyor, deyip balkon kapısını kapattı.

Gerçekten de birazdan yağmur yağmaya başladı. İnce, seyrek damlalar yağıyordu.

ON İKİNCİ BÖLÜM
Yürüyüş

Bir pazar sabahı, Luis neredeyse gün ağarmadan uyanmış, Litsacığından, kullanılmamaktan artık neredeyse örümcek ağıyla dolan, gri renkli, lacivert çizgili, tamamen modası geçmiş takım elbisesini, sonra da çizgili gömleğini jilet gibi ütülemesini istemişti.

Litsa giysilerini ütüleyip, Luis giyindikten sonra, kırmızı kravatını bağlarken (bu kravatı da ne zaman almıştı?), Litsacık nereye gittiğini ve yine hangi çılgınlıklar peşinde olduğunu sormaya cesaret etti. Luis cevap vermedi. Litsa, hikâyenin muhteşem devamını başkalarından öğrenmiş:

Önce Psihiko'ya Aleka'sına gitmiş. Üstelik taksiyle. Dış kapıyı bir bahçıvan açmış, sonra diğerini hizmetçilerden biri, sonunda da pijamalarıyla Bay Anargiros Luis'i karşılamış. Bay Anargiros'u hatırlıyor musun? Hayır mı? Hani onlara ucuz fiyata daire satmak isteyen müteahhit vardı? Kırmızı yüzlü, çilli yüzlü olan? Luis'e ev vermek yerine, Luis'ten Aleka'yı alan adam. İşte oydu.

Bay Anargiros Luis'i hep eğlenceli bulurdu. Onu görür görmez gözü gönlü açılıyordu. Karısını elinden almasına rağmen Luis'in ona hiç nefret duymaması, Luis ile dost olması için yeterliydi. "Kardeşim senin altın gibi kalbin var" derdi.

Her seferinde Luis'i görmesiyle emirler yağdırmaya

başlaması bir olurdu: Masayı kursunlar, fırın yemekleri gelsin, sevdiği mezeler gelsin, sevdiği müzik çalınsın, yani canı ne istiyorsa o yapılsın. Eğer Luis akşam gelmişse, havuz ışıkları yakılır, Anargiros'un şarap mahzeninden de en yıllanmış şaraplar seçilirdi. Dediğim gibi, Luis'in bu âni ziyaretleri, Anargiros için tam bir şenlikti.

Luis'i önce Anargiros karşılar, çok sonraysa, ilk mezeler gelmeye başladığı zaman, kıpkırmızı ipek geceliği içinde, Aleka merdivenlerden inerdi.

Luis her zamanki çılgınlıklarını anlatıyor, Anargiros kahkahalar atarak, "Güzel adamsın" derken "yahu Aleka böyle bir hazineyi nasıl terk edebildin?" diye soruyordu. Ama Aleka son zamanlarda Luis'in çılgınlıklarına gülmemeye başlamıştı.

Arada sırada kayınpederi, kuyumcu Andipas'ı da hatırlıyorlardı.

— Söylesene be Luis, sonunda arkadaşın Liakopulos, Hrisanthi'yi becerdi mi?

Aleka söylenenlere önem vermiyordu. Artık sürekli hüzünlüydü. İnsanlardan uzak, dalgın, soğuktu. Hep kapılara, pencerelere, gökyüzüne bakıyordu.

— Onu boş ver, geçer. Artık belki gülmüyor ama en azından da ağlamıyor. Bir de ağladığını düşünebiliyor musun?

Bu sırada Luis'in kızı Luiza belirdi. Artık epey büyümüş, Fransızca öğreniyor, piyano çalıyordu. Uzun boylu, gururlu, mavi gözlü (tıpkı Luis'in gözleri) ve çok akıllı bir kızdı. O da babasını görür görmez gülümsüyordu. Onunla gününü ne kadar dolu dolu yaşayacağını bilirdi. Luis, "Gel bebeğim" deyip onu kucağına alırdı.

— Bebeğim, o zamanlar Bay Anargiros anneciğini elimden almasaydı ve benimle büyümek zorunda kal-

saydın, ne kadar mutsuz olabileceğini tahmin edebiliyor musun?

— Ağır ol... Birazdan çocuğun için kendini feda ettiğini de söyleyeceksin.

Aleka sadece bunu söyleyip Luis'e bakardı. Aleka bakışlarını Luis'e bir kere doğrulttuktan sonra dalar, kolay kolay bakışlarını başka yöne çevirmezdi. Öylece taş kesilmiş gibi ona bakardı. Luis ne zaman evlerine gitse Aleka'yı daha çok alık alık bakarken buluyor, o da hüzünleniyordu. Aleka'ya acıyordu.

Anargiros her zaman ona bir iş önerisinde bulunmayı da unutmazdı. Kendisinin dediği gibi, Luis'e yardım etmekten çok, öneriyi reddetmesinin tadına varmak istiyordu.

Nasıl geçinmeyi düşündüğünü sorup, küçük bir giriş yaptıktan hemen sonra esas konuya gelirdi: "Çünkü senin ne sağlık sigortan, ne emekli maaşın var (sigorta kartın var mı?), bir daha da kimse sana yat teslim etmeyeceğine göre, bir şeyler yapmak zorundasın."

— Açacağım bir süpermarkete seni müdür yapayım mı? Gel, derdine çare bulursun.

Luis neden ona iş bulan herkesin onu müdür olarak düşündüğünü anlayamıyordu. "Neden ulan? Beni bu kadar salak, bu kadar güvenilir mi sayıyorlar?"

— Hayır sevgili dostum, süpermarketin için başkasını bul, diye cevap veriyordu Luis.

— Yahu Luis bu nereye kadar gider? Daha ne kadar dayanabilirsin?

Bu zor soru (Bu nereye kadar gider? Daha ne kadar dayanabilirsin?), bizim takımın son akşam eğlencesinde, Liakopulos'un balkonunda içerken tek konuydu.

Konuyu önce Lazaris açtı.

— Ulan pis herif daha ne kadar böyle yolunu bulacak? Yani böyle sorumsuzca demek istiyorum. Ne kadar dayanabilir?

Lazaris uzun zamandan beri aşağılık ve suçluluk duygusunu aşmıştı. Eskiden, özellikle de ben aralarında olduğum zaman iki laf etmeye korkardı. Daha kibar konuşurdu. Ama artık şimdi zevahiri kurtarmak yerine kendini koyvermişti. Düşündüğü kadar bayağı konuşuyordu. Artık bizden saklanmak için hiçbir nedeni yoktu.

Luis'e saldırı devam ediyordu. Yine Lazaris devam etti.

— Sağlık sigortası bile yaptırmadı. Hiç hastalanmayacak mı? Pezevenk hiç önlem almıyor. Her şeye karşı.

Uzun zamandan beri, Agisilaos'un mektubundan sonra herkes, Luis'in yıkılmasını, onu yırtık pırtık giysiler içinde, ölüm döşeğinde yatarken görmeyi bekliyordu.

— Ulan bir tek şey istiyorum, diye devam etti Liakopulos. Bir gün bana aç ve hasta gelsin de benden yardım istesin. Başka bir şey istemiyorum. Sadece bunu. Önümde diz çöküp benden yardım istediğini göreyim.

İulia bu sefer, çok büyük bir kötülükle gülümsüyordu, yüzünde neredeyse şeytani bir gülümseme vardı. Dişleri de dökülmeye başlamıştı. Liakopulos'a o cevap verdi:

— Evet ama Hollandalı kızı öldürdüğü kazada, sen ve benimki, serbest kalması için kefalet ücretini ödemiştiniz.

— O zaman ben biliyor muydum ki?

"Ulan neyi biliyordun, nankör herif. Alt tarafı sana ne yaptı?" diye sormak istedim ama çoğu zaman olduğu gibi taraf tutmadım ve konuşmaya katılmadım. Konuşmadım. Bayrağı yine Lazaris aldı.

— Ne sanıyor? Her şeyin bir sınırı vardır. Ya deli olduğunu kabul edecek ya da eriyip gidecek puşt herif. Hepimiz şarabımıza su kattık. O neden katmasın yani?.. Haydi sağlığımıza, deyip bardağını bizim bardaklarımızla tokuşturdu.

Hayır yanlış, ben bardağımı uzatmadım. Hiç kimseyle bardağımı tokuşturmadan içtim. Belki delice ama evet, herkes kendi hayatının aklanmasını bir şekilde, Luis'in hayatının nasıl son bulacağına bağlıyordu. "Ulan size ne Luis'in yaptıklarından ve nasıl öleceğinden" diyesim geldi ama yine kendimi tuttum. Zaten söylesem de ne işe yarardı?

Genellikle konuşmazdım. Ama bazen, bugün olduğu gibi Liakopulos beni zorlardı.

— Ulan taraf tut, ikili oynama.

— İkili oynamıyorum ama saf da değilim. Liakopulos, son gülen iyi gülermiş. O zaman kazanan da kaybeden de ortaya çıkacak. Şimdi ne dememi istiyorsun? Herkesin uyduğu öğütler farklıdır.

— Sondan önce konuşma ve benzer saçmalıklar demek istiyor, diye ekledi Dhrakopulos.

Agisilaos'un ölümünden sonra, artık o da bizim takımın düzenli üyelerinden biri olmuştu, tabii kendisi de Luis'in amansız düşmanlarından biriydi.

Onları birleştiren ortak nefretleriydi. Gerçi tam da nefret denilemezdi. Karışık duygulardı bunlar: Hayranlık, nefret, kıskançlık ama özellikle gizli, itiraf edilmeyen bir korku. Hiç kimse Luis'in, bir yandan kendi hayatlarını harcadıkları şeylere karşı koymasını, buna rağmen her zaman batmamayı başarıp, pazarlıklar ile rezilliklerden uzak durmasını affedemiyordu.

Martha bizden uzak ve umursamaz gibiydi. Başka bir Aleka daha. Bizi duymuyordu bile. Balkonun bir köşe-

sine yerleşip, elinde viskisi, hayallere dalıyordu. Bardağı iki avucuyla tutuyor, çeviriyor, bir yudum içiyor, hayaller kurup, sallanan koltukta gidip geliyordu.

Bu Agisilaos'un bildik sallanan koltuğuydu. O meşhur mektubunda, Martha'ya koltuğunu ve resimle ilgili bütün kitaplarını bırakıyordu. Tabii Martha'nın elinde viskiyle, Agisilaos'un koltuğunda oturması çok ürpertici bir manzaraydı ama Liakopulos dahil, kimse bir şey söylemeye cesaret edemedi.

Agisilaos öldüğünde, Martha evine gidip koltuğu ve kitapları almış, kendi balkonuna yerleştirmiş, kendisi de oraya kurulmuştu.

O günden beri diğer kitapları daha az okumaya başlamış, Agisilaos'un çizgi romanları ile resim kitaplarını karıştırıyormuş. Bu kitapların içinden Agisilaos'un dünyasını ve galiba Agisilaos'un kendisini de keşfetti.

İşin kötüsü giderek viski bardağını daha çabuk boşaltmasıydı, hatta sonunda zom olmadan uyumamaya başlamıştı. Kuru bir iyi geceler dileyip giderdi. Artık beni de umursamıyordu, gerçi yine bazen şimşek gibi bakışlarını görüyordum. Ama bakışları eskiden olduğu gibi acımasız değildi. Daha çok beni yardıma çağırıyormuş gibiydi.

Sadece, herkesin "devin" yani Luis'in çöküşünü dilediği o günü hatırlıyorum, bakışları tekrar eski gücüne kavuşmuştu.

Önce İulia konuşup Luis'in parmakları için bir şeyler söyledi. "Kırık parmaklarla bakalım nasıl Meryem Ana ikonası çizecek?"

İulia konuşurken eteğinin yukarıya doğru sıyrıldığını fark ettim. Daha doğrusu önce göz banyosu yapan Lazaris'in bakışlarını gördüm. Onu fark ettiğimi görmemişti. Adi herif resmen göz banyosu yapıyordu.

İulia'ya Dhrakopulos cevap verdi: "Luis ne zaman ressam olmuş? Delirdiniz mi? Bir başka puştun o resimleri yaptığını öğrendim ben."

Yalan söylüyorlardı. Ağızlarından hep kötülük çıkıyordu aşağılık heriflerin, ama bir şey söylemedim. Artık İulia ile Luis konusunda kavga etmekten bıkmıştım. "Bıktım mı, korkmaya mı başladım?"

O anda Martha koltuğunda bana baktı. Sitem doluydu, umutsuzdu. Bakışlarını görünce dayanamadım. Ben de konuştum. Sonunda!

— Saçmalamayın, dedim. O ikonaları Luis çiziyor, bunu da biliyorsunuz. Okuldayken de resim yapardı, üstelik çok iyi resim yapardı. Neden bunu unutmak istiyorsunuz? Beyaz olanı siyah görmeniz çok gülünç.

— Manolopulos bize hakaret ediyorsun. Bize yalancı ve kötü niyetli diyorsun. Tabii sen hep burnunu sokmamaya çalışırsın ama artık seni iyi tanıyoruz. Hepimiz senin Luis kadar resim yapıyorduk o zamanlar.

Liakopulos konuştukça köpürüyordu. Cevap vermeye kalktım ama Lazaris fırsat vermedi. Bu sefer Lazaris devam etti:

— Liakopulos neden diğer şeyi de söylemiyorsun? Sonunda sen onun günalına girdin. Yalan mı Manolopulos? Sen o kadar kurnaz olmasan, bağırıp çağırsan (unutma sana inanırdı), belki de onu kurtarırdın. Ama Luis'i böyle serseri ve işe yaramazın teki olarak görmek hoşuna gidiyordu. Belki de sana ara sıra bir kız bulması için. Bilmiyorum. Halbuki biz ne söylüyorsak ona acıdığımız için söylüyoruz. Luis'i kurtarmak istiyoruz.

— Saçmalamayı kesin. Mahvolmasını görmek istiyorsunuz. Kendinizi haklı çıkarmak için.

Bunu söyledim. Dayanamadım. Durmadım da, devam ettim:

— Hayatta yanlış bir yola sapmadığınızı kendinize kanıtlamak için. Ben de akıllı rolünü oynamıyorum. Ben de sizin kadar boktanım, ama en azından şimdi artık bunu biliyorum. Duydunuz. Biliyorum! Hepimizin sonunu biliyorum. Ayrıca bir şey daha. Tekrar ediyorum, hepimiz Luis'in yanında cüce kalırız. Cüce. Hayatını keyfine göre yaşamayı başaran, hoşuna gitmeyen her şeye bir tekme savuran bir insan. Luis bu. Bizlerse...

Herkes donakaldı. Bunları söyleme şeklimde, herkes donakalmıştı. Tepki vermeye fırsatları olmamıştı.

Martha'nın bana gülümsediğini gördüm. İçinde yine bir şeyler canlanmaya başlamıştı. Bunu anlayabiliyordum. Gülümseyişi sanki bana umut veriyor, bir şeyler vaat ediyordu. Yanılmamıştım:

Ben küçük söylevimi bitirir bitirmez alkışladığını gördüm. Beni alkışlıyor, bakışlarıyla sanki "Aşağılık herif Manolopulos, nasıl olup da son anda kendini batmaktan kurtarıyorsun. İnsan tam boklardan bir farkın olmadığını düşünmeye başladığı an, bataklıktan çıkmayı başarıyorsun" diyordu.

Martha'ya bakıp, nasıl olup da hâlâ beni sevdiğini, beni hayal ettiğini düşündüm ama ben de zaman geçtikçe hem ona acıyor, hem onu hayal ediyor, hem de onu kaybetmekle hayatımın yanlışını yaptığım için kendimi lanetliyordum. Iulia o anda beni bu hayallerden sıyırdı. Beni yine kendime getirmeye karar verdi.

— Sen hep arkadaşını haklı çıkartıyorsun, ama neden hayatında hiçbir şey başarmadığını, neden işe yaramazın teki olduğunu ve neden sonunda kadınların bile onu terk ettiğini oturup hiç düşünmedin, sorgulamadın? Bütün kadınlar. Değil mi?

Ne zaman ağzını açmaya karar verse, ağzından zehir akıyor orospunun.

— Öyle mi? Peki ya Litsa? Luis'i terk etti mi? diye sordum.

Başka şeyler de söylemek istiyordum ama kendimi tuttum.

— Litsa'yı da kadın sayıyorsan...

Devam etmedi. Bakışlarımdan daha fazlasını kaldıramayacağımı, artık ipin ucunu kaçırdığını anladı ve durdu.

Kusmak ihtiyacını hissettim. İlk kez İulia'yı dinlerken kusmak istiyordum. Kustum da. Herkes anladı. Hatta neden kustuğumu da anladılar.

Kimse konuşmadı. Banyodan çıktığımda bana sessiz ve ifadesiz bakıyorlardı. Anlamıştım. Beni mahkûm etmişlerdi bile. Beni kovuyorlardı. İulia'nın bakışları da onlarınkinden farklı değildi. Benden nefret ediyordu.

Beni yine her zamanki korku sardı: Pabucumu elime verse ne yapardım? İulia, Lazaris ile birlikte beni mahvedebilirdi. Evi onun adına almamızı kabul etme salaklığını da yapmıştım. Annem bu yanlışımı hiç affetmedi. Bana "Salak" deyip duruyordu. "Ulan bir gün boşanırsanız ne yapacaksın? Nereye gideceksin?"

Olur da İulia'ya "Ben gidiyorum, sana dayanamıyorum" desem, "Git!" diyeceğini sezebiliyordum.

Ama biz yine Luis'in pazar sabahı Anargiros'a yaptığı o âni ziyarete dönelim. Anargiros, Luis'in süpermarkete müdür olma teklifini reddetmesinin tadına vardıktan sonra, bu gidişle Luis'i ne kadar kötü günlerin beklediğini hatırlatmaya başladı:

— Yahu Luis, Fani size daha ne kadar bakabilir? Elleri daha ne kadar iğne yapabilecek?

Luis o dönemde hayatının üçüncü büyük işini planlıyordu, ama hiçbirimiz ayrıntıları, işin tam ne olduğunu, işi kurmak için nereden para bulduğunu bilmiyorduk. Sadece gevelediği bir-iki şey sayesinde bazı tahminler yapabiliyorduk. Bazıları tedavi edici yakılar üreteceğini, bazılarıysa plastik sinek tuzakları üreteceğini söylüyordu.

Anargiros Luis'i takım elbiseli, ciddi, ölçülü görünce korktu. "Ha, bunun niyeti kötü." Belki de kuracağı iş için para isteyecekti, çünkü son zamanlarda hep bu işten söz ediyordu. Fakat o sabah Luis ne şaka ne de çılgınlıklar yaptı. Uzun zamandır da onları ziyaret etmiyordu.

— Her şeyden önce Konstandis, Aleka... Anargiros'un cenneti uzun sürmedi. Ona yaramadı. Aleka'yı o gün merdivenden inerken görünce ağlayasım geldi. Karşımda bambaşka bir Aleka vardı. İş işten geçmişti. Şişko, tam fıçı gibi. Zaten kısa boyluydu. Artık ne bel, ne göğüs ne de popo kalmıştı. Her tarafı karnıyla bir olmuştu. Tamamen dümdüz olmuştu. Gerdanı da vardı. Sanki guatr başlangıcıydı. Böyle şeyler gördükçe uçarı yaşamaya devam ediyorum. Tahmin edemeyeceğin kadar hüzünlendim. İnsan üzüntüden intihar eder. Duvarlar, salonlar, balkonlar daralmıştı sanki. "Yahu Aleka" dedim, "Yahu Aleka, neden? Neyin var? Neyin eksik?"

Luis'in bana anlattığına göre, o gün ne şarapları, ne fırın yemeklerini, ne müziği, ne de gösterişleri kabul etmiş. Şaşırmışlardı.

— Neden bu Luis? Benimle bir alıp veremediğin mi var?

— Yok sevgili dostum ama acelem var. Sadece Luiza'yı almaya geldim. Sizinle bir alıp veremediğim yok.

"Ha!" deyip sakinleştiler. Yürüyüşe çıkacaklarını söyledi.

— Tabii ki yürüyüşe çıkacaksınız! O senin kızın.

Yürüyüşe çıktılar. Ama bu seferki eskiden olduğu gibi alışılmış bir yürüyüş değildi.

Tabii Luiza için babasıyla her dışarı çıkması, alışılmış bir yürüyüş değildi, özellikle de, sanabileceğiniz gibi masal dünyasına bir yolculuk değildi.

Bilirsin, bütün boşanmış ana babalar, çocuklarını gezmeye götürür, onlara dondurma ısmarlar, çocuk parkına, lunaparka götürür, ders çalışmaları gerektiğini, iyi çocuk olmalarını hatırlatır, biraz harçlık da verip, tamam, bir sonraki hafta sil baştan.

Ama burada Luis ve Luiza ile tam tersi oluyordu. Her şeyden önce yürüyüş, Luis'in Luiza'yı umutsuzca masal dünyasına sokma değil, masal dünyasından çıkarma çabasıydı. Sonra Luiza Luis'e harçlık veriyordu, Luis Luiza'ya değil. Luiza babasına dondurma ısmarlıyordu. Luiza onu lunaparka götürüyor ama lunaparkta kendisi oynamıyordu! Luis oynuyordu. Luis arabalara, trenlere biniyor, Luiza ona bakıp gülüyordu.

Luiza, Luis'i görür görmez gülümsemeye başlardı. Babasının bir tek sihirli aynalarda yanında olmasını isterdi. En azından orada birlikte gülüyorlardı.

Luiza biraz büyüdüğünde, yaklaşık on beş yaşına girdiğinde, Luis lunaparkları bırakıp, onu opera ve tiyatroya götürmeye başladı.

Luis için opera, bir çocuğu sanat dünyasıyla tanıştırmanın en iyi yoludur. Çocuk operada iyi müziği sever, kendini geliştirir ve orada "uzlaşmayı" öğrenir.

— Ölürken şarkı söylemek olur mu? Operada her şey olur.

Luis sanatta her şeyin, dolayısıyla da hayatta her şeyin mümkün olduğunu anlatmak istiyordu.

— Luiza, sanat sadece bir zevk değildir. Bütün kapalı kapıları açan bir anahtardır da.

Luis birer birer kızının gözündeki çeşitli idollerin (öğretmenlerin, ana babaların, vaizlerin, tırnak içindeki "uzmanların") efsanesini yıkıyor, evrensel değer denilen değerlerin bazılarının ne kadar göreli olduğunu kanıtlıyor, yeni bakış açıları sunuyor, hatta on emre bile dokunuyordu. On emri bile teker teker kızıyla tartışıyordu.

— "Zina yapma" ne demek? Eşinin aşağılık biri olduğu ortaya çıkarsa ne yapacaksın? Önemli olan zina yapma gereğini duymaman. Zina yapma gereğini duyduktan sonra, artık nefsine hâkim olman için çok geçtir. İşte annen, annen zina yapmış olsa da ben onu affettim. Örneğin ben baban... Emir "Babana saygı duy" demiyor mu, senin ne yapman gerekir? Ben uğursuzun teki, üçkâğıtçının teki, bir hiç olsam da bana saygı mı duyman gerekir? Ya da benim sana... Örneğin sen gülünç düşüncelere, gülünç davranışlara sahip boktan bir kız olsan, normalde seni kızım diye tanıştırırken utanç duymaz mıyım? Yani bu ne demek? Yani ben senin babanım, sen de benim kızımsın diye her şey yolunda mı? Hayır, beni yargılayacaksın. Ancak böyle bana saygı duyarsın, beni yargıladığın zaman. Şimdi, beni nasıl ve hangi ölçütlerle yargılayacağınsa başka bir sefer konuşacağımız büyük bir konu. Luizacığım, her şeye arada bir tekrar bakmalıyız. Yeniden inceleyip çürütmeliyiz. Her şeyi. Hareketsizlik ölümdür, bataklıktır.

Fakat bütün bunlarla Luiza'yı tehlikeli yollara doğru yönlendiriyordu.

— Yahu Luis, buna hakkın yok, diyordum. Şimdiden böyle yaparsan, yarın öbür gün çocuk nereye varır? Sen o kadar emin misin? Çocuğun dünyasını parçalıyorsun.

— Dünya öyle bir halde ki, iyi yapıyorum. Alt tarafı ben sadece beynini uyarmak, tek başına arayış içine girmesini istiyorum. Dünyada bir alçak daha olacağına böylesi daha iyi. Zina yapıyorsun, yapmıyor musun? Demek ki motor bir yerlerde tekliyor. İnsan öldürür. Öldürmez mi? En azından buna kafa yormayı öğren. Kuzen, bana da karşı çıksın. Yarın, babam saçmalıyordu, desin. Bu da bir şey. Yoksa "yargılanmamak için yargılamayalım" da kalırız. Bunu mu istiyorsun?

Ama babasıyla yürüyüşten her dönüşünde, Anargiros ve Aleka şaşkınlıktan küçük dillerini yutuyordu. Artık korkmaya da başlamışlardı.

— Bu adam insan değil canavar, diye bağırıyorlardı. Kızımıza neler yaptı?

— Kızı bir daha vermeyelim.

— Bir daha asla, bu son kezdi, diyordu ikisi birden.

Ama sonunda Anargiros, öfke patlamalarından sonra, yavaş yavaş Luiza'nın dediklerine katılıyordu.

— Kız haklı Aleka, söyledikleri doğru, haksız mı? deyip gülüyordu.

Luiza'yı yine Luis'e veriyorlardı.

Ama bu kez, sana dediğim gibi, o pazar başka türlü bir yürüyüştü. Ne dondurma, ne sohbet, ne yeniden ince-

lenen on emir, ne de opera vardı. Dışarı çıkmalarının nedeni başkaydı.

Bu sefer Luis, Luiza'yı elinden tutmuş, büyük bir ciddiyetle, takım elbisesini giymiş, onu çocukluk arkadaşlarıyla tanıştırmaya götürüyordu; tek tek Luis'in bütün çocukluk arkadaşlarıyla...

Bizim takımın geçirdiği en feci pazar günlerinden biriydi. Ama Luis önce evine, gecekondusuna gitmiş, sonra arkadaşlarına gitmişti. Artık Luiza ilk kez babasının nerede yaşadığını görecekti. Luis o zamana kadar bundan hep kaçınmıştı. "Hayır daha sonra" diyordu.

İlk kez Luiza masal dünyasına giriyordu, ama arka kapıdan, istersen ters kapıdan diyebilirsin buna. Litsa ile (topalladığını gördü) ve ablası Fani ile tanıştı. Fani sıska, kısa boylu, yüzünde bir acı, umutsuzluk ve güç maskesi olan bir kadındı. Fani'nin Gümrük Müdürü lakaplı kocasını tanıdı.

Üçü de iyi giyinmiş, hoş, kollarında, kulaklarında altınları, boynunda incileri olan Luiza'ya büyülenmiş gibi bakıyorlardı. Gözlerine inanamıyorlardı.

— Aman Tanrım! Manolis'in kızı.

Hepsi çok duygulanmıştı. Luiza gözyaşlarını tutamadığı için utandı. Luis sürekli ona bakıyordu.

— İşte Luisa, benim hayatım. Onu görüyor musun? O benim dünyam!

Luiza maskelere, tiyatro perdelerine, kılıçlara, dekorlara dokunuyor, kitapları karıştırıyor, garip abajurları yakıp söndürüyordu.

— Ama burası tiyatro gibi!

Kendi evinin de böyle olmasını istediğini söyleyip babasına sarıldı. Gözleri doldu.

Büyükbabasını yatarken görünce Luiza kendini ra-

hat hissetmedi. Ona elini verdi. Barba Petros'un ise sadece gözleri yaşardı.

Sonra Luis'in arkadaşlarını ziyaret etme töreni başladı. Sanki hepsini teker teker idam mangasının önüne koyuyordu.

Haber vermeden kapı zillerini çalıyor, büyük bir cüretle onlara kapı telefonundan sesleniyordu:

— Ben Retsinas, tanışmanız için kızımı getirdim.

Ama kapıyı açtıklarında, kızını arkadaşlarıyla tanıştırmıyordu. Önce arkadaşlarını kızına tanıştırıyordu.

Ayrıca şunu bil, bütün bu tören "bakın benim nasıl kızım var" diye gösteriş için ve benzer şapşal mutlu anlar için yapılmadı. Hayır. Arkadaşlarıyla kızına gösteriş yapmak da istemiyordu. Ziyaretlerin amacı bu değildi. Hayır. Çok daha önemli bir neden vardı. Luiza belki onu bir daha göremeyecekti.

— Kuzen, hepsini kendi gözleriyle yargılasın. Beni de.

Anladığım kadarıyla bu ziyaretler, Luis'e göre Luiza'nın bir tür büyükler dünyasına girişiydi.

— Luiza, tanıştırayım, Bay Lazaris. Çok önemli bir insan. Okulda beraberdik ama o ilerledi. Para, evler... Üniversitede de çok başarılı. Kendisi profesör. Bak evi de ne kadar güzel. Vasilakis, beş odalıydı değil mi?

Vasilakis, küçük adıydı. Lazaris öfkesinden kuduruyordu, ama ne yapsın zevahiri kurtarmaya bakıyordu.

— Hayır sekiz odalı, diyebildi sonunda.

Yalan da söylemiyordu. Sekiz odalıydı. Luis'in bu sefer dalga geçtiğini de sanma. Abartmıyordu da. Sadece gerçeği göstermek istiyordu. Başka bir şey değil.

Kendisinden ne kadar nefret ettiğini bilmesine rağmen, Dhrakopulos'a gitmekten bile çekinmedi.

— Luizacığım bu da diğer bir muhteşem insan. Üniversite bitirmedi ama zengin oldu. Bizim takımın sana-

yicisi. Üst bir sınıfa doğru yol alıyor. Salçalarla işe başladı. Büyüdüğün zaman, aklında olsun, sadece Luis'in kızı olduğunu söylesen seni kraliçe yapar. Karısı Bayan Tatiana az kalsın senin annen olacaktı. Ona yedi ayın Madonna'sı derdik.

Hatta Tatiana'yı kızına gösterdi.

— Kuzen, Tatiana yine bebek gibiydi. Hiç yaşlanmamış, diye itiraf etmişti, daha sonra bu akla hayale sığmaz ziyaretlerinden söz ettiğimizde.

"Konstandis, İuliacığın, doğru dürüst bir kadını elimde tutamadığımı söylerken haklıydı. Örneğin Tatiana hayatımın kadını olabilirdi. Bir evimiz, çocuklarımız, aşk... O da gitti."

O zaman Luis acı çekmişti. Tatiana'yı istiyordu. Onu elinden alan Dhrakopulos'a bir şey demese de Tatiana'yı hep istemişti. Madonna'yı istiyordu.

Dhrakopulos, Luis'in Tatiana'dan bahsettiğini duydukça küplere biniyordu. "Öldüreyim mi öldürmeyeyim mi?" diye düşünüyordu."Alçak herif bu cesareti de nereden buldu? Benim evimde, Tatiana'nın az daha kızının annesi olacağını söylemeye cüret etti. Kulaklarıma inanamıyorum. Ben burada... Agisilaos'un açıklamalarından öyle bir kazık yedim ki... 'Çocuk benim mi, değil mi?' Herifteki cesarete bak, dostum... Üstelik bunları önümde de tekrarlıyor. Yani şaka maka, kızı oğlumla gerçekten kardeş olabilir..."

Dhrakopulos konuşamıyor, öfkesini çıkaramıyor, Luis'i cehenneme yollayamıyordu. İki dakikalığına yalnız kaldıklarında, sadece, o zaman Madonna'ya asıldığı için suçlu olmadığını, çünkü kendisiyle olan ilişkisini bilmediğini söyleyebildi. "Kutsal saydığım her şeyin üzerine yemin ederim" diye haykırıyordu.

Ama Luis bunu yutmadı:

— Yapma Dhrakopulos, yeminleri bırak. Biliyordun, hem de çok iyi biliyordun.

Tam bu noktada kendini ısırmaya başladı. Dhrakopulos'u dudaklarını ısırırken görürsen, bil ki ağzında bir bakla var. Kendini tutamaz. Sanki ona gerçeği söyletme serumu takmışlardı da, ilk yalanda kendini ısırıyordu. Bu huyu yüzünden başına büyük felaketler gelmişti. Hatta kâğıt oynarken blöf yaptığında bile onu tanıyanlar bunu anlardı. Dhrakopulos'ta bu kusur olmasa, şimdiye kadar Rockefeller olmuştu. Madonnasını aldatır aldatmaz, Madonna bunu anlardı. Dudaklarını ısırmasıyla "Dhrakopulos bizi aldatıyor" derdik. Bu onun zayıf noktasıydı ve bunu bilmeyen de kalmamıştı.

Ama Luis'in arkadaşlarını ziyaret etme töreni, hayatındaki en garip olay olmaya devam ediyordu.

— Böyle bir şey nereden aklına geldi? Ancak şeytani bir akıl bizim takım için böyle bir işkence düşünebilir.

Herkes bu ziyaretin Luis'in bir intikamı, onlara karşı aşağılık bir alay olduğuna inanıyordu.

— Bizi rezil etmek istiyordu güdük.

"Güdük" Luis'e takılan son lakaptı. "Luis ona fazla. Güdük diyelim."

Lazaris bu şeytani fikrin kaynağını bulmaya çalışıyordu.

— Herhalde bir yerlerde okudu, başka türlü olmaz. Bir kitapta okumuştur, hoşuna gittiği için de uygulamaya koymuştur. Luis bir ömür boyu aynı şeyi yapıyor. Artık onu tanıyoruz. Okuyup sevdiği her şeyi uyguluyor. Aşağılık herif bizim üzerimizde deney yapıyor. Güdük. Ama bulacağım. Benden kaçmaz.

Buldu da. Bir dergide. Derginin sayısını, o sayfayı, yazarını buldu. Yazarı Çek'ti. Hatta makaleyi bize de okudu.

Luis, Lazaris'ten sonra Liakopulos'a gitti. Onu ziyaret listesinde üçüncü sıraya koymuştu. Liakopulos, Luis'i böyle takım elbiseler içinde ve ciddi bir yüz ifadesiyle görünce, yanaklarındaki gamzelerde garip bir tik oluştu. Liakopulos, Luis yine övgüler düzmeye başladığı zaman "Beni işletiyor mu, işletmiyor mu?" diye tıpkı herkesin yaptığı gibi kendi kendine sormaya başladı. Luis kızına Liakopulos hakkında neler anlatmadı neler.

— Bizim takımda, kendi çabasıyla yükselmiş bir kişidir. Elinde hiçbir şey olmadan, ayı bile fetheden Yunanlı örneğinin en iyi temsilcisi.

Martha da Luis'in söylediklerini dinliyordu.

— Luizacığım, şu insana hayranlıkla bak. Söylediğim gibi, bu insan aya ayak bastı. Zengin oldu. Armatör oldu ve daha neler olmadı neler. Onu hiçbir şey durduramadı. Gerçek bir avcı olarak doğmuş. Kuş ya da balık avlamadığına bakma, o para avcısıdır. Ruhu tatminsizdir. Bu adama bakıp insanın hayatta neler başarabileceğini hatırla. Ama en önemlisi, bütün bu zenginliğine rağmen ne fikirlerinden ne de partisinden vazgeçti. İlkelerinden asla vazgeçmez.

Luis övgüler yağdırıyordu. Ancak Liakopulos'un gözlerinin parladığını görünce durdu. Korktu.

Luis, Luiza'ya, bu insana saygı duymasını ve hayatını hiçbir şey başarmadan harcayan babasının ne kadar akıllanmaz biri olduğunu bilmesini söyledi. Alt tarafı babası, diğerlerinden en fazla beş-altı hikâye daha

fazla yaşamıştı o kadar, ama diğer bütün arkadaşlarıysa önemli ve büyük insanlar olmuşlardı.

— Bir gün mutlaka bakan olacak, eğer günlerden bir gün onu bakan koltuğunda görürsen ondan yardım istemekten çekinme.

Luis durmadan konuşuyordu... Artık bir hatibe dönüşmüştü. Tam bir Demosthenes.

Martha, Luis'i dinlerken önce şaşırdı, söylediklerini garipsedi. O da Luis'in kendi söylediklerine inanıp inanmadığını bilmiyordu. O kadar ciddiydi ki... Martha sonunda dayanamadı, gülmeye başladı. O kadar çok gülmeye başladı ki, kendisine gelmesi için sırtına vurmak, yüzüne su atmak hatta tokat atmak zorunda kaldılar. Uzun zamandır bu kadar gülmemişti.

— Martha gülme, şaka yapmıyorum, diyordu Luis.

Bu son söylediği söz ("şaka yapmıyorum") bardağı taşıran son damlaydı. Martha bunu duyar duymaz deliler gibi gülmeye başladı. Bayılana kadar güldü. Kendine gelip, yavaş yavaş sakinleştiğinde, kırmızı, yaşlı gözleriyle,

— Sağ olasın Luis, diyebildi.

Evet, adım gibi eminim, Luis'e çok ciddi bir şekilde "Sağ olasın!" deyip, yine balkondaki sallanan koltuğuna oturdu.

Galiba kimseyi unutmadım. Herkes hayatının şokunu yaşadı. Anlatılamayacak sahneler yaşandı. Hatta Tzavaras'a bile gitti.

— Luizacığım, bu insanlar Tarihimizi ellerinde tuttular. Bugün de tutuyorlar. Onlara saygı duy.

Çok inandırıcıydı. Kerata bütün bunları inanıyormuş gibi söylüyordu. Yoksa gerçekten de inanıyor muydu?

Tzavaras üniformasını giymişti. "Makriyanis"te, işbirlikçiler tarafından katledilen vatanseverler için yapılacak törene katılacaktı ama Luis'in ziyareti onu durdurdu. Tzavaras Luis'e dayanamıyordu. Az kalsın bayılacaktı. Ne gözlerine ne de kulaklarına inanabiliyordu. Bütün bu sahne boyunca, Moshos gelip onu kendine getirene kadar şaşkınlıktan susup kalmıştı. Çok gafil avlandığından, tekme tokat Luis'i de kızını da dışarı atmaya fırsat bulamamıştı.

Twiggy salona geceliğiyle geldi. Hâlâ uyukluyordu. Tabii, Luis, Moshos'u en sıkı vatansever olarak tanıtmayı unutmadı:

— Koşullardan zengin olmak için yararlanmayan tek saf ideolog. O da amcan oluyor. Ha bak işte teyzen!

Kapıda görünen Twiggy'yi gösterdi.

— Saygıdeğer bir eş. Bütün onur kırıcı davranışlara sırf koşullarla baş edebilmek uğruna katlandı.

Orada bulunan herkes, konsolosluğu ve İzmir'i hatırladı.

Dediğim gibi, bu kadar gafil avlanmamış olsalar, Luis'i tekme tokat dışarı atarlardı. Hem onu hem de kızını. Ama fırsatları olmadı. Tam kendilerine gelmeye başladıkları an, Luis kayıplara karışmıştı bile.

Sadece Twiggy balkona çıkmaya cesaret etti. Luis bir anlığına eve bakınca onu gördü. Herhalde onu balkonda göreceğini bildiği için dönüp bakmıştı. Twiggy korkarak elini salladı, ama aynı anda Moshos balkona çıktı ve onu zorla içeriye doğru çekti.

Tabii Luis, o ziyaretinin Tzavaras'ın kaderini değiştireceğini nereden bilsin? Tzavaras biraz kendine gelir gibi oldu ama katledilenlerin anısına düzenlenen törene gitmek için dış kapıyı açarken (biraz da geç kalmıştı), bir kahramana hiç yakışmayacak bir şekilde pis su dolu kü-

çük bir "gölün" içine düştü. Komşulardan biri arabasını yıkıyor, bütün pis sular da evin önündeki bir çukurun içine doluyordu. Şlaf! sesiyle çukurun içine düşmüştü.

Neredeyse ânında ölmüştü. Kalp krizinden. İlk ve son kalp krizi. Komşusu, arabası kirlendi diye ana avrat küfür ederken, Tzavaras ebediyete kavuşuyordu.

İşte böylece Luis cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp, ziyaret ettiği arkadaşlarının adını listeden çiziyordu.

Panayotaros'u ziyaret etmeyi unutmadı. Tabii "günah evine" Kastella'ya gitti. Orada, Luiza ilk kez gayri meşru kuzenini, babasının kız kardeşinin kızını gördü.

— Gördüğün gibi Luiza, arkadaşlarımın hepsi birbirinden değerli insanlar. Hepsi de çok üretken.

Luis son zamanlarda "üretken" kelimesini, biraz yanlış da olsa çok sık kullanıyordu. Bu kelimeyi öyle bir söylüyordu ki, kimse, küfür mü ediyor yoksa gerçekten üretkenliğe inanıyor mu anlamıyordu. Luis'e bunu çok sonra sordum.

— Konstandis, deli misin? Ne kadar üretkensen o kadar yok olduğunu anlamıyor musun? Zaten görünmeyen patronlarımız da bunu istiyor.

Artık onlara "büyük patronlar" değil "görünmeyen patronlar" demeyi tercih ediyordu.

— Ne kadar üretkensen, o kadar batarsın. Masallar biter. Sanatın, okudukların güme gider. Hepimiz tımarhaneye gideriz.

O zaman Luis'in neredeyse istemeden verdiği mesajın nasıl bir karabasan olduğunu ve dünyası ile hayatının neyi simgelediğini anladım.

Andigoni Luiza'ya sarıldı. Ağabeyinin kızını ilk kez görüyordu.

— Yahu hayırsız herif, senin böyle kızın mı var? Mümkün değil. Ama sana benziyor, senin gözlerini almış, deyip Luiza'yı öptü.

Andoniadhis ziyaretini anlatmama gerek yok. Tahmin edebiliyorsun. Tabii Andoniadhis, Luis'in kız kardeşi Tatiana'yı becerdiğinden emindi ama, ne Dhrakopulos'a bunu ispiyonlamak ne de bundan bahsetmek istiyordu. Dhrakopulos sorduğundaysa, bu olasılığı reddediyor, mümkün olmadığını söylüyordu.

— İnsan Dhrakopulos ile iyi geçinmeli, değil mi Andoniadhis?

Bu, Panayotaros ne zaman Andoniadhis'e rastlasa, üstünlük ve ideoloji taslamasın diye sürekli attığı taştı.

Ama bir zamanlar bunları anlatıp, damadına her şeyin açığa çıkmasını öneren Agisilaos'a da "Bunlar söylenir mi?" demişti. Böylece Andoniadhis ve Agisilaos, söylenmeyen şeylerin de var olduğunu keşfetmişti.

— Bir de bize sütten çıkmış ak kaşık, takımın çıkar gütmeyenleri rolünü oynamasınlar. Değil mi? Tamam hepimiz boktan herifleriz, bunu kabul ediyorum ama puştluk da yapmasınlar... diyordu Dhrakopulos, daha sonra kendisine karşı, her biri kendince, hem Luis'in hem Madonna'nın hem de Andoniadhis'in işbirliği yaptığını öğrendiği zaman.

— Beni sattı dediler. Büyük bir komplo.

Tabii sonunda hem çocuğa hem de Madonna'ya baktı (böyle bir bebeği bir daha nerede bulursun?) ve Andoniadhis'e harçlık vermeyi sürdürdü.

Madonna'yı kaybetmektense, kuşkularına geri dönmeyi seçmişti. "Belki de Tatiana yanılmıyor" diye dü-

şünüyordu, çünkü Tatiana ölene dek masum olduğunda ısrar ediyordu.

Sonunda, ziyaretlerin yapıldığı o pazar günü, Luis - Andoniadhis karşılaşması sırasında olan her şeyi tahmin edebilirsin ama bir şeyi asla: O tanışma patırtısı içinde Andoniadhis'in ne dediğini. Bir sessizlik ânında kimse ne diyeceğini bilmezken "Ulan aşağılık herif Retsinas, artık seni bir tek şey kurtarır, tekrar partiye üye olman" dedi. "Bir tek orada tekrar kendini bulabilirsin, çünkü ulan buna değersin. Üzerinden boktan burjuvaların balık pullarını at, o zaman görürsün."

Tabii Luis sorduğu zaman, ne balık pullarından neyi kastettiğini, ne boktan burjuvaların kim olduğunu, ne de tam olarak neyi göreceğini açıklayabildi.

Beni ziyaret listesinde, sondan bir önceye koymuştu. İulia kapı çalınca, kim olduğunu sorduğunda, "Ben Retsinas" deyince, o kadar altüst oldu ki, dudakları ve elleri titremeye başladı.

— Kapıyı açma.

— Kim olduğunu sorunca senin zaten sesini duydu. Nasıl kapıyı açmayayım?

Kapıyı açtım. Tabii anlayacağın gibi, benim de sıram gelmişti.

— Luiza işte sana sözünü ettiğim yazar. O da diğerleri gibi muhteşem bir yazar. Ama diğerlerine benzemiyor. O bir istasyona varmış bekliyor. Çalışıyormuş gibi yapıyor ama herkesi aldatıyor. Çalışmıyor. Bekliyor.

Adi herif alay ediyordu. Alay etmiyor olması mümkün değildi. Çiçek de getirmişti. Demek ki alay ediyordu. Ama yine de emin değildim. Kafam karışıyordu. İulia

tam anlamıyla afallamıştı. O da bir şey anlamıyordu. Sadece Luis'e bakıp, söylediklerini dinliyordu. Luis daha sonra bana:

— Hayır kuzen, alay etmiyordum, demişti.

Bana o gün neden arkadaşlarını ziyaret ettiğini, Aleka'nın şişmanladığını ve son haberlerini anlattı.

Uzun zaman sonra, bizim takıma, Luis'in söylediklerinde samimi olduğuna, alay etmek istemediğine, her şeyi sadece kızı için yaptığına inandığımı söylediğimde, herkes koro halinde, artık bir ömür boyu salak olmaktan vazgeçmem gerektiğini söylemişti.

— Alay ettiği gün gibi ortada, Manolopulos. Hayatı bunu kanıtlıyor. Herif hepimizi düzenbaz olarak görüyor. Ona göre iğrenç, kariyer düşkünü, sistemle uzlaşmış, yabancılaşmış insanlarız. Kendimizi aldatmayalım, bizi küçümsüyor, bizden iğreniyor. Şimdi bilmiyormuş gibi, bizi nasıl gördüğünün farkında değilmiş gibi davranma. Yok alay etmiyormuş... Her neyse, Luis'i s...tir et. Bizim için Luis öldü.

Luiza bu arada bana, şaşkınlık dolu, cin gibi, koskocaman mavi gözleriyle, sanki Vahiy Kitabı'ndaki bir canavarı görmüş gibi bakıyordu. O da neye inanacağını bilemiyordu. Gerçekten de babasının dediği kadar muhteşem bir insan mıydım, yoksa sadece gözlerinin önündeki bu acınacak zavallı adam mıydım? Luiza bir şeyler seziyor, babası ile benim aramda başka türlü bir ilişki de olduğunu anlıyordu, ama yine de onun beni neden diğerleriyle özdeşleştirdiğine şaşırıyordu.

— Ama sakın ona benzeme. Kararsız bir insan. İnsana verilen güzellikleri görebilme yeteneğine sahip ama cesaret edemiyor. Orada hareketsiz bekliyor. Diğer kıyıya geçmiyor.

Luis'in her zamanki suçlaması.

— Konstandis bu son fırsatın.

İulia, Luis'e kahve bile ikram etmedi. Tam tersine sakinleşir sakinleşmez, ona saldırdı:

— Bırakın bunları Bay Retsinas.

Luiza, İulia'nın saldırganlığına çok şaşırmıştı. Üzüldü.

— Hangi diğer kıyıya geçecekmiş? Kıskançlığından çatlıyorsun. Sorun bu. Herkes bir şey olmayı başardı, sense dışarıda kaldın diye bahane bulmaya çalışıyorsun.

— Görüyor musun Luiza? Arkadaşlarımın ne dediğini duyuyor musun? Bayan haklı. İşler onun dediği gibi ama bahane aramıyorum. O konuda yanılıyor.

İulia donup kalmıştı. Luis ağzının payını vermişti. Bunu hiç beklemiyordu. Yani Luis'in onunla hemfikir olmasını.

O sırada arkadaşlar aramaya başladı. İlk şoku atlatmışlar, Luis'e fırça çekmek istiyorlardı. Evimde olduğunu da nereden öğrenmişlerdi?

— Ulan aşağılık herif, evimize ne hakla geldin? Biz seni davet ettik de mi geldin?

Hep buna benzer şeyler söylüyorlardı. Ama İulia onlara fazlasıyla sözcülük etti. Kendine gelip, saldırıya devam etti:

— Sizin gibi insanlarla zavallı Yunanistan nasıl ileriye gitsin?

İulia da siyasetin içindeydi. Her şeyi hayal edebilirdim ama zavallı Yunanistan hakkında nutuk çekmesini beklemiyordum. Azgınca devam etti:

— Bay Retsinas, siz ve Agisilaos, Andoniadhis gibiler yüzünden. Evet.

Onlara geri zekâlı, geri kalmış ve daha hatırlayamadığım bir sürü şey dedi.

— Yani Lazaris hayatta başarılı oldu diye bunun bi-

rilerine zararı mı var? Psihiko'da ev aldı diye mi? Almışsa ne olmuş? Alabiliyorsan sen de al. Liakopulos ne yapsaydı? Babası gidip öldü diye hayatını mı harcasaydı? Babasının anısına ihanet mi etti? İyi ki etmiş.

İulia neler neler söyledi. Agisilaos'un bütün mektubunu ezbere biliyordu. "Hangi lanet olasıca mektubu İulia'ya anlatmıştı? Ben mektupla ilgili ona tek kelime bile etmemiştim. Öyle anlaşmıştık. Garip."

Ama İulia devam etti. Daha akıtacak zehiri vardı.

— Baban da o yıllarda UNRRA'dan çalmışsa, iyi yapmış.

O anda yine telefon çaldı ve bayrağı Dhrakopulos devraldı. Paparaya o devam etti:

— Salaklık dönemi bitti Retsinas. Dünya baş döndürücü bir hızla değişiyor, sizlerse hâlâ kuşunuzla oynuyorsunuz. Bir de kendinizi üstün sayıyorsunuz. Bok üstünsünüz. Hem kendinizi hem de yaşadığınız ülkeyi batırıyorsunuz. Kapatma, telefonu kapatma...

Daha sonra Luis ile buluştuğumda ona bunu da sormuştum. Neden Dhrakopulos konuşurken telefonu kapatıp, her şeyi söylemesine izin vermemişti?

— Telefonu kapattım kuzen, çünkü hem o hem de karısı saçmalıyordu. Ayrıca beni neden Agisilaos ile özdeşleştirdiklerini de anlayamıyorum. Ben hiç Agisilaos haklı çıktı dedim mi? Hepiniz, hatta biraz da ben hayaletlere taktık. Bu gibi şeyler ülkeyi batırır... Ama ben batırmam. Ben herkesten az batırırım.

Luis'in çok ciddi olduğunu anladım. Oyun oynamıyordu.

— Ben Manolopulos, size yeni ufuklar açtım ama öyle salaksınız ki, bu ufukları göremediniz. Kuzen, ben

geleceğe aitim. Bunu söyle onlara. Sen bir şeyler anlamışsındır ama onlar ümitsiz vaka. Bunu söyleme.

Böyle kızgınken, Luiza'yı alıp gitti. İlk kez Luis'i kızgınken görüyordum, ilk kez gelecek hakkında bu kadar kâhince ve bu kadar emin konuşmuştu. Şaşkınlıktan ne diyeceğimizi bilemiyorduk. Ben başka nedenler, İulia da başka nedenler yüzünden şaşırmıştık.

O gün (ve o gece) ağzımızdan tek kelime çıkmadı. Ne benden ne de ondan. "Artık ona adıyla seslenmeme değmez" diye düşündüm. Bir daha ona İulia demedim. "O" diyordum. Sadece.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Küçük Şemsiyeler

Panayotaros'un karısı Athina, doksan küsur kiloya ulaşmıştı. Kocasından onu doktora götürmesini istemişti. "Şuramda bir şeyler beni rahatsız ediyor..."

Doktora götürdü. O giyinirken doktor, Panayotaros'un kulağına fısıldadı:

— Bir kilo bile alsa, en fazla Noel'e kadar yaşar.

Doktor bunu söylerken mevsim ilkbahardı.

— Yani doktor bey, olur da üç kilo alırsa...

— Sonbaharda her şey biter.

Panayotaros, doktorun bu tüyler ürpertici açıklamasından sonra dünyadaki en cömert insana dönüştü. O zamana kadar Athina'dan esirgediği her şeyi ona cömertçe sunuyordu.

— En azından bu dünyadan tok gitsin.

Şimdilik Athina, Panayotaros'un Andigoni'den ayrıldığı için aile ocağına pişmanlık duyarak geri döndüğünü ve çektiği vicdan azabını da hafifletmek için kendi cebini hafifletip (Athina her şeyi para ile ölçerdi), karısının hayatını olabildiği kadar güzel yapmaya çalıştığını sanıyordu.

Çift, öğlen yemeklerini Atina'nın en pahalı lokantalarında yiyordu. Çarşamba ve perşembe günleri "Ledra Mariott" ve "Hilton"da adam başı iki bine, istediğin kadar yiyebileceğin zengin akşam yemekleri. Athina çok hüzünlendiği zamanlardaysa, Panayotaros onu, Nea Fi-

ladhelphia'daki spesiyal dondurmacılara, tepesinde küçük bir şemsiye olan spesiyal bir dondurma yemesi için götürürdü. Bu Athina'nın tutkusuydu. Dondurma değil. Küçük şemsiyeler. Evinde biriktirdiği şemsiyeleri sayarak, hayatındaki mutlu anları saymış olurdun.

Beklendiği gibi de, Panayotaros'un pişmanlığından sonra (Athina öyle sanıyordu), kocasını tamamen affetti.

Tabii ilk zamanlarda Panayotaros, Andigoni'ye bu garip davranışlarını açıklamaktan kaçınıyordu.

— Aa? Birden neden Athina ile o kadar samimi oldun? Nedir bu alışveriş?

Panayotaros ise Andigoni'ye büyük olasılıkla insanın, bazen yüreğinde biraz iyilik olduğunu anlatmaya çalışıyordu.

— Yahu Andigoni, ben kadına bir ömür boyu kötü davrandım. Bırak vicdan azabı çekmeyeyim, en azından bu dünyadan tok gitsin.

— Artık aynı şeyleri söylemenden bıktım. "Şimdi ölecek, yarın ölecek" diye diye bütün hayatını harcadın. İki-üç tane boktan daire için onu cehenneme yollamadın. Hayatımızı harcadık.

— Andigoni, nasıl olsa artık bitti.

Sonunda Panayotaros doktorun son teşhisini, "Athina bir kilo daha alsa vs. vs..." hikâyesini açıklamak zorunda kaldığı zaman, Andigoni donakaldı.

— Sen delirdin mi? Sen de ona tıka basa yemek mi yedirtiyorsun?

Panayotaros ona soğuk ve dalgın bakıyordu.

— Bu yaptığın basbayağı cinayet.

Panayotaros ona soğuk ve dalgın bakmaya devam etti. Andigoni konuşuyor, konuşuyordu, birden durdu. Her şey dondu.

— Yani sen pişmanlıktan yapmıyorsun! Onu öldürüyorsun!

— Ne yapmamı istiyorsun? Rejime mi sokayım? İstediğin buysa... Yarın sabahtan rejime başlarız. İster misin?

Andigoni ona cevap vermek yerine videoya bir kaset koymayı tercih etti. Sonra ne istiyorsa yapmasını söyledi ve Rock Hudson'ın yeni maceralarını izlemeye koyuldu.

Böylece, Andigoni'nin sessiz onayıyla, Panayotaros, Athina'nın hayatını olabildiğince zevkli hale getirmeye devam etti.

Tabii doktor yine tahmininde epey yanılmıştı. Athina sonbaharda ölmedi. Noel'de de ölmedi. Bir sonraki ilkbaharda öldü. Üstelik bir kilo da almamıştı. Üç de değil. Altı kilo almıştı. Altıncı kiloyu aldığı zaman da kader tecelli etti.

Doktorun teşhisinden sonra, mutluluk içinde, aşağı yukarı yüzüncü dondurmasını, Nea Filadhelphia'nın en spesiyal dondurmacısında yerken ölmüştü. Dondurmadan önce tam bir şölene benzer eşsiz bir yemek yenmiş, sonra da sıra dondurma törenine gelmişti. Dondurmadan aldığı son kaşık da kaderini belirledi. Tam Panayotaros bir tane daha isteyip istemediğini soracakken, boş gözlerle, yukarıya, Parnitha Dağı'na doğru baktığını, sonra yarı açık ağzından dondurma aktığını gördü.

Athina çoktan bu yalancı dünyayı terk etmişti. Panayotaros hemen koşup, Andigoni'ye telefon etti ve acıklı haberi verdi. Andigoni bunu duyar duymaz her şeye karşı bir tiksinti duymaya başladı. Evinin, teninin, nefesinin sanki kötü bir kokusu vardı. Balkon kapılarını, vantilatörü açtı. Yok. Bir şeyler kötü kokuyordu. Telefonda bir şey söylemedi. Telefonu kapattı. Panayotaros

şaşırdı. Daha cümlesini bitiremeden Andigoni telefonu kapatmıştı. Andigoni kendisini iyi hissetmiyordu. Kusmak istiyordu.

Yıldırım hızıyla, o zamana kadar olan cıvıl cıvıl hayatı gözünün önünden geçti. Hiçbir neden olmaksızın, çocukluğunu, ağabeyini, babasını, mahallesini hatırladı ve gözleri doldu. "Aman Tanrım!" diye kendi kendine söylendi. Bir ömür boyu Panayotaros'un "kapatması" olmaktan kurtulmayı düşlüyordu, şimdiyse, o an sonunda geldikten sonra, bu o kadar gülünç, o kadar bayat bir düş olarak görünüyordu ki, şaşkınlık içinde bunun artık ona hiçbir şey ama hiçbir şey ifade etmediğini fark etti.

Athina'nın cenazesinde tamamen şans eseri yanında durunca, bana "Lanet olsun, lanet olsun Manolopulos" deyip duruyordu. Neredeyse kendi kendine konuşuyordu. Tanıdığım Andigoni değildi. "Her şey pis kokuyor, neyim var?"

Panayotaros ona sürekli hoş kokulu şekerler, naneler, karanfiller veriyordu ama o tiksinme, acı bir tat gibi iyice damağına yerleşmişti. İlk andan duyduğu o kötü kokuysa burnunu sarmaya devam ediyordu. Bayatlamış yemeklerden çıkan pis kokuya, küf ya da bozulmuş yağ kokusuna benziyordu.

Doktor bütün cenaze töreni boyunca bakışlarını üzerinden ayırmadı. Biliyor muydu? Tabii ki biliyordu.

Andigoni birden "Artık bu da çok fazla!" diye çığlık atmaya başladı. Dayanamamıştı. Panayotaros afalladı. Andigoni'yi çimdikliyordu.

— Kapa çeneni, bizi ele vereceksin, diyordu fısıldayarak.

Ben hâlâ yanlarında olduğumdan söylediklerini duyabiliyordum. Andigoni çığlık atmaya devam ediyordu. Cinayetin ona pek de yakışmadığı gün gibi ortadaydı. Artık hayatının düşü hayatının kâbusuna dönüşmüştü. Kendine gelse de içinde bir şeyler parçalanmıştı. Tamamen çökmesiyse sadece zamana bağlıydı. Ya delirecekti ya da önüne çıkan ilk polis karakoluna gidip, her şeyi anlatacak ve rahatlayacaktı.

Artık cenaze, cenaze olmaktan çıkmıştı. Üçüncü sınıf sorguya benziyordu. Tabii bizim takım şimşek çarpmışa dönmüştü. Yani takımın bir bölümü. Lazaris, Liakopulos ve Dhrakopulos cenazeye özellikle gelmemişti. Ama Lazaris'in annesi gelmişti. Kör, kambur ve acınacak bir haldeydi. Andoniadhis ve karısı da gelmişti. Bu sefer karısının elinde, Agisilaos'un cenazesinde olduğu gibi naylon torba yoktu.

Bu arada (yine cenazede), doktor bakışlarını çiftin üzerine odaklamaya, Andigoni çığlık atmaya, Panayotaros onu sakinleştirmek için kolunu çimdiklemekten morartmaya, Martha bana, ben Luis'e, Luis Panayotaros'a bakmaya devam ediyordu...

Bakışlarımız kâbus gibi daireler çiziyor, sanki birbirimizin gözlerine görünmeyen bir top fırlatıyorduk, Andigoni ise, hâlâ çığlık atarak ve hüngür hüngür ağlayarak kendini paralamaya devam ediyordu.

Sonunda çareyi Luis buldu. Cenaze gösterisi devam ederken (çünkü bu olan biten cenaze değil gösteriydi), Andigoni'yi kolundan kaptı ve mezarlık içinde ikisi kayboldu, bizlerse sessiz ve üzgün Athina'nın tabutunun arkasından yürüdük.

Bütün bu tüyler ürpertici şenlikte beni sadece Mart-

ha'nın bakışları sakinleştiriyordu. Bakışlarını üzerimden ayırmıyordu. Çoğu kez bunu, ona bakmadan bile anlayabiliyordum.

Yanımda olan İulia rahatsız olmaya başlamıştı.

— Seni gözleriyle yedi. Bu ne cüret! Gidip onu düzsene, hepimiz rahatlarız. Ne bekliyorsun?

Ben o anda, cenazenin sonuna kadar bakışlarını Panayotaros'a diken doktoru izlemeye başladım. Bakışlarında belli belirsiz alaycı bir gülümseme vardı.

Ambulansın sireni duyulduğunda (Andigoni'yi almaya gelmişti), Athina'nın da cenazesi mezara indiriliyordu. Martha'nın bakışları hâlâ üzerimdeydi. Düş ve çaresizlik dolu bir bakış. Belki de davetkârdı da bu bakış. O zaman ben de ona baktım. Gözlerim doldu.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Veda

— Kuzen, son hesaplaşma ânı bir gün herkes için gelir. Bize de gelecek. Gelmeyecek mi? O ânı ne kadar ileriye atsan da, ne kadar seni ilgilendirmiyormuş gibi yapsan da, ne kadar "kim öle kim kala" desen de, krize tutulduğun an, o s...tiğimin ânı yine yerden biter gibi karşına çıkacaktır. En beklemediğin anda ortaya çıkar. Bazen hayalet ya da kâbus, bazen birden yanına oturan, azarlayıcı, davetsiz, küstah, lanet olasıcanın nereden bittiğini, ne istediğini bile sormaya cesaret edemediğin mükemmel giyimli bir beyefendi şeklinde ortaya çıkar. Her neyse, nasıl olacağını bilmiyorum ama bir şekilde mutlaka karşına çıkar, buna emin ol. Ne zaman garip, anlaşılmaz olaylar yaşasan, ne zaman yüksek bir yerden, geceleyin, ışıl ışıl bir şehri ya da karanlık bir denizi seyredip, sadece dalgaların böğürmesini dinlesen tek başına ama gerçekten tek başına; hiçbir şey sakınmadığın ya da düşünmediğin anda, kendinle yüz yüze olduğunda karşına çıkar. Demek ki kuzen, nerede, nasıl, kiminle olursan ol, o anla karşılaşacaksın, bundan kaçamazsın. Zil zurna sarhoş olsan da, üzerinde paçavralar olsa ya da kodaman biri olsan, krallar kralı olsan da, o an gelir, gelmemesi olmaz. Kusma isteği gibi, kabarma, boğazında yutulamayacak bir düğümlenme gibi ortaya çıkar, işte bu kadar. İstediğin kadar dayılık taslayıp "Tek bir hayatımız var" ve "Boşver, ha bir gün önce ha bir

gün sonra" de, kimseyi inandıramazsın. Bunları söylemiş olmak için söylüyorsun, inandığın için değil. Şan şöhret sahibi olsan da, mutlu olsan da, para, hesap cüzdanları, kredi kartları ve hisse senetleri denizleri içinde yüzsen de, Tanrıya da tekrar dünyaya gelmeye de inansan, metafizik ve deneyüstücülük ile de uğraşsan, o an yine gelip seni bulur, hem de en beklemediğin zamanda. Havuzunun kenarına, manitaların yanına, müzik ve kristaller, gelecek için planlar, aynalar arasında şezlonga uzansan da, boş versene, yine karşına çıkar. Kalbinde önemsiz küçük bir sızı, böbrek ile karaciğer arasında derin, âni bir acı bile yeter, mesajı anlarsın.

Tabii belki kriz geçer, sen de kurnaz olduğun için, ellerini mutluluktan ovuşturup, "Kurtulduk" diyeceksin, "Bu değildi" deyip yine unutacaksın... Tamam ama ne sandın? Sadece uzatma aldın. Sakın aldanıp "Tamam, bu kadardı, geçti" deme. Çekirge bir zıplar iki zıplar. Tam büyük bir iş almışken, tam büyük bir sözleşme imzalamışken, birilerinden büyük bir imza almışken, tam birini kazıklamışken, şak diye o lanet olasıca an ortaya çıkar ve büyük olasılıkla o an, sondur, nihaidir, artık ne bahaneler, ne kurnazlıklar işe yarar. Başkalarını aldatabiliriz, kendimiziyse asla. Şık, iyi giyimli bey sendin. Bunu anlamadın mı? Ayrıca dikkat et, sözünü ettiğim o acı, bazen hiç haber vermeden gelir ve genellikle de geldiğinde hayatını, kişileri, olayları tekrar gözden geçirmen için çok geçtir. Tabii o anda da ne kadar yanlış yaşadığını kabul edecek kadar erkek değilsindir. Kısacası, paçanı kurtaramazsın kuzen. Bu, arabanla, dümdüz, uçsuz bucaksız bir asfalt yolda yolculuk etmeye benziyor. Manzarayı, renkleri içine çekiyorsun, radyonun düğmelerini karıştırıyorsun, müthiş müziğini dinliyorsun, kaygısızca ıslık çalıyorsun, "iyi başardık,

herifleri kazıkladık, gözüme kestirdiğim güzeller güzeli de elime düştü" diyorsun, kız da yanındadır. "Ethniki Bankası'nın hisseleri de çıktı, her şey harika" derken, şarkı söyleyip gaza basıyorsun, ıslık çalıp mutluluktan sarhoş oluyorsun. Birdenbire şak diye yine o ağrı gelir ya da daha kötüsü, beklemediğin, önceden göremediğin, hiçbir zaman, özellikle senin için açılmış olduğunu tahmin etmediğin çukura düşersin. Âniden paramparça olursun. Hayatınla ilgili planlar değişir, araba ters döner, bağırsakların dışarı fırlar... Kuzen bunun tartışılacak bir tarafı yok, mutlaka olacaktır.

Retsinas bana bunları daha önce görmediğim bir heyecanla anlatırken, onu bir daha göremeyeceğimi nereden bilebilirdim? Barba Lambros'un Hacikiryakio'daki meyhanesindeydi, gençken ömrümüz boyunca orada buluşup, sohbet etmeye karar vermiştik: "Ama her şeyi açıkça konuşacağız. Var mısın?" "Her şeyi. Varım." Denizi seyrederken el sıkıştık, Luis "Denizi hiç hareketsiz göremezsin kuzen" diyordu. Luis ile orada buluştum.

Yine o en uygunsuz zamandaki, beklenmedik telefonu geldi.

— İşin var mı? Gel konuşalım.

İyi ki ben telefonu açtım. İulia açmaya kalktı ama ben yetiştim.

Luis'in bana veda ettiğini bilmiyordum. Çok da keyifsizdim. Kızıyla birlikte yaptığı o şeytani ev ziyaretlerinden sonra, neden bilmiyorum, pek keyfim yoktu. Arkadaşlarla daha az görüşmeye başlamıştık... Arada bir sadece Lazaris'te sıkıcı bir buluşma oluyordu. Artık evine bir sürü insan çağırıyordu: Boktan aydınları, kendini borçlu hissettiği için, halkla ilişkiler için üniversiteli ekşi suratlı, stresli teknokratları... Üniversitede kadro-

lu hoca için gerekli koşulları hazırlıyordu... Yakında üniversiteye kadrolu hoca alınacağı ilan edilecekti. Bütün hayatını bu kürsüye gelmek için harcamıştı. Of be! Biz de bıkmıştık.

Aşağılık herif alacağı oyları hesaplıyordu. Bu tür davetlerde hep onu destekleyecek bir aday ve adayın bütün sülalesini çağırıyordu. Her şey önceden planlanmıştı.

Artık bizim takımla kendi aramızda çok ender buluşuyorduk. Ne yaparsın, hayat artık ne kadar maskelerimizi düşürüp, gerçek, çıplak ve iğrenç yüzlerimizi ortaya çıkarmış olsa da, yine de o buluşmalarımızda, içimizde "o eski güzel günlerden" bir ateş, yanıp sönüyordu.

Her neyse, hâlâ bir şeyler bizi birbirimize bağlıyor, küçük güven kırıntıları dostluğu besliyor, o akşam eğlenceleri de hâlâ bir anlam taşıyordu.

İşte böyle, Luis'in telefonu beni hazırlıksız, keyifsiz yakalamıştı. Artık yanılma payları da tükenmiş, kendimizi aldatışımız da bitmişti. "Buraya kadar varmamız da iyi. Nankör olmayalım."

Sefil düşünceler ve küçüklükler arasında kaybolup, hayattaki büyük sırrı çözemedik, soru da cevapsız ve acımasız kalakaldı: Nasıl yaşadın, neden öyle yaşadın, neyi yapabilecekken yapmadın, başka bir yol, başka bir anlam arıyordun, yanlış zilleri, yanlış kapıları çaldın, yanlış yollara saptın, yanlış insanları sevdin, yanlış yataklarda uyudun, yanlış evlerde yaşadın. Neden hayal ettiklerini, düşündüklerini bu kadar küçümsüyorsun? Her neyse...

Ama sana tekrar söylüyorum, Luis'in telefonu beni hazırlıksız yakalamıştı, bu yüzden buluşmamızı ertelemeye çalıştım.

— Yahu Luis başka bir gün olmaz mı?

— Hayır kuzen, bu son fırsat.

Luis'i uzun zamandır görmemiştim. Utanmazlar Grubu'ndan kimse artık ondan haber alamıyordu. Telefonla da olsa, Luis'in haberlerini bana düzenli ulaştıran Agisilaos da yoktu artık. Beni, Luis ile aramdaki görünmez bağları biliyordu.

Luis ile telefonda konuştukça, Luis yavaş yavaş kazanıyordu. İçimde bir şeyler uyanmaya başlamıştı, bir şeyler duyuluyordu... Önce bir marşa benziyordu, sonra uzaklardan gittikçe yükselen bir müziğe. Bach'ı hatırlatıyordu, galiba nefesli bir müzik aletiydi, gecenin içinde bir saksofon... Yükseliyor, yükseliyordu...

— Tamam ulan, geliyorum, dedim.

— Adi herif, sen gelene kadar meze, uzo ve ay sipariş edeceğim. Bu gece dolunay var. Hatırlıyor musun? İlk birlikte olduğun kadını, Etolikos Caddesi'nin sonunda, elektrik direğinin altında, kavak ağacının orada...

Beni müthiş bir özlem sardı!

Anılar, sesler, tren sirenleri, kömür tozu... Luis telefonda konuşmaya devam ederken, ben geçmişe dönüyordum, batıyordum!.. Aman Tanrım! Urania! "Urania, baban telefonda!" cümlesini duyar duymaz, bakkala koşmasını. Anestis Amca, Melpo Teyze. Anestis Amca ölmüş, Melpo Teyze de havagazı ile intihar etmişti.

Luis, Maritsa ile ilgili bir şeyler söyledi.

— Ulan Maritsa'yı... beni duyuyor musun? Daldın mı?

— Duyuyorum, duyuyorum.

— Şimdi Maritsa iyi ev kadını, terbiyeli hanımefendi rolünde. Yaşlandı. Gidip onu buldum. Beni görünce gözleri doldu ama artık yüzüne bakılmıyor. Lanet olsun! Patision civarında bir daire satın almış. Orada kimse onu tanımıyor. Emekli bir bayan öğretmenle, eski bir savcı ve bir yağ tüccarıyla kâğıt oynuyor. Ona yağı da-

ha ucuza veriyor. Oğlu Periklis ortadan kayboldu, bir daha geri dönmedi.

Luis'in büyüsü beni sardı. Uçmaya başlamıştım. Daha onu görmeden uçuyordum. "Ah ulan Luis, büyüksün, eşsizsin, muhteşemsin!"

— Tamam be, geleceğimi söyledim ama beni ara, seni sadece ara sıra duymak bile bana yeter.

Luis devam ediyordu:

— Yahu az kalsın karım olacak Krugas'ın Evgenia'sını hatırlıyor musun? Kısa bir süre sonra ağabeyi, telgraf direği hapisten çıkacak. Gelip beni öldürecekmiş, çünkü kız kardeşine olan borcum hâlâ devam ediyormuş. Eminim gelecektir. O zaman sen ve Agisilaos beni ispiyonladığınızda, beni evde yakalayıp, kemiklerimi kırdıklarını herhalde unutmamışsındır değil mi? Bu yüzden, düğünden kaçtım diye bana Luis adını da takmadınız mı? Hatırladın mı?

— Hatırlamaz mıyım!.. Evgenitsa'ya ne oldu biliyor musun? Seni yoruyor muyum?

— Konuş be.

— Nasıl geçindi biliyor musun? Ağabeyi hapiste, fırın satılmış, anası babası sokakta. Ne yapsın Evgenitsa? Trikupi Caddesi'ndeki büyük bir turizm şirketinin müşterileriyle yatmaya başlamış. Normal vizite yani. Modern işler. "Hilton", "Asteras", "G.B." otellerinde. Kötü bir frengi geleceğine çengel taktı. Ama Solonos Caddesi'nde bir çiçekçi açabildi. Şimdi orada çiçekçilikten geçiniyor. Git onu gör, seni tanımayacaktır. Beni de tanımadı. O ziyaretler pazarında sana getirdiğim çiçekleri oradan aldım. Evgenitsa'ya baktım o da bana baktı, buketin parasını ödedim ama ruhu bile duymadı. Tanınmaz hale geldik kuzen, saçımız başımız ağardı. Tükeniyoruz! Evgenitsa kırkına geldi ama hâlâ iyi duruyor, insan onu alır.

Konuşuyor, konuşuyordu... Sel gibiydi.

Telefonu kapattığımızda, tam ahizeyi yerine koyarken, karşımda, ayakta duran, elinde çantası, giyinmiş, gitmeye hazır İulia'yı gördüm. Gideceğini, geç kalmayacağını, eğer ben de çıkarsam telesekreteri ve alarmı çalıştırmayı unutmamamı söylemek için konuşmamın bitmesini bekliyormuş...

Benimle konuşurken, ona sanki onu ilk kez görüyormuş gibi bakıyordum. Son zamanlarda yüzü değişti, dişleri de azaldı. Neden bilmiyorum ama sanki onu tanımıyormuş gibi hissettim, sanki... Farklıydı. Daha açık saçık da giyiniyor. Tahrik etmek, kendini beğendirmek istiyor. Göğsü, sırtı, bacakları dışarıdaydı... Lazaris'in göz banyosu aklıma geldi.

İulia bana Luis hakkında tek kelime söylemedi. Ne genellikle dediği gibi, gitmememi, ne...

— Arabayı alacak mısın? diye seslendim.

— Hayır sen al, benzin de koy.

Gitti. Sonunda tek başımaydım. Ev boştu.

Barba Lambros'un meyhanesinde buluştuğumuzda olanları aşağı yukarı bu şekilde Luis'e anlattım.

— Yahu bana ne oldu be Luis? Birden sanki artık evi de tanımıyordum. Eşyalar yabancıydı, tablolar... İlk kez görüyordum. Renkleri, bende garip bir mide bulantısı yaptı. Şaka yapmıyorum. Kahverengi tavan, sarı çalışma masası, alüminyum, mor vazolar... her şey. Kanepenin üzerindeki dal desenleri başımı döndürmeye başlamıştı. Her şey İulia'nın zevkine göreydi. Tamam, hatırlıyorum, birlikte seçmiştik ama o... Avize de zevksizdi, ucuzdu. Dediğim gibi tam bir mide bulantısı. Sadece kitaplarımı tanıyabildim. "Hay aksi, bana neler oldu?" dedim. Gözlerimi açıp kapadım, bunun geçici bir

şey olup olmadığını, anlık bir kriz olup olmadığını anlamak için... Yok yahu! Geçmemekte ısrar ediyordu. Öfkeden çatlamak üzereydim.

Luis bana bakıyordu. İkimiz de çoktan zom olmuştuk. Peltek peltek konuşuyorduk. Aşağı yukarı o sırada da, son hesaplaşma hakkındaki söylevine başladı. Yani bir gün istesek de istemesek de kriz gelir.

Gece iyice bastırmıştı, bizlerse durmadan içiyorduk!.. Vedalaşma saati yaklaşıyordu. Birden:

— Eve gitmek istemiyorum, dedim.

Bunu nasıl söyleyebilmiştim? Ağzımdan kaçtı.

— Yapamam, bitti artık.

— Haydi Konstandis, kalk gidelim. Eğer biten bir şey varsa, şaka bitti.

— Sana söylüyorum, bitti. Sanki o yokmuş gibi hissediyorum. Mümkün değil, gitmem.

Israr ediyordum. Aşağılık herif bana bakıp gülümsüyordu.

— Yaşamamış gibi hissediyorum... Anlıyor musun? Yaşamadım. Her şeyden önce hayatımda hiçbir doğru dürüst kötülük yapmadım, bir kötülük yapmaya cesaret edemedim, gerçekten birine zarar veremedim. Bir kere bile. Gerçekten birilerine zarar vermiş olmayı isterdim. Kendimi daha iyi tanımış olurdum. Ona zarar versem, o da benim karabasanım olsun, canımı sıksın. Bu belki beni özgürleştirirdi.

Luis heyecanlanmıştı. Bana, sanki beni tanımıyormuş gibi bakıyordu.

— Sonunda Konstandis! Bir kere olsun dışarı çık, tasmanı ve korkularını at.

Sadece peltek konuşmuyordum. Artık ben de o da, sayıklamaya başlamıştık. Kelimelerin ağzımdan yarım yamalak çıktığını hissediyor ama duramıyordum.

— Şaka yapmıyorum, böyle hissediyorum. Kötülük seni sertleştirir, seni evrenle, kaos ile karşı karşıya getirir. Ancak o zaman belki başkalarının iyilik yapmasını ne kadar çok istediğini keşfederdin, kaosu bir düzene sokardın.

Neler söylüyordum? Hatırlamıyorum bile. Çok önemli bir şey söylemek istiyordum, ağzımdan evrendoğumsal bir şeyler çıktığını hissediyordum, ama galiba saçmalıyordum, konuya yanlış yaklaşıyordum.

"Yine yaşamadım, hedefi ıskaladım, ellerimin içinden gitti, kayıverdi, hayır hayat değil, hayatı nasıl olsa yaşadık, yaşıyoruz, gidiyor, ama diğeriyse, o telle tutulamayan, aklının bir köşesine, ruhunun derinliklerine attığın şey gidiverdi. İşin aslının orada saklı olduğunu bilmene rağmen, onu düşünmek istemezsin, alıp atarsın, arşive kaldırır, unutursun. Sen haklısın alçak herif. Sonunda unutulamıyor. Seni orada, köşede bekler ve sözünü ettiğin kriz sana kazık atar."

— Haydi Konstandis, kalk, dedi. Ayıldıktan sonra bunları tekrar düşünürsün. Şimdi eve gidiyoruz.

— Mümkün değil, eve gitmem, benim evim yok.

— Konstandis seni tekrar Tanrı yoluna koyacağını sanıyorsan yanılıyorsun. Sana akıl verip, yalvarmaya başlamam: "Gel, delilik yapma, evine dön" mümkün değil kuzen, ben böyle şeyler yapmam.

— Luis sana ne dediğimi anlıyor musun?

Ben kendi havamdaydım, "gitmem de gitmem" diye tutturmuştum.

— Bak, ben takımdaki en mutlu insanım sanma, çünkü sonunda hepiniz mutluluğun benim hobim olduğunu sanıyorsunuz. Gitmem demeye de devam etme, çünkü faka basarsın, sen böyle şeylere hazır değilsin. Edebiyatı bırak.

— Edebiyat yapmıyorum be. Ben artık bir yabancıyım. Bu iş olmadı, onun sütü bozuk.

— Her şeyi kendine isteme. Eğer öyleyse başını alıp git. Yapabilir misin? Yoksa o seni kazıklayıp, ağzının payını verir. Artık hangi taraftan olduğuna karar ver. Salak.

Yine peltek konuşmaya ve bozuk sütle ilgili bir şeyler söylemeye başladım.

Sarhoş olmama rağmen İulia ile ilişkim hakkında ayrıntı vermekten kaçındım. Utanıyordum. Son zamanlarda beni ne kadar küçümsediğini, Liakopulos'un evinde kustuğumu söylemek istiyordum. Kendimi tuttum. Sadece uzun zamandan beri İulia'nın gözüme orospu gibi göründüğünü, artık soysuz olduğunu, artık onu hiçbir şeyin durduramadığını söyledim.

Sanki ne dediğimi anlamıyormuş gibi bana bakıyordu. Sonunda bana saldırdı:

— Bırak bunları Manolopulos, bırak. Ömrün boyunca o salak korkaklığın seni oğlunla tanışmaktan bile alıkoydu... Sanki her şeyin tamam da, İulia sana dokundu. Sana iyi yapıyor. Yaptığın hatanın bedelini sadece sen değil o da ödüyor. İyi yapıyor. Aptal.

— Yeter Luis devam etme, gittim. Oğluma gittim. İnsan bir gün olgunlaşır. Bu çok zaman alır ama olgunlaşır. Gittim.

Luis taş kesildi. Bunu beklemiyordu. Yine ona ne söylediğimi anlamamış gibi bakıyordu.

Sonra konuştu:

— Konstandis, Hrisanthi ve Liakopulos ile o sefahat âlemi gecesinde sana bu konuyu bir daha açmayacağıma söz vermiştim... Salak Liakopulos. O yıllarda yakışıklıydı. Kuzen, konu insanın geç olgunlaşması değil, çoğu kez geriye de gidiyor. Sen gerçekten oğluna gittin mi?

— Gittim. Sana deminden beri ne anlatıyorum? Artık Harula benden iğrenmiyor, en azından eskiden olduğu kadar. Değişti. Belki de bana acıyor. Herhalde acıyor.

— Konstandis beni duygulandırıyorsun. Seni bir kez daha kabul ediyorum. Hayatının en büyük yanlışı olurdu. O zaman kucağında çocukla geldiğinde, sana onu getirmediğim için duyduğum vicdan azabını da hafiflettin.

— Dalıp gitmek, sakinleşmek istediğim zaman gidip onları ziyaret ediyorum. Hrisanthi de Psihiko'da kalıyor. Armatörüyle birlikte. Bana kahve, portakal suyu ikram ediyorlar. Tabii İulia hiçbir şey bilmiyor. Çocuğu "kabul ettim." Adımı almasını istiyorum. Luis, artık hiçbir şey için pişman değilim. İstersen buna bir tutku ânı da diyebilirsin, Konstandinos güzel bir anda dünyaya geldi. Herhalde her şey olması gerektiği gibi oldu. Herhalde. Bunu uzun zamandır sana söylemek istiyordum ama izini yitirmiştim.

O anda ay gökyüzünde yükseliyordu. Kıpkırmızı bir dolunay.

— Manolopulos, sana söz verdiğim her şeye sahipsin. Çeneni kapa, eskileri unut ve yukarıya, gökyüzüne bak. Dolunay eksikti, işte şimdi ona da sahipsin.

Barba Lambros'un son müşterileri bizlerdik. Sessizlik ve ayaz çökmüştü. Sanki yağmur çiseliyordu. Luis'e soracaklarım vardı. Nerelere kaybolmuştu, şimdi neredeydi, hayatında neler oluyordu?.. Ama unuttum, dalıp gittim.

İkimiz de dolunaya bakıyorduk. Hüzün dolu ve suskunduk. Geğirmeye başladım.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Hayat Artıkları

Sabaha karşı Luis beni evime genel ahlaksızlık durumunda götürünce, İulia değil bana dokunmak, bizimle ilgilenmek bile istemediğinden, nefretini yüzümüze karşı kustuktan sonra, büyük bir havayla, çarşafını, battaniyesini alıp, çalışma odasındaki kanepede uyumaya gitti. Sadece Luis'e,

— Madem bu duruma onu sen soktun, onunla sen ilgilen, deyip kapıyı hızla çarptı.

Luis beni yatağa yatırdı, ayakkabılarımı, pantolonumu çıkardı. Ceketimi Barba Lambros'un meyhanesinde unutmuştum.

Luis'i bırakmıyordum.

— Nereye gideceksin? Beni yanında götür. Gidelim. Burada kalamam... Onu gördün mü? Bir ömür boyu beni kendine benzetmek istiyordu. Kendine benzetmeye çalıştığın bir insanı nasıl sevebilirsin?

Durmadan konuşuyordum, sonunda uykuya daldım.

Rüyamda dolunayı, Agisilaos'u, İulia'yı ve Martha'yı gördüm. Martha, Pire'de, Kalergi'de, baba evimin balkonunda çıplak dans ediyordu. Dolunay onu arkadan çok fazla aydınlattığından yüzünü göremiyordum. Beyaz, tebeşir renginde bir ışık. Yanındaki upuzun abajurun bütün ışığı onun üzerine düşüyordu. Kıpkırmızı, kan gibi bir ışık. Işık her tarafını aydınlatıyordu. Balkon da bir kabareye benziyordu. Dans pisti, orkestrası (gö-

remiyordum) ve küçük masaları vardı. Müşteriler kaşkol ve beyaz şapkalar giymişti. Yüzlerini seçemiyordum. Dolunay gözümü kamaştırıyordu. Koskocamandı. Rüzgâr da vardı. Uzaktan Mahler'in *Birinci Senfoni*'si duyuluyordu. En son Liakopulos'ta dinlemiştim. Martha bu plağı çalmıştı. Biz konuşurken o Mahler'in *Birinci Senfoni*'sini dinliyordu. Tesadüf mü? Hatırlıyorum, bir zamanlar Mahler'i ne kadar sevdiğimi söylemiştim, o da şimdi Mahler dinliyordu. Özellikle de *Birinci Senfoni*'yi.

Agisilaos yuvarlak, sonsuz bir merdivenden aya doğru tırmanıyordu. Yukarıya doğru çıkıp dururken, balkonun bir köşesine doğru bakıyordu. Ben de baktım. ama Martha o köşenin önünde dans ettiği için arkasını göremiyordum. Yavaş yavaş, gölgede oturan Iulia'yı seçebildim. Bir koltuğa oturmuş, eteğini sıyırmış, bacaklarını açmış, çok adi bir duruş almıştı. Önünde pantolonu inik bir erkek vardı. Adamın yüzünü göremiyordum. Sadece sırtını ve kalçalarını görüyordum. Birden müzik korkunç derecede yükseldi. Kulaklarımı tıkamaya çalışıyor, duymamaya çalışıyordum, ama o anda, sihirli bir şekilde, garip bir kesinti oldu, hiçbir şey duyulmuyordu ve aynı anda da her şey, insanlar, eşyalar hareketsizleşti, heykele dönüştü. Hatta ay bile. Sanki donmuştu. "Şimdi benden kaçamazsın" diye düşündüm, o adamın yüzünü görmek için ayağa kalkmaya çalıştım. Boşuna. Ben de bir heykele dönüşmüştüm. Çabalıyordum, heyecanla bekliyordum ama boşuna. Ne hareket edebiliyor ne de ses çıkarabiliyordum. O anda, bütün o hareketsiz evren içindeki Martha, bazen sinemada gördüğümüz, bir sahneyi güzelleştirmek için yavaşlattıkları gibi çok ağır hareketlerle yine kımıldamaya başladı. Gidiyordu. Ona seslenmeyi, gitmemesini söylemeyi de-

nedim. Boşuna. Heykel olmaya devam ediyordum, o da gidiyordu, gidiyordu...

Üşümüş ve bitkin uyandım. Gözlerimi açmayı başardığımda yanımda bir kahvaltı tepsisi buldum. "Beni işletmeyi kes, pis orospu!"

Pazar günüydü. İşe gitmem gerekmiyordu. Üşüyordum. Ayağa kalkıp kalın bir hırka giydim. Çoraplarım hâlâ ayağımdaydı.

Kapı kapalıydı. Kapıyı azıcık araladım. Sessizlik.

— Iulia, diye seslendim.

Hiç kimse. "Onu şimdi kim dinler." Yürüdüm. Evin diğer bütün kapıları açıktı. Ev boştu. "Kim bilir nerelerde kendini düzdürüyordur. Son zamanlarda evde hiç yoktu." Rüyadan da etkilenmiştim. Rüyaya bak! Baba evim yıllar önce satılmıştı, Agisilaos uzun zaman önce aramızdan ayrılmıştı ve en fazla on beş metrekarelik bir balkon, rüyamda kocaman bir kabareye dönüşüyordu.

Hâlâ gördüğüm rüyayı düşünmeme rağmen, o dün akşamki bulantı başladı. Hiçbir şeye dokunamıyordum. Tekrar yatak odasına döndüm. Kahve fincanını elime almak istedim. Bıraktım. "Orospuluk bunlar. Hayatı boyunca böyle davrandı. Bir tek yatakta kahvaltı servisimiz eksikti sanki."

Paniklemeye başladım. Müzik seti kapalı olmasına rağmen ben hâlâ fonda, tıpkı rüyamda olduğu gibi Mahler'in *Birinci Senfoni*'sini capcanlı duyuyordum.

"Hayat böyle geçmez." Ne yapabilirim? Liakopulos'un evinde kustuğum gün, o, şunları söylemişti: "Bana bak, bir daha hakaretlerine katlanamam. O anda arkadaşlarının önünde sana bir şey demedim, ama bu son. Bütün takımın haksız olup da, bir tek senin haklı olman

mümkün değil! O zamanlar arkadaşın bizi ayırmak için, benimle evlenmemen için elinden geleni yapmıştı, herhalde bu gidişle de sonunda amacına ulaşacak. Ama şunu bil, gerçekten hiçbir zaman neden onu savunduğunu anlamadım."

Aşağılık herifin teki beni gammazlıyor. Herhalde İulia gizlice birileriyle buluşup, ondan olan biteni öğreniyor. Agisilaos'un mektubu hakkındaki onca ayrıntıyı İulia'ya kim vermişti? O zamanlar benim ve Liakopulos'un, Fatme'nin ölümünden sonra, Luis'in serbest kalması için yatırdığımız kefaletten ona kim söz etmişti? "Haberleri duydum. Duymaz mıyım? Senden gidişi var dönüşü yok altmış bin drahmi aldı." Liakopulos'un söylemiş olması mümkün değildi. Liakopulos sır saklamayı bilir. Öyleyse? Tabii Martha da söylemiş olamaz. Birbirlerini hiç aramazlardı. Harula konusunu da ispiyonlamışlardı. "Ondan çocuğun olduğunu bilmiyorum sanıyorsun değil mi? Onu hâlâ görüyor musun? Bana öyle dediler. Şunu da bilmiş ol, o piçi asla buraya getirmeye kalkma."

Ne söylediğini anlamıyormuş gibi yaptım. "Hangi Harula? Hangi çocuk?" Ödlek gibi her şeyi reddediyordum, her şeyi.

Martha hakkında bir şeyler söyledi ama ben Luis'i savunmaya çalıştım.

— Ulan Luis sana ne yaptı da ondan bu kadar nefret ediyorsun? Onu bir zamanlar gözüne kestirdin ve ona veremedin diye Luis'ten intikam mı alıyorsun? Yoksa ona verdin mi?

Orospu, bana,

— Ne yaptımsa iyi ki yaptım, dedi.

Bunu, bilerek, fitne sokmak için söylemişti. Yatağa oturdum. Dalgınlıkla tekrar fincanı aldım, ama ne yapmakta olduğumun farkına varır varmaz şimşek hızıyla

bıraktım. "Kahven de eksik olsun!" Kahvenin yarısı da komodinin üzerine döküldü.

"Onu şimdi kim dinler?" Teyzenin elişini mahvettim diye beni yer.

Birden ikinci kez, evde bir yabancı olduğumun farkına vardım. "Bu kadar korku duyuyorsam... yabancıyımdır." Bağrımda bir sıkışma hissettim. "Tanrım, sürekli suçluluk duyuyorum."

Sürekli Mahler'in *Birinci Senfoni*'si duyuluyordu.

"Delireceğim, işte bu kadar! Bu gidişle o yöne doğru gidiyorum. Var olmayan orkestraların müziğini duyuyorsam, delireceğim."

— Ulan Lazaris kadınsız nasıl yaşıyor söylesene? Ne yapıyor? Tamam mastürbasyon yapıyor ama hayatı boyunca böyle mi yaşayacak?

Bir keresinde Lazaris'in hayatını ve kariyerini örnek gösterince, bu lafı Lazaris'i küçümsemek ama özellikle de İulia'nın tepkisini görmek için söylemiştim.

— İğrençsin, demişti.

— Yine evine gidelim. Neden bizi sürekli evine davet ediyor, bizden ne istiyor?

— Sen bir daha gelme. Ama ben gideceğim. Sen Liakopulos'a gidip, güzelinin nasıl zom olduğunu seyret.

Yine ayağa kalktım. Çiçekleri sulamaya başladım. Sulanmış olsalar da suluyordum. Hıncımı her seferinde çiçeklerden alıyordum.

"Çiçekleri tekrar sulama, çürüyecekler" derdi.

"Bu kadınla nasıl yaşadım? Nasıl seviştim? Nasıl..."

Çiçekleri sularken aklımdan bir milyon tane "nasıl" geçiyordu. Bunu nasıl, şunu nasıl... Bir de son zamanlarda, ilişkileri hakkında son hesaplaşmadan sürekli ka-

çındıkça, sonunda mumyalara dönüşen bir çifti anlatan, Strindberg'ün bir oyununu izlemiştim.

Sulama kovasını fırlatıp salona girdim. Salonun ortasında ayakta, hareketsiz duruyordum, kendimi mumya gibi, bir berjere oturmuş, üzerimde kirli bir pijama, solmuş terlikler, yıkanmamış, tıraş olmamış, zayıf, neredeyse iskelet gibi, salak bakışlı, boş gözlerle sürekli aynı tabloya bakan biri gibi düşündüm ama sanki tablonun arkasından, duvarın arkasından, uzaklarda bir sürü müthiş şey görüyordum.

Korktum!

Etrafıma bakındım, duvarlara, mobilyalara, biblolara, fotoğraflara baktım ama içimde hiçbir şey uyanmadı, hiçbir anı, hiçbir duygu.

Bana sadece bulantı veriyorlardı. Aynı dünkü bulantı.

Sana ayrıntılarıyla hareketlerimi anlatmaya çalışıyorum, neler hissettiğimi anlaman, gidip gitmemek arasında bocalayışımı görmen, içinde çarpışan her şeyin ortaya çıkması, kalmak ve gitmek paniğini anlaman için.

Yüklükten büyük valizi indirdim ve endişe başladı.

Yüz kere ya herru ya merru, ben gidiyorum, diyesim geldi. Yüzünde de iki arada bir derede, kararsız kaldım.

Tıraş takımlarımı elime alıp bırakıyordum. İç çamaşırlarımı çıkarıp bırakıyordum.

Kendi kendime yüksek sesle konuşuyordum, "Ulan salak, nereye gideceksin? Nereye gideceksin?"

Telefona koşup Luis'i aradım. Onunla konuşmak istiyordum. Telefonu bir erkek açtı. Beni neredeyse cehenneme yolladı.

— Orası Retsinas'ın evi değil mi?

— Evet Retsinas'ın evi.

— Luis'in mi?

— Evet Luis'in ama bir daha Retsinas'ı ya da başka bir Retsinas'ı da arama, deyip telefonu öfkeyle kapattı.

Garip, daha dün beraberdik ama bana ne evinden, ne ayrıldığından, ne de herhangi bir kavgadan söz etmişti.

Ama bir şey yapmalıyım, birileriyle konuşmalıyım. Martha ile. Martha'yı aradım. Telefonu Liakopulos açtı. Kapattım.

Tekrar Luis'i aradım.

— Sana söylemedim mi? Ne istiyorsun? Seni cehenneme mi yollayayım?

Luis'in karısı, Litsa'yı istedim.

— Uyuyor.

Yine telefonu kapattı. "Neler oluyor? Garip bir şeyler dönüyor."

Kendimi, mumya gibi oturup düşündüğüm berjere bıraktım. Kollarımı, bacaklarımı uzattım...

Nefesim çıkmıyordu. Yatağa dönüp, günlerce, aylarca, yıllarca düşünmeden, var olmadan uyumak istiyordum.

Birden evin küçüldüğünü, eşyalarınsa büyüdüğünü hissetmeye başladım. Duvarlar daralıyor, tavan alçalıyordu. Garip şeyler oluyordu.

Paniğe kapıldım. "Tamam artık delireceğim. Bitti." "Neler oluyor?" dedim. "Acaba sonum mu geldi?"

Bu arada her şey yarıda kalmıştı. Valiz açıktı. Sağa sola tıraş takımları, gömlekler, giysiler atılmıştı.

"Eğer döndüğünde beni burada, böyle kararsız bulursa, saklanacak delik aramalıyım." Bizzat kendisi her şeyimi valize koyup, valizi dışarıya fırlatacaktır. "Seni burada kimse zorla tutmuyor" deyip, valizi merdiven boşluğuna doğru atacaktır. Asansörü de çağıracaktır.

"Ama şimdi gitmezsem, her şey biter. Bir daha nasıl cesaret ederim?"

"Böyle pazar sabahı nereye gitti? Beni bu kadar mı küçümsüyor? Bana bir not bile bırakmadı. Son zamanlarda da Efstathia Teyze ile can ciğer kuzu sarması oldular. Hep fiskos ediyorlar. Bana karşı bir komplo hazırlıyorlar."

"Gideceğim, bitti. Evet ama nereye gideceğim? Tamam, valizimi doldurup, bir-iki tane de takım elbise alırım..."

Kitaplarıma acıyordum. Bana hiçbir şeyi geri vermezdi. "Şimdi ne alırsam o kadar." Kitaplarımın içinde düşüncelerimin, fikirlerimin olduğu notlar da var. Plakları, tabloları da hiç sayma.

Ne bulsam valize tıkıyordum. Telefonun benim adıma alınmış olup olmadığını hatırlamaya çalıştım. Her şeye dayanabilirdim ama telefonsuz kalmaya hayır... "Telefonu bana vermez bu cadaloz. Üstelik iki tane hattımız olmasına rağmen bana bir tanesini bile vermez. Eğer bir tanesi adıma kayıtlı değilse."

Telefonun kime ait olduğunu anlamak için telefon faturasını aramaya koyuldum. Hatırlamıyordum. Panik içinde hiçbir şey bulamıyordum. Dolapları, çekmeceleri, her tarafı açtım, yoktu.

Bu arada "Salak herif zaman geçiyor. Ne yapıyorsun? Ya git ya da kal. Kalacaksan en azından eşyalarını gizle de ne yapmaya hazırlandığını anlamasın. Tekrar rezil olmaya gerek yok" diyordum.

Valizi saklamaya çalıştım. Durdum. Bir kere daha hiçbir şeyin bana ait olmadığının farkına vardım. Her şey onundu. Benden nafaka da ister. Davalar, mahkemeler, tanıklar...

Luis her şeyi kolay bulur. Tamam, o benim yerimde

olsa giderdi. Evine telefon açtığımda, beni cehenneme yollayacağını söyleyen kerata da kimdi?

— Kuzen, kanserden gideceksin, bilmiş ol. Ne istediğine karar ver. Böyle rahatsan tamam. Tadını çıkar. Ama sürekli bıçak sırtında yürümek olmaz.

— Öldüğünü hayal ediyorum. Ya onu birisiyle düzüşürken yakalayıp yüzüne tüküreyim, ya da ölsün.

Barba Lambros'un meyhanesinde konuştuklarımız yarım yamalak aklıma geliyordu. Meyhaneye gidip, unuttuğum ceketimi almalıydım.

"Arabayı kaparım, en azından o bana ait, benim adıma."

Araba düşüncesi bana cesaret verdi.

"Gerekirse arabayı eve de dönüştürebilirim. Bir çözüm bulana kadar arabada yaşarım."

Çok yakın bir dostumu bulup konuşmak istiyordum. Liakopulos mu? Mümkün değil. Artık ilişkimiz eskiden olduğu gibi değil, Martha'nın da bana acımasını istemiyorum. Lazaris mi? Şimdi evine gitsem, bizimkiyle onu iş başında yatakta yakalasam ne eğlenceli olurdu.

Hep ondan şüpheleniyorum. Neden? Herhalde Lazaris altta bizimki de üsttedir. Hep bu pozisyonu sever. "Kendini zorla kabul ettirmek için." Agisilaos böyle açıklıyordu.

"Agisilaos da gitti." Andoniadhis'i arasam? Onu mu? Hayır. O yine burjuvalaştığımı, aşağılık heriflerle benim de bir olduğumu söyleyip, bana saldırmak için fırsat bulacaktır... Aman Tanrım, Mahler'in *Birinci Senfoni*'si. Çok canlı duyabiliyordum, sanki plağı pikaba koymuştum.

"Haydi salak herif, şu işi bitir, abartma, zeytinyağı gibi üste çıkmaya çalışma. Tamam evsiz, karısız olacaksın ama bitir artık, bitir."

Kalkıp şimdi bir de eş aradığını düşünebiliyor musun? Hayat kadınsız geçmez. Dünya küçülür, hayal kuramazsın. Ama karın İulia ile hayal kurabiliyor musun sanki? Onunla doğru dürüst sevişilmiyor bile. O kadar nefret varken, onunla nasıl yatarsın? Onunla yatmak istediğin zaman bile sen alçalırsın, o kendini bir şey sanır ve sonra da hadi sil baştan sana kendi şartlarını koşar.

Buna rağmen son zamanlarda orospunun beni daha fazla tahrik ettiğini hatırladım. Belki de bayağılığı beni tahrik ediyordu. Onu becermek bende büyük bir şehvet uyandırıyor. Belki de o anda nefret ettiğim bir beden üzerinde kendimi hâkim hissettiğim içindir. Her neyse, aşk ne tür bir bok, bütün bunların da ne ilgisi var?

Beni iki kadın gerçekten arzulamıştı. Harula ve Martha.

Tekrar Luis'i arayacağım. Herhalde bir yanlışlık, şeytani bir tesadüf var. Şimdi neden bir ara bana yamyamlardan söz etmeye başladığını anlıyorum. Bana eviyle ilgili bir şeyler söylemeye kalktı ama konu değişti ve unutuldu. Ne söylemişti? Ha tamam, "Hayatım boyunca davranışlarımızda bir anlam bulmaya çalışıyorum, neden bu şekilde yaşıyoruz, neden insan hayvanlaşıyor, neden sefil düşüncelere, sefil duygulara sarılıyoruz, neden bu kadar sahtekârız..." demişti. Ben de bunun üzerine kötülükten söz açmıştım.

— Yahu Luis, kötülüğün ne olduğunu anlamak istiyordum. Bir şeyler oluyor ve insanlar birçok kez kötülüğü böyle soğukkanlılıkla yapıyor, içimizde bir şeyler var.

Yine Martha aklıma geldi. Telefonun çalmasıyla kendime geldim. Herhalde uzun zamandır çalıyordu da duymamıştım. Çalmasına izin verdim, sonunda sustu. Arayan İulia olsa ne diyecektim?

İşler nasıl da değişiyor. Evliliğimizin ilk yıllarında arada bir sesini yükseltirdi ama benim de sesimi yükselteceğimi anlar anlamaz hemen bana yaranmaya çalışır, bir şeylere ihtiyacım olup olmadığını, ne yemek istediğimi sorar, geri adım atardı ama artık şimdi hiçbir şekilde durmuyordu.

Hesap cüzdanları aklıma geldi. Dört tane hesap cüzdanımız vardı. Hepsi ortak hesaptı. Hesap cüzdanlarını komodinin çekmecesine koyup kilitlerdik.

Anahtarı sakladığımız yere baktım. Anahtar ortalıkta yoktu.

"Orospu, anahtarı saklamış. Demek ki gideceğimi beklediğinden anahtarı sakladı. Sen de salak herif, düşmanınla, üstelik böylesi bir düşmanla hâlâ aynı evde mi oturuyorsun?"

Yine valizimi kaptım ve elime geçirdiğim her şeyi içine tıkmaya başladım. Hatta Migadis'in bir tablosunu bile aldım. Tabloda sandalyenin üzerindeki bir çocuk resmedilmişti. Bana çocukluğumu hatırlatıyordu. Bu tabloyu seviyordum.

"Ne yani?" diye düşündüm, "üç milyonu ona mı bırakacağım? Deli miyim ben? Yarı yarıya. Kendimi toparlayana kadar bu parayla bir-iki yıl geçinirim."

Komodini ters çevirdim.

"Çekmecenin altını kıracağım." Yine telefon çaldı. Bu sefer açtım.

Dostum, işe bakar mısın? Martha'yı çıplak, üstelik dans ederken rüyamda göreyim. Hem de onu hiç çıplak da görmemiştim. Sadece göğüslerini biliyordum. Sutyen kullanmaz, eğildiği zaman da tamamen gözükür. Yoksa onu çıplak görmüş müydüm? Evet, küçükken, Argiris'in evinde.

Telefonu açarken hâlâ Martha'yı düşünüyordum.

— Alo?

Oydu, beklediğim gibi telefondaki İulia'ydı. Geç kalacakmış. Vitrinleri dolaşmış. Sonra Efstathia Teyzeye gidecekmiş. Çok hastaymış. Gece birden hastalanmış.

— Gelip sen de onu görmelisin.

Efstathia Teyze kendi evine taşınmıştı. İki arsasını satıp ev almıştı. Bunu da vasiyete eklemişti. Bizimkine vasiyet etmişti. Patision Caddesi'ndeki üç katlı apartmanı da. Kalamos'taki bir arsayı da. Teyze nalları dikse, İulia köşeyi dönecekti.

— Beni duydun mu? Ne yapıyorsun? diye bağırdı. Babam mutlaka gelmelisin, dedi. Teyze son anlarını yaşıyor. Babam, ölmeden önce vasiyetini değiştirmesinden korkuyor.

— Bunu da mı baban söyledi?

— Alay etme, çünkü çıkar gütmediğine beni inandıramazsın. Ayrıca hiç çıkar düşkünü olmadığını, her şeyi önceden hesaplamadığını düşünmüyorum... Beni orada bulacaksın, boş lafları bırak. Geç kaldım.

İçimden s...tir olup gitmesini, Teyzenin de mirasını düşündüysem bunun hata olduğunu söyledim, çünkü Teyze her şeyi ona bırakacaktı, bana değil.

Ama tek kelime etmedim. Sadece neden çekmecenin anahtarını aldığını sordum.

— Yok sana bırakacaktım, yine para alıp, o sefer yaptığın gibi arkadaşının kefalet borcunu ödeyesin diye, öyle mi?

Yine aynı nakarat. Sonunda hangi aşağılık herifin bunu gammazladığını öğrenmek istiyordum.

Ben düşünürken o devam ediyordu:

— Duydun mu? Arkadaşının yeni başarılarını duydun mu? Sana dün söylemedi mi? Sakladı mı? Sorup öğrensene...

Devam etmesine izin vermedim. Telefonu kapattım. Buna rağmen çekmecenin altını söktüm.

Nakit yüz bin drahmi buldum. Martha aklıma geldi. Dünyadaki en güzel göğüslere sahipti. Bugün bile. Her şey üst üste geldi. Parayı saymam, göğüsleri, *Birinci Senfoni*, Luis.

"Sahi, piç herif yine neler karıştırdı acaba? Bu orospu sorup öğrenmemi söyledi."

"İyi ki çekmecenin altını söktüm." Kalın bronz bir havan tokmağıyla sökmüştüm. Tokmağı salonda süs diye bulunduruyorduk. "İyi yaptım!" "Artık geriye dönmek yok. Olayları zorluyorum."

İki hesap cüzdanını ve elli bin drahmi aldım. Tam yarısını. Saydım.

Fotoğraf albümünden sadece sevdiğim fotoğrafları çıkardım. Martha ile olan bir fotoğrafı da aldım. Fotoğrafta ben, Luis ve Martha vardı. Martha mayoluydu. Agisilaos da vardı. Ön tarafa oturmuştu. Bizler ayaktaydık. Paraskevas'taki Votsalakia sahilindeydik. Martha'nın göğüs uçları belirgindi. Martha'nın kokusu burnuma gelmeye başladı.

Pikaba koşup Mahler'in *Birinci Senfoni*'sini koydum. Şimdi Mahler'in *Birinci Senfonu*'sini canlı dinlemek istiyordum. Martha'nın göğüslerinden biri neredeyse dışarı taşmıştı. Meme başı pembe, koyu renkli, yuvarlaktı. Mastürbasyon yapmaya başladım. Bunu senden niye saklayayım? Iulia'nın geç kalacağını bilmem, özgürlüğümün tadını çıkarmamı sağlıyordu.

Boşaldığım zaman, ayakta, salonun ortasında, tam Martha'nın fotoğrafının üzerindeydim, elimde kuşum vardı, fonda Mahler'in *Birinci Senfoni*'si çalıyordu, kendimi ilk kez, özgür ve kuvvetli hissettim.

Etrafıma bakınıyor, kendimi mutlu hissediyordum.

Etraf zaferle sonuçlanan bir vandal akınından sonraki haline benziyordu. Açılmış dolaplar, sağa sola fırlatılmış giysiler, açık çekmeceler, indirilmiş tablolar.

Arabanın anahtarları aklıma geldi. "Eğer anahtarları aldıysa faka bastım." Anahtarları da bulamadım. "Demek ki almış." Balkona koşup, arabanın aşağıda olup olmadığına baktım. "Ha s...tir! Yok. Almış." Ama en azından araba benim adıma. "Almadıysa yedek anahtarı alırım, başka bir gün gelir arabayı alırım." Çok şükür yedek anahtarlar yerindeydi, kremlerini koyduğu küçük vazonun içindeydi. Anahtarı aldım.

Artık burada kalmam mümkün değil. Çekmeceyi söktüğümü görse ne diyeceğim? Her şeyi anlar, o zaman da hayatım işkenceye döner.

"Ama zaman kaybediyorum. Ne yapayım? Gideyim, gideyim, zaman kaybetmeden."

Koşup yazılarımı almaya gittim, şu anda sana anlattığım her şeyi zaman zaman oturup yazardım. Az kalsın yazılarımı unutacaktım. Bunu da sevmezdi. Yazmamı. Bizim takıma da bunu açıklamıştı, herhalde Lazaris'e, "Saatler boyu yazıyor. Neler yazıyor?" demiştir.

Puşt herif Lazaris çok kuşkulu işler çeviriyor. Beni işletiyorlardı. Gerçi Agisilaos'un mektubunun okunmasından sonra benden korkmaya başlamışlardı, çünkü ben de bir sürü kirli çamaşırlarını ortaya dökebilirdim.

Annemi arayayım. "Gerekirse ilk zamanlarda onunla birlikte kalırım." Bunu nasıl düşünmemiştim? Ama hayır. Sağduyumun sesi: "Evinde kalıp, çılgınlıklardan vazgeç. Kadıncağız sana ne yaptı? Onu unut! Gittiğimi en son o öğrenecek."

Birden, kendimi anlatabileceğim, kalbimi açabileceğim tek bir dostumun olmadığını fark ettim.

Dhrakopulos'u aradım. Bunu pek tartmadım. Ara-

dım. Oradaydı. Luis'ten nefret etmesine rağmen, beni bir şekilde kabul ediyor, bana saygı duyuyordu.

— Ne dedin? Gidiyor musun? Delirdin mi? Bir ömür boyu ona katlandın, şimdi de teyzesi ölüp, siz köşeyi dönecekken... Onu s...tir edip, otur oturduğun yerde. Buna karar vermek için çok geç kaldın Manolopulos. Daha önce tamam, gidebilirdin ama şimdi? Yakında koltuk değnekleriyle yürüyeceksin.

Ayaklarımdaki garip lacivert renkli kabarmalardan söz etmiştim. Bunu hatırladı:

— Gidip muayene ol, atardamarlardan mı yoksa damarlardan mı kaynaklanıyor bak.

— Anam da aynı şeyleri, kalmamı söylerdi.

— Ulan ben, Tatiana ile çocuk konusunda öyle bir kazık yememe rağmen ağzımı açmadım da, sen şimdi kalkıp...

— Neden? Sen bizimkinin yapmadığına yemin edebilir misin?

— Emin misin? Değilsin. Demek ki yapıyor olsa da yapmıyormuş sayılır.

— Vay vay, öyle mi?

— Öyle tabii. Bense nereden kanıtlayayım... Bunu yalanlayabilecek ya da beni aydınlatabilecek, eninde sonunda bana kanıtlarını sunabilecek Agisilaos da yaşamıyor artık. Sıkıysa onunla öteki dünyada buluş. Demek oluyor ki, otur oturduğun yerde ve bunları da bırak...

— Hoşça kal, deyip telefonu kapattım.

Birden pencereden, karşı apartmandaki Bay Andonis'i gördüm. Gri pijamalarıyla balkonunda gidip geliyordu. Çok ender selamlaşırdık. Sakin bir adamdı. Teknik dersler hocası, emekli ve yalnızdı.

Zaman zaman duruyor, denize bakıp devam ediyordu. Tabii, hava kirliliği, sis ve duman içinde denizi sa-

dece hayal edebiliyordu, göremiyordu. "Ne yapıyor? Delirdi mi?" İkide bir elini, şapkanın siperliği gibi kullanıp, sanki güneş gözlerini kamaştırıyormuş gibi bakıyordu. Ne güneşi?

Kurşuni, kapkaranlık gökyüzü, yağmur yağdırmaya hazırlanıyordu. Kim bilir aynı hareketleri kaç saatten beri yapıyordu.

"Ah be Agisilaos, mektubunda yazdığın gibi dostunun, Tanrının sağına, Luis'in yanma oturması zor."

Saatlerdir konuşuyordum ama hâlâ buradaydım. Sanki Agisilaos'un bana cesaret veren sesini duyuyordum: "Ulan salak, ne korkuyorsun? İşin var. Üstelik kadrolusun. Ne korkuyorsun? Toz ol. Ne olur sanki? Yoksa bu evde öleceksin. Ben öldüm de pişman olmadım. Sen niye pişman olasın?"

Telefon çalıyordu. "Yine oysa küfür edeceğim. Artık beni rahat bıraksın." Hayır İulia değildi. İnanılmaz. Telefondaki Martha'ydı! Tesadüfe bak! Olacak şey değil, Martha!

— Merhaba!

Konuşmaya böyle başladı.

— Martha?

Martha'nın telefon etmesini hiç beklemiyordum. Mahler'in *Birinci Senfoni*'si de o anda en yüksek yerindeydi. Afalladım. Martha beni evden çok ender, ancak İulia'nın evde olmadığını bildiği zamanlarda arardı. Bütün bu yıllar boyunca beni en fazla bir-iki kez aramıştı. Şeytanın işine bak. Bugün arıyor. Zaten bugün pek çok garip şey oluyor.

Tekrar aklıma Martha'nın kokusu, rüyamdaki dansı, göğüsleri geldi.

— İnanmayacaksın ama iki dakika önce fotoğrafına bakıyordum. Paraskevas'ta, Votsalakia Sahili'nde Luis'le hep beraber olduğumuz fotoğraf. Luis bu fotoğrafa porno derdi, hatırlıyor musun?

— O fotoğraftan bende de vardı ama arkadaşın Liakopulos yırttı. Agisilaos'un mektubundan sonra seninle ve Agisilaos ile olan bütün fotoğraflarımı yırttı.

— Martha!..

Ona söylemek istediğim o kadar çok şey vardı ama sadece salak gibi adını tekrarlıyordum.

Tesadüfe bak!.. Tam ben onu aramayı düşünürken o beni aradı.

Karşı apartmandaki Bay Andonis, balkonunda amaçsız ve anlamsızca volta atmaya devam ediyordu.

Zaten neden hayatın bir anlamı olsun ki? Anlama ne gerek var? Hiçbir anlamı yok. Olur da hayata bir anlam verirsen, doğallığı öldürüp anlam içinde hapsolursun. Bir anlam aramaktan, anlamdan konuşanları duymaktan bıktım. Ha s...tir!

Şu adam (Andonis Efendi) şimdi mest oluyor. Balkondan dalış yapıp atlaması ne kadar kolay. Hiç kuşkun olmasın, o da hayatının bir anlama sahip olmasını isterdi, olmadığı için de, işte nereye vardığına bak. Atlasam mı atlamasam mı diye düşünüyor. Zaten atlamasa da atlamış gibi olacak. Ama ben onu engellemeyeceğim. Onu engellemem yanlış. Böyle bir karar alacak noktaya varıp, tam fırlayacağın anda birilerinin seni durdurması nasıl bir şeydir bilir misin?

— Mahler'in *Birinci Senfoni*'sini mi dinliyorsun?

— En iyisi hiç sorma. *Birinci Senfoni*'yi dinleyip karşı balkondaki bir beyi izliyorum. Uzun süredir balkonda gidip geliyor. Galiba dalış yapmaya hazırlanıyor.

— Onu engellemeye kalkma.

— Hayır engellemeyeceğim. Bunu düşünüyordum. Neredesin? Evde değil misin?

— Neden?

— Bir sesler geliyor. Televizyon mu açık?.. Ah Martha, sana gördüğüm rüyayı anlatmalıydım, seni düşünüyordum.

— Ben de.

Sesi her zaman tatlıydı!

— Ah, Martha! diye yineledim.

— Bak... O fotoğrafı sakla. Görmek istiyorum. Bana fotoğrafı yollasana.

Neler söylüyordu? Nereye yollayacaktım?

— Ne seyrediyorsun? Savaş filmi mi? Uçak sesleri duyuyorum. Hayır. Galiba gemi düdüğüydü.

— İyi değilim Manolopulos. O kadar iyi değilim.

— Martha, bilsen...

— Biliyorum, neden bilmeyeyim? Senin bilip de benim bilmediğim ne var?

— Neyin var?

— İyi değilim. Yetmez mi?

— Gitmek ister misin?

— Belki. Nereden aklına geldi? Nereye gideyim?

— Nereye gideceksin, doğru.

Nefesi kelimelerden daha fazla şey anlatıyordu. Ağırdı. Zor nefes alıyordu.

— Atlamaya hazır, görüyorum. Eğiliyor.

— Bırak. Onun yerinde ben de olsam beni bırakmanı isterdim.

— Martha!

Yine adına takmıştım. Başka tek kelime edemiyordum. Ona ne söyleyebilirdim? Hayatımız geçmiş, ona söylemem gerekeni söylememiştim.

Martha artık kırk küsur yaşındaydı. Yüzünde siyah

lekeler vardı. Ama hâlâ çekiciydi. Onu mutlaka içki mahvetmişti. Kamburlaşmaya başlamıştı, kolları biraz sarkmaya, kasları gevşemeye yüz tutmuştu ama göğüsleri hâlâ aynıydı. Dik, yuvarlak, koyu renkli.

Herhalde Liakopulos "pornoyu" kıskançlıktan yırtmıştı. Mutlaka. Salak herif tam bir tutucu olmuştu.

Gözlerindeki gölgeler de büyümüştü. Martha'nın gözlerinde hep gölgeler vardı. Artık eskiden olduğu gibi sallanarak da yürümüyor. Nerede o eski mağrur, gururlu yürüyüşü! Mükemmel bir uyumu vardı. Sallanan ama gururlu.

Liakopulos'u kıskanıyordum. "Manolopulos, hayatını çöpe atma." Martha konusunda Luis bana bunu söylerdi. Luis'i dinlemedim. Harula için de aynı şeyi söylemişti. "Hayatını çöpe atma." Bana bunu "Dorothi" barında, Pire'de söylemişti.

— Yalnız mısın? diye sordum.

— Yalnızım. Neden?

— Martha seni görmeyi isterdim.

Dilim dolaşıyor, kelimeleri, fiilleri yanlış kullanıyordum.

— Manolopulos, beni göreceksin de ne olacak?

— Doğru, ne olacak?

Uzun bir sessizlik oldu, sonra ona geçirmekte olduğum büyük krizden, önümde açık duran valizden, gidip gitmemeye karar veremediğimden söz ettim.

— Martha beni duyuyor musun? Martha!.. Seni aradım ama kocan açınca kapattım.

Karşıdaki adam volta atmaya devam ediyordu.

— Biliyor musun, kendimle bahse girdim, karşıdaki adam böyle devam ederse gideceğim, burada kalamam, evden sonsuza dek gideceğim. Martha? Martha?

Telefonu kapatmıştı. Artık duymuyordu. Balkona çıktım. Adamın tam karşısında durdum. Ona baktım. Biraz duraksadı. Birkaç saniyeliğine bakıştık. Sonra yine volta atmaya başladı.

İçeri girdim. Sürme cam kapıyı çektim. Yağmur çiselemeye başlamıştı.

"Belki de, polisi ya da bir yakınını aramam gerekir" diye düşündüm. Ahizeyi kaldırdım. Martha'yı aradım. Neredeyse dalgınlıkla onu aramıştım. Neden telefonu kapattığını sormak istiyordum. Telefon çalıyordu. Kimse açmıyordu. Çaldırdım.

"Neden kapattı? Belki de ağlamak üzereydi." Sesi çok hüzünlüydü! Herhalde dayanamayıp kapatmıştı. Telefon hâlâ çalıyordu. Tam kapatacakken Liakopulos telefonu açtı. Bir an şaşırdım. Ahizeyi kapatacaktım ama kapatmaya fırsat bulamadan ağzımdan "Evet" çıktı.

Sesimi tanıdı. Martha'yı istedim.

— Manolopulos sen delirdin mi? İulia sana söylemedi mi?

— Hayır, ne söylemesi gerekiyordu? İulia burada değil. Ben uyuyordum, şimdi uyandım.

— Ben burada diken üstünde oturup, dört gözle beni aramanı beklerken, sen de kalkmış bana bilmiyormuş numarası mı yapıyorsun şimdi? Bırak bu puştlukları Manolopulos! Hayatın boyunca ikili oynadın. Çıkmak üzereydim, sana geliyordum, beni kapıda yakaladın.

"Neler söylüyor? Anlamıyorum."

İyi ki bir dakika önce Martha ile konuştuğumu söylemek gafını yapmadım. Böyle gaflar yaparım. Bazen dalgınlıktan, bazen saflıktan, bazen salaklıktan yaparım.

— Beni duyuyor musun? diye bağırıyordu.

— Duyuyorum, söyle.

— Anlamadın mı? Martha evden kaçtı. Neler söy-

lüyorum? Dün gitmiş. Peki İulia söylemedi mi? Çıldırdı mı?

Orospu! Biliyordu ama bana söylemedi. Bilerek yaptı. Korku dağları bekler. İulia, uzun zamandan beri Martha ile benim, birbirimizden hoşlandığımızı keşfetmişti, bu yüzden onunla kaçarım diye düşünüyordu. Bana bunu söylemeyi unutmuş olması mümkün değil.

Hayatımda ilk kez Liakopulos'u bu kadar deliye dönmüş görüyordum. Görüyordum değil, duyuyordum.

— Peki nasıl olup da işe gitmez?

— Ne işi Manolopulos? Saf rolünü mü oynuyorsun? Martha'nın ne halde olduğunu görmüyor muydun? Haftalardır işe gelmiyor. Evden tek başına çıktığında, zil zurna sarhoş dönüyor. Bazen polisler, bazen de orada bulunanlar ya da komşular eve getiriyor. Bunları size söylemiyordum ama Martha'yı bazen bir limanda, bazen havaalanlarında denize ve gökyüzüne bakarken buluyorlar. Bıktım artık. Yemin ederim, artık gitsin de bu iş bitsin istiyorum. Ama hayır Manolopulos, bana kül yutturamazsın. Sen bir şeyler biliyorsun ama kaz rolüne yatıyorsun. Martha her zaman sana güvenirdi. Senden hoşlanıyordu ama... Agisilaos da yazmıştı. Mektubunda yazmadı mı? Sarhoş olduğunda ve kavga ettiğimizde bunu kaç kez kabul ettiğini biliyor musun? "Evet ondan hoşlanıyorum." Bu cümleyi bana kaç kez söylediğini biliyor musun?

O anda, telefonda gerçekleri çok daha kolay itiraf edebildiğimizin farkına vardım. Yüz yüze olduğun zaman, kapılar kapanır, emniyet önlemleri alınır, çekingen davranırsın, ama telefonda konuşursun, kendini rahat bırakırsın.

Sonunda, onun varlığı bizi korkutur. O ne kadar sa-

na yaklaşırsa sen o kadar ondan korkar, ondan kaçınır, geri adım atarsın.

Son zamanlarda bana ne oldu da biriyle konuşurken dalıp gidiyor, aklım başka yerlere uçuyor, yolculuğa çıkıyor? Liakopulos hâlâ konuşuyordu, sadece son cümlesini anladım.

— Konuşsana. Ne yapıyorsun? Sana soruyorum. Dün akşam Luis'le mi yoksa Martha'yla mı beraberdin? Sen bilirsin.

— Luis'le.

— Sabaha kadar Luis'le miydin? Manolopulos bir şeyler gizliyorsun. Eğer Martha ile beraber olduysan tamam, söyle de gidip onu aramakla rezil olmayayım. Bunu anlarım, iyi yaptın. Zom olsa da Martha bambaşka bir insan, onu istiyorum ama eğer... Tabii beni hiç sevmedi biliyorum, daha çok rahata kavuşmak istiyordu. Bir yerlerden kaçmak istiyordu.

"Şu işe bak. İnsan telefonda neler itiraf ediyor. Eminim karşımda bütün bunlardan tek kelime etmezdi" diye düşündüm.

— Ama gerçekten bir fikrin yoksa... Bir delilik yapmasından korkuyorum, sana bu yüzden bir şey bilip bilmediğini soruyorum.

Karşı balkondaki adamın dalış yapabileceğini söylediğimde Martha'nın söyledikleri aklıma geldi. "Onun yerinde ben de olsam beni bırakmanı isterdim."

— Söylesene, bir şey biliyor musun, diye bağırdı Liakopulos.

Yine dalmıştım.

— Hayır, nereden bileyim?

Kendimi tuttum. Ona, Martha'nın beni aradığını açıklamadım. Martha'nın arabayı alıp almadığını sordum.

— Ben sana iki saattir ne anlatıyorum? Arabayı aldı. Kendi arabasını! Sana bunu anlatmaya çalışıyorum, eğer zom olmuşsa kaza yapmasından korkuyorum, bu boktan yollar çok çamurlu.

Bütün söylediklerinden hiçbir şeyi dinlememiştim.

— Her neyse, bir şey öğrenirsen beni ara.

Martha ile kavga edip etmediklerini, nasıl olup da gittiğini sordum.

— Tamam, zaten hep kavga ediyoruz... Biraz da diş göstermesem her gün yollarda olacaktı. Ama gece hep burada olurdu. Her şeye de kusur buluyor. Bana, bizim takıma, senin karına. Lazaris ve Moshos'u bir daha eve davet etmemeliymişim. "Yahu Martha, dünyadan elimizi eteğimizi çekecek değiliz ya." Luis'ten de özür dilemeliymişim. "Özür dileyecek değiliz be Martha. Bana önce borcu olan kefalet parasını versin de sonra bakarız..." O zaman çıngar çıkıyor. Bazen tokat da atıyorum. Yahu Manolopulos, ben ondan kuşsütünü bile eksik etmiyorum, oysa o... Alt tarafı Lazaris her şeye sahip. Sen benden iyi biliyorsun. Adamı dışlamak kolay değil. Sıkıysa İulia'ya Lazaris'i dışlamasını söyle. Söylemeye bile cesaret edemezsin.

"Sen benden iyi biliyorsun" diyerek kalbimi kırmıştı. Yani aynı nedenlerden, ben Lazaris ile dostmuşum demek istemişti.

— Evet? Konuşacak mısın? Bir şey biliyor musun?

— Hayır, bir şey bilmiyorum.

— Peki. Martha'dan haber alırsan beni ara, deyip telefonu aniden kapattı.

Ahizeyi kapatırken balkon kapısının üzerinde hareketsiz bir gölge gördüm. Donakaldım. "Şimdi yandık" diye düşündüm. "Her şey bitti." Yavaşça o yöne doğru

döndüm. İulia! Başka kim olabilirdi? Sadece onun ve teyzesinin anahtarı var.

Zorlukla yutkunuyordu. Ağzı kurumuştu.

Ona baktım. Ben de yutkundum. "Tabii ki salak ipin ucunu kaçırdın işte... Yine her zaman olduğu gibi her şeyi yarım bıraktın. Allah belamı versin!" diye içimden küfür ediyordum. "Neden balkondan sen atlamıyorsun?"

Ne kadar süreden beri orada olup beni dinlediğini bile bilmiyordum. Hiçbir şey söylemedi. Tabii her şeyi görmüş olmalıydı: Dağınıklığı, valizi...

Gidip pikabı kapattı. Her şey susuverdi. *Birinci Senfoni* de gitti. Sadece yağmurun sesi duyuluyordu. Yağmur şiddetlenmişti. Ben aynı yerde, ayakta, kımıldamadan duruyordum. Bana sadece,

— Teyze öldü. Sana telefon ettim, sana ihtiyacım var, koş demek istiyordum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Telefonda aralıksız konuşuyordun... Ben de geldim, dedi.

— Ben mi konuşuyordum? Sadece şimdi Liakopulos ile konuştum.

— Ha evet, sana Martha'dan söz etmeyi unuttum.

Başka hiçbir şey söylemedi. Soğukkanlılıkla "yıkıntıları" toplamaya başladı. Her şeyi, hiç konuşmadan yerine yerleştiriyordu.

Onu izliyordum.

Komodini ters çevirip tekrar yerine yerleştirdi. Çekmecenin dibine kalın bir karton koyup deliği kapattı. Fotoğraf albümünü alıp kapattı. Daha sonra hangi fotoğrafların eksik olduğunu keşfedecektir. Migadis tablosunu yerine yerleştirdi. Biraz yan koydu. Düzelttim. Yazılarımı alıp naylon bir poşete koymak için eğildi.

— Dokunma onlara. Öyle bırak, dedim öfkeyle.

Bıraktı.

Orospu, evin haliyle ilgili tek kelime söylemedi. İfadesiz ve soğukkanlıydı. Ama onu iyi tanıyorum. Her şeyi biriktirecek, pijamalarımı, terliklerimi giyip televizyon seyrederken ya da yemek yiyeceğimiz zaman bana her şeyi toptan söyleyecektir. Bütün saldırılarını o âna saklıyor. Sinirler geçtikten, etraf sakinleştikten sonraya. Sen bitkin, dalgın ve savunmasız olduğun anda sana saldırır.

— Giyin. Gri takım elbiseni giy, Teyzenin evine gidelim. Sana önce yemek için bir şeyler hazırlamamı ister misin?

— Yemek yemeyeceğim.

Tabii gri takım elbisemi giymedim. Kahverengi olanı giydim. Kahve pantolon, üzerine spor, krem renkli yün bir mont.

Bana krem rengiyle ilgili bir şeyler söylemeye başladı, durum uygun değilmiş.

— Teyzenin kızmasından mı korkuyorsun? Beni görüp de vasiyetini değiştiremez, çünkü öldü.

Cevap vermedi. Sadece yatak odasına doğru giderken bana arabayı ne yaptığımı sordu. Sabahleyin hiçbir yerde bulamamış.

— Arabayı mı?

O zaman her şeyi hatırladım. Arabayı Barba Lambros'un meyhanesinde bırakmıştım. Zil zurna sarhoş olduğumdan, Luis araba kullanmama izin vermemişti. Ceplerimde arabanın anahtarını aradım.

— Anahtarı arama. Ben aldım ama arabayı bulamadım.

Başka bir şey söylemedi. Yatak odasına giyinmeye gitti. Siyahlarını giyecekti. Her şeyi önceden düşünmüştü. Duruma uygun çok şık siyah bir tayyör hazırlamıştı.

"Birileri ebediyete kavuşacaktır. Ya babam ya da tey-

ze" diye düşünmüştür. Teyzenin ikinci giden olacağına karar vermişti.

Berjere oturup (mumya gibi olacağım zaman oturacağım koltuk), onu beklemeye başladım.

Karşı apartmandaki Bay Andonis volta atmaya devam ediyordu. Bir süre sonra bir ambulansın sesi duyuldu. Gittikçe yaklaşıyordu, sonunda durdu. Herhalde Bay Andonis'in apartmanı önünde durmuştu. Ambulansın sireni deli gibi çalmaya devam ediyordu.

Yine Martha aklıma geldi. Sesi, nefesi, telefondaki hüznü.

"O sonunda cesaret edebildi. Gitti. Allah belamı versin. Kurtuldu, gitti. Gitti mi yoksa?.." Bunun üzerine nerede olabileceğini düşündüm. Nereye gitmiş olabileceği üzerine varsayımlar yürütmeye başladım.

Bir anda içimi bir korku sardı. "Onun yerinde ben de olsam beni bırakmanı isterdim" cümlesini hatırladım. Korktum! İster misin kalkıp... Hayır, mümkün değil. Martha asla intihar etmezdi.

Aklıma çılgınca bir fikir geldi.

— Nerede olduğunu biliyorum, diye neredeyse yüksek sesle bağırdım. Biliyorum. O da yerini bildiğimi biliyor. Bana bu yüzden fotoğrafı yollamamı söyledi. Pire'deki sefil bir otelde. Yüzde yüz oraya gitti. Gece orada uyumuştur. Agisilaos'un intihar ettiği yerde. Agisilaos'u orada bulmuşlardı. Hatırlarsan, Martha daha genç bir öğrenciyken onu Argiris'in evinden kaçırdığımızda, Agisilaos onu önce bu otele götürmüştü. Daha sonra da Martha'yı evine götürmüştü. Bu otele ben, Luis ve Agisilaos, ilk günlerde Martha'yı gizlemek için, Argiris onu bulup almasın diye götürmüştük. Hatırlıyorum, ucuz bir otel arıyorduk. Oteli benden ve Luis'ten başka kimse bilmiyor.

Agisilaos'un intihar ettiğinde herkes cesedinin bir otelde bulunduğunu duymuştu, ama eminim kimse ne otelin adını ne de yerini hatırlıyordur.

Diğeri hâlâ içeride giyiniyordu. Arabanın yedek anahtarları cebimdeydi. Yatak odasının kapısı, oturduğum berjerden sekiz metre uzaklıktaydı.

"Zamanın yok, buradan toz ol salak. Teyze seni görmese de olur, nasıl olsa onu bir daha görmeyeceksin. Toz ol. Şimdi. Hesap vermeden. Sonra ister döner, ister dönmezsin. Hesap vermeden. İşine geliyorsa. Salak herif, birazcık kendine saygı duy. Hesap cüzdanları da cebinde, ne korkuyorsun?"

Gittim. Kapanırken ses çıkarmasın diye kapıyı açık bırakıp çıktım.

Ancak apartman kapısını açarken, bizim dairenin şiddetle kapanan kapısının sesini duydum. Ne kadar büyük bir sinirle kapattığını düşünebiliyor musun?

Balkona çıkıp bana "Geri dön, zırdeli, geri dön!" diye bağırmasını bekliyordum. Başka sefer kavga ettiğimizde bunu yapmıştı. Ama çıkmadı. Hiçbir şey duymadım. Bay Andonis ambulansa binmeyi reddediyordu. Karşı koyuyordu!

Köşeyi dönerken bakışlarını bana doğrulttuğunu gördüm. Ambulansın sireni deli gibi çalmaya devam ediyordu.

ON ALTINCI BÖLÜM

Umutsuzluğun Yolculuğu

"... Bilmiş ol, insan her şeyi hesaplar. Tahmin edemeyeceğin kadar çıkarcıdır. Sadece parayı kastetmiyorum. Tamam her şeyin içinde o da var. Sanki içine, tabii kendi ölçülerine ya da kişiliğinin ölçülerine göre milyonlarca bölüme ayırdığın görünmez bir mezura koymuşsundur, o günden sonra da, mezuran olmadan tek adım atmazsın. Ölçüp, hesaplayıp, eyleme geçersin. İnsanları ve eşyaları paramparça eder, onları çok kolay yönlendirir, hatta onlar cellatlarının kim olduğunu anlamadan, onları idama bile götürüp, idam edersin. Beyefendi sorumluluk taşımayan egemenlerdendir. Hiçbir zaman kurbanın ona neden şu ya da bu şekilde davrandığını öğrenemeyecek. Örneğin bilmem hangi bayan niye ona söz vermene rağmen telefon etmediğini, onu sevmemene rağmen neden onunla evlendiğini ya da onu sevmene rağmen neden onunla evlenmediğini asla öğrenemeyecek. Onların tümü senin içinde, kafalarını kesene kadar ne alçakça dolaplar döndüğünü nereden bilsin? Dışarıdan her şey dingin, insancıl, medeni gibi görünür ama bu arada bıçak kemiğe dayanmıştır. Çok büyük bir kesinlikle (mikroskop kesinliğiyle) çözümler, tartar ve ona göre eyleme geçeriz. Birkaç saniyelik bir süre içinde aynı kişi ya da aynı şey için, bazen lehine bazen de aleyhine olan sonsuz miktarda, binlerce çeşit, binlerce farklı karar alırsın. Tabii bu kararlara başka bir şeyden

değil, yapılan yanlışlardan varırsın. Yanlış, iğrenç, gülünç, insanlık dışı ya da tam tersi kararlar, ama bu giderek daha ender olur. Tabii her seferinde de bu kararları kendi hesaplarına göre alırsın. Bazen düşüncelerimizi engellemeye çalışırız. Düşüncelerimizin ne kadar tüyler ürpertici, ne kadar pis ve adi olduğunu görürüz. 'Şu adam ölse de ev bize kalsa,' der ama bu düşüncemizi tekrar gözden geçiririz. 'Evet ama ölürse emekli maaşını kaybederiz' deyip hemen başka bir karar alırız 'Ölmesin' deriz. Sonra bu düşüncelerimizden korkarız ama artık çok geçtir, o düşünce ete kemiğe bürünmüştür, geri alınamaz. Tabii düşüncemizin açığa çıkmaması, kişisel arşivimizde, gizli bölmelerimizde, dokunulamazlar arasında kalması bizi kurtarır, biraz da rahatlatır. Sana tekrar söylüyorum: Sonsuza dek doğallığı, özgünlüğü yok ettik. Samimiyet kalmadı. İnce hesaplar her şeyi rezil etti. Tamam başka türlü olmaz, biliyorum. Meşhur kendini koruma içgüdüsü seni önlem almaya zorlar. Ama Tanrı aşkına, bizler o içgüdünün saflığını bozduk, çarpıttık, aldattık."

Likavitos ile Skufa caddelerinin kesiştiği kavşakta, yağmur içinde Martha'ya gitmek için bir taksi bulmaya çalışırken bütün bunları düşünüyordum.

Gördüğün gibi kapalı kapılar ardından kendimizi çok rahat eleştirebiliyoruz. Agisilaos hayatta olsa bana "Aşağılık Manolopulos, edebiyatı kesip sahneyi bitir. Zaten sahneyi sona bırakıp, uygun bir anda bizi kazıklamaya çalışıyorsun. Ama yeter, kafamızı şişirdin, bitir artık. Hep Martha'yı istemiştin, hep Martha seni istemişti ama her seferinde son anda bir şey olmuyordu. Bu puştlukları biliriz. Hikâyemiz ilginçlik kazansın diye engel üstüne engel koyarız ama, salak herif, bunu abart-

ma, çünkü burada sadece masal değil hayatın da söz konusu. Ayrıca bulunamayacak gizli bölmeler olduğuna da inanma. Tıpkı denizin sahile getirdiği cesetler gibi, her şey bir gün su yüzüne çıkar. Bu yüzden bırak bunları. Sen istediğin kadar saklansan da Martha seni iyi tanıyordu. Luis sana bunu söylerdi. Söylemez miydi? Sonunda bir gün hikâye Martha'nın yatağında bitecekti. O halde ne diye geciktiriyorsun? İşler de çok kolay, çok romantik bir şekilde gelişti. Benim Martha'yı götürdüğüm otelde, kendim olamadığım yerde, kaçınılmaz gerçekleşecektir. Manolopulos, Luis'in sözünü dinle. Luis çizgi roman kahramanıdır, oradan çıkmıştır. Her şeyi öngördü. Ben de pişman olmadım değil. Pişman oldum salak. Ben de dramatik takılmaya çalıştım, güya ölümümle onu etkileyecektim, güya.... Ama bunu iyi hesaplamadım. Bu arada ölmüş olacağımdan, duygulanmasının ne kadar boş olacağını unutmuştum. Gördün mü? Faka bastım. İyi hesaplayamadım. Ama ölümümün ne yaptığını da gördün mü? İşe yaradı. Marthamız'ı gördün mü? Ne kadar perişan, değil mi? Yollara düştü. Şimdi hem Agisilaos'u hem de çizgi romanları keşfetti. Ama buna dayanamadı. Sadece bu melodramdan pişmanım. Aynı otelde, aynı odada. Ne diye böyle yaptım? Ama işe yaradı. Gör bak, oraya gitmiştir, onu orada bulacaksın. Odayı hatırlıyor musun? On iki numaralı oda. Ortak tuvaletlerin karşısında. Sen önce çıkıp odayı görmüştün. 'Banyosu yok ama manzarası var, deniz görüyor' demiştin. Devam et bakalım. Hayatında bir kere olsun bir bahane bulmaya çalışma, bu ana önceden hazırlanma, bu anı mahvetme. Cetvel ve hesapları bir kenara atıp, kaderine doğru git. Aptal! Sana yolu ben açtım. Ne bekliyorsun? Ömrün boyunca istediğin şeyin zevkini çıkaracaksın. Fena mı?"

Nerelere vardığıma bakar mısın? Agisilaos ile konuşmaya başlamıştım. Yağmur altında taksi beklerken, sırılsıklam olmuş, Agisilaos ile yani bir ölüyle konuşuyordum. İşe bak. Doğal bir şekilde karşılıklı konuşuyorduk. Agisilaos'un sözleri ağzımdan neredeyse bağıra bağıra çıkıyordu.

Bu arada hiçbir taksi durmuyordu. Yağmur da sicim gibi yağıyordu. Retsinas'ın bodrumunu su bastığında kovalarla su boşalttığımızı hatırlıyorum. Bir şey de göremiyordum. Gözlüklerimi sürekli siliyordum ama sürekli buğulanıyordu.

Taksiler geçiyordu ama taksinin içinde müşteri var mı yok mu seçemiyordum. Duran bir taksi beni almayı reddetti.

— Olmaz arkadaşım, bu yağmurda Pire'ye mi gideceğim?

Aklıma neler geliyordu böyle? Taksi beklerken aklım bir konudan diğerine atlıyordu. Herhalde iyi değilim. Şimdi Harula'yı, çocuğu Konstandinos'u düşünüyorum.

— Taksi! Taksi!

Namussuz herif, boş olmasına rağmen durmayıp gitti.

Sahi, oğlu, oğlumuz, Konstandinos kaç yaşına basmıştır? O büyük yalnızlıklarımı, Martha'nın da ortadan kaybolduğu sırada gidip Harula'yı bulduğumu ve onu geçici bir çözüm olarak gördüğümü hatırladım. Beni gördüğünde benden iğrenmişti. Sen küçük hesapları orada görecektin. "Dorothi" barına varana kadar tekrar tekrar tehlikeleri, başımın belaya girip girmeyeceğini düşünüyordum. Bir yandan vücudu beni cezbediyor, onu hayal ediyordum, bir yandan da hangi bedeli verebile-

ceğimi ve bu işin nasıl daha az acı vereceğini düşünüyordum. "Ah salak çıfıt, hesap yapmaya devam et bakalım, kârın ne olacak!" Bara varmadan biraz önce kaçmayı düşündüm. İçeri girsem mi girmesem mi? İçeri girsem acaba... Küçük hesaplar, rezilliğin sayacı. Bana iyi yaptı. Neredeyse ağzıma sıçmıştı.

Taksi bulmam mümkün değil. Kimse durmuyordu.

— Oğlum Vuliagmeni'ye gidiyorum. Var mısın?

— Hayır, Pire'ye gidiyorum.

— Hayır oğlum, Pire'ye başkası gitsin.

Sırılsıklam olmuştum. Her seferinde sığındığım gazete bayisinin tentesinin altından yola fırladığımda her tarafım sırılsıklam oluyordu... Tam umutsuzluğa kapılmışken adımı duydum. "Gel Manolopulos." Bir araba durdu. Ses tanıdıktı. "İçeri gir. Seni dosdoğru Pire'ye götüreceğim. Ben de oraya gidiyorum. Atla. Mikines Oteli'ne! Oraya gitmiyor musun? On iki numaralı oda."

Hangi serseri nereye gittiğimi biliyordu? O anda dünyada nereye gideceğimi bilen bir insanın var olması mümkün değildi. Panikledim. Arabanın açık penceresine doğru eğilince az kalsın kalp krizi geçirecektim. Kimi gördüm? Kendime gelmek için başımı iki yana salladım. Az kalsın gözlüklerim yere düşüyordu. Gözlüklerimi havada yakaladım. Agisilaos'u gördüm. Bizzat onu. Evet. Gülümsüyordu, yüzü kıpkırmızıydı.

Genellikle ölülerle karşılaştığımızda onlar sapsarıdır, donuk, hareketsiz gözleri vardır. Aklımı oynatacaktım. Dediğim gibi, karşımda Agisilaos'un kendisi duruyordu.

Şimdi bana bulunduğum hal nedeniyle "hayal gücündü, ona benzeyen biriydi, bir rüyaydı..." diyebilirsin. Olabilir, herhalde öyledir ama yemin ederim o anda Agisilaos'u gördüm.

Klakson seslerinden yer yerinden oynuyordu. Ambulanslar, kamyonlar, taksiler...

Ona böyle donakalmış, afallamış, korku içinde bakarken, "Gelsene, ne yapıyorsun, içeri girecek misin? Benim, aptallaştın mı?" diyordu.

Ben ona bakmaya devam ettim. "Aaa, seninle uğraşamam" deyip, motoru çalıştırdı ve yıldırım hızıyla gitti.

Kısa bir süre sonra, biraz kendime geldiğimde bir arkadaşımı görmüş olabileceğimi, Pire'den söz ettiğini sandığımı, belki de onun ona benzer başka bir kelime söylediğini düşündüm. Belki.

Ama kendime gelmem için çok zaman geçti... "Hayır, herhalde iyi değilim. Bana ne oldu? Aklım niye duruyor? Sonunda çıldıracağım. Yemin ederim bin kere küçük burjuva olmayı tercih ederim. Eğer sıçramaya hazır değilsen, en iyisi geri adım at, terliklerine, küçük işine, İulia'na geri dön... Salak, sınırları aşmak senin neyine? Ufkun ötesi senin neyine? Sonunda feleğini şaşırıp delireceksin. Görmüyor musun? Sen uzun zamandan beri buna hazır olan biri değilsin. Sende o yürek yok. O halde otur oturduğun yerde, geri dön salak. Ne yapmak istiyorsun?"

Martha'nın alaycı gülümseyişi aklıma geldi. İulia iyi diyordu:

— Giderek kötüleşiyorsun. Sosyal değilsin, ilerleyen herkesten nefret ediyorsun ama sen en kötülerisin.

"En kötüleriyim. Yalan mı? Yani Lazaris niye benden daha kötü olsun?"

Panikledim. O kadar sefil düşünceleri aklımdan uzaklaştırmaya çalıştım ama bu düşünceler yağmur gibi giderek şiddetleniyor, nehre dönüşüyordu.

"Su koyveriyorsun. Bu nereye kadar sürer? Salak, her taraftan batıyorsun. Seninki elinden kaçıyor. Lazaris onu düzmeye hazır. Etrafında dolanıyor. Şimdiden eşek kadar parası var."

Ucuz karşılaştırmalar yapıp ikisinden birini seçmeye kadar vardım. Martha mı İulia mı?

İulia'nın bacaklarını Martha'nınkilerle karşılaştırmaya başladım. İulia'nın mükemmel butları vardı. Butları beni çekiyordu. Biraz şişmanladığından, artık bildiğimiz, sevimsiz çiroz olmaktan çıkmıştı. Martha ise yaprak sapı gibi kırılgan, saydamdı. İulia tam bir orospuya dönüşmüştü. Bu dönüşüm beni korkutmaya başlamıştı.

Önümde duran taksi beni bütün düşüncelerimden sıyırdı.

Ama taksi de beni başka bir serüvene sürükledi. Taksiye biner binmez afalladım. Taksicinin başına gelenler inanılmazdı. Pire'ye varana kadar bana hayat hikâyesini anlattı.

— İşte böyle beyefendi!

Bir yandan arabayı deli gibi kullanıyor, bir yandan,

— Tam anlattığım gibi beyefendi, diyordu.

Aleksandhra'yı sevmesine rağmen, Thalia ile evlenmesini anlatıyordu. Kafamı şişiriyordu. Thalia da Thalia... Of be ne bela. Ben aklımı kendi dertlerime vermek isterken, adam hiç durmadan bir şeyler anlatıyordu.

— Ne dediniz? Duymadım, anlamadım.

Baştan anlattı:

— Evet arkadaşım, Aleksandhra'yı bırakıp, anamdan emdiğim sütü burnumdan getirsin diye Thalia ile evlendim. Ben sadece bu kadarını söylüyorum. Sevdiğim, hayalim, Aleksandhra'yı almayıp, o baş belasını aldım. Evet. Adına bir evi bir de taksi ruhsatı vardı. Bu iki

şey için kendimi sattım. Bu işten ne anladım? Güya Thalia hanımefendiydi, büyük bir aileden geliyordu, önemli, aile kurulacak bir kadındı. Diğeri, Aleksandhra ise, insanı biraz korkutuyordu, meteliksizdi ama, altın gibi bir kalbi vardı beyefendi... Ama ne yaparsın? Bir arkadaşım onunla evlendi. Anestis. Ama Anestis ona yakışmıyordu. Sadece ben ona yakışıyordum. Sonuç mu? Aleksandhra psikiyatri kliniğinde, benimse Thalia ile aram buz gibi. Ama evim de var, taksi ruhsatım da var.

"Vay başıma gelenler! Bu adam neler anlatıyor? Ben ondan çok daha kötü durumdayım, o kalkmış bana masal anlatıyor. Beni çıldırtacak. Ben boğuluyorum, oysa o..."

— Beyefendi, devamını da anlatayım mı?

O hâlâ kendi havasındaydı.

— Devamını da dinle. Soğukkanlı göründüğüme bakma. Ben delirmek üzereyim. Elli beş yaşındayım beyefendi, altmışa doğru gidiyorum. Sevgi ve şefkat arıyordum, şimdiyse delirmeme ramak kaldı. Deliliğin eşiğindeyim. Her şeyi kaybettim. Her şeyi.

"Bu taksiden sağ çıkabilirsek çok şanslıyız." Yağmurdan camlar da buğulanmıştı. Görmüyor, duymuyor, adam gibi araba kullanmıyordu.

— Korkmayın, dikkat ediyorum, deyip duruyordu. Neredeyim, nereye gidiyorum, ne olacak beyefendi? Çünkü ev hâlâ ona ait, ben de beynimi havaya uçurayım mı uçurmayayım mı! Neden mi? Çünkü tam bir saat önce Singru Caddesi'nden geçerken yine yolcu almaya çıktım, bir de ne göreyim? Hayır, lütfen bana ne gördüğümü söyleyin. Hatta size tam hangi noktada gördüğümü de söyleyeceğim. Bekleyin... İşte burada, tedavi kliniğinde. Görüyor musunuz? Şu sarı bina. Ne gördüm biliyor musunuz? Ne gördüğümü söyleyin. Tha-

lia'yı gördüm beyefendi. Dhendhrinos'un Fiat'ı içindeydi. Evet. Duyduğun gibi. Dhendhrinos arkadaşım. Ben, Anestis ve Dhendhrinos kankayızdır. Gezilere, tavernalara gideriz. Tabii küçük bir serseri, her duruma uygun adamın tekidir Dhendhrinos ama çocukluk arkadaşımdır. Evet. Dhendhrinos'un Fiat marka arabası içinde Thalia'yı gördüm. Duydunuz mu? Kolu da, Thalia'nın omzu üzerinden, aşağı doğru, memesinin üstündeydi. Memesini okşuyordu. Bunu anlayabiliyor musun? Ben kocası bunu görüp, bağıramıyor, feryat edemiyor, bir şey yapamıyordum. Evet. O noktaya vardık. Aleksandhra'yı, hayalimi bırakıp, baş belasını aldım, nereye vardığımız ortada...

Aralıksız konuşuyordu. Birden uzun zamandan beri bu adamın kendi hayatını değil, benim hayatımı anlattığının farkına vardım. Gözlerimi ovuşturup uyanmaya çalışıyordum. Mutlaka uykudaydım. Onun hikâyesinde sadece isimler farklıydı. İulia yerine karısı Thalia vardı. Benim hayalim olan Martha yerine onun isteyip de almadığı kız, Aleksandhra vardı.

Aklımı oynatacaktım. Lazaris'in de Fiat arabası vardı, o da çocukluk arkadaşımdı, o da serseriydi. Tesadüflere bak. Dediğim gibi, tam benim hayat hikâyem. Devamını dinle:

— Ve beyefendiciğim, sabahleyin ben işe çıkarken o saatte bana diş doktoruna gideceğini söylemişti. Onlara yaklaşmaya çalıştım, en azından beni görmelerini istiyordum, çünkü karım akşam her şeyi reddedebilir, üstelik deli olduğumu da söyleyebilirdi, biliyorum: "Ne saçmalıklar anlatıyorsun, nerede beni gördün? Sen hayal görmüşsün." Deli olduğumu söylerdi. Ama aşağılık bir kamyoncu yolumu kesti, pat diye önüme çıkıverdi, hiçbir şey göremiyordum. Herife yalvardım ama hay-

van gibi güldü. Onları gözden kaybettim. Harokopu Caddesi'ne saptım, arabadan indim, evi aradım, kimsecikler yoktu. Diş doktorunu arayıp, Thalia'nın gelip gelmediğini sordum. "Hayır Bay Andoniu, yarın gelecek" dedi. Bayan Thalia'nın beni bal gibi faka bastırıp, beni boynuzladığı sonucuna vardım. Dediğim gibi, aramız buz gibi. Ne bekliyordum ki? Ne yapsaydı? Suç onda değil. Salak herif, önce sen kendini sattın. Ne istiyordun? Beni boynuzlamakla iyi etti, oh olsun. Pazarlık istemiyor muydum? Tabii o zamanlar Aleksandhra'ya bir tekme atmak, çıkarını düşünerek, Thalia'yı almak çok basit, çok kolay görünüyordu. Hayat canımı sıkmıyordu. Hep "Boş versene" diyordum. Buna rağmen beyefendi, bir gün bütün bunların hesabını verirsin. Üstelik hesap pahalıya da patlar. Kanınla ödersin!

Tabii ki taksici bir yerlere bindirdi. Araba paramparça oldu ama yaralanmadık.

Bana sadece,

— Siz gidin beyefendi, gidin, dedi.

Peltek peltek konuşuyordu. Para da istemiyordu. Sürekli kendi kendine konuşup ağlıyordu.

— Siz gidin beyefendi, diye tekrarladı.

Arabasının parçaları arasına oturmuş ağlıyordu. Kesinlikle para almak istemiyordu. Notaras Caddesi'nde, Mobil'in önünden bir Rover çıkarken çarpışmıştı. "Mikines Oteli" çok yakında, Bubulinas Sokağı'ndaydı. Yürüyerek gidecektim.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Böyle... Böyle... Böyle...

Yürüyecek halde değildim. Çarpışma ve taksicinin hikâyeleri beni bitkin düşürmüştü.

Artık yağmur yağmıyordu. Nem, çamur ve soğuk vardı. Mobil garajında çalışan kadın bana yardım etmek istedi.

— Sapsarısınız. Oturmak ister misiniz?

— Hayır, hayır.

— Yaralı mısınız?

— Hayır.

Notaras Caddesi'nden Bubulinas Sokağı'na doğru yürüdüm. Uzun zaman sonra, tekrar aynı yerlere gelip, kitabımda anlatabilmek için etrafı hatırlamaya çalışırken tekrar o kadınla karşılaştım.

Beni hatırladı.

— Siz kaza geçirmemiş miydiniz?

Bana kahve ve susamlı bisküvi ikram etti. Adı Olga'ydı.

Yüzler! Şefkatli, sıcak, tatlı yüzler! Birkaç dakikalığına, birkaç saniyeliğine onlara rastlar, sonra da giderler ve bir daha onları görmezsin. Ama kaybolmazlar. İçinde yolculuk ederler!.. Onlar da hayatının bir parçası, hayatının bir başka hikâyesi olabilirlerdi.

Luis her zaman söylerdi: "Hikâyeler, eylemler, kuzen önemlidir. Bunları hatırlayıp çocuklarına, arkadaşlarına anlatırsın." "Ama Luis, hikâyeler bittiği zaman da

hüzünlenirsin, için boş kalır. Belleğini doldurdukça için boş kalır. Buna inanıyorum." "Belki ama, bu başka türlü bir boşluktur. Bilemiyorum. Sessizlik gibi. Sessizlik de hiç tam değildir. Öyle değil mi?"

Haklıydı. Sessizlik hiç tam değildir.

Notaras Caddesi'nden Merarhias Caddesi'ne çıktım. Ama zor yürüyordum, bacaklarım tutmuyordu, hâlâ titriyordu.

Bir binanın mermer basamaklarına, çamur ve ayak izlerinin üzerine biraz kendime gelmek için oturdum. "Harika, tanıdık birileri beni bu halde görse rezil olacağım" diye düşündüm.

Aşağılık herif Lazaris'in beni görebileceği düşüncesiyle telaşlandım. "Artık herhalde bundan daha fazla rezil olamazdım."

Yakınlarda bir yerlerde Andoniadhis'in çalıştığı aklıma geldi. Montumun yakasını yüzümü gizlemek, tanınmamak için kaldırdım. Mermerdeki nem, pantolonuma, iç çamaşırlarıma, tenime işlemişti. Üşüyordum. O anda bir sinemanın basamaklarına oturmuş olduğumu fark ettim. Dalgın dalgın fotoğraflara baktım. Hep çıplak kadın fotoğrafı vardı. Porno yıldızları geçidi.

Yine Martha'nın kokusunu duymaya başladım.

Ayağa kalktım. Sola saparsam Miaulis Sahili'nden "Mikines Oteli"ne varacaktım. Bir zamanlar balkonlarında orospuların güneşlendiği iki katlı sahte neoklasik binaların hâlâ var olup olmadığına bakmak için, Siridhonos Sokağı'ndan, eski adıyla Yahni Sokağı'ndan geçmeyi seçtim. Luis'in beni isim günümde armağan olarak Tasula'ya götürdüğü, iki katlı, ahşap merdivenli, renkli camlı, kapıda ihtiyar bir kadının beklediği ev de herhalde buralarda bir yerdeydi. İhtiyar kadının sobanın

üzerinde ellerini ovuşturarak ısıtmaya çalıştığını hatırlıyorum, başını kaldırıp bana bakmıştı.

Birden Martha'nın "Mikines Oteli"ne gitmemiş olabileceğini düşündüm. Neden ille de "Mikines"e gitmiş olsun? Belki de şu anda, Avustralya'ya, oradaki teyzesine doğru gitmektedir. Arada sırada bu teyzesinden söz ederdi. Martha uzaklara, çok uzaklara gitmek istiyordu.

— Manolopulos, gitmek istiyorum, gitmek.

En uzak yerse Avustralya'ydı. Avustralya hayallerin bile ulaşamadığı ülkeye benziyordu.

— Hayallerin bile ulaşamadığı yere gitmek istiyorum. O yeri hayal etmemiş olayım. Orada hem derini, hem hücrelerini, hem de düşüncelerini değiştirirsin. Avustralya'ya gitmek istiyorum. Orada bir teyzem var. Beni kabul ederse...

İlk kez Martha ile ciddi konuşuyorduk. Bu sohbetimizi unutmuştum. Nasıl olur da unuturum? Bir keresinde Martha'nın ağzından laf alıp, Agisilaos'un mektubunda başka nelerin yazılı olduğunu öğrenmek için gittiğimde, onu balkonda bulmuştum. Bana söylemedi. Iulia ve Lazaris hakkında mektupta bir şeyler olup olmadığı düşüncesi içimi kemiriyordu. Bana söylemedi. Bu fikir nereden kafama takılmıştı? Bilmiyorum. Neden bu fikrin kafamdan çıkmadığını da bilmiyorum. Sanki bu cevaptan hayatımın anlamını çıkaracağım.

— Bunu düşünme Manolopulos.

Neyi düşündüğümü anlamıştı.

— Ama sen de Martha, Agisilaos'un ölümünden sonra değiştin. Sanki bir şeyler arıyorsun? Ne arıyorsun?

O parlak, insanın içine işleyen gözleriyle bana baktı. Devam ettim:

— Neden içiyorsun, neden burada değilsin?

Gözleri, Fatme'nin gözleri gibi değildi. Fatme'yi hatırlıyor musun? Ne saydam, ne masum, ne de berraktı. Kurnazdı. Ama iyi anlamda kurnaz. Gözleri her zaman bir sır saklar, sana hiçbir zaman açıklamayacakları bir düşünceyi de barındırırlardı. Bunu gözlerinde görebiliyordun.

Martha hep, kendi dünyasından bir parçayı kendisine saklardı. Sana hiçbir zaman içeri girmen için bütün kapılarını açmazdı.

— Manolopulos, eğer bunu kastediyorsan, Agisilaos'tan ayrıldığım için pişman değilim. Hayır. Liakopulos ile evlenmekten de pişman değilim. Alt tarafı sonradan farkına vardığın hatalar, hata sayılmaz. Şimdi ne olacak? Tımarhaneye düşmek istemiyorum, size bu mutluluğu yaşatmam, ama eğer olaylara tepki vermezsem...

— Her şeyden önce içkiyi kes. Karar alman için aklın berrak olmalı.

Bunun üzerine bana o beklenmedik sözü söyledi:

— Ya sen? Sen ne yapıyorsun?

Yahni Sokağı'na gitmiştim. "Demek Avustralya. Sence gitmiş olabilir mi? Ben de boşuna onu arıyorum." Bu yüzden mi telefonda uçak motoru sesine benzer bir ses duymuştum? Havaalanı mıydı? Ama vapur düdüğü bir şey de duyuluyordu. Hayır, hayır, orası herhalde bir limandı.

Birden uzun süreden beri Luis ile bir zamanlar yürüdüğümüz sokaklarda olduğumu fark ettim.

Yavaş yavaş içimde, o günleri, o anıları, onunla birlikte geneleve gitmem için baskı yaptığı zamanları canlandırmaya çalıştım. Boşuna! Artık eskiden olduğu gibi, buraları benim için büyüleyici de değildi. Birçok neoklasik bina yıkılıp, yerini sevimsiz apartmanlara bırak-

mıştı. Yeni binaların bütün bu ucuzluğu, sefilliği içinde sadece, gururla, görkemli, eşsiz Yanulatos binası yükseliyordu. Sefil, çirkin, pis binalar. Arada bir, eski, şanlı binaların terk edilmiş yıkıntılarını da görebiliyordun. Bana, benim eski şanlı günlerimi hatırlatıyorlardı.

"Şikago Oteli" karşımda eskiyip solmuş bir hayalet gibi duruyordu. Önce bu otelde Martha için oda bakmıştık. "Yer yok" demişti otel sahibi.

Otel bugün artık kapalı, karanlık ve mutsuz. Önü çöplük olmuş, kapısı zincir ve kilitlerle kapatılmış. Pas, pislik ve hüzün.

Artık "Mikines Oteli"ne varmıştım. Hiçbir şey değişmemişti. Aynı renkler, aynı kapı, aynı boyası dökülmüş pencereler, hatta girişte, yukarıda aynı örümcekler bile vardı.

Birden, girişin önünde heyecanlanmaya başladım. Geri adım attım. "Hayır salak, çekinme, devam et. Eğer Martha içerideyse onu bulursun, değilse bulmazsın."

Tekrar girişe, basamaklara baktım. Mermer, aşınmış, simsiyah basamaklar. Sefil bir ampul etrafı birazcık aydınlatıyordu. Dış duvara yaslandım.

"Bu boktan mantığından bıktım Manolopulos, yeter artık."

"Yahu Luis."

"Hayır Manolopulos, sen çekilmez bir adamsın. Mantığın yüzünden Harula ile birlikte değilsin, mantığın yüzünden bir ömür boyu Martha'dan kaçtın, mantığın yüzünden Iulia'yı aldın, mantığın yüzünden Fatme'yi kaybettik. Salla gitsin be!"

"İçeri girersem her şey olabilir. Bunu göze alabilir miyim? Sen ikide bir mantık deyip duruyorsun ama, Mart-

ha'ya herhangi bir şey olursa, bu durumdayken ya ona bir şey olursa? Sence bu mümkün değil mi? Resepsiyon konuşacaktır, Martha'yı şu adam ziyaret etti, diyecektir. Ona fotoğraflar göstereceklerdir, beni tanıyacaktır. O zaman feleğin şaşar mı şaşmaz mı?"

"Manolopulos, hayatta her zaman risk vardır. Bırak bir keresinde de işler bir sonuca varsın. Bir tek kez. O halde neden mantığıyla her şeyin onun aleyhine geliştiğini gören Oidipus, Laios'un katilini bulmaya çalışsın?"

Aklımdan, Martha'nın Avustralya'ya gitmiş olmasr düşüncesi geçti, böylece sorumluluk üzerimden kalkardı, çünkü başkaları benim adıma karar vermiş olurdu. "Kimi aldatmaya çalışıyorsun? Düşüncelerinden pislik ve kötü kokular çıkıyor. Böyle düşündüğün zaman ne kadar rezil olduğunu anlayabiliyor musun? Herhalde biraz daha zorlasan, kendini zor durumdan kurtarmak için Martha'nın ölümünü düşünmeye başlayacaksın. Ama hangi zor durumdan kurtulmak istiyorsun, salak? Senin derdin başka. Senin derdin bir ömür boyu gözünü kırpmadan öldürdüğün Martha'nın hâlâ, bugün bile, senin mutluluğun, hayatının şiiri olup olamayacağı. Sorun bu, senin cehennemine nasıl geri döneceğin değil, Aptal!"

Elimden geldiğince sessiz ilerledim. Otelcinin beni görmesini istemiyordum. Telefonda konuştuğunu duyuyordum.

"Peki Martha'yı buldum diyelim. Ona ne diyeceğim? Ne önereceğim? Liakopulos'a, evine dönmesini mi? Bunu mu istiyorum? Ne istiyorum?"

"Şimdi salak, şimdi geç, sırtı sana dönükken, seni görmesin. Hemen on iki numaralı odaya git. Buraya geldiyse oradadır."

O anda emin oldum. Martha gitmemişti. Burada,

"Mikines Oteli"ndeydi. Artık emindim. Martha bu basamaklardan geçmişti. Yüzde yüz geçmişti. Kokusu bana ulaşıyordu, kokusunu duyabiliyordum.

"Buraya geldi, emin ol."

Şaka yapmıyorum. Kokusu merdivene yayılmış, etrafımı sarıyordu.

"Şimdi ilerle." İlerledim. Basamakları çabucak çıktım. On iki numaralı kapıya ulaşmıştım, otelci hâlâ telefonda konuşuyordu. Ruhu bile duymadı. Yan tarafta ortak tuvaletlerin kapısı yarı açıktı. Biraz ötedeki bir odadan gelen kadın kahkahaları beni kendime getirdi. "Oyalanma. Eğer oda hizmetçilerinden birine rastlarsan ayvayı yersin. Kimi istemiştiniz vs. faslına başlar."

On iki numaralı odanın kapısını yavaşça, korkuyla çaldım... Sessizlik. Tekrar, biraz daha kuvvetli çaldım. Yine sessizlik. İntihar etmiş olabileceğini bile düşündüm. "İster misin..." Panikledim. Son zamanlarda hep bunu ima ediyordu.

"Beni dalış yaparken görürsen, beni engelleme" dememiş miydi?

Sonra neden ille de on iki numarada olması gerektiğini düşündüm. Belki on iki numaralı odayı istemiş, ama on iki dolu olduğundan, ona on beş ya da yirmi numaralı odayı vermişlerdi. Yirmi numaralı odada olamaz mıydı? Bu düşünceyle biraz sakinleştim.

Tekrar kapıyı çaldım. Birden Martha'nın içeride olduğuna emin oldum. Kokusu kapıdaki bütün yarıklardan çıkıyordu. "Tamam içerde." Kulağımı kapıya dayadım. Sessizlik. "Ama hiçbir sessizlik tam sessizlik değildir!"

... Ah ulan Luis, yine seni hatırladım. Seni günde yüz kez hatırlıyorum!

Kapı kolunu tuttum. Biraz çevirdim. Kapı içeriden

kilitliydi, açılmıyordu. "Bu kuvvetli parfüm kokusu beni aldatmış olabilir miydi? O kadar aldanmış olabilir miydim."

Tekrar denedim. Yok. Kapı kilitliydi. O anda sesini duydum:

— En iyisi buradan git Manolopulos, evine geri dön.

— Martha!

— Kendi bokuna dön Manolopulos. Geç kaldın. Birimiz bunun bedelini ödesin. İkimizin ödemesine gerek yok. Git.

— Martha beni dinle.

Alt kattaki otelci duymasın diye de bağırmak istemiyordum.

— Martha nasılsın? İyi misin?

— Eğer bunu merak ediyorsan, iyiyim.

— Haydi kapıyı aç. Artık ısrar etmen işe yaramaz, anlamsız.

— Manolopulos, artık her şey için çok geç. Gerçekten. Her şey için. Boşuna yorulma.

— Martha lütfen.

— Israr edersen pişman olursun. Bu tür hikâyeler sana göre değil. Boş ver.

Mutlaka kapının arkasında, ayakta durup konuşuyordu. Onu ayakta, altüst olmuş, sapsarı, saçları taranmamış, ağlamış, zil zurna sarhoş olmuş olarak hayal ediyordum. Ama son zamanlarda içtiği zaman olduğu gibi peltek konuşmuyordu.

— Martha ne olduysa oldu, lütfen. Sonra bana telefon açtığına göre...

— Sana gelmeni söylemek için aramadım. Sadece seni aramak istiyordum. O kadar. Sesini duymak istiyordum. Beni bu boktan kuşkular sardığında...

— Lütfen.

— Belki de seni aradığım için pişmanım, belki hataydı, özür dilerim.

— Lütfen Martha, bunlara değmez.

— Senden özür diledim, yetmez mi?

— Hayır Martha, yetmez.

Sessizlik. Yan odadan aynı kadının kahkahaları duyulmaya devam ediyordu. Birden içeriden kapı kilidinin açıldığını duydum.

Hemen içeri girmedim. Birkaç saniyeliğine elim kapı kolunun üzerinde hareketsiz durdu. Kapıyı açar açmaz, hayatımda yeni bir sayfanın başlayacağını biliyordum. Hani İsa'dan önce, İsa'dan sonra deriz ya. İşte öyle.

O anda kapıyı açarak, başka bir yüzyılın eşiğinden geçeceğimi hissediyordum.

Kapıyı açtım. İçeri girer girmez gözlük camlarım buğulandı. Hiçbir şey göremiyordum. Kapının açılmasıyla gözlük camlarıma odadaki bütün sıcaklık yansımıştı. Gözlüklerimi çıkarıp, montumun astarıyla sildim.

Buğulanan camlar denizi görmemizi engelliyordu. Küçük bir masa, iki hasır sandalye, ahşap bir dolap, lavabo, yatak (demir, oldukça geniş ama iki kişilik değil), odadaki bütün eşyalardı.

Yatağın önünde ayakkabıları vardı. Uzun topuklu, parlak, kadın ayakkabıları. Martha hiç alçak topuklu ayakkabı ile yürümezdi. Sadece yüksek topuklu ayakkabı giyerdi. Belki de bu yüzden mağrur, sallanarak, kışkırtıcı bir biçimde yürürdü.

İçeri girdiğimde, Martha yataktaydı, üzerini gri bir battaniyeyle örtmüş, sırtını dönmüş, duvara bakıyordu. Tekrar yatağa girmeye fırsat bulmuştu.

Komodinin üzerinde bir konyak şişesi ve yarısı boş bir bardak vardı.

Ne yapacağımı bilemiyordum. Yatağın başucuna otur-

dum. Bana yer açmak için yatağın içine doğru kaydı. Üşüyordum. Yarısı boş bardağı alıp içtim. İçim ısındı. Saçları kızıla boyalıydı ve kısa kesilmişti, erkek saçı gibi.

Uzun zamandır saçlarını böyle kestiriyor, böyle tarıyordu. Liakopulos bunu da hiç affetmemişti.

Sandalyenin sırtındaki elbisesini, çoraplarını, sutyenini gördüm.

Omuzları battaniyenin dışındaydı. Bembeyaz, çıplak omuzları. Omuzlarına dokunmak istiyordum. Ona bakıyordum. Bana yer açmak için içeriye doğru çekildiği için, battaniye üzerine yapışmış, bütün vücut hatlarını ortaya çıkarıyordu.

Sanki yatağın içindeki görünmeyen bazı güçler vücudunu geriyordu. Vücudu upuzun, sonsuz görünüyordu.

Yine şişeye baktım. Neredeyse tamamen doluydu. "Demek ki içmemiş" diye düşündüm.

— Hayır, eğer bundan korkuyorsan, sarhoş değilim. Tek bir damla içmeden gittim. Burada da içmedim.

Ne düşündüğümü anlamasından utandım. "Ha s...tir!"

— Ben çıkarken hava yaz gibiydi. Yanıma hiçbir şey almadım. Palto bile. Üşüdüm.

Omuzlarına dokunmak istiyordum.

— Söylesene, Liakopulos'a seni aradığımı ispiyonladın mı?

Son zamanlarda kullandığı dil, kelimeler, Liakopulos'u çok rahatsız ediyordu. Kendini kötü hissetmeye başlamıştı. Martha'yı resmi resepsiyonlarda yanına almaktan kaçınıyordu. Halbuki tam tersine, Martha'nın kullandığı kelimeler beni giderek daha çok etkiliyordu, onların çekiciliklerine kapılıyordum. "Salak, ispiyonlamak, bok, orospuluk, bırak puştluğu..." Artık nerede olursa olsun, bunlar her gün kullandığı kelimelerdi.

"Martha lütfen, insan böyle konuşmaz, bir genelevde değil, bir evde yaşıyorsun" derdi Liakopulos.

Martha bunlara kulak asmıyordu. Aynı hatta daha kötü biçimde devam ediyordu.

— Cevap vermedin Manolopulos, beni ispiyonladın mı diye sordum?

Dalıp gitmiştim.

— Hayır seni kimseye ispiyonlamadım ama seni deli gibi arıyor. Her tarafta. Polise, arkadaşlara, bana sordu.

Saçlarına bakıyordum.

— Neden saçlarını böyle kestiriyorsun?

— Onun yüzünden. Saçımı böyle kısa sevmiyor. Bu yüzden.

Sonra ona taksiciden, karısıyla olan hikâyesinden, çarpışmadan, yürüyemediğimden söz ettim...

— Yaralandın mı?

— Hayır.

Omuzlarına dokunmak istiyordum.

— Buraya gelecek cesareti nereden buldun?

— Bilmiyorum, birden, İulia giyinirken aklıma geldi.

Martha'ya karşı dürüst olmak istiyordum. Ondan hiçbir şey gizlemek istemiyordum. Olduğum gibi olmak istiyordum. Bunu ona söyledim.

— Düşüncelerim ne kadar ucuz ve küçük olsa da sana söyleyeceğim.

— Ah be Manolopulos, sana hâlâ küçük adınla bile seslenemiyorum. Sana Luis'in dediği gibi Konstandis demek istiyorum ama yapamıyorum.

Omuzlarına dokundum. Hafifçe. Ellerim omuzlarının üzerinde, hareketsiz kalmıştı. Donakaldı. Sanki nefesini tutuyordu.

— Geleceğini biliyordum. Gelmemen olmazdı. Gel-

mesen, kendi boku içinde boğulan bir kişi daha diyecektim.

— Ama geldim.

— Geldin.

Hiçbir şey hareket etmiyordu. Omuzları, ellerim, zaman, kelimeler.

— Dolapta başka bir battaniye daha var. Onu al, burası soğuk.

Battaniyeyi aldım. Üzerine örttüm. Martha tek eliyle, battaniyeyi ucundan tutup kaldırdı.

— Gel yat. Elbiselerini çıkarıp yat.

Bunu beklemiyordum. Böyle bir teklife tamamen hazırlıksız yakalanmıştım. Ellerim titremeye başladı. Odadaki soğuktan, ne yapacağımı bilemediğimden, korkudan.

— Gel, kimse seni göremez.

İkide bir kararsızlığımı vurguluyordu. Tabii Martha'nın sırtı hâlâ dönüktü.

— Okulda yazdığımız kompozisyonu hatırlıyor musun? "Evde tek başına bir gün." Buna benzer bir şeydi. Bana ne yazmamı söylemiştin, hatırlıyor musun? Bütün sabah boyunca, burada yalnızken bunu düşündüm. Gel, yat.

Önce ayakkabılarımı çıkardım. Sonra montumu. Pantolonumu çıkarırken biraz tereddüt ettim. Dönüp ona baktım. "Zaten o da çıplak" diye düşündüm. Pantolonu çıkardım. Bütün elbiselerimi onunkilerin üzerine, sandalyeye koydum. Gömleğimin düğmelerini açtım, ama çıkarmadım. Üşüyordum.

Yine yatağın içine girmem için battaniyeyi açtı. Ben yatana kadar tek eliyle battaniyeyi tuttu.

— Donmuşsun.

— Evet dondum.

Ellerimi bir titreme aldı. Artık sadece soğuktan değil. Vücudu yanıyordu. Onun sıcaklığıyla yavaş yavaş kendime geliyordum. Ellerimi ne yapacağımı bilemiyordum. Ellerimi kalçalarına doğru uzatmak, ona dokunmak istiyordum ama cesaret edemiyordum.

— Sorun değil, senden hiçbir konuda hesap sormayacağım.

— Gerçekten Martha, bunu düşünmüyorum, lütfen.

Evde başıma gelen bütün trajikomik olayları anlattım. Hiçbir şey saklamadım. Korktuğumu, caydığımı, gidip gitmeme arasında karar veremediğimi, komodini, Iulia'nın gelişini. Bir tek mastürbasyonu söylemedim. Ama ona her şeyi söyleyeceğime söz vermemiş miydim? Söyledim.

— Fotoğrafının karşısında, göğüs uçlarına bakarak yaptım.

Elimi tuttu ve sol elimi kalçalarının üzerine, tam benim istediğim yere koydu.

Sonra bana doğru yaklaştı. Bütün vücudu bana yapıştı ve benim vücudumun şekline büründü. Küçük bir kavise, tıpkı ortası eğri olan bir yaya benziyordu.

Buna rağmen çok tutuk olmaya devam ediyordum. Hiç tahrik olmamıştım. Bunu anladı.

— Önemli değil, kendiliğinden olacaktır, biliyorum. Böylesi daha iyi. Rahatladığın zaman kendiliğinden olacaktır. Ben de zaten... Ayrıca ne önemi var ki?

— Martha! Hep vücudunu hayal ederdim. Rezilce, adice, ne dersen de, öyle hayal ediyordum.

— Biliyordum.

Yavaş yavaş bana doğru döndü. Şimdi vücutlarımız karşı karşıyaydı. Göz gözeydik.

— Hayır Manolopulos, adice hayal ettiğine inanmıyorum. Hayır. Sende bunu seviyorum. Hayatım boyun-

ca beni bırakmayan da, beni sana getiren de bu; bunu gözlerinde görebiliyorum. Vücuduma nasıl baktığını biliyorum. Sen buna adi diyorsun, ben demiyorum, çünkü aynı zamanda sen bunu, belki de hiç farkında olmadan, düşüncelerimle, gözlerimle, gülüşümle, bütün varlığımla, bütün hayatımla özdeşleştiriyorsun, onların içinden geçiriyorsun. Sen bana içeriden de bakıyorsun. Kadını böyle gören çok az insandan birisin. Bir taraftan yüzeysel, basit bir insana benziyorsun, diğer taraftansa eğer önce ruh, hayal ve düşünce katmazsan, içinde hiçbir şey harekete geçmiyor, hiçbir şeyden zevk alamıyorsun.

Gerçekten de aşağı yukarı böyleyim. Bunu söylediği zaman düşündüm, evet öyleyim.

Bana her zaman gülümseyen o gözleriyle bakıyordu, içimde bir şeylerin yavaş yavaş eridiğini, sıvılaştığını hissediyordum. Şekerleşmiş balı, yakıcı güneşin altına koy, bir süre sonra eridiğini, sıvılaştığını, akmaya başladığını görürsün.

Martha o anda içime bal gibi, binlerce sicimden akıyordu.

O anda ne kadar korktuğumu, ne kadar içimin titrediğini söylemek istiyordum.

— Büyüdük Martha!

— Biliyorum Manolopulos.

— Sana gelirken, seni bulup bulamayacağımı, sevişip sevişmeyeceğimizi düşünüyordum. Göbeğimi, mahvolan gözlerimi, sayısız kararsızlığımı, sayısız ertelememi, şunu bunu görmenden korkuyordum... Ama senin için de aynı şeyleri düşünüyordum. Kırışıklıklarının, varislerinin beni hayal kırıklığına uğratmasını istemiyordum. Bacaklarını hayal etmeye, İulia'nınkilerle karşılaştırmaya çalışıyordum...

— Karının güzel bacakları var. Ama hayır, sen bir kadının seni istediğinden emin olmadan gerçekten onunla sevişemezsin. Ben buna bile ruh derim Manolopulos. Mutlaka karında seni onun vücuduna bağlayan çok daha derin bir şey vardı. Beni bunun tersine inandıramazsın. Ama belki de bunu araştırmadın. Hayır, sadece bacakları olamaz. Çok feci olurdu.

— Artık beni ona hiçbir şey bağlamıyor. Bacakları bile.

Sessizlik oldu. Bakıştık.

— Evet, ne diyorsun? Seni hayal kırıklığına uğrattım mı? Ama beni daha görmedin.

Birden yumuşak bir hareketle battaniyeleri kaldırdı. Üzerinde sadece slipi vardı. O da beyazdı.

— İşte, şimdi bak bana, tanı beni. Ben buyum.

Ona baktım. Martha! Hayatım boyunca peşimi bırakmayan bu hayal, şimdi burada, çıplak, gözlerimin önünde, zayıf, kırılgan duruyordu. Tabii ben de onun karşısında çıplak, gözlerinin önünde, kırılgandım.

Sessizlik. Bakıştık.

— Tamam mı? Onaylıyor musun?

Hâlâ battaniyeleri elinde tutuyordu.

— Güzelsin Martha.

— Artık değilim Manolopulos. Sen benim güzel olmamı istiyorsun.

— Güzelsin Martha.

— Paraskevas'taki Votsalakia sahilindeki fotoğrafta olduğum gibi miyim? Öyle miyim?

— Öylesin.

Tekrar battaniyeyi indirdi.

— Gösteri bitti. Porno bitti.

Elimi uzatıp, saçlarının arkasından boynunu tuttum. Onu okşadım. Rahatlamaya başlamıştım.

— Evet? Bana hâlâ söylemedin. Nasıl olup da gelmeye cesaret edebildin? Ben mi seni kabuğundan çıkarma mucizesini başardım?

Herhalde farkında olmadan dudaklarım üzüntüden kasıldı. Bunu gördü.

— Hayır bunu seni küçümsemek için söylemedim. Hayır. Bu korkunu iyi biliyorum. Bunu anlayabiliyorum, seviyorum.

Bir an duraksayıp devam etti:

— Ah be aşağılık herif Manolopulos. Komik insanlara dönüştük. Bombok ettik. Ama böyle bir şey daha önce görmedim. Sayısız ödün verdin ama hep başka biri, farklı biri olarak kaldın. Ruhunu kirletmedin. Ruhunu temiz tutmayı başardın. İşin kötüsü sadece ben bunu biliyorum. Bir de Luis. Agisilaos da biliyordu ama o da gitti. Artık sadece ben ve Luis'in var. Bizlere gözün gibi bak. Biz senin suçsuzluğunun kanıtlarıyız. Bizler yok olduğumuzda savunman kalmaz. Diğer herkes için boktan bir aydınsın o kadar.

— Yazılarım var!

— Evet yazıların var, bunu unuttum.

O anda sağ göğsünün ucunu gördüm. Bakışım oraya kilitlendi. Her zamanki gibiydi, tıpkı fotoğraftaki gibi.

— Dhrakopulos'la Madonna'nın düğününü hatırlıyor musun? O beyaz leke eteğimden hiç çıkmadı. Seni hatırlayayım diye bıraktım... Ah be Manolopulos!.. Eğer o sefer korkmayıp, kovalanıyormuş gibi kaçmasan, üzerimdeki kasılmanı hissettiğimde seni o kadar çok istemiştim ki... Ah be...

Söylediklerini duymuyordum. Martha konuşuyor, bense göğüs ucuna bakmaya devam ediyordum. Birden Mahler'in *Birinci Senfoni*'si duyulmaya başlandı. Hayır. Önce yağmur yağmaya başladı. Yağmur cama vuruyor-

du. Kalın, kuvvetli yağmur damlaları düşüyordu. Yağmurun sesiyle birlikte odaya Mahler'in *Birinci Senfoni*'si de girdi. Bir misafir gibi. Hatta içeri girmedi. Tam olarak içeriye şiddetle dalıverdi.

Gözlerimin nereye baktığını gördü. Konuşmayı bıraktı. Bana bakıyordu. Göğüs uçları pembe, küçük, yuvarlak, dikti.

Yavaşça aşağıya doğru kaydım. Dilimle hafifçe göğüs ucuna dokundum. Sonra etrafını, bir çırpıda, tıpkı kuşların tarlalarda ve çayırlarda tohumları gagaladıkları gibi öpmeye başladım.

Artık ne yağmuru ne de Mahler'in *Birinci Senfoni*'sini duyuyordum. Beni saçlarımdan tuttu. Göğsünü emmeye başladım. Beni yukarıya doğru çekiyordu.

— Aşağılık herif, bunu sevdiğimi Liakopulos mu söyledi, bu yüzden mi yapıyorsun?

Ben onun göğsünü emerken o beni yukarıya doğru çekiyordu. Takımdaki herkes bunu biliyordu. Agisilaos bunu Luis'e itiraf etmişti. "Eğer Martha göğüs uçlarına dokunmana hatta onları öpmene izin vermek yanlışını yaparsa... Olur da bu yanlışı yaparsa... Sana teslim olur."

— Aşağılık herif, aşağılık, diyor, beni saçlarımdan yukarıya doğru çekiyordu. Bunu biliyor muydun?

— Biliyordum.

Sıkıca, şefkatle birbirimize sarıldık. Birden ereksiyonumun başladığını hissettim.

Yağmur doluya dönüşmüş cama vuruyordu.

— Bir bilsen Martha...

— Biliyorum.

Gözleri doldu.

— Eğer, diye yineledim.

— Sus. Hayır!..

Martha'ya sıkıca sarılıyordum. Gözyaşları gözlerinin parlamasını sağlıyordu. Yanaklarından akan tuzlu, lezzetli gözyaşlarını emmeye başladım. Gözyaşları bana denizi, dalgaları, Luis'i hatırlatmıştı.

Birden Martha kendi kendine, şefkatle, vahşi bir monoloğa başladı. Nerede olduğunu düşündüğüm, "Mikines Oteli"ni hatırladığım ve buraya geldiğim için onu erittiğimi söylüyordu.

— Beni erittin Manolopulos, erittin.

Sonra içini sürekli kemiren o boktan duyguya küfür etmeye başladı, bu iş nereye gidermiş, belki de beni aramakla iyi yapmamış.

— Pişman oldum. Gelmeni istememe rağmen, gelmemen için dua ediyordum. Bok, bok. Manolopulos, bu boktan hikâyemiz bitsin artık, bu daha fazla gitmez.

Vücudu üzerimde titriyor, bense dünyada her şeyden çok onu istiyordum.

Penisim dikti, ona dokunuyordu, o konuştukça ben ona daha çok sarılıyordum, bağırmak istiyordum, haykırmak, sonunda, sonunda yine varım, yapabiliyorum, yapabiliyorum!..

Organlarımın, kalbimin hareket ettiğini, sanki yelken açıyormuş gibi kabardıklarını, dünyanın beni, vücudumu sığdıramadığını, sonunda, sonunda her şeyin henüz ölmediğini, her şeyin henüz bitmediğini hissediyordum!..

Yelkenlerin açıldığını (inanabiliyor musun?), kapıların, pencerelerin açılıp içeriye rüzgârın girdiğini, her şeyi üfürüp, bizi alıyormuş, uzaklara gidiyormuş, yatağın üzerinde yolculuğa çıkmışız gibi hissediyordum. Bu arada odaya dalan denizin de çağıltısını duyuyordum. "Mikines" yolculuğa çıkmıştı...

Martha yavaş yavaş sakinleşti, bana baktı, gözleri-

ni koskocaman açtı, kollarını bana dolayıp kendi kendine çekti, sırtüstü dönüp, bacaklarını açtı. Elini aşağıya doğru uzattı, penisimi tutup, içine koydu. Kımıldamadım. Tamamen üzerindeydim.

— Böyle, böyle, böyle!.. diye fısıldıyor, dudaklarımı, boynumu, yanaklarımı öpüyordu.

Gözlerinin içine bakıyordum. Sanki aletim orasına değil de, gözlerinin içine girmişti... Gözleriyle sevişiyordum. Orada yolculuğa çıkmıştım.

— Böyle, böyle, böyle, diye devam ediyordu.

"Böyle" her şeyi anlatıyordu. Dünyadaki bütün aşk kelimeleri "böyle" kelimesinde toplanmıştı.

Hareket etmedim. O da etmedi.

— Hazırım.

— Ben de.

Neredeyse hiç hareket etmeden, küçük bir kasılmayla bittik.

Martha'ya sarılıyordum, o da bana sarılıyordu.

— Sevgilim, dedi.

— Sevgilim, dedim ve her şey yerli yerine oturmaya başladı.

Her şey sakinleşti. Rüzgâr dindi, denizin çağıltısı ve ağzımdaki tuz tadı da gidiverdi.

Yine Mahler'in *Birinci Senfoni*'si, yağmur ve nefesi duyulmaya başlandı.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

İdam

Uzun bir süre sırtüstü uzanıp tavana baktık. Ben yatağın iç tarafında, Martha dış tarafındaydı.

Hüzün, çatıları, ağaçları, yolları ıslatan sabah ayazı gibi gözlerine çöktü. Islak, koyu, belirsiz bir hüzün.

Uzun bir süre kulağımda Martha'nın "böyle, böyle, böyle" diyen sesini duydum, sonunda da ses yavaşça kayboldu. Artık yağmur yağmıyordu. Güneş açmıştı. Rengi solmuş, sarı, üstünde iğrenç kahverengi kareler olan perde, camın yarısını kapatıyordu.

Konuşmaktan kaçınıyorduk. Birden Martha, öyle olduğu gibi, çıplak ayağa kalktı, pencerenin önüne gitti, perdeyi çekip, duvara yaslandı. Odaya ışık doldu. Sanki bir şeyler onu rahatsız ediyordu.

— Üşüyeceksin, dedim.

Kalorifere dokundu.

— Kaloriferler yanıyor, burası sıcak.

Köşede, duvar ile pencere arasında duruyordu.

— Eğer biraz yan dönersen, buradan denizi de görebilirsin.

Dışarıya doğru bakıyordu. Bacaklarının zayıf olmasına rağmen varisli olduğu dikkatimi çekti.

Herhalde üşümüştü çünkü birazdan gelip montumu aldı, üzerine atıp, tekrar aynı yere döndü. Şimdi montum göğüslerini gizliyordu.

Konuşacak o kadar çok şeyimiz olmasına rağmen,

kimse ilk adımı atmıyordu. Tıpkı kompozisyon yazan çocukların nasıl başlayacaklarını, ne yazacaklarını bilmemeleri gibi.

Dışarıya, denize bakıyordu, bense perdenin üzerindeki kareleri saymaya devam ediyordum. Önce o konuştu.

— O kadar da masum değilim. Biliyorsun, gidecektim ama...

Sözünü kestim.

— Neden buraya geldin Martha?

— Düşünmek için. Bilmiyorum. Daha fazla gitmiyordu. Ondan iğrendim. Agisilaos'un mektubundan, Liakopulos'un Agisilaos'un arsasından yediği yüzdeleri öğrenince, o zaman...

— Hiç kocam demiyorsun, hep Liakopulos diyorsun.

— Hiç demem. İçimden gelmiyor.

Montum ona büyük geliyordu. İçinde kayboluyordu. Devam etti:

— O sahtekârlığı her şeyi bitirdi. Ben o zamanlar bürosuna daha yeni girmiştim, bilmiyordum. Ama bu yaptığı tek sahtekârlığı mıydı sanki? Sonra Lazaris'le götle don gibi birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Lazaris Agisilaos'a, Liakopulos'un çekme katma taşındığımı gammazladı. Bunu hemen yetiştirdi. Benden öç almak istiyordu. Biz Agisilaos'un hiçbir şey bilmediğini sanıyorduk, oysa her şeyi biliyormuş. Ben bunu daha tatlı bir dille anlatmak isterdim. Başkasından öğrenmesini istemiyordum.

Bana doğru döndü. Montun içinden çıkan göğüslerini gördüm.

— Martha neden evinden gittin?

— Neden mi gittim?..

Sanki kendisi de bilmiyormuş gibi bunu söylemişti. Etajere gitti, lavabonun üstünden bir bardak alıp yatağa geldi. Bardağa biraz konyak koyup bana uzattı. Doğruldum, yastığımı yatağın demirden başlığına dayayıp üzerine yaslandım. Bardağı aldım. Martha, montumu üzerinden çıkarmadan, komodinden, yarısı dolu diğer su bardağını aldı, bacaklarını battaniyenin altına koydu, arkasına bir yastık alıp, yanıma oturdu.

"Acaba hayatımın geri kalanını onunla birlikte geçirebilir miyim" diye düşündüm. İçkisini tek dikişte içti.

— Sen içmiyor musun?

İçtim. Kararsız bir sessizlik çöktü. Sonra, sanki kendine söylüyormuş gibi,

— Zaten Manolopulos, her şeyin içine ettik. Ama benim de bu kadar masum olduğumu sanma. Değilim.

Elimi tutup baktı.

— Ellerini hep severdim.

— Martha!..

— Bırak, bir şey söyleme. Biliyorum, sen beni istiyordun, ben de seni. Ama bak, gördün mü, her şeyin içine ettik. Eğer o seferinde, Dhrakopulos'un düğününde, dans ederken, üzerime boşaldığında eğer ortadan sıvışmasaydın... Seni bulmaya çalışıyordum. Gitmiştin. Neden gitmiştin? Madem seni istediğimi biliyordun, sen de beni istiyordun. Neden? Ne kadar gülünç! Tanrım!

Ben de bardağımdaki konyağı tek dikişte içtim.

— Haydi şimdi bir çözüm bulalım. Bok buluruz.

Şişeyi alıp her iki bardağın yarısını doldurdu.

— Biliyor musun, o gece tuzağa düştüm. O zaman Liakopulos'a evet demiştim. Beni tuzağa düşürdü alçak herif. Sen gittiğin zamanki umutsuzluğumu biliyordu, anlamıştı. Galiba o gece aramızda geçen her şeyi de izlemişti, gerçi bunu hiç kabul etmedi. Ama merak etme,

ben de onu faka bastırdım. Herkes sırasıyla kendi bokuna batsın. Bu iş bitsin, bitsin artık.

Bu "bitsin artık" cümlesini sürekli tekrar ediyordu, sanki bunu içine sindirmek, buna önce kendisi inanmak istiyordu.

Odaya bakıyordum. Büyüsünü kaybetmişti. Hayaletler ve acıyla dolmuştu. Her şey ağırlaşmıştı. Sanki oksijen azalmıştı, sanki kurumuş çiçeklerin kokusu geliyordu (çürümüş zambak ve gül kokusu) ya da günlerdir çiçeklerin suyu değiştirilmemişti. Bunu Martha'ya söyledim.

— Evet, haklısın, sanki bir şeyler çürüdü.

— Ama seni seviyor, dedim, konuyu tekrar Liakopulos'a getirerek.

— Benden nefret ediyor. Sadece vücudumdan hoşlanıyor, ama hiçbir zaman vücudumu fethedemediğini, hiçbir zaman kendisine ait yapamadığını biliyor, bu da onu mahvediyor. Piç herif benden nefret ediyor, beni kullanıyor. Ama sadece ben tuzağa düşmedim, o da tuzağa düştü.

Biraz durdu, konyağından iki yudum alıp devam etti:

— Tabii hepiniz benimle ilgilendiğini, içiyorum diye acı çektiğini sanıyorsunuz... Yok öyle bir şey. Hayvan herif bundan zevk alıyor. Alkol içinde benim eriyip gittiğimi görmek onu canlandırıyor, bunu istiyor. Beni ancak böyle becerebiliyor. Sarhoş olmadığım zaman bana dokunmak bile istemez... Ben de ona dokunmak istemem. Yakında Lazaris'in kendi evinde bana nasıl asıldığını da öğrenir.

— Ama bunu zaten Agisilaos'un mektubundan biliyor, değil mi?

— Hayır. O gün eve döndüğümüzde bana bunun gerçek olup olmadığını sordu, ben de inkâr ettim ama şimdi arkadaşının nasıl biri olduğunu öğrendiğinde öfkesinden çatlayacak. Tam bir hayvan olmasına rağmen buna dayanamaz. Bakalım onunla arkadaş olmaya devam edebilecek mi?

Korktum.

— Peki bunu nasıl öğrenecek?

— Ona mektup yolladım. Mektupta Lazaris ile aramda geçen sahneyi anlattım. Tümünü, bütün ayrıntılarıyla.

— Mektup mu?

Korktum. Yine korkularım ve küçük burjuva endişelerim başlamıştı. "Eğer mektupta şu anda nerede bulunduğunu yazmışsa, demek ki her an Liakopulos, yanında bütün polis desteğiyle, İulia, Lazaris ve diğerleriyle belirebilir."

Martha'ya mektubunda bizim hakkımızda bir şey açıklayıp açıklamadığını sormak istiyordum. Kendimi engelledim. "Salak, artık evinden gittin, karşı kıyıya geçtin. Artık nerede olduğunu öğrenseler bile hiç önemi yok. Gelsinler. Daha iyi olur. Sen artık gittin. Henüz başını alıp gitmemiş olsan da, artık gittin, bunu içine sindir."

Martha dönüp bana baktı, galiba ne düşündüğümü anlamıştı.

— Evet? Korktun mu? Mektubumdan mı? İstersen bir daha düşün Manolopulos. Birazdan insan avı başlayacak. O kadar da basit değil. Sen hapisten kaçtın. Anlıyor musun? Kaçtın. Sadece mahalleni değiştirmedin, gittin. Sonsuza dek. Yoksa gitmedin mi?

— Bana ne yapacak ki? Evet, gittim.

— İulia mı? Senden öç alacak. Önce Lazaris'i ara-

ya sokup senin uzaklara, örneğin Evros'a tayin olmanı sağlayacaktır. Sonra, maaşın yetiyor mu? Yaşayabiliyor musun?

Artık odadaki hayaletler küstahlaşmıştı. Onları neredeyse odanın içinde çıplak ayakları, çirkin suratlarıyla, kışkırtıcı ve adice yürürken görüyordum.

— Konyak, kafamı kıyak yapmadan seninle konuşalım istiyorum.

Durdu, yine konyağından iki yudum içip devam etti:

— Manolopulos, galiba sana trajik kahraman rolü yakışmıyor. Bunu görüyorum. Hayatın boyunca hep ödün verdin. Buna alıştın. Ama hem trajedi hem ödün uymaz.

— Sana uyar mı?

— Ben her ikisini de çok pahalıya ödedim. Ama artık bunları aştım. Her şeye hazırım. Kimin işine gelirse. Bana yakışıyor.

Hava kararmaya başlamıştı. Battaniye aşağıya doğru kaydığından Martha'nın karnını görüyordum. İncecik tüyler, göbek çukurundan başlayıp, aşağıya, vulvasındaki küçük koruya doğru minik bir dere gibi akıyordu. Bunu seviyordum. İncecik tüylerini okşamaya başladım.

— Ne isterdim biliyor musun? Tanımadığım bir insana, bir yabancıya âşık olayım, ama çile çekmiş bir insan olsun, yüzü, gözleri buruş buruş bir insan. Ona baktıkça, "Bu insanı hayat, tuz, deniz, acı yiyip bitirdi" diyesin. Ezilmiş bir insan. Artık sadece böyle bir insanı sevebilirim. Kariyerlerini düşünenlerden, başarılı olanlardan, işadamlarından, sefillerden bıktım. Bu adamın yorgun, bıkkın, düzensiz adımları olsun istiyorum. Parmaklarında da, alnında da damarları çok belirgin ol-

sun. Bilge bir insan olsun. Hiçbir şeyin hesabını yapmasın. İnsanların her şeyi ölçüp tartmasını görmekten bıktım. Beni de bu küçük hesaplar yiyip bitirdi. Çile çekmiş ama boylu poslu bir insan olsun. Uzun boylu olmasın ama öyle görünsün. Seninle konuştukça gözünde büyüsün. Daha fazla hayal kurmasın. Hem hayaller hem de kendimizi aldatmak bitsin. Bütün saçmalıklar bitsin. Hepsi. Hepsi bitsin.

Martha hiç durmadan konuşuyordu, ben küçük burjuvaysa, ona söylemiyordum ama hâlâ Liakopulos'a gönderdiği mektubu düşünüyordum. Acaba neler yazmıştı, Liakopulos mektubu almış mıydı, gerçekten mektubu yollamış mıydı, acaba... Belki de mektup çoktan Liakopulos'un eline ulaşmış, şu anda da telefonlar vızır vızır gidip geliyordu: "Kim?" "Ne, ne zaman?" "Duydun mu? Martha ve Manolopulos..." Herhalde bize "hayırsızlar", "serseriler" gibi ağızlarına geleni söylüyorlardır. Birden sakinleştim. Bugünün pazar olduğu, postanelerin kapalı olduğu aklıma geldi, o halde... Kendime geldim.

Martha artık konuşmuyordu. Bana bakıyordu. Sonunda, nerede olduğumu, nelere dalıp gittiğimi sordu.

— Gerçekten de Martha, her şeyi yazdın mı?

— Her şeyi. Benim işim bitti Manolopulos, sana söyledim. Artık sakinleş. Bu şişeyi görüyor musun? Bu son içeceğim şişe. Kurtuldum. Bitti. Benim eriyip gittiğimi göremeyeceksiniz. Bakalım sen ne yapacaksın? Acaba içinden bu kadar bokun çıkmasına izin verecek misin? Denizlerin, nehirlerin, anıların ortaya çıkmasına izin verecek misin? Gün ışığına çıkmalarına izin verecek misin? Piç herif, hayatın boyunca önlerini kestin, set çektin, onları engelledin... Üstelik bu tuzağı bilmiyor da değilsin, bunları aşıp, unutmadın da. Sen bir ömür boyu bir şuraya bir buraya doğru gidip geliyorsun, iki ara-

da bir deredesin, hiçbir yere dayanmıyorsun. Bazen hayatını mahvetmek için birilerinin seni gönderdiğini düşünüyorum. Salak!

Artık karanlık iyiden iyiye bastırmıştı. Martha ışığı açmak için ayağa kalktı. Önce birkaç saniyeliğine odanın ortasında hareketsiz durdu, derin bir nefes aldı, ancak şimdi üzerinden bir yük kalkıyor gibiydi, sanki, eğer böyle denebilirse, ruhu geğiriyordu, sonra da ışığı açtı.

Tekrar yatağa, aynı yere gelip oturdu. Dönüp bana baktı.

— Biliyor musun, kitabının ilk bölümünü okudum.

— Mümkün değil.

— Okudum Manolopulos. Sen bir gün, sonunda olmadığın bir ameliyat olmak için hastaneye gittiğinde, karın o zaman kitabını getirmişti. Sadece Liakopulos senin yazını okuyabildiğinden kitabını o okumuştu. Sevmiştim. Galiba. Suçluluğundan ve vicdan azabından kurtulmak için yaptığın çabayı gördüm.

— Gerçekten okudun mu Martha?

— Sana ne dedim? Aslına bakarsan okumadım, dinledim. Ölen, Fatme adında bir kızdan söz ediyordun. Ben hariç herkes güldü. Özellikle Efstathia Teyze ve Patision Caddesi'ndeki üç katlı apartman hakkında yazdıklarına güldüler. Tabii sözünü ettiğin teyzenin adı Efstathia değil, üç katlı apartman da Patision Caddesi'nde değil, ama hepimiz hangi teyzeden ve hangi üç katlı apartmandan söz ettiğini anladık. Kitabında bizim şu anda yaşadığımız, buna oynadığımız da diyebilirsin, sahneye varınca bana da ne ad takacağını bilmiyorum.

— Sana mutlaka kendi adını veririm.

— Yani beni açıkça rezil edeceksin. En azından adil olacak mısın? Fakat karın, Fatme ile birlikte olmayıp, evini seçtiğine memnun oldu...

— Seçtim mi?..

— Sana hiç kitabını okuduğumuzdan söz etmedi mi?

— Hayır, tek kelime bile etmedi.

— Ne de olsa kitabında karın için ne düşündüğün çok açık.

— İşler her zaman böyle değil. Yazı yazarken çoğu kez kişileri, ilişkileri, olayları değiştirirsin. Tabii ruhunun derinliklerinde... Ama sonunda olayları kendi istediğin yere doğru...

— Biliyorum. Gözle görünmeyeni de ortaya çıkarırsın.

— Çıkarmaya çalışırsın. Bunu yakalamak istersin. Görünmeyeni. Var olmayanı değil. Büyü oradadır. Tuzak da.

— Yine de kalbimiz kırıldı. Karının da kalbi kırılmıştır, sana tek kelime etmediğine göre.

— Kendini korumasını bilir.

— Kitapta ondan o kadar da iyi söz etmiyorsun.

— Nasıl olsa artık bitti.

— Bitti mi?

Başımı çevirip Martha'nın gözlerinin içine baktım.

— Bitti!

Lambadan iğrenç bir ışık geliyordu. Her şeyi donduruyordu. Zaten uykum vardı, bir de bu ölgün, sarımtrak ışık, perdenin, duvarların, eşyaların üzerine düşerek, her şeyin daha da pis, daha zevksiz görünmesine yol açıyordu, ne diyeyim, moralim sıfır olmuştu. Bu insanı dışlayan yeri görmemek için yavaşça yatağın içine doğru kaydım, dudaklarımı Martha'nın karnı üzerine koydum. Saçlarımı okşamaya başladı. Gözlerimin yavaşça kapandığını, mahmurlaştığımı hissettim.

— Keşke hiç gelmeseydin Manolopulos. Keşke oturduğun yerde kalsaydın.

Saçlarımı okşamaya ve hiç durmadan konuşmaya devam etti.

— Bana Hamlet'i hatırlatıyorsun. Hayatında yaptığın hiçbir şey, istediğin şeylerle bağdaşmıyordu. Uymuyordu. Zaten ben de aynı şeyi yaptım. Hayır, canımızın istediği şeyleri yapamadık.

Martha "canımız" dediğinde, birden sevecenleşir, erotik olur.

— Ama sonunda Hamlet tereddüt etmedi.

— Evet, etmedi, ya sen?.. Ama bana onu hatırlatıyorsun.

Sesi giderek ninniye, defne kokusuna, müziğe dönüştü.

— Biliyor musun, sana demin sözünü ettiğim, âşık olmayı istediğim çile çekmiş adamı buldum. Ya da bulmuştum. Geçen gün. Tesadüfen.

"Tesadüfen" kelimesini duyar duymaz dudaklarım, karnının üzerinde hareketsiz kaldı. Dudaklarım donakalmıştı. Nefesimi tutuyordum. "Al sana salak! Sen şimdi bile, olumlu ve olumsuz yanları hesaplıyor, tereddüt ediyordun, onunla kalıp kalmayacağına karar veremiyordun, oysa o gidiyor, bir gemi buldu gidiyor, gitti, salak, salak!"

Hâlâ saçlarımı okşuyor, tesadüfen tanıştığı tipten söz etmeye devam ediyordu.

— Piyano akort ediyor, mobilya yapıyor, evli. Kazandığı bütün parayı son kuruşuna kadar harcıyor. Kel. Yakışıklı olup olmadığına bile bakmadım. Sadece geniş avuçlarını hatırlıyorum. O fıçıya benzer, büyük, yuvarlak bira bardaklarını tutuyordu. Bira bardağının tümü avuçlarının içine sığıyordu. Dünya avuçlarının içine sığardı. Beni marangozhanesine götürdü. Büyüleyici, bir bodrumdu. Tamamen işini, siparişleri boş vermiş, garip

ahşap heykeller yapıyordu. Birçoğunda bir kayık, kayığın içinde de çeşitli şekillerde, kürek çeken Azrail vardı. Bazen periler de yontuyor. Luis'i tanıyordu. Böyle tanıştık. Bir bara sipariş üzerine yaptığı ahşap heykellerden bir tanesini yerleştirmeye gelmişti. "Seni tanıyorum" dedi. "Sen Agisilaos'un arkadaşı değil misin? Seni tanıyorum." Orada ben de ona kendi hayatımdan söz etmeye başladım. Bir an cadaloz karısı da bodruma indi, adamın yüzüne tükürüp çıktı. Evleri üstte, zemin kattaydı. O gülüyordu. "İşte karım! Gördüğün gibi böyle. Ne daha fazla ne eksik. Kendini saklamaz. Karım böyledir işte." Gülüyordu. "Günde bir-iki kez bodruma iner, yüzüme tükürüp gider. Eğer bir gün ona "Hoşça kal, biz ayrılıyoruz" desem kendini balkondan atacak. Bensiz yaşayamaz ama onu gördün..."

Sonra saçlarımı okşayıp beni öptü. "Tatlım var mısın gitmeye?" Duvarda, sinek bokları içinde, etrafına telefon numaraları yazılmış Güzel Sanatlar'dan aldığı, "Pekiyi" notlu bir diploması vardı. Tatlım, insan âşık değilse niye yaşasın, yani yaşayacak keyfi nereden bulsun? Ben sadece ahşap heykeller yapmak istiyorum, heykel yaparak geçinmek istiyorum, karımsa sürekli marangoz olduğumu, heykelleri ve saçmalıkları bırakmamı söylüyor, çünkü heykeller para etmezmiş. Boktan bir emekli maaşı var diye, ömür boyu bunu kafama vuruyor: 'Emekli maaşım olmasa... emekli maaşım olmasa...' Sana bu yüzden söylüyorum tatlım, gidelim mi? Balkondan da atlarsa atlasın. Sevmiyorsan, yaşasan da yaşamasan da fark etmez. Onu gördün mü? Buraya gelip tükürüp gidiyor. Sana ne derse desin tükürüyor." Birden o adamı sevdim. Orada bir talaş yığını üzerine atılmış bir piyano da vardı. Fark ediliyordu. Bodrumda ne yoktu ki? Çamaşır makineleri, çamaşır tekneleri, sökülmüş

mobilyalar, tablolar. Karısı bir tabak yemek bıraktı, yüzüne tükürüp gitti. "Gözümden kaybol haylaz herif" deyip gitti. Beni görmedi bile. Bana önce "Tatlım gidelim" dedi, sonra üç ayaklı bir sandalyeye oturup, piyano çalmaya başladı. Çok hüzünlü bir parçaydı. Artık ne parçanın adını ne de bestecisini hatırlıyordu. "Pek hatırlamıyorum, hatırlamak da istemiyorum, hiç anlamı yok" dedi. Ama melodiyi hatırlıyordu. "Önce konservatuvara, sonra da Güzel Sanatlar'a gittim. Sonra bu cadalozu tanıdım ve her şey bozuldu." Birden bu adamı sevdim. Dediğim gibi büyüdüğünü gördüm. Yanına gittim. Elimi tuttu. Şimdi tek eliyle çalıyordu. Sonra çalmayı bıraktı, düşmesin diye topal sandalyenin altına bir tahta koyup, beni kucağına aldı. Oturdum. Neden karşı koyayım?.. Sana benziyordu. Bazen onun yüzünü seninkiyle karıştırıyordum. Karısı da İulia'ya benziyordu.

"Bana neler anlatıyor?.." O anda kendime geldim. Bütün bunlar olmuş muydu olmamış mıydı? Sayıklıyor muydu, yoksa hatırlıyor muydu? Bunlar gerçek mi, hayal miydi? "Neler söylüyor?" Çıldırdım. Birden onu kıskandım. Göğsümden, boğazıma doğru bir şey çıktı ve onu kıskandım. Ama Martha amansızca, azgınca, acımasızca bu adamdan konuşmaya devam etti.

— "Güzelim eğer birini sevmiyorsan, hiç kimseyi aldatmış olmazsın" dedi ve yavaşça sandalyenin üzerinde sevişmeye başladık. Tıraş olmamıştı, terliydi. Bodrumun kapısı açıktı, kırık bodrum pencereleri geceyi ve ayazı sızdırıyor, bizse sevişiyorduk. Bir yerlerde nehirler taşmış, bir yerlerde barajlar yıkılmış, bir yerlerde yağmur yağmıştı, çünkü yağmur kokuyordu. O anda yine başım dönmeye başladı ve yüzünü senin yüzünle, ellerini senin ellerinle, hayatını senin hayatınla karıştırmaya başladım. Burada "Mikines Oteli"nde randevu-

laştık. Ben de, o da evden kaçacak, beni gelip alacak, Kiklad Adaları'na, Ege'ye, bagajsız, anısız gidecek, ama artık başka rezillikler, başka paçavralar olmayacaktı. "Bebeğim baştan, sıfırdan başlayacağız. Var mısın?.." O mu konuşuyordu, yoksa sen mi? Bilmiyordum. Belki de senin de bir gün böyle davranmanı bekliyordum ama sen bunu yapmadın. Ama o da gelmedi. Gece bitti gelmedi. Sabah oldu gelmedi. Beni sattı. O anda sana telefon açtım, o anda yüzün belirginleşmeye başladı. Bütün bunlar rüya mıydı? Sevişmemiz, sandalye, o, sen? Manolopulos bunları yaşadım mı yaşamadım mı? O büyülü bodrum gerçekten var mıydı, yoksa yok muydu?

Sonra uykuya daldım. Belki de Martha'nın hikâyesinden birkaç kırıntı daha duymuş olabilirim ama bazılarını belleğimde tutamadım, bazılarını uykum yuttu, bazıları anlamsız kelimelere, renksiz bir tabloya dönüştü. Sayısız kez bunları hatırlamaya çalıştım. Boşuna. Bana bir şeyler söylemişti, ben bir şeyler söylemiştim ama... Belki de bizden konuşmuştuk, bizlerin ne olacağı hakkında bir şeyler gevelemiştik. "Hâlâ tereddüt mü ediyorsun?" Belki de Martha'ya "Neden olmasın, biz de Ege'ye, bizim Egemize gideriz" demişimdir. Belki de bunu söylemeye cesaret edememişimdir, bunu kendime saklamış, yetişememişimdir. Dediğim gibi, cümlelerden, kelimelerden, renklerden kırıntılar hatırlıyorum ama lanet olsun, uykuya daldım. Yani belki de çok sarsıcı şeyler de söylendi ama uykuya daldım. Bunu iyi hatırlıyorum, karnının üzerinde uykuya dalmıştım!.. Hayır, Tanrım, hayır, olacak şey değil, örneğin İsa çarmıha geriliyor ama sen uykuya dalıyorsun, olacak şey değil, olacak...

Gemi düdükleri, kornalar, motor sesleri ve uzaklarda Maria Callas'ın söylediği bir arya ile uyandım.

Gözlerimi açar açmaz önce bütün pencereyi örtüp, içeriye gün ışığının girmesini engelleyen perdeyi gördüm. Sonra masanın üzerinde, bir su bardağının içinde, birkaç gül ve zambak gördüm. "Dün gece çiçekler burada olsa mutlaka görürdüm" dedim. Zaten topu topu iki su bardağı vardı. Etraftaki her şey de toplanmıştı. Diğer bardak yıkanmış, etajerin üstüne ters konmuştu. Konyak şişesi komodinin üzerinde ama boştu. Sandalyeye pantolonum, montum, çoraplarım, her şey düzgünce konmuştu. Lamba söndürülmüştü, gün ışığıysa artık her taraftan odanın içine giriyordu. Başım yastığın üzerindeydi.

Uyandım. Tam o anda durumun farkına vardım. Martha gitmişti! Eteği, çorabı, ayakkabıları yoktu. Gitmişti!

Vücudumun alt kısmından yukarıya, önce midemde sonra da göğsümde bir acı hissettim. Boğuluyordum. Gitmişti!

Ayağa kalkıp perdeyi çektim. Gerçekten de Martha'nın dediği gibi, insan biraz yan dursa, buradan denizi görebiliyordu.

Göğsümde acı giderek dayanılmaz bir hal aldı. O anda Callas'ın sesi, yan taraftaki ortak tuvaletin sifonu, koridordaki elektrikli süpürgenin sesi, limandan çıkan bembeyaz bir yolcu gemisi düdüğü duyulurken, tam o anda hayatımda ilk kez kendimi var olmamış, çöp yığınına atılmış bir çöp gibi hissediyordum. Sanki bacaklarım yere basmıyor, evrenle ilişkim kesilmiş, ilk kez bazı sınırların dışında, kendi bugünümden uzakta gibiydim.

Sonra Martha'nın bir not bırakıp bırakmadığına

baktım. Şimdi düşündükçe, iyi ki bırakmadı diyorum, örneğin şöyle bir şeyler yazsa komik olurdu: "Gidiyorum, bir başka sefer yine deneriz." Böyle olması daha iyi. Belki de bir tek kendi bokuma dönmemi söylemesi, yazmaya değerdi. Bu mutlaka yazmaya değerdi.

Resepsiyona inip, otelciye Martha'nın nereye gittiğini soracaktım, belki bir süreliğine, erken uyandığı için dışarı çıkmıştır, bir sandviç ya da kahve alıp geri döner umudunu taşıyordum, "Yoksa çiçeklerin ne anlamı olur?" diye düşündüm.

Çiçeklerin gül ve zambak olması dikkatimi çekti. Altüst oldum. Yani çiçekler bıraktığı not muydu? "Çürümüş su içindeki gül ve zambaklar" demiştim. Yere düşecektim. Bir yerlere tutunmam gerekiyordu. Zorla resepsiyondaki adama soru sorabildim. Üstelik peltek konuşuyordum. Yere düşmemek için resepsiyon masasına yaslandım. Sonunda neyi sorduğumu anlayabilmeyi başardığında "Bayan parayı ödeyip gitti. Sabahleyin bir bey geldi ve..." dedi.

— Bey mi? Kel, tıraşsız biri mi? Geniş avuçları olan biri?

— Evet böyle biri. Bayanı alıp çıktı.

Basamakları çıkmaya başladım. Beni durdurdu.

— Sizi bir çift ve bir bey bekliyor.

Eliyle onları işaret etti. Dönüp bakmaya bile fırsatım olmadı. Başımı kaldırır kaldırmaz karşımda üçünü de ayakta, sapsarı yüzleri, buz gibi soğuk ve sert bakışlarıyla gördüm: Liakopulos, Lazaris ve İulia.

Duvara yaslandım. Gözlerinin içinde doğrultulmuş silahlarının bana nişan aldığını gördüm. Ateş ettiklerini duydum. Beni idam ediyorlardı. Büyük bir soğukkanlılıkla.

Önce bayıldım sonra da merdivenlerden yuvarlan-

dım. Bana köpekmişim gibi davrandılar! Beni öylece bırakıp gittiler. Tek kelime etmediler. Onları görmüş olmam yetiyordu.

Hâlâ uzaklardan Callas'ın aryası duyuluyordu.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM
(SONSÖZ)
Güneş de Genelevin Üzerindeydi

Gerçekten de sana, Luis'i Barba Lambros'un meyhanesinde son kez gördüm dediğimde, bunu laf olsun diye söylememiştim. Orada sonsuza dek vedalaşmıştık. O zamandan beri kayıp. Luis'i trenler, gemiler, bulutlar, at arabaları ya da kim bilir ne alıp götürmüştü. Öylece kaybolmuştu. Artık "Utanmazlar Grubu"ndan da kimseyi görmediğimden, Luis'in haberlerini alıyorlar mı diye de soramıyordum. Hem onlar hem ben kaybolmuştuk.

"Mikines Oteli"nde idam edildikten çok kısa bir süre sonra, tıpkı Martha'nın tahmin ettiği gibi kendimi Evros'a tayin edilmiş buldum. Böylece onlarla olan en küçük bağlarım da kopmuş oldu. O günden sonra aramızdaki mesafeler büyüdü, anılar paslandı, yüzler solgunlaştı, bu yüzden aralarında biriyle bazen yolda karşılaştığımda, ya onu görmemiş gibi yapıyordum ya da yolumu değiştirip, çekip gidiyordum.

Evros'a fazla dayanamadım. Yalnızlık ve sıkıntıdan o kadar umutsuzluğa kapılmıştım ki, sonunda güneşli bir sabah kahramanca istifamı verip, eskiden takıldığım yerlere geri döndüm.

Tabii ki İulia Lazaris ile evlendi. Boşanma kararımızın çıktığı gün, neredeyse aynı gün evlendiler.

Düğünlerine ben hariç herkes gitti: Aşağılık herifler bana davetiye bile yollamışlardı. Bana takılmak için değil. Çünkü öyle olsa giderdim, sırf yüzsüzlüklerinden

bunu yapmışlar, bu davetiyenin bana neye mal olacağını hiç umursamamışlardı.

O günden beri şu soru kafamı kurcalıyor: Beni "Mikines Oteli"nde suçüstü yakalamamış olsalar, acaba kahramanca gitmeye cesaret edebilecek miydim? Bunu bilmek istiyordum. Yani beni yakalamasalar, eve dönecektim, demek ki bütün hayatımı mumya gibi İulia'nın berjerinde geçirme olasılığım vardı. Şunu bilmek istiyordum: Ben mi olayları zorlamıştım, yoksa olaylar mı beni bir top gibi hikâyenin dışına fırlatmıştı? İçimde geri sayım mı başlamıştı, yoksa gidişim tesadüfler ve rastlantılar sayesinde mi olmuştu? Bu hikâyede ipler kimin elindeydi? Olacak şey değil, değirmen taşı seni öğütsün ama sen kimin seni oraya attığını bilme!

Martha'yı bugüne kadar, sana şu anda hikâyelerimi anlattığım ana kadar, kimse bir daha görmedi, ne Liakopulos ne de ben tabii. Kimse. Tıpkı Luis gibi Martha da uçup gitti, o da kayboldu. Ama kim bilir? Cinayet yerine sadece katiller değil kurbanlar da döner. Bazen kurbanlar da geri döner. Belki bir gün Martha da dönmek ister, bunu istememesi mümkün değil. Belki bir gün içinde anılar tekrar canlanmaya başlar, belki bir yerlerde Mahler'in *Birinci Senfoni*'sini tekrar dinler, belki "Mikines Oteli"nde geçirdiğimiz o pazar gününü hatırlar, belki, belki... Kim bilir? Belki Martha da tıpkı benim yaptığım gibi bir gün büyük suçun işlendiği yere döner. Belki. Birlikte kaçtığı o garip tiple aşk, gerçek bir aşktan çok bir panik ve umutsuzluk aşkıydı. O halde bekleyeceğim. Sadece onu beklemek bana umut ve yaşama isteği, hikâyelerimi de sana anlatma hevesi veriyor.

Martha'nın kocası Liakopulos, beni o pazartesi "Mikines Oteli"nde bulduktan sonra evine dönmüş, Martha'nın giysilerini, fotoğraflarını, plaklarını, kitaplarını

ve Agisilaos'un sallanan koltuğunu toplayıp, bir depoya atmış. Böylece Martha'nın, hayatına hiç girmemiş, hiç var olmamış, hiç evinde yaşamamış gibi olmasını istiyormuş. Ama öğrendiğime göre, bir zamanlar Martha'nın yaptığı gibi artık Liakopulos da zom olmadan yatağa girmiyormuş, ama eminim, tam bir domuza dönüştüğünden, atlattığı onca şey gibi bunu da atlatacaktır.

Hiç ortada olmayan ve büyük bir sır olmaya devam edense Luis. Biliyorsun, olaylar üst üste geldi (Evros'a tayinim, boşanmam) ve lanet olsun, ne kaderin yazdığı o hafta sonu neler olup bittiğini, ne de evini aradığımda beni telefonda cehenneme yollayan o pezevengin kim olduğunu öğrenmeye fırsatım oldu.

Yıllar sonra Omonia Meydanı'ndaki pisuarlarda Dhrakopulos'a rastladığımda bu soruya (ne sorusu, en iyisi sırrına de), yani bu piç herife neler olduğu sorusuna cevap verdi. Hatta Dhrakopulos'a burada rastlamak garibime de gitmişti.

— Yahu Dhrakopulos, sanayicilerin de halk pisuarlarına işediğini bilmiyordum.

— Ne yapsaydım be Manolopulos? Çişim geldiyse ne yapayım?

Omonia Meydanı'na çıkıp da anılar ve "Yahu hatırlıyor musun?" "Nerelerdesin? Kayboldun!" konuları açıldıktan sonra konu Luis'e gelince, bana birer birer bildiği ayrıntıları anlatmaya başladı:

— Hani Luis'i aradığın gün telefonda seni cehenneme yollayan bir deli çıkıyordu, o delinin kim olduğunu biliyor musun? Luis'in bacanağı, Gümrük Müdürü. Bildiğin gibi o anda zaten Luis toz olmuştu. Bir daha onu gördün mü? Adam toz olup gitti, uçuverdi. Evet, telefondaki, Sisi lakaplı karısının kız kardeşi Fani'nin kocası Gümrük Müdürü'ydü. Fani de hayatına son vermiş

efendim. Luis'in sinek tuzakları işini hatırlıyor musun? Hani hepimiz iş kurmak için nereden para bulduğunu soruyorduk? Fani'den bulmuş efendim. Zavallı Fani hayatı boyunca bu parayı biriktiriyormuş, Luis onu işletip parasını almış. Gitti dostum, hem iş, hem para, hem de fikir. Her şeyi Luis'in Fransız ortağı kaptı. Hem parayı hem de fikri. Şimdi Fransa'ya gitsen, her tarafta tıpkı Luis'in çizdiği gibi, o plastik sinek tuzaklarının satıldığını görürsün. Demek ki Luis bizim sandığımız gibi dalga geçmiyordu. Fani'nin cenaze törenini, senin telefonundan bir-iki gün önce yapmışlar. İntihar etmiş Manolopulos. Buna dayanamadı. Ama Luis de dayanamamıştır. Gümrük Müdürü ya da Krugas onu öldürecekti ya da gidecekti. Gitti de. Ama daha fazla ayrıntı istiyorsan (sen ayrıntıları seversin), şimdi böyle olduğun gibi bir taksiye atla, doğru Perama'ya, Luis'in gecekondusuna ve Sisi'ye git. Sisi artık tam bir orospu oldu Manolopulos. Bunu biliyor muydun? Neyle karşılaşacağını bilmen için sana söylüyorum. Orospu. Vizitesi bin drahmi.

— Yok be, bırak bunları...

— Ben gittim. Sana ne diyorum? Marguerite Gautier'nin yatak odasında müşteri kabul ediyor. Gümrük Müdürü dışarıda, kral bilmem kaçıncı Henri'nin imparatorluk tahtında oturup paraları alıyor. Yan odada yatan Luis'in babasıysa yarı felçli. Kuyuyu kapattılar. Barba Retsinas, Athina cinayetinden sonra (bana tam bir cinayet olmadığını söylemeye kalkma) kızı Andigoni'ye gitmeyi reddediyor, kulakları iyi duymuyor, Philips'in sesini çok açıyor. Böylece Sisi'nin düzülüşünü de duyması olanaksız. Oraya, Luis'i bulmaya gittim. Tepem attı. Luis'i bulup çocuğun kimden olduğunu, kendisinden mi, benden mi olduğunu sormak, artık bu endişeden, bu kazıktan kurtulmak istiyordum ama orada fe-

leğim şaştı. Beni tanımıyorlardı, müşteri olduğumu sandılar. Parayı verdim, Sisi'yi becerip gittim. Tam bir müşteri gibi. Sen de git, seni tanımayacaktır. Korkunç derecede miyop, ama yakışmadığından gözlük takmıyor... Ha dur... Bak hoşuna gidecek, beni dinle.

Dhrakopulos'tan böyle bir şey duymayı hiç beklemiyordum. Ah be Luis! O gece Barba Lambros'un meyhanesinde, ben kendi açmazlarımdan bunalmışken, senin de başında öyle belalar olduğunu nereden bileyim? Aşağılık biri olduğumdan senin dertlerini sormayı bile akıl etmedim.

Dhrakopulos'un başka bir şey söylemesini beklemedim. Hoşça kal deyip gittim. Bağırmaya başladı.

— Dur! Nereye gidiyorsun? Luis hakkında başka haberlerim de var, daha bitirmedim.

Olduğum yerde durdum. Geri döndüm.

— Seç beğen al Manolopulos. Tabii bütün bunlar sadece birer tahmin. Luis'i Eksarhia Meydanı'nda çalgıcılık yaparken bile gördüklerini duydum, yanında zırdeli bir besteci Asimos, bir de Moshos'un Twiggy'sine benzeyen, saçları darmadağın, üstü başı da biraz pis bir kız varmış. Plak da yapacaklarmış. Twiggy'nin Moshos'tan, yaklaşık olarak Luis'in ortadan kaybolduğu zaman ayrıldığını biliyor muydun? Twiggy davul, Luis gitar, besteci de başka bir müzik aleti, bilmiyorum belki nefesli çalıyordu. Ama onun Luis olduğundan çok kuşkuluyum. Herhalde Luis şimdi Kiklad Adaları'nda bir yerlerde, Paros Adası'nda diyorlar. Zengin bir kocakarı onu eve kapatmış. Güya Luis'i bahçıvan olarak işe almışlar. Bir tanıdığım onu orada görmüş, Luis'e benziyormuş, uzun sakalları, uzun saçları varmış, sarhoşmuş... Çık işin içinden çıkabilirsen. Bazılarıysa Avustralya'ya gittiğini söylüyor. Sen ne duydun?

— Hiçbir şey. Bir kız arkadaşım, Luis'ten üzerinde adres olmayan bir kart aldığını söyledi. Johannesburg'da lokanta açtığını yazıyormuş.

— Ne Johannesburg'u? Avustralya'da olduğunu duydum ama Aleka, Glifadha'ya doğru giderken, sahil yolundaki gece kulüplerinde kâhyalık yaptığını iddia ediyor. Oraya da gittim ama Luis'i bulamadım. Ama belli bir süre, bu kesin, Volos'taki bir tiyatroya gidip dekor falan hazırlıyormuş. Oraya da gittim. Şansızdım, bir gün önce bilinmeyen bir yere doğru gitmiş. Hiçbir şey bilmiyorlardı. Ama tıpkı bana anlattıkları gibiymiş, mutlaka oydu. Takma isim kullanıyordu. Kanelos adını almış. Yanında bir de kadın varmış. Kadın Twiggy'ye benziyormuş. Ama benim için en sağlam iddia Brooklyn'de tabak yıkadığı. Daha da sağlam bir iddiaysa beynini havaya uçurduğu. Bu bizim takımın moralini de düzelten bir haber. Bu sonu hak etmişti! Değil mi?

Bana bakıp nasıl cevap vereceğimi, nasıl bir tepki vereceğimi görmek istedi. Bunun üzerine patladım. Hem ona hem bütün takıma "Salaklar" dedim, "sonunu görmemize izin vermediği için Luis'i tebrik ediyorum" dedim, "bizi faka bastırdı" dedim, daha neler neler söyledim: Luis ne yaparsa yapsın, o ses duvarını aştı, boktan inançlarımızı değiştirdi. Kocakarıları da becerse, tabak da yıkasa, arabalarımızı da park etse, Luis ses duvarını aştı, boktan hayatımızdaki bütün bahanelerimizi alaşağı etti, öldüğünü bile kabul etsek, şu anda adını unuttuğum bir şairin dediği gibi "Mezarının üstünde kuşlar uçacaktır".

— Biz salağız, salak, diyordum öfkeyle. İsa, Odhiseas, Kolokotronis yanımızdan geçti de görmedik. Ne kadar itiraz edersen et, hem onu görmedik hem de ruhumuz bile onu duymadı. Salaklar!

Dhrakopulos tek kelime bile etmedi. Bana aptal aptal bakıyordu, neredeyse şaşı olmuştu. O anda, Barba Lambros'un meyhanesinde son kez buluştuğumuzda, Luis'in bana söyledikleri aklıma geldi: "Manolopulos, benim günahıma okuduğum kitaplar girdi. Bunu böyle düşün. Beni baştan çıkardılar, günahıma girdiler. Böyle mi düşünmek istiyorsun? Peki. Ama siz kurnazlar daha çok faka bastınız. Salakların, aşağılık heriflerin, palavracıların yükseldiğini gördüğünüzde, kendinize çekidüzen vereceğinize, halay çekmeye başladınız. 'Biz de varız' deyip, pisliğin içine dalış yaptınız. İdeolojiniz, vatan, aile, din palavralarınız da sizin bahaneleriniz, mazeretleriniz, özürlerinizdi. Palavra ve bok. Ama aşağılık heriflerle de özdeşleşmediniz, en azından tamam deyip, sizi öyle kabul edip, en azından o tarafa geçtiler, diyecektim. Bir de yüksekten atıyor, güya bu işlerin uzağındaymış rolünü oynuyordunuz. Hem oradayım hem burada. Her şeyin içinde, palavracı, amfibi hayvanlar. Amfibi hayvanları bilir misin? Basamakları çıktığınızı sanıyordunuz, ama faka bastınız, bodrum basamaklarını çıkıyordunuz. Bir bodrumdan diğerine kuzen. Bir gün yukarıya vardığınızda da ne bulacağınızı sanıyorsunuz kuzen? Kanalizasyon mazgalı bulacaksınız ama artık mazgalı açıp, ışığa, temiz havaya çıkmaya yüreğiniz olmayacak. Ama yazık kuzen, yazık çünkü bir yazarın da dediği gibi, insan iyi ve hassas bir buluştu. Yazık. Genelevi büyüttünüz, o kadar."

Bu arada kendine gelip benimle konuşmaya başlayan Dhrakopulos, beni düşüncelerimden sıyırdı.

— Haydi Manolopulos, dalıp gittin, nerelerdesin? Sana Luis'ten söz ediyorum. Aklıma ne geldi biliyor musun? Ama bunu yaptığı için saygı duyuyorum. Lisedeyken, 1950'de, müdür bize polisten bazı kâğıtlar getirip,

hangi arkadaşlarımızın ya da öğretmenlerimizin komünist olduğunu yazmamızı istemişti. İspiyoncu olmamızı istiyorlardı. Luis'in ne yaptığını hatırlıyor musun? Kâğıdı aldı, müdürün önüne gidip, yırttı. Bir daha da okula ayak basmadı. Okulu böyle bıraktı. Sadece Luis. Aramızdan bazıları o kâğıtlara başkalarının ismini bile yazdı. Herhalde Katsikaros'u da böyle yakaladılar, hatırladın mı?

Hatırlamaz mıyım! Bunu duymak, bir an önce Dhrakopulos'un yanından uzaklaşmama yol açtı.

— Dur ulan, diye bağırdı, tekrar görüşelim, kaybolmayalım. Dur, başka söyleyeceklerim de var.

Cevap vermedim. Acelem vardı. Gidip, Luis'in haberlerini öğrenmek istiyordum. Önüme çıkan ilk taksiye atladım ve doğruca Luis'in gecekondusuna, Perama'ya gittim.

Durum tam Dhrakopulos'un anlattığı gibiydi. Gerçekten de Gümrük Müdürü, imparatorluk tahtında oturuyordu. Tahtı biraz da geriye doğru, duvara yaslamıştı. Yüzüme bile bakmadı.

— Bin drahmi, dedi.

İki bin drahmi verip, içeriye doğru yürüdüm. İki bin verdiğimi görünce kalkıp bana kapıyı açtı. Reverans da yaptı. Beni tanımamıştı. Litsa da beni tanımadı. Beni normal müşteri sanmıştı. Hâlâ birazcık çekiciydi.

Beni kırmızı perdeli yatak odasına götürdü. İlk ziyaretimden bu yana hiçbir şey değişmemişti. Başucu lambası, koku, her şey aynı, kıpkırmızıydı. Sadece her şey daha rengi atmış, daha solgun, daha kirliydi. Hatta geceliği bile daha solgun, daha kirliydi. Geceliğinin altına kısa, pembe bir kombinezon giymişti. Kırk yaşında bile görünmüyordu. Herhalde Luis ile evlendiğinde çok gençti. Hâlâ güzel, hâlâ onu ilk gördüğüm zamanki gi-

bi arzu uyandırıyordu. Duraksadığımı görünce yatağa uzanmak isteyip istemediğimi sordu.

— Hayır, konuşmayı tercih ederim, dedim.

Şaşırdı ama benden açıklama istemedi.

Bir gün bunları Luis'in okuyup okumayacağını bilmiyorum ama okursa eminim bana "Sen iflah olmazsın, sonunda sana bir kere kötülük yapmak, arkadaşının karısıyla yatmak fırsatı verildi, ama sen yapmadın, onunla yatmadın" diyecektir.

Litsa ile konuşmaya başladım. Luis'i tanıdığımı söyledim, ondan haber alıp almadığını, nerede olduğunu bilip bilmediğini sordum. Bilmiyordu.

— Fani yüzünden mi gitti? Fani intihar ettikten sonra, parasını kaptırdı diye mi? Buna mı dayanamadı? Neden gitti?

— Bilmiyorum. Belki. Ama kimse bir şey duymadan gitti. Ben de bilmiyordum. Gümrük Müdürü ona ikide bir parayı getirmesi için bağırıyordu, o da bir gün, aniden, yarı bozuk bir valizi kaptığı gibi içine ne bulduysa doldurmaya başladı. "Manolisçiğim, sevgilim, yine ne yapıyorsun?" diye sordum. "Gidiyorum" dedi. Gitti. "Dur!" diye bağırıyordum, "dur!" Gitti. O kadar. Bir daha onu görmedim. Babası uyuyordu. Onunla vedalaşmadı. "Tekrar geleceğim" deyip gitti. Bazıları bana kardeşinin karısıyla kaçtığını, bazıları bir kadın şairle yaşadığını söyledi... Sonra o Fransız'ın, Luis'in hem parasını hem de sinek tuzağı fikrini çaldığını öğrendim. Sonra... Ha evet, sonra üzerinde sadece deniz olan, isimsiz bir kart aldım. Posta damgasının üzeri karalanmıştı, nereden yollandığı belli olmuyordu. Luis'ten gelmişti. Durun size kartı getireyim.

Kartı getirdi. Karta bakarken sadece kartpostal ile mektuplaşan Agisilaos aklıma geldi. Sanki sesini duyu-

yorum: "Haydi Manolopulos, bitir artık, finali yap, her şeyi söylemeye çalışma, her şey söylenmez, her şeyi bilmiyorsun. İstesen de istemesen de bu hayatının finali olacak, bitir artık."

Agisilaos haklıydı. Bir kitabın sonu da bir hayat finalidir. O halde son noktayı koyalım. Seni yeterince yordum.

Sana o kadar şey anlatmama rağmen, hâlâ bunları neden anlattığımı, hatta sana mı yoksa bana mı anlattığını bile bilmiyorum. Gerçekten de o kadar saattir kiminle konuştuğumu bilmiyorum.

Belki de sana bütün yaşadıklarımı, üstelik böyle karmakarışık, düzensiz bir şekilde anlatmamın tek nedeni, bütün bunların benim için bir başka ağırlık, bir başka anlam kazanmalarını sağlamak ve senin de uzaktan, daha fazla anlayışla, daha az duyguyla, sanki ne sen (sen zaten değilsin) ne de ben (içinde olmama rağmen) olayların içinde değilmişiz gibi bizleri değerlendirmen içindir.

Artık istesem de istemesem de beni sen değerlendireceksin. Bunu diliyorum, çünkü artık yalanlar sona erdi, yalanlarla birlikte koskoca bir dönem de sona erdi, gerçi ben hiçbir şeyin bitmediğine, hiçbir şeyin de başlamadığına inanıyorum. Bitiyormuş gibi görünür, başlıyormuş gibi görünür. Aslında her şey tekrar yoluna girer, hem içimiz, hem etrafımız, hem insanlar, hem olaylar her şey bir gün dengelenir. Dengelenip, dinginleşir. Tıpkı deniz gibi. Bu yüzden denizi severdi Luis. Hacikiryakio'da, Barba Lambros'un meyhanesinde birlikte uzo içip, yukarıdan, açıklarda hareket eden denizi seyrederken, Luis her seferinde "Kuzen, denizi hiç hareketsiz göremezsin. Ama denizi dingin görebilirsin!" derdi.

"... Sefil düşünceler ve küçüklükler arasında kaybolup, hayattaki büyük sırrı çözemedik, soru da cevapsız ve acımasız kalakaldı: Nasıl yaşadın, neden öyle yaşadın, neyi yapabilecekken yapmadın, başka bir yol, başka bir anlam arıyordun, yanlış zilleri, yanlış kapıları çaldın, yanlış yollara saptın, yanlış insanları sevdin, yanlış yataklarda uyudun, yanlış evlerde yaşadın. Neden hayal ettiklerini, düşündüklerini bu kadar küçümsüyorsun?.."

"Mourselas'ın duvar resmi, Hieronymus Bosch'un tablolarına benziyor: İçinde bir çok kadın ve erkek, bir sürü farklı an ve durumda resmedilmiş! Bu tablonun içinde, yıkıcılığa varan bir mizah anlayışıyla insan manzaraları sergileniyor. İnsanların aşk, cinsellik ve sosyal yaşamları, bazen acımasızca, bazen de insancıl ve şefkat dolu bir yaklaşımla betimleniyor. Fondaysa müthiş bir berraklıkla siyasi görünümün ana hatları çiziliyor. Mourselas'ın kitabı anlatılmaz. Okunur. Tadı çıkarılır. Bu kitabı edinin."

Kostas Stamatiou (Eleştirmen)

Kostas Mourselas Atina, Pire'de doğdu ve lise öğrenimini aynı yerde tamamladı. 1951'de Hukuk Fakültesi'nin birinci sınıfında okurken EPON (EPON: Yunanistan Birleşik Gençlik Örgütü; Nazi işgali sırasında, Yunanistan'da kurulan ve gençlerden oluşan direniş örgütü) üyesi olmakla suçlandı ve dönemin askeri mahkemesi tarafından yargılandı (Beloyanis davası). Yıllardır aldığı keman eğitimini tiyatro aşkı baskın çıkınca bıraktı. Hukuk öğrenimini tamamladıktan sonra, baroya kaydını yaptırmadan avukatlıktan vazgeçti. Bu tarihten sonra (profesyonel anlamda) kendini tamamen yazarlık mesleğine adadı.

ISBN: 975-458-347-1

9 789754 583472

Kapak illüstrasyonu: Mehmet Ulusel

KDV dahil fiyatı: **20 YTL.** -20.000.000 TL